

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X

ปีที่ 10 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2566)

E-ISSN: 2630-0362

Vol.10 No.5 (May 2023)

📌 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

📌 เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช
เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000
โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

❖ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต	ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระธรรมวัชรบัณฑิต	อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระเทพวัชรจารย์	ผู้อำนวยการสถาบันพระไตรปิฎกศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระเทพปัญญาสุธี	ที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประเทศไทย
พระครูอรุณสุตาลังการ	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ บรรณาธิการบริหาร

บุญญาดา จงละเอียด	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ธีรวัฒน์ ทองบุญชู	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย

❖ กองบรรณาธิการ

พระครูสิทธิธรรมาภิต	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
พระครูโมลีพัฒนานุกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช	ประเทศไทย
ครองชัย หัตถา	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย
ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ประเทศไทย
สืบพงษ์ ธรรมชาติ	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
กันตภณ หนูทองแก้ว	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช	ประเทศไทย
สมบุรณ์ บุญโท	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	ประเทศไทย
วาสนา แก้วหล้า	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์	ประเทศไทย
ณิศภาพรรณ คูวิเศษแสง	มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น	ประเทศไทย
ธนิตร์ ยืนยง	มหาวิทยาลัยปทุมธานี	ประเทศไทย
ธานี วรรณทร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	ประเทศไทย
บุษกร สุขแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	ประเทศไทย
มุกดาวรรณ พลเดช	วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้	ประเทศไทย
อุทัย เอกสะพัง	มหาวิทยาลัยทักษิณ	ประเทศไทย

มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

☛ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

อนุชิต ปราบพาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

☛ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรสร ปิยสีโล

วัดสนธิ์ นครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

สามเณรศักดิ์ดินญ อาษา

วัดสนธิ์ นครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

ธีรนนท์ พาโอภาส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

ชาลิสา มาสุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

ศุภิสรา ณ สุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

ศศิธร สงศิริ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

ญาณกวี คำศรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

☛ ฝ่ายกฎหมาย

ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประเทศไทย

☛ ออกแบบปก

วินัย ธีระพิบูลย์วัฒนา

พีเอช ปริ้น & ดีไซน์ ไวนิล สติ๊กเกอร์

ประเทศไทย

☛ จัดรูปเล่ม

อนุชิต ปราบพาล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ประเทศไทย

☛ โรงพิมพ์

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 5 ประจำปีพุทธศักราช 2566 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 10 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

วารสารมหาจุฬานาครธรรมศร ปีที่ 10 ฉบับที่ 5 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 28 เรื่อง บทความวิชาการ 6 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ **โลกวัชชะกับการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ** โดยบทความฉบับนี้กล่าวถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น ซึ่งคำว่า “โลกวัชชะ” มีความหมายซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 นัย กล่าวคือ 1) อาบัติที่เป็นโทษทางโลก และ 2) การกระทำที่ประชาชนติเตียน โดยอาบัติที่เป็นโทษทางโลกนั้นจะพิจารณาจากกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ทางสังคมที่พระภิกษุไปพำนักอยู่เป็นสำคัญ ในการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุนั้น โลกวัชชะถือเป็นปัจจัยสำคัญมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน โดยความหมายนัยที่ 1 ของคำว่า “โลกวัชชะ” คือ อาบัติที่เป็นโทษทางโลก ซึ่งพิจารณาโทษจากกฎหมายบ้านเมืองและกฎระเบียบทางสังคมอื่น ๆ ที่พระภิกษุจำเป็นต้องทราบและปฏิบัติตาม มิฉะนั้นก็จะถูกลงโทษเช่นเดียวกับประชาชนโดยทั่วไป และความหมายนัยที่ 2 คือ การกระทำที่ประชาชนติเตียน ซึ่งอาจจะพิจารณาได้ยากกว่าโทษทางโลกเพราะนอกจากจะไม่มีปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ประชาชนแต่ละคนยังอาจวินิจฉัยการกระทำหนึ่ง ๆ ของพระภิกษุแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยเป็นสำคัญ นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนอาจติเตียนพระภิกษุด้วยเจตนาร้ายหรืออคติจึงยิ่งทำให้เกิดบาปโทษต่อตนเอง

กองบรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครธรรมศร ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

๒๕.๖.๖๓

บุญญาดา จงละเอียด

บรรณาธิการ วารสารมหาจุฬานาครธรรมศร

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ง)
ปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค	1
PROBLEMS OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS ADMINISTRATION UNDER THE JURISDICTION OF CENTRAL AND PROVINCIAL GOVERNMENTS วัชรินทร์ เจริญผล	
ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1	11
THE 21 st CENTURY SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATOR AFFECTING ACADEMIC ADMINISTRATION TOWARD EXCELLENCY OF SCHOOL UNDER RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 วิวรรณ เชื้อจิตร, เรืองวิทย์ นิลโคตร, อธิ์กร วรบำรุงกุล	
แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช	22
A GUIDELINE OF BUDGET ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT พัชรินทร์ ปรีชา, บุญเลิศ วีระพรกานต์, มะลิวัลย์ โยธารักษ์	
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอยางสีสุราช จังหวัดนครศรีธรรมราช	34
GUIDELINES FOR INTERNAL EDUCATION QUALITY ASSURANCE ACCORDING TO NATIONAL STANDARD FOR EARLY CHILDHOOD CARE, DEVELOPMENT AND EDUCATION THAILAND 2019 IN THUNG SONG DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE อลิสา จันทรวี, กษมา ศรีสุวรรณ, บุญเลิศ วีระพรกานต์	
แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	46
THE COOPERATIVE DEVELOPMENT SUPERVISIONS STUDENT QUALITY GUIDELINES IN HUASAI INDUSTRIAL AND COMMUNITY EDUCATION COLLEGE UNDER OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION โชติกานต์ กุดแก้ว, พระมหาสุพจน์ สุขเมโธ, มะลิวัลย์ โยธารักษ์	

แนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	54
THE GUIDELINES FOR INVENTORY AND ASSET MANAGEMENT ON THE GOOD GOVERNANCE OF CHAIBURI NETWORK SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	
ปาริชาติ ไสยเกิด, ชีระพงษ์ สมเชาใหญ่, กษมา ศรีสุวรรณ	
แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2	64
GUIDELINES FOR MAKING ANNUAL OPERATION PLAN BASE ON GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOL IN EDUCATION NETWORK CENTER 5 JATUPOOM SRIWICHAI, UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2	
อรอมล โคกะทิง, สามิตร อ่อนคง, พระมหาสุพจน์ สุเมโธ	
การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง	74
THE ADMINISTRATION OF SCHOOL ENVIROMENTTALS AFFECTING THE 21 st CENTURY LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHONBURI RAYONG	
นิชาภา เจริญรวย, วัชรุณ บุญลอย, ชีรังกูร วรบำรุงกุล	
ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความ และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่	85
THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT WITH THE USE OF REAP STRATEGY ON CONCLUSION WRITHING ABILITY AND SATISFACTION WITH LEARNING WITH THE USE OF REAP STRATEGY OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS AT AO - LUK PRACHASAN SCHOOL IN KRABI PROVINCE	
ศิริพร แสงสีก, วรรณ บัวเกิด, สุภมาส อังคุโชติ	
ผลการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	95
EFFECT OF DEDUCTIVE LEARNING WITH THINK-PAIR-SHARE ON MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT AND ATTITUDES TOWARDS LEARNING MANAGEMENT OF MATHAYOMSUKSA SIX	
ชนิษฐา นุ่มอ่อน, รุ่งทิวา แยมรุ่ง, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี	
แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต	107
THE NEW NORMAL OF MONKS NOVICE POST THE SPREAD OF COVID-19 IN PHUKET PROVINCE	
พระวินัย อดิวิโร, ไพรัตน์ ฉิมหาด, เดโช แชน้ำแก้ว	
การบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล	117
PUBLIC SERVICE ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE	
เกษม แก้วสนั่น, เพ็ญศรี ฉิรินัง, วิพร เกตุแก้ว, สมบูรณ์ ศิริสรทริญ	
แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม	129
THE DEVELOPMENT GUDELINE FOR DESIRED CHARACTERISTICS OF STUDENT AT AMNUAYWIT NAKHON PATHOM SCHOOL	
วิโรจน์ สุรสาคร, ฐิตาภรณ์ เพ็งหนู, ชญานันท์ นภัทร์ธัชชาไชย, สมใจ เดชบำรุง	

- ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด** 142
LEADERSHIP OF WOMEN SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE HAPPINESS IN THE WORKPLACE OF TEACHERS AND EDUCATIONAL PERSONNEL IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHANTHABURI TRAT
พรพรหมพรรณ บุญโคกล่าม, เรืองวิทย์ นิลโคตร, วัยวุฒิ บุญลอย
- ผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการและกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย** 153
THE EFFECT OF BOARD AND INDUSTRY GROUP EFFECTIVENESS ON COST OF DEBT OF LISTED COMPANIES ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND
นฤพล อ่อนวิมล และ พิธาน แสนภักดี
- การศึกษาทัศนคติที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษและความตระหนักในความหลากหลายของภาษาอังกฤษของนักศึกษา** 164
EXPLORING STUDENTS' ATTITUDES TOWARD ENGLISH ACCENTS AND THEIR AWARENESS OF THE VARIETIES OF ENGLISH
พจมาน อินทร์อุดม, วิลาวัลย์ ทองสุขแก้ง, ศุภวัฒน์ ทาทอง, วนุชชิตา สุภักวินิช
- โลกวัชชะกับการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ** 174
LOKAVAJJA AND BUDDHIST MONKS' SAMANASĀRUPPA DEVELOPMENT
อัญชลี ปิยปัญญาวงศ์
- การสร้างสรรครายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23** 187
THE STUDY ON CREATION OF MUSIC PROGRAMS WITH COPYRIGHT FROM ABROAD OF WORKPOINT CHANNEL NO.23
วิสาชา มีบุญ และ ศรัณย์ธร ศศิธรนากรแก้ว
- การประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี** 194
COVID-19 IMPACT ASSESSMENT ON HOTEL BUSINESS IN PATTAYA CHONBURI
วรادر จีรภัทรนันต์ และ ศักดิ์ชัย เศรษฐ์อ่อนวัช
- ปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา** 206
THE FACTORS PROMOTING CULTURE OF PEACE IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS
บุญวัตร ผิวขำ และ ศักดิ์ดีดา ทารเทศ
- แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง** 214
THE PUBLIC RELATIONS GUIDELINE TOWARDS THE DECISION OF STUDENTS AND PARENTS FOR MAKING OF STUDY IN VEERANATSUKSA FOUNDATION SCHOOL PHATTHALUNG DISTRICT PHATTHALUNG PROVINCE
ธัญรดา เฟื่องหนู, พระมหาสุพจน์ สุเมโธ, มะลิวัลย์ โยธารักษ์

ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา	223
THE SERVANT LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEAMWORK OF TEACHERS IN PRIVATE SCHOOL MUANG NAKHON RATCHASIMA DISTRICT	
ยอดขวัญ พินิจพงศ์ และ โสภณ เพ็ชรพวง	
การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศไทย: มุมมองด้านนโยบาย	233
LONG-TERM CARE FOR THE ELDERLY IN THAILAND: A POLICY PERSPECTIVE	
สุธิดา แจ่มประจักษ์	
การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง	244
DUAL VOCATIONAL EDUCATION MANAGEMENT AFFECTING THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF GRADUATES FROM VOCATIONAL SCHOOLS IN RAYONG PROVINCE	
อัมพล เจริญนนท์, เรืองวิทย์ นิลโคตร, วัชรภูมิ บุญลอย	
การปกครองในระบอบประชาธิปไตยกับการศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน	257
DEMOCRATIC GOVERNMENT AND THAI EDUCATION IN MODERN TIMES	
พระณัฐพงษ์ ไกรเทพ และ อนุชิต ปราบพาล	
โยนิโสมนสิการ: พุทธวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมออนไลน์	268
YONISOMANASIKARA: BUDDHIST WAY OF LIFE IN THE ONLINE COMMUNITY	
ปาริณันท์ ปางทิพย์อำไพ, พระมหาเสรีชน พันธุ์ประโคน, พระเทพวัชรเมธี	
การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด	279
THE PERSONNEL ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE QUALITY OF EDUCATION FOR THAI STATELESS CHILDREN IN SCHOOLS UNDER TRAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE	
ภรทพิทย์ ฉิมพาลี, อธิ์กร วรบำรุงกุล, เรืองวิทย์ นิลโคตร	
แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช	289
THE CURRICULUM MANAGEMENT GUIDELINE FINE MOTOR DEVELOPMENT OF SPECIAL NEEDS STUDENT IN NAKHON SI THAMMARAT SPECIAL EDUCATION CENTER	
รดา คลังทรัพย์, บุญเลิศ วีระพรกานต์, มะลิวัลย์ โยธารักษ์	
การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี : ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง	301
MANAGEMENT OF MONTESSORI-BASED ALTERNATIVE SCHOOLS IN THAILAND: THE HOPE FOR COMPREHENSIVE QUALITY EDUCATION MANAGEMENT	
ชญาณันันท์ นภัทร์ธิดาไชย, นายวิโรจน์ สุรสาคร, มณฑริกา วิฑูรชาติ, ฐิตาภรณ์ เพ็งหนู	

แนวทางการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายผ่านระบบการนิเทศ 311
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF STUDENTS PRACTICING TEACHER PROFESSIONAL EXPERIENCE TOGETHER WITH NETWORK SCHOOLS THROUGH THE SUPERVISION SYSTEM OF MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY, NAKHON SI THAMMARAT CAMPUS

ศักดิ์ดา ทารเทศ และ อนุชิต ปราบพาล

ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงที่มี 323
ต่อการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA

EFFECTS OF THE INQUIRY MATHEMATICS LEARNING (5E) THROUGH REAL LIFE SITUATIONS ON MATHEMATICAL REASONING BASED ON THE PISA ASSESSMENT FRAMEWORK

ชญาภา เพื่อกคล้าย, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี, รุ่งทิวา แยมรุ่ง

การศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้า 332
สำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

THE STUDY ONLINE LEARNING TO ENHANCE SKILL ON LOGISTICS WAREHOUSE FOR INDUSTRIAL WORKERS IN SAMUT SAKHON PROVINCE

ขวัญวิมาน หวานดี, กนกอร โฉมเฉลา, จารุวรรณ บุญมี

ผลการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิดที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้น 343
มัธยมศึกษา ปีที่ 1

THE EFFECTS OF COGNITIVELY GUIDED INSTRUCTION ACTIVITIES ON NUMBER SENSE OF MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

กิตติธัช ช่อสุวรรณ, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี, รุ่งทิวา แยมรุ่ง

กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะสำนักงานเขตพื้นที่ 351
การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3

THE STRATEGIES FOR DEVELOPING ACADEMIC ACHIEVEMENT, CHUMCHONWATKHAOLAMPA SCHOOL, NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONALSERVICE AREA OFFICE 3

สุวิชา บุญฤทธิ์, ธีระพงษ์ สมหาใหญ่, สามิตร อ่อนคง

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

ฅ

ปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค*

PROBLEMS OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS ADMINISTRATION UNDER THE JURISDICTION OF CENTRAL AND PROVINCIAL GOVERNMENTS

วัชรินทร์ เจริญหล่อ*

Watcharin Rianlor

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

*Corresponding author E-mail: watcharinviggo@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 2) มาตรการทางกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ และของประเทศไทย และ 3) ข้อเสนอแนะ เป็นวิธีวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสารและตำราทางกฎหมาย ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการ มีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือให้ระงับการปฏิบัติ อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมต่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว 2) มาตรการทางกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ส่วนกลางมีอำนาจแต่งตั้งตัวบุคคลในองค์กรหรือถอดถอนหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้อำนาจลงโทษทางวินัยของผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นวิธีการกำกับดูแลอีกชนิดหนึ่ง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งพักราชการ นายกเทศมนตรีได้ แต่ในกรณีที่ต้องการให้ออกจากตำแหน่งจะต้องออกเป็นกฤษฎีกา ในการลงโทษทางวินัยในกรณีนี้ไม่สามารถลงโทษฝ่ายบริหารท้องถิ่นได้ และในประเทศญี่ปุ่นระบบบัญชาการ ถ้าการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องก็จะสั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการให้ถูกต้อง ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของศาลฎีกา ก็มีอำนาจถอดถอนผู้ว่าราชการจังหวัดออกจากตำแหน่ง และกระบวนการนี้จะนำไปใช้ระหว่างนายกเทศมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดียวกัน และ 3) ข้อเสนอแนะ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องไม่อยู่ภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ขึ้นมาทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลการบริหารงาน

คำสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การควบคุม, ราชการส่วนกลางส่วนภูมิภาค

Abstract

This article of this study was: 1) Study the problems of administration of local government organizations under central and provincial government control 2) Legal measures of local

* Received February 16, 2023; Revised March 29, 2023; Accepted May 14, 2023

government organizations in foreign countries and of Thailand It is a qualitative research method from the study of legal documents and textbooks. The results of the research were as follows:

1) Local government organizations Bangkok and Pattaya City There is the Minister of the Interior and the Governor. has the power to supervise the performance of government officials has the power to revoke or suspend the practice May not be fair to the person holding that position. 2) French Republic The central authority has the power to appoint a person or organization or remove the executive head of the local government organization. The exercise of the governor's disciplinary power is another method of oversight. The provincial governor or the minister has the power to order the mayor to suspend government service, but in the event that he wants to leave his office, he must issue a state decree. As a disciplinary action in this case, the local administration cannot be punished, and Japan. Claims made through political parties in the national arena are influential. Claims from politicians and local communities are therefore the voices that central government officials must listen to. Localities with sufficient political potential can create and claim social welfare as partners rather than government agents. and local-government relations are very conditions for cooperation and responsiveness, and 3) recommendations. The administration of local government organizations must not be under the control of central and provincial governments. By establishing a committee to supervise the administration of all types of local government organizations. came up to act in the supervision of the administration

Keywords: Local government, under jurisdiction, central and provincial government

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติ ให้จัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้คำนึงถึงขีดความสามารถในการปกครองตนเอง รายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น การจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะใดที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่และอำนาจ ในการดำเนินงาน ให้้องการปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน้องการปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อร่วมกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจทางปกครองของรัฐ ด้วยประสงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง แต่การที่ท้องถิ่นจะสามารถบริหารงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น จำเป็นต้องมีระบบการคลังเป็นของตนเอง กล่าวคือ มีระบบในการจัดหารายได้และค่าใช้จ่ายรายได้นั้น เพื่อจัดทำบริการสาธารณะตามความต้องการของราษฎรในท้องถิ่น ท้องถิ่นจะ

กำหนดรายได้ รายจ่ายเองโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ไม่ได้ และโดยที่การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นด้วยความมุ่งหมายให้ประชาชนปกครองกันเอง โดยรัฐมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะอันเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับชีวิตประจำวัน ให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นเองเป็นผู้จัดการดูแลโดยรัฐทำหน้าที่เพียงเป็นผู้กำกับดูแลให้การดำเนินการ เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะส่งผลกระทบต่อสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นและของประเทศ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวปฏิบัติงานให้เป็นไปตามภารกิจของตนอย่างซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างมาก ประเทศชาติก็จะมีการพัฒนา (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2539) แต่ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จะต้องมีองค์กรในการควบคุมและตรวจสอบให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างโปร่งใส

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักการกระจายอำนาจการปกครอง ยึดถือหลักความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารงานบุคคล และการบริหารการเงินการคลังของตนเองภายใต้ หลักการจัดความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐในการบริหารราชการแผ่นดินโดยกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบการจัดบริการสาธารณะระดับชุมชน ราชการบริหารส่วนกลางและส่วนภูมิภาครับผิดชอบการดำเนินการกิจของรัฐในระดับประเทศและในระดับภูมิภาค และให้คำปรึกษา สนับสนุน และกำกับดูแลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงเท่าที่จำเป็น และหลักประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีคุณภาพมาตรฐาน บริหารงานอย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ (จรัส สุวรรณมาลา, 2558) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมี 5 รูปแบบ ได้แก่ (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดตั้งขึ้นตาม (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14), 2562) มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร (มาตรา 35/5) โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (2) เทศบาล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 มีนายกเทศมนตรี ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาล (3) สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 มีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีนายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล (4) การกรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นตาม (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6), 2562) มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร (5) เมืองพัทยา จัดตั้งขึ้นตาม (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3), 2562) มีนายกเมืองพัทยาซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้บริหาร มีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของเมืองพัทยา ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้แก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ เป็นการกำกับกับการปฏิบัติหน้าที่โดยอาศัยอำนาจตามตำแหน่งเฉพาะตัว อาจเกิดกรณีผิดพลาดในการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาตรวจสอบและลงโทษผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ และของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เสนอแก้ไขกฎหมายในการกำกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Analysis) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา ตำบกฎหมาย บทความ คำพิพากษาของศาล รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รวมถึงเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค วิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะ โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังนี้ ศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2562 (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562, 2562) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 และกฎหมายของต่างประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) ปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการ มีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือให้ระงับการปฏิบัติ ตาม พรบ.เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขฉบับที่ 13 พ.ศ. 2552 มาตรา 72, พรบ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 123, พรบ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มาตรา 96 และ พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 77 อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมต่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวได้ ซึ่งในลักษณะของการเพิกถอนเป็นอำนาจในการบังคับบัญชา ไม่ใช่อำนาจในการกำกับดูแล ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจ ไม่ใช่เป็นความสัมพันธ์กันในแง่ของการควบคุมบังคับบัญชา แต่เป็นความสัมพันธ์กันในแง่ของการกำกับดูแล นั้น ไม่ใช่เรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับบุคคลที่มีอำนาจกำกับกับองค์กรที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล จึงเป็นอำนาจที่มีเงื่อนไข คือ จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและต้องเป็นไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด (พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 , 2560)

2) มาตรการทางกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างประเทศ โดยใช้กฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาวิเคราะห์หาข้อเปรียบเทียบเพื่อนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแก้ไขกฎหมาย ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศในเอเชีย และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่เป็นประเทศที่เป็นรัฐเดี่ยวคล้ายกับประเทศไทย กล่าวคือ ประเทศที่มีลักษณะเป็นรัฐที่รวมศูนย์หรือมีเอกภาพกล่าวคืออำนาจอธิปไตยทั้งภายในและภายนอกเป็นของรัฐโดยสมบูรณ์ ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐ ซึ่งเป็นนิติบุคคลสูงสุดและนิติบุคคลอื่น ๆ ถ้ามีใช้เพราะรัฐต้องการทำเช่นนั้นเองหรือจะกล่าวอีกในหนึ่ง รัฐรวม

ศูนย์จะมีความเป็นเอกภาพแห่งอำนาจทั้งหลายของรัฐ (เช่น มีรัฐบาลเดียว มีรัฐสภาเดียว) และจะทำให้มีความเป็นเอกภาพของระบบกฎหมายตามมาด้วย กฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในญี่ปุ่น มีระบบบัญชาการ ถ้าการดำเนินงานของผู้ว่าราชการจังหวัดไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ก็จะสั่งการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการให้ถูกต้อง ในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ดำเนินการตามคำสั่งดังกล่าว นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของศาลฎีกา ก็มีอำนาจถอดถอนผู้ว่าราชการจังหวัดออกจากตำแหน่ง และกระบวนการนี้จะนำไปใช้ระหว่างนายกเทศมนตรีและผู้ว่าราชการจังหวัดเช่นเดียวกัน() และในส่วนของสาธารณรัฐฝรั่งเศส ส่วนกลางมีอำนาจแต่งตั้งตัวบุคคลขององค์กรหรือถอดถอนหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การใช้อำนาจลงโทษทางวินัยของผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นวิธีการกำกับดูแลอีกชนิดหนึ่ง โดยผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งพักราชการ นายกเทศมนตรีได้ แต่ในกรณีที่ต้องการให้ออกจากตำแหน่งจะต้องออกเป็นกฎหมาย ในการลงโทษทางวินัยในกรณีนี้ไม่สามารถลงโทษฝ่ายบริหารท้องถิ่นได้ ซึ่งแตกต่างกับของไทย กฎหมายไทยตาม พรบ.เทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขฉบับที่ 13 พ.ศ.2552 มาตรา 72, พรบ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 123, พรบ.ระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มาตรา 96 และพรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 มาตรา 77 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการ มีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือระงับการปฏิบัติหน้าที่ได้ (พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5), 2546)

อภิปรายผล

1. ปัญหาการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการ มีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือให้ระงับการปฏิบัติ อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมต่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ดังนี้

1.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ และนโยบาย สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด และ ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ตาม พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตรา 45 และการกำกับการบริหารงานจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งในกรณีที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปฏิบัติการในทางที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจยับยั้งการปฏิบัติการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวได้ แล้วให้รายงานรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันเพื่อวินิจฉัย หรือในกรณี ละเลยไม่ปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ หรือประพฤติดนฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะดำเนินการสอบสวน เพื่อเสนอให้รัฐมนตรีใช้ดุลพินิจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง ที่เป็นไปตาม พรบ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด มาตรา 77 ซึ่งถือว่าเป็นการใช้อำนาจในการบังคับบัญชาของราชการส่วนกลางมาใช้ มากกว่าอำนาจในการกำกับดูแล อาจไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้บริหารท้องถิ่นได้

1.2 เทศบาล นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบายสั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขาธิการนายกเทศมนตรี วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ให้นายกเทศมนตรีควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล การกำกับการบริหารงานจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเทศบาล ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีนายอำเภอทำหน้าที่ช่วย ในการควบคุมดูแล ให้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่โดยถูกต้องตามกฎหมาย ให้มีอำนาจหน้าที่ชี้แจงแนะนำตักเตือนเทศบาลตำบล และตรวจสอบกิจการ เรียกรายงานและเอกสารหรือสถิติใด ๆ จากเทศบาลมาตรวจ ตลอดจนเรียกสมาชิกสภาเทศบาล หรือพนักงานเทศบาลมาชี้แจงหรือสอบสวนก็ได้ และนายอำเภอหรือผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือสั่งให้ระงับการปฏิบัติของนายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีนั้นไว้ก่อนได้ แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรับรายงานรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบภายในกำหนดสิบห้าวัน เพื่อวินิจฉัยสั่งการตามสมควร ตาม พรบ. เทศบาล มาตรา เป็นการใช้อำนาจบังคับบัญชามากกว่าการกำกับดูแล ผู้บริหารท้องถิ่นจึงอาจไม่ได้รับความเป็นธรรมเช่นกัน

1.3 สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล การกำกับการบริหารงานจะมีนายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย เมื่อนายอำเภอเห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติหน้าที่อาจเป็นการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะระงับได้ ให้นายอำเภอมีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ตามที่เห็นสมควรได้ แล้วให้รับรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดทราบภายในสิบห้าวันเพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัดวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควรโดยเร็ว ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจของราชการส่วนกลาง ผู้บริหารท้องถิ่นจึงอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม

1.4 การกรุงเทพมหานคร ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับกรุงเทพมหานคร เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการอื่นนอกเหนือจากที่พระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ถ้ากระทรวง ทบวง กรมใดเห็นสมควรส่งข้าราชการมาประจำกรุงเทพมหานครเพื่อปฏิบัติราชการในหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมนั้น ๆ ก็ย่อมกระทำได้ โดยทำความตกลงกับกรุงเทพมหานคร การตั้งงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนในกรุงเทพมหานคร ให้รัฐบาลตั้งให้กรุงเทพมหานครโดยตรง ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดให้แก่กรุงเทพมหานครนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะออกระเบียบกำหนดการใช้จ่ายเงินดังกล่าวก็ได้ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร เพื่อการนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นว่าการปฏิบัติใด ๆ ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขัดต่อกฎหมาย มติของคณะรัฐมนตรีหรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของกรุงเทพมหานคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะยับยั้งหรือสั่งการตามที่เห็นสมควรก็ได้

1.5 เมืองพัทยา โดยการกำกับการบริหารงานจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแล ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัด เห็นว่าการปฏิบัติราชการของเมืองพัทยาเป็นไปในทางที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เมืองพัทยา หรือเสียหายแก่ราชการ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการชี้แจงแนะนำตักเตือนผู้

ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าว หรือในกรณีเห็นสมควรจะสั่งเพิกถอนการกระทำหรือให้ระงับการปฏิบัติของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไว้ก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นการใช้ดุลพินิจของราชการส่วนกลางผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บริหารท้องถิ่นจึงอาจไม่ได้รับความเป็นธรรม

2) มาตรการทางกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างประเทศ โดยกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และสาธารณรัฐฝรั่งเศสมาวิเคราะห์หาข้อเปรียบเทียบเพื่อนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแก้ไขกฎหมาย เหตุผลที่นำประเทศญี่ปุ่นและสาธารณรัฐฝรั่งเศส มาเปรียบเทียบกับประเทศไทย เพราะลักษณะการปกครองจะคล้ายกับประเทศไทย กล่าวคือ การจัดองค์กรของรัฐในรูปของรัฐเดี่ยว คือ ประเทศที่มีลักษณะเป็นรัฐที่รวมศูนย์หรือมีเอกภาพ อำนาจอธิปไตยทั้งภายในและภายนอกเป็นของรัฐโดยสมบูรณ์ ไม่มีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างรัฐซึ่งเป็นนิติบุคคลสูงสุดและนิติบุคคลอื่น ๆ หากมิใช่เพราะต้องการทำเช่นนั้นเอง หรือจะกล่าวอีกในหนึ่ง รัฐที่รวมศูนย์จะมีความเป็นเอกภาพแต่อำนาจทั้งหลายของรัฐ (เช่น มีรัฐบาลเดียว มีสภาเดียว) และจะทำให้มีความเป็นเอกภาพของระบบกฎหมายตามมา อย่างไรก็ตาม รัฐเดี่ยวอาจมีลักษณะรวมอำนาจ (centralized) หรือกระจายอำนาจ (de centralized) ก็ได้ แต่รัฐจะเป็นผู้ถืออำนาจรับทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียวตลอดเวลา การกระจายอำนาจทำให้รัฐเดี่ยวนิติบุคคลที่ต่ำกว่าตนลงไป และมีอิสระ (autonomy) ในระดับหนึ่ง แต่การที่รัฐจะให้มีนิติบุคคลที่ต่ำกว่าตนลงไป (เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) หรือไม่ เป็นอำนาจของรัฐแต่ผู้เดียว และรัฐสามารถยกเลิก แก้ไข เปลี่ยนแปลงเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องได้รับการยินยอมจากนิติบุคคลเหล่านั้น ประเทศที่จัดเป็นรัฐเดี่ยว เช่น ประเทศไทย สเปน โปรตุเกส ฝรั่งเศส เบลเยียม อิตาลี โรมานี โปแลนด์ ฮังการี บุลกาเรีย ประเทศต่าง ๆ ในทวีปอเมริกาใต้ ยกเว้นบราซิล

2.1 ประเทศญี่ปุ่น การกำกับดูแลทางด้านการคลัง ท้องถิ่นจะถูกควบคุมจากส่วนกลางอย่างมาก ในด้านการคลัง โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาการเงินจากรัฐบาลกลาง ในรูปของเงินอุดหนุน และการกู้ยืมเงินต่าง ๆ โดยรัฐบาลกลางจะเป็นผู้ตัดสินใจในการแบ่งสรรเงินอุดหนุน และอนุมัติการกู้ยืมต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งทำให้ท้องถิ่นไม่เป็นอิสระในการดูแลการใช้จ่ายของตนได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม กระบวนการแทรกแซงต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของรัฐบาลกลางเพียงอย่างเดียว แต่ยังเกิดขึ้นจากความต้องการของท้องถิ่นเองด้วย ที่ต้องการขอความช่วยเหลือทางการเงิน ขอโครงการพัฒนาต่าง ๆ และขอคำชี้แนะเชิงบริหารจากกระทรวงและหน่วยงานระดับชาติต่าง ๆ เพื่อมาแก้ไขข้อจำกัดทางการคลังที่เป็นอยู่ของท้องถิ่น ในลักษณะเช่นนี้ท้องถิ่น บางแห่งก็พยายามเข้าไปโน้มน้าวและกดดันให้ข้าราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ เสนอนโยบาย และโครงการที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นของตน วิธีการกดดันทางการเมืองที่ท้องถิ่นนิยมปฏิบัติ คือ การเรียกร้องผ่านพรรคการเมืองในระดับชาติ ซึ่งในระยะหลังที่อิทธิพลและความรอบรู้ด้านนโยบายของฝ่ายนักการเมืองมีสูงขึ้นทัดเทียมหรือในบางด้านมากกว่าฝ่ายข้าราชการ เสียงเรียกร้องจากนักการเมืองและท้องถิ่น จึงเป็นเสียงที่ข้าราชการส่วนกลางจะต้องรับฟัง ดังนั้น ท้องถิ่นที่มีศักยภาพทางการเมืองมากพอก็สามารถเป็นผู้สร้างและผู้เรียกร้องโครงการสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนมากกว่าที่จะเป็นตัวแทนของรัฐบาลกลาง และความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่นและรัฐบาลกลางในเงื่อนไขเช่นนี้ ก็มีลักษณะเป็นการร่วมมือและตอบสนองซึ่งกันและกันอย่างมาก (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี, 2561)

2.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส การควบคุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายสามารถทำได้ เฉพาะในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเท่านั้น โดยการควบคุมเป็นไปภายใต้ระดับสำคัญที่ว่า เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างดี การควบคุมสภาท้องถิ่น หลักว่าด้วยความต่อเนื่องของการจัดทำบริการสาธารณะเป็นหลักที่ถือกันว่ามีคุณค่าเป็นรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เนื่องมาจากหลักดังกล่าวเป็นหลักที่เชื่อมโยงกับมาตรา 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. 1958 ที่บัญญัติไว้ตอนหนึ่งถึงอำนาจของประธานาธิบดีที่จะต้องใช้อำนาจที่มีอยู่ “ดูแลให้การดำเนินงานของสถาบันการเมืองแห่งรัฐเป็นไปโดยปกติ” จาก

หลักดังกล่าวรัฐบาลหรือตัวแทนของรัฐจะสามารถเข้าไป “แทรกแซง” การดำเนินการของสภาท้องถิ่นได้ หากการดำเนินงานของสภาท้องถิ่นไม่เป็นไปตามปกติ การเข้าแทรกแซงดังกล่าวได้แก่ การยุบสภาท้องถิ่น สามารถทำได้โดยรัฐสภาของคณะรัฐมนตรี โดยรัฐสภาดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยคำอธิบายเหตุผล ที่ทำให้ต้องมีการยุบสภาดังกล่าวและนอกจากนี้เมื่อรัฐบาลได้ทำการยุบสภาภาคและสภาจังหวัดแล้ว จะตกรับรายงานการยุบสภาดังกล่าวต่อรัฐสภาทันที ในส่วนของการควบคุมสมาชิกสภาท้องถิ่น สามารถปลดออกจากตำแหน่งได้ หากภายหลังจากที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาปรากฏว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง การปลดออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาภาคทำได้โดยประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัด ส่วนการปลดสมาชิกสภาจังหวัดออกจากตำแหน่งในกรณีดังกล่าวทำได้โดยสภาจังหวัด และนอกจากนี้ สมาชิกสภาเทศบาลและสมาชิกสภาจังหวัดยังอาจถูกศาลปกครองตัดสินให้พ้นจากตำแหน่งได้ หากปรากฏว่าสมาชิกผู้นั้นปฏิเสธที่จะไม่ทำตามหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และในส่วนของ การควบคุมฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายไม่ได้กำหนดถึงมาตรการในการควบคุมฝ่ายบริหารของจังหวัดและของภาคเอาไว้สำหรับฝ่ายบริหารของเทศบาลนั้น มาตรา L 2122-16 แห่งประมวลกฎหมายกลางว่าด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดมาตรการในการควบคุมนายกเทศมนตรีไว้สองกรณีด้วยกัน คือ การพักงานและการปลดออกจากตำแหน่ง กล่าวคือ นายกเทศมนตรีเทศมนตรีอาจถูกสั่งพักงานได้ในระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือนโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะต้องแสดงเหตุผลในการพักงานไว้ด้วย ส่วนการปลดนายกเทศมนตรีหรือเทศมนตรีออกจากตำแหน่งนั้นก็สามารถทำได้โดยรัฐสภา (พระราชกฤษฎีกา) ของคณะรัฐมนตรีซึ่งจะต้องแสดงเหตุผลในการปลดไว้ด้วยเช่นกัน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผล อภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 0 ภายใต้การควบคุมโดยราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในกรณีที่ต้องมีการตรวจสอบพิจารณาการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น จึงเสนอแก้ไขกฎหมาย

(1) แก้ไข พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2562 มาตรา 6/1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด” ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน นายอำเภอ ผู้กำกับการตำรวจประจำจังหวัด คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งประชาชนในพื้นที่เป็นผู้คัดเลือกเป็นกรรมการ” แก้ไข มาตรา 77 “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ มีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ ในกรณีที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติการในทางที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ หรือระเบียบข้อบังคับของทางราชการ คณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจตรวจสอบปฏิบัติการดังกล่าวได้”

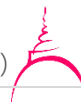
(2) แก้ไข พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2562 มาตรา 6/1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเทศบาล” ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน นายอำเภอ ผู้กำกับการตำรวจประจำท้องที่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสามคนซึ่งประชาชนในพื้นที่เป็นผู้คัดเลือกเป็นกรรมการแก้ไขมาตรา 71 “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเทศบาล มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการของเทศบาลให้เป็นไป

ตามกฎหมาย กฎ และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ มีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้เทศบาลชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ ในกรณีที่เทศบาลปฏิบัติการณ์ในทางที่อาจนำมาซึ่งความเสียหาย หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ หรือระเบียบข้อบังคับของทางราชการ คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเทศบาล มีอำนาจตรวจสอบการปฏิบัติการณ์ดังกล่าวได้”

(3) แก้วไข พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้วไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 มาตรา 5/1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล” ประกอบด้วย นายอำเภอเป็นประธาน ผู้กำกับการตำรวจประจำท้องที่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสามคนซึ่งประชาชนในพื้นที่เป็นผู้คัดเลือกเป็นกรรมการ แก้วไขมาตรา 90 “ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เมื่อคณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลผู้ใดปฏิบัติการณ์ในทางที่อาจเป็นการเสียหายแก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเสียหายแก่ราชการและนายอำเภอได้ชี้แจงแนะนำตักเตือนแล้วไม่ปฏิบัติตาม ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามมิได้ ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ เพื่อวินิจฉัยสั่งการตามที่เห็นสมควร”

(4) แก้วไข พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 แก้วไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2562 มาตรา 4/1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร” ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งประชาชนในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นผู้คัดเลือกเป็นกรรมการ” มาตรา 123 “ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร มีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริง หรือสั่งให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของกรุงเทพมหานคร ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร เห็นว่าการปฏิบัติใด ๆ ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครขัดต่อกฎหมาย หรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของกรุงเทพมหานคร คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร จะยับยั้งหรือสั่งการตามที่เห็นสมควรก็ได้”

(5) แก้วไข พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 แก้วไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 มาตรา 6/1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา” ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน นายอำเภอ ผู้กำกับการตำรวจ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งประชาชนในพื้นที่เป็นผู้คัดเลือกเป็นกรรมการ” แก้วไขมาตรา 94 “ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการของเมืองพัทยา เพื่อการนี้ คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา มีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้นายกเมืองพัทยาชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของเมืองพัทยาได้ (มาตรา 94) และแก้วไขมาตรา 96 “ในกรณีที่คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา เห็นว่านายกเมืองพัทยปฏิบัติการณ์ในทางที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่อเมืองพัทยา หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติ และคณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา ได้ชี้แจง แนะนำ หรือตักเตือนแล้ว แต่นายกเมืองพัทยาไม่ปฏิบัติตาม ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา พิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร ในกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วนที่จะรอข้ามมิได้ ให้คณะกรรมการกำกับการบริหารงานของเมืองพัทยา มีอำนาจออกคำสั่งระงับการปฏิบัติราชการของนายกเมืองพัทยาไว้ตามที่เห็นสมควรได้”

เอกสารอ้างอิง

- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). ประชาธิปไตยทางการเมืองของไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก (13 ตุลาคม 2561).
- พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 . (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 79 ก (31 กรกฎาคม 2560).
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก หน้า 142 (16 เมษายน 2562).
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5). (2546). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 108 ก หน้า 1 (31 ตุลาคม 2546).
- พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก หน้า 120 (16 เมษายน 2562).
- พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก หน้า 151 (16 เมษายน 2562).
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 14). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก หน้า 164 (16 เมษายน 2562).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2539). รวมบทความกฎหมายการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ
สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*

THE 21st CENTURY SKILLS OF SCHOOL ADMINISTRATOR AFFECTING ACADEMIC
ADMINISTRATION TOWARD EXCELLENCY OF SCHOOL UNDER RAYONG PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

วิวรรณ เชื้อจิตร*, เรืองวิทย์ นิลโคตร, อธิกร วรบำรุงกุล

Wiwat Cheurjit, Reongwit Nilkote, Theerangkoon Warabamrungkul

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: wongsiri2456@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 327 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.29 2) การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 3) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา มีปัจจัยด้านการบริหารองค์กร และด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล สามารถพยากรณ์ได้ว่า มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาทางบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ เท่ากับ .846 และมีอำนาจพยากรณ์ เท่ากับ .715 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71.50 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้แก่ $\hat{Y} = -.010 + .678 (X_1) + .315 (X_5)$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้แก่ $\hat{Z}_y = .589 (X_1) + .279 (X_5)$

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา, ศตวรรษที่ 21, การพัฒนาการบริหารงานวิชาการ, ความเป็นเลิศของสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the skills of school administrators in the 21st century under Rayong Primary Educational Service Area Office 1. 2) to study academic administration towards excellence under Rayong Primary Educational Service Area Office 1. 3) to study the relationship between the skills of school administrators in the 21st century with academic administration towards school excellence under Rayong Primary Educational Service Area Office 1 and 4) to create a forecasting equation of school administrators' skills in the 21st century that affects the development of academic administration towards school excellence under Rayong Primary Educational Service Area Office 1. This research is quantitative. Questionnaire tool, the proportional stratified sampling method was used. The sample group consisted of 327 teacher civil servants. The data were analyzed by mean, standard deviation, Pearson correlation and multiple regression analysis. The results showed that 1) The overall skills of school administrators in the 21st century was at a high level with an average of 4.29. 2) The overall academic administration towards excellence in educational institutions was at a high level with an average of 4.24. 3) The skills of school administrators in the 21st century and academic administration towards school excellence had a high positive relationship with statistical significance at the .01 level, with a multiple correlation coefficient of .846 and a predictive power of .715. There is 71.50 percent of academic administration towards excellence, can be written as a forecasting equation The forecasting equation in raw score format $\hat{Y} = -.010 + .678 (X_1) + .315 (X_5)$ and the forecasting equation in standard score format $\hat{Z}_y = .589 (X_1) + .279 (X_5)$

Keywords: school administrator skills, educational administration, 21st century, organization of excellence

บทนำ

สถานการณ์ในปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็วอย่างรวดเร็วจนผู้คนจำนวนมากมายหลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศมาอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกันในบุคคล 1 คนต้องมีทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้านเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกภาคส่วนจำเป็นต้องเร่งพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐานที่ทัดเทียมกับนานาประเทศ การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) โดยมุ่งให้มีความรู้มีทักษะที่จำเป็น และมีคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นตัวแปรสำคัญซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาพลเมืองของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 - 2579) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวง เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาและบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา และนโยบายของรัฐบาลเรื่องการเตรียมคนสู่ศตวรรษที่ 21 ดังปรากฏในหลักการข้อที่ 1 ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและ

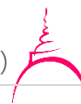

ประสิทธิภาพในทุกมิติทั้งผู้เรียน ครู บุคลากรทาง การศึกษา ข้าราชการพลเรือน และผู้บริหารทุกระดับตลอดจน สถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และจะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการศึกษา และบริหารการศึกษาล้วนมีความสำคัญและเกื้อหนุนกันในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ระบุว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และมีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นภาระที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้ประสิทธิภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศอันจะนำไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศของชาติ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบในการทำงาน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาดัดใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น ทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อ่าดอนกอย, 2556) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความพร้อมทั้งด้านคุณลักษณะที่โดดเด่นมีทักษะทางปัญญาระดับสูงและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพและต้องมีเจตคติที่ดี เป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ และความคาดหวังสูง มุ่งสร้างความสำเร็จและมีจิตเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 มีวิสัยทัศน์(Vision)ในการ “สร้างคนดี คนเก่ง บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล” และมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีศักยภาพและคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะแห่งศตวรรษที่ 21 สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง และมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ Thailand 4.0 ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาคนไทยในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง พัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่ความสมบูรณ์ เพื่อให้มีความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1, 2563)

ด้วยสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา และสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 และการบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา รองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพ ในการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับนานาชาติประเทศได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยองเขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยองเขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงาน วิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร (Population) ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 2,385 คน ปีการศึกษา 2564 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1, 2563) 2) กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 327 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่มีสัดส่วน ใช้สูตรของ Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2552) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา ทั้งฉบับเท่ากับ .994 ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา และ 3) แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและรวบรวมไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บ

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 327 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และการทดสอบความสัมพันธ์แบบสหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) โดยรูปแบบ Panel และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Model) และอธิบายความสัมพันธ์ด้วยสมการได้ดังนี้ (ปริญ ประจันบาน, 2555)

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = a + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + \dots + b_pX_p$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = \beta_1Z_1 + \beta_2Z_2 + \dots + \beta_kZ_k$

และกำหนดตัวแปร ต่อไปนี้

Y = การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา

a = ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

b = แทน สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

X_1 = ทักษะด้านการบริหารจัดการองค์กร

X_5 = ทักษะเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ที่	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับทักษะของผู้บริหาร n = 327			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการบริหารองค์กร	4.28	0.73	มาก	5
2	ด้านความรู้ความคิดรวบยอด	4.28	0.74	มาก	4
3	ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.30	0.72	มาก	2
4	ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.31	0.74	มาก	1
5	ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.29	0.73	มาก	3
รวม		4.29	0.73	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) เท่ากับ 4.29 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) เท่ากับ 4.31 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.74 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ความคิดรวบยอดมีค่าเฉลี่ย($\bar{X}$) เท่ากับ 4.28 เท่ากัน และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.73 และ 0.74 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยองเขต 1 ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

ที่	ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับทักษะของผู้บริหาร n = 327			
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านภาวะผู้นำ	4.19	0.90	มาก	7
2	ด้านนโยบายและกลยุทธ์	4.23	0.82	มาก	5
3	ด้านการจัดการกระบวนการ	4.22	0.82	มาก	6
4	ด้านการบริหารจัดการบุคลากร	4.25	0.81	มาก	3
5	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.26	0.79	มาก	2
6	ด้านผลลัพธ์	4.25	0.80	มาก	3
7	ด้านการติดตามและการประเมินผล	4.28	0.78	มาก	1
รวม		4.24	0.82	มาก	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.24 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการติดตามและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.28 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 0.78 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ ($\bar{X}$) = 4.19 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.90

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
X	1						
X ₁	.958**	1					
X ₂	.975**	.941**	1				
X ₃	.974**	.919**	.946**	1			
X ₄	.972**	.896**	.925**	.942**	1		
X ₅	.957**	.882**	.905**	.905**	.938**	1	
Y	.835**	.835**	.816**	.795**	.794**	.799**	1

**p< .01

จากตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ปรากฏผลการวิจัยดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1

	Model	B	S.E.	B	t	Sig.
1	(Constant)	.129	.152		.849	.396
	บริหารองค์กร	.961	.035	.835	27.406	.000
2	(Constant)	-.010	.151		-.066	.948
	บริหารองค์กร	.678	.072	.589	9.381	.000
	เทคโนโลยีดิจิทัล	.315	.071	.279	4.443	.000

R = .846, R² = .715, Adjust R² = .714, S.E._{est} = .39410, F = 407.084 Sig. = .000

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 มีปัจจัย ด้านการบริหารองค์กร (X₁) และด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (X₅) สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นด้านที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ .846 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R²) เท่ากับ .715 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71.50 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบที่ 2 เนื่องจากมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษามากกว่ามาเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = -.010 + .678(X_1) + .315(X_5)$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = .589(X_1) + .279(X_5)$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยด้าน ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านการบริหารองค์กร และด้านความรู้ความคิดรวบยอด ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างความร่วมมือ หรือสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แพรวดาว สนองพันธ์ และเสาวณี สิริสุขศิลป์ ที่ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด

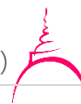
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 11 ทักษะ คือ ทักษะด้านมนุษย ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านการศึกษาและการสอน ทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะด้านการบริหาร ทักษะด้านการวางแผน ทักษะด้านการประเมิน ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และการบริหารจัดการ และทักษะด้านการสร้างทีมงาน ซึ่งทุกๆ ทักษะต่างก็มีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารในยุคศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารต้องตื่นตัวและเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน (แพรวดาว สอนงพันธ์ และเสาวณี ศิริสุขศิลป์, 2557) และสอดคล้องกับแนวความคิดของ วัดสัน Watson ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชน ผลการศึกษา พบว่าผู้บริหารในภาคเอกชนสามารถรับรู้ถึงความสำคัญเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ มีทักษะการเจรจาต่อรอง ทักษะระหว่างบุคคลจริยธรรม มีทักษะการใช้เทคโนโลยีและการตื่นตัวกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการที่ส่งผลต่อการมุ่งใจ หรือโน้มน้าวคนให้ร่วมมือกันในการทำงานอย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ วัดสัน (Watson, 2000)

2. จากผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยด้าน ได้แก่ ด้านการติดตามและการประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านผลลัพธ์ ด้านนโยบายและกลยุทธ์ ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องรู้ว่าจะแต่ละขั้นตอนนั้นดำเนินการ วัตถุประสงค์ และมีเป้าหมายอย่างไร การที่เราจะทราบรายละเอียดได้นั้นต้องมีการติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยพันธ์ ศิริรักษ์ และคณะ ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยแบบผสม ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง (ปิยพันธ์ ศิริรักษ์ และคณะ, 2563) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพิณิจ ไชยลังกา และคณะ ที่ได้ศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย พบว่าด้านการจัดองค์การมีแนวทางพัฒนาคุณภาพ โดยให้ครูมีการจัดทำแบบทดสอบที่สามารถวัดสมรรถนะของผู้เรียนครอบคลุมตรงประเด็น และจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันด้านการการนำองค์การ มีแนวทางพัฒนาคุณภาพได้แก่ ให้ผู้จัดทำสื่อได้มีการนำเสนอผลงานของตัวเองอย่างภาคภูมิใจ ด้านการควบคุม มีแนวทางพัฒนาคุณภาพได้แก่ ฝึกครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค การจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ (พรพิณิจ ไชยลังกา และคณะ, 2559)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับ การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 1 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการบริหารองค์การ ด้านความรู้ความคิดรวบยอด ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้

ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านการบริหารองค์กร ด้านความรู้ความคิดรวบยอด ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในยุคปัจจุบันนี้ในหลายๆองค์กรต่างมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลต่างๆ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อความทันสมัย ความรวดเร็ว สะดวกสบาย และเพิ่มประสิทธิภาพใน การทำงานขององค์กร และยังสอดคล้องกับ แพรดาว สมองผืน ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ ใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยจากหลากหลายแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เพื่อเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์กิจกรรมผลงานของสถานศึกษาไปสู่องค์กรภายนอกได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้ปกครองให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ ของบุตรหลานได้ รวมทั้งใช้เครือข่ายเทคโนโลยีในการบริหาร จัดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ หมวดยุค สามารถเรียกใช้งานได้อย่างสะดวกรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา และใช้เทคโนโลยีในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ อันจะส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่างๆของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ (แพรดาว สมองผืน และเสาวณี ศิริสุขศิลป์, 2557)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 มีปัจจัย ด้านการบริหารองค์กร และด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล สามารถพยากรณ์ได้ว่า เป็นด้านที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ .846 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์(R²) เท่ากับ .715 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 71.50 และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ และในรูปแบบคะแนนมาตรฐานดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้นพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านความรู้ความคิดรวบยอด ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ไม่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย คือ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 และมีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 2 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล และการบริหารองค์กร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ไว้ว่า “สร้างคนดี คนเก่ง บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล” และมีภารกิจ(Mission) ในการพัฒนาและส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศมากกว่า 2 ภาษา มีความสามารถในการใช้สื่อ เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ Thailand 4.0 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ทองจำรัส และสัจจิวรรณ ทรัพย์พสุ ที่ได้ศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ปริมาณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ทักษะการสร้างทีมงาน ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสาร โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม เปิดใจกว้าง ยอมรับเทคโนโลยี มีความทันสมัยเป็นผู้นำในด้านเทคโนโลยีและมีการศึกษาดูงานการพัฒนา นวัตกรรมจากหน่วยงานที่เป็นต้นแบบ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อมรรัตน์ เตชะนอก ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศใน

ศตวรรษที่ 21 เป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อบุคลากรภายใน มีบทบาทต่อการกำหนดทิศทางนโยบายและนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จต้องมีความพร้อมในด้านคุณลักษณะที่โดดเด่น เป็นนักบริหารมืออาชีพ มีจิตเชิงสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์มีความคาดหวังสูงที่มุ่งสร้างความสำเร็จของงานตลอดจนพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์กรนวัตกรรมยุคใหม่ให้มีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสมมีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรม และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จสามารถสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยด้าน ได้แก่ การมีมนุษยสัมพันธ์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ด้านการบริหารองค์กร และด้านความรู้ความคิดรวบยอด ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างความร่วมมือ หรือสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน 2) การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยด้าน ได้แก่ ด้านการติดตามและการประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านผลลัพธ์ ด้านนโยบายและกลยุทธ์ ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องรู้ว่าแต่ละขั้นตอนนั้นดำเนินการวัตถุประสงค์ และมีเป้าหมายอย่างไร การที่เราจะทราบรายละเอียดได้นั้นต้องมีการติดตามและประเมินผล 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การสร้างสมการพยากรณ์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ปัจจัยการบริหารจัดการองค์กร กับปัจจัยด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล สามารถรวมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ได้ร้อยละ 71.50 ซึ่งให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลในการบริหารองค์กร รวมถึง ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร และการบริหารงานด้านวิชาการ และสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและในรูปแบบคะแนนมาตรฐานดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ดังนั้น สมควรจัดเก็บข้อมูลในด้านต่าง ๆ ไว้เป็นข้อมูลสารสนเทศขององค์กร ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนในยุคสมัยปัจจุบัน และยังสามารถใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานขององค์กรสู่สาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศนั้นจำเป็นต้องมีการนิเทศ กำกับ และติดตามเพื่อให้ทราบถึงกระบวนการทำงาน ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่จะได้มีการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร และต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อให้มีมาตรฐานและความน่าเชื่อถือสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้รับบริการ

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). “แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21,”. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(1), 301 - 304.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ์ ประจันบาน. (2555). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน. (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- ปิยพันธ์ ศิริรักษ์ และคณะ. (2563). “การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25,”. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(2), 314 - 315.
- พรพินิจ ไชยลังกา และคณะ. (2559). “การบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย,”. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 9(1), 160-176.
- แพรวดาว สอนองผั่น และเสาวณี ศิริสุขศิลป์. (2557). “ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3,”. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37(4), 42 - 43.
- สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). “บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21,”. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 7(1), 1-7.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2563). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2563-2565. เรียกใช้เมื่อ 3 ธันวาคม 2564 จาก <https://sites.google.com/view/ry1-plan> =0
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.
- Watson. (2000). Watson, Sammy Hanna. “Leadership Requirements in the 21st Century The Perceptions of Canadian Private Sector Leaders,” . Dissertation Abstracts International, 13(1), 43-57.

แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช*

A GUIDELINE OF BUDGET ADMINISTRATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NAKHON SI THAMMARAT

พัชรินทร์ ปรีชา*, บุญเลิศ วีระพรกานต์, มะลิวัลย์ โยธารักษ์

Patcharin Preecha, Boonlert Weeraponkan, Maliwant Yotarak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202040@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) ศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 3) นำเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ใช้ระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน ศึกษาแนวทางโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และนำเสนอแนวทางโดยการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การดำเนินการในบางขั้นตอนไม่เป็นไปตามกระบวนการต้องมีการปรับปรุงการทำงาน 2) แนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ โดยทุกขั้นตอนดำเนินการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 3) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: การบริหาร, งานงบประมาณ, หลักธรรมาภิบาล, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

* Received February 16, 2023; Revised April 10, 2023; Accepted May 10, 2023

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the state of budget administration of schools under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat 2) study budget management guidelines according to the principles of good governance of schools under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat 3) present budget management guidelines according to good governance for secondary schools under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat. The study was a qualitative research regulation. data were collected through in-depth interviews 15 key informants, study and outline guidelines through in-depth interviews 5 experts, and 7 competent persons in a group discussion. The results of the study revealed that: 1) The state of budget administration of schools under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat: there are 7 steps in operation, consisting of 1) budget preparation and proposal 2) budget allocation 3) inspection, monitoring, evaluation and reporting on the use of funds and performance results 4) mobilizing resources and investment for study 5) financial management, 6) accounting management, and 7) supplies and asset management. some actions are not in accordance with the process and still need to be modified. 2) Guidelines for budget management of schools under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat: there are 7 steps in operation, consisting of 1) budget preparation and proposal 2) budget allocation 3) inspection, monitoring, evaluation and reporting on the use of funds and performance results 4) mobilizing resources and investment for Study 5) financial management, 6) accounting management, and 7) supplies and asset management. Every step is carried out using good governance principles. 3) The experts examined the budget management guidelines of schools under the secondary educational service area office Nakhon Si Thammarat and found that everyone agreed that they were appropriate, beneficial, and applicable.

Keywords: Administration, Budgeting, Good Governance, The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลัก ในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข เนื่องจากการศึกษามีบทบาท สำคัญ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ในขณะเดียวกัน การบริหารงบประมาณถือเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารงานทุกองค์กร ทุก หน่วยงานมีความปรารถนาและมีความจำเป็นต้องใช้ เพื่อให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งใน

หน่วยงานจะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) อย่างไรก็ตาม การบริหารงบประมาณ พบว่ายังประสบปัญหาหลายด้านอันที่เกิดจากตัวบุคคล และระบบงาน ส่งผลเสียต่อการบริหารงานของผู้บริหารเป็นอย่างมากเพราะว่างานงบประมาณและการเงินเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนงานอื่น ๆ ให้คล่องตัว หากผิดพลาดจะมีผลเสียที่เห็นเด่นชัดกว่างานอื่น ๆ จึงทำให้ผู้บริหารงบประมาณต้องประสบปัญหานานัปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวทางการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้มีประสิทธิภาพสูงสุด กล่าวคือใช้เงินน้อยได้งานมาก ประหยัดเวลา และไม่ผิดระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (ดร.ณิ จาปาทอง, 2549)

ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องดำเนินงานต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย โดยยึดหลักของการบริหารหรือการปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม นั่นคือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ หลักธรรมาภิบาล ภายใต้หลักการสำคัญ 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เกิดความเชื่อถือในสถานศึกษา ช่วยลดการทุจริต คอรัปชั่น อันจะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง องค์การที่โปร่งใสม่อมได้รับความไว้วางใจ ย่อมสร้างความเชื่อมั่น ให้กับประชาชนตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของผู้บริหารและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร (สุธรรม ส่งศิริ, 2559) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด และมีหน้าที่รับผิดชอบการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การจัดการศึกษาทุกระดับในความรับผิดชอบ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช, 2561)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าในการบริหารงบประมาณที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น มิใช่เพียงแต่รัฐหรือกระทรวงเท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการในสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งถือเป็นปัจจัยหลักของสถานศึกษาทุกระดับ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จะได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารงบประมาณในสถานศึกษาให้มีธรรมาภิบาล อันส่งผลให้ด้านการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องในทิศทางเดียวกันบนพื้นฐานที่เป็นไปตามระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับกฎหมาย เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพด้านการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัย

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 3 คน หัวหน้างานงบประมาณโรงเรียน 4 คน ครูที่ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่การเงิน 5 คน ครูผู้ให้บริการในโรงเรียน 3 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นประธานสหวิทยาเขต 1 คน หัวหน้างานงบประมาณโรงเรียน 1 คน ครูที่ปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่การเงิน 1 คน นักวิชาการตรวจสอบภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 1 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานงบประมาณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 1 คน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการจัดทำแนวทาง

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางทางการบริหารงบประมาณที่บูรณาการตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบไปด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นประธานสหวิทยาเขต 2 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานงบประมาณสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 1 คน หัวหน้างานงบประมาณโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2 คน นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยนำรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า มีข้อบ่งชี้ 7 ด้านคือ

1.1 การจัดทำและเสนอของบประมาณ มีสภาพการดำเนินงาน คือ การวิเคราะห์และพัฒนา นโยบายการศึกษา จัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ วิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา (ปิยพร ถาวะราภรณ์, 2565)

1.2 การจัดสรรงบประมาณ มีสภาพการดำเนินงาน คือ การจัดทำข้อตกลงบริการผลผลิตของสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อได้รับงบประมาณ โดยศึกษาข้อมูลการจัดสรรงบประมาณ ที่สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแจ้งผ่านเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งให้สถานศึกษาทราบในเรื่องนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดสรรงบประมาณ ตรวจสอบกรอบวงเงินงบประมาณที่ได้รับจากหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรที่เขตพื้นที่การศึกษา แจ้งตลอดจนตรวจสอบวงเงินนอกงบประมาณที่ได้จากแผนการระดมทรัพยากร

1.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน มีสภาพการดำเนินงาน คือ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงานของ

สถานศึกษา ทางคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการที่รับผิดชอบในการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ทำการศึกษาและนำข้อมูลในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น การวางแผนกลยุทธ์ การคำนวณต้นทุนการผลิต การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การบริหารสินทรัพย์ มาสรุปเป็นประเด็นของการรายงาน โดยแบบรายงานตามประเด็นในรอบระยะเวลาบัญชีของการรายงาน

1.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีสภาพการดำเนินงาน คือ ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานภายในสถานศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาทราบรายการสินทรัพย์ของสถานศึกษาเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกัน สนับสนุนให้บุคลากร และสถานศึกษาร่วมมือกันใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ศึกษาวิเคราะห์แหล่งทรัพยากร บุคคล หน่วยงานองค์กรและท้องถิ่นที่มีศักยภาพ ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา ตลอดจนติดต่อประสานความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรม

1.5 การบริหารการเงิน มีสภาพการดำเนินงาน คือ การรับเงินให้รับเป็นเงินสด การรับเงินเป็นเช็ค หรือ ดราฟ หรือตราสารอย่างอื่นให้ปฏิบัติตามระเบียบที่กระทรวงการคลังกำหนดว่าด้วยการนั้น การจ่ายเงินทุกครั้งต้องมีหลักฐานการจ่าย เช่น ใบเสร็จรับเงิน ซึ่งผู้รับเงินออกให้ ใบรับรองการจ่ายเงิน เมื่อสิ้นเวลารับจ่ายเงินให้ส่วนราชการจัดให้มีการตรวจสอบเงินในสมุดบัญชีเงินสดหรือบัญชีเงินฝากธนาคารกับหลักฐานการจ่ายในวันนั้น ถ้าปรากฏว่าถูกต้องแล้ว ให้ผู้ตรวจสอบลงลายมือชื่อกำกับยอดเงินคงเหลือไว้ในบัญชีนั้น ๆ (สาลีพร เจริญรูป, 2565)

1.6 การบริหารบัญชี มีสภาพการดำเนินงาน คือ ตั้งยอดบัญชีระหว่างปีงบประมาณ จัดทำกระดาษทำการ โดยปรับปรุงบัญชีเงินงบประมาณ บันทึกเปิดบัญชีคงค้าง โดยบันทึกรายการด้านเดบิต ในบัญชีแยกประเภท บันทึกบัญชีประจำวัน สรุปรายการบันทึกบัญชีทุกวันทำการ ปรับปรุงบัญชีเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ตรวจสอบความถูกต้องของตัวเงินสด และการฝากธนาคารตามรายการเงินคงเหลือประจำวันและบัญชียอดฝากธนาคาร

1.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ มีสภาพการดำเนินงาน คือ จัดทำแผนระยะสั้น และแผนระยะยาว ตามนโยบายและภารกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการ ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีขอบข่ายการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การจัดทำและเสนอของงบประมาณ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบการรับจ่ายเงินประจำวัน มีการประชุมกำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ เพื่อวางแผนให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมาย มีระบบข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนการวางแผนและจัดสรรงบประมาณ (ประเสริฐ ธาณรัตน์, 2565)

2.2 การจัดสรรงบประมาณ ติดตามการจัดสรรงบประมาณ การโอนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนเป็นไปอย่างโปร่งใส ชัดเจน เป็นธรรม จัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาให้ถูกต้อง ในกรณีที่ กรมต้นสังกัดจัดสรร งบประมาณให้กับเขตพื้นที่การศึกษาในลักษณะวงเงินรวมทั้งเขต รวบรวมเกณฑ์การจัดสรร กรณีที่ กรมต้นสังกัด จัดสรรงบประมาณ ให้หน่วยงานในสังกัดโดยตรง

2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน จัดให้มีการตรวจสอบการรับการเงินประจำวันตามระเบียบ มีคณะกรรมการเก็บรักษาบัญชีและดำเนินการ

ตามระเบียบ รายงานสภาพทางการเงินทุกไตรมาสเพื่อเสนอยังหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งให้มีผู้ตรวจสอบงานการเงิน บัญชี เปิดเผยข้อมูลรายงานการเงินและผลการดำเนินงานแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จัดให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา การหารายได้และผลประโยชน์ซึ่งเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ รายงานผลการดำเนินงานของสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการระดมทุนเพื่อหารายได้ให้แก่โรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของโรงเรียนในการหารายได้หรือระดมทุนให้กับโรงเรียนได้มากที่สุด (สุชาดา สุขแก้ว, 2565)

2.5 ด้านการบริหารการเงิน สร้างวินัยทางการเงินด้วยการรักษาผลประโยชน์การบริหารเงินให้กับโรงเรียน การบริหารการเงินของโรงเรียนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต นโยบายบริหารการเงินสอดคล้องกับเป้าหมายของระบบงานที่โรงเรียนตั้งไว้ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงานทางการเงิน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติให้ครูและบุคลากรในการบริหารเงินของโรงเรียน

2.6 การบริหารบัญชี จัดระบบการบริหารบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานและระเบียบ จัดทำเอกสารหลักฐาน การควบคุมและการเบิกจ่าย วิเคราะห์ปัญหาการเบิกจ่ายเงินที่ส่งผลถึงการบริหารงบประมาณโรงเรียน เพื่อให้เกิดความถูกต้อง แต่งตั้งครูที่มีความสามารถและเหมาะสมในการเป็นเจ้าหน้าที่บัญชีของโรงเรียน จัดทำบัญชีตามระบบของบัญชีหน่วยงานย่อย ซึ่งมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ จัดเก็บและรักษาพัสดุอย่างเป็นระบบในการใช้งานและมีความปลอดภัยและพร้อมที่จะใช้งานเมื่อต้องการใช้ จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานด้านการควบคุมพัสดุ โดยมีบุคลากรที่รับผิดชอบชัดเจน จัดทำระบบบัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ในแต่ละปีงบประมาณถูกต้องเป็นปัจจุบัน ตามข้อกำหนดและระเบียบ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบพัสดุประจำปีตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุที่ต้องมีคณะทำงานมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ การกระจายอำนาจและมอบหมายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างในวงเงินที่ได้รับมอบหมาย ระเบียบและขั้นตอนที่สนับสนุนให้เกิดการใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการนำเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

จากการนำเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ซึ่งเป็น แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

อภิปรายผล

งานวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการจัดทำและเสนอของบประมาณของสถานศึกษา เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับของราชการอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ วิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษาอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณตามงาน/โครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี และแผนการใช้จ่ายเงินภายใต้ความร่วมมือ

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การจัดสรรงบประมาณตามที่สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ เป็นหลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดสรรงบประมาณ โดยจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณจัดลำดับความสำคัญและกำหนดงบประมาณของแต่ละสายงาน งาน โครงการ ให้เป็นไปตามกรอบวงเงินงบประมาณ นำเสนอแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณโดยขอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการสถานศึกษา แจ้งจัดสรรวงเงิน และจัดทำข้อตกลงของหน่วยงานภายในสถานศึกษา เพื่อดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณนั้น มีการรายงานผล การดำเนินงานเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อสิ้นสุดแผนงาน งาน โครงการ คณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ รวบรวมข้อมูลดำเนินการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาและสมาคมครูและผู้บริหารโรงเรียน ขอความร่วมมือจากบุคคลในพื้นที่และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมสนับสนุนการใช้อุปกรณ์และทรัพยากรในการเรียนการสอนหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา อีกทั้งยังมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่เรียนดีและขาดแคลนทุนทรัพย์ในทุกปีโดยทุนการศึกษานี้มาจากงบประมาณที่จัดสรรของโรงเรียนและการระดมทุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อขอการสนับสนุนการศึกษาภายในสถานศึกษาซึ่งได้รับความร่วมมือและให้การสนับสนุน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาถือว่าเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับโรงเรียนมากที่สุด และมีหน้าที่รับผิดชอบการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การจัดการศึกษาทุกระดับในความรับผิดชอบ การวางแผนและโครงการ การจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงินและพัสดุ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานวิชาการ การนิเทศการศึกษา การติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช, 2561) การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาว่ามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556) อีกทั้งการบริหารงบประมาณมุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน คือ การวางแผนงบประมาณการคำนวณต้นทุนผลผลิต การจัดระบบการจัดหาพัสดุ การบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารสินทรัพย์การตรวจสอบภายใน (จีระ งามศิลป์, 2548) โดยจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2. แนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรตรวจสอบการจัดทำบัญชี การทำรายงานการเงินและงบการเงินเป็นไปตามรูปแบบบัญชีทะเบียนการเงินหรือรูปแบบการรายงานที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบการรับจ่ายเงินประจำวันให้ ควรกำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณ รายงานสภาพทางการเงินทุกไตรมาสเพื่อเสนอยังหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่งตั้งให้มีผู้ตรวจสอบงานการเงิน บัญชี จัดให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษา การหารายได้และผลประโยชน์ซึ่งเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติให้ครูและบุคลากรในการบริหารเงินของโรงเรียน แต่งตั้งครูที่มีความสามารถและเหมาะสมในการเป็นเจ้าหน้าที่บัญชีของโรงเรียน จัดทำบัญชีตามระบบของบัญชีหน่วยงานย่อย ซึ่งมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานด้านการควบคุมพัสดุโดยมีบุคลากรที่รับผิดชอบชัดเจนเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่ถูกต้องของธรรมาภิบาล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่

ดี พ.ศ. 2542 นั้น การบริหารงานทุกองค์การต้องมีหลักเกณฑ์และความถูกต้องระเบียบมีการปฏิบัติอย่างเสมอภาค เป็นธรรมกับทุกฝ่ายโดยเท่าเทียมกันทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของ กฎหมาย มีความถูกต้องยุติธรรม มี คุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานต้องมีกฎ ระเบียบวินัย แบบแผน มีกระบวนการอย่างถูกต้องชัดเจน ทุก ๆ งานต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ยึดหลักความถูกต้อง และต้องอยู่บนกฎระเบียบ ชัดเจน ทันเหตุการณ์ ตรงไปตรงมา มี ที่มาที่ไปที่ชัดเจนน มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้กับ บุคคลหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจในการดำเนินนโยบาย มีส่วนร่วมในการควบคุมการ ปฏิบัติงานของสถาบัน การมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดกระบวนการตรวจสอบและเรียกร้องในกรณีที่เกิดความสงสัยต่าง ๆ กำหนดภารกิจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ทุกคนรู้หน้าที่ของตนว่าจะต้องทำอะไรและเข้าใจในหน้าที่ของ ตนเองอย่างชัดเจน ยึดหลักความถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน และยึดหลัก ความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือบุคลากรโดยมีส่วนร่วมและให้ เกิดประโยชน์คุ้มค่า (ปัญญา ฉายะจินตวงศ์และรัชณี ภูตระกูล, 2545) สอดคล้องกับแสงเทียน จิตโรชิตี ได้วิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลอง หลวง จังหวัดปทุมธานี 1) ระดับการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 10 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ หลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม ด้าน หลักการกระจาย อำนาจด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลัก ประสิทธิภาพ และด้านหลักประสิทธิภาพ (แสงเทียน จิตโรชิตี, 2560) และสอดคล้องกับพระปลัดไพโรวัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนัก การศึกษาสำนักงานเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร พบว่าครุมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรร มาภิบาลภาพรวมอยู่ในระดับมากคือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลัก ความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านหลักนิติธรรมตามลำดับ (พระปลัดไพโร วัลย์ ชาคโร (ศรีเมือง), 2558)

3. นำเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ดำเนินการ 7 ด้าน คือ 1) ด้านการ จัดทำและเสนอของบประมาณ ควรวิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงานและสถานศึกษาถึงความจำเป็นโดยรวบรวม ข้อมูลและความต้องการด้านงบประมาณและทรัพยากรของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา เตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งงบประมาณ ตามระบบงบประมาณที่กำหนดไว้ มีกระบวนการขั้นตอนในการวางแผนงบประมาณการ พิจารณานุมัติดำเนินงานตามแผนและการกำกับติดตามประเมินผลที่เป็นระบบ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ ควรจัดสรรงบประมาณในโรงเรียนเป็นไปอย่างโปร่งใส ชัดเจน เป็นธรรม ตรวจสอบได้และเกิดจากการมีส่วน ร่วมกันของครูและบุคลากร ควรรวบรวมเกณฑ์การจัดสรร กรณีที่ กรมต้นสังกัด จัดสรรงบประมาณ ให้หน่วยงาน ในสังกัดโดยตรง 3) ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ควร จัดให้มีการตรวจสอบการรับการจ่ายเงินประจำวันตามระเบียบ จัดทำรายงานการเงินที่สมบูรณ์และครบถ้วนตาม มาตรฐานการบัญชี 4) ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา รายงานผลการดำเนินงานของ สวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ จัดให้มีการตรวจสอบ กำกับติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ควรนำรายได้หรือผลประโยชน์ที่ได้มาจากการระดม ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประประสิทธิภาพ 5) ด้านการบริหารการเงิน ควรกำหนดนโยบายบริหารการเงิน สอดคล้องกับเป้าหมายของระบบงานที่โรงเรียนตั้งไว้ ควรสร้างวินัยทางการเงินด้วยการรักษาผลประโยชน์การ บริหารเงินให้กับโรงเรียน ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติให้ครูและบุคลากรในการบริหาร

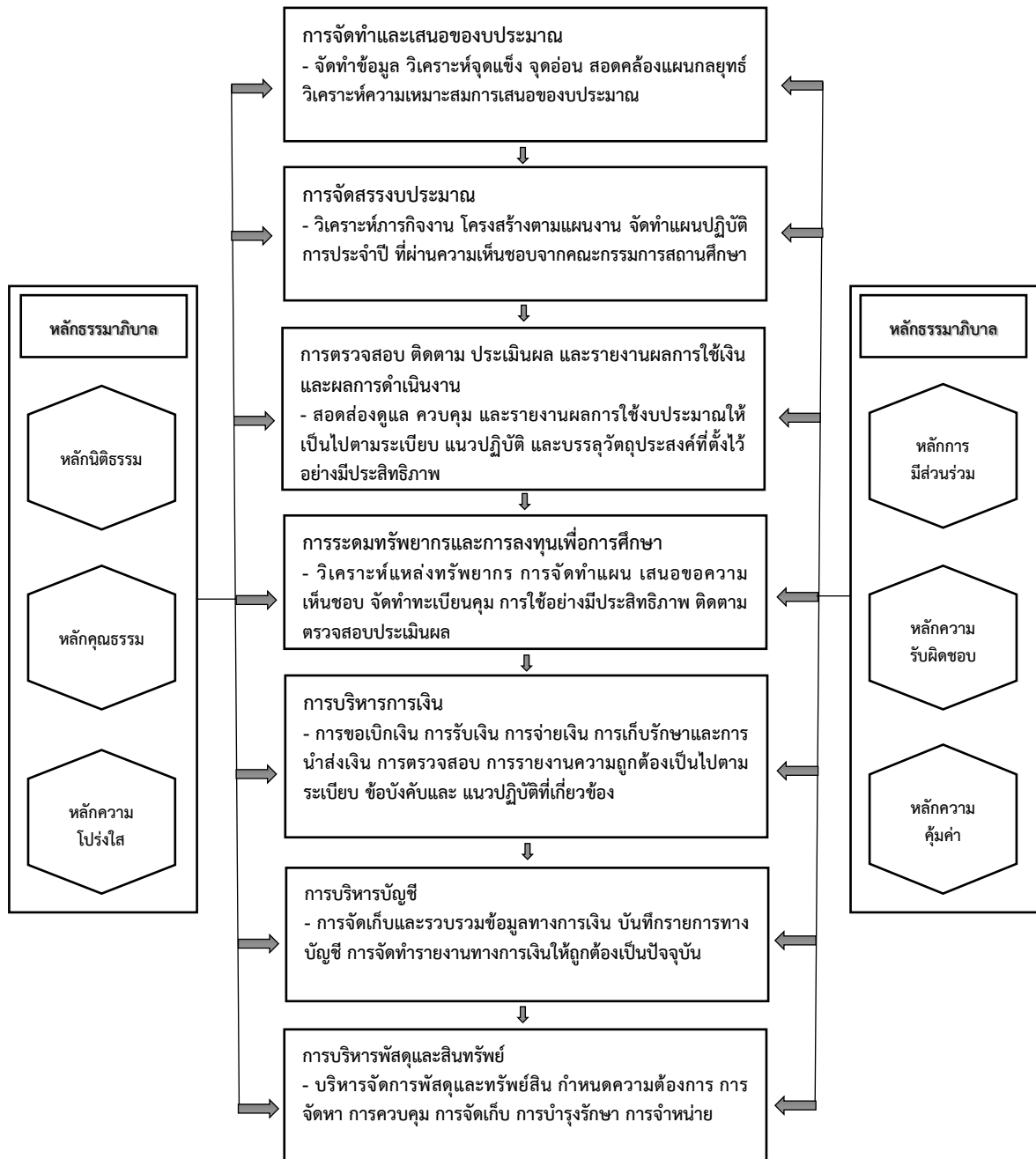

เงินของโรงเรียน ควรมีการปรับปรุงวางแผนเพื่อพัฒนาระบบการบริหารการเงินให้มีประสิทธิภาพ 6) ด้านการบริหารบัญชี ควรจัดระบบการบริหารบัญชีเป็นไปตามมาตรฐานและระเบียบ จัดทำเอกสารหลักฐาน การควบคุม และการเบิกจ่าย จัดทำบัญชีตามระบบของบัญชีหน่วยงานย่อย ซึ่งมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน 7) ด้านการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ควรการจัดเก็บและรักษาพัสดุอย่างเป็นระบบในการใช้งานและมีความปลอดภัยและพร้อมที่จะใช้งานเมื่อต้องการใช้ ควรจัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานด้านการควบคุมพัสดุโดยมีบุคลากรที่รับผิดชอบชัดเจน ควรการกระจายอำนาจและมอบหมายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างในวงเงินที่ได้รับมอบหมาย เพราะว่าตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และที่แก้ไขเพิ่มเติม) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 ได้กำหนดให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องดำเนินงานต่าง ๆ ให้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ถือเป็นหลักสำคัญในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยยึดหลักของการบริหารหรือการปกครองที่มีความถูกต้อง มีความยุติธรรม นั่นคือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ หลักธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) สอดคล้องกับสมาน รังสียกฤษฎี กล่าวว่า หลักธรรมาภิบาลที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่าเป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดกระบวนการทำงาน จัดองค์การการจัดสรรบุคคลและมีการใช้ทรัพยากร สาธารณะอย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการและการให้บริการประชาชนที่ให้ผลลัพธ์ที่น่าพอใจและ กระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ (สมาน รังสียกฤษฎี, 2553) และสอดคล้องกับ แสงเทียน จิตรโชติ ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ข้อเสนอแนะแนวทางการการบริหาร งบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุดในระดับผู้บริหารทุกท่านได้ควรนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหาร งบประมาณ โรงเรียนทุกโรงเรียนจะมีการพัฒนาที่เจริญยิ่งขึ้นไป รองลงมาในระดับต้องสำรวจความถนัดและความสนใจของบุคลากรแล้วจึงมอบหมายงาน ประเด็นบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องทำงานและรับทราบการ ดำเนินการการเบิกจ่ายงบประมาณในโครงการต่าง ๆ ประเด็นควรเพิ่มการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลให้มาก/ การให้ความรู้เรื่องหลักธรรมาภิบาล ประเด็นควรนำข้อเสนอแนะของครู มาร่วมพิจารณาหาผลดี ผลเสียในการ ดำเนินงาน (แสงเทียน จิตรโชติ, 2560)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ในการบริหารงานงบประมาณทั้ง 7 ด้าน บริหารงานภายใต้ความถูกต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยยึดหลักการบริหารงานงบประมาณ เป็นกรอบแนวทางด้านการบริหารและใช้หลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ช่วยเป็นกรอบในการสร้างวัฒนธรรมที่ดีงามในองค์กรเพื่อให้การบริหารเกิดความถูกต้องเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป ดังนี้

แนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ในการบริหารงานงบประมาณทั้ง 7 ด้าน คือ 1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา 5) การบริหารการเงิน 6) การบริหารบัญชี

และ 7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ บริหารงานภายใต้ความถูกต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยยึดหลักการ บริหารงานงบประมาณ เป็นกรอบแนวทางด้านการบริหารและใช้หลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ช่วยเป็นกรอบใน การสร้างวัฒนธรรมที่ดีงามในองค์กรเพื่อให้การบริหารเกิดความถูกต้องเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีแนวการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลที่เป็นระบบ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัด ให้มีความพร้อมในการบริหารงบประมาณหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บุคลากร ผู้ปฏิบัติงานได้มีทิศทางในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรจัดทำหลักสูตรการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบนำไปปรับใช้ในสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบ 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยมาปรับใช้ในการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล โดยมีการจัดทำคู่มือการบริหารงบประมาณ เพื่อให้ครูและบุคลากรเกิดความเข้าใจและนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีความถูกต้องและชัดเจน 2) สถานศึกษาควรจัดทำให้มีบุคลากรที่มีความรู้ทางการเงินการบัญชีโดยตรงมาปฏิบัติงาน 3) สถานศึกษาควรจัดการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ โดยจัดทำเป็นหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ระดับกลาง และระดับขั้นสูง โดยหมุนเวียนกันให้ครูและบุคลากรเข้าอบรมกันทุกคนในทุกหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง 4) สถานศึกษาควรจัดการประชุม คณะกรรมการศึกษา ชุมชนเพื่อวางแผนร่วมกันและขอระดมเงินทุน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนชี้แจงเหตุผลของโครงการต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อขอความสนับสนุนจากผู้ปกครองให้การสนับสนุน 5) สถานศึกษาควรจัดหาโปรแกรมมาใช้งานสำหรับระบบงานพัสดุเพื่อที่จะช่วยในการวิเคราะห์ความต้องการวัสดุของแต่ละฝ่ายงานและช่วยในการวางแผนจัดการพัสดุให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการใช้ในแต่ละปีงบประมาณ 6) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการบริหารสินทรัพย์อย่างชัดเจนและรับรู้โดยทั่วกัน 7) สถานศึกษาควรจัดให้มีคู่มือปฏิบัติงานและมาตรฐานการรายงานการเงินและผลการดำเนินงานสำหรับครูและบุคลากร 3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยแนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอื่น ๆ 2) ควรมีการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 3) ควรมีการศึกษา การบริหารงานงบประมาณโดยใช้หลักธรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546. เรียกใช้เมื่อ 15 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.moe.go.th/backend/wp-content>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). แนวการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จิระ งอกศิลป์. (2548). กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ดร.ณิ จำปาทอง. (2549). ความเสมอภาคทางการศึกษา: สาเหตุใหญ่แห่งความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ประเสริฐ ธาณรัตน์. (21 ตุลาคม 2565). แนวทางการดำเนินการด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ. (พัชรินทร์ ปรีชา, ผู้สัมภาษณ์)
- ปัญญา ฉายะจินตวงศ์และรัชณี ภูตระกูล. (2545). ธรรมาภิบาลกับสังคมไทย. วารสารดำรงราชานภาพ, 3(7), 6 – 11.

- ปิยพร ถาวะราภรณ์. (16 สิงหาคม 2565). สภาพการจัดทำและเสนอของบประมาณของสถานศึกษา. (พัชรินทร์ ปรีชา, ผู้สัมภาษณ์)
- พระปลัดไพโรจน์ ชาคโร (ศรีเมือง). (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1 (19 สิงหาคม 2542).
- สมาน รังสิโยภุชฎี. (2553). การบริหารราชการไทย: อดีตปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- สาลีพร เจริญรูป. (24 สิงหาคม 2565). ผลการดำเนินการการบริหารการเงินของสถานศึกษา. (พัชรินทร์ ปรีชา, ผู้สัมภาษณ์)
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช. (2561). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาว่า มุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ. เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.Sea12.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การบริหารการเงินในโรงเรียน มลรัฐออสเตรเลียใต้. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุชาดา สุขแก้ว. (31 ตุลาคม 2565). แนวทางการดำเนินการด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา. (พัชรินทร์ ปรีชา, ผู้สัมภาษณ์)
- สุธรรม สงศิริ. (2559). ธรรมาภิบาล. เรียกใช้เมื่อ 17 สิงหาคม 2564 จาก <http://th.wikipedia.org>
- แสงเทียน จิตรโชติ. (2560). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล สำหรับสถานศึกษาขยายโอกาส ในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562****ในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดนครราชสีมา*****GUIDELINES FOR INTERNAL EDUCATION QUALITY ASSURANCE ACCORDING
TO NATIONAL STANDARD FOR EARLY CHILDHOOD CARE, DEVELOPMENT AND
EDUCATION THAILAND 2019 IN THUNG SONG DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE**

อลิสา จันทรวิ*, กษมา ศรีสุวรรณ, บุญเลิศ วีระพรกานต์

Alisa Jantarawee, Katsama Srisuwan, Boonlert Weeraponkan

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202053@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน 2) เพื่อศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สันทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงาน ดำเนินงานตามขั้นตอนตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พบปัญหาว่า การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วม บุคลากรทางการศึกษามีน้อย ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพการศึกษา ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ขาดหลักฐานร่องรอยในการ จัดทำรายงานการประเมินตนเอง 2) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตาม มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) จัดทำ แผนพัฒนาการศึกษา 3) ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ 6) บันทึกข้อมูลระบบสารสนเทศการพัฒนา เด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และ 7) นำผลการประเมิน ปรับปรุงพัฒนาการ ดำเนินงานให้มีคุณภาพตามวงจร PDCA โดยทุกขั้นตอนดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 3) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ตาม มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พบว่า มีความเห็นตรงกันว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความ เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562

* Received February 16, 2023; Revised April 14, 2023; Accepted April 27, 2023

Abstract

The objective of this research is 1) to study the current state of internal quality assurance in education, 2) to study the guidelines for internal quality assurance in accordance with the National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand, and 3) to propose guidelines for internal quality assurance in education in accordance with the National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand. This research utilizes a qualitative research methodology and collects data through in-depth interviews with 15 relevant individuals, including 5 key informants and a group discussion with 7 experts. The data is analyzed by thematic analysis. The research findings indicate that 1) The operation is conducted according to the process and regulations of quality assurance in education. It has been found that there are problems with the development of education plans being delayed, lack of participation, and few educational personnel who understand the internal quality assurance system. There is no systematic data collection, and there is a lack of evidence in the self-evaluation report preparation process. 2) Internal Quality Assurance Guidelines for Early Childhood Development Centers according to the National Early Childhood Development Center Standards, consisting of 7 steps. 1) Establish educational standards 2) Develop an educational development plan 3) Implement according to the plan 4) Evaluate and verify the quality of education 5) Monitor the results of the implementation to improve the quality of the early childhood development center. 6) Record information on the early childhood development information system according to national standards, prepare self-evaluation reports, and submit them. 7) Use the evaluation results to continuously improve and develop the center's operations according to the PDCA cycle. At each step of the process, the activities are carried out in accordance with the National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand. 3) The experts have reviewed the internal quality assurance guidelines in accordance with the National Standard for Early Childhood Care, Development and Education Thailand and found that in group discussions, the experts agreed that the guidelines were appropriate, feasible, and beneficial and could be implemented.

Keywords: Internal Quality Assurance, Childhood Development Center, National Standard for Early Childhood Care Development and Education Thailand 2019

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 250 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนายั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุน การจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้ทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) และ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2553) มาตรา 18 (1) กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยจัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์ เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ และเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2), 2545) ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัย คือภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องโดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น นั้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีชื่อเรียกว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนอนุบาล ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 32 แห่ง แบ่งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาล จำนวน 11 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 21 แห่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2564) มีกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือส่วนการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2563)

การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านมาใช้มาตรฐาน การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เป็นมาตรฐานในการดำเนินงาน ต่อมากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีหนังสือสั่งการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านครู/ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการเล่น เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านคุณภาพของเด็กปฐมวัย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) เป็นมาตรฐานในการดำเนินงานรวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัด และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เริ่มตั้งแต่ ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นมา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562) แต่ด้วยปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งในช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การบริหารจัดการ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กเล็ก ต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประกันคุณภาพ เนื่องจากยังไม่ได้เข้ารับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่มีแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่ชัดเจน อาจส่งผลให้การยกระดับคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่เป็นไปตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจรายละเอียดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง จะได้นำผลวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. เพื่อศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอร่องาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอร่องาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอร่องาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบไปด้วยปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอร่องาง จำนวน 3 คน พนักงานส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบหน้าที่งานการศึกษา ในอำเภอร่องาง จำนวน 3 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ในอำเภอร่องาง จำนวน 3 คน ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอร่องาง จำนวน 3 คน ประธานกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอร่องาง จำนวน 3 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอร่องาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการประเมินภายนอก จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน พนักงานส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบหน้าที่งานการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอร่องาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน นายกองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ผ่านการประเมินภายนอก จำนวน 1 คน พนักงานส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบหน้าที่งานการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยนำรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอร่องาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา โดยบุคลากรร่วมวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐาน นำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกาศค่าเป้าหมาย พัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา การกำหนดมาตรฐานการศึกษา ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ในการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้พร้อมเพรียงกันเป็นไปได้ยาก เนื่องจากเวลาไม่ตรงกัน ครูและบุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จในปีการศึกษา ยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่

ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาที่วางไว้ไม่สามารถประเมินค่าของคุณภาพเด็กปฐมวัยได้ การปรับเปลี่ยนนโยบายของผู้บริหาร ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ การดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายใน เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุวัตถุประสงค์ ระดมความคิดร่วมมือกันพัฒนาไปสู่ความสำเร็จ วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพภายในด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอกด้านโอกาส และอุปสรรคของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก (SWOT Analysis) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย โครงการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นคุณภาพเด็กปฐมวัย กำหนดความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ปัญหาและอุปสรรค พบว่า บุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่มี ความชัดเจน ในการจัดทำแผน นโยบายต้นสังกัดปรับเปลี่ยนบ่อยทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ ไม่ทราบความต้องการแท้จริงของชุมชน รวมถึงงบประมาณไม่เพียงพอ

การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ในการดำเนินการ มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา มีการแต่งตั้งคณะทำงาน แบ่งหน้าที่การปฏิบัติรับผิดชอบอย่างชัดเจน สอดรับกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่กำหนดค่าเป้าหมายไว้ มีการนำแผนสู่การปฏิบัติ มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนเพื่อพัฒนา งานอย่างต่อเนื่อง ปัญหาและอุปสรรค พบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการดำเนินการ งบประมาณ ไม่เพียงพอ การบริหารจัดการเวลาไม่เป็นไปตามแผน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้การดำเนินการล่าช้า ไม่ต่อเนื่อง

การดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกำหนดผู้รับผิดชอบ ในการปฏิบัติงาน แต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตรวจสอบความก้าวหน้าของการ ปฏิบัติงาน รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ในการปรับปรุงพัฒนาให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และดำเนินการในทุกปี ปัญหาและอุปสรรค พบว่า บุคลากร ไม่ตระหนักถึงความสำคัญ บุคลากรน้อย มีภาระงานมาก การดำเนินงาน ไม่ต่อเนื่อง ขาดระบบการจัดเก็บข้อมูล ในการประเมินและตรวจสอบ

การดำเนินการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา แต่งตั้งคณะทำงาน กำหนดกรอบการดำเนินการ เครื่องมือ กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน ดำเนินงานตาม ปฏิทิน มีการทบทวนศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการ กิจกรรม หรืองานที่จะนำมาติดตามผลการ ดำเนินงาน สรุปและรายงานผลการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ตาม มาตรฐานการศึกษา ปัญหาและอุปสรรค พบว่า บุคลากรยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์และการดำเนินการ ตามภารกิจหลักในการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน การศึกษา ครูและบุคลากรไม่สามารถปฏิบัติงาน ตามแผนปฏิบัติการประจำปีให้เป็น ไปตามระยะที่วางไว้ ต้อง ปรับเปลี่ยนแผน เนื่องจากสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอ งบประมาณและทรัพยากรไม่เพียงพอ กับกิจกรรมโครงการ

การดำเนินการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการจัดทำรายงานผลการ ประเมินตนเอง สะท้อนคุณภาพของเด็ก และผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา นำผลการประเมินคุณภาพ ภายในมาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง นำเสนอผลการดำเนินงานและการพัฒนาการจัดการศึกษาในรอบปี ที่ผ่านมา ในด้านข้อมูลทั่วไป ข้อมูลที่เป็นผลการประเมินตนเอง และนำเสนอรายงานให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ปัญหาและอุปสรรค พบว่า เกิดจากบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการดำเนินการจัดทำรายงาน ผลการประเมินตนเอง ขาดระบบการทบทวนงาน ขาดความต่อเนื่องของงาน เกิดปัญหาซ้ำเดิม

การดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ การนำข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านการวิเคราะห์ แล้วมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนในสิ่งที่ทำมา เมื่อเทียบกับเป้าหมายความสำเร็จ ที่กำหนด สามารถดำเนินการด้วยวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อกำหนดจุดพัฒนาในการดำเนินการต่อไป ปัญหาและอุปสรรค พบว่า บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ ระยะเวลาที่จำกัด มีเจตคติที่ไม่ดีโดยมองว่าเพิ่มภาระงานที่มากขึ้น ไม่เห็นประโยชน์ในการพัฒนาอย่างแท้จริง โดยประเมินตามข้อมูลที่ปรากฏในรูปเอกสาร เป็นหลักเท่านั้น

2. สรุปผลการศึกษาร่างแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนดำเนินการร่วมกัน 2) กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ และเกณฑ์การประเมินตามบริบทของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก 3) เสนอความเห็นชอบต่อคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) จัดทำประกาศมาตรฐาน และค่าเป้าหมายความสำเร็จ

2.2 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีกิจกรรมดังนี้ 1) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ให้ครอบคลุมมาตรฐานทุกด้านตามที่กำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมายไว้ มุ่งเน้นคุณภาพเด็กอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม จัดทำแผนงบประมาณประจำปี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา กำหนดวิธีดำเนินงาน กิจกรรม โครงการ งบประมาณที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาครอบคลุม การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรให้สอดคล้องกับกิจกรรมโครงการ เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความเห็นชอบ เพิ่มเติมแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 2) แผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปสู่การปฏิบัติ ที่ชัดเจน เสนอแผนปฏิบัติการประจำปีต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการตามแผน ตามโครงการ/กิจกรรม ในช่วงเวลา ที่กำหนดไว้ในแผน และปฏิทินการปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำกับ ติดตาม ประเมินผล จัดเก็บรวบรวมการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2.4 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน มีขั้นตอนดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล และการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดกรอบการประเมินผล ติดตามและตรวจสอบและสร้างเครื่องมือการประเมินผลคุณภาพการศึกษาภายใน ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาในระดับบุคคล และระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ดำเนินการประเมินผล การติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผน จัดทำรายงานผลการประเมิน ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ และผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมสารสนเทศ และรายงานผลการติดตามการดำเนินการ หากไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ อาจต้องพิจารณาปรับปรุงแผน หรือปรับปรุงการดำเนินการ ตามความจำเป็นและเหมาะสม ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาโดยนำผลการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในปัจจุบัน ไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาการจัดการศึกษาในปีถัดไปให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย ของมาตรฐานการศึกษา กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ให้เป็นไปตามช่วงเวลาที่เหมาะสมในแผนและ

ปฏิทินการดำเนินงาน และเป็นไปตามเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของโครงการ/กิจกรรม โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษา สรุปและรายงานผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2.6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีขั้นตอนดังนี้ สรุปและจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self – Assessment Report : SAR) เมื่อสิ้นปีการศึกษาเป็นประจำทุกปี นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พิจารณาให้ความเห็นชอบ ส่งรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดที่กำกับดูแลเป็นประจำทุกปีการศึกษา เผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.7 การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้ นำผลการประเมินคุณภาพภายในมาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดประเด็นการพัฒนา กำหนดแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นโดยมีมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเป้าหมาย กำหนดมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 อาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงเหมาะสมกับสภาพของชุมชนได้ ใช้มาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กำหนดขึ้น เป็นกรอบควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นำข้อมูลไปปรับปรุงจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปีถัดไป โดยให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกระบวนการ PDCA โดยทุกขั้นตอนดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562

3. สรุปผลการนำเสนอร่างแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการนำเสนอร่างแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความ เป็นประโยชน์ มีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ซึ่งเป็นแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษาประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน 5) การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และ 7) การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 โดยใช้มาตรฐานสถานศึกษา เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ประเมินผลการดำเนินงาน และยกระดับคุณภาพ รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือประกันคุณภาพการศึกษาภายใน เพื่อรองรับการตรวจประเมินจากต้นสังกัด และภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ

มหาชน) เพื่อพัฒนาส่งเสริม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานต์สินี วาดวงค์ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ” ผลการวิจัยพบว่า ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ประกอบไปด้วย 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน 8) การจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (กานต์สินี วาดวงค์, 2560)

2. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน คือ

2.1 กำหนดมาตรฐานการศึกษา สรุปได้ว่า กำหนดมาตรฐานการศึกษา ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนดำเนินการร่วมกัน กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ และเกณฑ์การประเมินตามสภาพและบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ จัดทำประกาศมาตรฐาน และค่าเป้าหมายความสำเร็จของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก โดยอาจกำหนดมาตรฐาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

2.2 การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ให้จัดทำโครงการตามที่ได้กำหนดมาตรฐานและค่าเป้าหมายไว้ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ประชุม อบรมบุคลากร ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายด้านต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นคุณภาพเด็กปฐมวัย และความสำเร็จของการพัฒนาไว้เป็นรูปธรรม กำหนดวิธีดำเนินงาน กิจกรรม โครงการ งบประมาณ วิธีการนำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ติดตาม ทบทวน ตรวจสอบ เสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต่อคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็กให้ความเห็นชอบ ปรับปรุง เพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงแผนเพื่อมุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

2.3 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนา เด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สรุปได้ว่า กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามโครงการ/กิจกรรม ในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ และปฏิทินการปฏิบัติงาน กำกับ ติดตาม ประเมินผล จัดเก็บรวบรวมการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี สรุปผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2.4 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สรุปได้ว่า จัดประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษา จัดทำคำสั่งมอบหมายงาน มอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับบุคคล และระดับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำหนดปฏิทินการประเมินผล และตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง สร้างเครื่องมือการประเมินผล โดยวิธีการเครื่องมือที่หลากหลาย และเหมาะสม จัดทำรายงานผล การประเมิน การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 การติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ.2562 สรุปได้ว่า แต่งตั้งคณะกรรมการ

ติดตามผลการดำเนินการ รวบรวมสารสนเทศและรายงานผล หากไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจพิจารณาปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปี หรือปรับปรุงแผนตามความจำเป็นและเหมาะสม ปรับปรุงและพัฒนาโดยนำผลการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในปีปัจจุบัน เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปีถัดไป ให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สรุปและรายงานผลการดำเนินการ เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

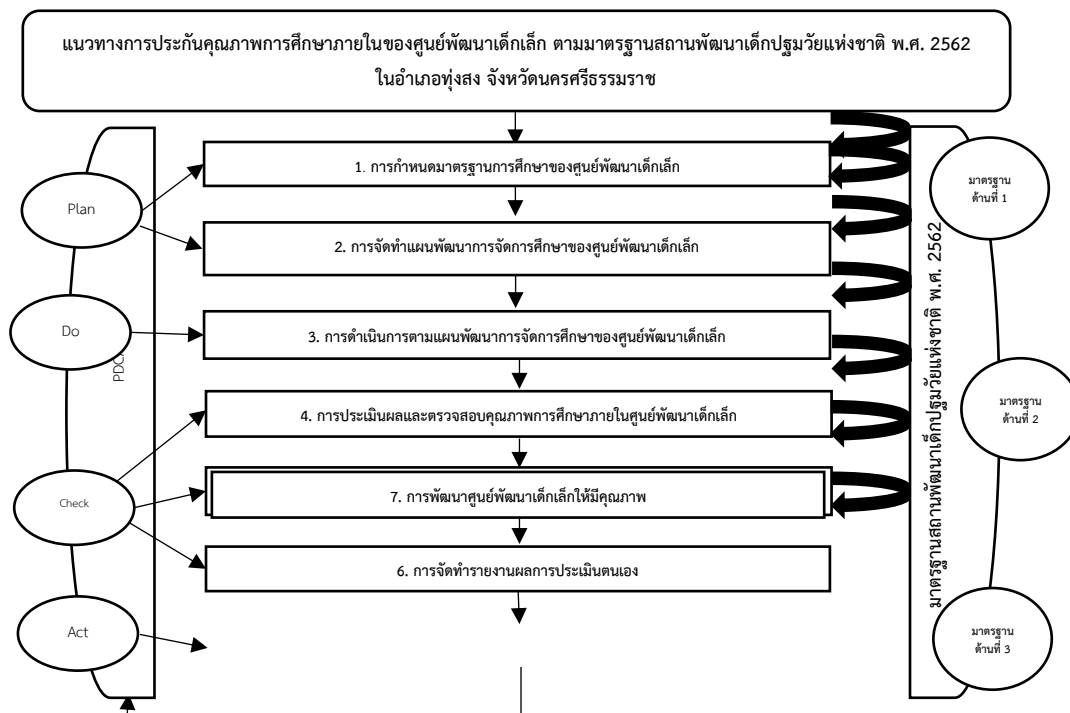
2.6 การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สรุปได้ว่า จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (SAR) ที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เมื่อสิ้นปีการศึกษาเป็นประจำทุกปี ทบทวนตรวจสอบโดยนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นขอส่งรายงานการประเมินตนเอง (SAR) พร้อมแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดที่กำกับดูแลเป็นประจำทุกปีการศึกษา เผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชน

2.7 การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 สรุปได้ว่า นำผลการประเมินคุณภาพภายในกำหนดประเด็นการพัฒนาให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น โดยมีมาตรฐานการศึกษาเป็นเป้าหมาย ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 อาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชน นำข้อมูลไปปรับปรุงจัดทำแผนในปีถัดไป โดยให้ดำเนินงานอย่างเป็นระบบตามกระบวนการ PDCA ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พจรัตน์ คุณทวิลาภผล และ ปองสิน วิเศษสิริ “เรื่อง ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน ขาดความเข้าใจวิธีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขาดความสามารถในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศและขาดความร่วมมืออย่างเต็มที่จากหน่วยงานต้นสังกัด 2) ด้านการดำเนินงานตามแผน ได้รับงบประมาณที่ไม่เพียงพอและบุคลากรมีจำนวนน้อย 3) ด้านการติดตามตรวจสอบ ขาดความเข้าใจวิธีการบริหารงานอย่างมีคุณภาพครบวงจร (PDCA) 4) ด้านการพัฒนาปรับปรุง ไม่เข้าใจในวิธีการสรุปและเขียนรายงานคุณภาพการศึกษา (พจรัตน์ คุณทวิลาภผล และปองสิน วิเศษสิริ, 2561)

3. นำเสนอแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกาศมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 3) ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กำหนดไว้ 4) จัดให้มีประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 6) บันทึกข้อมูลระบบสารสนเทศการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ และจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองที่ได้จากการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดส่งรายงานการประเมินตนเองให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล และ 7) นำผลการประเมินในปีการศึกษาที่ผ่านมา ใช้เป็นฐานข้อมูลปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามวงจรการบริหารคุณภาพ PDCA โดยทุกขั้นตอนดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า 1) สภาพการดำเนินงาน ดำเนินงานตามขั้นตอนตามกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พบปัญหาว่า การจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วม บุคลากรทางการศึกษามีน้อย ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพการศึกษา ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ ขาดหลักฐานร่องรอยในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 2) แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน 1) กำหนดมาตรฐาน การศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา 3) ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ 4) ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา 5) ติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ 6) บันทึกข้อมูลระบบ สารสนเทศการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามมาตรฐานชาติ จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง และ 7) นำผลการ ประเมิน ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพตามวงจร PDCA โดยทุกขั้นตอนดำเนินการให้สอดคล้องกับ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 จากการวิจัยผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิง นโยบาย คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด ในอำเภอทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช ควรส่งเสริมการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างต่อเนื่อง โดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด ในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และติดตาม การดำเนินงานเป็นระยะ การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษาให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรร่วมกัน

วางแผนและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ที่เหมาะสมกับสภาพบริบท และความต้องการจำเป็นของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในตนเองก่อนนำไปใช้ 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นำแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ไปใช้ ควรพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และมีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางไปใช้ 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ ของตนเองโดยเฉพาะ ตามบริบทการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นำไปปรับใช้ 3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือ 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่งผลต่อคุณภาพเด็กปฐมวัย 2) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) ควรมีการศึกษาการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้วงจร PDCA เพื่อพัฒนาให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2017/4/2199_5930.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2562). มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. หนังสือกรมการปกครองท้องถิ่น ส่วนที่ 806. เรียกใช้เมื่อ 14 ตุลาคม 2564 จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2019/3/21360_1_1551673939193.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2564). เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2020/10/2298_6153.pdf
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2564). การดำเนินการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2564 ในช่วงสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). หนังสือกรมการปกครองท้องถิ่น ส่วนที่ 806. เรียกใช้เมื่อ 14 ตุลาคม 2564 จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2021/7/25732_1_1626236729862.pdf
- กานต์สินี วาดวงศ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายในสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พจรัตน์ คุณทวิลาภผล และปองสิน วิเศษสิริ. (2561). ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2). (2545). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก หน้า 16 (19 ธันวาคม 2545).
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (2563). ประกาศ ก.อบต. เรื่อง มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ วิธีการบริหารและ ปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล และ

- กิจการอันเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ในองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกลาง พนักงานส. เรียกใช้เมื่อ 14 ตุลาคม 2564 จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2020/11/24423_2_1604300786916.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 14 ตุลาคม 2564 จาก http://www.dla.go.th/upload/document/type2/2019/3/21360_2_1551673939396.pdf
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2564). การสำรวจข้อมูลรายละเอียดของนักเรียนในสังกัดเพื่อขอรับการสนับสนุนอินเทอร์เน็ตสำหรับแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online). หนังสือจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ 0023.3/ว 379. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.nakhonlocal.go.th/book.php?&yy=2021&Page=36>

แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา*

THE COOPERATIVE DEVELOPMENT SUPERVISIONS STUDENT QUALITY GUIDELINES IN HUASAI INDUSTRIAL AND COMMUNITY EDUCATION COLLEGE UNDER OFFICE OF THE VOCATIONAL EDUCATION COMMISSION

โชติกานต์ กุดแก้ว*, พระมหาสุพจน์ สุ่มะโร, มะลิวัลย์ โยธารักษ์

Chotikarn Kudkeaw, Phramaha Supot Sumato, Maliwan Yotharak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202021@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สภาพการนิเทศของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร 2) ศึกษาแนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร 3) นำเสนอแนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 17 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 5 คน และสนทนากลุ่ม ผู้ทรงวุฒิ 7 คน ผลการวิจัยที่พบว่า 1)สภาพการนิเทศการดำเนินงานเป็นแบบทางการมีคำสั่งการประชุมมอบหมายหน้าที่การนิเทศเป็นแบบตรวจสอบการสอนการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลรายงานตามที่ได้เห็นจากการนิเทศในเวลาที่เขาไปนิเทศการสอน มีการรายงานผลของการนิเทศ ผู้รับการนิเทศยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการนิเทศ ผลการดำเนินการนิเทศไม่ได้นำมาเป็นข้อมูลในการมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน 2) แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน มี 5 ขั้นตอน คือ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) เสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (3) การปฏิบัติงานตามแผน (4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (5) การเผยแพร่ขยายผล โดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา มีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะ และ (4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ 3) นำเสนอแนวทาง มีกรอบแนวปฏิบัติ 5 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ (1) การวางแผนการดำเนินงาน (2) เสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (3) การปฏิบัติงานตามแผน (4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (5) การเผยแพร่ขยายผล มีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะ และ (4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

คำสำคัญ: การนิเทศแบบร่วมพัฒนา, คุณภาพผู้เรียน, การวางแผนการดำเนินงาน

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the condition of learning the cooperative development supervisions student quality guidelines in Huasai industrial and community education college. 2)to study the cooperative development supervision student quality guidelines

* Received February 28, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 26, 2023

in Huasai Industrial and community education college.3) to present the cooperative development supervision student quality guidelines in Huasai Industrial and community education college. This research is qualitative research. The data were collected through in-depth interviews with 17 people. 5 key informants and a focus group of 7 experts. The statistic used content analysis. The results showed that 1. The learning condition has a meeting to examine the learning management plan and evaluate the report as seen by the supervision at the time of entering the teaching supervision. The supervision recipients had a bad attitude toward supervision are not used as information to improve the quality of learners. 2. The result of the cooperative development supervisions student quality guidelines has 5steps as follows:1) Planning-P 2) Informing - 3) Doing - D 4) Evaluation - E and 5) capability and responsibility application.3. The implementation of supervision focuses on monitoring the teaching process to develop the quality of learners, which consists of 4 components: 1) morality, ethics, and desirable characteristics,2) knowledge3) skills, and 4) capability and responsibility application.

Keywords: The Cooperative Development Supervisions, The quality of vocational students Planning, Informing

บทนำ

การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการปฏิบัติอย่างหลากหลาย กระบวนการที่สำคัญ คือ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และการนิเทศภายในมีการกำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนดการกำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของผู้บริหารได้อย่างชัดเจน เกณฑ์การประเมินคุณภาพนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้กำหนดให้การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์การประเมินเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ และนำไปปฏิบัติในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

การนิเทศการสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสถานศึกษา และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะหน้าที่หลักที่สำคัญประการหนึ่งของสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษา การนิเทศการสอนของครู ทำให้มีการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพ กระบวนการที่จะให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู ช่วยเหลือแนะนำปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาครู เพื่อให้ครูปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ เพราะครูเป็นกุญแจของความสำเร็จ เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลง ครูสามารถจัดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะ (Competency) ความสามารถในการปฏิบัติงานที่เกิดจากการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งแบ่งเป็นสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะอาชีพ ในสมรรถนะแกนกลาง (Core Competency) ความรู้ทักษะ และคุณลักษณะทั่วไปที่ใช้ในการ

แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะนำมาใช้ในกระบวนการนิเทศ ในกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนา มีการวางแผนการดำเนินงาน การสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามแผน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และเผยแพร่ขยายผล เป็นกรนิเทศที่มีการสร้างความสัมพันธ์

อันดีต่อกันผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ สร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศ และกำหนดเป้าหมาย ผลสำเร็จร่วมกัน เพื่อเป้าหมายในการจัดการสอนให้สำเร็จ มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา (อัญชลี ธรรมะวิธิกุล, 2564)

การนิเทศแบบร่วมพัฒนา คือ ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก บนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงใจต่อกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Cooperative Development Supervision) มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน โดยการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพบนพื้นฐานของกระบวนการที่เกิดจากความต้องการของครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ โดยพัฒนาทักษะการสอนและทักษะการนิเทศแก่ครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการนิเทศตนเอง นิเทศโดยเพื่อนคู่สัญญา นิเทศโดยนิเทศภายในโรงเรียนและนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ เสริมสร้างสัมพันธภาพทางวิชาชีพระหว่างครูและศึกษาให้กระชับมากยิ่งขึ้น สร้างเสริมเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการสอนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ให้เกิดความมั่นใจว่าการนิเทศการสอนสามารถช่วยครูแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนได้ กระตุ้นให้ครูเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศพัฒนาตนเองเป็นผู้นำการนิเทศภายในสถานศึกษา สามารถนิเทศตนเองและนิเทศเพื่อนครูด้วยกันอย่างมีหลักวิชาและมีรูปแบบที่ชัดเจน ให้ครูเกิดภาคภูมิใจในวิชาชีพ และมุ่งมั่นพัฒนาตนเองเป็นครูมืออาชีพอย่างมาตรฐานและรักษาระดับคุณภาพไว้อย่างต่อเนื่อง ให้ศึกษานิเทศก์ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง พัฒนาสื่อการนิเทศพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศและนำไปสู่การพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาศาสตร์ทางการนิเทศการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นตลอดจนกระแสสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มากที่สุด (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร เพื่อเป็นนำแนวทางการนิเทศการสอนแบบร่วมพัฒนานำไปใช้เป็นข้อมูลในนิเทศการสอนของครู เพื่อให้ครู ได้บริหารจัดการการสอน แก้ไข ปรับปรุง การจัดการเรียนรู้ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและส่งผลให้เกิดคุณภาพผู้เรียน ตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการนิเทศของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพ ขั้นตอนการศึกษาสภาพการนิเทศของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดดังนี้ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวบรวมการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2.ขั้นตอนการศึกษาแนวทาง

ขั้นตอนการศึกษาแนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดดังนี้ ร่างแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ และ 3. ขั้นตอนการนำเสนอแนวทาง ขั้นตอนการนำเสนอ แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดดังนี้ นำเสนอการสนทนากลุ่ม ข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มและแบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ โดยการศึกษา ค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary investigation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการนิเทศของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สภาพการจัดการนิเทศการสอนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร การนิเทศการสอนเป็นแบบการตรวจสอบและติดตามการสอนโดยการดำเนินงานเริ่มต้นจากจัดตั้งคำสั่ง ผู้บริหารสั่งการมอบหมายหน้าที่ตามคำสั่งวิทยาลัย โดยมีการประชุมชี้แจงความพร้อมเฉพาะผู้นิเทศและแจ้งปฏิทินตารางการนิเทศให้ผู้รับการนิเทศได้ทราบตามวันเวลาดังกล่าว การดำเนินงานการนิเทศเป็นการการนิเทศเป็นการตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการสอนและรายงานตามที่ได้เห็นจากการนิเทศในเวลาที่เข้าไปนิเทศการสอน สภาพการวางแผนการดำเนินงานการนิเทศการสอน การนิเทศยังไม่ครบทั้งกระบวนการนิเทศทั้งระบบ เป็นการนิเทศแบบตรวจสอบการสอน ตรวจสอบกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการสอน และรายงานตามที่ได้เห็นจากการนิเทศในเวลาที่เข้าไปนิเทศการสอน ผลการนิเทศไม่ได้นำมาใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาครู ทำให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิและมาตรฐานการอาชีวศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนสอนมีศักยภาพและให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามกรอบคุณวุฒิและคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม ควรที่จะดำเนินการนิเทศการสอน โดยวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา จุดดี จุดเด่น จุดที่ต้องพัฒนาและข้อจำกัดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยนำผลการนิเทศ ติดตามการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินการจัดการศึกษา การนิเทศการสอนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างมากที่จะนำมาใช้ในงาน ที่จะทำให้มีการนิเทศติดตามการสอนของครู เพื่อที่จะได้รู้ปัญหาและหาทางแก้ไข เพิ่มศักยภาพการจัดการเรียนการสอน ในการติดตามการบริหารจัดการการเรียนการสอน เพื่อให้กระบวนการบริหารจัดการการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ผู้รับการนิเทศได้รับการช่วยเหลือ การพัฒนาองค์ความรู้ของครูและสร้างกระบวนการจัดการเรียน การให้เกิดประสิทธิภาพพัฒนาครูให้มีศักยภาพ เป็นครูมืออาชีพและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2554)

2. แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทรสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีข้อบ่งชี้การนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Planning-P) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) การจัดทำโครงการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทรก่อนเปิดภาคเรียน
- 2) ร่วมกันแต่งตั้งคำสั่งและกำหนดปฏิทินการนิเทศ
- 3) ร่วมกันศึกษาสภาพการนิเทศการสอนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร

4) ร่วมวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนผลที่เกิดจากการสอนของครูที่เกิดขึ้นของ
วิทยาลัยการอาชีพหัวไทร เพื่อวิเคราะห์ปัญหาตามต้องการของการจัดการเรียนการสอน

5) ร่วมกำหนดเป้าหมายการนิเทศการสอน

6) กำหนดแนวทางการนิเทศในการแก้ปัญหาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

7) พิจารณาวิธีการดำเนินงาน กำหนดแนวทางการทำงานร่วมกันเพื่อสู่เป้าหมายที่ต้องการ

8) เลือกทางเลือกที่เหมาะสมและวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา

9) ร่วมกันสร้างเครื่องมือของการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing-I) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) อบรม ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจ และวัตถุประสงค์ของการนิเทศให้กับผู้นิเทศกับผู้รับการ
นิเทศ เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศภายใน

2) ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำในกระบวนการนิเทศ

3) ส่งเสริมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกระบวนการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามแผน (Doing-D) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ดำเนินการนิเทศตามแผน ปฏิทินการนิเทศ

2) รายงานผลการนิเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation-E) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบ

2) นำผลการนิเทศรวบรวมเป็นรายงาน

ขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่ขยายผล (Diffusing – D) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) นำเสนอผลการนิเทศ

2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้

3) นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการจัดการสอน

คุณภาพผู้เรียน มีแนวทางในการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ

1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2) ด้านความรู้

3) ด้านทักษะ

4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ

3. นำเสนอแนวทางนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงวุฒิ ได้ข้อสรุปที่มีความ
เหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของ
วิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีกรอบแนวปฏิบัติในการนิเทศแบบร่วม
พัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) เสริมสร้างความรู้ในการ
ปฏิบัติงาน 3) การปฏิบัติงานตามแผน 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การเผยแพร่ขยายผล โดยการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะ และ 4) ด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ (รดา สายเพชร,
2559)

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่องแนวทางนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

1. การศึกษาสภาพการนิเทศการสอนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สภาพการนิเทศการสอนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สภาพปัจจุบันการนิเทศการสอนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร การนิเทศการสอนเป็นแบบการตรวจสอบและติดตามการสอนของครูโดยมีการแต่งตั้ง คำสั่ง ประชุมชี้แจง ตามปฏิทิน ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ รายงานตามที่ได้เห็นจากการนิเทศในเวลาที่เข้าไปนิเทศการสอน ผู้นิเทศยังขาดประสบการณ์ ครูไม่มีส่วนรวมในการวางแผนการนิเทศเป็นเพียงผู้รับนิเทศอย่างเดียว ทำให้ครูมีเจตคติที่ไม่ดี ทำให้ได้ข้อมูลเพียงด้านเดียว ข้อมูลที่ได้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ ระบบการนิเทศไม่ครบกระบวนการ การสร้างความร่วมในการสร้างกระบวนการนิเทศ ที่จะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน การสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจวัตถุประสงค์การนิเทศการสอนให้กับผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ควรมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ แบบร่วมคิดร่วมทำ พึ่งพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงใจต่อกัน เพื่อร่วมพัฒนาการสอนอย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะวิชาชีพครูให้เป็นครูมืออาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การนิเทศระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ สร้างความตระหนัก ความร่วมมือ กระบวนการนิเทศที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการดำเนินงานสร้างองค์ความรู้ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพบนพื้นฐานของกระบวนการที่เกิดจากความต้องการของครูในการพัฒนาทักษะวิชาชีพ โดยพัฒนาทักษะการสอนและทักษะการนิเทศแก่ครูอย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการนิเทศ กระตุ้นให้ครูเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการนิเทศพัฒนาตนเองเป็นผู้นำการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และมุ่งมั่นพัฒนาตนเองเป็นครูมืออาชีพอย่างมาตรฐานและรักษาระดับคุณภาพไว้อย่างต่อเนื่อง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง พัฒนาสื่อการนิเทศพัฒนาเทคนิควิธีการนิเทศและนำไปสู่การพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นตลอดจนกระแสสังคมและสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน โดยเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (อัญชัน ชุนนาแก้ว, 2559)

ทั้งนี้เพราะว่า การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งต้องร่วมมือกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียนสูงขึ้นตามจุดมุ่งหมายที่สถานศึกษาคาดหวังไว้และสอดคล้องกับงานวิจัย (มนัส จันทรฤทธิ์, 2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่สะเรียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผลการศึกษพบว่า การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ได้มีการปฏิบัติในระดับมากไปหาน้อยดังนี้ การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการนิเทศภายใน การปฏิบัติการนิเทศภายในการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายในการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการนิเทศภายใน การวางแผนและกำหนดทางเลือกในการนิเทศภายใน

2. แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการศึกษพบว่า แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการดำเนินงาน (Planning-P) ขั้นตอนที่ 2 การเสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน (Informing-I) ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติงานตามแผน (Doing-D) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation-E) และขั้นตอนที่ 5

การเผยแพร่ขยายผล (Diffusing – D) (ศิริวรรณ ฉายะเกษริน, 2564) ทั้งนี้เพราะว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาการนิเทศแบบร่วมพัฒนา ไว้ว่า ปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์และครู ในกระบวนการนิเทศการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยใช้เทคนิคการนิเทศการสอนเป็นปัจจัยหลัก บนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิด ร่วมทำ ฟังพา ช่วยเหลือ ยอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้สอนและคู่สัญญา เพื่อร่วมกันพัฒนาทักษะวิชาชีพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัย (อามีเนาะ สาเล็ง, 2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนิเทศแบบร่วมพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต3 ผลการศึกษาพบว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนิเทศแบบร่วมพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. นำเสนอแนวทางนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการนำเสนอ พบว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน ได้ข้อสรุปที่มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์ ซึ่งเป็นแนวทางนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพหัวไทร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีกรอบแนวปฏิบัติในการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน มีขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน 1) การวางแผนการดำเนินงาน 2) เสริมสร้างความรู้ในการปฏิบัติงาน 3) การปฏิบัติงานตามแผน 4) การประเมินผลการปฏิบัติงาน 5) การเผยแพร่ขยายผล โดยการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัย และทักษะทางปัญญา 2) ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางาน 3) ด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริง รวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ (ณัฐธินิชา กอวิจิตร, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 แนวทางการนิเทศแบบร่วมพัฒนาสู่คุณภาพผู้เรียน ควรมีการจัดทำคู่มือในการนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดรายละเอียดต่างๆ ของแนวทางให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศให้มีความหลากหลาย

1.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศก่อนการดำเนินการนิเทศ

1.3 การวางแผนและจัดทำโครงการนิเทศ ต้องมีการจัดทำล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการนิเทศ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศมาใช้ในการวางแผน การจัดทำโครงการนิเทศ ลำดับขั้นตอน กิจกรรมที่ต้องทำให้ละเอียด เน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู กำหนดการวางแผนการดำเนินรวมถึงงบประมาณ ระยะเวลาการดำเนินการ การดำเนินงาน การติดตามและการรายงานผลสู่การเผยแพร่ต่อไป

1.4 การดำเนินการนิเทศ ควรมีการประชุม และกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้ชัดเจน

- 1.5 ควรดำเนินการนิเทศแบบต่อเนื่องทุกภาคเรียน
2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้
 - 2.1 ผู้บริหารให้ความสำคัญของการนิเทศ เพราะการนิเทศเป็นกระบวนการสำคัญของการบริหารของผู้บริหาร ที่จะกำหนด ควบคุม ติดตามการปฏิบัติงานของครู
 - 2.2 ผู้บริหารสร้างความตระหนักของกระบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนาให้ครบทั้งกระบวนการ
3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการติดตามประเมินผลการประเมินการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยของครูอาชีวศึกษาไปใช้ในสถานศึกษา
 - 3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบในการนำรูปแบบการนิเทศ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยของครูอาชีวศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาแต่ละประเภท
 - 3.3 เนื่องจากครูอาชีวศึกษามีบริบทในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสาขาวิชา เช่น พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม ศิลปกรรม คหกรรม เกษตรกรรม จึงควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยสำหรับครูเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มเล็กตามสาขาวิชาที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธินิชา กอวิจิตร. (2557). การนิเทศการสอนของครูในโรงเรียนอนุบาลทับสะแก จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 65 ง หน้าที่ 9 (6 มีนาคม 2562).
- มนัส จันทรกุลชูร. (2552). การใช้กระบวนการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนในเขตอำเภอแม่สะเรียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- รดา สายเพชร. (2559). กลยุทธ์การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, (12) 4 , 724-738.
- รุ่งชัชดาพร เวระชาติ. (2554). การนิเทศการศึกษา. สงขลา: เทมพิมพ์.
- ศิริวรรณ ฉายะเกษริน. (2564). การนิเทศแบบร่วมพัฒนา. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤศจิกายน 2564 จาก <http://www.suphet.com/index.php?lay=show&ac=article&id=97360&Ntype=5>
- อัญชลี ธรรมะวิสิกุล. (2564). ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision>
- อัญชัน ขุนนาแก้ว. (2559). พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาเอกชนขนาดใหญ่ประเภทสามัญ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในจังหวัดชลบุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อามีเนาะ สาเล็ง. (2562). การนิเทศแบบร่วมพัฒนาของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในการนิเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. ใน สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

**แนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3***
**THE GUIDELINES FOR INVENTORY AND ASSET MANAGEMENT ON
THE GOOD GOVERNANCE OF CHAIBURI NETWORK SURATTHANI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3**

ปาริชาติ ไสยเกิด*, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, กษมา ศรีสุวรรณ

Parichart Saikert, Teeraphong Sornkaoyai, Katsama Sisuwat

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202057@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาเครือข่าย ชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่าย ชัยบุรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การวางแผนกำหนดความต้องการ (2) การจัดหาพัสดุ (3) การเบิกจ่ายพัสดุ (4) การควบคุมพัสดุ (5) การบำรุงรักษาพัสดุและ (6) การจำหน่ายพัสดุ 2) แนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การวางแผนกำหนดความต้องการ (2) การจัดหาพัสดุ (3) การเบิกจ่ายพัสดุ (4) การควบคุมพัสดุ (5) การบำรุงรักษาพัสดุและ (6) การจำหน่ายพัสดุ โดยทุกขั้นตอนดำเนินการร่วมกันโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 3) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่าย ชัยบุรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า ในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ : สภาพการบริหารงานพัสดุ, การบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the status of for the inventory and asset management of Chaiburi district for Surat Thani primary education service area office 3 2) to study

* Received March 22, 2023; Revised March 29, 2023; Accepted April 29, 2023

the guidelines for inventory and asset management on the good governance of Chaiburi district for Surat Thani primary education service area office 3 3) to promote the guidelines for inventory and asset management on the good governance of Chaiburi district for Surat Thani primary education service area office 3. The study was qualitative research. Data were collected via in-depth interviews with 15 people involved, 5 key informants, and focus group discussion by 7 experts for analytic induction. The results of the study revealed that: 1) The status of the status of for the inventory and asset management of Chaiburi district for Surat Thani primary education service area office 3 has a scope of operation in 6 steps, consisting of (1) Planning to determine needs (2) the procurement (3) the disbursement (4) the control (5) the maintenance and (6) the distribution. 2) The guidelines for inventory and asset management on the good governance of Chaiburi network Surat thani primary educational service area office 3 consist of 6 steps which are as follows (1) Planning to determine needs (2) the procurement (3) the disbursement (4) the control (5) the maintenance and (6) the distribution in every operation step together by using the good governance. 3) The experts verified the guidelines for inventory and asset management on the good governance of Chaiburi network Surat Thani primary educational service area office 3 and found that regarding the focus group discussion, the guidelines have suitability, possibility and usefulness which can be applicable.

Keywords: Status of For the Inventory and Asset Management, Inventory and Asset Management of Educational Institution, The Good Governance.

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาเป็นการร่วมมือกันของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกด้านให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า (ดิเรก อนันต์, 2556) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้บัญญัติให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการการศึกษาในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี ในส่วนของด้านงบประมาณนั้น ได้มีการจัดให้มีการวางแผนพัสดุ การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อสนองต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ การจัดหาพัสดุ และการควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ (สุกัญญา ศรีทับทิม, 2555) การบริหารงานพัสดุ ต้องมีการวางแผนในการจัดหาพัสดุให้ตรงตามความต้องการ มีการตรวจสอบ ควบคุม ดูแล บำรุงรักษา และมีการจำหน่ายเมื่อพัสดุหมดสภาพการใช้งาน ทั้งนี้จะต้องมีการดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา (อำนาจ ทองโปร่ง, 2557) การบริหารพัสดุจึงเป็นการนำเอาวิทยาการหรือศิลปะในการบริหารมาจัดการเกี่ยวกับพัสดุ เพื่อสนับสนุนและสนองความต้องการในการปฏิบัติงานของหน่วยงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย จึงเป็นการเชื่อมต่อกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่จะสามารถปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องและหาแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานที่ตรงกัน เพื่อบรรลุสู่จุดหมายในทิศทางเดียวกัน (วรลักษณ์ วรรณวิจิตร, 2551) การบริหารงานพัสดุจึงถือเป็นเรื่องที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา และครู

ผู้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุ ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับพัสดุ จำเป็นที่จะต้องรู้ และเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานพัสดุ จำเป็นต้องศึกษาระเบียบ หนังสือสั่งการ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้และเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

หลักธรรมาภิบาลในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ การประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 นั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เพื่อเป็นหลักปฏิบัติโดยมุ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณชนให้ได้มากที่สุด ซึ่งประกอบไปด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความเป็นธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์, 2549) หลักธรรมาภิบาล (good governance) หรืออาจเรียกได้ว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐและบรรษัทภิบาล กล่าวคือ การปกครอง ที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพัน ๆ ปี ซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานพัสดุ ความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นสำคัญซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่า ในการใช้จ่ายเงิน มีการวางแผนการดำเนินงานและมีการประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งเพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (Thomas G. Weiss, 2010) ซึ่งจะทำให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างในสถานศึกษา เป็นการสร้างความเชื่อมั่นและก่อให้เกิดผลดีกับการจัดซื้อจัดจ้างในสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปมุ่งเน้นในด้านความโปร่งใส เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดแก่ประชาชนโดยรวม

ในด้านงานพัสดุ สถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ยังไม่มีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างชัดเจน ทำให้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานพัสดุ ปฏิบัติงานไม่ตรงตามขั้นตอน อาจส่งผลให้การทำงานขาดความรวดเร็ว ความถูกต้อง และไม่ปัจจุบัน

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว การบริหารงานพัสดุตามแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ภายใต้ความถูกต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยเชื่อมโยงหลักธรรมาภิบาล เข้ามาในกระบวนการการบริหารงานพัสดุมาเป็นหลักในการปฏิบัติงานที่เป็นกลไกเพื่อควบคุมระบบและกระบวนการดำเนินงานพัสดุทุกขั้นตอน เป็นการลดการทุจริต ประพฤติมิชอบ ลดการสูญเสีย เพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผล สามารถตรวจสอบได้ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่าย ชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่าย ชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี 4 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ 6 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่พัสดุ 5 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือ ที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี 2 คน ครูผู้ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ 2 คน นักวิชาการด้านพัสดุ 1 คน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิง ลึกในการจัดทำแนวทาง

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี 3 คน ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุ 2 คน นักวิชาการด้านพัสดุ 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษาที่เชี่ยวชาญด้านหลักธรรม 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยนำรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาในเครือข่ายชัยบุรีสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า การดำเนินการวางแผนกำหนดความต้องการของสถานศึกษา เป็นการวางแผนการจัดหาพัสดุ (วัสดุและครุภัณฑ์) ที่จำเป็นกับการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยสำรวจความ ต้องการใช้พัสดุจากบุคลากรทุกคน แล้วรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเภท ชนิด จำนวนของพัสดุที่ต้องการใช้วางแผนการจัดซื้อพร้อมกันเพื่อให้ได้พัสดุที่มีคุณภาพ ความประหยัด คุ่มค่า ทนเวลา การจัดหาพัสดุถือเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการบริหารพัสดุซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้ได้มาซึ่งพัสดุที่ต้องการทั้งในเรื่องคุณสมบัติจำนวน ราคา เวลา และแหล่งขายเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ของงานตามเป้าหมายที่กำหนดเมื่อสิ้นสุด กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละโครงการ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการบันทึกรายงานผลการพิจารณา รายละเอียด วิธีการและขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมทั้ง เอกสารหลักฐานประกอบ การดำเนินงานแจกจ่ายพัสดุของ สถานศึกษาปฏิบัติตามระเบียบในการแจกจ่ายพัสดุอย่างเคร่งครัด มีหลักฐานการเบิกจ่ายพัสดุถูกต้องครบถ้วน และแจกจ่ายพัสดุดตรงความต้องการและคุ่มค่าเกิดประสิทธิภาพสูงสุดของผู้ใช้ มีการประเมินผลการแจกจ่ายพัสดุ ทุกปีงบประมาณ และมีการเบิกจ่ายพัสดุฝ่ายต่าง ๆ อย่างเพียงพอตามความต้องการ การควบคุมพัสดุของ สถานศึกษาเป็นกิจกรรมการบริหารงานพัสดุดส่วนหนึ่งและเป็นส่วนที่สำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงานภายใน องค์การ ดังนั้น ทุกหน่วยงานจะต้องเข้าใจหน้าที่ของการควบคุมพัสดุเป็นอย่างดี ทั้งนี้รวมถึงการจัดองค์การและการ จัดเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้การควบคุมพัสดุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด การบำรุงรักษา พสดุของสถานศึกษามีการกำหนดการเก็บรักษาพัสดุดอย่างมีระบบ เหมาะสมและปลอดภัย สามารถตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการบำรุงรักษาพัสดุดทุกปีการศึกษา และเก็บรักษาพัสดุดอย่างเป็นระเบียบ เรียบร้อยตาม

มาตรฐานการเก็บรักษาพัสดุแต่ละประเภท การดำเนินการจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุเพื่อตรวจสอบและจำหน่ายพัสดุได้ตรงตามบัญชีจำหน่าย มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการจำหน่ายพัสดุอย่างเคร่งครัด และกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายพัสดุแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน มีการให้ความรู้แก่ผู้ใช้พัสดุได้ทราบถึงแนวปฏิบัติ และขั้นตอนเกี่ยวกับการจำหน่ายพัสดุ เพื่อลดปัญหาการใช้พัสดุซึ่งหมดสภาพและมีค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมมากไม่คุ้มกับการใช้งาน เจ้าหน้าที่พัสดุ มีการจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดทุกปีการศึกษา

2. สรุปผลการศึกษาร่างแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีขอบข่ายการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนกำหนดความต้องการของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า สถานศึกษากำหนดนโยบายการบริหารจัดการพัสดุ (หลักนิติธรรม) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานพัสดุในสถานศึกษา (หลักนิติธรรม, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ) ประชุมเพื่อกำหนดแผนงานความต้องการในการใช้พัสดุประจำปีของสถานศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม) เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการเสนอความต้องการในการใช้พัสดุ (หลักความโปร่งใส) จัดทำแผนงานพัสดุของแต่ละฝ่ายงานหรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ (หลักความรับผิดชอบ) และนำกำหนดระเบียบ มาใช้เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา (หลักนิติธรรม) 2) การจัดหาพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า ดำเนินการจัดหาพัสดุตามแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ให้ทันตามความต้องการของบุคลากรแต่ละฝ่ายงาน (หลักคุณธรรม, หลักความรับผิดชอบ) แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ/ครุภัณฑ์ที่ดำเนินการจัดหา (ใช้หลักนิติธรรม, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ) ดำเนินการตรวจรับพัสดุ (หลักคุณธรรม) เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ตรวจสอบพัสดุประจำปี (หลักความโปร่งใส) จัดทำโครงการขอสนับสนุนช่วยเหลือด้านพัสดุ/ครุภัณฑ์จากบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ (หลักการมีส่วนร่วม) และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุนพัสดุ/ครุภัณฑ์ ที่เอื้อต่อการดำเนินการของสถานศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม) 3) การเบิกจ่ายพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า การเบิกจ่ายพัสดุตามแผนงาน ตรงตามความต้องการพัสดุของแต่ละฝ่ายงาน/กลุ่มสาระ ที่กำหนดไว้ (หลักความคุ้มค่า) เบิกจ่ายพัสดุตามระเบียบและวันเวลาที่งานพัสดุกำหนดอย่างเป็นระบบ (หลักความโปร่งใส) ทบทวน สร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรในขั้นตอนวิธีการเบิกจ่ายพัสดุ (หลักการมีส่วนร่วม) จัดทำเอกสารแบบฟอร์มการดำเนินการพัสดุและเบิกจ่ายพัสดุ (หลักความโปร่งใส) และประเมินและสรุปผลการเบิกจ่ายพัสดุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานพัสดุ (หลักความโปร่งใส) 4) การควบคุมพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า ดำเนินการควบคุมพัสดุ/ครุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ (หลักความคุ้มค่า) จัดทำทะเบียนและบัญชีควบคุมพัสดุ/ครุภัณฑ์เป็นปัจจุบัน ทุกปีงบประมาณ (หลักความรับผิดชอบ) ลงทะเบียนพัสดุ/ครุภัณฑ์เป็นหมวดหมู่ ถูกต้อง ชัดเจน (หลักความ) และสถานศึกษามีหลักฐานการรับเข้าบัญชีพัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ (หลักความโปร่งใส) 5) การบำรุงรักษาพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า สถานศึกษาจัดให้มีผู้ควบคุมดูแลพัสดุให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา (หลักความคุ้มค่า) จัดทำแผนการซ่อมบำรุง (หลักความคุ้มค่า) ดำเนินการซ่อมแซมให้กลับมาพร้อมใช้งาน (หลักความคุ้มค่า) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบพัสดุจ่ายพัสดุในรอบ 1 ปี (หลักนิติธรรมตาม, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ) รายงานผลการตรวจสอบพัสดุต่อผู้แต่งตั้ง ภายใน 30 วันทำการ (หลักความโปร่งใส) สำเนารายงานผลการตรวจสอบพัสดุไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (หลักความโปร่งใส) และเมื่อปรากฏว่ามีพัสดุชำรุด เสื่อมสภาพ หรือสูญไปหรือไม่จำเป็นต้องใช้ต่อไป สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงและจำหน่ายพัสดุต่อไป (หลักความคุ้มค่า, หลักความโปร่งใส) 6) การจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สรุปได้ว่า สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำการประเมินราคาทรัพย์สิน ก่อนการประกาศขายทอดตลาด (หลักนิติธรรมตาม, หลักการมีส่วนร่วม,

หลักความรับผิดชอบ) พิจารณาราคาตามลักษณะ ประเภท ชนิดของพัสดุ และอายุการใช้งาน รวมทั้งสภาพและสถานที่ตั้งของพัสดุ (หลักความคุ้มค่า) เสนอพิจารณาให้ความเห็นชอบราคาประเมิน (หลักคุณธรรม) แลกเปลี่ยนการโอนแก่งานของรัฐบาลหรือองค์การสาธารณกุศล (หลักคุณธรรม) ดำเนินการแปรสภาพหรือทำลายดำเนินการโดยปกติให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับถัดจากวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสั่งการ (หลักนิติธรรมตาม) และจำหน่ายพัสดุอย่างโปร่งใส โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา (หลักความโปร่งใส)

3. สรุปผลการนำเสนอร่างแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จากการนำเสนอร่างแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่าย ชัยบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานพัสดุ ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน 1) การวางแผนกำหนดความต้องการของสถานศึกษา 2) การจัดหาพัสดุของสถานศึกษา 3) การแจกจ่ายพัสดุของสถานศึกษา 4) การควบคุมพัสดุของสถานศึกษา 5) การบำรุงรักษาพัสดุของสถานศึกษา และ 6) การจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษา ซึ่งในแต่ละขั้นตอนจะต้องมีการทำความเข้าใจ เปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตั้งแต่เริ่มต้นวางแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ ดำเนินการตามแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทบทวนตรวจสอบในสิ่งที่ทำ โดยมุ่งเน้นความถูกต้องและการบริหารจัดการที่เป็นระบบตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นราภรณ์ อินทะพงษ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาและการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ในอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มี 6 ด้าน โดยรวมที่มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการควบคุมพัสดุ (นราภรณ์ อินทะพงษ์, 2558) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ไชยราช เรื่อง “ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานพัสดุ โรงเรียนวัดคลองจันทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานพัสดุโรงเรียนวัดคลองจันทร์ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการจัดหาพัสดุ 2) ด้านการควบคุมพัสดุ 3) ด้านการจำหน่ายพัสดุ และ 4) ด้านการบำรุงรักษาพัสดุ (นฤมล ไชยราช, 2559)

2. แนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผนกำหนดความต้องการของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษากำหนดนโยบายการบริหารจัดการพัสดุในสถานศึกษา (หลักนิติธรรม) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบงานพัสดุในสถานศึกษา (หลักนิติธรรม, หลักการมีส่วนร่วม) ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไปซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทาง

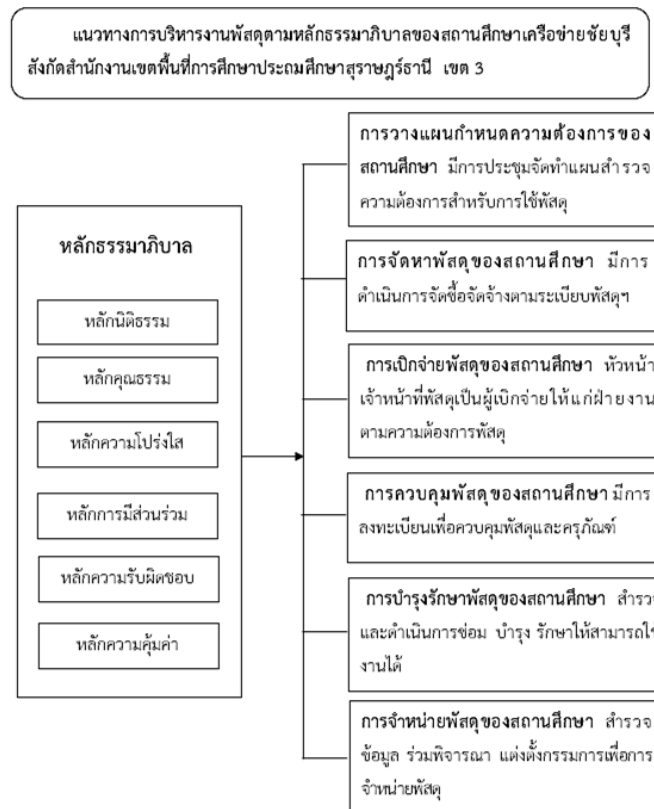
ที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหาย หลักความรับผิดชอบคือรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย ประชุมเพื่อกำหนดแผนงานความต้องการในการใช้พัสดุประจำปีของสถานศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม) เปิดโอกาสให้บุคลากรในแต่ละฝ่ายงานหรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ได้มีการเสนอความต้องการในการใช้พัสดุของแต่ละฝ่ายงานหรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชา ต่าง ๆ (หลักความโปร่งใสในด้านโครงสร้างการบริหาร) จัดทำแผนงานพัสดุของแต่ละฝ่ายงานหรือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ (หลักความรับผิดชอบ) และนำกำหนดระเบียบ มาใช้เป็นแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุในสถานศึกษา (หลักนิติธรรม) 2) การจัดหาพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินการจัดหาพัสดุตามแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ให้ทันตามความต้องการของบุคลากรแต่ละฝ่ายงาน ด้วยหลักคุณธรรม การมีจรรยาอาชีพร และดำเนินกิจการอย่างมีคุณภาพ และหลักความรับผิดชอบ ดำเนินการจัดหาพัสดุ (หลักนิติธรรม) แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ/ครุภัณฑ์ที่ดำเนินการจัดหา โดยใช้หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไปซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหาย และหลักความรับผิดชอบ ดำเนินการตรวจรับพัสดุ/ครุภัณฑ์ที่จัดซื้อ/จัดจ้างมาได้อย่างถูกต้อง (หลักคุณธรรม) เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ตรวจสอบพัสดุ/ครุภัณฑ์ที่ได้ดำเนินการจัดซื้อ/จัดจ้างและตรวจสอบพัสดุประจำปี (หลักความโปร่งใส) จัดทำโครงการขอสนับสนุนช่วยเหลือด้านพัสดุ/ครุภัณฑ์จากบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ (หลักการมีส่วนร่วม) และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อให้การช่วยเหลือ สนับสนุนพัสดุ/ครุภัณฑ์ ที่เอื้อต่อการดำเนินการของสถานศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม) 3) การเบิกจ่ายพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล การเบิกจ่ายพัสดุตามแผนงาน ตรงตามความต้องการพัสดุของแต่ละฝ่ายงาน/กลุ่มสาระ ที่กำหนดไว้ (หลักความคุ้มค่า) เบิกจ่ายพัสดุตามระเบียบและวันเวลาที่งานพัสดุกำหนดอย่างเป็นระบบ (หลักความโปร่งใส) ทบทวน สร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรในขั้นตอนวิธีการเบิกจ่ายพัสดุ (หลักการมีส่วนร่วม) จัดทำเอกสาร แบบฟอร์มการดำเนินการพัสดุและเบิกจ่ายพัสดุ (หลักความโปร่งใส) และ ประเมินและสรุปผลการเบิกจ่ายพัสดุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานพัสดุ (หลักความโปร่งใส) 4) การควบคุมพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินการควบคุมพัสดุ/ครุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ (หลักความคุ้มค่า) จัดทำทะเบียนและบัญชีควบคุมพัสดุ/ครุภัณฑ์เป็นปัจจุบัน ทุกปีงบประมาณ (หลักความรับผิดชอบ) ลงทะเบียนพัสดุ/ครุภัณฑ์เป็นหมวดหมู่ ถูกต้อง ชัดเจน (หลักความโปร่งใส) และ สถานศึกษามีหลักฐานการรับเข้าบัญชีพัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ (หลักความโปร่งใส) 5) การบำรุงรักษาพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาจัดให้มีผู้ควบคุมดูแลพัสดุให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา (หลักความคุ้มค่า) จัดทำแผนการซ่อมบำรุง (หลักความคุ้มค่า) พาสุดเกิดการชำรุด หน่วยงานดำเนินการซ่อมแซมให้กลับมาอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานโดยเร็ว (หลักความคุ้มค่า) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบพัสดุ เพื่อตรวจสอบการรับ จ่ายพัสดุในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ด้วยหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไปซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่เครือข่ายได้ และ หลักความรับผิดชอบคือรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย รายงานผลการตรวจสอบพัสดุต่อผู้แต่งตั้ง ภายใน 30 วันทำการ (หลักความโปร่งใส) สำเนารายงานผลการตรวจสอบพัสดุไปยังสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (หลักความโปร่งใส) และเมื่อปรากฏว่ามีพัสดุชำรุด เสื่อมสภาพ หรือสูญไปหรือไม่จำเป็นต้องใช้ต่อไป สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบหาข้อเท็จจริงและจำหน่ายพัสดุดต่อไป โดยใช้หลักความคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และหลักความโปร่งใส พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งจากภายในและภายนอกหน่วยงานสามารถเข้าถึงข้อมูล การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ส่งเสริมการให้เกิดความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ 6) การจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สถานศึกษาแต่งตั้งผู้ทำการประเมินราคาทรัพย์สิน เปรียบเทียบราคาตามความเหมาะสมก่อนการประกาศขายทอดตลาด โดยใช้หลักนิติธรรม

หลักการมีส่วนร่วมทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไปซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่เครือข่ายได้ และหลักความรับผิดชอบคือรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย พิจารณาราคาตามลักษณะ ประเภท ชนิดของพัสดุ และอายุการใช้งาน รวมทั้งสภาพและสถานที่ตั้งของพัสดุ (หลักความคุ้มค่า) เสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาให้ความเห็นชอบราคาประเมิน (หลักคุณธรรม) แลกเปลี่ยน การโอนแก่หน่วยงานของรัฐหรือองค์การสาธารณกุศล (หลักคุณธรรม) ดำเนินการแปรสภาพหรือทำลาย ดำเนินการโดยปกติให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับถัดจากวันที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐสั่งการ (หลักนิติธรรมตาม) และจำหน่ายพัสดุดำเนินการอย่างโปร่งใส โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา (หลักความโปร่งใส) ซึ่งมีความสอดคล้องกับ การบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยหลักการดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า โดยนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไปในการจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อูรา วงศ์ประสงค์ชัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุมหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานพัสดุ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้ปฏิบัติงานพัสดุให้ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน คือ 1) ด้านการจัดหาพัสดุ ควรลดขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง ลดกระบวนการดำเนินงานด้านเอกสาร หน่วยงานควรมีแผนการจัดซื้อจัดจ้างให้ชัดเจน โปร่งใส และลดระบบโปรแกรมการทำงานให้น้อยลง รวมถึงควรจัดอบรมงานด้านพัสดุแก่เจ้าหน้าที่พัสดุใหม่ 2) ด้านการควบคุมพัสดุ ควรมีแนวปฏิบัติและมีสมุดเอกสารที่ระบุวัน – เวลาในการเบิก – จ่าย – ยืม - คืนพัสดุให้ชัดเจน และมีระเบียบปฏิบัติให้ผู้ใช้พัสดุแจ้งเจ้าหน้าที่พัสดุเป็นลายลักษณ์อักษรเมื่อมีการเคลื่อนย้ายพัสดุ ไม่ควรเปลี่ยนเจ้าหน้าที่พัสดุบ่อยและควรจัดทำระบบออกเลขครุภัณฑ์เป็นระบบบาร์โค้ด 3) ด้านการจำหน่ายพัสดุ ควรสำรวจจำหน่ายพัสดุที่ชำรุดเสื่อมสภาพอย่างจริงจังและจำหน่ายออก โดยการจำหน่ายพัสดุควรมากกว่าปีละ 1 ครั้งและรวบรวมพัสดุที่ชำรุดรอการจำหน่ายไว้ที่เดียวกัน (อูรา วงศ์ประสงค์ชัย, 2558)

3. นำเสนอแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน กำหนดความต้องการของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุของสถานศึกษา การเบิกจ่ายพัสดุของสถานศึกษา การควบคุมพัสดุของสถานศึกษา การบำรุงรักษาพัสดุของสถานศึกษา การจำหน่ายพัสดุของสถานศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การดำเนินงานทั้ง 6 ขั้นตอนประสบความสำเร็จโดยการนำหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ทุกข้ออย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมา พวงทอง เรื่อง แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (ชูติมา พวงทอง, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ในการบริหารงานพัสดุทั้ง 6 ขั้นตอน บริหารงานภายใต้ความถูกต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี ที่นำแนวทางไปใช้ภายในสถานศึกษาควรทำความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนนำไปใช้และดำเนินการให้ถูกต้อง ร่วมกันวางแผนและพัฒนาระบบงานพัสดุและให้ความสำคัญกับงานพัสดุโดยใช้หลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 แนะนำเพิ่มเติม ช่วยเหลือ และติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ ส่งผลให้สถานศึกษาดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบและเกิดขวัญกำลังใจ มีการนิเทศติดตามสถานศึกษาที่นำแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาเครือข่ายชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 และประเมินผลการนำแนวทางไปใช้และในสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการบริหารงานพัสดุตามหลักธรรมาภิบาล ของสถานศึกษาตนเองโดยเฉพาะ ตามบริบทการบริหารงานพัสดุ นำไปปรับใช้ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารงานพัสดุที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาและควรมีการศึกษา การบริหารงานพัสดุโดยใช้หลักธรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- ชุติมา พวงทอง. (2563). แนวทางการบริหารงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ดิเรก อนันต์. (2556). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาเขต.
- นราภรณ์ อินทะพงษ์. (2558). แนวทางการพัฒนาและการบริหารงานพัสดุของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นฤมล ไชยราช. (2559). ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานพัสดุโรงเรียนวัดคลองชัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วรลักษณ์ วรรณวิจิตร. (2551). ความพึงพอใจต่อการบริหารงานคลังและพัสดุ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). การจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating). พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : พรีเมียร์ โพร.
- สุกัญญา ศรีทับทิม. (2555). กลยุทธ์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานพัสดุมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2549). ประชาชนและธรรมาภิบาล : การสำรวจทัศนคติของคนไทยในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน รายงานการวิจัย . สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อำนวยการ ทองโปร่ง. (2557). การบริหารงบประมาณการเงินและการบริหารทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- อุรา วงศ์ประสงค์ชัย. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานพัสดุของผู้ปฏิบัติงานพัสดุ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารบัณฑิตศึกษา, 7(1), 139-148.
- Thomas G. Weiss. (2010). Governance, good governance and global governance: Conceptual and actual challenges. Third world quarterly, 21(5), 795-796.

**แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2***

**GUIDELINES FOR MAKING ANNUAL OPERATION PLAN BASE ON
GOOD GOVERNANCE FOR SCHOOL IN EDUCATION NETWORK CENTER 5
JATUPOOM SRIWICHAI, UNDER NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2**

อรอมล โคกะทิง*, สามิตร อ่อนคง, พระมหาสุพจน์ สุเมโธ

Onamon Kokathing, Samit Onkone, Phamshssupot Sumato

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202023@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาและ 3) นำเสนอแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สันทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ดำเนินงานทั้งหมด 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) มีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี ขั้นที่ 2) ประมาณการรายรับของสถานศึกษา ขั้นที่ 3) ประมาณการรายจ่ายของสถานศึกษา ขั้นที่ 4) วิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ และ ขั้นที่ 5) การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ 2) แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาล ดำเนินงานทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) มีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปีตามหลักธรรมาภิบาล ขั้นที่ 2) ประมาณการรายรับของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ขั้นที่ 3) ประมาณการรายจ่ายของสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ขั้นที่ 4) วิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ตามหลัก ธรรมาภิบาล และ ขั้นที่ 5) การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการตามหลักธรรมาภิบาล 3) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี, หลักธรรมาภิบาล, ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the condition of making annual operation plan for school. 2) to study guidelines for making annual operation plan base on good governance for school. 3) to present the guidelines for making annual operation plan base on good governance for school. The study was qualitative research. Data were collected via in- depth interviews with 15 people involved, 5 key informants, and focus group discussion by 7 experts for analytic induction. The results of the study revealed that: The status of the preparation of the annual action plan for school has a scope of operation in 5 steps, consisting of 1) there is an analysis of the educational quality development plan for 3-5 years. 2) estimated income of schools. 3) estimated expenditures of schools. 4) analyze and determine the project according to the strategic plan. 5) drafting an action plan. 2) The guidelines for making annual operation plan base on good governance consist of 5 steps which are as follows 1) there is an analysis of the educational quality development plan for 3-5 years according to good governance. 2) estimated income of schools according to good governance. 3) estimated expenditures of schools according to good governance. 4) analyze and determine the project according to the strategic plan according to good governance. 5) drafting an action plan according to good governance. 3) The experts verified the guidelines for making annual operation plan base on good governance for school in education network center 5 Jatupoom Sriwichai under Nakhon Si Thammarat Primary educational service area of office 2 and found that regarding the focus group discussion, the guidelines have suitability, possibility and usefulness which can be applicable.

Keywords: Making Annual operation plan , The Good Governance, education network center 5 Jatupoom Sriwichai

บทนำ

การศึกษาของไทยมุ่งเน้นพัฒนาตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยส่งเสริมให้สถานศึกษามีการวางแผนพัฒนาอย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ระหว่างบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สภาพภายในและภายนอกเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ประกอบด้วยบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ได้แก่ ผู้แทนของครูผู้สอน ผู้แทนของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนของผู้ปกครองผู้แทนขององค์การ หน่วยงานและสถาบันตลอดจนสถานประกอบการต่าง ๆ ในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อช่วยกันกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายเงื่อนไขและภาพแห่งความสำเร็จจรรยา (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี พ.ศ.2551, 2542)ครอบคลุมภารกิจและความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นกระบวนการสร้างคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดถือเป็นแผนระยะยาวที่สถานศึกษาจะต้องใช้เป็นแนวทางสำหรับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ในการกำหนดโครงการพัฒนาในแต่ละด้านที่ตรงกับความต้องการยกระดับคุณภาพของการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจำเป็นต้องอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การกำหนดแผนปฏิบัติการของส่วนราชการ ต้องมีรายละเอียดของขั้นตอน ระยะเวลาและงบประมาณ ที่จะต้องใช้ในการดำเนินการของแต่ละขั้นตอน เป้าหมายของภารกิจ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจ และตัวชี้วัด ความสำเร็จของภารกิจ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อนำไปสู่แผนที่ถูกต้อง ชัดเจนและมีคุณภาพ ขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษามีดังนี้ ขั้นตอนที่ 1) มีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี ขั้นตอนที่ 2) ประเมินการยอมรับของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3) ประเมินการรายจ่ายของสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 4) วิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 5) การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ ประโยชน์จากการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี จะทำให้สถานศึกษามีทิศทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา สามารถกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและปัจจุบันธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย หลักธรรมาภิบาลมีความมีความสอดคล้องเหมาะสม กับบริบทของโรงเรียนควรประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นการบูรณาการอยู่ในการบริหารงาน ของโรงเรียนและนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ เป็นคนดีคนเก่ง และคนมีความสุข (พระราชกฤษฎีกา, 2546)

ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 เป็นศูนย์เครือข่ายที่ตั้งอยู่ในอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีโรงเรียนที่อยู่ในศูนย์เครือข่ายทั้งหมด 20 โรงเรียน บริบทและสภาพแวดล้อมของแต่ละโรงเรียนไม่ได้แตกต่างกันมาก แต่ในกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละโรงเรียนยังมีเนื้อหาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ มีรูปแบบแตกต่างกัน ขาดความเป็นเอกภาพ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการ ที่สอดคล้องกับการปฏิบัติ จึงทำให้แผนปฏิบัติการประจำปีไม่สอดคล้องกับตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในบางส่วนส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุตามเป้าหมาย

จากปัญหาในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและขั้นตอนในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้วิจัยมีแนวคิด ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักที่เหมาะสมกับการดำเนินการในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและการนำแผนไป ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลัก ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาจตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อนำแนวทางไปจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 5
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิง

ลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานงบประมาณในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 2 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 2 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไปในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 2 คน และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานบุคคลในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 2 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในเครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน ศึกษาในเทศกในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไป ในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน และหัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการจัดทำแนวทาง

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานงบประมาณในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานทั่วไปในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มงานบริหารงานบุคคลในศูนย์เครือข่ายจตุภูมิศรีวิชัย จำนวน 1 คน และนักวิชาการด้านบริหารการศึกษา จำนวน 1 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยนำรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขจัดทำแบบสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า

ขั้นการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี “มีการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย เจอนไขและภาพแห่งความสำเร็จซึ่งครอบคลุมภารกิจและความรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี” (ยุพดี เดชเดโช, 2565)

ขั้นการประมาณการรายรับของสถานศึกษา สถานศึกษามีการประมาณการรายรับโดยดูจากงบประมาณของสถานศึกษามีทั้งเงินงบประมาณแผ่นดินซึ่งแยกออกเป็นแต่ละงบ คือ งบบุคลากร งบดำเนินการ งบลงทุน งบอุดหนุน ซึ่งงบอุดหนุนถือว่าเป็นรายรับหลักของสถานศึกษาโดยจะได้รับตามจำนวนผู้เรียนในปีนั้น ๆ สถานศึกษามีรายรับตามจำนวนผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษา ซึ่งจะเรียกว่า เงินงบประมาณแผ่นดิน และเงินนอกงบประมาณ ที่ได้รับจากส่วนต่าง ๆ เช่น เงินรายได้สถานศึกษา เงินบริจาคและเงินอื่น ๆ (ชินวุฒิ ช้างกลาง, 2565) ขั้นประมาณการรายจ่ายของสถานศึกษา กำหนดกรอบวงเงินค่าใช้จ่ายแต่ละปี โดยพิจารณาจากรายได้ที่เป็นเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ แผนงบประมาณจะต้องเชื่อมโยงกับแผนกลยุทธ์ และมีผลต่อการกำหนด

แผนปฏิบัติการราชการ จึงควรมีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามภารกิจ เพื่อให้การวางแผนงบประมาณครอบคลุมกิจกรรมสถานศึกษาแบ่งสัดส่วนค่าใช้จ่ายแต่ละปี ตามโครงสร้างกลุ่มงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ (60%) กลุ่มบริหารงานทั่วไป (10%) และงบสำรองจ่าย (10%) (เบญจวรรณ ศรีสุกใส, 2565)

ขั้นวิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ สถานศึกษามีการศึกษาแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของปีที่ผ่านมาเพื่อรายละเอียดเกี่ยวกับกลยุทธ์ และตัวชี้วัดของกลยุทธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ และประมาณการงบประมาณแต่ละโครงการและกิจกรรม ขั้นจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ แผนสถานศึกษาจัดทำร่างแผนปฏิบัติการโดยแบ่งข้อมูลออกเป็น ส่วน โดยส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 ทิศทางและกลยุทธ์การจัดการศึกษา ส่วนที่ 3 ประมาณการงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ส่วนที่ 4 รายละเอียดโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา และส่วนที่ 5 การกำกับติดตามประเมินผลและรายงานภาคผนวก

2. สรุปผลการศึกษาร่างแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. มีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี ศึกษาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กรอบกลยุทธ์พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ของสถานศึกษาว่ามี วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) ภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค) ของสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจาก ตัวแทนครู ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาและตัวแทนผู้ปกครองซึ่งสอดคล้องกับหลัก ธรรมาภิบาล หลักนิติธรรมและหลักการมีส่วนร่วม

2. ประมาณการรายรับของสถานศึกษา สถานศึกษาประมาณการรายรับจากเงินงบประมาณจัดสรรจากรัฐ โดยประกอบด้วย งบบุคลากร (เงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและค่าจ้าง) งบดำเนินการ (ค่าตอบแทน, วัสดุสอยวัสดุสาธารณูปโภค) งบลงทุน (ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) งบอุดหนุน (ค่าหนังสือเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยพื้นฐาน) ซึ่งตรงกับหลักธรรมาภิบาลหลักนิติธรรมและหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาประมาณการรายรับเงินนอกงบประมาณโดยจะมีเงินสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นเงินอาหารกลางวันหรือเงินโครงการต่าง ๆ เงินรายได้สถานศึกษา ซึ่งตรงกับหลักธรรมาภิบาล หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่าและหลักการมีส่วนร่วม

3. ประมาณการรายจ่ายของสถานศึกษา สถานศึกษาศึกษารายงานการใช้จ่ายงบประมาณปีที่ผ่านมาหรือศึกษารายงานสรุปแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อทราบงบประมาณที่ใช้จ่ายแต่ฝ่ายงานและการใช้จ่ายแต่ละโครงการ กิจกรรมและนำมาพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณปีถัดไปซึ่งสอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วม สถานศึกษาแบ่งสัดส่วนค่าใช้จ่ายแต่ละปี ตามโครงสร้างกลุ่มงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ (60%) กลุ่มบริหารงานทั่วไป (30%) และงบสำรองจ่าย (10%) โดยพิจารณาจากรายได้ที่เป็นเงินงบประมาณจัดสรรจากรัฐ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานและเงินนอกงบประมาณซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลหลักนิติธรรมและหลักความคุ้มค่าประมาณการรายจ่ายจากงานประจำตามโครงสร้างกลุ่มงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานทั่วไป แต่ละกลุ่มงานจะต้องมีการประมาณการงบประจำตามโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลหลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่า

4. วิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ กำหนดโครงการให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และคัดเลือกโครงการตามความจำเป็นที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ

หลัก ธรรมชาติหลักการมีส่วนร่วมและหลักคุณธรรม แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณางบประมาณแต่ละโครงการ ให้มีความสอดคล้องกับความจำเป็นและงบประมาณที่ได้รับซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใสหลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ และหลักคุณธรรมสถานศึกษาจัดทำรายละเอียดโครงการ กิจกรรมให้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ รายละเอียดในโครงการประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ คือ ชื่อโครงการ มาตรฐาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบโครงการ ลักษณะโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการ สอนกลยุทธ์ หลักการ และเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณ การวัดและประเมินผลและผลที่คาดว่าจะได้รับซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักคุณธรรม

5. การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ มีการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ จัดทำส่วนที่ 2 ทิศทางและกลยุทธ์การจัดการศึกษา จัดทำส่วนที่ 3 ประมาณการงบประมาณรายรับ-รายจ่าย จัดทำส่วนที่ 4 รายละเอียดโครงการ จัดทำส่วนที่ 5 การกำกับติดตามประเมินและรายงานภาคผนวก เสนอโครงการที่ได้รับพิจารณาให้ผู้มีอำนาจเห็นชอบโครงการและอนุมัติ โครงการและเรียงลำดับความสำคัญของโครงการและแยกตามกลยุทธ์ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหลักคุณธรรม หลักคุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วม นำโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วรวบรวมจัดทำรูปแบบซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหลัก คุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วม เสนอต่คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบและลงนามซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมชาติหลักคุณธรรม หลักคุณธรรม และหลักการมีส่วนร่วม

3. สรุปผลการนำเสนอร่างแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมชาติของ สถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

จากการนำเสนอร่างแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมชาติของ สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์แนวทาง แนวทางการดำเนินการ การติดตามประเมินผล มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ที่ผู้วิจัย ได้ศึกษามา เพื่อนำไปเป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมชาติของสถานศึกษาในศูนย์ เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ต่อไป

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมชาติของสถานศึกษาในศูนย์ เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยได้ อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. สภาพการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า 1) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี สถานศึกษามีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้สามารถนำเป็นทิศทางในการจัดการศึกษาได้อย่างถูกต้องและยึดเป็นหลัก ในก่อนการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2) สถานศึกษามีการประมาณการรายรับของสถานศึกษา เพื่อทราบ วงเงินที่คาดว่าจะได้รับและเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณ 3) สถานศึกษากำหนดกรอบวงเงินค่าใช้จ่ายแต่ละปี โดยพิจารณาจากรายได้ที่เป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน และเงิน นอกงบประมาณ 4) สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนปฏิบัติการและนำมาประมวล และวิเคราะห์เพื่อดำเนินการสร้างแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนู นวลเป่า ศึกษากลยุทธ์

การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการทุกด้าน ทั้งการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง โดยส่วนมากที่สุด มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี รองลงมาคือ มีการเตรียมการกำกับ ติดตามและประเมินผล การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี และส่วนน้อยที่สุด มีการดำเนินการเผยแพร่ผลการ ตรวจสอบและประเมินผล

2. กลยุทธ์การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก มี 12 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) พัฒนา สมรรถนะในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) เสริมสร้างระบบข้อมูล 3) พัฒนาระบบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้มีคุณภาพ 4) เสริมสร้างระบบการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่ 5) ส่งเสริมการบริหารงบประมาณของแผนปฏิบัติการประจำปี 6) ยกกระตือรือร้นการทำงานเป็นทีมและการดำเนินงาน 7) ส่งเสริมการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีแบบบูรณาการ 8) เพิ่มขีดความสามารถในการบริหารโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ให้ตอบสนองแผนกลยุทธ์ 9) พัฒนาระบบและกลไกการกำกับติดตามและประเมินผลการ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการประจำปี 10) เสริมสร้างประสิทธิภาพการกำกับติดตามและประเมินผล การดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี 11) พัฒนาคุณภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำผลการกำกับติดตามและนำผลประเมินมาปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปี 12) ปรับปรุง แผนปฏิบัติการประจำปี ให้เป็นระบบและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินของกลยุทธ์การบริหารจัดการแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดตาก ตามเกณฑ์ การประเมิน พบว่า ทุกรายการมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

2. แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1) มีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี มีการดำเนินงานดังนี้ 1. สถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่มีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม(SWOT) ภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค) ของสถานศึกษา (หลักนิติธรรมและหลักการมีส่วนร่วม) 2. สถานศึกษามีการกำหนดพันธกิจที่มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา สามารถทำให้วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเป็นจริงได้ และใช้ยึดเป็นภารกิจหลัก เป็นเป้าหมายระยะยาวทิศทางที่องค์กรต้องดำเนินไปด้วยความมุ่งมั่นที่จะบรรลุผลในอนาคต (หลักนิติธรรม) 3. สถานศึกษามีการกำหนดเป้าประสงค์ที่มีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จต่อไป (หลักนิติธรรมหลักการมีส่วนร่วม) 4. สถานศึกษากำหนดกรอบกลยุทธ์พัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์ เพื่อนำมาพิจารณาในการกำหนดกลยุทธ์ วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (หลักนิติธรรมหลักการมีส่วนร่วม)

ขั้นที่ 2) ประมาณการรายรับของสถานศึกษามีการดำเนินงานดังนี้ 1) สถานศึกษาประมาณการรายรับจากเงินงบประมาณจัดสรรจากรัฐ โดยประกอบด้วย งบบุคลากร (เงินเดือน เงินประจำตำแหน่งและค่าจ้าง) งบดำเนินการ (ค่าตอบแทน, ใช้สอยวัสดุสาธารณูปโภค) งบลงทุน (ค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) งบอุดหนุน (ค่าหนังสือเรียน ค่าเครื่องแบบนักเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ค่าจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปัจจัยพื้นฐาน) (หลักนิติธรรม,หลักความโปร่งใส) 2) สถานศึกษาประมาณการรายรับเงินนอกงบประมาณ

โดยจะมีเงินสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นเงินอาหารกลางวันหรือเงินโครงการต่าง ๆ เงินรายได้สถานศึกษา เช่น เงินจากสวนปาล์มน้ำมัน เงินจากสวนยางพารา และเงินจากการเข้าร้านขายอาหารในโรงเรียน และเงินบริจาค เช่น เงินจากการทอดผ้าป่าและเงินสนับสนุนจากชมรมศิษย์เก่า (หลักความโปร่งใส, หลักความคุ้มค่า)

ขั้นที่ 3) ประมาณการรายจ่ายของสถานศึกษา มีการดำเนินงานดังนี้ 1. สถานศึกษาศึกษา รายงานการใช้จ่ายงบประมาณปีที่ผ่านมาหรือศึกษารายงานสรุปแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อทราบงบประมาณที่ใช้จ่ายแต่ฝ่ายงานและการใช้จ่ายแต่ละโครงการ กิจกรรมและนำมาพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณปีถัดไป (หลักการมีส่วนร่วม) 2. สถานศึกษาแบ่งสัดส่วนค่าใช้จ่ายแต่ละปี ตามโครงสร้างกลุ่มงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการ (60%) กลุ่มบริหารงานทั่วไป (30%) และงบสำรองจ่าย (10%) โดยพิจารณาจากรายได้ที่เป็นเงินงบประมาณ จัดสรรจากรัฐ ตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเงินนอกงบประมาณ (หลักนิติธรรม, หลักความคุ้มค่า) 3. ประมาณการรายจ่ายจากงานประจำตามโครงสร้าง กลุ่มงาน กลุ่มบริหารงานวิชาการกลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานทั่วไป แต่ละกลุ่มงานจะต้องมีการประมาณการงบประจำตามโครงการ โดยกำหนดโครงการ กิจกรรม เป้าหมาย งบประมาณ ประเภทเงินและผู้รับผิดชอบโครงการ (หลักความโปร่งใส, หลักความคุ้มค่า)

ขั้นที่ 4) วิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ มีการดำเนินงานดังนี้ 1) สถานศึกษา วิเคราะห์โครงการตามความสอดคล้องกับกลยุทธ์และคัดเลือกโครงการตามความจำเป็นที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (หลักการมีส่วนร่วม) 2) สถานศึกษาจัดทำรายละเอียดโครงการ กิจกรรม ให้เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ ซึ่งรายละเอียดในโครงการประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ คือ ชื่อโครงการ มาตรฐาน หน่วยงานที่รับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบโครงการ ลักษณะโครงการ ระยะเวลาดำเนินโครงการ สอนกลยุทธ์ หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน งบประมาณ การวัดและประเมินผลและผลที่คาดว่าจะได้รับ (หลักการมีส่วนร่วม) 3) สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณให้แก่แต่ละโครงการ กิจกรรม ให้เหมาะสมภายใต้กรอบวงเงินที่ได้ประมาณการไว้ล่วงหน้าตามแผนโครงการ (หลักความโปร่งใส, หลักความคุ้มค่า)

ขั้นที่ 5) การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ มีการดำเนินงานดังนี้ 1) จัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี 2) เสนอโครงการที่ได้รับพิจารณาให้ผู้มีอำนาจเห็นชอบโครงการและอนุมัติ โครงการและเรียงลำดับความสำคัญของโครงการและแยกตามกลยุทธ์ (หลักการมีส่วนร่วม) 3) นำโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วรวบรวมจัดทำรูปแบบและดำเนินการนำแผนออกไปปฏิบัติต่อไป (หลักการมีส่วนร่วม) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทิดเกียรติ ทองดอนพุ่ม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ทั้ง 6 ด้าน โดยสรุปในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (เทิดเกียรติ ทองดอนพุ่ม, 2562) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หลักด้านคุณธรรม รองลงมาคือ หลักความโปร่งใส และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม 2) ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ทั้ง 7 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ซึ่งมีการดำเนินการ 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการส่งเสริมบุคลากร ด้านการนำไปใช้ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

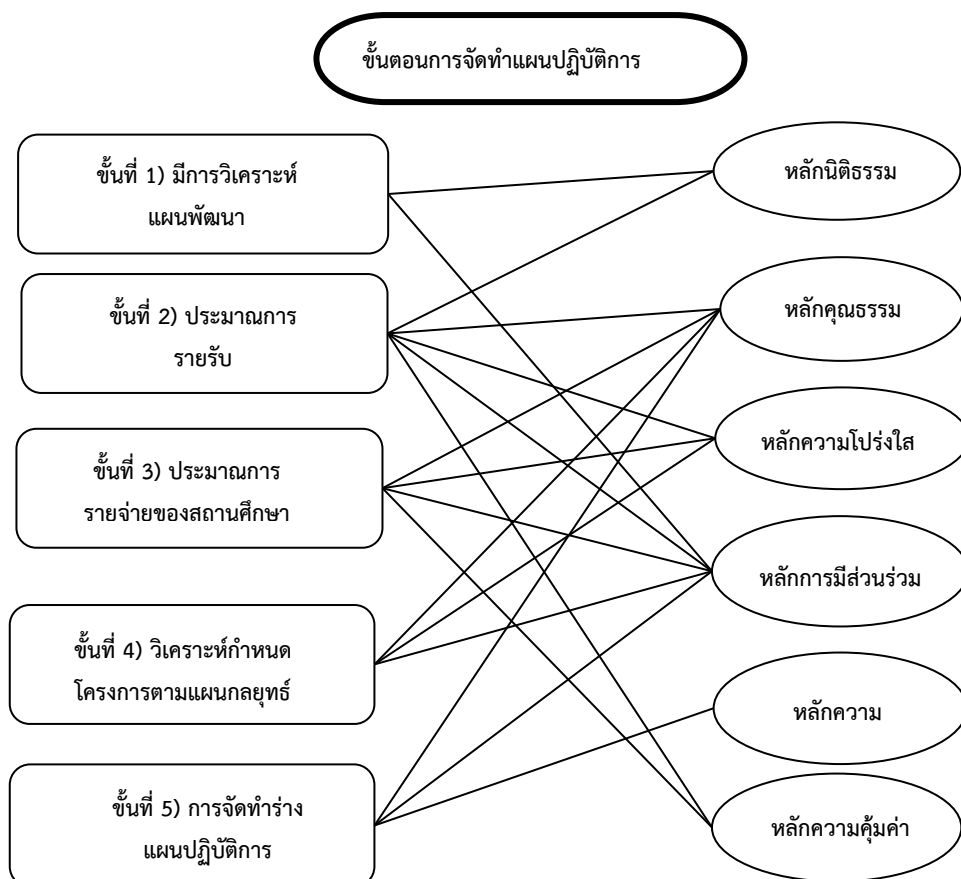
3. นำเสนอร่างแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มี 5

ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่1) มีการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะ 3 - 5 ปี ขั้นที่ 2) ประเมินการรายรับของสถานศึกษา ขั้นที่ 3) ประเมินการรายจ่ายของสถานศึกษา ขั้นที่ 4) วิเคราะห์กำหนดโครงการตามแผน กลยุทธ์ และ ขั้นที่ 5) การจัดทำร่างแผนปฏิบัติการ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การดำเนินงานทั้ง 5 ขั้นตอนประสบความสำเร็จโดยการนำหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ทุกข้อ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง เจริญสุข ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน ผลการศึกษาพบว่า พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนมีสภาพ การบริหารสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงการขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ส่วนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน พบว่า รูปแบบซึ่งเป็นวิธีการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโครงสร้างซึ่งประกอบด้วย ภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป แต่ละด้านประกอบด้วยภารกิจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (บรรจง เจริญสุข, 2552)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อให้แผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละสถานศึกษามีแนวทางการจัดทำเป็นไปในทางเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และติดตาม ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและร่วมกันพัฒนางานเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ สถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 นำแนวทางไปใช้ภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาที่นำแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 5 จตุภูมิศรีวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ควรมีการติดตามและประเมินผลการนำแนวทางไปใช้ สถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาควรจัดทำแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาตนเองโดยเฉพาะตามบริบทของพื้นที่ในสถานศึกษา นำไปปรับใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลร่วมกับองค์กรอื่น เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ควรมีการนำผลการวิจัยแนวทางการจัดแผนปฏิบัติการประจำปีตามหลักธรรมาภิบาลไปศึกษาในเชิงปริมาณ เพื่อให้ทราบแง่มุมต่างๆในเชิงสถิติและได้ข้อมูลที่ละเอียดมากขึ้น ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีในสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ชินวุฒิ ช้างกลาง. (23 สิงหาคม 2565). ขึ้นการประมาณการรายรับของสถานศึกษา. (อรอมล โคกะทิง, ผู้สัมภาษณ์)
- เทิดเกียรติ ทองดอนพุ่ม. (2562). แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. ใน ปริญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- บรรจง เจริญสุข. (2552). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน. ใน ดุษฎีนิพนธ์บัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เบญจวรรณ ศรีสุกใส. (23 สิงหาคม 2565). ขึ้นการประมาณรายจ่ายของสถานศึกษา. (อรอมล โคกะทิง, ผู้สัมภาษณ์)
- พระราชกฤษฎีกา. (2546). ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. ให้ไว้ ณ วันที่ (9 ตุลาคม พ.ศ. 2546).
- ยุพดี เดชเดโช. (6 กันยายน 2565). ขึ้นการวิเคราะห์แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา. (อรอมล โคกะทิง, ผู้สัมภาษณ์)
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี พ.ศ.2551. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอน 63. (10 สิงหาคม 2542).

การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนใน
ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง*

THE ADMINISTRATION OF SCHOOL ENVIROMENTTALS AFFECTING THE 21st
CENTURY LEARNING SKILLS OF STUDENTS IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHONBURI RAYONG

นิชาภา เจริญรวย*, วิยวุฒิ บุญลอย, อธิกร วรบำรุงกุล

Nichapa Jaroenruay, Wiyawoot Boonloy, Theerangkoon Warabamrungkul

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail:

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 2) ศึกษาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 351 คน ใช้ตารางเทียบขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) การสร้างสมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 59 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 067 + 0.22X_1 + 0.19X_2 + 0.41X_3$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z_y = 0.22Z_{x1} + 0.19Z_{x2} + 0.43Z_{x3}$

คำสำคัญ: การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา, ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน, ศตวรรษที่ 21, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

* Received February 15, 2023; Revised April 22, 2023; Accepted April 29, 2023

Abstract

This research article objective to 1) study the management of the environment in educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office Chon Buri, Rayong. 2) study the learning skills of learners in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Chon Buri, Rayong. 3) study the relationship between environmental management in educational institutions and learning skills of learners in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Chon Buri, Rayong; and 4) to create forecasting equations for managing the environment in educational institutions affecting learning skills of learners in the 21st century under the Secondary Educational Service Area Office Chon Buri, Rayong. It is quantitative research. The group of samples is 351 teachers under the Secondary Educational Service Area Office, Chon Buri, Rayong. The prescript of sample size is used by Craigie and Morgan. using proportional stratified random sampling Using the location of the school as a random stratum. The tools used in the research were a 5-level questionnaire with a reliability of 0.97 for the entire issue. The statistics used in the research were mean, standard deviation. Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. The results showed that 1) the overall management of school environment was at a high level; 2) the overall learning skills of learners in the 21st century was at a high level; School environment and learning skills of learners in the 21st century had a high positive correlation. and 4) creating a prediction equation for managing the school environment that affecting the learning skills of learners in the 21st century at 59 percent with statistically significant at the .05 level and can generate the forecasting equation in the form of raw score $\hat{Y} = 0.67 + 0.22X_1 + 0.19X_2 + 0.41X_3$ and the forecasting equation in the form of standard score $\hat{Z}_y = 0.22Z_{x1} + 0.19Z_{x2} + 0.43Z_{x3}$

Keywords: school environment management, learning skills of learners, 21st century, under the Office of Chonburi Secondary Education Service Area, Rayong

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งทางด้านเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว รวมถึงการเรียนรู้ของคนในยุคใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน พัฒนาการศึกษากิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนามนุษย์เพื่อพัฒนาประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวโดยสรุปว่า การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับระดับการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพครูทั้งหมด พัฒนาทักษะ การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เอื้อต่อการเตรียมคนที่มีทักษะพร้อมรับการเข้าสู่ตลาดแรงงานนอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 ว่า “คนไทยทุกคนนั้นต้องได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ” สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21” ซึ่งในกรอบแผน การศึกษาแห่งชาตินั้นยังได้วางเป้าหมายในด้านผู้เรียนไว้ว่า “แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะของ

ผู้เรียน” โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารการศึกษา 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และ 5) ด้านการประเมิน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เด็กไทยทุกคนได้เรียนรู้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพสู่การปฏิบัติในโรงเรียน สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 โดยเป็นพระราชบัญญัติที่มุ่งเน้นการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีความเจริญเทคโนโลยีและสื่อนวัตกรรมต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว และมาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ การศึกษา หมายความว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยมีการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ มีการฝึก มีการอบรม อีกทั้งการสืบสานในด้านวัฒนธรรม ตลอดจนการสร้างสรรค์และจรรโลงให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ที่มาจากการออกแบบในการจัดสภาพแวดล้อม ให้เป็นสังคมการเรียนรู้รวมถึงปัจจัยที่เกื้อหนุนให้บุคคลสามารถเรียนรู้อย่างมีคุณภาพต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ ในหมวด 4 มาตรา 24 (5) ได้ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ต้องจัดบรรยากาศของสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ ตลอดจนใช้กระบวนการวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ซึ่งทั้งผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปด้วยกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้รวมถึงวิทยาการต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จะเกิดขึ้นได้นั้น “ครูต้องไม่สอนแต่ต้องออกแบบการเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากใจและสมองของตนเอง (วิจารณ์ พานิช, 2555) นักเรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานในสาระวิชาหลักและทักษะจำเป็นสำหรับการก้าวสู่การศึกษาระดับสูง เพื่อการทำงานและการดำรงชีวิตที่ประสบความสำเร็จในอนาคตซึ่งทักษะที่จำเป็นมี 3 องค์ประกอบใหญ่ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีและทักษะชีวิตและอาชีพ (Partnership for 21st Century Skills, 2011) สิ่งสำคัญในการพัฒนาการศึกษาเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างดีเยี่ยม นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้เหมาะสมด้วย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารว่ามีบทบาทหน้าที่สำคัญที่จะบริหารจัดการสถานศึกษาให้ไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมที่ดีจะสามารถทำให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้อย่างดี มีพัฒนาการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งถือว่าการจัดสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (สุนทรียา บุญตา และภาวิดา ธาราศรีสุท, 2564) และยังสอดคล้องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักในการบริหารจัดการโดยใช้หลักการบริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ให้มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการประกันคุณภาพภายในให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมทางวิชาการในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนและการส่งเสริมวิชาการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา (อภิบาล สุวรรณโคตร และสมหญิง จันทุไทย, 2563)

จากสภาพ(ประเด็น)ปัญหาและความสำคัญดังกล่าว (ทำให้การ) จึงสนใจศึกษา เรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เพื่อศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ศึกษาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา กับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสร้างสมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งผลจากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแบบอย่างและแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มศักยภาพ เปี่ยมด้วยความรู้ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อศึกษาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3,853 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง, 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูจากสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวนทั้งสิ้น 351 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., 1970) อ้างถึงใน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ตอนที่ 1 แบบสอบถามการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และตอนที่ 2 แบบสอบถามคทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

1) แบบสอบถามการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา 2) ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R., 1993)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและรวบรวมไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 351 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) วิเคราะห์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553) 3) วิเคราะห์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และได้ใช้สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Congruence : IOC) ใช้ในการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อความรายข้อ ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 2) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับใช้ในการหาค่าอำนาจจำแนกข้อความรายข้อ และ 3) สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค Cronbach ใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งฉบับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะ การเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการบริหารจัดการ และ 3) ด้านวิชาการ ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 2) ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ และ 3) ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง เท่ากับ 0.77 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์

สูงสุด คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านการบริหารจัดการ และ 3) ด้านกายภาพ ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการบริหารจัดการ และ 3) ด้านวิชาการ ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถพยากรณ์ประสิทธิภาพทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ร้อยละ 59.6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถสร้างสมการในการพยากรณ์หรือสมการถดถอยได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ } \hat{Y} = 067 + 0.22X_1 + 0.19X_2 + 0.41X_3$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = 0.22Z_{x1} + 0.19Z_{x2} + 0.43Z_{x3}$$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่สมควรนำมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ผลวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ตามลำดับ ทั้งนี้ จากการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้จัดภูมิทัศน์สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ใหัร่มรื่นสวยงาม ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบสื่อสาร ที่แสดงถึงการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และสนับสนุนให้มีการใช้สื่อ ICT ในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ทันสมัย ส่งผลให้การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงสุดา บุรเนตร ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมมีการปฏิบัติงานในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคือ ด้านภูมิทัศน์ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล และด้านความปลอดภัย (ดวงสุดา บุรเนตร, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิน คุ่มครอง ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูสายปฏิบัติการสอนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 อยู่ในระดับมากทั้ง ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการบริหารและการปฏิบัติงาน และด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล (สุจิน คุ่มครอง, 2555) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร อนันตะ ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 ตามทัศนะของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านกายภาพ และการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ถูกสุขลักษณะ รองลงมาคือ ด้านการประสานงานและร่วมมือกับชุมชน ด้านการสร้างควมตระหนักให้เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และด้านการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน (ประยูร อนันต์, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ แก้วถาวร ที่ได้ศึกษาเรื่องบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคจังหวัดกระบี่ พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ สภาพแวดล้อมด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน ด้านการจัดกิจกรรมการศึกษา ด้านการบริการนักศึกษา และด้านอาคารสถานที่ (วิไลวรรณ แก้วถาวร, 2561)

2. จากผลการศึกษาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ และด้านทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม ตามลำดับ ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่า ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เกิดจากการที่ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในปัจจุบันได้ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวมีการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง และผู้เรียนมีทักษะการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ จากที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ คริสเตน เคเรลัค และคณะ (Kristen Kereluk. and el al, 2013) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษา พบว่า สิ่งสำคัญของการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จนั้น ประกอบไปด้วย ทักษะความรู้ 3 ด้าน คือ 1) ทักษะด้านความสามารถการอ่านเขียน ทักษะการเรียนรู้ข้ามสาระ การจัดการ 2) ทักษะด้านความรู้ในการปฏิบัติ ทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ 3) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน รวมถึงด้านจริยธรรม อารมณ์ และความตระหนักตลอดจนมีความสามารถทางวัฒนธรรม (คริสเตน เคเรลัค และคณะ (Kristen Kereluk. and el al, 2013) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษยพรรณ พรหมวาทย์ ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1 พบว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (บุษยพรรณ พรหมวาทย์, 2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนุพล สืบสำราญ ที่ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน คือ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ดนุพล สืบสำราญ, 2560) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรร มังกรงาม ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (รังสรร มังกรงาม, 2561)

3. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.77 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกกับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีความสำคัญมากต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ส่วนสำคัญ

คือ สถานศึกษาต้องมีการส่งเสริมให้จัดภูมิทัศน์สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ให้ร่มรื่นสวยงาม ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบสื่อสาร ที่แสดงถึงการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเว็บไซต์ที่เชื่อถือได้และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงานมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และสนับสนุนให้มีการใช้สื่อ ICT ในการจัดการเรียนการสอนของครูที่ทันสมัย ซึ่งส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาร์สเด้น. (Marsden.) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในด้านความปลอดภัยทางสิ่งแวดล้อมและความมีระเบียบของเด็กลูกในโรงเรียนทางทิศใต้ของรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า สภาพแวดล้อมในโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา ความพร้อมของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันกับประสิทธิภาพการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียน (มาร์สเด้น. (Marsden and Dale Brendt, 2006) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชยพรรณ พรหมวาทย์ ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ในระดับสูง (บุชยพรรณ พรหมวาทย์, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ มังกรงาม ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (รังสรรค์ มังกรงาม, 2561) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชานา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิชานา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิลีเฮร์นันเดซ โรเมโร่ และเสี่ยวกุนซัน. (Lili Hernández-Romero. and Xiaokun, 2021) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษาในประเทศจีน พบว่า ความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ (ลิลีเฮร์นันเดซ โรเมโร่ และเสี่ยวกุนซัน. (Lili Hernández-Romero. and Xiaokun, 2021)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ร้อยละ 59.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาส่งผลต่อทักษะ การเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เนื่องจากการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นไปตามแนวคิดของ น้ำทิพย์ งามอาภาวิชย์ ที่กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นระบบการสนับสนุนที่จัดการเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเรียนรู้ของมนุษย์ได้ดีที่สุด อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนด้านความสัมพันธ์เชิงบวกของมนุษย์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ (น้ำทิพย์ งามอาภาวิชย์, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ มังกรงาม ที่ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดสภาพแวดล้อมเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและด้านการนำดิจิทัล มาสนับสนุนการเรียนการสอน ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01สามารถสร้างสมการพยากรณ์ใน รูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.514 + .325X_4 + .213X_2$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานคือ $\hat{Z}_y = .378 X_4 + .247X_2$ (รังสรรค์ มังกรงาม, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการ บริหารจัดการ และด้านวิชาการ ตามลำดับ ทั้งนี้สถานศึกษามีการส่งเสริมให้จัดภูมิทัศน์สวนหย่อม และปลูกต้นไม้ ดอกไม้ ให้ร่มรื่นสวยงาม ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบสื่อสาร ที่แสดงถึงการทำงานอย่างเป็นระบบ มีเว็บไซต์ที่ เชื่อถือได้และเอื้อต่อการเรียนรู้ มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศใน การบริหารงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และสนับสนุนให้มีการใช้สื่อ ICT ในการจัดการ เรียนการสอนของครูที่ทันสมัย 2) ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ และด้านทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม ตามลำดับ ทั้งนี้ทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน เกิดจากการที่ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ผ่าน สื่อออนไลน์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ แอปพลิเคชันต่าง ๆ ในปัจจุบันได้ มีความยืดหยุ่นในการปรับตัวมีการริเริ่ม สร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง และผู้เรียนมีทักษะการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ 3) ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษากับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มี ความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 4) การสร้าง สมการพยากรณ์การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 59.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการบริหาร สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการบริหาร สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง สมควรนำมาใช้เป็นแนวทางในการ วางแผนพัฒนาการบริหารสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มศักยภาพ ควรออกแบบสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรนำผลวิจัย ไปพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และพร้อมต่อการ เปลี่ยนแปลงไปสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.

- ดนุพล สืบสำราญ. (2560). การสำรวจทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ดวงสุดา บุรเนตร. (2554). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. ใน ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- น้ำทิพย์ งามอามาตย์. (2559). แนวทางการประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ, 16(2), 1-11.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุษยพรรณ พรหมวาทย์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ประยูร อนันต์. (2559). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- รังสรรค์ มังกรงาม. (2561). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- วิไลวรรณ แก้วถาวร. (2561). การบริหารสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิค จังหวัดกระบี่. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชานา อับดุลละ และวุฒิชัย เนียมเทศ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ”. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(2), 227-246.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. (2565). รายงานการประเมินตนเองของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2564 จาก <http://www.spm18.go.th/2017/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุจิน คุ่มครอง. (2555). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตวิภาวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนทรียา บุญตา และภาวิดา ธาราศรีสุทธ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอพระสมุทรเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(1), 171-183.
- อภิบาล สุวรรณโคตร และสมหญิง จันทุไทย. (2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม, 7(7), 74-86.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of Psychological Testing. (5 th ed). New York: Harper Collins.

- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities.". *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Kristen Kereluk. and el al. (2013). What Knowledge is of Most Worth : Teacher Knowledge for 21st Century Learning. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 29(4),130-131.
- Likert, R. (1993). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago: Rand Mc Nally.
- Lili Hernández-Romero. and Xiaokun. (2021). Supportive learning environments at elementary level in China. *Journal of Educational Research for Policy and Practice*, 20(2), 325-347.
- Marsden and Dale Brendt. (2006). Relations Between Teacher Perceptions of Safe and Orderly Environment and Student Achievement Among Ten Better- performing, High- poverty Schools in One Southern California Elementary School District. In A dissertation Doctor of Education in Educational Leadership. Administration and Policy. Pepperdine University.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความ
และความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่*

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT WITH THE USE OF REAP STRATEGY
ON CONCLUSION WRITING ABILITY AND SATISFACTION WITH LEARNING
WITH THE USE OF REAP STRATEGY OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS
AT AO - LUK PRACHASAN SCHOOL IN KRABI PROVINCE

ศิริพร แสงสีก*, วรรณ บัวเกิด, สุภมาส อังคุโชติ

Siriporn Sangsuck, Wanna Buagerd, Supamas Aungsuchoti

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Kruteapteap_22@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ ระหว่างก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ได้กลุ่มตัวอย่างมาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสรุปความด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 แผน รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาไทยเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (T - test) ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ หลังจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี สูงกว่าก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, กลวิธีอาร์ อี เอ พี, การเขียนสรุปความ, การเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี มัธยมศึกษาปีที่ 3

Abstract

The purposes of this research were 1) to compare Conclusion Writing Ability of Mathayom Suksa III students at Ao – Luk Prachasan School before and after learning through the learning management with REAP strategy and 2) to study the students' satisfaction with learning with the use of REAP strategy. This research is experimenting research. The sample comprised 40 Mathayom Suksa III students in an intact classroom of Ao – Luk Prachasan School, Krabi Province during the second semester of the academic year 2021, obtained by cluster random sampling. The employed research instruments included 1) learning management plans using REAP Strategy activities for Mathayom Suksa III students, consisting of 10 lesson plans, for total 20 hours, 2) a conclusion writing ability test is pre-test and post-test, and 3) a questionnaire on student's satisfaction with learning with the use of REAP strategy. Statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test. Research findings were as follows: (1) the students' post-learning Thai language conclusion writing ability of Mathayom Suksa III students at Ao – Luk Prachasan School was significantly higher than their pre-learning counterpart achievement at the .05 level of significance, and 2) the student's overall satisfaction with learning with the use of REAP strategy was at the highest level.

Keywords: Learning Management, REAP Strategy, Conclusion Writing Ability, Learning With The Use Of REAP Strategy, Mathayom Suksa III

บทนำ

การเขียนสรุปความเป็นทักษะที่มีความสำคัญ เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน ช่วยให้จดจำเข้าใจเรื่องราวหรือสาระสำคัญที่ต้องการสื่อสารทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีความเข้าใจที่ตรงกันทำให้เกิด การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การเขียนสรุปความมีความสำคัญต่อการสื่อสารเพราะจะช่วยให้ผู้เขียนจดจำสาระจากการฟังและอ่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารที่มีความทันสมัยทำให้มีความความสะดวกรวดเร็วในการรับส่งข้อมูล จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยทักษะการสรุปความเพื่อรวบรวมประมวลความรู้ สรุปเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านการจดบันทึกอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญ มีความกระชับรัดกุมและใช้ภาษาที่สละสลวย ความสามารถในการเขียนสรุปความเป็นทักษะที่จำเป็นต่อทุกคนเพราะในการรับสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันนั้น ไม่มีใครสามารถจดจำเรื่องราวทุกอย่างได้ทั้งหมด แต่จำเป็นต้องอาศัยการทำความเข้าใจและจดจำเฉพาะประเด็นหลักหรือใจความสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง นอกจากการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การเขียนสรุปความยังเป็นทักษะพื้นฐานของการเขียนที่มีความจำเป็นต่อการศึกษาเล่าเรียน เพราะจะช่วยให้จดจำรับสาระสำคัญที่ได้จากการฟังครูอธิบาย การอ่านหนังสือเพื่อค้นคว้าหาความรู้ ซึ่งจะเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง แล้วเขียนเพื่อบันทึกเรื่องราวอย่างหลากหลายที่ได้จากการเรียนรู้ ซึ่ง กุหลาบ มัลลิกมาส วิพุธ โสภวงศ์ และรุ่งนภา โกกะพันธ์ ได้กล่าวว่า การเขียนสรุปความมีความสำคัญต่อการศึกษาเล่าเรียน ทั้งการบันทึกสาระสำคัญเพื่ออ่านและทบทวนในภายหลัง (กุหลาบ มัลลิกมาส และวิพุธ โสภวงศ์, 2531); (รุ่งนภา โกกะพันธ์, 2552) และ จุฬารัตน์ เหล่าไพโรจน์จาริ ได้กล่าวว่า การเรียนในทุกรายวิชาต้องสรุปสาระสำคัญเพื่อใช้ในการทบทวนบทเรียน ผู้เรียนจึงควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนตอบคำถามและเขียนตอบข้อสอบอัตนัยก็ต้องอาศัยทักษะการสรุปความ การเขียนสรุปความเป็นกระบวนการสื่อสารที่ให้ผู้เรียนรู้จักพิจารณา แยกแยะประเด็นสำคัญ แล้วสรุปสิ่งที่ได้เพื่อแสดงถึงความเข้าใจของตนเองจะทำให้ผู้เรียนมี

ความเข้าใจที่คงทน และยังมี พรดี อโศกบุญรัตน์ ได้กล่าวว่า การเขียนสรุปความเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้และส่งสารในชีวิตประจำวัน (จุฬารัตน์ เหล่าไพโรจน์จารี, 2556) นอกจากนี้ยังทำให้การเรียนรู้มีความคงทนยิ่งขึ้น (พรดี อโศกบุญรัตน์, 2558) และ พรภวิชัย นันทชัชวาลกุล ได้กล่าวว่า การเขียนสรุปความเป็นการพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียน เนื่องจากการต้องมีการพิจารณาใจความหลัก ใจความรองก่อนนำมาเรียบเรียงเป็นภาษาเขียนตามความเข้าใจของตนเอง ซึ่งจะสามารถสื่อสารความคิดความเข้าใจนำไปสู่การบันทึกด้วยการเขียนเพื่อทบทวนในภายหลัง (พรภวิชัย นันทชัชวาลกุล, 2559)

การเขียนสรุปความเป็นปัญหาของผู้เรียน นักเรียนมีความจำเป็นต้องอ่านหนังสือ เอกสารตำรา ต่าง ๆ แต่ไม่สามารถจดบันทึกหรือจดจำเรื่องราวเหล่านั้นหรือประเด็นสำคัญนั้นได้ทั้งหมด แต่มักคัดลอกข้อความบางตอนมาเรียงต่อกัน ซึ่ง วิภา วัฒนะ ได้กล่าวว่า นักเรียนไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญของข้อความหรือบทความได้ (วิภา วัฒนะ, 2558) ตรงกับ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และวิวัฒน์ อินทรพร ได้กล่าวว่า ยังมีนักศึกษาอีกจำนวนมากที่มักสับสนไม่เข้าใจวิธีการเขียนสรุปความ เมื่อต้องอ่านจับใจความและเขียนสรุปความก็จะอ่านไปเรื่อย ๆ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และวิวัฒน์ อินทรพร, 2562) ไม่พิจารณาแยกความคิดหลักเป็นใจความสำคัญหรือส่วนประกอบที่เป็นใจความขยายได้ ไม่สามารถแยกรายละเอียดว่า ส่วนใดเป็นความคิดหลัก ส่วนใดเป็นความคิดประกอบ และเขียนสรุปความที่ถูกต้องชัดเจนไม่ได้ ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาด้านการเขียนที่สำคัญประการหนึ่งของนักเรียนคือไม่สามารถเขียนสรุปความจากสิ่งที่อ่านได้ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากขาดทักษะในการจับใจความสำคัญที่ถูกต้อง และขาดการฝึกฝนด้านการเขียนสรุปความ การเรียบเรียงภาษาตามความเข้าใจ ทำให้นักเรียนไม่สามารถสรุปความรู้หรือประเด็นสำคัญจากการอ่าน ได้แล้ว ขาดทักษะการเขียนข้อความที่ดี เขียนสะกดคำผิด เว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง เรียบเรียงข้อความค่อนข้างสับสน ทำให้เป็นเรื่องยากที่จะสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนเองต้องการจะสื่อความหมาย ตรงกับ อังคณา ประกอบการคดี ได้กล่าวว่า นักเรียนเขียนสรุปความไม่ได้ เพราะไม่สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ การขาดเชื่อมโยงข้อความ เรียบเรียงข้อความไม่ถูกต้อง (อังคณา ประกอบการคดี, 2559)

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวในการสอนภาษาไทย จึงได้ศึกษาวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น การใช้บทความและวรรณกรรมในชีวิตประจำวันเป็นสื่อ การสอนแบบ KWL-Plus การสอนโดยใช้กลวิธีสตาร์ท การใช้เทคนิค CIRC การใช้ผังกราฟิก เทคนิค SQ3RS และกลวิธีอาร์ อี เอ พี ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีอาร์ อี เอ พี เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื่องจากเป็นกลวิธีที่สนับสนุนให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านและวิเคราะห์สาระสำคัญของสิ่งที่อ่าน พัฒนาการคิด แล้วถ่ายทอดผ่านกระบวนการเขียน โดยเน้นให้นักเรียนได้คิดและเขียนจากสิ่งที่อ่าน และฝึกการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น โดยมีขั้นตอน คือ ขั้นการอ่านบทความ การใช้ภาษาของตนเองเพื่อถ่ายทอดผลการอ่าน เขียนนำเสนอผลการอ่าน และพิจารณาผลการอ่าน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ผลการใช้กลวิธีอาร์ อี เอ พี ที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความ และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่ เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี อาร์ อี เอ พี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยกลวิธี อาร์ อี เอ พี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Experiment Research) จัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความ และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่ ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One Group Pretest - Posttest Design) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการวิจัยก่อนและหลังการทดลอง

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂
สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย มีดังนี้		
T ₁	หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน	
X	หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี	
T ₂	หมายถึง การทดสอบหลังเรียน	

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ จำนวน 11 ห้อง จำนวนนักเรียน 440 คน จัดชั้นเรียนแบบความสามารถ 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จำนวน 40 คน โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้ดำเนินการดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้อาร อี เอ พี ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษารายละเอียดและวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสารเขียนเรียงความย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) รวมทั้งวิเคราะห์ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา เนื้อหาหลักการเขียนสรุปความ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิธีการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี และการเขียนสรุปความ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี เรื่องการเขียนสรุปความ กำหนดบทอ่านที่เหมาะสมโดยพิจารณาคัดเลือกบทอ่านจากเรื่องที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สนใจ สอดคล้องกับเพศ วัย และการเรียนรู้ของนักเรียน อีกทั้งเป็นเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับตัวชี้วัดและสาระที่ 2 การเขียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ ดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล นำบทความที่ได้จากการศึกษาไปปรับแก้ไขให้เหมาะสม แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อความสอดคล้องแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี เรื่อง การเขียนสรุปความ มีลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 Read การอ่านเพื่อทำความเข้าใจบทอ่าน หรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารถึงผู้อ่าน ขั้นที่ 2 Encode การใช้ภาษาหรือรูปแบบเฉพาะตัวถ่ายทอดผลการอ่านของตนเอง ขั้นที่ 3 Annotate การเขียนนำเสนอผลการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ขั้นที่ 4 Ponder การคิดพิจารณาผลการอ่าน 4) นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้าง

ขึ้นต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านเนื้อหา และด้านการวัดผล และประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำผลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ใช้เกณฑ์กำหนดคะแนนความคิดเห็นของ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) จากนั้นบันทึกผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าสอดคล้องอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าระหว่าง 0.67 - 1.00 ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาอีกครั้ง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ 5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่ ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อพิจารณาด้านความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ และระยะเวลาที่ใช้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขก่อนจะนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่ จำนวน 40 คน

3.2 แบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียน สรุปความเป็นแบบอัตนัยจำนวน 4 ข้อ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความแบบอัตนัยและเกณฑ์ประเมินความสามารถในการเขียนสรุปความจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรสถานศึกษา คำอธิบายรายวิชา ท23102 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ 2) สร้างแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ เป็นแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความจากบทความ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินการเขียนสรุปความ จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้ การสรุปใจความสำคัญ 7 คะแนน การเขียนประโยคและถ้อยคำ 5 คะแนน และการใช้ภาษา 3 คะแนน รวมคะแนนทั้งหมด 15 คะแนน

3.3 แบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ประกอบด้วย 1) ศึกษาทฤษฎี เนื้อหา แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี 2) กำหนดรูปแบบของคำถาม โดยศึกษาวิธีสร้างแบบวัดความพึงพอใจจากตำราต่าง ๆ ศึกษาแบบวัดความพึงพอใจของผู้วิจัยท่านอื่น ๆ ในเรื่องที่คล้ายกัน แล้วกำหนดรูปแบบการวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี 3) สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ จากนั้นนำแบบวัดความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์การวัดความพึงพอใจ 4) วิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การวัดความพึงพอใจให้ได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 - 1.00 จึงจะถือว่าใช้ได้ มีค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเท่ากับ 0.67-1.00 แล้วนำแบบแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังนี้ 1) ทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนเรียน โดยใช้บทอ่าน 1 เรื่อง คือ เรื่องขานมไข่มุก 2) ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนด้วยการสาธิตเกี่ยวกับการเขียนสรุปความ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักการ ขั้นตอนวิธีการ

เขียนสรุปความที่ถูกต้องก่อนเริ่มกระบวนการทดลอง 3) ได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 - 10 ครั้งละ 2 ชม. จำนวน 9 ครั้ง 4) ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความหลังเรียน โดยใช้บทอ่าน 1 เรื่อง คือ เรื่อง เหยื่อสองด้านของโซเชียลมีเดีย 5) ทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี 6) นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่องการเขียนสรุปความมาวิเคราะห์ทางสถิติ 7) นำข้อมูลที่ได้จาก แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี มาวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี โดยวิธีการทดสอบค่า T - test dependent โดยใช้โปรแกรม SPSS 2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี อาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ แสดงในตารางที่ 2 และ 3

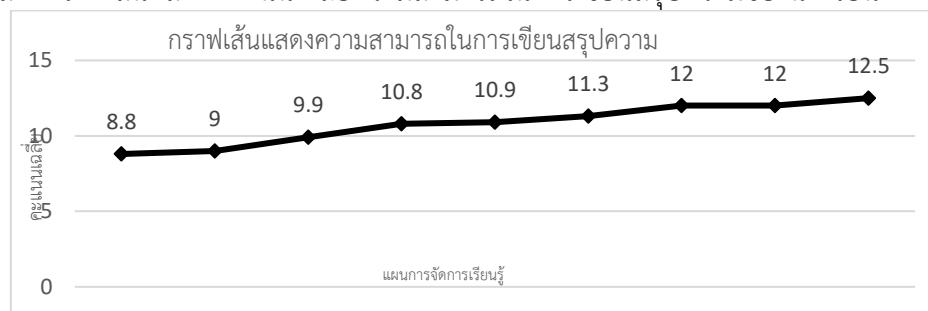
ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี อาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์

	N	$\bar{x}$	S.D.	df	T - test	P
ก่อนเรียน	40	9.83	0.93	39	28.05	.05
หลังเรียน	40	13.50	1.01	39		

$p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 9.83 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.93 คะแนน ค่าเฉลี่ยหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 13.50 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.01 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบทางสถิติโดยใช้ T - test ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงกราฟเส้นแสดงคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียน

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยผลจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2-10 มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนสรุปความดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 8.80 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีคะแนน

เฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 9.00 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 9.90 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 10.80 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 10.90 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 11.30 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 และ 9 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 12.00 คะแนน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 มีคะแนนเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 12.50 คะแนน

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ ที่มีต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี

ที่	รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	พัฒนาการอ่าน การคิดและการเขียนควบคู่ไปด้วยกัน	4.88	.335	พึงพอใจมากที่สุด
2	ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่าน	4.93	.267	พึงพอใจมากที่สุด
3	ทำให้ผู้อ่านวิเคราะห์สาระสำคัญของเรื่องได้	4.88	.335	พึงพอใจมากที่สุด
4	ทำให้ผู้อ่านมีความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ และเชื่อมโยงสิ่งที่อ่าน	4.90	.304	พึงพอใจมากที่สุด
5	ทำให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมากขึ้น	4.83	.385	พึงพอใจมากที่สุด
6	ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.93	.267	พึงพอใจมากที่สุด
7	ส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนสรุปความ	4.90	.304	พึงพอใจมากที่สุด
8	ฝึกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น	4.63	.705	พึงพอใจมากที่สุด
9	ฝึกให้ผู้เรียนอ่านจับใจความ	4.93	.267	พึงพอใจมากที่สุด
10	ฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาเฉพาะตัวถ่ายทอดผลการอ่าน	4.90	.304	พึงพอใจมากที่สุด
11	ฝึกให้ผู้เรียนนำเสนอผลการอ่านในรูปแบบงานเขียน	4.90	.304	พึงพอใจมากที่สุด
12	ฝึกให้ผู้เรียนนำเสนองานเขียนด้วยภาษาของตนเอง	4.93	.267	พึงพอใจมากที่สุด
13	ฝึกให้ผู้เรียนคิดและพิจารณาผลการอ่าน	4.88	.404	พึงพอใจมากที่สุด
14	สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนวิชา อื่น ๆ ได้	4.88	.404	พึงพอใจมากที่สุด
15	สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.88	.404	พึงพอใจมากที่สุด
	เฉลี่ย	4.88	.350	พึงพอใจมากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 คะแนน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยกลวิธี REAP ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่าน ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนอ่านจับใจความ ฝึกให้ผู้เรียนนำเสนองานเขียนด้วยภาษาของตนเอง ($\bar{x} = 4.93$, $SD = .267$) รองลงมา ได้แก่ ทำให้ผู้อ่านมีความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ และเชื่อมโยงสิ่งที่อ่านส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนสรุปความ ฝึกให้ผู้เรียนใช้ภาษาเฉพาะตัวถ่ายทอดผลการอ่าน และฝึกให้ผู้เรียนนำเสนอผลการอ่านในรูปแบบงานเขียน ($\bar{x} = 4.90$, $SD = .304$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี อาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่ หลังทดลองสูงกว่าก่อน

ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกลวิธีอาร์ อี เอ พี เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนควบคู่กันไปได้ โดยกลวิธี อาร์ อี เอ พี มีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 R (Read) การอ่านบทความ คือ การอ่านเพื่อทำความเข้าใจบทความ หรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารถึงผู้อ่าน โดยครูผู้สอนจะใช้วิธีการตั้งคำถามและฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามด้วยตนเอง จากนั้นให้นักเรียนหาคำตอบเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่กำลังอ่านให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 2 Encode การใช้ภาษาหรือรูปแบบเฉพาะตัวถ่ายทอดผลการอ่านของตนเอง คือ นักเรียนฝึกค้นหาใจความสำคัญจากสิ่งที่อ่านตามที่ตนเองเข้าใจ เมื่อนักเรียนทำความเข้าใจสิ่งที่อ่านแล้วจึงค้นหาใจความสำคัญของแต่ละย่อหน้าด้วยการขีดเส้นใต้ประโยคใจความสำคัญ หรือนำใจความสำคัญที่ได้จากการอ่านมาเขียนเป็นแผนผังความคิด ขั้นที่ 3 Annotate การเขียนนำเสนอผลการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ คือ นักเรียนนำเสนอผลจากการอ่านด้วยการถ่ายทอดผ่านเขียนให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ให้นักเรียนนำเสนอผลการอ่านผ่านการเขียนสรุปความ โดยฝึกเรียบเรียงใจความสำคัญที่ได้จากการอ่านโดยใช้ภาษาเฉพาะตัวสะท้อนให้เห็นถึงเข้าใจที่ได้จากการอ่าน ขั้นที่ 4 Ponder คิดพิจารณาผลการอ่าน คือ นักเรียนได้นำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่นเกี่ยวกับผลการอ่าน ฝึกให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับส่วนรวม อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการรับฟัง แสดงความคิดเห็นวิพากษ์ วิเคราะห์เกี่ยวกับผลงานของตนเองและผู้อื่นด้วย ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันจะทำให้ผู้เรียนขยายความเข้าใจในการอ่านได้มากขึ้น สามารถตรวจสอบความเข้าใจร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลและฝึกทักษะการทำงานร่วมกันกับผู้อื่น การวิจัยครั้งนี้ ครูได้เตรียมความพร้อมนักเรียน โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ได้ทบทวนเรื่องหลักการเขียนสรุปความ ขั้นตอนการเขียนสรุปความ และฝึกหาใจความสำคัญในบทความ มีการฝึกฝนทำซ้ำ ๆ โดยให้นักเรียนฝึกเขียนสรุปความจำนวน 9 ครั้ง โดยในขั้นของการตั้งคำถามและตอบคำถามจากบทความ ครูจะช่วยตั้งคำถามให้นักเรียนหาคำตอบ ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการในการเขียนสรุปความตั้งแต่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 - 10 ดีขึ้นตามลำดับ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นประเมินผลงานร่วมกัน ฝึกฝนด้วยตนเอง และฝึกเขียนสรุปความเป็นกลุ่มร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ รับทราบข้อดี ข้อควรพัฒนาเกี่ยวกับผลงานของตนเองและผู้อื่น ทำให้คะแนนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน นอกจากนี้ ขั้นตอนของกลวิธีอาร์ อี เอ พี ทำให้นักเรียนได้ฝึกเขียนสรุปความอย่างเป็นขั้นตอน ฝึกทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ค้นหาใจความสำคัญ นำใจความสำคัญที่ได้มาเรียบเรียงโดยใช้ภาษาของตนเอง สอดคล้องกับ Eanet & Manzo ที่กล่าวไว้ว่า กลวิธีอาร์ อี เอ พี เป็นกลวิธีที่สนับสนุนส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ทำให้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านและวิเคราะห์สาระสำคัญของเรื่องได้ ผ่านกระบวนการคิดและการเขียนเพื่อเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ ทำให้อ่านได้รับความรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน (Eanet, M.G. & Manzo, A.V., 1976) และสอดคล้องกับ ญัฐพร สายกฤษณะ ได้กล่าวไว้ว่า การบันทึกข้อมูลนี้ทำให้นักเรียนนำใจความสำคัญที่ได้จากบทความมาเรียบเรียงเป็นภาษาของตนเองได้ จึงทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในบทความ และเขียนสรุปความได้ถูกต้อง (ญัฐพร สายกฤษณะ, 2563)

2. จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ทำให้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่าน การเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ฝึกให้ผู้เรียนอ่านจับใจความ และการเรียนรู้ด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ฝึกให้ผู้เรียนนำเสนองานเขียนด้วยภาษาของตนเอง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี มีขั้นตอนอย่างชัดเจน พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนควบคู่กัน มีการจัดกิจกรรมดังนี้ ขั้นที่ 1 (Read) อ่านบทความ ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้อ่านบทความ กระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถาม ตอบคำถาม ทำให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน และร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน ขั้นที่ 2

(Encode) การใช้ภาษาหรือรูปแบบเฉพาะตัวถ่ายทอดผลการอ่านของตนเอง ซึ่งผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านด้วยตนเอง แล้วขีดเส้นใต้ใจความสำคัญแต่ละย่อหน้า จากนั้นนำเสนอใจความสำคัญด้วยแผนผังความคิด ซึ่งครูจะกระตุ้นให้ผู้เรียนฝึกเรียบเรียงใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าให้เป็นภาษาตามความเข้าใจของตนเองโดยไม่ยึดสำนวนภาษาเดิมในบทความที่อ่าน ขั้นที่ 3 (Annotate) การเขียนนำเสนอผลการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนจึงคำนึงถึงการคัดเลือกบทความที่ความหลากหลาย ภาษาและเนื้อหาที่มีความเหมาะสมอยู่ในความสนใจของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขั้นที่ 4 (Ponder) คิดพิจารณาผลการอ่าน เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน อีกทั้งยังมีการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองซ้ำ ๆ ทำให้เกิดความชำนาญในการอ่านและเขียนสรุปความมากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีรภัทร ศุภรสิงห์ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในชั้นเรียน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันผ่านการแสดงความคิดเห็น ได้แย่ง และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งผลให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่านมากยิ่งขึ้น (วีรภัทร ศุภรสิงห์, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี อาร์ อี เอ พี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอ่าวลึกประชาสรรค์ จังหวัดกระบี่ สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนควรจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการจับใจความสำคัญก่อนเริ่มดำเนินการตามขั้นตอนพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความของกลวิธีอาร์ อี เอ พี 2) ควรจัดการเรียนการสอนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ในขั้นที่ 1 READ(R) การอ่านบทความ ครูผู้สอนควรฝึกให้นักเรียนตั้งคำถามและหาคำตอบจากการอ่าน เพราะทำให้นักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน เข้าใจเรื่องที่อ่าน และบอกใจความสำคัญของเรื่องได้ 3) ควรจัดการเรียนการสอนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ในขั้นที่ 2 Encode(E) ครูผู้สอนควรฝึกให้ผู้เรียนเรียบเรียงใจความสำคัญที่ได้จากการอ่านในแต่ละย่อหน้าให้เป็นภาษาตามความเข้าใจของตนเองก่อนนำมาเรียบเรียงเป็นผลงานการเขียนสรุปความ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่จะยึดใจความสำคัญจากสำนวนภาษาเดิมเมื่อนำใจความสำคัญมาเรียบเรียงอาจทำให้เกิดความสับสนในการใช้ภาษา และมีใจความสำคัญไม่ครบถ้วน 4) ควรจัดการเรียนการสอนด้วยกลวิธีอาร์ อี เอ พี ในขั้นที่ 4 Ponder(P) ขั้นพิจารณาผล การอ่านครูผู้สอนควรกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานเขียน เพราะเป็นการทบทวนความเข้าใจในการอ่าน ฝึกแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 5) ควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้กลวิธีอาร์ อี เอ พี เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านควบคู่กับการเขียน เช่น การอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความ การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านตีความและประเมินคุณค่า ฯลฯ และ 6) ควรศึกษาเกี่ยวกับการใช้กลวิธีอาร์ อี เอ พี ในระดับชั้นอื่น ๆ และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น การเขียนวิเคราะห์วิจารณ์ การเขียนเรียงความ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มลลิกมาส และวิพุธ โสภวงศ์. (2531). การเขียน1. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ และวิวัฒน์ อินทรพร. (2562). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จุฬารัตน์ เหล่าไพโรจน์จาริ. (2556). การศึกษาความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย โดยใช้การสอนแบบ KWL-Plus ร่วมกับแผนภาพความคิด (Mind Mapping). ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ณัฐพร สายกฤษณะ. (2563). การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์และการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกลวิธีอาร์ อี เอ พี ร่วมกับการใช้ เทคนิคผังกราฟิก. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรดี อโศกบุญรัตน์. (2558). ผลการใช้สารวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรภวิชัย นันทชัชวาลกุล. (2559). ผลการใช้เทคนิค SQ3RS และภูมิปัญญาท้องถิ่นพระนครศรีอยุธยาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความและเจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน . บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งนภา โกกะพันธ์. (2552). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนสรุปความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิภา วัฒนะ. (2558). ผลการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบระดมสมองกับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ3RS ที่มีต่อการเขียนสรุปความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน . บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วีรภัทร ศุภรสิงห์. (2562). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี REAP ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- อังคณา ประกอบการคดี. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนราธิวาสร่วมกับการแสดงดิเกร์สู่สู่เพื่อพัฒนาการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านกาลิสา จังหวัด นราธิวาส. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน . บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Eanet, M.G. & Manzo,A.V. (1976). Content area reading: a heuristic approach. Merill 1Publishing. Saltouthwest Lake City: Company Bingham, F. A. (2001).

ผลการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*

EFFECT OF DEDUCTIVE LEARNING WITH THINK-PAIR-SHARE ON MATHEMATICS LEARNING ACHIEVEMENT AND ATTITUDES TOWARDS LEARNING MANAGEMENT OF MATHAYOMSUKSA SIX

ชนิษฐา นุ่มอ่อน*, รุ่งทิวา แย้มรุ่ง, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี

Chanisada num-on, Rungtiwa Yamrung, Chommanad Cheausuwantavee

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

*Corresponding author E-mail: kruprose@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนสงวนหญิง ตำบล ท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 44 คน สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล และแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 12 คาบ ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One – Group Pretest – Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test for Dependence Samples และ t-test for One Sample ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการจัดการเรียนรู้, การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย, เทคนิคเพื่อนคู่คิด, ค่ากลางของข้อมูล

Abstract

The purpose of this research is to compare mathematics learning achievement and study attitudes towards deductive learning with Think-Pair-Share on measures of the center of Grade 12 students is a quasi-experimental design research. The population and sample group were one class, with 44 people from the Grade 12 students in the science and mathematics program at Sangnuan Ying School, Suphanburi, in the second semester of 2022 academic year. They were randomly selected using cluster random sampling. The instruments included a lesson plan using deductive learning with Think-Pair-Share on Measures of the Center. The learning achievement test on measures of the center and the attitude toward learning management using a deductive learning with Think-Pair-Share. The research lasted 12 periods. The research used a One – Group Pretest – Posttest Design. The statistics used for data analysis include arithmetic mean and standard deviation. The hypothesis was tested using t-test for dependent samples and a t-test for One Sample statistics. The results of the research were as follows: (1) the mathematical learning achievement of grade 12 students after deductive learning with Think-Pair-Share was higher than before receiving a statistically significant learning curve at the level .01.; (2) the mathematics learning achievement of Grade 12 students after receiving a deductive learning with Think-Pair-Share higher than the 70% percent criterion with a .01 statistical significance; and (3) student attitudes towards deductive learning with Think-Pair-Share was at a high level.

Keywords: Learning Achievement, Attitudes towards Learning Management, Deductive Learning, Think-Pair-Share, Measures of the Center

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ระบุว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กล่าวว่า คณิตศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ช่วยให้อาคตาการณ์ วางแผนตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) จะเห็นว่า คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ คาคาการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ให้เหตุผล และคิดเชิงระบบ ในการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ผู้เรียนจะต้องฝึกใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์ อันได้แก่ การตั้งปัญหา การตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ การสื่อสารทางคณิตศาสตร์ การให้เหตุผล การแปลความหมาย การตีความ และการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,

2555) การเรียนการสอนคณิตศาสตร์จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบวนการคิด เตรียมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (ชนาต เชื้อสุวรรณทวี, 2561) แม้ว่าคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของประเทศในปัจจุบันยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นจากคะแนนสอบความถนัดทางคณิตศาสตร์ (PAT 1) มีคะแนนเฉลี่ยปี 2562 เท่ากับ 49.05 คะแนนเฉลี่ยปี 2563 เท่ากับ 62.90 และคะแนนเฉลี่ยปี 2564 เท่ากับ 73.87 จากคะแนนเต็ม 300 คะแนน ทำให้คะแนนเฉลี่ยความถนัดทางคณิตศาสตร์ (PAT 1) 3 ปีที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนทั้งประเทศมีคะแนนเฉลี่ย PAT1 ต่ำมาก และจากการศึกษาที่ผ่านมา ผลการเรียนรู้ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนสวทวิทยุ ปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ย 8.3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน ซึ่งคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ โดยวัดจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ที่เป็นแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ผลคะแนนเฉลี่ยต่ำมากมาจาก ปัญหาการจัดการกระบวนการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในห้องเรียน ครูยังคงเน้นการสอนแบบท่องจำมากกว่าการสอนแบบเน้นกระบวนการเรียนรู้ เป็นการอธิบายและแสดงเหตุผลกำกับไว้โดยครูผู้สอนเอง และการดำเนินการสอนของครูเป็นลักษณะของรูปแบบการสื่อสารทางเดียว ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนเป็นเพียงการซักถามที่อยู่ในรูปของประโยคเปิด เช่น ใช่หรือไม่ ถูกต้องหรือไม่ ไม่ได้ปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต การตั้งข้อคาดการณ์พร้อมทั้งให้เหตุผลเชิงพิสูจน์ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งลักษณะการเรียนการสอนดังกล่าวถือว่าการปิดกั้นการแสดงออกทางความคิดการให้เหตุผลของนักเรียน (กิตติ พัฒนตระกูลสุข, 2546) ทำให้เด็กไม่สามารถคิดวิเคราะห์ได้ ข้อจำกัดของการสอนแบบท่องจำทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถคิดตามสิ่งที่ครูบรรยายและไม่สามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้อย่างลึกซึ้ง และเนื่องด้วย เนื้อหาของรายวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้น ม.6 เป็นเนื้อหาที่ต้องสร้างองค์ความรู้ใหม่และมีเนื้อหาแยกย่อยหลายเรื่อง การสอนในสถานการณ์ปกติจึงต้องดำเนินการสอนให้ทันภายในหนึ่งภาคเรียน จึงต้องเร่งสอนในเนื้อหาและนักเรียนต้องใช้เวลาในการติวสอบ สำหรับการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา จนทำให้นักเรียนขาดเวลาในการทำความเข้าใจและซักถามข้อสงสัย นอกจากนี้ส่วนหนึ่งมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19 ทำให้ต้องปรับรูปแบบการสอนจากสภาพห้องเรียนปกติมาเป็นการเรียนในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งมีเวลาจำกัด ครูจึงเป็นผู้สอนเพียงคนเดียว ไม่มีช่วงให้นักเรียนได้ซักถามข้อสงสัยหรือให้เวลานักเรียนในการคิดในแต่ละข้อเท่าที่ควร และการจัดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจาก นักเรียนต้องดำเนินการจัดกลุ่ม และเข้า-ออก จากห้องเรียนหลายครั้ง ทำให้เสียเวลาในการเรียนจึงทำให้ขาดการสะท้อนกลับในแต่ละเนื้อหาและขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และไม่สามารถสอบถามความรู้ในช่วงที่ตนไม่เข้าใจได้ทันทั่วทั้งที่ แต่การสอนแบบนิรนัยเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยถ่ายทอดเนื้อหาสาระได้อย่างรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก สามารถอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความหมายได้ดี เอื้ออำนวยให้นักเรียนที่มีความสามารถเรียนรู้ได้เร็ว และสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนได้โดยไม่ต้องรอนักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้า นอกจากนี้ใช้ได้ดีในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ (พรพิมล พรพิริขันธ์, 2550)

การสอนแบบนิรนัยเป็นกระบวนการที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีหลักเกณฑ์ ข้อเท็จจริง หรือข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ในบทเรียน จากนั้นจึงให้ตัวอย่างหลาย ๆ ตัวอย่าง ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ส่วนมากนิยมใช้การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย เพราะสอนง่ายและเสียเวลาน้อยกว่าวิธีอื่น (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2547) ซึ่งการสอนแบบนิรนัยเน้นให้ผู้เรียนยอมรับนำกฎเกณฑ์ ทฤษฎี ที่มีคิดไว้แล้วไปใช้ ทำความเข้าใจให้เกิดมโนทัศน์ โดยการสอนแบบนิรนัยมี 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นเตรียม เป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ดัง

ความสนใจให้ผู้เรียนอยากเรียน เห็นความสำคัญของบทเรียน 2. ขั้นสอน เป็นขั้นดำเนินการสอน ครูบอกกฎเกณฑ์ หลักการ สูตร ทฤษฎีให้นักเรียนทราบ เขียนบนกระดาน และอธิบายแยกแยะให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจนตาม กฎเกณฑ์หลักการต่าง ๆ นั้น 3. ขั้นสรุป เป็นขั้นให้นักเรียนสรุปตามเกณฑ์ ทฤษฎีที่เรียน 4. ขั้นนำไปใช้ ให้นักเรียน นำกฎเกณฑ์ ทฤษฎี เหล่านั้นไปใช้ทำแบบฝึกหัด (ขมнат เชื้อสุวรรณทวี, 2542) ข้อดีของการสอนแบบนิรนัย คือ ใช้เวลาน้อย เพราะนักเรียนสามารถนำกฎหรือสูตรที่เคยเรียนมาแล้วมาใช้ได้ ทำให้นักเรียนจำกฎหรือสูตรได้ แม่นยำ (สิริพร ทิพย์คง, 2545) ช่วยฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ โดยมีการตรวจสอบหรือพิสูจน์ ให้เห็นจริง ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ที่จะกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์, 2553) และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดให้โดยการช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจใน ทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้นไปใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง หรือกล่าวได้ว่า การสอนแบบนิรนัยเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ ตัวอย่างย่อย ๆ (ทิตนา ขมมณี, 2554) แต่นักเรียนบางส่วนอาจใช้การท่องจำมากกว่าการทำความเข้าใจอย่าง แท้จริง นักเรียนเริ่มเรียนกฎหรือสูตรที่เป็นนามธรรม ถ้านักเรียนจำสูตรไม่ได้ นักเรียนลืมกฎหรือสูตรนั้น นักเรียนก็ จะไม่สามารถแก้ปัญหานั้นได้ นักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้า อาจจะไม่ทันเพื่อน และเกิดปัญหาในการเรียนรู้ นักเรียน ไม่ได้เกิดความคิดรวบยอดด้วยตนเอง เพราะผู้สอนกำหนดความคิดรวบยอดให้ และไม่ส่งเสริมคุณค่าในการ แสวงหาความรู้ (ทิตนา ขมมณี, 2556) แต่การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยไม่เหมาะกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 จึงใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยนักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดและทักษะการ สื่อสารให้คู่ของตนเข้าใจ ฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และเป็นคู่หูในการช่วยกันเรียนต่อไป (สมบัติ กา รจนารักพงศ์, 2547) และเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นเทคนิคที่ผู้สอนนิยมใช้คู่กับวิธีสอนแบบอื่น ๆ (รัชณี ภูพิชกุล, 2551) ซึ่งเป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่ง มีขั้นตอนที่สำคัญอยู่ 3 ข้อ คือ การคิด (Think) เป็น ขั้นตอนแรกที่ครูจะกระตุ้นด้วยปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนหาคำตอบ และการจับคู่ (Pair) เป็นขั้นตอนที่สองที่ จะให้ผู้เรียนจับคู่ เพื่ออภิปรายปัญหาและวิธีการหาคำตอบของปัญหา ส่วนขั้นตอนสุดท้าย คือ การแลกเปลี่ยน (Share) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนและนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นหาคำตอบ (Byerley, R. Aaron, 2002) เทคนิคเพื่อนคู่คิดส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้มีการ แลกเปลี่ยนอธิบายความคิดหรือความรู้ที่เชื่อมโยงมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เพื่อนฟัง ทำให้มีความมั่นใจในเรื่องที่ เรียนมากขึ้น กล้าที่จะสื่อสารความคิดทางคณิตศาสตร์ออกมาอย่างมั่นใจในการทำกิจกรรม มีความสุขในการเรียน และบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ศิริพรรณ ศรีอุทธา, 2548) อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะใน การแก้ปัญหา และการสื่อความหมาย รวมทั้งเป็นผู้ที่ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น กล้าแสดงออก และผลงานที่ทำ โดยนักเรียนสองคนช่วยกันทำ ย่อมดีกว่าผลงานโดยบุคคลเพียงคนเดียว โอกาสที่จะผิดพลาดมีน้อยกว่า (วิภาวดี วงศ์เลิศ, 2544) ในการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ถ้านำเทคนิคเพื่อน คู่คิดมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้และได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้อง (วัฒนาพร ระงับทุกษ์, 2542)

ค่ากลางของข้อมูล เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในบทสถิติ ซึ่งสถิติเป็นศาสตร์ที่จะช่วยให้มนุษย์ตัดสินใจอย่าง ฉลาดและดีที่สุดภายใต้ข้อมูล สถิติเป็นศาสตร์ที่จะว่าด้วยเรื่องของ การวางแผน การเก็บและรวบรวมข้อมูล การ นำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ จนถึงการศึกษาหรืออนุมานที่ได้ไปอธิบายความหมายของธรรมชาติ ปัญหา หรือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เราสนใจ สถิติมีความสำคัญตั้งแต่ระดับโลกจนถึงระดับปัจเจกบุคคล ในระดับโลกและ ระดับประเทศ สถิติจะเป็นตัวบอกถึงชีวิตและความเป็นอยู่ของคน สัตว์และทรัพยากรต่าง ๆ บนโลกตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันที่พยากรณ์อนาคตว่าสถานการณ์จะเป็นอย่างไร เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการพัฒนา สำหรับ ปัจเจกบุคคลแล้วสถิติเป็นศาสตร์ที่มีประโยชน์มาก สถิติสามารถนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพ ลดค่าใช้จ่ายหรือ

ควบคุมค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว การเลือกซื้อสินค้าและบริการ การวิเคราะห์การลงทุน เป็นต้นซึ่งสถิติมีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (อำนาจ วังจัน, 2547) แต่ที่ผ่านมาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 60 อุปสรรคในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียน คือ คณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรม เนื้อหาบางตอนก็ยากที่ครูจะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจและไม่เป็นอเนกนัย รวมทั้งเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ นอกจากมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะกระบวนการคณิตศาสตร์แล้ว สิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่ไปด้วย คือ การส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ เนื่องจากเจตคติเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของผู้เรียน และมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้คณิตศาสตร์และนำความรู้คณิตศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตจริง การศึกษาเจตคติต่อคณิตศาสตร์ของผู้เรียนจะช่วยให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้เรียนต่อวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) และการจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียน ตั้งใจเรียนและเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิตหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือตัวผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียนของผู้เรียน (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2553) ทำให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และช่วยพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งครูจะต้องใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนตามอายุ ระดับการศึกษา และความพร้อมของนักเรียน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนและเอื้อต่อการเรียนรู้

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด และศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ให้นักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้ และมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ในการเรียนในระดับสูงขึ้นและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบของการวิจัย เป็นแผนวิจัยการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design

ตารางที่ 1 แบบแผนการวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	T ₁	X	T ₂

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ โรงเรียนสวณหญิง ตำบล ท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 4 ห้องเรียน รวมจำนวนนักเรียน 192 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบความสามารถทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แผนการเรียนวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์โรงเรียนสวณหญิง ตำบล ท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 44 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล และ 3) แบบวัดเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการทดลองกับนักเรียนในโรงเรียนสวณหญิง ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 44 คน ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียม ได้แก่ (1) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (2) จัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสาร สำหรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) ขั้นตอนการทดลอง ได้แก่ (1) ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง (2) ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (3) ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน ตามแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (4) เมื่อดำเนินการสอนครบตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล และแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเพื่อนคู่คิด หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด และ (5) เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง แล้วนำคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล และแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเพื่อนคู่คิด มาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูลและแบบวัดเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเพื่อนคู่คิด ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ โดยใช้คะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตด้วยการทดสอบ t-test for dependent samples 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ด้วยการทดสอบ t-test for one sample 3) ศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ผลปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด

การทดสอบ	n	K	$\bar{x}$	S	t	Sig
ก่อนการทดลอง	44	20	4.82	2.13	27.24**	< 0.001
หลังการทดลอง	44	20	16.11	1.55		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเลขคณิตกับเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 ด้วยการทดสอบ t-test for one sample ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กับเกณฑ์ (ร้อยละ 70)

การทดสอบ	n	K	$\bar{x}$	S	μ_0	t	p-value
หลังการทดลอง	44	20	16.11	1.55	14	8.99**	< 0.001

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share) ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายด้าน

รายการประเมิน $\bar{x}$ S.D. แปลผล
ความรู้สึกต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ 4.35 0.66 มาก
ประโยชน์ที่ได้รับหลังการจัดการเรียนรู้ 4.02 0.52 มาก
รวม 4.18 0.59 มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินเจตคติความรู้สึกต่อการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับหลังการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ปรากฏว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้ เนื่องมาจาก การนำขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ซึ่งสองวิธีนี้มีลำดับขั้นตอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน โดยการสอนแบบนิรนัย เป็นกระบวนการที่ครูผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียนแล้วจึงกำหนดปัญหาสถานการณ์ในชีวิตประจำวันให้นักเรียนเลือกใช้ทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุปนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง ตรงกับหลักการวิธีการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยของ ทิศนา ขัมมณี และเพื่อฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้กฎ สูตร และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ มาช่วยในการแก้ปัญหา ไม่ตัดสินใจในการทำงานอย่างง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ให้ทราบข้อเท็จจริง (ทิศนา ขัมมณี, 2556) และสอดคล้องกับคำกล่าวของ สุพิน บุญชูวงศ์ ซึ่งงานวิจัยของ มณีรัตน์ หงส์โสภา ที่ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสที่เน้นการให้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปราโมชวิทยารามอินทรา จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัสที่เน้นการให้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัย สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สุพิน บุญชูวงศ์, 2554); (มณีรัตน์ หงส์โสภา, 2561) และจากที่ สุนด์ สันธพานนท์ และคณะ ได้กล่าวถึง เทคนิคเพื่อนคู่คิดว่าเป็นเทคนิคที่ผู้สอนนิยมใช้คู่กับวิธีสอนแบบอื่น ๆ เรียกว่า เทคนิคคู่คิด เป็นเทคนิคที่ครูผู้สอนตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาให้นักเรียน โดยใช้แบบฝึกหัดและใช้คำถามนำกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนแต่ละคนเกิดแนวคิดในการหาคำตอบของตนก่อน แล้วจับคู่กับเพื่อนเพื่ออภิปรายคำตอบ ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกันให้ดูแลช่วยเหลือปรึกษาซึ่งกันและกัน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องแล้วจึงนำคำตอบไปอธิบายให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง ทำให้นักเรียนตระหนักถึงการหาเหตุผลของคำตอบ นอกจากนี้ครูผู้สอนอาจเสริมแรงอื่น ๆ เช่น กล่าวชื่นชม ให้รางวัล ฯลฯ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้เสริมขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้โอกาสนักเรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองและเรียนรู้การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (สุนด์ สันธพานนท์ และคณะ, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยวรรณ ผลรัตน์ ได้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เรื่อง อสมการ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ปิยวรรณ ผลรัตน์, 2560)

2. จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ปรากฏว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ค่ากลางของข้อมูล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนนำความรู้ ข้อสรุป กฎ สูตรหรือหลักการต่าง ๆ ไปใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลายและช่วยในการแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบ หรือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บอกให้รู้ประเด็นสำคัญในแต่ละเนื้อหา แล้วให้นักเรียนนำไปใช้

แก้ปัญหาในโจทย์แต่ละข้อ โดยให้นักเรียนทุกคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อน หลังจากนั้นจึงจับคู่กันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิด เพื่อค้นพบข้อสรุปหรือคำตอบร่วมกัน แล้วจึงนำคำตอบไปอธิบายให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง ส่งเสริมให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ทำให้นักเรียนกล้าแสดงออก ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ฝึกให้นักเรียนรู้จักการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และในชั้นประเมินผลเป็นการตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน เพื่อให้เกิดคุณค่าต่อการจัดการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบลูม อ้างอิงใน อัมราพร เรื่องรวมศิลป์ ได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ โดยครูและนักเรียนร่วมกันทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนที่จำเป็นในการเรียน องค์ประกอบด้านจิตพิสัย หมายถึง สภาพหรือแรงจูงใจที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งได้แก่ ความสนใจและเจตคติที่มีต่อเนื้อหา การจัดการเรียนรู้ โดยการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎ หรือข้อสรุป สามารถพิจารณาหาคำตอบด้วยตนเอง แล้วจึงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น และองค์ประกอบด้านคุณภาพของการสอน ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมสร้างของครู การแก้ไขข้อผิดพลาดและรู้ผลว่าตนเองกระทำถูกต้องหรือไม่ อ้างอิงใน (อัมราพร เรื่องรวมศิลป์, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ เตยหอม ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อมรรัตน์ เตยหอม, 2563)

3. จากผลการศึกษาเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด โดยคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินเจตคติความรู้สึกระหว่างการจัดการจัดการจัดการเรียนรู้ และ ประโยชน์ที่ได้รับหลังการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากได้จัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนของนักเรียน ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน โดยเฉพาะวิธีการจัดกิจกรรมการสอนของครูผู้สอน ทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติค้นคว้าทดลอง เกิดความเข้าใจในบทเรียน ชี้แนะให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนและควรใช้วิธีการเสริมแรง เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน สอดคล้องกับหลักการของ บุซกร พรหมหล้าวรรณ และ อาภรณ์ ใจเที่ยง ที่ได้กล่าวถึง การให้นักเรียนเกิดการยอมรับโดยการให้คำแนะนำ บอกเล่า หรือให้ความรู้เพิ่มเติมจากครูหรือเพื่อนด้วยตนเอง รวมทั้งการสร้างเจตคติในการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ นั้น ต้องจูงใจให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน เห็นประโยชน์ที่จะได้รับการจัดการเรียนรู้ ปลุกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น และจากการสัมภาษณ์นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้ สามารถเลือกใช้วิธีการหาคำตอบที่หลากหลาย มีเทคนิคการคิดคำนวณ ประกอบกับเมื่อจับคู่แล้วทำให้ได้แนวความคิดหาคำตอบใหม่ ๆ ทำให้คิดหาคำตอบได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อีกทั้งยังฝึกทักษะการพูดและการฟังอีกด้วย ส่วนประโยชน์ที่ได้รับหลังการจัดการเรียนรู้นั้น คณิตศาสตร์มีประโยชน์ในชีวิตประจำวันในระดับหนึ่ง เพียงแต่นักเรียนบางคนนั้นไปศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในด้านภาษาหรือด้านอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้คณิตศาสตร์ระดับสูง จึงไม่เล็งเห็นความสำคัญของการเรียนคณิตศาสตร์ (บุซกร พรหมหล้าวรรณ, 2549); (อาภรณ์ ใจเที่ยง, 2537)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดอยู่ในระดับมาก 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนิรนัย เทคนิคเพื่อนคู่คิด และเนื้อหาที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 2) ควรการจัดการเรียนรู้ในวันแรก ๆ นักเรียนอาจยังไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้นัก ครูผู้สอนควรให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำนักเรียน เมื่อเห็นว่านักเรียนไม่สามารถแสดงแนวคิดในการสนับสนุนคำตอบ อาจจะใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้การคิด ไม่ควรเร่งเร้านักเรียนเกินไป 3) ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจในทฤษฎีหลักการ กฎ นิยาม หรือข้อสรุปทางคณิตศาสตร์ให้ชัดเจน 4) ครูผู้สอนกล่าวชื่นชมหรือเสริมแรงอื่น ๆ เช่น ประทับมือ ให้รางวัล ฯลฯ ให้กับนักเรียนที่มีความกล้าแสดงออกในการนำเสนอคำตอบ และ 5) ครูผู้สอนควรจัดบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้และการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิตติ พัฒนตระกูลสุข. (2546). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษาของประเทศไทยล้มเหลว จริงหรือ. วารสารคณิตศาสตร์, 46(530), 54-58.
- ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2542). การสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2561). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2554). 14 วิธีสอน สำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษกร พรหมล้ำวรรณ. (2549). จิตวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปิยวรรณ ผลรัตน์. (2560). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อสมการ โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- พรพิมล พรพิรชนม์. (2550). การจัดกระบวนการเรียนรู้. สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา.
- มนิรัตน์ หงส์โสภ. (2561). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ทฤษฎีบทพีทาโกรัส ที่เน้นการให้เหตุผลแบบอุปนัย และแบบนิรนัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ห้องเรียนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โรงเรียน

- ปราโมชวิทยารามอินทรา. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์เทียนวัฒนา พรินต์ติ้ง.
- รัชณี ภูพชรกุล. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างวิธีสอนแบบนิรนัยร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนคู่คิดและวิธีสอนปกติ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วัฒนาพร ระบับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- วิภาวดี วงศ์เลิศ. (2544). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบมัลติมีเดีย เรื่อง “เซต” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบคู่คิดอภิปราย. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กพลสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- ศิริพรรณ ศรีอุทธา. (2548). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรมการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง เซต สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). คู่มือวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สมบัติ การจนารักพงศ์. (2547). 29 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย: การเรียนแบบร่วมมือ. กรุงเทพมหานคร: ธารอักษร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สิริพร ทิพย์คง. (2545). หลักสูตรและการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดกระบวนการเรียนรู้: เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2554). เทคนิคการสอน. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547). 21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- อมรรัตน์ เตยหอม. (2563). ผลการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิคเพื่อนคู่คิดที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลและผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การคูณ การหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อัมราพร เรืองรวมศิลป์. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก การลบ การคูณ การหาร และการบวก ลบ คูณ หารระคนของทศนิยม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดอภิปัญญา ร่วมกับ KWDL. ใน วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2537). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

อำนาจ วังจิ้น. (2547). สถิติกับชีวิตประจำวัน. วารสารศรีปทุมปริทัศน์, 4(1), 50-60.

Byerley, R. Aaron. (2002). Using Multimedia and “Active Learning” Techniques to “Energize” An Introductory Engineering Thermodynamic Class. Frontiers in Education Conference. Retrieved August 15, 2022 , from http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_SLM/Penlada_T.pdf

แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต*

THE NEW NORMAL OF MONKS NOVICE POST THE SPREAD OF COVID-19 IN PHUKET PROVINCE

พระวินัย อติวิโร*, ไพรัตน์ ฉิมหาด, เตโช แชน้ำแก้ว

Phrawinai Ativero, Pairat Chimhad, Daycho Khaenamkhaew

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: winaibum81@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 24 รูป/คน เลือกแบบเจาะจง และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 รูป และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร โดยภาพรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวันในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) ด้านการปฏิบัติตนด้านการขึ้นนำสังคมในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$) ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) และด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.55$) 2) แนวทางการปฏิบัติตนของพระภิกษุสามเณร มีแนวทางดังนี้ ปฏิบัติตามมาตรการกระทรวงสาธารณสุข ใช้เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร การศึกษาเรียนรู้ ความสัมพันธ์ และเพื่อขึ้นนำสังคม ข้อเสนอแนะ เจ้าอาวาสต้องกำหนดในการวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนแก่พระภิกษุสามเณรโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในระบบออนไลน์ให้กับบุคลากรทางการศึกษา และวัดควรมีอุปกรณ์คัดกรองผู้เข้ามามีกิจกรรมในวัดเพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข หรือตามมาตรการ DMHTT

คำสำคัญ: โรคโควิด-19, ชีวิตวิถีใหม่, ชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร

Abstract

This research has two objectives: 1) to study the new normal of monks and novices after the spread of COVID-19 in Phuket and 2) to study the new normal of monks and novices after the spread of COVID-19 in Phuket. The researcher uses a research model that is a mixed method

* Received March 10, 2023; Revised April 19, 2023; Accepted May 10, 2023

research. Qualitative research Using in-depth interviews from 24 key informants, and A quantitative research by distributing a questionnaire a sample of 225 people. Descriptive statistics were used: frequency, percentage, mean and standard deviation. The results found that New normal for monks and novices after the situation spread of COVID-19 In Phuket, the all 5 parts has a high average level ($\bar{x}$ = 3.70). When considering each aspect in order of average from descending, it was found that they were at a high level in all aspects. They can be sorted as follows: Behavior in relation to society ($\bar{x}$ = 3.82) Behavior in daily activities ($\bar{x}$ = 3.77) Behavioral aspect of social leadership ($\bar{x}$ = 3.72), the religious behavior aspect ($\bar{x}$ = 3.63), and the education aspect ($\bar{x}$ = 3.55). The new normal of monks and novices after the situation spread of COVID-19 In Phuket, it was found that the behavior of monks and novices in the 4 aspects should behave as follows: 1) comply with the Ministry of Public Health's DMHTT measures, 2) use technology in communication and learning, 3) use technology in relationships. with society and 4) use technology to educate and to guide society. Suggestions: The abbot must establish clear guidelines for monks and novices. Phra pariyattidhamma School should provide equipment and technology to support online teaching and learning for educational personnel. And the temple should have a screening device for people who participate in temple activities to prevent COVID-19. according to the policy of the Ministry of Public Health or according to DMHTT measures

Keyword: Covid-19, New normal, New normal of monks and novice

บทนำ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 เป็นไวรัสอุบัติใหม่ที่พบว่าการระบาดตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 โดยพบครั้งแรกที่มณฑลหูเป่ย์ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วไป ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 และปัจจุบัน ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 มีผู้ติดเชื้อยืนยันแล้วมากกว่า 249,886,365 คน ใน 213 ประเทศ มีผู้เสียชีวิตจากโรคระบาดแล้วมากกว่า 5,049,343 คน ในขณะที่ประเทศไทยมีผู้ติดเชื้อสะสมจำนวน 1,975,591 คน เสียชีวิตรวม 19,703 คน (รายงานสถานการณ์โควิด-19, 8 พฤศจิกายน 2564) วิถีชีวิตใหม่ภายหลังสถานการณ์โควิด-19 คนไทยต้องปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิต คือ ไม่ออกจากบ้าน สั่งอาหารผ่านเดลิเวอรี่ จัดจ่ายอย่างระมัดระวัง ทำงานอยู่ที่บ้าน ใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้การทำงาน การเรียน และธุรกิจ ต้องปรับตัว คนไทยต้องปรับตัวอย่างมากในสถานการณ์โควิด-19 (ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ, 2563) นอกจากนี้ หากดูพฤติกรรมของคนไทยใน Google Trends ก็จะพบว่า พฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ใน Google Trends มี 4 ด้าน คือ วิถีชีวิต สุขภาพ เศรษฐกิจ และนันทนาการ พฤติกรรมชีวิตแบบปกติใหม่ของสังคมไทยที่มีโดดเด่นมากมี 4 อย่าง ได้แก่ การศึกษาแบบออนไลน์ การดูแลบ้านตามสื่อออนไลน์ การใช้จ่ายผ่านพร้อมเพย์และการซื้อของผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ (พิรพัฒน์ ใจแก้วมา, 2563) นอกจากนี้พฤติกรรมที่เป็นชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ยังพบว่า การป้องกันตนเองในช่วงสถานการณ์โควิด-19 คือ การหลีกเลี่ยงการสัมผัส จมูก หรือปาก หากยังไม่ได้ล้างมือให้สะอาด การพยายามอยู่ห่างผู้ที่ไอหรือจามการสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้านหรืออยู่ในที่สาธารณะ และการล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ ก่อนหรือหลังสัมผัสสิ่ง ต่าง ๆ เป็นต้น (พชร สุวิบูลย์, 2564) สถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ของจังหวัดภูเก็ตในรอบใหม่เมษายน 2564 ณ วันที่ 7 พฤศจิกายน

2564 พบว่า มีผู้ติดเชื้อโควิด-19 ยืนยันสะสมจำนวน 15,907 ราย เสียชีวิต จำนวน 125 ราย ขณะที่ข้อมูลการฉีดวัคซีนในจังหวัดภูเก็ต ณ วันที่ 4 กันยายน 2564 เป้าหมายที่วางไว้ 466,587 คน มีผู้ที่ฉีดเข็มที่ 1 แล้ว 430,505 คน คิดเป็นร้อยละ 92 มีผู้ที่ฉีดวัคซีนเข็มที่ 2 แล้ว 370,042 คน คิดเป็นร้อยละ 79 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต, 2564)

จังหวัดภูเก็ต มีวัดทั้งหมด 31 วัด สำนักสงฆ์ 4 แห่ง ที่พักสงฆ์ 8 แห่ง และมีพระภิกษุ 468 รูป และสามเณร 3 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดภูเก็ต, 2564) ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังกล่าว ทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของพระภิกษุสามเณรและการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวพุทธในจังหวัดภูเก็ตอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย การจัดหาหน้ากากอนามัย การจัดที่นั่งเว้นระยะห่างระหว่างพระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชน และการปฏิบัติศาสนกิจ เป็นต้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณรภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้ทราบถึงการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่หรือ New normal ของพระภิกษุ สามเณรในจังหวัดภูเก็ตภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันพระพุทธศาสนาที่รองรับความเปลี่ยนแปลงในบริบทสังคมสูงวัยและสังคมโลกต่อไป (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) มีรายละเอียดดังนี้

ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระภิกษุสามเณร จำนวน 471 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดภูเก็ต, 2564) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 รูป

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 24 รูป/คน ประกอบด้วย

1. กลุ่มพระสังฆาธิการ จำนวน 5 รูป
2. กลุ่มพระภิกษุ สามเณรทั่วไป จำนวน 6 รูป
3. กลุ่มบุคลากรทางการแพทย์ จำนวน 5 คน
4. กลุ่มประชาชนทั่วไป จำนวน 5 คน
5. กลุ่มเจ้าหน้าที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดภูเก็ต จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในตัวแปรตามด้านเนื้อหาของการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบสัมภาษณ์มี 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล (ฉายา) ตำแหน่ง หน่วยงาน ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ และวันเวลาสัมภาษณ์ และการเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณรภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย การปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน การปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ การปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ การปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม และการปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม

2. แบบสอบถาม

แบบสอบถามแบบ (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่องแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณรภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ อายุพรรษา ระดับการศึกษาทางโลก ระดับการศึกษาแผนกธรรม ระดับการศึกษาแผนกบาลี และสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณรภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย การปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน การปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ การปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ การปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม และการปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งแบบสอบถามได้ผ่านการ ทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try-Out) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbact'Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.932 และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีระดับ การปฏิบัติมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีระดับ การปฏิบัติมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีระดับ การปฏิบัติปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีระดับ การปฏิบัติน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีระดับ การปฏิบัติน้อยที่สุด

การแปลผลระดับ โดยใช้เกณฑ์ค่าสัมบูรณ์เป็นตัวกำหนดค่าเฉลี่ยเป็น 5 ช่วง และแต่ละช่วงมีแปลความหมาย ได้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ช่วงค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 มีระดับ การปฏิบัติมากที่สุด

ช่วงค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 มีระดับ การปฏิบัติมาก

ช่วงค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 มีระดับ การปฏิบัติปานกลาง

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 มีระดับ การปฏิบัติน้อย

ช่วงค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 มีระดับ การปฏิบัติน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 1) ผู้วิจัยรับหนังสือขอความอนุเคราะห์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเข้าพบและสัมภาษณ์เชิงลึก
- 2) ผู้วิจัยผู้ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3) ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้บันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไว้เป็นที่เรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ รวบรวม และเรียบเรียงรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความถูกต้องยิ่งขึ้น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

- 1) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อลงพื้นที่ขออนุญาตหมาย สถานที่ วัน เวลา และนัดหมายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- 2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนการดำเนินการสนทนารวบรวมความคุ้นเคยแจ้งวัตถุประสงค์ อธิบายเหตุผลกับผู้ให้ข้อมูลแล้วเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ตามที่ต้องการ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการรวบรวมคำตอบและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาและเรียบเรียงให้เข้าใจง่าย โดยใช้วิธีการ Content Analysis
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากการที่ได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำมาจัดระบบตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ในข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทั่วไปซึ่งได้แก่ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และรายได้ และระดับความคิดเห็นแนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุสามเณรภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัย

การดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ตโดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้คือ ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน ($\bar{X} = 3.77$) ด้านการปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม ($\bar{X} = 3.72$) ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ

แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ต มีดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน สำหรับการทำกิจกรรมของสงฆ์ในด้านกิจวัตรประจำวันนั้น หากเป็นที่โลกแจ้งก็สามารถทำกิจกรรมได้ตามปกติ แต่หากอยู่ในสถานที่จำกัด ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม โดยยึดหลักการปฏิบัติตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด เช่น การเว้นระยะห่าง การสวมหน้ากากอนามัยในที่ที่มีคนจำนวนมาก ชุมชน เพื่อป้องกันการสะสมและแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในเบื้องต้น การแยกของใช้ส่วนตัว และการรักษาความสะอาดของร่างกายและเสนาสนะต่าง ๆ อยู่เสมอ

2. ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจนั้น หากเป็นการประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้นให้ยึดหลักการปฏิบัติตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด (มาตรการ DMHTT) และประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมได้เข้าใจและปฏิบัติตาม เช่น การสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ได้รับกิจนิมนต์และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือคนหมู่มาก การพกเจลล้างมือ เป็นต้น นอกจากนี้การใช้สถานที่ในการประกอบศาสนพิธีต่าง ๆ ก็เช่นกัน หากเป็นห้องใหญ่หรือศาลาก็ยังคงไม่เปิดแอร์ เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก

3. ด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ พระภิกษุสามเณรต้องศึกษาข้อปฏิบัติ มาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีให้ทันสมัย และรู้จักปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของพระภิกษุสามเณร โดยใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น หากมีความจำเป็นต้องเดินทางหรือรวมกลุ่มเพื่อจัดการเรียนรู้ให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด หรือมาตรการ DMHTT เช่น การสวมหน้ากากอนามัย การใช้ เจลล้างมือ เป็นต้น

4. ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม แม้ว่าในปัจจุบัน โรคโควิด-19 จะเบาบางลงแล้วก็ตาม แต่ก็ควรจะยังคงปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุขคือ มาตรการ DMHTT คือการรักษาระยะห่าง ใช้แอลกอฮอล์ และสวมหน้ากากอนามัย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามควรใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ โลก จะช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น ส่วนการส่งข้อมูลที่จำเป็นต้องมีนั้น ให้ใช้วิธีการส่งข้อมูลผ่านสื่อออนไลน์ เช่น อีเมล เฟสบุ๊ก หรือไลน์ เป็นต้น เพื่อลดการเดินทาง และพบปะประชาชนทั่วไป และไม่ควรไปในที่มีคนจำนวนมาก สถานที่แคบ หรือแออัด

5. ด้านการปฏิบัติตนด้านการขึ้นนำสังคม ซึ่งพระภิกษุเวลาที่มีการเทศน์ ก็ได้สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ให้ญาติโยมได้ตระหนักถึงข้อดี/ข้อเสียของการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ นอกจากนี้การปฏิบัติตนของพระสงฆ์ก็เป็นการขึ้นนำทางสังคมที่ดี เช่น การเว้นระยะห่าง การทำความสะอาดสภาพแวดล้อม เสนาสนะ การสวมหน้ากากอนามัยในกิจกรรมหรือกิจนิมนต์ต่าง ๆ รวมถึงการบิณฑบาต การดูแลสุขภาพของตนเอง เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุสามเณร ภายหลังสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ตนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

การดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดภูเก็ตโดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้คือ ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน ($\bar{X} = 3.77$) ด้านการปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม ($\bar{X} = 3.72$) ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ ($\bar{X} = 3.63$) และด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.55$) ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาจะเห็นว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของพระภิกษุสามเณรมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาเรียนรู้ การปฏิบัติศาสนกิจ การขึ้นาสังคม การทำกิจวัตรประจำวัน และ ด้านความสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งการศึกษาเรียนรู้นั้นได้รับผลกระทบมากที่สุดจำนวนทั้ง 5 ด้าน ทั้งนี้เพราะว่าพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มีกิจของสงฆ์หลักคือการศึกษาเล่าเรียน เมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดจึงทำให้ไม่สามารถไปเรียนได้ตามปกติ แม้ว่าจะใช้การเรียนการสอนออนไลน์เพื่อทดแทนแล้วก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ, 2563) ได้วิจัยเรื่อง “New Normal วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19 : การงาน การเรียน และธุรกิจ” ผลการวิจัยพบว่า การใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการปรับตัวและการป้องกันตนเองไม่ให้แพร่เชื้อให้ผู้อื่น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น คนไทยต้องปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิต คือ ไม่ออกจากบ้าน ใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้การเรียนต้องปรับตัว และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารการเรียนคือผ่าน Zoom Application

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีผลการอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน พบว่า พระภิกษุสามเณรต้องยึดหลักการปฏิบัติตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด เช่น การเว้นระยะห่าง การสวมหน้ากากอนามัยในที่ที่มีคนจำนวนมาก ชุมชน เพื่อป้องกันการสะสมและแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในเบื้องต้น การแยกของใช้ส่วนตัว และการรักษาความสะอาดของร่างกายและเสนาสนะต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพร สุขวัญกุล ได้วิจัยเรื่อง “การสำรวจพฤติกรรมของคนที่ย้ายแปลงไปในช่วง COVID-19” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ไม่มีการปรับตัว หรือปรับตัวเล็กน้อยถึงปานกลาง ได้แก่ ซื้อของหรือสินค้าฟุ่มเฟือย ใช้ Social Media ซื้อของผ่านบริการช้อปปิ้งออนไลน์ ใช้บริการสั่งอาหารออนไลน์ ใช้ช้อนกลางในการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่น รับประทานอาหารที่มีประโยชน์หรืออาหารเสริมเพิ่มเติม ทักทาย พูดคุยกับเพื่อนหรือครอบครัวผ่าน Social Media ออกกำลังกายสม่ำเสมอเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง เป็นไข้ ไอ จาม หายใจติดขัด จะรีบไปพบแพทย์ทันที และเมื่อไอหรือจามจะใช้มือหรืออวัยวะส่วนอื่นเพื่อปิดปาก โดยกลุ่มพฤติกรรมนี้มีลักษณะในการปรับตัวเพื่อป้องกันโรคแบบทางอ้อม คือใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อลดการพบปะกับผู้อื่น และพฤติกรรมที่เป็นชีวิตวิถีใหม่(New Normal) ได้แก่ หลีกเลี่ยงการสัมผัสตา จมูกหรือปาก หากยังไม่ได้ล้างมือให้สะอาด พยายามอยู่ห่างผู้ที่ไอหรือจาม สวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้านหรืออยู่ในที่สาธารณะและล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ ก่อน-หลัง สัมผัสสิ่งต่าง ๆ โดยกลุ่มพฤติกรรมนี้มีลักษณะในการปรับตัวเพื่อป้องกันโรค โดยเป็นพฤติกรรมที่สามารถทำได้ง่าย ๆ และเป็นนโยบายที่ภาครัฐ รวมถึงภาคเอกชนรณรงค์ให้ปฏิบัติตาม

2. ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ พบว่า การประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้นให้ยึดหลักการปฏิบัติตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด (มาตรการ DMHTT) และประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมได้เข้าใจและปฏิบัติตาม เช่น การสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งที่ได้รับกิจนิมนต์และกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนหรือคนหมู่

มาก การพกเจลล้างมือ เป็นต้น ในขณะที่ข้อมูลเชิงปริมาณพบว่า การจัดงานวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา เป็นต้น หรือ การปฏิบัติศาสนกิจ คือ การลงอุโบสถ การทำวัตรเช้า-เย็น การรับกัจฉินมัต และ การปฏิบัติศาสนกิจในวันสำคัญของชาติ และการอบรมวิปัสสนากรรมฐาน เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพร สุขวิบูลย์ ซึ่งได้วิจัยเรื่อง “การสำรวจพฤติกรรมของคนที่ย้ายแปลงไปในช่วง COVID-19” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่เป็นชีวิตวิถีใหม่(New Normal) ได้แก่ หลีกเลี่ยงการสัมผัสตา จมูกหรือปาก หากยังไม่ได้ล้างมือให้สะอาด พยายามอยู่ห่างผู้ที่ไอหรือจาม สวมใส่หน้ากากอนามัยทุกครั้งก่อนออกจากบ้านหรืออยู่ในที่สาธารณะและล้างมือด้วยสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ ก่อน-หลัง สัมผัสสิ่งต่าง ๆ

3. ด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ พบว่า พระภิกษุสามเณรต้องศึกษาข้อปฏิบัติ มาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีให้ทันสมัย และรู้จักปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของพระภิกษุสามเณร โดยใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น ซึ่งพระภิกษุสามเณรยังสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการอบรมให้กับเด็กและเยาวชน การศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร การจัดการเรียนการสอน และความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนให้กับพระภิกษุสามเณร อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยระบบออนไลน์เข้ามาช่วยและใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนผ่านระบบออนไลน์ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทงศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “New Normal วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19 : การงาน การเรียน และธุรกิจ” ผลการวิจัยพบว่า คนไทยต้องปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิต คือ ไม่ออกจากบ้าน สั่งอาหารผ่านเดลิเวอรี่ จับบ่ายอย่างระมัดระวัง ทำงานอยู่ที่บ้าน ใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้การงาน การเรียน และธุรกิจสามารถดำเนินไปได้

4. ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม พระภิกษุสามเณรยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข (มาตรการ DMHTT) คือการรักษาระยะห่าง ใช้แอลกอฮอล์ และสวมหน้ากากอนามัย เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ ออนไลน์ จะช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการพบปะและเข้าสังคมมากยิ่งขึ้น ไม่จะเป็นการพบปะคณะสงฆ์และญาติโยม การติดต่อเพื่อศาสนกิจของคณะสงฆ์กับสังคมภายนอก การติดต่อสื่อสารระหว่างเพื่อนพระภิกษุสามเณรด้วยกัน และการขบฉันอาหารร่วมกัน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทงศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ, 2563) ได้วิจัยเรื่อง “New Normal วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19 : การงาน การเรียน และธุรกิจ” ผลการวิจัยพบว่า การใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยจำเป็นต้องมีปรับตัวและการป้องกันตนเองไม่ให้แพร่เชื้อให้ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น คนไทยต้องปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิต คือ ไม่ออกจากบ้าน สั่งอาหารผ่านเดลิเวอรี่ จับบ่ายอย่างระมัดระวัง ทำงานอยู่ที่บ้าน ใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารระหว่างกัน ทำให้การงาน การเรียน และธุรกิจ ต้องปรับตัว จะเห็นได้ว่าในด้านการทำงานพนักงานต้องปรับเปลี่ยนการทำงานโดยทำที่บ้าน และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารการทำงานไม่จะเป็นการประชุมผ่าน Zoom Application และการทำงานร่วมกันกับทุกคนในองค์กรผ่าน Google Doc เป็นต้น (Kris Piroj, 2017)

5. ด้านการปฏิบัติตนด้านความซื่อสัตย์สุจริต เป็นศาสนกิจอันสำคัญอีกด้านหนึ่งของพระภิกษุในระดับผู้นำหรือเจ้าอาวาส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งการปฏิบัติตนของพระสงฆ์เป็นการขึ้นทางสังคมที่ดี เช่น การเว้นระยะห่าง การทำความสะอาดสภาพแวดล้อม เสนาสนะ การสวมหน้ากากอนามัยในกิจกรรมหรือกิจนิมนต์ต่าง ๆ รวมถึงการบิณฑบาต การดูแลสุขภาพของตนเอง และการให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพลักษณะส่วนบุคคล เป็นต้น เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมหาจันทน์ สิริวัฒน, 2564) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการบิณฑบาตพระสงฆ์ในการปรับตัวกับสถานการณ์โควิด-19 ที่พบว่า ในสภาวะปัจจุบันการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมากเนื่องจากเกิดปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 พระสงฆ์ต้องป้องกันตัวเองพยายามที่จะดูแลสุขภาพอนามัย

เว้นระยะห่างให้มากขึ้นกับญาติโยม ต้องระมัดระวังมากขึ้น กลับจากบิณฑบาต ก็ต้องดูแลความสะอาด ก่อนเข้าวัด อีกวิธีหนึ่งคือ ให้ญาติโยมเข้ามาที่วัด ใช้การคัดกรองเพื่อความปลอดภัยและป้องกันให้พระไม่เป็นกลุ่มเสี่ยงด้วย และในเวลานี้พระบางรูปยังใช้การกักตัวเองเป็นการฝึกกรรมะไปในตัว ญาติโยมสามารถไปทำบุญได้แต่อาจจะต้องเปลี่ยนวิธีใหม่มีเจ้าหน้าที่ อสม. รพสต. หรือเจ้าหน้าที่ของวัดต่าง ๆ ในการตรวจคัดกรองก่อนเข้ามาทำบุญ (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของพระภิกษุ สามเณร ภายหลังสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 ใน จังหวัดภูเก็ต มีดังนี้ **1. การปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน** การทำกิจกรรมของสงฆ์ในกิจวัตรประจำวัน หากเป็นที่โลกแจ้งก็สามารถทำกิจกรรมได้ตามปกติ แต่หากอยู่ในสถานที่จำกัด ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสม โดยยึดหลักการปฏิบัติตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด **2. การปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ** การประกอบพิธีกรรมทางศาสนานั้นให้ยึดหลักการปฏิบัติตนตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศอย่างเคร่งครัด และประชาสัมพันธ์ให้ญาติโยมได้เข้าใจและปฏิบัติตาม **3. การปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้** พระภิกษุสามเณรควรเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีให้ทันสมัย และปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์มากขึ้น **4. การปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม** ควรปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข คือ การรักษาระยะห่าง ใช้แอลกอฮอล์ และสวมหน้ากากอนามัย เป็นต้น **5. การปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม** พระภิกษุเทศน์สวดแทรกความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 ให้ญาติโยมได้ตระหนักถึงข้อดี/ข้อเสียของการปฏิบัติหรือไม่ ปฏิบัติตามมาตรการต่าง ๆ ที่กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ **ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย** **1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง** โดยเฉพาะสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือมหาเถรสมาคมต้องกำหนดระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติในเวลาที่เราโรคระบาดสำหรับพระภิกษุสามเณรทั้งในด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ ด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม และด้านการปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม **2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ** ควรมีนโยบายในการสนับสนุนอุปกรณ์หรือเครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนออนไลน์แก่พระภิกษุสามเณร เพื่อส่งเสริมด้านการศึกษาเรียนรู้ให้กับพระภิกษุสามเณรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 **3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ** ควรมีนโยบายในการสนับสนุนอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการคัดกรองบุคคลที่เข้ามาติดต่อวัดหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่วัดจัดขึ้นเพื่อป้องกันโรคโควิด 19 และสนับสนุนนโยบายกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์โควิด 19 หรือ DMHTT **ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้** **1. เจ้าคณะปกครองระดับต่าง ๆ** จนถึงเจ้าอาวาสควรกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนแก่พระภิกษุสามเณร ทั้งในด้านการปฏิบัติตนด้านกิจวัตรประจำวัน ด้านการปฏิบัติตนด้านศาสนกิจ ด้านการปฏิบัติตนด้านการศึกษาเรียนรู้ ด้านการปฏิบัติตนด้านความสัมพันธ์กับสังคม และด้านการปฏิบัติตนด้านการขึ้นาสังคม และควรมีอุปกรณ์ในการคัดกรองบุคคลที่เข้ามาร่วมกิจกรรมในวัดเพื่อป้องกันโรคโควิด 19 ให้เพียงพอต่อการใช้สอยในวัดตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข หรือตามมาตรการ DMHTT **2. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรมและแผนกบาลี** ควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ให้กับบุคลากรทางการศึกษาและพระภิกษุสามเณรที่เป็นนักศึกษา **ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป** ควรศึกษาความสามารถในการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอนของพระภิกษุสามเณรในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ของพระภิกษุสามเณรในสถานการณ์โรคระบาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). แนวปฏิบัติในการป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019 สำหรับสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (วัด โบสถ์ มัสยิด ศาลเจ้า). เรียกใช้เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2564 จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/measure/mea_religious_040363pdf
- ทงศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ และคณะ. (2563). New Normal วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19: การงาน การเรียน และธุรกิจ. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น, 4(3), 371-386.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). รายงานสถานการณ์โควิด-19. เรียกใช้เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2564 จาก https://www.thairath.co.th/event_corona
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พชร สุขวิบูลย์. (2564). การสำรวจพฤติกรรมของคนที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วง COVID-19. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ . บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหาจันทน์ สิริวัฒนโณ. (2564). แนวทางการจัดการบทบาทพระสงฆ์ในการปรับตัวกับสถานการณ์โควิด-19. Journal of Modern Learning Development, 6(1), 395-405.
- พีรพัฒน์ ใจแก้วมา. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการดำรงชีวิตแบบปรกติใหม่ของประชาชนชาวไทยระหว่างวิกฤตโควิด-19 ที่ปรากฏในสื่อออนไลน์. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดภูเก็ต. (2564). สถิติพระภิกษุ สามเณรจังหวัดภูเก็ต ปี 2564. เรียกใช้เมื่อ 9 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://pkt.onab.go.th/th/page/item/index/id/18>
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดภูเก็ต. (2564). รายงานสถานการณ์โควิด-19. เรียกใช้เมื่อ 8 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://pkto.moph.go.th/home.html>
- Kris Piroj. (2017). Table Taro Yamane. Retrieved November 8, 2021, from <https://greedisgoods.com/taro-yamane/>

การบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล*

PUBLIC SERVICE ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE

เกษม แก้วสนั่น*, เพ็ญศรี ฉิรินัง, วิพร เกตุแก้ว, สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ

Kasem Kaewsanan, Pensri Chirinang, Viporn Ketkaew, Somboon Sirisunhirun

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตศาลายา

*Corresponding author E-mail: kkaew420@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวการบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสุข สามารถเสริมสร้างคุณ ประสานประโยชน์และคลี่คลาย ปัญหาขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งในความดูแลในแต่ละพื้นที่ที่มีความเหมือนและแตกต่างกันออกไป และการจัดบริการ สาธารณะเปิดโอกาสให้สังคมและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะร่วมกับรัฐ ที่รัฐถ่ายโอนให้ กิจการเพื่อสังคมดำเนินการพัฒนาการให้บริการสาธารณะ โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมหรือบริการที่รัฐจัดทำ ขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม เพื่อพัฒนางานบริการให้กับประชาชนในพื้นที่บริหารงาน ภายในองค์กรได้อย่างราบรื่น ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นได้รับบริการที่ดีส่งผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่ง การดำเนินงานตามแนวทางหลักธรรมาภิบาล การส่งเสริมศักยภาพการปฏิบัติงานให้มีความพร้อมในการ ดำเนินการให้บรรลุภารกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องสนับสนุนให้มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิ บาล ได้แก่ การให้บริการสาธารณะจัดการที่ดี ในทุก ๆ ด้าน เมื่อเกิดการบริหารจัดการที่ดีก็จะมีประสิทธิภาพโดย ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี บริการสาธารณะ ตามหลักธรรมาภิบาล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่ บนหลักการ มีความเที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ สร้างประโยชน์ต่อองค์กร คนที่ทำงานทุกคนได้ ประโยชน์ ได้พัฒนาตัวเอง เพื่อความเจริญงอกงามแห่งชีวิตที่แท้จริงของเขา สามารถบริหารจัดการกิจกรรมหรือ โครงการ ต่าง ๆ ขององค์กรให้บรรลุผลดีมีประสิทธิภาพสูง

คำสำคัญ: การบริการ, การบริการสาธารณะ, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

Study of Public service according to the principles of good governance aims to study the study. public service according to good governance the principles of good governance include the rule of law, morality, and transparency. principles of participation Responsibility and value principles It is a principle for coexistence. in the country and society with peace Able to coordinate benefits and resolve conflicts peacefully, in which care in each area is similar and different. And the provision of public services provides opportunities for society and communities to participate in the provision of public services with the state that the state transfers to social enterprises to

* Received March 5, 2023; Revised April 9, 2023; Accepted May 7, 2023

develop public services. It is typically related to an activity or service. prepared by the state to meet the needs of the people as a whole To develop services for the people in the area managed within the organization smoothly. The people who live in the locality receive good services resulting in a better living. Operations in accordance with the principles of good governance Improving operational potential to be ready to carry out missions. goals and objectives It is necessary to support the administration according to good governance This means that public service is well managed in every aspect. When good management It will be effective by people having a good quality of life. The study found that public service according to good governance to be efficient and effective stand firm on principles Fair, honest, transparent, verifiable public services that benefit the organization All working people benefit have developed yourself for the flourishing of his true life Able to manage activities or projects of the organization to achieve good results high efficiency

Keywords: Service, Public service, good governance

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์ของสังคมไทย ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ซึ่งเป็นยุคของกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ ทำให้เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมไทย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปตามอิทธิพลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ความเจริญก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีเป็นผลรวมไปถึง การถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วสู่ประชาชน แต่ระบบการบริหารงานทั้งภาครัฐ และเอกชนเกิดความไม่สอดคล้อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นความสะดวกในการจัดบริการสาธารณะโดยภาครัฐ เพื่อส่งเสริมการจัดบริการสาธารณะเพื่อความสะดวกสบายและเป็นมิตรต่อประชาชนในฐานะผู้ใช้บริการ และคุณภาพเทคโนโลยี ซึ่งหมายถึง ความรวดเร็ว ความประหยัด และความปลอดภัย (พระเรืองเดช โชติธมโม, 2562) ซึ่งปัจจัยแห่งความสำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อน เป้าหมายดังกล่าวให้บรรลุได้ตามที่กำหนด ภาครัฐเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะอย่างเหมาะสมในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญระหว่างราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และ ท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้ภาคีการพัฒนาต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชน ชุมชน และเอกชนมีส่วนร่วม (อิงฟ้า สิงห์น้อย และรัฐชาติ ทัศนัย, 2561) ในการจัดบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะให้มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของ ประชาชน ภาคธุรกิจ ภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ ได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบทบาทของ ภาคส่วนอื่นในสังคมและให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้าถึงบริการสาธารณะได้ง่าย เพื่อตอบโจทย์ที่ว่าประชาชนคือหัวใจสำคัญของการบริการสาธารณะ อย่างไรก็ตามข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารในกระบวนการและบทบาทของตนเองในการจัดให้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะของ ภาคส่วนต่าง ๆ และกระบวนการดำเนินการที่ค่อนข้างซับซ้อนของภาครัฐ เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ การดำเนินการพัฒนาเกิดความล่าช้า และขาดประสิทธิภาพ (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (20) ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ (พ.ศ. 2561 - 2580)

กิจกรรมที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเกิดขึ้นของสังคมมนุษย์ เมื่อ มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมจะทำให้เกิดภารกิจบางประการที่ไม่ใช่ภารกิจของคนใดคนหนึ่ง เช่น การดูแลความสงบเรียบร้อย การจัดทำสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ทุกคนต้องใช้ เป็นต้น ภารกิจเหล่านี้ มักจะไม่มีปัจเจกชนใครรับไปดำเนินการ สังคมจึงจัดให้มีโครงสร้างทางสังคมขึ้นมาดำเนินการ เช่น ระบบการเมืองและระบบบริหารรัฐกิจ เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่ผลิต จัดหา เพื่อบริการแก่สาธารณชน กิจกรรมเหล่านี้จึงถูกเรียกว่า “การบริการสาธารณะ” ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่

จะต้องจัดให้มีความเหมาะสม มีคุณภาพ และมีความเป็นธรรม โดยหลักสำคัญอย่างยิ่งเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และเป็นธรรมดังที่ได้กล่าวมา นั่นก็คือ หลักธรรมาภิบาล (สมชัย นันทาภิรัตน์, 2565)

บทความวิชาการนี้ จึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย รวมถึงเอกสารต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวการบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล ในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาให้เกิดผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่บริการสาธารณะต้องเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและประชาชนซึ่งส่งผลให้เกิดภาพพจน์ที่ดีเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามธรรมาปฏิบัติต่อไป

ความหมายของธรรมาภิบาล

“หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมาภิบาลและ บรรษัทภิบาล ฯลฯ ซึ่งรู้จักในนาม “Good Governance” ที่หมายถึง การปกครองที่เป็นธรรม นั้น ไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมของมวลมนุษยเป็นพัน ๆ ปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคม อย่างมีความสุข สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนา สังคมใหม่ความยั่งยืน

สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ ให้ความหมายไว้ว่าหลักธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการ ตัดสินใจที่จะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง ธรรมาภิบาลได้ให้ความสำคัญกับองค์กรที่มีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ ซึ่งคนในองค์กรนั้นเป็นผู้ตัดสินใจการกระทำตามโครงสร้างและแนวทางที่ได้ กำหนดไว้ (สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ, 2550)

สุทธิพร บุญส่ง ให้ความหมายไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การจัดการ บริหารประเทศที่ดีทุก ๆ ด้านและทุกระดับ ซึ่งรวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการ องค์กรของรัฐ และรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์กรเอกชน ชมรมและสมาคมเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ นิติบุคคลภาคเอกชนและ ภาคประชาชน มีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ (สุทธิพร บุญส่ง, 2550)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ให้ความหมายว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักในการปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปใน ครรลองธรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบ 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักการมุ่งฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2552)

อังคณา พิมพ์ดี ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหาร การจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบ 3 ส่วนของสังคมเข้าด้วยกันคือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน อย่างสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจสังคมและการเมืองอย่างสมดุล ซึ่งจะส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส ยุติธรรม และสามารถตรวจสอบได้ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนา ประเทศชาติเป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืนและมีเสถียรภาพ (อังคณา พิมพ์ดี, 2559)

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการปกครอง การบริหารจัดการที่ดีของบ้านเมืองให้เป็นไปใน ครรลองธรรม ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม

องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ระบุว่าธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบ 6 ประการ (สมควรเพิ่มอ้างอิง) คือ

1. หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ หรืออำนาจของ ตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็น ธรรมและความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุมและ รวดเร็วด้วย

2. หลักคุณธรรม (Morality) หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม การส่งเสริม ให้บุคลากรพัฒนา ตนเอง ไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ วินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็น นิสัย ประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส (Accountability) หมายถึง ความโปร่งใส พอเทียบได้ว่ามีความหมาย ตรงข้าม หรือ เกือบตรงข้าม กับการทุจริต คอร์รัปชัน โดยที่เรื่องทุจริต คอร์รัปชัน ให้มี ความหมายในเชิงลบ และความน่า สะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกในเชิงบวก และให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและเข้าใจง่าย และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจนในการ นี้ เพื่อเป็น สิริมงคลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่งในองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ที่ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง ได้แก่ ผู้ที่มีความสุจริต และบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การให้โอกาสให้บุคลากรหรือผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามี ส่วนร่วมทางการ บริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และ หรือ คณะทำงานโดยให้ข้อมูล ความคิดเห็น แนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ

5. หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพ ในความ คิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง

6. หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากร ที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรมีความประหยัด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

แนวทางปฏิบัติตามหลัก “ธรรมาภิบาล” ธรรมาภิบาลมีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจอย่างชัดเจน เพราะหลัก ทั้ง 6 ประการ สามารถนำมาแปรเป็นวิธีปฏิบัติสำหรับองค์กร เพราะเมื่อองค์กรมีการปฏิบัติที่ดีต่อพนักงาน พนักงานก็มีความสุขมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ส่งผลให้พนักงานทุกคนรักและทุ่มเทในการทำงาน และ พร้อมมีส่วนร่วมในความก้าวหน้าของบริษัท ดังนั้น การนำธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน จึงมี ความสำคัญและจำเป็นต่อความสำเร็จขององค์กรทุกประเภททุกระดับ (สมควรเพิ่มอ้างอิง) ได้แก่

1) การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นทุกระดับจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนโดยมีคนเป็นศูนย์กลาง อย่าง แท้จริง ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ พัฒนา และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สร้างความเข้มแข็งให้ประชาคม และเพิ่มการมีส่วนร่วม

2) เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมเอกลประโยชน์ให้กับคนทุกระดับไม่ว่าคนรวย หรือคนจนในเรื่องการมีงานทำ การมีรายได้ การพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

3) ธรรมชาติของบรรเทาหรือแก้ปัญหาถึงแม้ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรง ก็ยังช่วยลด หรือ บรรเทาความรุนแรงลงไป และปัญหาที่ไม่รุนแรงก็อาจจะไม่เกิดขึ้นอีก อีกทั้งทำให้สังคมมีความเข้มแข็งทุกด้าน ทั้ง ทางคุณค่าและจิตสำนึกทางสังคม การเมือง

4) ธรรมชาติของบรรเทาปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงและส่งเสริมให้คนมีความซื่อสัตย์สุจริต

5) ธรรมชาติเป็นแนวคิดที่เกื้อหนุนสังคมประชาธิปไตยจะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ และมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลโดยประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

6) ธรรมชาติของบรรเทาช่วยให้ระบบบริหารของรัฐบาลมีความยุติธรรม เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในและต่างประเทศ

7) ธรรมชาติเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาค ประชาชน สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขมีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลัง ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมสร้างความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ

ความสำเร็จในการสร้างระบบธรรมาภิบาล

ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ หน่วยงานต้องดำเนินการดังนี้

1. ต้องร่วมมือกันบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้น หมายถึง ทุกภาคในสังคม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมไทยให้ดียิ่งขึ้นๆ ไป

2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ผู้นำและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ต้องเข้าใจมีจิตสำนึก เห็นความจำเป็นและความสำคัญ ของการดำเนินการในเรื่องนี้

3. หลักการและวิธีการใช้อำนาจ หมายถึง กระบวนการสร้าง การบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีใน สังคมใดๆ ขึ้นอยู่กับวิธีการใช้อำนาจ ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ ผู้ใช้อำนาจและผู้ถูกใช้อำนาจหากทั้งสองฝ่าย พอใจในวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ย่อมหมายความว่า สังคมนั้นมีการบริหารจัดการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี

4. ดำเนินการให้เป็นไปตามองค์ประกอบ องค์ประกอบการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคม ที่ดีมี 4 ประการ คือ 1) ความเชื่อของผู้มีอำนาจว่าอำนาจสามารถแบ่งปันได้ 2) กลไกการแบ่งปันอำนาจ 3) กลไก การคานอำนาจ และ 4) ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจและการคานอำนาจ

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับบริการสาธารณะที่สำคัญๆ ซึ่ง (อานวย บุญรัตน์มตรี, 2559) ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. **ขอบข่ายและความหมายการจัดทำบริการสาธารณะ** ซึ่งการให้บริการสาธารณะ (public service delivery) โดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือบริการ ที่รัฐจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดย ส่วนรวม หรือการให้บริการประชาชน โดยรัฐ ที่ดำเนินการในลักษณะของรัฐสวัสดิการ มีกฎหมายรองรับ มีความ ต่อเนื่องไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานะของรัฐบาล แต่สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของสังคม การจัดทำบริการสาธารณะของรัฐมีเป้าหมายและมีแนวคิดเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะที่สำคัญ ได้แก่

1) รัฐต้องมีการบริหารด้านการจัดทำบริการสาธารณะแบบตลาด

2) รัฐต้องสามารถจัดการบริหารการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้ผู้รับบริการมีทางเลือกใช้ บริการได้หลายช่องทาง

3) รัฐต้องกระจายความรับผิดชอบให้ผู้จัดทำบริการสาธารณะแทน

- 4) รัฐต้องมีแผนงานยกระดับความสามารถในการจัดทำบริการสาธารณะ
- 5) รัฐต้องมีจุดมุ่งหมายแห่งความสำเร็จในการจัดทำบริการสาธารณะมากกว่าที่จะเน้นในเรื่อง

กระบวนการ

สรุปได้ว่า บริการสาธารณะ คือ บริการที่จัดทำขึ้นโดยภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือจัดทำโดยเอกชน แต่อยู่ในความควบคุมของรัฐเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ต่อประชาชน และเพื่อสาธารณะประโยชน์

2. หลักเกณฑ์การจัดทำบริการสาธารณะ ในการจัดทำบริการสาธารณะนั้นมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ อยู่ 3 ประการ ได้แก่

1) หลักความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ (the principle of continuous) การจัดทำบริการต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพ ของประชาชน มีความต้องการใช้บริการตลอดเวลา การจัดทำบริการสาธารณะ จึงต้องมีความต่อเนื่อง จะเลือกดำเนินการเป็นเฉพาะช่วงเวลาไม่ได้ เพราะจะสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้ใช้บริการ

2) หลักความเสมอภาค (the principle of equal) เนื่องจากการจัดทำบริการสาธารณะไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อผู้ใดผู้หนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อประชาชนโดยส่วนรวม ประชาชนจึงย่อมได้รับสิทธิหรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะนั้น อย่างเท่าเทียมกันจะเลือกปฏิบัติไม่ได้ รวมทั้งความเสมอภาคในด้านราคาค่าบริการและการบริการ และองค์กรที่จัดทำบริการต้องทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้หลายช่องทางและง่ายต่อการรับบริการไม่มีความสลับซับซ้อน

3) หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (the principle of adaptation) รัฐต้องจัดทำบริการสาธารณะให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนและเพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่เปลี่ยนแปลง รัฐจึงควรคำนึงถึงความจำเป็นในการปรับปรุงการจัดทำบริการสาธารณะให้เป็นไปตามวิวัฒนาการของสังคม รวมทั้งเมื่อมีเหตุที่ความต้องการของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป การบริการสาธารณะนั้นควรได้รับการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของประชาชน

3. องค์กรจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภท ได้แก่

1) บริการสาธารณะจัดทำโดยรัฐ เป็นบริการสาธารณะที่รัฐจะต้องจัดทำเพื่อความมั่นคงและความเป็นเอกภาพของรัฐ ภารกิจที่ประชาชนทั่วประเทศมีส่วนได้เสียเหมือนกัน ภารกิจที่รัฐจัดทำแล้วมีประสิทธิภาพมากกว่า หรือเป็นกิจการที่ต้องใช้งบประมาณ และเทคโนโลยีขั้นสูง รัฐจึงควรจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ เช่น 1) การป้องกันประเทศ 2) การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ 3) ภารกิจด้านการคลัง 4) หน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน เป็นต้น

2) บริการสาธารณะจัดทำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการมี 2 ประเภท คือ บริการสาธารณะระดับชาติ ซึ่งรัฐมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจัดทำและบริการสาธารณะซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมีกฎหมายแบ่งแยกหน้าที่และประเภทของบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทจะเป็นผู้จัดทำ แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ 1) บริการสาธารณะทางด้านสุขอนามัย 2) บริการสาธารณะทางด้านเศรษฐกิจ 3) บริการสาธารณะทางด้านสังคม และการศึกษา และ 4) บริการสาธารณะทางด้านวัฒนธรรม

3) บริการสาธารณะจัดทำต่อเนื่องกันระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริการสาธารณะบางประเภทรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องร่วมกันรับผิดชอบ เนื่องจากกิจการประเภทนี้เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของมหาชนและเป็นความต้องการร่วมกันของประชาชนทั่วประเทศ เช่น การจัดการศึกษา

ระดับประถม ซึ่งมีลักษณะเป็นความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการจัดทำ ส่วนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกิจกรรมต้องใช้เงินทุนสูงจึงควรเป็นหน้าที่ของรัฐ

4) บริการสาธารณะจัดทำโดยเอกชน วิธีการจัดทำบริการสาธารณะโดยเอกชนแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) กิจการการให้บริการสาธารณะของรัฐบางประเภทต้องใช้เงินลงทุนมาก ต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ ซึ่งรัฐไม่สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้และทันความต้องการ ของผู้ใช้บริการสาธารณะ จึงให้เอกชนซึ่งมีความพร้อมเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะแทนรัฐ 2) การมอบอำนาจ (habilitation) ให้เอกชนเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะ หมายความว่า การที่รัฐมอบให้เอกชนเป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้เนื่องจากเอกชนไม่ได้มีอำนาจจัดทำบริการสาธารณะ เพราะบริการสาธารณะเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐ 3) สัมปทาน (concession) ได้แก่ สัญญาที่ฝ่ายปกครองมอบให้เอกชน เป็นผู้จัดทำบริการสาธารณะด้วยการลงทุน และเสี่ยงภัยของเอกชนเอง และเอกชนสามารถเก็บค่าบริการจากผู้ใช้บริการกิจการที่ได้รับสัมปทานจากรัฐ

4. การแบ่งความรับผิดชอบการจัดทำบริการสาธารณะ เมื่อรัฐบาลมีนโยบายจะกระจายอำนาจหน้าที่ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และท้องถิ่นมีความพร้อมที่จะจัดทำภารกิจต่าง ๆ แล้ว รัฐบาลควรกำหนด อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดทำบริการสาธารณะของท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 อย่าง ได้แก่

1) การบริการสาธารณะที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน การจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ ได้แก่ การสาธารณสุข ปลอดภัย และสาธารณูปการต่าง ๆ การประปา ไฟฟ้า ถนน สะพาน การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษา เป็นต้น

2) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ ได้แก่ การจัดระเบียบสังคม การรักษาความสงบ การรักษาความปลอดภัย การคุ้มครองผู้บริโภค การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การดับเพลิง การกู้ภัย

3) การจัดสวัสดิการสังคมและการประชาสัมพันธ์ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อบุคคลด้อยโอกาส ยากไร้ พึ่งพาตนเองไม่ได้ การจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ เช่น การรักษาพยาบาล อาคารสงเคราะห์ สถานธนาณูปการ การสงเคราะห์คนพิการเด็กกำพร้า คนชรา เนื่องจากการจัดทำกิจกรรมประเภทนี้จะมีค่าใช้จ่ายสูง รัฐบาลจึงควรเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบด้านงบประมาณด้วย

4) การจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ เช่น การแก้ไขปัญหามลภาวะในท้องถิ่น (อากาศเสีย น้ำเสีย เสียงดัง) รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

5) การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรทำหน้าที่ในการส่งเสริมเผยแพร่ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี อนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

6) การอำนวยความสะดวกและบริการประชาชน เมื่อประชาชนได้รับบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน แล้ว ประชาชนยังมีความต้องการที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นธรรมชาติของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีหน้าที่ต้องจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ เพิ่มขึ้น ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม การจัดทำบริการสาธารณะประเภทนี้ เช่น การขนส่งมวลชน โทรศัพท์สาธารณะ ห้องสมุด สนามเด็กเล่น สนามกีฬา กิจกรรม สันทนาการ การจัดการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

5. ทางเลือกการจัดทำบริการสาธารณะ การกระจายอำนาจการคลังของรัฐสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจุดประสงค์เพื่อความผาสุกของประชาชน ลดบทบาทและอำนาจของรัฐทุกระดับ เพิ่มความสามารถในการสร้าง ผู้บริหาร และการใช้ผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างระบบการบริหารการปกครองที่ดีให้เกิดการสร้างสรรค

สังคมแบบประชาธิปไตย ให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริม และสร้างกระบวนการประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง และสร้างกระบวนการตัดสินใจเรื่องการจัดสรรทรัพยากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรปรับเปลี่ยนพื้นฐานแนวคิดการบริการสาธารณะ รวมทั้งวิธีการจัดทำบริการสาธารณะ ได้แก่

1) การปรับเปลี่ยนแนวคิดการบริการสาธารณะ ได้แก่ (1) ลดความเป็นทางการลงให้เหลือน้อยที่สุด มีการให้บริการที่ตรงไปตรงมา ไม่มีขั้นตอนมาก มีระบบการให้บริการที่มีความพร้อมด้านฐานข้อมูล ให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงการบริการได้ง่าย และหลายช่องทาง (2) การให้ภาคเอกชนหรือองค์กรภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น (3) การใช้กลไกตลาดในการจัดทำบริการสาธารณะ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้วิธีการตลาดในการจัดทำบริการสาธารณะ เช่น การเก็บค่าธรรมเนียม ค่าการใช้บริการ (4) การสร้างทัศนคติการบริหารท้องถิ่น แบบผู้ประกอบการหน่วยธุรกิจ ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องคิดว่าองค์กรเป็นหน่วยธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีความสามารถบริหาร และพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารท้องถิ่นควรคิดค้นกลยุทธ์ และทางเลือกใหม่ มีทักษะในการบริหารนโยบายสาธารณะและการบริหารชุมชน เพื่อพัฒนาระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพและไปสู่ความเป็นเลิศ

2) วิธีการจัดทำบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ (1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะเอง (2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะโดยการจ้าง (3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สัมปทาน (4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมทุนกับหน่วยงานอื่น (5) การจัดทำบริการสาธารณะโดยการร่วมมือกันระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายของบริการสาธารณะ

ประยูร กาญจนดุล ได้ให้ความหมายบริการสาธารณะ ว่า หมายถึง กิจกรรมที่อยู่ใน ความอำนวยการหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง ที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน (ประยูร กาญจนดุล, 2538)

นันทวัฒน์ บรมานันท์ ได้อธิบายว่าบริการสาธารณะ คือ กิจกรรมประเภทหนึ่งซึ่ง รัฐมีหน้าที่ต้องจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวมเป็นการให้บริการแก่ประชาชน หรือการดำเนินการอื่นเพื่อสนองความต้องการของประชาชน (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2543)

สิริพร มณีภักดิ์ อธิบายความหมายบริการสาธารณะ ว่า หมายถึง องค์กรที่มีขึ้นเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน หรือทำให้เกิดความสะดวกสบายในการอยู่ร่วมกันในชุมชน เช่น องค์การขนส่งสาธารณะ โดยองค์การดังกล่าวมุ่งเน้นภาระของฝ่ายปกครองที่จะต้องดำเนินการจัดทำในฐานะรัฐสวัสดิการ และมีรูปแบบในการจัดทำที่แตกต่างกันไปตามลักษณะขององค์กรฝ่ายปกครองนั้น ๆ รับผิดชอบ โดยมีกฎหมายรองรับเพื่อประโยชน์มหาชนหรือประโยชน์สาธารณะ (สิริพร มณีภักดิ์, 2538)

สรุปได้ว่า การบริการสาธารณะ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมการบริการเพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ประชาชน และเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมโปร่งใส ในการให้บริการ

แนวคิดธรรมาภิบาลกับการบริการสาธารณะ

ธรรมาภิบาล ถือได้ว่าเป็นแนวคิดของการบริหารราชการสมัยใหม่ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการ บริหารภาครัฐในปัจจุบันผ่านการนำเสนอโดยองค์การสหประชาชาติ ธรรมาภิบาลเป็นการปกครอง' การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามครรลองธรรม โดยที่องค์กร ESCAP (The United Nations Economic

and Social Commission for Asia and the Pacific) เป็นองค์กรสหประชาชาติจัดตั้งขึ้นมาเพื่อการพัฒนาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้ให้ความหมายของคำว่าธรรมาภิบาล (Governance or Good Governance) ว่า หมายถึง กระบวนการของการตัดสินใจและ กระบวนการของการนำผลการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ โดยที่ให้ความสำคัญต่อการนำฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการเข้ามาร่วมในการตัดสินใจและการนำผลการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตัดสินใจไว้ ซึ่ง ESCAP (เทพศักดิ์ บุญรัตพันธุ์ และดร.รองศาสตราจารย์, 2554) มองว่าหลักธรรมาภิบาล มีองค์ประกอบที่ประกอบไปด้วย 8 หลักการ คือ

1. หลักการมีส่วนร่วม (Participatory) โดยให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้เข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในทางตรงหรือการมีส่วนร่วมผ่านตัวแทนที่ได้รับการเลือกตั้งก็ตาม โดยประเด็นสำคัญของหลักการนี้ คือ การวางระบบการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการนำผลการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติ นโยบายที่ใช้ต่อการ บริหารการบริการสาธารณะ คือ การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุง หรือพัฒนาระบบการบริการสาธารณะ เพื่อให้การบริการสาธารณะสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

2. หลักนิติธรรม (rule of law) เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญต่อการนำหลักกฎหมายมาใช้ ด้วยความเท่าเทียมกัน หลักการนี้มีขึ้นเพื่อเป็นการปกป้องสิทธิพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ในทุกกลุ่ม ซึ่งความเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย รวมถึงการมีอำนาจตุลาการที่มีความเป็นอิสระและ การใช้อำนาจหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง นโยบายที่ใช้ต่อการบริหารการบริการสาธารณะ คือ การบริการสาธารณะจะต้องปฏิบัติต่อประชาชนทุกกลุ่มอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

3. หลักความโปร่งใส (transparency) หมายถึง การตัดสินใจและการบังคับใช้ที่เป็นไปตาม บทบัญญัติของกฎหมาย รวมถึงการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีผลกระทบต่อตัดสินใจและการนำ ผลการตัดสินใจไปปฏิบัติ โดยที่ประชาชนสามารถเข้าถึงผ่านช่องทางของสื่อต่าง ๆ ที่สะดวกและ เข้าใจง่าย นโยบายที่ใช้ต่อการบริหารการบริการสาธารณะ คือ การที่องค์กรที่ทำหน้าที่ให้บริการ สาธารณะจะต้องออกแบบระบบการให้บริการสาธารณะให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวข้องได้ง่าย รวมถึงการที่ภาครัฐจะต้องให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ ได้อย่างโปร่งใส

4. หลักความรับผิดชอบ (responsiveness) เป็นหลักการที่จะต้องรับผิดชอบในการ สนองตอบต่อ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกกลุ่มอย่างมีเหตุผลภายใต้กรอบเวลา นโยบายที่ใช้ต่อการ บริหารการบริการสาธารณะ คือ การที่องค์กรและเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสาธารณะจะต้องมีความ รับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะให้ นำไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการให้บริการที่กำหนดไว้

5. หลักความเห็นพ้อง (consensus oriented) เป็นหลักการที่ให้ความสำคัญต่อความเห็น หรือทัศนะของทุกฝ่ายหลักธรรมาภิบาลต้องการที่จะนำประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ มาตกลงเพื่อสร้างความเห็นพ้องต้องกันในผลประโยชน์สุขร่วมกันของสังคม ชุมชน และวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมายร่วมกันที่นำมาใช้ต่อการบริหารการบริการสาธารณะ คือ การให้ประชาชนทุกกลุ่มที่ เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน

6. หลักความเสมอภาค (equity and inclusiveness) สังคมจะสงบสุขได้เมื่อสมาชิกของ สังคมไม่เกิดความรู้สึกว่าแปลกแยกออกจากคนอื่นในสังคม ดังนั้น หลักธรรมาภิบาลจะต้องให้ ให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคต่อทุกคนเพื่อสร้างคุณค่าที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ความเป็นมนุษย์ที่นำมาใช้ต่อการบริหารการบริการสาธารณะ คือ การออกแบบระบบการบริการสาธารณะจะต้องยึดถือ ความเท่าเทียมกัน

7. หลักความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (effectiveness and efficiency) หลักธรรมาภิบาลต้องการให้เกิดกระบวนการที่สถาบันต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อการสร้างผลสัมฤทธิ์เพื่อสร้างประโยชน์สุข แก่ประชาชน

โดยการใช้ทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่ารวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืนและปกป้องสิ่งแวดล้อม ที่นำมาใช้ต่อการบริหารการบริการสาธารณะ คือ ประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะจะต้องเน้นที่ผลลัพธ์ คือ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการส่วนประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะจะต้องเน้นที่ผลผลิต คือ ความสามารถในการให้บริการแล้วเสร็จด้วยความรวดเร็ว ความสามารถในการตอบสนองต่อประชาชนของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ

8. หลักการอธิบายได้หรือตอบคำถามได้ (accountability) ไม่ใช่เฉพาะแค่องค์กรภาครัฐ เท่านั้น แต่ครอบคลุมองค์กรภาคเอกชนด้วย ที่ทุกองค์กรล้วนแต่ต้องรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการที่องค์กรนั้นจะต้องสามารถอธิบายหรือตอบคำถามได้หรือถูกตรวจสอบ ได้จากสาธารณะและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้หลักการรับผิดชอบจะดำเนินการโดยลำพังมิได้ แต่จะต้องดำเนินไปควบคู่ไปกับ หลักความโปร่งใสและหลักนิติธรรม ที่นำมาใช้ต่อการบริหารการ บริการสาธารณะ คือ องค์กรและเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสาธารณะจะต้องสามารถอธิบายหรือตอบคำถามที่มีเหตุผลให้แก่ประชาชนได้ เนื่องจากการให้ บริการสาธารณะจะถูกตรวจสอบจากประชาชน

ธรรมาภิบาล กับ การบริการสาธารณะ

สรุปได้ว่า ธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงานและการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี มากขึ้น แทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อน เพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่งมีผลกระทบต่อกันที่หนึ่ง การพัฒนาเรื่องของการเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจ หรือปฏิบัติราชการต่างๆโดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคม ประชาชน และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปได้ยากต่อไป การมีการบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น ดังกล่าวแล้ว ธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชนเพราะธรรมาภิบาลเป็นการบริการสาธารณะ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการการบริการสาธารณะที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสถานภาพ หญิงชาย และการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้าง ความเท่าเทียมกัน ทางสังคมในการรับโอกาสต่างๆที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำมาสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคมคือการมีการพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่องและสถาพร ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี

สรุป

การบริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลเริ่มจากการบริการสาธารณะซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในทุก ๆ หน่วยงาน แม้แต่หน่วยงานการบริการสาธารณะที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ของประชาชนมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสามารถสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งธรรมาภิบาลว่าเป็นแนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้สังคมของประเทศ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน

และภาคประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข' และตั้งอยู่ในความถูกต้อง เป็นธรรมตามหลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี กล่าวอีกนัยหนึ่ง **หลักนิติธรรม** การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้และได้รับการยอมรับจากประชาชน **หลักคุณธรรม** ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริต **หลักความโปร่งใส** มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ **หลักความมีส่วนร่วม** การให้ข้อมูลเป็นวิธีการที่ง่ายที่สุดในการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเกี่ยวกับการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นหรือเข้ามาเกี่ยวข้องการวางแผนร่วมกันและตัดสินใจ **หลักความรับผิดชอบ** การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตนรวมถึงความรับผิดชอบต่อการถูกตรวจสอบในการกิจที่ได้รับมอบหมายและนำไปปฏิบัติ **หลักความคุ้มค่า** การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเป็นผลจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ และดร.รองศาสตราจารย์. (2554). ทิศทางและแนวโน้มของการบริการสาธารณะ.เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการบริการสาธารณะ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2543). หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ประยูร กาญจนดุล. (2538). คำบรรยายกฎหมายปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระเรืองเดช โชติธมโม. (2562). เศรษฐกิจไทยในกระแสโลกาภิวัตน์. วารสารวณัฏฐองแหวกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 109-126.
- สมชัย นันทาภิรัตน์. (2565). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ. วารสาร มจร บาลีศึกษายุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 8(3), 114-127.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). การจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐ ตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สิริพร มณีรัตน์. (2538). การจัดทำบริการสาธารณะท้องถิ่นในประเทศไทย : ศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีเทศบาลและกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธิพร บุญส่ง. (2550). คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทริบเพิ้ล กรุ๊ป.
- สุทัศน์า สุทธิกุลสมบัติ. (2550). ธรรมาภิบาล (Good Governance) คืออะไร. เรียกใช้เมื่อ 12 ตุลาคม 2556 จาก <http://ipc.wikipedia.org/wiki>
- อังคณา พิมพ์ดี. (2559). การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน ตามระบบประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย . มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- อำนวย บุญรัตน์ไมตรี. (2559). การจัดทำบริการสาธารณะร่วมกันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษา การจัดการขยะ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อิงฟ้า สิงห์น้อย และรัฐชาติ ทศนัย. (2561). นโยบายสาธารณะ: การบริหารและการจัดการภาครัฐ. สันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6(ฉบับพิเศษ), 610-623.

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม*

THE DEVELOPMENT GUIDELINE FOR DESIRED CHARACTERISTICS
OF STUDENT AT AMNUAYWIT NAKHON PATHOM SCHOOLวิโรจน์ สุรสาคกร^{1*}, ฐิตาภรณ์ เพ็งหนู¹, ชญานันท์ นกัทธิธราไชย¹, สมใจ เดชบำรุง²

Wirot Surasakhon, Thidaporn Pengnoo, Chayanun Napatthirachanchai, Somchail Dejbamrung

¹นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar, Thailand

²มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

Southeast Asia University, Thailand

*Corresponding author E-mail: wrslocal9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม และ 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 173 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 25 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประเด็นการสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีจิตสาธารณะ ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านรักความเป็นไทย และด้านมีวินัย และอยู่ใน ระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม พบว่า โรงเรียนควรจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรม เพื่อปลูกฝังและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้ง 8 ประการ ให้แก่ผู้เรียน และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้ง 8 ประการ ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, คุณลักษณะอันพึงประสงค์, ผู้เรียน

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) the desired characteristics of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School, and 2) the development guidelines for desired characteristics

of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School. This research is a mixed method research. The quantitative research, the population used in this study were 314 parents of elementary students in Amnuaywit Nakhon Pathom School. The sample size Determination Using Krejcie and Morgan Table. the sample group was 173 parents of elementary students in Amnuaywit Nakhon Pathom School. Research instruments employed were a questionnaire focusing on desired characteristics. Data analysis was conducted using frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. The qualitative research, the key informants comprised 25 teachers in Amnuaywit Nakhon Pathom School and 12 parents of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School. Research instruments employed were Semi-structured Interview and focus group discussions to address development guidelines for the desired characteristics of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School. Data analysis was conducted using content analysis. The research findings were as follows: The desired characteristics of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School were generally at a high level. Upon examining each aspect, six aspects were identified as being at a high level, while two aspects were at an average level. Ordered from highest to lowest mean, these aspects were: patriotism religion and monarchy, moral integrity, public-mindedness, active learning, appreciation of Thai culture, and disciplined behavior. The two average aspects included: commitment to work and sufficiency. 2)The development guidelines for desired characteristics of students in Amnuaywit Nakhon Pathom School suggested that schools should organize projects and activities aimed at instilling and reinforcing the eight desirable characteristics among learners. Furthermore, it was recommended that content and stories related to these eight desirable characteristics be integrated into the learning management of all subjects.

Keywords: The development guidelines, Desired characteristics, Student,

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติความมุ่งหมาย หลักการ และแนวการจัดการศึกษา ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) นอกจากนี้ ยังบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารและ การจัดการศึกษาของเอกชน ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชน ในด้านการศึกษา การบริหารและการจัด

การศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12, 2563) การจัดการศึกษาจึงต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยต้องผสมผสานสาระความรู้เหล่านั้นให้ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรมและการทดสอบ ควบคุมไปในกระบวนการเรียน การสอน ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา โดยมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Desired Characteristics) เป็นลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35, 2563) ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน ได้กำหนดสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ และปฏิบัติได้ไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด เมื่อผู้เรียนได้รับการพัฒนาแล้ว นอกจากจะมีความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดแล้ว จะนำไปสู่การมีสมรรถนะสำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 ประการ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ อีกด้วย ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดนั้นต้องได้รับการปลูกฝังและพัฒนาผ่านการจัดการเรียนรู้การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ จนตกผลึกเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในตัวผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ที่กล่าวมาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต่อการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนของครูผู้สอนภายในโรงเรียน

โรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม เป็นสถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญ จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา ที่ต้องจัดการศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้บัญญัติไว้เช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ โดยจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้โดดเด่น เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน แต่การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทั่วไป และการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ของผู้จัดการโรงเรียนตามภาระหน้าที่การบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานบุคคล ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนของครู และที่สำคัญอย่างยิ่งคือการบริหารงานวิชาการ ซึ่งหากสามารถบริหารงานวิชาการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็จะส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ นำมาซึ่งชื่อเสียงของโรงเรียน ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน โรงเรียนสามารถดำรงอยู่ และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยซึ่งรับหน้าที่บริหารงานคุณภาพของโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ตระหนัก และให้ความสำคัญ ต่อกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะคุณภาพของผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันคิดร่วมกันปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หากสามารถบริหารคุณภาพของสถานศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมาย ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จตามมาอย่างแน่นอน คุณภาพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญแท้จริง ที่จะบ่งชี้ว่าสถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพราะหากผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ก็จะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพในด้านอื่น

ๆ ได้อย่างง่ายดาย โดยโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ได้กำหนดพันธกิจในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้เป็นข้อสำคัญ ประกอบกับ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพราะหากผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ก็จะเป็นรากฐานให้คุณภาพผู้เรียนด้านอื่น ๆ มีพัฒนาการตามไปด้วยดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ จะเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และจะเป็นการกระตุ้นเตือนให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน และร่วมมือกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 8 ประการ ได้แก่ 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ด้านซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านมีวินัย 4) ด้านใฝ่เรียนรู้ 5) ด้านอยู่อย่างพอเพียง 6) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน 7) ด้านรักความเป็นไทย และ 8) ด้านมีจิตสาธารณะ ซึ่งมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 314 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 173 คน กำหนดขนาดของตัวอย่าง โดยใช้การเปิดตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., 1970) จากประชากร 314 คน ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 173 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert, Rensis, 1967) โดยกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก
- ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยจัดการประชุมครู เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำส่งหนังสือถึงผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ปกครอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 173 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4.4 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 173 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิเคราะห์ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ใช้ค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best, John W., 1970) ดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 - 5.00 แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 - 4.49 แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 - 3.49 แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 - 2.49 แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 - 1.49 แสดงว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

1.1 ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 25 คน ใช้สำหรับการสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียน อานวยวิทยนครปฐม

1.2 ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ระดับชั้นละ 2 คน รวม 12 คน โดยกำหนดเกณฑ์ ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ และสมัครใจให้ข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1 ประเด็นการสนทนากลุ่ม (focus group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนที 3 มากำหนดเป็นประเด็นในการสนทนากลุ่มครูโรงเรียน อานวยวิทยนครปฐม จำนวน 25 คน

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 3 มากำหนดเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 12 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus group) โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดการประชุมครู เพื่อนัดหมาย และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม เช่น เครื่องบันทึกเสียง เอกสาร และสมุดบันทึก เป็นต้น 3) ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มตามที่ได้นัดหมาย

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ 2) ผู้วิจัยจัดเตรียมสถานที่ และอุปกรณ์ในการดำเนินการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก อาหารว่างและเครื่องดื่ม เป็นต้น 3) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่ได้นัดหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (focus group) ครูโรงเรียน อานวยวิทยนครปฐม และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนอานวยวิทย โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ โดยจำแนกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม จำนวน 173 คน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และความสัมพันธ์กับนักเรียน โดยหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	32	18.50
- หญิง	141	81.50
2. อายุ		
- ไม่เกิน 30 ปี	19	10.98
- 30 - 40 ปี	70	40.46
- 41 - 50 ปี	67	38.73
- 50 ปีขึ้นไป	17	9.83
3. อาชีพ		
- รับจ้างทั่วไป	22	12.71
- ค้าขาย	28	16.18
- พนักงานเอกชน	32	18.50
- รับราชการ	12	6.93

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- พนักงานเอกชน	33	19.08
- ธุรกิจส่วนตัว	46	26.59
4. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี	86	49.71
- ปริญญาตรี	80	46.24
- สูงกว่าปริญญาตรี	7	04.05
5. ความสัมพันธ์กับผู้เรียน		
- บิดา/มารดา	139	80.35
- ปู่/ย่า/ตา/ยาย	12	06.93
- ลุง/ป้า/น้า/อา	16	09.25
- อื่น ๆ	6	03.47

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 81.50 และเพศชาย จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 เมื่อพิจารณาอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 40.46 รองลงมาคืออายุ 41 - 50 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 38.73, อายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 10.98 และอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 09.83 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 49.71 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 46.24 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 04.05 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับผู้เรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นบิดามารดา จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 80.35 รองลงมา เป็นลุง ป้า น้า อา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 09.25, เป็นปู่ ย่า ตา ยาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 06.93, และอื่น ๆ จำนวน 6 คน ร้อยละ 03.47 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.33	0.39	มาก
2. ซื่อสัตย์สุจริต	4.06	0.56	มาก
3. มีวินัย	3.50	0.36	มาก
4. ใฝ่เรียนรู้	3.85	0.58	มาก
5. อยู่อย่างพอเพียง	3.23	0.73	ปานกลาง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน	3.38	0.76	ปานกลาง
7. รักความเป็นไทย	3.78	0.70	มาก
8. มีจิตสาธารณะ	3.89	0.73	มาก
รวม	3.75	0.60	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, $S.D.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงค่ามัธยฐานจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ($\bar{X}=4.33$, $S.D.=0.39$), รองลงมา ซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}=4.06$, $S.D.=0.56$), มีจิตสาธารณะ ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.73$), ใฝ่เรียนรู้ ($\bar{X}=3.85$, $S.D.=0.58$), รักความเป็นไทย ($\bar{X}=3.78$, $S.D.=0.70$), มีวินัย ($\bar{X}=3.50$, $S.D.=0.36$), มุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X}=3.38$, $S.D.=0.76$), และอยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X}=3.23$, $S.D.=0.73$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม

จากการสนทนากลุ่มครูโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ในแต่ละด้านมีดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ควรจัดโครงการ/กิจกรรม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เช่น โครงการวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โครงการค่ายคุณธรรมจริยธรรม และกิจกรรมเด็กดีศรีอานวยวิทย เป็นต้น ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ต่าง ๆ ที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของชาติ ความสามัคคีปรองดอง ความเป็นไทย การปฏิบัติตามหลักศาสนา และการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านซื่อสัตย์สุจริต ควรจัดโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต เช่น โครงการโรงเรียนสุจริต โครงการของหายได้คืน และกิจกรรมตามหาคนดีศรีอานวยวิทย เป็นต้น เสริมสร้างร่วมมือกับผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกัน และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม การยึดมั่นในความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านมีวินัย ควรจัดโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมความมีวินัยให้แก่ผู้เรียน เช่น โครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียน และกิจกรรมกำหนดข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียน เป็นต้น มีการจัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียนในการรักษาวินัย เสริมสร้างร่วมมือกับผู้ปกครองในการปลูกฝังวินัยให้แก่ผู้เรียน และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

4. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านใฝ่เรียนรู้ ควรจัดโครงการ/กิจกรรม เสริมสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน เช่น โครงการรักการอ่าน โครงการทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมประกวดโครงงาน เป็นต้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ และประสบการณ์จากภายนอก และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับความขยัน ตั้งใจเรียน เพียรพยายาม และการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

5. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง ควรจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยอยู่อย่างพอเพียงให้แก่ผู้เรียน เช่น โครงการออมทรัพย์ โครงการพัฒนาทักษะการดำรงชีวิต และกิจกรรมไม่เหลือทิ้งขว้าง เป็นต้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผน ป้องกันความเสี่ยง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

6. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ควรจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างนิสัยรักการทำงานให้แก่ผู้เรียน เช่น โครงการประกวดสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ โครงการแสดงผลงานนักเรียน และกิจกรรมจัดทำโครงงาน เป็นต้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เผยแพร่ผลงานตัวอย่างที่สะท้อนความมุ่งมั่นในการทำงานจนประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดเป็นแบบอย่างที่ดี และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ความขยัน ความพยายาม และอดทน ในการทำหน้าที่การทำงานให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

7. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านรักความเป็นไทย ควรจัดโครงการ/กิจกรรมปลูกฝังอุปนิสัย และทัศนคติรักความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน เช่น โครงการประกวดมารยาทไทย โครงการวันภาษาไทยแห่งชาติ และกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความรัก และหวงแหนประเทศชาติมากขึ้น และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การอนุรักษ์สืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง และเหมาะสม ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

8. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านมีจิตสาธารณะ ควรจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างนิสัยจิตสาธารณะให้แก่ผู้เรียน เช่น โครงการลูกเสือจิตอาสา โครงการความสัมพันธ์ชุมชน และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดี ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และ ชื่นชมผู้เรียนที่ประกอบคุณงามความดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในการมีจิตสาธารณะ และการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการเป็นผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน การอาสาช่วยเหลือสังคม การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม ผู้วิจัยพบว่า มีสาระสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม มีการกำหนดพันธกิจในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเห็นถึงคุณค่าความสำคัญคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยาคารปทุม มีการพัฒนา ติดตาม และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ มียังได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชาตรี ตั้งอำพรตริพล ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ชาตรี ตั้งอำพรตริพล, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา เกาสระคุ ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาระบบการ

บริหารงานจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สภาพการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน (สุธิรา เกาสระคู, 2557) พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ด้านซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านมีจิตสาธารณะ 4) ด้านใฝ่เรียนรู้ 5) ด้านรักความเป็นไทย และ 6) ด้านมีวินัย ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้จัดโครงการ กิจกรรม และส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ปลุกฝังอุปนิสัยรักความถูกต้องซื่อสัตย์สุจริต จัดตั้งกองลูกเสือจิตอาสาพระราชทาน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา จัดการแข่งขันในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และร่วมมือกับผู้ปกครองในการปลูกฝังระเบียบวินัยให้นักเรียนเป็นประจำทุกปี จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี ตั้งอำพรตริพลที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านรักชาติ ศาสน์ ด้านซื่อสัตย์สุจริต ด้านมีวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านรักความเป็นไทย และด้านมีจิตสาธารณะ อยู่ในระดับมาก (ชาตรี ตั้งอำพรตริพล, 2561) และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ที่อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน แสดงว่าโรงเรียนยังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ไม่เพียงพอเท่าที่ควร และอาจเป็นเพราะผู้เรียนอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินดี และไม่ได้ดูแลการใช้จ่ายเงินของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ผู้เรียนอาจมีความเหนื่อยล้า และเบื่อหน่ายการเรียน เนื่องจากในปีที่ผ่านมาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด 2019 โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ ประกอบกับ ผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่มีเวลากำกับดูแลผู้เรียนเท่าที่ควร จึงเป็นเหตุให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ชาตรี ตั้งอำพรตริพล ที่ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับปานกลาง (ชาตรี ตั้งอำพรตริพล, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา ตาปราบ ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง (นริศรา ตาปราบ, 2565)

2. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนอานวยวิทยนครปฐม ในแต่ละด้านสามารถสรุปอภิปรายผลได้ ดังนี้ 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ควรจัดโครงการ/กิจกรรม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดีของชาติ ความสามัคคีปรองดอง ความเป็นไทย การปฏิบัติตนตามหลักศาสนา และการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา 2) ด้านซื่อสัตย์สุจริต ควรจัดโครงการ และกิจกรรมส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริต ร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลกับผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการยึดมั่นในความถูกต้อง ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา 3) ด้านมีวินัย ควรจัดโครงการ และกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยให้แก่ผู้เรียน จัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันระหว่างครูกับผู้เรียนในการรักษาวินัย เสริมสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการปลูกฝังวินัยให้แก่ผู้เรียน และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา 4) ด้านใฝ่เรียนรู้ ควรจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างนิสัยใฝ่เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และบูรณาการเนื้อหาสาระ

เรื่องราวเกี่ยวกับความขยันตั้งใจเรียน เพียรพยายาม และการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา 5) ด้านอยู่อย่างพอเพียง ควรจัดโครงการ และกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัยอยู่อย่างพอเพียงให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การประมาณตน มีเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา 6) ด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ควรจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมสร้างนิสัยรักการทำงานให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ การทำงานร่วมกันกับผู้อื่น เผยแพร่ผลงานตัวอย่างที่สะท้อนความมุ่งมั่นในการทำงานจนประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดเป็นแบบอย่างที่ดี และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับความความตั้งใจ ความรับผิดชอบ ความขยัน ความพยายาม และอดทน ในการทำหน้าที่การทำงานให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา 7) ด้านรักความเป็นไทย ควรจัดโครงการ กิจกรรมปลูกฝังอุปนิสัย และทัศนคติรักความเป็นไทยให้แก่ผู้เรียน จัดปายนิเทศเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความรัก และหวงแหนประเทศชาติมากขึ้น และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การอนุรักษ์สืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้อง และเหมาะสม ในการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชา และ 8) ด้านมีจิตสาธารณะ ควรจัดโครงการ กิจกรรมเสริมสร้างนิสัยจิตสาธารณะให้แก่ผู้เรียน ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่กระทำความดี ช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และชื่นชมผู้เรียนที่ประกอบคุณงามความดี เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในการมีจิตสาธารณะ และการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม และบูรณาการเนื้อหาสาระเรื่องราวเกี่ยวกับการเป็นผู้เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน การอาสาช่วยเหลือสังคม การสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชนโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ ในการจัดการเรียนรู้ ทุกรายวิชา สอดคล้องกับ ชาญวิทย์ หมุนอุดม ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางประชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า แนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเมืองกลางประชานุกูล ประกอบด้วย 1) เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยแทรกในกระบวนการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ 2) เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3) เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านโครงการ และ 4) เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจวัตรประจำวัน (ชาญวิทย์ หมุนอุดม, 2565) และสอดคล้องกับ สนธยา สำรวผล ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประกอบด้วย การสอนแบบบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดทำโครงการพิเศษพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนผ่านกิจวัตรประจำวัน (สนธยา สำรวผล, 2562) และสอดคล้องกับ สุธิรา เกาสระคุ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การสร้างความตระหนัก การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำไปประยุกต์ใช้ และการประเมินผล (สุธิรา เกาสระคุ, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่น ในการทำงาน มีค่ามัธยฐานคณितอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ที่มีค่ามัธยฐานคณิตอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ดังนี้ 1) โรงเรียนควรนำแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปจัดพิมพ์เผยแพร่ให้คณะครู และผู้ปกครอง นักเรียนทราบ เพื่อประสานความร่วมมือกันพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 2) โรงเรียนควรนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนงานโครงการและกิจกรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ในปีการศึกษาต่อ ๆ ไป 3) โรงเรียนควรปลูกฝังอุปนิสัยให้ผู้เรียนใช้จ่ายอย่างประหยัด และการเก็บออมเงิน ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น จัดโครงการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน โครงการค่ายผู้นำอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมประหยัดน้ำประหยัดไฟ เป็นต้น และ 4) โรงเรียนเสริมสร้างอุปนิสัยให้ผู้เรียนมีความขยันพากเพียร มุ่งมั่นในการทำงาน เช่น การส่งเสริมให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของตนเองให้สูงขึ้น จัดกิจกรรมนำเสนอประวัติชีวิตผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่าง ๆ และการเสริมสร้างกำลังใจให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองที่สูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ชาญวิทย์ หนูนอดม. (2565). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเมืองกลางประชานุกูล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 7(1), 103-114.
- ชาติรี ตั้งอัมพรตรีพล. (2561). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนโรงเรียนเซนต์คาเบรียล. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2). 68 - 82.
- นริศรา ตาปราบ. (2565). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนเอกชนจังหวัดชัยภูมิ. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชมนตรี, 6(3). 548-565.
- สนธยา สำรวผล. (2562). แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วารสารวิชาการแสงอีสาน, 16(2), 178-191.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. เรียกใช้เมื่อ 29 สิงหาคม 2565 จาก <http://www.sea12.go.th/spv/index.php/-2542->
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. (2563). คู่มือการใช้แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สำหรับครูผู้สอนโรงเรียนในโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ระดับมัธยมศึกษาและโครงการโรงเรียนประชารัฐ. เรียกใช้เมื่อ 29 สิงหาคม 2565 จาก http://www.sesalpglpn.go.th/wp-content/uploads/2020/11/manual_school_tumbon_2.pdf

สุธิรา เกาสระคู. (2557). การพัฒนาระบบการบริหารงานการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Best, John W. (1970). Research in Education. New York: Prentice, Inc.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational
and Psychological Measurement, 30(1970), 607-610.

Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale, in Reading in Attitude Theory
and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน
ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด*

LEADERSHIP OF WOMEN SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE HAPPINESS
IN THE WORKPLACE OF TEACHERS AND EDUCATIONAL PERSONNEL IN SCHOOLS
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
CHANTHABURI TRAT

พรพรหมพรณ บุญโคกล่าม*, เรืองวิทย์ นิลโคตร, วัยวุฒิ บุญลอย

Phornpromphan Boonkhoklam, Reongwit Nilkote, Waiyawut Boonloy

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Fonsumana22@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี 2) ศึกษาความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จำนวน 320 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นขั้นของการแบ่ง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีโดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 2) ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีกับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมการพยากรณ์คะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 1.225 + .776 * X$ สมการพยากรณ์คะแนนมาตรฐาน คือ $Z_y = .609 * Z_x$ โดยสามารถพยากรณ์คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ได้ร้อยละ 37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารสถานศึกษาสตรี, ความสุขในการทำงาน

Abstract

The purposes of this research were to : 1) study the leadership of women school administrators, 2) study the happiness in the workplace of teachers and educational personal in schools, 3) study the relationship between leadership of women school administrators and happiness in the workplace of teachers and educational personal in schools, and 4) create predictive equation to forecast how leadership of women school administrators affecting the happiness in the workplace of teachers and educational personals. The sample was a group of 320 teachers and personals under the Secondary Educational Service Area Office Chanthaburi Trat. The size of the sample was determined by using the Craigie and Morgan tables. A proportional stratified random sampling was applied using the location of the school as the strata of stratification. The tool used was a questionnaire that was a 5-level estimation scale, divided into 3 sections. Data were analyzed using mean, standard deviation. Pearson correlation and simple regression analysis. The research results showed that 1) The leadership of women school administrators was at a high level with an average of 4.15. 2) The happiness in the workplace of teachers and educational personals in schools was at a high level with an average of 4.44. 3) The leadership of women school administrators with the happiness in the workplace of teachers and educational personals had a high positive relationship. statistically significant at the .01 level and 4) The leadership of women school administrator's effects on the happiness in the workplace of teachers and educational personals with statistically significant at the .01 level. The forecasting equation in raw score form is $\hat{Y} = 1.225 + .776 * X$ The forecasting equation in standard score form is $\hat{Z}_y = .609 * Z_x$. desirable at 37% with a statistical significance at the .01 level.

Keywords: Leadership, Women School Administrators, The Happiness In The Workplace

บทนำ

ความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก ได้แก่การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดน โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และความท้าทายรูปแบบใหม่ในกระแสโลกาภิวัตน์ และความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในการปฏิรูปการศึกษาของชาติที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงเห็นสมควรปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2579) ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มตามศักยภาพ 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนของโลกที่เป็นพลวัต ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะสามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ นั่นคือ “ผู้นำ ที่มีภาวะผู้นำ” (leadership) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำการจัดการให้องค์กรประสบผลสำเร็จ จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อบุคลากร ดังนั้นความเข้าใจคนและงาน

จึงเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะคนซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทักษะที่นำไปสู่การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (ธ สุนทรายุทธ, 2550)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพ เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคนเดียว ไม่สามารถดำเนินการทุกอย่างให้สำเร็จได้ จะต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย การที่ผู้บริหารจะได้รับความร่วมมือด้วยดีนั้นจะต้องดำเนินบทบาท และพฤติกรรมที่เหมาะสม ในการรวมพลังครูทำกิจกรรมด้านการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ เป็นที่พึงพอใจนั้นจะมีคุณลักษณะโดดเด่นเฉพาะอยู่หลายประการ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2555) โดยดำเนินงานในการกำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติไว้ 5 ด้าน คือ มุ่งมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การประเมินผลนักเรียน การจัดโครงการด้านรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินผล การสอนของครู และการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู โดยผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับครู กระตุ้นครู ให้คำแนะนำครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมมือกันด้วยเทคนิควิธีที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลสูงสุด (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2555)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีแนวโน้มที่จะมีจำนวนผู้บริหารที่เป็นสตรีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากข้อมูลในปี 2564 พบว่า จากจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมดในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีผู้บริหารสถานศึกษาเพศชาย จำนวนทั้งสิ้น 48 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ในขณะที่ผู้บริหารศึกษาที่เป็นเพศหญิงมีจำนวนทั้งสิ้น 32 คน คิดเป็นร้อยละ 40 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด, 2564) ทำให้ผู้บริหารสตรีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการภายในองค์กร และเกิดข้อเปรียบเทียบในเรื่องของความแตกต่างในด้านของการบริหารงานและในด้านการดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาระหว่างผู้บริหารที่เป็นบุรุษกับผู้บริหารที่เป็นสตรี รวมทั้งการนิเทศกับสตรีส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ผลดี เนื่องจากการทำงานของผู้บริหารค่อนข้างใช้อารมณ์ ดำเนินการในลักษณะเป็นเรื่องส่วนตัวจนเกินไป (สุรกิจ ลีอิน, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาพบว่า ผู้บริหารสตรีมีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะบุคลิกที่ดีทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับมาก ยกเว้นเพียงอย่างเดียวที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีอารมณ์เยือกเย็น สุขุม จึงทำให้ผู้บริหารที่เป็นสตรีไม่สามารถสร้างความจงรักภักดีและ ความเคารพนับถือจากผู้ใต้บังคับบัญชาได้เท่าที่ควร (รุจิรา พูเจริญ และคณะ., 2560) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จแบบมุ่งสู่ความเป็นเลิศได้ตามเป้าหมาย โดยเฉพาะในด้านความสุขในการทำงานของบุคลากร เพราะการทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตของคนเราเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคนเราส่วนใหญ่จะใช้เวลาอยู่กับการทำงานไม่น้อยกว่าแปดชั่วโมงต่อวัน ดังนั้นการเอาใจใส่ต่อสถานที่ทำงานให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ จากความเป็นมาและความสำคัญของภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ตามมุมมองและทัศนคติของครูและบุคลากรในโรงเรียนที่มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสตรี เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาสตรีในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถแสดงภาวะผู้นำในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

2. เพื่อศึกษาความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านขอบเขต

1.1 ประชากร (Population) คือ ครู บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งหมด 1,819 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด, 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) คือ ครู บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2564 จำนวน 320 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่มีสัดส่วน ตามสูตรของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกครู และบุคลากรทางการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.3 ด้านเนื้อหา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2) ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ใช้แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J, 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.922 ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี และ 3) ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, R, 1993)

3) ด้านการเก็บข้อมูลการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและรวบรวมไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 320 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ความสัมพันธ์ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และอธิบายความสัมพันธ์ด้วยสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = a + bX$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $Z_y = \beta Z_x$

และกำหนดตัวแปร = ความหมายตัวแปร; วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า ต่อไปนี้

Y = ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา; ใช้วัดระดับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา

a = ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

b = แทน สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

X = ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี; วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี

ผลการวิจัย

1. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ที่	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี	n = 320		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ภาวะผู้นำแบบมุ่งเกณฑ์	3.75	0.45	มาก	4
2	ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์	4.57	0.27	มากที่สุด	1
3	ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.40	0.39	มาก	2
4	ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	3.85	0.42	มาก	3
รวม		4.15	0.26	มาก	

จากตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.15 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.57 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.27 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.45

2. ศึกษาความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ที่	ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา	n = 320		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การติดต่อสัมพันธ์	3.99	0.71	มาก	4
2	ความรักในงาน	4.34	0.44	มาก	3
3	ความสำเร็จในงาน	4.69	0.30	มากที่สุด	1
4	การเป็นที่ยอมรับ	4.44	0.33	มาก	2
รวม		4.44	0.33	มาก	

จากตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.44 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.33 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.69 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.30 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดต่อสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.99 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.71

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X	1					
X ₁	.715**	1				
X ₂	.551**	.165**	1			
X ₃	.625**	.190**	.420**	1		
X ₄	.736**	.424**	.225**	.196**	1	
Y	.609**	.202**	.427**	.658**	.390**	1

**p< .01

จากตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายแบบมีขั้นตอน (Simple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

Model	Unstandardized Coefficients		β	t	Sig.
	B	Std. Error			
a (Constant)	1.225	.237		5.169	.000
X	.776	.057	.609	13.612	.000

R = .609^a R² = .370 Adjusted R² = .368 SE_{est} = .26672 F = 185.287 Sig. = .000

**p< .01

จากตาราง 4 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.609 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.370 ส่งผลต่อความสุขในการ

ทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ 37 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = 1.225 + .776X$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = 0.609Z_x$$

จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี เปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เปลี่ยนไป 0.776 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำแบบมุ่งเกณฑ์ และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ตามลำดับ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสตรีจะมีความละเอียดอ่อน และมีความเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในด้านการทำงาน และมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้ร่วมงานในองค์กร โดยในส่วนของการบริหารจัดการงาน ผู้บริหารสถานศึกษาสตรีมีภาวะความเป็นผู้นำ สามารถวางแผนการดำเนินงาน และตัดสินใจทำงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้รับไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเช่นเดียวกับผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้ชาย ส่งผลให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธิต มณฑาณี ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นภาวะผู้นำแบบสั่งการอยู่ในระดับปานกลาง (สาธิต มณฑาณี, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ ชูปฏิบัติ ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (ปาริชาติ ชูปฏิบัติ, 2554) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อะหมัด ยีสุนทรง ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี พบว่าระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (อะหมัด ยีสุนทรง, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาธิต มณฑาณี ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (สาธิต มณฑาณี, 2559) และการุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์ ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีมหาวิทยาลัยภาคีรัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในภาพรวมมีระดับภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก (การุณนันทน์ รัตนแสนวงษ์, 2555)

2. ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการเป็นที่ยอมรับ ด้านความรักในงาน และด้านการติดต่อสัมพันธ์ ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ในการทำงาน of ครูและบุคลากรในสถานศึกษาส่วนใหญ่ล้วนต้องอาศัยหลาย ๆ ปัจจัยในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีความสุข และมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายต่าง ๆ ได้ภายใต้สถานการณ์การทำงานที่ตึงเครียดและกดดัน ปัจจุบันพบว่า คนในวัยทำงานมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคซึมเศร้าจากความเครียด และความกดดันในการทำงาน และตกอยู่ในภาวะหมดไฟในการทำงาน ซึ่งเป็นภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจที่เป็นผลมาจากความเครียดเรื้อรังในที่ทำงานและไม่ได้ได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ แบ่งลักษณะอาการออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาการที่มีลักษณะเหนื่อยล้าทางอารมณ์ รู้สึกหมดพลัง กลุ่มอาการที่มีทัศนคติเชิงลบต่อความสามารถในการทำงานของตนเอง ขาดความเชื่อมั่นในความสำเร็จ และกลุ่มอาการที่มีประสิทธิภาพการทำงานลดลง ความสัมพันธ์ในที่ทำงานเห็นห่างหรือเป็นไปทางลบกับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ (โรงพยาบาลกรุงเทพ, 2566) โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชา ซึ่งการที่ครูและบุคลากรในโรงเรียนจะสามารถทำงานได้อย่างมีความสุขได้นั้น จะต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่บุคลากรรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความโอ้ออมอารี เข้าใจผู้ร่วมงานมีความเป็นกัลยาณมิตร คอยส่งเสริมให้กำลังใจผู้ร่วมงาน ส่งผลให้ครูและบุคลากรทำงานแล้วรู้สึกมีความสุข รู้สึกถึงความมั่นคงในงาน การเจริญเติบโตก้าวหน้า กระตือรือร้นในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย สนุกกับงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมที่ดีที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสุขในการทำงาน ลดความเครียดและความขัดแย้งภายในองค์กรซึ่งจะช่วยให้องค์กรเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันให้องค์กรสามารถดำเนินทุกอย่างได้สำเร็จ ล้วนต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญคือ ปัจจัยแห่งความสุข โดยจะเห็นได้ว่าถ้าบุคลากรในองค์กรมีความสุขในการทำงานจะส่งผลต่อตนเอง ต่องานที่ได้รับมอบหมาย และต่อองค์กร บุคลากรที่มีความสุขทำให้มีสุขภาพจิตที่ดีส่งผลให้มีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการทำงานและนำไปสู่การพัฒนาองค์กรต่อไป ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญและส่งเสริมบรรยากาศแห่งความสุขที่เอื้อต่อการทำงาน เพื่อให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นส่งผลให้ความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชวนชม ชินะดังกูร ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงานของบุคลากรการศึกษา สังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าความสุขในการทำงานของบุคลากรการศึกษา สังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ชวนชม ชินะดังกูร, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาพร ผังลักษณ์ ได้ศึกษาเรื่อง ความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ความสุขในการทำงานของครูในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (เมธาพร ผังลักษณ์, 2559) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร จันทรัส และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ระดับความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ธนกร จันทรัส และคณะ, 2559) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพนา พัวรักษา ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่าความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลมหาสารคามอยู่ในระดับมาก (พรพนา พัวรักษา, 2554)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำ

ของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมุ่งเกณฑ์ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบสั่งการโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด อยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรี มีความสำคัญมากต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพราะการสร้างบรรยากาศแห่งการทำงานที่มีความสุข และการที่ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในห้องครูได้นั้นส่วนสำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมียุทธศาสตร์ในการบริหาร มีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตลอดจนมีความสัมพันธ์อันดีร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้ความสำคัญกับทั้งผลงานและคน จึงจะส่งผลให้บุคลากรสามารถทำงานได้อย่างมีความสุข สามารถสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรักในองค์กร และความสำเร็จในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสกล พันธ์มาศ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สกล พันธ์มาศ, 2557)

4. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงาน ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด พบว่า ภาวะผู้นำแบบมุ่งเกณฑ์ ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด สามารถร่วมกันพยากรณ์การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ได้ร้อยละ 37 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสตรีมีภาวะความเป็นผู้นำมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในการทำงาน และพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง มีการดูแลเอาใจใส่มากกว่าการควบคุมสั่งการผู้ใต้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม ช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความเป็นกัลยาณมิตร เน้นการทำงานเป็นทีม สามารถนำพาองค์กรของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดที่รวบรวมไว้โดย รัตติกรณ์ จงวิศาล ได้กล่าวว่า การพัฒนาภาวะผู้นำ เพื่อการนำความสามารถของคนให้สามารถใช้สิทธิพลต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มคน ในการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความปรารถนาดีทำให้ได้รับความเชื่อถือศรัทธา ได้รับการยอมรับ ทั้งนี้การเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้บริหารสตรีให้ใช้ความสามารถ และช่วยเพิ่มพลังอำนาจของผู้อื่น เพื่อให้งานบริหารจัดการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ มาตรโพธิ์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับโอกาสผู้บริหารสถานศึกษาสตรีในองค์กร พบว่า สตรีมักจะเห็นคุณค่าของการทำงาน มีความตั้งใจและพยายามทำทุกสิ่งให้ดีที่สุด มีความอดทน ขยัน มีความตั้งใจในการทำงาน และมีศักยภาพในการทำงานสูง (สุพรรณิ มาตรโพธิ์, 2549)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษาสตรีส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 37 นั้นหมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นสตรีมีบทบาทอย่างยิ่งที่จะสร้างความสุขในการทำงานให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และปัจจุบันมีแนวโน้มว่าผู้บริหารสตรีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

ขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการสร้างทัศนคติเชิงบวกเพื่อให้เกิดบรรยากาศในการทำงานที่ดี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของครูและบุคลากรอย่างมีความสุข จึงควรส่งเสริมพัฒนาความรู้และทักษะในด้านดังกล่าวให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนบริหารจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญกับทั้งผลสำเร็จของงานและผู้ใต้บังคับบัญชาควบคู่ไปด้วยกัน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีในองค์กร เพื่อให้ครูและบุคลากรทำงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ด้านภาวะผู้นำมุ่งเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงเสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรลดสถานการณ์การทำงานแบบสั่งการเพียงอย่างเดียว ควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมกันในการทำงาน ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีการเสริมแรงและให้กำลังใจมากกว่าการมุ่งเน้นที่ผลสำเร็จของงานเพียงอย่างเดียว และในด้านของความสุขในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ด้านความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด จึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้น ส่งเสริม และให้กำลังใจครูในการทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้จนสามารถเกิดความสำเร็จในการทำงานได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- การุณันท์ รัตนแสนวงษ์. (2555). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตริมหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารศรีปทุมปริทัศน์ ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 13(2), 38-48.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2555). การบริหารสถานศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: ศรีเอทีฟคอมมอนส์.
- ชวนชม ชินะตังกูร. (2560). ความสุขในการทำงานของบุคลากรการศึกษา สังกัดสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(2), 36-37.
- ธนกร จันท์สี และคณะ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. ใน The national and International Graduate Research Conference 2016. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธ สุนทรายุทธ. (2550). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับงานวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ ชูปฏิบัติ. (2554). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรพนา พัวรักษา. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขในการทำงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์พยาบาลมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2555). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

- เมธพร พังลักษณะ. (2559). ความสุขในการทำงานของครูอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา . มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีการวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิรา พุเจริญ และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีที่ประสบความสำเร็จในสถาบันอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคใต้ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารราชชมงคลล้านนา, 5(2), 111-118.
- โรงพยาบาลกรุงเทพ. (2566). ภาวะหมดไฟในการทำงาน. เรียกใช้เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.bangkokhospital.com/content/burnout-syndrome>
- สกล พันธมาศ. (2557). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 9(2), 44- 55.
- สาธิต มณฑาณี. (2559). พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีในทัศนะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา . มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด. (2564). งานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด. เรียกใช้เมื่อ 9 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.sesact.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนปฏิบัติราชการ 4 ปีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สุพรรณณี มาตรโพธิ์. (2549). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐในเขต กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรกิจ สีอิน. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำ ผู้บริหารสตรีของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อะหมัด ยี่สุนทร. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัด สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Likert, R. (1993). A Technique for the Measurement of Attitude. Chicago: Rand Mc Nally.

ผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการและกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*

THE EFFECT OF BOARD AND INDUSTRY GROUP EFFECTIVENESS ON COST OF DEBT OF LISTED COMPANIES ON THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

นฤพล อ่อนวิมล และ พิธาน แสนภักดี*

Naruphon Onwimon and Pitan Sanpakdee

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi, Thailand

*Corresponding author E-mail: pitan.s@rmutsb.ac.th

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2) ศึกษาผลกระทบกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุดียูมิ จำนวน 524 บริษัท รวมทั้งสิ้น 2,096 ข้อมูล จากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2561 - 2564 รวม 4 ปี จากรายงานประจำปี งบการเงินแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และ SETSMART สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติเชิงอนุมาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ คณะกรรมการบริษัทเพศหญิง และการไม่ควมตำแหน่งประธานกรรมการบริษัทและผู้บริหารสูงสุดมีผลกระทบทางลบและมีนัยสำคัญต่อต้นทุนของหนี้ และยังพบว่าประสิทธิภาพของคณะกรรมการด้านการประชุมของคณะกรรมการไม่มีผลกระทบและนัยสำคัญต่อต้นทุนของหนี้ ในส่วนของกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่า ประเภทอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคเพียงกลุ่มเดียวที่ส่งผลกระทบต่อ ต้นทุนของหนี้ นอกจากนั้นยังพบว่า อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ขนาดของบริษัท และปีที่เก็บข้อมูลมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ โดยผลลัพธ์ดังกล่าวสนับสนุนแนวทาง การกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากบริษัทกำหนดคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะถือว่าเป็นประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ส่งผลให้ต้นทุนของหนี้ของบริษัทลดลงได้

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ, กลุ่มอุตสาหกรรม, ต้นทุนของหนี้สิน

Abstract

The objectives of this article are 1) to study the effect of the Board of Directors' efficiency on the cost of debt of listed companies on the Stock Exchange of Thailand 2) to study the effect

* Received March 5, 2023; Revised April 7, 2023; Accepted May 19, 2023

of industry groups on the cost of debt of listed companies on the Stock Exchange of Thailand. Using a quantitative research model by studying secondary data of 524 companies, a total of 2,096 data from companies listed on the Stock Exchange of Thailand between 2018 - 2021, totaling 4 years from the annual report. Financial Statements, Annual Registration Statement (Form 56-1) and SETSMART. Statistics used in the research were 1) descriptive statistics consisting of minimum, maximum, mean, standard deviation and 2) inferential statistics consisting of analyzing the values. Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis. The results showed that the efficiency of the Board of Directors consists of the size of the Board of Directors. Independence of the Board female board of directors and the absence of the chairman and chief executive officers had a significant and negative impact on the cost of debt. and also found that the efficiency of the board meetings has no significant and significant impact on the cost of debt. As for the industry group, it was found that the consumer goods industry was the only one that affected the cost of debt. It was also found that Debt to Equity Ratio Return on assets company size and the year of data collection affects the cost of debt. These results support good corporate governance guidelines for companies listed on the Stock Exchange of Thailand. If the company determines the characteristics of the Board of Directors in accordance with the principles of good corporate governance, it will be considered the efficiency of the Board. As a result, the cost of the company's debt can be reduced.

Keywords: board effectiveness, Industry types, cost of debt.

บทนำ

หน้าที่ของผู้บริหารที่สำคัญอีกหน้าที่หนึ่ง คือ การจัดหาเงิน เพราะรูปแบบการจัดหาเงินจะกระทบโดยตรงต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัท และต้นทุนเงินทุนที่เกิดขึ้นจากการจัดหาเงินเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่ากิจการและนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจได้ (Siriviroj, S., 2018) โดยทฤษฎีการจัดหาเงินทุนตามลำดับขั้นของ (Myers, S.C. , 1984) ได้ตระหนักถึง ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลจึงเสนอแนะว่า กิจการควรจัดหาเงินทุนจากแหล่งทุนภายในก่อนแหล่งทุนภายนอก โดยเริ่มจากกำไรสะสม การก่องหนี้หรือออกหุ้นกู้ ก่อนการออกขายหุ้นสามัญใหม่ และด้วยเหตุผลของการการจัดหาเงินทุนด้วยการก่องหนี้ นั้น ทำให้กิจการ ได้ประโยชน์จากการนำดอกเบี้ยไปเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อประหยัดภาษี (Modigliani, F. & Miller, M. H., 1963) จึงทำให้บริษัทส่วนใหญ่เลือกการจัดหาเงินจากแหล่งทุนภายนอกด้วยวิธีการก่องหนี้ โดยเฉพาะธุรกิจในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้วิธีการกู้เงินจากธนาคารและออกตราสารหนี้เพื่อนำเงินมาลงทุน (Jantadej, K., & Wattanatorn, W., 2020) เนื่องจาก ผู้บริหารที่เป็นตัวแทนในการดำเนินธุรกิจแทนผู้ถือหุ้นอาจมุ่งหวังเพื่อประโยชน์ส่วนตนแทนการสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น จึงทำให้เกิดปัญหาตัวแทนตามทฤษฎีตัวแทน (Jensen, C., & Mecking, H., 1976) ดังนั้นจึงต้องมีแนวทางในการควบคุมและตรวจสอบให้ผู้บริหารดำเนินงานอย่างโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ ที่เรียกว่าการกำกับดูแลกิจการโดยการตัดสินใจของผู้บริหาร จะอยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาและติดตามโดยคณะกรรมการบริษัทซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญของกลไกการกำกับดูแลกิจการ นอกจากนั้นแล้วประสิทธิภาพของคณะกรรมการยังช่วยปกป้องให้นักลงทุนยังคงได้รับความมั่งคั่งสูงสุด (Reverte, C., 2009) อย่างไรก็ตาม การที่คณะกรรมการบริษัทมุ่งสร้างประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้นนั้น อาจเป็นการถ่ายโอนความมั่งคั่งไปจากผู้ถือหุ้นก็ว่าได้ (Pham, P. K., et al, 2012) กล่าวคือ การถือหุ้นอาจลงทุนอย่างไม่เหมาะสม เช่น การ

ลงทุนที่มากเกินไปในโครงการที่มีความเสี่ยงสูงเมื่อประสบความสำเร็จผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนมากแต่หากไม่สำเร็จเจ้าหนี้จะต้องแบกรับต้นทุนของความล้มเหลว สถานการณ์เช่นนี้จะเพิ่มความเสี่ยงในการผิวนัดชำระหนี้ (Myers, S. C., 1977) และผู้ให้กู้จะป้องกันความเสี่ยงเหล่านี้ด้วยการเพิ่มส่วนชดเชยความเสี่ยงกิจการจึงต้องมีต้นทุนหนี้สูง (Abdi, 2020) ดังนั้น หากผู้บริหารร่วมมือกับผู้ถือหุ้นก็จะเกิดการถ่ายโอนความมั่งคั่ง ไปสู่ผู้ถือหุ้นได้ในที่สุด (Ghouma, H., et al, 2018) ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนต้นทุนของหนี้ (Jantadej, K., & Wattanatorn, W., 2020)

จากเหตุผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพของคณะกรรมการส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ ซึ่งมีงานวิจัยในอดีตการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการที่มีต่อต้นทุนของหนี้ โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ระบุว่าขนาดคณะกรรมการบริษัท อาจมีบทบาทสำคัญในความสามารถของกรรมการที่จะตรวจสอบและควบคุมผู้บริหาร เพราะบริษัทที่มีคณะกรรมการขนาดใหญ่จะเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญและทรัพยากรที่มีให้กับองค์กร (Adams, R. B. & Funk, P., 2012) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรของแต่ถ้าบริษัทที่มีคณะกรรมการขนาดเล็กอาจถูกครอบงำโดยผู้บริหารบริษัทได้ และงานวิจัยของ (Bhuiyan, B. U. & Nguyen, T. H. N., 2020) ที่พบว่าคณะกรรมการขนาดใหญ่ช่วยให้ต้นทุนของหนี้ของบริษัทลดลง โดยงานวิจัยของ (Fama, E., & Jensen, M., 1983) ระบุว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการจากฝ่ายบริหารทำให้มีการติดตามและควบคุมกิจกรรม ของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหนี้จะเชื่อมั่นว่าเมื่อคณะกรรมการมีความเป็นอิสระจะลดความเสี่ยง ลงได้ และงานวิจัยของ (Bhuiyan, B. U. & Nguyen, T. H. N., 2020); (Owusu, A., et al, 2022) ที่พบว่าเมื่อสัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีมากจะทำให้ต้นทุนของหนี้ของบริษัทลดลง และงานวิจัยของ (Stinerock, R. N., et al, 1991) กล่าวว่าผู้หญิงมีความเสี่ยงน้อยกว่าผู้ชาย เนื่องจากผู้หญิงมีความมั่นใจน้อยกว่าในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเสี่ยง ในทำนองเดียวกันงานวิจัยของ (Aksoy, M. & Yilmaz, M. K., 2023); (Pandey, R., et al, 2020) พบว่าผู้ชายสามารถลงทุนในความเสี่ยงได้ดีกว่าผู้หญิง ดังนั้นงานวิจัยส่วนใหญ่จึงพบว่า บริษัทที่มีสัดส่วนคณะกรรมการเพศหญิงมากจะช่วยลดต้นทุนของหนี้ของบริษัทลง งานวิจัยของ (Fama, E., & Jensen, M., 1983); (Jensen, C., & Mecking, H., 1976) พบว่า เมื่อมีการคว่ำตำแหน่งระหว่างประธานกรรมการกับผู้บริหารสูงสุด จะทำให้การตรวจสอบการบริหารงานได้รับผลกระทบอย่างมากเนื่องจากบุคคลนั้นจะปฏิบัติหน้าที่ในแนวทางเดียวกับทีมบริหารมากกว่าผู้ถือหุ้นซึ่งการแยกบทบาททั้งสองออกจากกันเป็นผลดีตามทฤษฎีตัวแทน อาจส่งสัญญาณให้นักลงทุน และเจ้าหนี้ทราบว่ากำลังมีการตรวจสอบและงานวิจัยของ (Harjan, S. A. et al, 2019) พบว่าเมื่อมีการคว่ำตำแหน่งประธานกรรมการกับผู้บริหารสูงสุดจะทำให้ต้นทุนของหนี้ของกิจการเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การคว่ำตำแหน่งอาจเป็นผลดีต่อกิจการหากผู้บริหารมีวัตถุประสงค์จะดูแลทรัพย์สินและสร้างมูลค่าสูงสุดแก่บริษัทตามทฤษฎีการพิทักษ์ งานวิจัยของ (Vafeas, N., 1999) เสนอว่า จำนวนการประชุมคณะกรรมการเป็นตัวแทนที่ดีสำหรับความพยายามในการตรวจสอบของกรรมการ ซึ่งส่งผลต่อการประเมิน ความเสี่ยงของผู้ถือหุ้นก็ เนื่องจากช่วยลดต้นทุน และเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ (Jantadej, K., & Wattanatorn, W., 2020) นอกจากนี้ ผลการศึกษาในอดีตยังพบว่าการเปิดเผยข้อมูลสภาพแวดล้อม ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันยังส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ที่แตกต่างกัน เช่น ผลการศึกษาของ (Fonseka, M., et al, 2019) และบางงานวิจัยยังพบว่า คุณลักษณะของคณะกรรมการบางกลุ่มอุตสาหกรรมเท่านั้นที่มีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ เช่น ผลการศึกษาของ (Pandey, R., et al, 2020)

จากลักษณะของคณะกรรมการที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริษัท เพศหญิง การไม่คว่ำตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุด การประชุมของคณะกรรมการ และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีผลต่อต้นทุนของหนี้ ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้สนใจศึกษาผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการ

และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งในอนาคตบริษัทต่าง ๆ ต้องมีโครงสร้างของคณะกรรมการใหม่ที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มีพลังและความสามารถในการขับเคลื่อนธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยมีมูลค่าเพิ่มตาม ความคาดหวังของผู้ลงทุน การที่กิจการมีคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพจะกำกับดูแลในการบริหารบริษัทให้ ประสบความสำเร็จ โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยแรงสนับสนุนจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้บริหารและกรรมการ ที่เป็นบุคคลภายใน (อนุวัฒน์ ภักดี, 2561) จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อนัก ลงทุนและตลาดทุนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 789 บริษัท จาก 8 กลุ่มอุตสาหกรรม คือ 1) กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 2) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 3) กลุ่มธุรกิจการเงิน 4) กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 5) กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 6) กลุ่มทรัพยากร 7) กลุ่มบริการ และ 8) กลุ่มเทคโนโลยี ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจงเฉพาะ โดยมีเงื่อนไข คือ เป็นบริษัทที่มีข้อมูลงบการเงินรวมทั้งหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี 2561 - 2564 ไม่เป็นบริษัท ในตลาด เอ็ม เอ ไอ (MAI) บริษัทในกลุ่มธุรกิจการเงิน และบริษัทที่เข้าข่ายอาจถูกเพิกถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์ในช่วงปีที่ศึกษา เหลือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 524 บริษัท จำนวน 2,096 ข้อมูล

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ประกอบด้วย ขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริษัทพิเศษ การไม่ควมตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุด การประชุมของคณะกรรมการ และกลุ่มอุตสาหกรรม ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ กลุ่มเทคโนโลยี

ตัวแปรควบคุม คือ อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ขนาดของบริษัท ปีที่เก็บข้อมูล

ตัวแปรตาม คือ ต้นทุนของหนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประกอบด้วย รายงานประจำปี งบการเงิน แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56 - 1) ตั้งแต่ปี 2561 - 2564 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และฐานข้อมูล SETSMART

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) เก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขทางการเงินจากรายงานทางการเงินของแต่ละบริษัท 2) เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการจากแบบแสดงข้อมูลประจำปี (แบบ 56 - 1) และรายงานประจำปีของแต่ละบริษัท

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ดังต่อไปนี้ 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าสูงสุด (Maximum), ค่าต่ำสุด (Minimum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายตัวแปร 2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อการทดสอบสมมติฐาน

6. ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบสมมติฐาน ตามสมการที่ (1) ดังนี้

$$Kd_{it} = \beta_0 + \beta_1 BSIZE_{it} + \beta_2 BIND_{it} + \beta_3 FEMD_{it} + \beta_4 NCDU_{it} + \beta_5 BMEET_{it} + \beta_6 AGR_{it} + \beta_7 RES_{it} + \beta_8 TEC_{it} + \beta_9 SER_{it} + \beta_{10} IND_{it} + \beta_{11} CON_{it} + \beta_{12} PRO_{it} + \beta_{13} DEBT_{it} + \beta_{14} ROA_{it} + \beta_{15} SIZE_{it} + \beta_{16} YEAR + \epsilon_{it} \dots\dots\dots (1)$$

โดย Kd = ต้นทุนของหนี้ จำนวนได้โดยดอกเบี้ยจ่ายรายปีหารด้วยเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยเฉลี่ย

$$K_e = R_f + \beta \cdot (R_m - R_f)$$

R_f = อัตราผลตอบแทนพันธบัตรอายุ 10 ปี (King, M. R., 2009)

R_m = อัตราผลตอบแทนตลาดหลักทรัพย์ จำนวนจาก

$$R_m = (P_t - P_{t-1}) / P_{t-1}$$

P_t = ดัชนีราคาปิดของตลาดหลักทรัพย์วันนี้

P_{t-1} = ดัชนีราคาปิดของตลาดหลักทรัพย์วันก่อน

β = ค่าเบต้าของหลักทรัพย์ เก็บข้อมูลจากเว็บไซต์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Kd = ต้นทุนเงินทุนของเจ้าหนี้ ต้นทุนส่วนนี้ต้องลบอัตราภาษีออก (1-T) เพราะบริษัทสามารถนำดอกเบี้ยจ่ายไปลดภาษีได้ จำนวนจากดอกเบี้ยจ่ายของบริษัทในแต่ละปีหารด้วยค่าเฉลี่ยของหนี้สินที่มีภาระดอกเบี้ยระหว่างปี

$BSize_{it}$ = ขนาดของคณะกรรมการบริษัท วัดจาก จำนวนคณะกรรมการทั้งหมดของบริษัท

$BIND_{it}$ = ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท วัดจาก จำนวนคณะกรรมการอิสระหารด้วยจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดของบริษัท

$FEMD_{it}$ = ความหลากหลายทางเพศในคณะกรรมการบริษัท วัดจาก จำนวนคณะกรรมการเพศหญิงหารด้วยจำนวนกรรมการทั้งหมดของบริษัท

$NCDU_{it}$ = การไม่คว่ำตำแหน่งของประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุด วัดโดยกำหนดให้ตัวแปรหุ่นมีค่าเท่ากับ 1 ถ้าบริษัทมีประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดเป็นคนละคนกัน และตัวแปรหุ่นจะมีค่าเท่ากับ 0 ถ้าบริษัทนั้นมีประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดเป็นคนเดียวกัน

$BMEET_{it}$ = การประชุมของคณะกรรมการบริษัท วัดจาก จำนวนครั้งการประชุมในแต่ละปีของกรรมการทุกคนรวมกันหารด้วยจำนวนกรรมการทั้งหมดของบริษัท

ผลกระทบคงที่ในอุตสาหกรรม = กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) โดยสมมติให้ 1 ถ้าเป็นข้อมูลของกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมนั้นและเป็น 0 ถ้าเป็นกลุ่มอื่น โดยกำหนดให้ AGR_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร, RES_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค, TEC_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มอุตสาหกรรม,

SER_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง, IND_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มทรัพยากร CON_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มบริการ, PRO_{it} คือ ข้อมูลของกลุ่มเทคโนโลยี

DEBT_{it} = อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น วัดจาก หนี้สินรวมหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้น

ROA_{it} = อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ วัดจาก กำไรสุทธิหารด้วยสินทรัพย์รวมของบริษัท

SIZE_{it} = ขนาดของบริษัท วัดโดย ค่าลอการิทึม (Logarithm) ของสินทรัพย์รวมของบริษัท

YEAR = ตัวแปรควบคุมผลกระทบจากการเก็บข้อมูลแต่ละปี กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variables) โดยสมมติให้ YEAR1 = 1 ถ้าเป็นข้อมูลของปี 2561 และเป็น 0 ถ้าเป็นปีอื่น, YEAR2 = 1 ถ้าเป็นข้อมูลของปี 2562 และเป็น 0 ถ้าเป็นปีอื่น, YEAR3 = 1 ถ้าเป็นข้อมูลของปี 2563 และเป็น 0 ถ้าเป็นปีอื่น, YEAR4 = 1 ถ้าเป็นข้อมูลของปี 2564 และเป็น 0 ถ้าเป็นปีอื่น

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 524 บริษัท สำหรับเวลาระยะเวลา 4 ปี จำนวน 2,096 พบว่ามีบริษัทที่ไม่ควมตำแหน่งประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุด มีจำนวน 446 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 85.11 และบริษัทที่มีการควมตำแหน่งประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุด มีจำนวน 78 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 14.89

ตารางที่ 1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรตาม

	หน่วย	ค่าต่ำสุด (Min.)	ค่าสูงสุด (Max.)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Std. Deviation)
BSIZE	คน	5.00	21.00	9.9325	2.4474
BIND	ร้อยละ	0.20	0.78	0.4204	0.0997
FEMD	ร้อยละ	0.00	1.00	0.2084	0.1537
BMEET	ครั้ง	6.00	30.00	6.9598	2.8274
DEBT	เท่า	.0001	31.83	0.91	1.8428
ROA	เท่า	-1.49	0.55	0.03	0.0925
ASSET	ล้านบาท	156.64	3,078,018.83	34,460.49	140,545.89
SIZE	เท่า	11.96	21.84	15.77	1.5603
Kd	%	0.00	14.17	2.07	2.111

จากตารางที่ 1 พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีค่าเฉลี่ยจำนวน 10 คน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทวัดจากสัดส่วนคณะกรรมการอิสระมีค่าเฉลี่ย 42.04 สัดส่วนกรรมการเพศหญิงในคณะกรรมการบริษัทมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 20.84 การประชุมของคณะกรรมการบริษัทมีค่าเฉลี่ย 7 ครั้งต่อปี อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าเฉลี่ย 0.91 เท่า อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ค่าเฉลี่ย 0.03 เท่า สินทรัพย์รวมของบริษัทมีค่าเฉลี่ย 34,460.49 ล้านบาท ขนาดของบริษัทมีค่าเฉลี่ย 15.77 เท่า และ ต้นทุนหนี้สินมีค่าเฉลี่ย 2.07 %

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณเพื่อทดสอบอิทธิพลของการกำกับดูแลกิจการที่มีต่อต้นทุนเงินทุนถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักของบริษัท ซึ่งก่อนการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

	BSIZE	BIND	FEMD	NCDU	BMEET	AGR	RES	TEC	SER	IND	CON	PRO	DEBT	ROA	YEAR	SIZE
BSIZE	1															
BIND	.527**	1														
FEMD	.216**	.114**	1													
NCDU	-.039	-.027	.013	1												
BMEET	.174**	.220**	.061**	.062**	1											
AGR	.096**	-.006	.148**	.013	-.049*	1										
RES	.047*	.165**	-.033	-.095**	.155**	-.130**	1									
TEC	-.132**	-.099**	-.050*	-.022	-.044*	-.102**	-.109**	1								
SER	.076**	.041	.074**	.021	.002	-.196**	-.209**	-.163**	1							
IND	-.083**	-.091**	-.092**	.016	-.139**	-.162**	-.173**	-.135**	-.260**	1						
CON	.029	-.061**	.112**	.041	.031	-.100**	-.107**	-.084**	-.161**	-.134**	1					
PRO	-.046*	.020	-.119**	.017	.049*	-.174**	-.186**	-.145**	-.279**	-.231**	-.143**	1				
DEBT	.025	.043*	-.021	-.018	.108**	-.007	-.001	.098**	-.026	-.081**	-.112**	.120**	1			
ROA	.056**	.022	.046*	.003	-.036	.038	.009	.013	.000	.023	-.019	-.055*	-.272**	1		
YEAR	-.004	-.012	-.008	-.010	-.006	-.005	.014	.001	.002	-.008	-.007	.002	.008	.019	1	
SIZE	.399**	.323**	-.034	-.014	.272**	-.014	.196**	.076**	-.048*	-.173**	-.194**	.145**	.198**	.097**	.022	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรอิสระที่พิจารณาจากค่าสถิติ Pearson Correlation ตามตารางที่ 2 พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่าน้อยกว่า 0.65 และจากการตรวจสอบควบคู่กับค่าสถิติ Tolerance และค่า VIF ในตารางที่ 2 ตัวแปรอิสระทุกตัวมีค่า Tolerance ไม่เข้าใกล้ศูนย์มากนัก กล่าวคือมีค่ามากกว่า 0.10 และมีค่า VIF ไม่เกิน 10 ทำให้ไม่มีปัญหา Multicollinearity และสถิติ Durbin-Watson มีค่า 1.9802 อยู่ในช่วง 1.5-2.5 แสดงถึงค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงเป็นอิสระกัน (Autocorrelation)

ผลการทดสอบ effect of board effectiveness on cost of debt ตามสมมติฐานที่ 1 – สมมติฐานที่ 6 โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการและกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$K_{dit} = \beta_0 + \beta_1 BSIZE_{it} + \beta_2 BIND_{it} + \beta_3 FEMD_{it} + \beta_4 NCDU_{it} + \beta_5 BMEET_{it} + \beta_6 AGR_{it} + \beta_7 RES_{it} + \beta_8 TEC_{it} + \beta_9 SER_{it} + \beta_{10} IND_{it} + \beta_{11} CON_{it} + \beta_{12} PRO_{it} + \beta_{13} DEBT_{it} + \beta_{14} ROA_{it} + \beta_{15} SIZE_{it} + \beta_{16} YEAR_{it} + \epsilon_{it}$$

Variable	Unstandardized		Standardized	t-value	p-value	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	0.8420	0.4857		1.7335	0.0831		
BSIZE	-0.0459	0.0230	-0.0532	-1.9916	0.0465*	0.5934	1.6851
BIND	-0.1344	0.0433	-0.0776	-3.1014	0.0019**	0.6777	1.4754
FEMD	-0.0606	0.0306	-0.0431	-1.9805	0.0477*	0.8956	1.1164
NCDU	-0.3121	0.1235	-0.0526	-2.5270	0.0115*	0.9793	1.0211
BMEET	0.0170	0.0165	0.0227	1.0302	0.3030	0.8686	1.1512
AGR	-0.2788	0.1612	-0.0408	-1.7290	0.0839	0.7626	1.3112
RES	0.1921	0.1585	0.0298	1.2118	0.2257	0.7022	1.4240
TEC	-0.2135	0.1848	-0.0271	-1.1556	0.2479	0.7681	1.3019

Variable	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t-value	p-value	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
IND	-0.2594	0.1383	-0.0469	-1.8748	0.0609	0.6773	1.4763
CON	-0.5890	0.1847	-0.0740	-3.1887	0.0014**	0.7865	1.2713
PRO	-0.1715	0.1358	-0.0324	-1.2632	0.2066	0.6452	1.5497
DEBT	0.1630	0.0255	0.1422	6.3711	0.0000**	0.8513	1.1745
ROA	-4.4639	0.4984	-0.1953	-8.9554	0.0000**	0.8928	1.1200
SIZE	0.1464	0.0347	0.1081	4.2184	0.0000**	0.6466	1.5464
YEAR	0.3027	0.0992	0.0628	3.0492	0.0023**	0.9982	1.0017

ค่า Durbin Watson = 1.9802, ค่า F-value = 18.5843** และ ค่า Adjusted R² = 0.1120
 * หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05, ** หมายถึง ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานตามตัวแบบที่ 1 พบว่า สถิติ F-test ค่า Sig. <.01 แสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวในสมการสามารถร่วมกันทำนายตัวแปรตามได้ และเมื่อพิจารณาค่า Adjusted R² = 0.1120 หมายความว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมดมีผลกระทบต่อตัวแปรตามร้อยละ 11.20 หรือกล่าวได้ว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ 11.20% เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบของประสิทธิภาพของคณะกรรมการพบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัท (BSIZE) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (BINDE) คณะกรรมการพิเศษ (FEMD) และการไม่ควบบำเหน็จของผู้บริหารสูงสุดและประธานกรรมการ (NCDUA) มีค่าสถิติ (p-value) น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และมีทิศทางตรงกันข้าม แสดงว่า องค์ประกอบของประสิทธิภาพของคณะกรรมการดังกล่าวมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัท จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1, 2, 3 และ 4 ในขณะที่ การประชุมของคณะกรรมการบริษัท (BMEET) มีค่าสถิติ (p-value) มากกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงว่าองค์ประกอบดังกล่าวไม่มีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัท จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 5 เมื่อพิจารณาผลกระทบของกลุ่มอุตสาหกรรมต่อต้นทุนของหนี้แล้วพบว่า สินค้าอุปโภคบริโภค(CON) มีค่าสถิติ (p-value) น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และมีทิศทางตรงกันข้าม แสดงว่า กลุ่มอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัท จึงยอมรับสมมติฐานที่ 6 นอกจากนั้นยังพบว่า อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (DEBT) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ขนาดของบริษัท (SIZE) และ ปี (YEAR) ที่แตกต่างกันมีผลกระทบต่อ ต้นทุนของหนี้ของบริษัท

ตารางที่ 4 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H1: ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้	มีผลกระทบในทิศทางลบ
H2: ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท มีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้	มีผลกระทบในทิศทางลบ
H3: คณะกรรมการบริษัทพิเศษมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้	มีผลกระทบในทิศทางลบ
H4: การไม่ควบบำเหน็จของประธานกรรมการและผู้บริหารสูงสุดมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้	มีผลกระทบในทิศทางลบ
H5: ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการบริษัทมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้	ไม่มีผลกระทบในทิศทางลบ
H6: กลุ่มของอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้	มีผลกระทบ

อภิปรายผล

1. การศึกษาผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า ขนาดของคณะกรรมการบริษัทมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี การพึ่งพาทรัพยากร คือ บริษัทที่มีคณะกรรมการขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะมีการประสานกัน และมีเครือข่าย ที่สูงกว่าในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ส่งผลให้มีชื่อเสียงมากขึ้นและสามารถดึงดูดทรัพยากรภายนอกเข้ามาสู่กิจการได้มาก ตลอดจนเข้าถึงการกู้ยืมได้ง่ายขึ้นทำต้นทุนของหนี้ลดลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Bhuiyan, B. U. & Nguyen, T. H. N., 2020) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้ทำให้ต้นทุนของหนี้ของบริษัทลดลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Bhuiyan, B. U. & Nguyen, T. H. N., 2020) เป็นเพราะ การจัดหาเงินจากแหล่งทุนภายนอกนั้นมีความจำเป็นเป็นสิ่งที่ต้องมียอดประกอบของคณะกรรมการที่เหมาะสมโดยเฉพาะสัดส่วนของกรรมการภายนอกควรมากกว่ากรรมการภายใน (Pfeffer, J., 1972) ซึ่งจะสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ให้กู้และการปฏิบัติหน้าที่ได้โดยอิสระของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการพิเศษมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้ สอดคล้องกับการการศึกษาของ (Aksoy, M. & Yilmaz, M. K., 2023) โดยที่คณะกรรมการพิเศษจะมีมุมมองและประสบการณ์ที่หลากหลายเมื่อเทียบกับคณะกรรมการพิเศษชาย (Adams, R. B. & Funk, P., 2012) อีกทั้งกรรมการพิเศษหญิงช่วยลด การจัดการรายได้และลดความเสี่ยงของบริษัท การไม่ควบบำเหน็จของผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัทมีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้ทำให้ต้นทุนของหนี้ลดลงเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Harjan, S. A. et al, 2019) เพราะการแยกหน้าที่ดังกล่าวช่วยลดปัญหาหน่วยงานของกิจการลงได้ เนื่องจากคณะกรรมการจะสามารถตรวจสอบผู้บริหาร ได้โดยอิสระ ความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการบริษัทไม่มีผลกระทบในทิศทางลบต่อต้นทุนของหนี้ การประชุมของคณะกรรมการบริษัทเป็นการพัฒนากลไกของการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ถือหุ้นแต่กระทบกับต้นทุนของหนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Adam, M. et al, 2015) เนื่องมาจากผู้มีส่วนได้เสีย อาจพิจารณาว่าการประชุมคณะกรรมการอาจไม่ใช่เงื่อนไขเพียงพอที่จะรักษาผลประโยชน์เพราะหลังจากอนุมัติโครงการลงทุนที่เสี่ยงเกินไปเพื่อให้ผู้ถือหุ้นพอใจส่งผลให้ผู้มีส่วนได้เสียต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในการควบคุมและติดตามการดำเนินงานของบริษัท และเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายเหล่านี้จึงไม่สามารถลดดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากบริษัทลงได้

2. การศึกษาผลกระทบกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ซึ่งสอดคล้องกับ (Fonseka, M., et al, 2019) โดยการศึกษาพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคมีต้นทุนของหนี้ที่ต่ำซึ่งอาจเกิดจากความสามารถในการจัดหาเงินของผู้บริหารและการกำกับดูแลที่ดีของคณะกรรมการบริษัทที่สร้างความเชื่อใจในการให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ (Phondet, P. et al, 2021) ที่พบว่า อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อุปโภคบริโภคมีทุนโครงสร้างสูงที่สุด

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ผลกระทบประสิทธิภาพของคณะกรรมการและกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีต่อต้นทุนของหนี้ พบว่าขนาดของคณะกรรมการบริษัท ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการบริษัทพิเศษ และการไม่ควบบำเหน็จของผู้บริหารสูงสุดและประธานกรรมการ มีผลกระทบทางลบต่อ ต้นทุนของหนี้ของบริษัท ในขณะที่การประชุมของคณะกรรมการบริษัท ไม่มีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัท และยังพบอีกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัท โดยเฉพาะบริษัทที่อยู่ในกลุ่ม สินค้าอุปโภคบริโภค จะมีต้นทุนของหนี้ที่ลดลง นอกจากนั้นยังพบว่า อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทน จากสินทรัพย์

ขนาดของบริษัท และปีที่เก็บข้อมูลมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ของบริษัท ดังนั้น หากบริษัทกำหนดคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะถือว่าเป็นประสิทธิภาพของคณะกรรมการ โดยมีคณะกรรมการจำนวนที่เพียงพอจะระดมความรู้ความสามารถมาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่กำกับติดตามผู้บริหารได้อย่างมีความเป็นอิสระ และมีกรรมการเพศหญิงเข้าร่วมในทีม จะช่วยให้ ผู้มีส่วนได้เสียเกิดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการบริษัท และส่งผลให้ต้นทุนของหนี้ของบริษัทลดลงได้ และด้วยผลการศึกษาในอดีตจนถึงปัจจุบันเกี่ยวกับคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทและ ต้นทุนของหนี้ ยังมีทิศทางที่หลากหลาย งานวิจัยในอนาคตจึงควรมุ่งศึกษาถึงปัจจัยสนับสนุน ตัวอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ร่วมกับคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัท เช่น หลักความระมัดระวังทางบัญชี หรือ การเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงิน เป็นต้น ในส่วนของข้อเสนอแนะในการวิจัยประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากผลจากการวิจัยจะสามารถลดต้นทุนของหนี้ของบริษัทลงได้ ทำให้บริษัทสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนจัดตั้งคณะกรรมการบริษัทได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ จำนวนกรรมการที่มีมากและมีความหลากหลายทั้งอายุ เพศ และประสบการณ์และมีความเป็นอิสระ โดยเฉพาะประธานกรรมการ จะทำให้ต้นทุนของหนี้ของบริษัทต่ำลง และมูลค่าของบริษัทสูงขึ้น อีกทั้งนักลงทุนยังนำหลักการเดียวกันนี้ไปใช้วางแผนในการลงทุนในบริษัทที่มีคุณสมบัติดังกล่าวจะช่วยให้ลดความเสี่ยง และเกิดความคุ้มค่าในการลงทุนได้ในระยะยาว 2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยงานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบใหม่ คือ กลุ่มอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อต้นทุนของหนี้ โดยเฉพาะบริษัทที่อยู่ในกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคจะมีต้นทุนของหนี้ที่ลดลง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ ความระมัดระวังทางบัญชี หรือการเปิดเผยข้อมูลมีกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคจะส่งผลต่อต้นทุนของหนี้ ของบริษัทอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- อนุวัฒน์ ภัคที. (2561). ผลกระทบของลักษณะคณะกรรมการต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารวิจัยและพัฒนาโลกลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(1), 164-175.
- Adam, M. et al. (2015). Good Corporate Governance and Cost of Debt: Listed Companies on Indonesian Institute for Corporate Governance. Asian Social Science, 11(25), 1911-2025.
- Adams, R. B. & Funk, P. (2012). Beyond the glass ceiling: does gender matter? Management Science, 58(2), 219-235.
- Aksoy, M. & Yilmaz, M. K. (2023). Does board diversity affect the cost of debt financing? Empirical evidence from Turkey. Gender in Management: An International Journal, 38(4), 504-524.
- Bhuiyan, B. U. & Nguyen, T. H. N. (2020). Impact of CSR on cost of debt and cost of capital: Australian evidence. Social Responsibility Journal, 16(3), 419-430.
- Fama, E., & Jensen, M. (1983). Agency problems and residual claims. Journal of Law and Economics, 26(2), 325-344.
- Fonseka, M., et al. (2019). The effect of environmental information disclosure and energy product type on the cost of debt: Evidence from energy firms in China. Pacific-Basin Finance, 54(April 2019), 159-182.
- Ghouma, H., et al. (2018). Corporate governance and cost of debt financing: Empirical evidence from Canada. The Quarterly Review of Economics and Finance, 67(February 2018), 138-148.

- Harjan, S. A. et al. (2019). Political Connections and Cost of Debt Financing: Empirical Evidence from China. *International Journal of Economics and Financial Issue*, 9(1), 212-216.
- Jantadej, K., & Wattanatorn, W. (2020). The Effect of Corporate Governance on the Cost of Debt: Evidence from Thailand. *Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 17(9), 283-291.
- Jensen, C., & Mecking, H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- King, M. R. (2009). The cost of equity for global banks: a CAPM perspective from 1990 to 2009. *BIS Quarterly Review*, September 2009, 59- 73. Retrieved March 20, 2023, from https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt0909g.pdf
- Modigliani, F. & Miller, M. H. . (1963). Corporate Income Taxes and the Cost of Capital: A Correction. *The American Economic Review*, 53(3), 433-443.
- Myers, S. C. (1977). Determinants of corporate borrowing. *Journal of Financial Economics*, 5(2), 147-175.
- Myers, S.C. . (1984). The Capital Structure Puzzle. *THE JOURNAL OF FINANCE*, 39(3), 574-592.
- Owusu, A., et al. (2022). CEO tenure and cost of debt. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 59(2), 507-544.
- Pandey, R., et al. (2020). Female directors on the board and cost of debt: evidence from Australia. *Accounting & Finance*, 60(4), 4031-4060.
- Pfeffer, J. (1972). Size and composition of corporate boards of directors: The organization and its environment. *Administrative Science Quarterly*, 17(2), 218-228.
- Pham, P. K., et al. (2012). Corporate Governance and the Cost of Capital: Evidence from Australian Firms. *Journal of Applied Corporate Finance*, 24(3), 84-93.
- Phondet, P. et al. (2021). Comparison of Industry Types on Intellectual Capital of Thai Listed Companies. *Journal of Management Science Udon Thani Rajabhat university*, 3(2), 21-32.
- Reverte, C. (2009). Do better governed firms enjoy a lower cost of equity capital?: Evidence from Spanish firms. *Corporate Governance*, 9(2), 133-145.
- Siriviroj, S. (2018). "Capital Structure" One of the Important Components for Creating Value of Firm. *EAU Heritage Journal*, 8(2), 91-102.
- Stinerock, R. N., et al. (1991). Gender Differences in the Use of Surrogate Consumers for Financial Decision-Making. *Journal of Professional Services Marketing*, 7(2), 167-182.
- Vafeas, N. (1999). Board meeting frequency and firm performance. *Journal of Financial Economics*, 53(1), 113-142.

การศึกษาทัศนคติที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษและความตระหนักรู้ในความหลากหลาย ของภาษาอังกฤษของนักศึกษา*

EXPLORING STUDENTS' ATTITUDES TOWARD ENGLISH ACCENTS AND THEIR AWARENESS OF THE VARIETIES OF ENGLISH

พจมาน อินทร์อุดม*, วิลาวรรณ ทองสุขแก้ง, ศุภกวีพัฒน์ ทาทอง, วนุชชิตา สุภักควณิช

Podjaman Inudom, Wilawan Tongsupkaeng, Supakawat Thathong, Wanuchida Supakavanich

มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

Kalasin University, Thailand

*Corresponding author E-mail: podjaman.in@ksu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย และ 2. ศึกษาความตระหนักรู้ของนักศึกษาที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีจำนวน 8 คน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์แก่นสาระ ผลการวิจัยพบว่า 1) ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย สรุปผลเป็นแก่นสาระได้ 3 แก่นสาระ ดังนี้ 1.1) ทัศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ สรุปได้ว่านักศึกษามีมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ 1.2) ทัศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษในห้องเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นรูปแบบความหลากหลายของภาษาอังกฤษที่ดีที่สุด ที่ควรใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการออกเสียง 1.3) เรื่องการตระหนักถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ อาจจะเร็วเกินไปที่จะบอกว่า นักศึกษามีความตระหนักในเรื่องนี้ เพราะนักศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องสำเนียงมากนัก ตราบใดที่สื่อสารกันเข้าใจก็พอ และ 2) ความตระหนักรู้ของนักศึกษาที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษ แสดงผล 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 แสดงให้เห็นถึงสำเนียงที่นักศึกษารู้จัก ดังนี้ สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย สำเนียงสิงคโปร์ สำเนียงแคนาดา สำเนียงฝรั่งเศส สำเนียงอิตาลี และ สำเนียงจีน ส่วนที่ 2 สำเนียงที่นักศึกษาต้องการมีหรือได้รับมาคือ สำเนียงอเมริกัน สำเนียงออสเตรเลีย และ สำเนียงบริติช ส่วนที่ 3 สำเนียงที่นักศึกษาเชื่อว่าดีที่สุดคือสำเนียงอเมริกันและบริติช

คำสำคัญ: ทัศนคติ, สำเนียงภาษาอังกฤษ, ความตระหนักรู้, ความหลากหลายของภาษาอังกฤษ

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the attitudes of students toward varieties of English accents and 2) to study the awareness of students towards varieties of English. A type of research used in this study was qualitative research. The population was undergraduate

* Received March 10, 2023; Revised March 28, 2023; Accepted May 22, 2023

students from a university in the Northeast of Thailand. Eight students were selected by purposive random sampling. Data was analyzed by using the thematic analysis method. The instrument used to collect data was the semi-structured interview. The results of the research were shown as follows. 1) The attitudes of students toward various accents of English can be summarized into three points. 1.1) Firstly, the students had positive perspective and attitudes towards the variety of English accents. 1.2) Secondly, American English was considered as the best variation of the English language, especially pronunciation, that should be taught in English class. 1.3) Finally, the students did not show a significant awareness towards the varieties of the English language as they value communication over accents. 2) The students' awareness of the varieties of the English language were divided into three points. 2.1) Firstly, British, American, Indian, Filipino, Thai, Singaporean, Canadian, French, Italian, and Chinese accents of English were recognized by the students. 2.2) Secondly, American, British, and Australian accents were preferred to be acquired the most by the students. 3.3) Finally, American and British accents were considered as the best two varieties of English accent.

Keywords: Attitudes, English Accents, Awareness, Varieties of English

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล (International language) ที่มีจำนวนคนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาใช้ในการติดต่อสื่อสารเพิ่มมากขึ้น (Ambele, E. A. & Boonsuk, Y., 2021) และภาษาอังกฤษยังมีความสำคัญเพราะเป็นภาษากลาง (English as a lingua franca: ELF) ที่สามารถใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารในด้านต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์สามารถใช้สื่อความหมายได้อย่างหลากหลายวัตถุประสงค์ เพื่อให้เข้าใจความต้องการซึ่งกันและกัน เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ติดต่อสื่อสารไม่เฉพาะแค่ในประเทศที่เป็นเจ้าของภาษาเท่านั้น แต่ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานและเป็นภาษาที่คนทั่วโลกใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อใช้สื่อความหมายให้เข้าใจตรงกัน ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาเพิ่มมากขึ้นกว่าเจ้าของภาษา (Crystal, D., 1997); (Kachru, B. B., 1992); (Jenkins, J., 2015) ซึ่งพวกเขาใช้ภาษาอังกฤษในบริบทการสื่อสารที่หลากหลายและใช้ภาษาอังกฤษในฐานะที่เป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าภาษาอังกฤษไม่ใช่ภาษาที่ใช้เฉพาะเจ้าของภาษาหรือเป็นภาษาของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งอีกต่อไป (Brumfit, C. J., 2001) แต่กลายเป็นเครื่องมือของผู้คนทั่วโลกที่ใช้สื่อสารกัน ทำให้ภาษาอังกฤษแพร่กระจายไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกและเกิดวิวัฒนาการเป็นภาษาอังกฤษที่ใช้เฉพาะถิ่นนั้น ๆ ภายใต้อิทธิพลแวดล้อมและวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค ซึ่งเรียกว่า “World Englishes” หรือ “ความหลากหลายของภาษาอังกฤษ”

ภาษาอังกฤษถูกใช้เป็นภาษากลางในการสื่อสารทั้งในวงการอุตสาหกรรมสันถนาการของไทยอย่างแพร่หลาย และอุตสาหกรรมนี้ถือว่าเป็นหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยมากที่สุด ภาษาอังกฤษยังเป็นภาษาที่มีการเรียนการสอนในระดับการศึกษาที่สูงในประเทศไทย โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัย อีกทั้งยังมีการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้ซื้อสินค้าและแบรนด์ต่างๆอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ความหลากหลายของภาษาอังกฤษยังไม่ได้ถูกให้ความสำคัญเท่าที่ควรในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย เนื่องจากภาษาอังกฤษที่ใช้ในห้องเรียน มักถูกสอนตามรูปแบบของภาษาอังกฤษแบบมาตรฐาน หรือ “Standard English” ที่เป็นที่ยอมรับในประเทศไทย ผู้เรียนส่วนมากยังคงชื่นชอบในสำเนียงภาษาอังกฤษของเจ้าของภาษามากกว่าสำเนียงภาษาอังกฤษของผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาโดยตรง (Kunschak, C. & Fang, F., 2008);

(Jindapitak, N. & Teo, A., 2014) สอดคล้องกับ (Ambele, E. A. & Boonsuk, Y., 2021) ที่กล่าวว่า นักศึกษา มหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อภาษาอังกฤษสำเนียงไทยของตนเอง นอกจากนี้ Saengboon, S. พบว่า นักศึกษาไม่ค่อยสนใจกับความหลากหลายของภาษาอังกฤษ และนักศึกษาไทยส่วนใหญ่ก็ยังชื่นชอบความหลากหลายของภาษาอังกฤษ (Saengboon, S., 2015) เช่น ภาษาอังกฤษสำเนียงบริติชหรือแบบอังกฤษ (British English) และภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน (American English) เป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษสำเนียงอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน ในงานวิจัยของ Snodin, N. S., & Young, T. J. พบว่า ถึงแม้ว่าภาษาอังกฤษกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศไทย แต่เมื่อพูดถึงเรื่องความชอบส่วนตัวของผู้เรียนแล้ว ภาษาอังกฤษสำเนียงบริติชและสำเนียงอเมริกันก็ยังคงเป็นที่ต้องการของนักศึกษาไทยส่วนใหญ่ (Snodin, N. S. & Young, T. J., 2015) จากการศึกษาเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษา ผู้ปกครอง หน่วยงานรัฐบาลและสถาบันการศึกษาในประเทศไทย ดูเหมือนจะสนับสนุนการบูรณาการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามแบบธรรมเนียมนิยมที่ให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษแบบบริติชและภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเท่านั้น (Geerson, E., 2012) ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจที่แนวคิดเรื่องความหลากหลายของภาษาอังกฤษ ที่พยายามสร้างความตระหนักเรื่องความหลากหลายของวัฒนธรรมและภาษาอังกฤษ จะยังไม่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากนักศึกษาไทยเท่าที่ควร นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางจากนักวิชาการทางการศึกษาเรื่องความหลากหลายของภาษาอังกฤษว่าสถาบันการศึกษาควรนำภาษาอังกฤษรูปแบบใดมาใช้สอนนักเรียนและนักศึกษา เพราะแม้แต่เจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานอย่าง ชาวอเมริกัน ชาวอังกฤษ หรือ ชาวออสเตรเลีย ก็ยังมีการใช้คำศัพท์บางคำและมีสำเนียงภาษาอังกฤษที่แตกต่างกันออกไป

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษและความตระหนักในความหลากหลายของภาษาอังกฤษของนักศึกษา เพื่อศึกษาทัศนคติและความตระหนักที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย เป็นเรื่องสำคัญที่จะศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลายเพื่อออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอนให้ตอบสนองและเหมาะสมต่อความต้องการและสถานการณ์ของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักของผู้เรียนที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิง คุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ นักศึกษาวิชาเอกภาษาอังกฤษจำนวน 8 คน นักศึกษาทุกคนกำลังศึกษาอยู่ในปีที่ 3 เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้กำลังเรียนรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งผู้วิจัยหลักเป็นผู้รับผิดชอบ ในภาคการศึกษาแรกของปีการศึกษา 2565 นักศึกษาทั้งหมดมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีภาษาอีสานเป็นภาษาท้องถิ่น ในบริบทของห้องเรียนผู้วิจัย นักศึกษาจะใช้ภาษาไทยกลางเป็นภาษาหลักในห้องเรียนและนักศึกษาจะใช้ภาษาถิ่นนอกชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม ภาษาถิ่นอาจจะถูกใช้ในห้องเรียนหากนักศึกษาต้องการแสดงออกอย่างกระตือรือร้นหรือมีความรู้สึกที่ใช้ภาษาถิ่นแล้วได้ใจความที่แน่นอนมากกว่า และมีความสามารถทางภาษาอังกฤษอยู่ในระดับกลางถึงระดับสูง เป็นผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มีความเป็นไปได้อย่างสูงในอนาคตที่จะได้สัมผัสกับสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย และเป็นกลุ่ม

บุคคลที่มีความสามารถทางวิชาชีพ สติปัญญาและคุณลักษณะที่ได้รับการประเมินตามสำเนียงของผู้ใช้ นักศึกษาเหล่านี้มีโอกาสได้เรียนกับครูสอนภาษาอังกฤษทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาเองและไม่ใช่เจ้าของภาษา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้เข้าร่วมได้รับการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลซึ่งมีการบันทึกเสียงไว้เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ในตอนแรกนักวิจัยสอบถามความยินยอมผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นรายบุคคล ว่ายินยอมมีส่วนร่วมในการทำวิจัยครั้งนี้หรือไม่ และหลังจากผู้เข้าร่วมวิจัยได้ตกลงเข้าร่วมงานวิจัยนี้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้แก่ผู้เข้าร่วม หลังจากนั้นนักวิจัยได้ขอให้ผู้เข้าร่วมลงนามในแบบฟอร์มยินยอมและสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ผู้วิจัยได้จัดบันทึกในระหว่างการรวบรวมข้อมูลภาคสนามเพื่อจดหัวข้อที่สำคัญหรือไม่ชัดเจน คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ถูกดัดแปลงมาจากการศึกษาของ (Fang, F., 2020); (Ahn, H., 2017) การสัมภาษณ์รายบุคคลดำเนินการเป็นภาษาไทยเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เข้าร่วมรู้สึกสบายใจและช่วยให้พวกเขาเข้าใจคำถามและแสดงออกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้วิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ถูกนำมาใช้ในการศึกษานี้เพื่อจัดระเบียบข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากข้อมูลถูกถอดเสียงเป็นข้อความแบบคำต่อคำ ข้อมูลที่ถอดเสียงจะถูกเข้ารหัส (code) ข้อมูลรหัสถูกจัดหมวดหมู่และใส่เป็นแก่นสาระ (Theme)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย จากการสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้างและจำแนก สามารถสรุปผลเป็นแก่นสาระได้ 3 แก่นสาระ ดังนี้ 1) ทัศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ จากการสัมภาษณ์นักศึกษา แสดงให้เห็นได้ถึงมุมมองและทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ รวมถึงความเข้าใจถึงความหลากหลายในการใช้ภาษาอังกฤษ 2) ทัศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษในห้องเรียนภาษาอังกฤษจากประเด็นนี้ ผู้เข้าร่วมวิจัยให้คะแนนภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นรูปแบบความหลากหลายของภาษาอังกฤษที่ดีที่สุดที่ควรใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ELT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการออกเสียง และยังคงความคิดเห็นว่าการได้สัมผัสกับสำเนียงที่หลากหลายช่วยให้พวกเขาเข้าใจความหลากหลายของภาษาอังกฤษได้ 3) การตระหนักถึงความหลากหลายในภาษาอังกฤษของนักศึกษา จากการสอบถามผู้เข้าร่วมงานวิจัยในประเด็นนี้ ทำให้ทราบว่า แม้ว่าผู้เข้าร่วมงานวิจัยจะทราบถึงความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ ตามผลสรุปในตารางที่ 1 แต่แสดงความสนใจหรือให้ความสำคัญกับความหลากหลายของภาษาอังกฤษในแต่ละแบบมากนัก ดังนั้น เป็นการด่วนสรุปเกินไปว่าผู้เข้าร่วมงานวิจัยตระหนักถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ

2. ผลจากการศึกษาความตระหนักรู้ของนักศึกษาที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษ สามารถจำแนกออกได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การตระหนักรู้ของนักศึกษาถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ

ผู้เข้าร่วม	สำเนียงที่รู้จักและคุ้นเคย	สำเนียงที่อยากพูดได้	เรียงลำดับสำเนียงที่ดี-แย่ที่สุด
คนที่ 1	สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงฟิลิปปินส์	สำเนียงออสเตรเลีย	สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงฟิลิปปินส์
คนที่ 2	สำเนียงบริติช	สำเนียงออสเตรเลีย	สำเนียงอเมริกัน

ผู้เข้าร่วม	สำเนียงที่รู้จักและคุ้นเคย	สำเนียงที่อยากพูดได้	เรียงลำดับสำเนียงที่ดี-แย่ที่สุด
	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย สำเนียงสิงคโปร์		สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงอินเดีย
คนที่ 3	สำเนียงอินเดีย สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงไทย	สำเนียงอเมริกันหรือ สำเนียงบริติช	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงญี่ปุ่น สำเนียงอินเดีย
คนที่ 4	สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงสิงคโปร์ สำเนียงญี่ปุ่น	สำเนียงอเมริกัน	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงไทย สำเนียงญี่ปุ่น
คนที่ 5	สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงสเปน สำเนียงไทย สำเนียงฝรั่งเศส สำเนียงอิตาลี สำเนียงจีน	สำเนียงอเมริกัน	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงฝรั่งเศส สำเนียงอิตาลี สำเนียงจีน
คนที่ 6	สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงแคนาดา	สำเนียงบริติช	สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงแคนาดา สำเนียงออสเตรเลีย
คนที่ 7	สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย	สำเนียงอเมริกัน	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย สำเนียงอินเดีย
คนที่ 8	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงอินเดีย สำเนียงละติน (สเปน)	สำเนียงอเมริกัน	สำเนียงอเมริกัน สำเนียงบริติช สำเนียงละติน (สเปน) สำเนียงอินเดีย

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ความตระหนักรู้ของนักศึกษาที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแสดงผล 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 แสดงให้เห็นถึงสำเนียงที่นักศึกษาตระหนักรู้ดังนี้

สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย สำเนียงสิงคโปร์ สำเนียงแบบฝรั่งเศส สำเนียงอิตาลี สำเนียงแบบจีน และสำเนียงแคนาดา ส่วนที่ 2 สำเนียงที่นักศึกษาต้องการมีหรือได้รับมาคือ สำเนียงอเมริกัน สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงบริติช ส่วนที่ 3 สำเนียงที่นักศึกษามองเห็นและเชื่อว่าดีที่สุดคือ สำเนียงอเมริกันและบริติช

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย จากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างและจำแนก สามารถสรุปผลเป็นแก่นสาระได้ 3 แก่นสาระ ดังนี้

1.1 ทักษะของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ จากการสัมภาษณ์นักศึกษา แสดงให้เห็นได้ถึงมุมมองและทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษมากไปกว่านั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยยังเข้าใจถึงความหลากหลายในการใช้ภาษาอังกฤษ หลังจากที่ให้นักศึกษาระบุสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย และบอกถึงความแตกต่างของสำเนียงต่างๆ พบว่า นักศึกษาสามารถจดจำสำเนียงอเมริกัน บริติช ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ อินเดีย ไทย และญี่ปุ่น นอกเหนือจากนั้นยังพบว่า นักศึกษาจัดลำดับให้สำเนียงอเมริกัน บริติช และออสเตรเลีย เป็นสำเนียงที่ดีที่สุด อีกทั้งผู้เข้าร่วมวิจัยยังมีความเชื่อว่า การใช้สำเนียงอเมริกันและบริติชเป็นสำเนียงที่ดูเหมาะสมและน่าเชื่อถือ เพราะทำให้ดูเหมือนว่าเป็นเจ้าของภาษาที่แท้จริง ดังข้อคิดเห็นที่ 1 - 3

ข้อคิดเห็นที่ 1 “ดิฉันชอบดูวิดีโอบน YouTube และมักจะดูรายการที่เป็นของชาวต่างชาติค่ะ เจ้าของรายการพูดสำเนียงคนอังกฤษ มันทำให้เขาดูมีเสน่ห์ ดิฉันรู้สึกมีความสุขเวลาที่ได้ฟังเขาพูดค่ะ”

ข้อคิดเห็นที่ 2 “ดิฉันคิดว่าสำเนียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นสำเนียงที่เพราะที่สุด รองลงมาคงเป็นสำเนียงอังกฤษ (บริติช) ซึ่งดิฉันก็ชอบเหมือนกันค่ะ ดิฉันคงจะมีสำเนียงภาษาอังกฤษแบบยุโรปหากดิฉันสามารถพูดภาษาอังกฤษสำเนียงอังกฤษได้ แต่ที่จริงแล้ว ดิฉันอยากพูดภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกันมากที่สุด เพราะมันทำให้ดูเหมือนว่าดิฉันเป็นคนที่มาจากต่างประเทศ ซึ่งมันทำให้รู้สึกดีค่ะ และการมีสำเนียงแบบนั้นมันทำให้ดูเหมือนเราเป็นคนมีความรู้”

จากข้อคิดเห็นดังกล่าวทำให้เห็นว่า สำเนียงการพูดภาษาอังกฤษแบบอเมริกันและอังกฤษเป็นสำเนียงที่ได้รับความนิยมสูงสุด ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นว่า การมีสำเนียงแบบอเมริกันและบริติชเป็นสำเนียงที่ดีที่สุด แต่ยังแสดงให้เห็นว่า การใช้สำเนียงการพูดแบบอเมริกันและบริติชเป็นเรื่องที่หรูหราและพิเศษไปอีกชั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Garrett, P. ที่ได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจไว้ว่า ผู้คนมักจะตัดสินความรู้ความสามารถ ความเป็นมิตร ความน่าเชื่อถือ หรือแม้กระทั่งสถานะทางสังคมของคนอื่น จากวิธีการใช้ภาษาของแต่ละบุคคล (Garrett, P., 2010); (Buckingham, L., 2015) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ผู้ฟังสามารถอนุมานข้อมูลชีวประวัติทางสังคมของผู้พูดได้จากสำเนียงของผู้พูดเอง เช่น แหล่งที่มาถิ่นกำเนิดของผู้พูด ภาษาแม่ของผู้พูด ชนชั้นทางสังคมและระดับการศึกษาของผู้พูด Buckingham, L. ซึ่งสอดคล้องกับ Baker, W. และ Dragojevic, M. ที่อธิบายว่าทัศนคติทางภาษาของแต่ละบุคคล ส่งผลต่อลักษณะการใช้ภาษาในแต่ละสังคม และ ผู้คนมักจะตัดสินคนอื่นจากการพูดและสำเนียงโดยอัตโนมัติและไม่รู้ตัว (Buckingham, L., 2015); (Baker, W., 2015); (Dragojevic, M., 2018)

ข้อคิดเห็นที่ 3 “เนื่องจากว่า สื่อ โฆษณาประชาสัมพันธ์ และเพลง ต่างนำเสนอในรูปแบบสำเนียงอเมริกัน และผู้คนโดยส่วนมากก็ใช้สำเนียงอเมริกัน เลยทำให้เราค้นเคยกับสำเนียง และเราเข้าใจได้ง่ายขึ้นหากเขาพูดกับเราด้วยสำเนียงอเมริกัน”

นอกจากนี้ จากข้อคิดเห็นที่ 3 แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของโลกในยุคข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรม ประชานิยม ที่ช่วยให้วัฒนธรรมและรูปแบบการใช้ชีวิตของเจ้าของภาษาเผยแพร่ไปทั่วโลกได้ง่ายขึ้น กอปรกับการ เปิดกว้างทางการตลาดของเกือบทุกประเทศ ซึ่งเป็นผลพวงมาจากระบบเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ และ Hamel, R. E. ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาอังกฤษถือเป็นกุญแจสำคัญในด้านการติดต่อการค้าและอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ จึงไม่น่า แปลกใจว่า เหตุใดผู้เข้าร่วมวิจัยจึงสามารถจดจำรูปแบบสำเนียงแบบบริติชและอเมริกันได้ดีที่สุด (Hamel, R. E., 2005)

1.2 ทศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษในห้องเรียน ภาษาอังกฤษ ไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่าเหตุใดผู้เข้าร่วมวิจัยคิดว่าสำเนียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นสำเนียงที่ดี ที่สุดในหมวดการสอนภาษาอังกฤษ (ELT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการออกเสียง จากข้อคิดเห็นที่ 4 นอกเหนือจากนั้น ผู้เข้าร่วมวิจัยแสดงความคิดเห็นว่าการได้มีประสบการณ์สัมผัสกับสำเนียงที่หลากหลายสามารถ ช่วยให้เข้าใจความหลากหลายของภาษาอังกฤษได้ ดังข้อคิดเห็นที่ 4 - 5

ข้อคิดเห็นที่ 4 “ดิฉันคิดว่าสำเนียงที่ใช้มากที่สุดในห้องเรียนภาษาอังกฤษเป็นสำเนียงอเมริกัน เพราะเท่าที่จำได้เราได้เรียนภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกันมาตั้งแต่ชั้นอนุบาล ซึ่งที่จริงแล้วดิฉันก็ฟังได้มาตระหนัก ในตอนที่เรียนมหาวิทยาลัยนี่เอง เพราะพบว่าบางสำเนียงและการออกเสียงมีความแตกต่างออกไปจากที่เคยรับรู้ เลยทำให้ทราบว่า ที่ผ่านมามีเรียนสำเนียงอเมริกันโดยตลอดมา”

ข้อคิดเห็นที่ 5 “มันขึ้นอยู่กับบริบท ถ้าหากว่าเป็นในห้องเรียน เราอาจจะต้องเรียนสำเนียง ภาษาอังกฤษที่เหมาะสม ซึ่งคือสำเนียงภาษาอังกฤษแบบอเมริกันหรือแบบบริติช แต่ถ้าหากว่าเราอยากมี ประสบการณ์ในความหลากหลายของสำเนียงภาษา เราจะต้องฟังภาษาอังกฤษที่หลากหลาย”

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความเชื่อว่าจะต้องใช้สำเนียงภาษาอังกฤษในห้องเรียน แบบเจ้าของภาษา เพราะจะทำให้มีความใกล้เคียงกับการเป็นเจ้าของภาษามากที่สุด และหากสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ได้ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา (บริติชและอเมริกัน) ก็จะทำให้มีสิทธิประโยชน์เหนือกว่าผู้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วไป นอกเหนือจากนั้นแล้ว อาจจะเชื่อมโยงไปถึงเรื่องของการทดสอบมาตรฐานภาษาอังกฤษซึ่งถูกจัดขึ้นใน แนวทางปฏิบัติแบบเจ้าของภาษา ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหลากหลายของ ภาษาอังกฤษอย่างเต็มความสามารถเพราะยังยึดติดกับภาษาอังกฤษที่เป็นมาตรฐานเดิม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัย ของ (Fang, F., 2015)

1.3 การตระหนักถึงความหลากหลายในภาษาอังกฤษของนักศึกษา จากผลของการสัมภาษณ์ เพิ่มเติมตามข้อคิดเห็น 6, 7 และ 8 อาจจะเป็นการด่วนสรุปเกินไปว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความตระหนักในเรื่องความ หลากหลายของภาษาอังกฤษ เพราะถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมวิจัยจะเข้าใจว่า สำเนียงการใช้ภาษาอังกฤษมีความ หลากหลาย หรือมีการกล่าวถึงว่าสำเนียงภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่มีการใช้ ตามข้อคิดเห็นที่ 6 และ 7 อย่างไร ก็ดี ผู้เข้าร่วมวิจัยบางคนยังไม่เห็นความสำคัญของความหลากหลายของภาษาอังกฤษ ตราบใดที่ผู้ส่งสารกับผู้รับ สารสื่อสารกันเข้าใจก็เพียงพอแล้ว ดังข้อคิดเห็นที่ 6 - 8

ข้อคิดเห็นที่ 6 “ดิฉันมีความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกัน และรองลงมาคือ สำเนียงไทย ดิฉันคิดว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของโลก ทุกคนสามารถเข้าใจกันได้หากใช้ภาษาอังกฤษ ดิฉัน เชื่อว่าการได้ยืมภาษาอังกฤษหลากหลายสำเนียงจะทำให้เข้าใจที่มาของผู้พูด แต่อาจจะมียุบสรรคในเรื่องของ ความเข้าใจบ้าง”

ข้อคิดเห็นที่ 7 “อินเดียมีความแตกต่างหากพูดถึงเรื่องของสำเนียง โดยคนอินเดียมีความรับรู้ที่ แตกต่างออกไป พวกเขาเชื่อว่าสำเนียงของพวกเขาเป็นสำเนียงปกติทั่วไป และภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่พวกเขาใช้ ในการสื่อสารระหว่างกันด้วย ไม่เหมือนประเทศของเรา”

ข้อคิดเห็นที่ 8 “มันไม่สำคัญว่าจะเป็นสำเนียงแบบไหน ถ้าหากเราสามารถเข้าใจในสิ่งที่สื่อสารได้ หรือหากเราไม่เข้าใจ เราสามารถถามผู้พูดได้ว่าเขาหมายความว่าอย่างไร เราไม่จำเป็นต้องพูดสำเนียงที่เหมือนกัน ถ้าหากเราสามารถสื่อสารกันเข้าใจก็เพียงพอแล้ว”

ถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมวิจัยจะนิยมการใช้ภาษาอังกฤษสำเนียงแบบเจ้าของภาษามากกว่าในห้องเรียน แต่ดูเหมือนว่าผู้เข้าร่วมวิจัยจะตระหนักถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ ทุกคนรับรู้และเข้าใจว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาของโลก และการพูดภาษาอังกฤษมีสำเนียงที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับแหล่งที่อยู่ของผู้พูด และสำเนียงของภาษาไม่ใช่สิ่งกีดขวางการติดต่อสื่อสารกันของผู้คน นอกเหนือจากนั้นแล้ว ยังมีเรื่องของความโดดเด่นในเรื่องอัตลักษณ์ของกลุ่มประเทศวงนอกที่ใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่ใช่ทุกคนจะเข้าใจและตระหนักถึงเรื่องดังกล่าวกับกลุ่มประเทศวงนอกที่เคยอยู่ภายใต้อาณานิคมของอังกฤษ เช่น อินเดีย โดยอินเดียใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและในภาคส่วนของรัฐ อีกทั้งยังเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สอง ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ สอดคล้องกับการวิจัยของ Ambele, E. A., & Boonsuk, Y. ที่กล่าวว่า ประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน เพียงแต่ใช้ในห้องเรียนเท่านั้น (Ambele, E. A. & Boonsuk, Y., 2021)

2. ความตระหนักรู้ของนักศึกษาที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษ จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างแสดงผล 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 แสดงให้เห็นถึงสำเนียงที่นักศึกษาตระหนักรู้ดังนี้ สำเนียงแบบอังกฤษ สำเนียงแบบอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย สำเนียงสิงคโปร์ สำเนียงไทย สำเนียงแบบฝรั่งเศส สำเนียงอิตาลี สำเนียงแบบจีน และสำเนียงไทย ส่วนที่ 2 สำเนียงที่นักศึกษาต้องการมีหรือได้รับมาคือ สำเนียงอเมริกัน สำเนียงออสเตรเลีย สำเนียงบริติช ส่วนที่ 3 สำเนียงที่นักศึกษามองเห็นและเชื่อว่าดีที่สุดคือ สำเนียงอเมริกันและบริติช สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Saengboon, S., 2015); (Jindapitak, N. & Teo, A., 2014)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1. ทศนคติของนักศึกษาที่มีต่อสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลายสรุปผลเป็นแก่นสาระได้ 3 แก่นสาระ ดังนี้ 1.1) ทศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นได้ถึงมุมมองและทัศนคติที่ดีของผู้เรียนที่มีต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษ ยิ่งไปกว่านั้น ยังเข้าใจถึงความหลากหลายในการใช้ภาษาอังกฤษ 1.2) ทศนคติของนักศึกษาต่อความหลากหลายของสำเนียงภาษาอังกฤษในห้องเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาอังกฤษแบบอเมริกันเป็นรูปแบบความหลากหลายของภาษาอังกฤษที่ดีที่สุดที่ควรใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ELT) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการออกเสียง 1.3) การตระหนักถึงความหลากหลายในภาษาอังกฤษของนักศึกษา ทำให้ทราบว่า นักศึกษาไม่ได้แสดงความสนใจหรือให้ความสำคัญกับความหลากหลายของภาษาอังกฤษในแต่ละแบบมากนัก ยังเร็วเกินไปที่จะบอกว่าความตระหนักถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ 2. ความตระหนักรู้ของนักศึกษาที่มีต่อความหลากหลายของภาษาอังกฤษ แสดงผล 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 แสดงให้เห็นถึงสำเนียงที่นักศึกษาตระหนักรู้ ดังนี้ สำเนียงบริติช สำเนียงอเมริกัน สำเนียงอินเดีย สำเนียงฟิลิปปินส์ สำเนียงไทย สำเนียงสิงคโปร์ สำเนียงแบบฝรั่งเศส สำเนียงอิตาลี สำเนียงแบบจีน และสำเนียงแคนาดา ส่วนที่ 2 สำเนียงที่นักศึกษาต้องการพูดได้หรือได้รับมาคือ สำเนียงอเมริกัน สำเนียงออสเตรเลีย และสำเนียงบริติช ส่วนที่ 3 สำเนียงที่นักศึกษามองเห็นและเชื่อว่าดีที่สุดคือสำเนียงอเมริกันและบริติช ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะต่อการจัดการด้านการศึกษาและตามหลักการพื้นฐานของภาษาอังกฤษในฐานะกระบวนทัศน์ภาษาสากล (English as an international language paradigm) ในบริบทของห้องเรียนภาษาอังกฤษ นักศึกษาควรได้รับการเรียนการสอนที่เป็นภาษาอังกฤษแบบสำเนียงและประเภทต่าง ๆ ในมุมมองของภาษาอังกฤษในฐานะกระบวนทัศน์ภาษาสากล ตัวอย่างเช่น ผู้กำหนดนโยบายของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ควรเริ่มให้มีการสรรหาครูที่มีการศึกษาซึ่งภาษาแรกไม่ใช่ภาษาอังกฤษเพื่อสร้างความเข้าใจและประสบการณ์ในกับนักศึกษา นอกจากนี้การค้นหาลือการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ที่แสดงถึงความหลากหลายของภาษาจะทำให้ นักศึกษาตระหนักถึงความหลากหลายของภาษาอังกฤษ ที่เป็นที่ยอมรับและยืนยันได้ว่าภาษาอังกฤษในฐานะ กระบวนทัศน์ภาษาสากลและบทเรียนภาษาอังกฤษในอุดมคติสามารถใช้เป็นรากฐานเพื่อความเข้าใจกันได้ทั่วโลก ซึ่งน่าจะได้สัมผัสกับวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ของตนเองโดยผ่านการเรียนภาษาอังกฤษ

เอกสารอ้างอิง

- Ahn, H. (2017). Researching awareness and attitudes: A study of world Englishes and English teachers in South Korea. In Thesis. Monash University.
- Ambele, E. A. & Boonsuk, Y. (2021). Thai Tertiary Learners' Attitudes towards Their Thai English Accent. PASAA. Journal of Language Teaching and Learning in Thailand, 61(January - June 2021), 87-110.
- Baker, W. (2015). Culture and Identity Through English as A Lingua Franca: Rethinking Concepts and Goals in Intercultural Communication. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Brumfit, C. J. (2001). Individual freedom in language teaching. Oxford: Oxford University Press.
- Buckingham, L. (2015). Shades of cosmopolitanism: EFL teachers' perspectives on English accents and pronunciation teaching in the Gulf. Journal of Multilingual and Multicultural Development, 36(6), 638-653.
- Crystal, D. (1997). English as a Global Language. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dragojevic, M. (2018). Language attitudes. The Oxford research encyclopaedia of intergroup communication. Oxford: Oxford University Press.
- Fang, F. (2015). An investigation of attitudes towards English accents at a Chinese university. University of Southampton. Retrieved March 7, 2023, from https://www.researchgate.net/publication/299418679_Investigating_Attitudes_towards_English_Accents_from_an_ELF_Framework [accessed oct 10 2022].
- Fang, F. (2020). Re-Positioning Accent Attitude in the Global Englishes Paradigm: A Critical Phenomenological Case Study in the Chinese Context. Abingdon: Routledge. Retrieved March 7, 2023, from <https://www.routledge.com/Re-positioning-Accent-Attitude-in-the-Global-Englishes-Paradigm-A-Critical/Fang/p/book/9781032083438>
- Garrett, P. (2010). Attitudes to Language. Cambridge: Cambridge University Press.
- Geerson, E. (2012). The anti-linguistic imperialism of ELF and its implications for English language learning and teaching in Thailand. Thammasat university journal, 31(3): 49-59.
- Hamel, R. E. (2005). Language empires, linguistic imperialism and the future of global languages. México DF: Universidad Autónoma Metropolitana, Dpto. De Antropología.
- Jenkins, J. (2015). Global Englishes: A Resource Book for Students (3rd edition). Retrieved March 7, 2023, from <https://www.routledge.com/Global-Englishes-A-Resource-Book-for-Students/Jenkins/p/book/9780415638449>

- Jindapitak, N. & Teo, A. (2014). Thai tertiary English majors' attitudes towards and awareness of world Englishes. *Journal of Studies in the English Language*. Retrieved March 7, 2023, from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jse/article/view/21921>
- Kachru, B. B. (1992). *The Other Tongue: English across Cultures* (2nd ed.). Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Kunschak, C. & Fang, F. (2008). Intelligibility, acceptability, target-likeness: teacher vs. student perspectives on the teaching of pronunciation within an EIL framework. *Philippine Journal of Linguistics*, 39(1), 1-13.
- Saengboon, S. (2015). An Exploratory Study of Thai University Students' Understanding of World Englishes. *English Language Teaching*, 8(11), 131-154.
- Snodin, N. S. & Young, T. J. (2015). Native-speaker varieties of English: Thai perceptions and attitudes. *Asian Englishes*, 17(3), 248-260.

โลกวัชชะกับการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ*

LOKAVAJJA AND BUDDHIST MONKS' SAMANASĀRUPPA DEVELOPMENT

อัญชลี ปิยปัญญาวงศ์*

Anchalee Piyapanyawong

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Thailand

*Corresponding author E-mail: anchalee_p@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 2) นำเสนอข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการติเตียนพระภิกษุ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร ที่มุ่งเน้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารในระดับปฐมภูมิ และระดับทุติยภูมิต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องโลกวัชชะเป็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่า โณทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท คำว่า “โลกวัชชะ” มีความหมายซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 นัย กล่าวคือ อาบัติที่เป็นโทษทางโลก และการกระทำที่ประชาชนติเตียน โดยความหมายตามนัยแรกพิจารณาจากกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ทางสังคมซึ่งมีการบัญญัติขึ้นอย่างชัดเจนจึงใช้ในการพิจารณาการกระทำของพระภิกษุได้โดยง่าย ในทางตรงข้าม การพิจารณาความหมายตามนัยที่สองกระทำได้ยากเนื่องจากบุคคลแต่ละคนอาจพิจารณาการกระทำหนึ่ง ๆ ของพระภิกษุแตกต่างกันโดยใช้เกณฑ์ของตน หรือกล่าวติเตียนด้วยอคติและเจตนาร้ายต่าง ๆ จึงทำให้คำติเตียนดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงใช้การติเตียนในการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ และพระองค์ก็ทรงให้ความสำคัญกับการติเตียนของประชาชนด้วย อีกทั้ง การวิจัยนี้ยังพบอีกว่า การติเตียนที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างแท้จริงนั้นควรประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบดังต่อไปนี้ 1) คำติเตียนนั้นสอดคล้องกับข้อเท็จจริง 2) ผู้ติเตียนมีความรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งศีลและอภิสมจารต่าง ๆ ของพระภิกษุเป็นอย่างดี 3) ผู้ติเตียนทราบเกณฑ์พื้นฐานในการพิจารณาสมณสาธูปของพระภิกษุ 4) ผู้ติเตียนมีเจตนาดีและไม่มีอคติต่อพระภิกษุ และ 5) วิธีการติเตียนที่เลือกใช้ต้องไม่ทำให้ตัวผู้ติเตียนเองเกิดบาปโทษ

คำสำคัญ: โลกวัชชะ, การพัฒนา, สมณสาธูป, พระภิกษุ, การติเตียน

Abstract

This research paper aims to: 1) study the concept of Lokavajja in Theravada Buddhism, and 2) present considerations before proceeding to criticize Buddhist monks. This study is Documentary Research. Its main focuses are on collecting and analyzing the data obtained from primary and secondary documents which relate to Lokavajja. The study found that the concept of Lokavajja in Theravada Buddhism, the term “Lokavajja” is composed of 2 implications: Worldly Fault and Action Blamable by the Layman. The former is to consider the laws and social rules that are clearly enacted and thus can be easily used to consider the actions of Buddhist monks.

* Received February 16, 2022; Revised December 7, 2022; Accepted April 29, 2023

On the other hand, the latter can be complicated to be considered. This might be because each person may consider a Buddhist monks' action variously owing to employing his or her own criteria, criticizing them with prejudice and bad volitions. Therefore, those remarks are not truly helpful for the Buddhist monks' *samaṇasāruppa* development. However, in the Buddha era, the Buddha used criticism to improve the Buddhist monks' *samaṇasāruppa* and he had attached great importance to public reproach. In addition, the study also found that a truly useful reprimand for the Buddhist monks' *samaṇasāruppa* development is composed of 5 elements as follows: 1) the censure corresponds to the facts, 2) the blamer has an intensive knowledge of precepts and practical traditions of Buddhist monks, 3) the blamer knows the basic criteria for considering of the Buddhist monks' *samaṇasāruppa*, 4) the blamer has good intentions and does not prejudice towards the Buddhist monks, and 5) the method of censure must not cause the blamer to sin.

Keywords: Lokavajja, Development, *Samaṇasāruppa*, Buddhist monk, Criticism

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ดังเช่นปัจจุบัน การรับรู้ข่าวสารของประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในหลากหลายรูปแบบ บุคคลกลุ่มหนึ่งที่ผู้คนในสังคมไทยให้ความสนใจและติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวกันอย่างแพร่หลายก็คือ พระภิกษุ ด้วยเหตุนี้ ประชาชนผู้รับข่าวสารจึงมีโอกาสดูแลร่วมพิจารณาสมณสาธิตของพระภิกษุมากขึ้น และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์กันไปต่าง ๆ นานาตามมุมมองของตน การกระทำหนึ่ง ๆ ของพระภิกษุที่ตกเป็นข่าวอาชญากรรมทั้งผู้วิจารณ์ในเชิงสรรเสริญและในเชิงติเตียน ทั้งนี้ จากการศึกษาพระวินัยปิฎกทำให้พบว่าสิกขาบทจำนวนหนึ่งที่พระพุทธรูปเจ้าทรงบัญญัติขึ้นเกิดจากคำติเตียนของชาวบ้านที่มีต่อพระภิกษุในยุคนั้น ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งที่พระองค์ทรงบัญญัติสิกขาบททั้งหลายขึ้นก็เพื่อให้พระภิกษุดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับชาวบ้านได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและประชาชนโดยทั่วไป อย่างไรก็ตาม จากการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับพระภิกษุตลอดหลายปีที่ผ่านมา พบว่ามีหลายกรณีที่ผู้วิจารณ์เห็นว่าพระภิกษุกระทำการที่ไม่เหมาะสมก็มักจะอ้างคำว่า “โลกวัชชะ” เพื่อเรียกร้องให้พระภิกษุเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ผู้วิจารณ์เห็นสมควร จนบางครั้งถึงขั้นเรียกร้องให้พระภิกษุลาสิกขาบทจากความประพฤติที่ผิดไปเสียทีเดียว จึงดูเหมือนว่า “โลกวัชชะ” เป็นเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรมเกณฑ์หนึ่งที่มีต่อการกระทำของพระภิกษุ แต่จากการสังเกตผู้คนในสังคมมักใช้คำว่า “โลกวัชชะ” ในความหมายที่ต่างกัน อาทิเช่น กิเลส ประโลงเชิง ได้กล่าวว่า ภาษาว่า “โลกวัชชะ” แปลว่า “โลกติเตียน” (กิเลส ประโลงเชิง, 2564) ในขณะที่ เจษฎา บัวบาล คิดว่าความหมายของ “โลกวัชชะ” ถูกบิดเบือนให้กลายเป็น “พฤติกรรมที่ชาวโลกติเตียน” แต่แท้จริงแล้วโลกวัชชะ เป็นโทษหรือความผิดที่มีลักษณะเป็นสากล (common sin) ซึ่งทุกคนยอมรับหรือตกลงร่วมกัน (เจษฎา บัวบาล, 2560) เป็นต้น จึงทำให้เกิดความคลุมเครือว่าแท้จริงแล้วคำดังกล่าวมีความหมายว่าอย่างไร

นอกจากนี้ ในสังคมไทยยังมีการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำหนึ่ง ๆ ของพระภิกษุในทิศทางที่ตรงข้ามกัน กล่าวคือ ผู้วิจารณ์บางกลุ่มที่รู้สึกไม่พอใจก็จะกล่าวติเตียนการกระทำนั้น ในขณะที่ผู้วิจารณ์อีกกลุ่มหนึ่งกลับเห็นว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามและต้องการให้พระภิกษุเหล่านั้นดำรงไว้ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวต่อไป ตัวอย่างเช่น กรณีของพระอาจารย์แจ้ (พระตะวัน อธิธัมมโชโต) ซึ่งมีชื่อเสียงมาจากการสัณเฑาะฏเพื่อเสริมสิริมงคลให้แก่ญาติโยม ด้วยเหตุนี้จึงมีพุทธศาสนิกชนจำนวนหนึ่งต่างพากันชื่นชมและศรัทธา ในขณะที่พุทธศาสนิกชนอีกจำนวนหนึ่งกลับพากันติเตียนเพราะเห็นว่าเป็นการละเมิดพระวินัย และไม่ใช่วิถีของสงฆ์ เช่น ไพรัช วรรณบุตร อดีตพระนักเทศน์ชื่อดังได้กล่าวว่า พระภิกษุควรมุ่งศึกษาเรียนรู้พระศาสนาธรรม และไม่ควรบูชาสิ่งอื่น

นอกเหนือไปจากพระรัตนตรัย (Nation Online, 2565) ซึ่งปรากฏการณ์นี้อาจทำให้ทั้งพระภิกษุและประชาชนโดยทั่วไปเกิดความสับสนได้ว่าพระภิกษุควรปฏิบัติตนตามความเห็นของฝ่ายใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งไม่มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นผู้พิจารณาตัดสินความถูกต้องเหมาะสมของการกระทำต่าง ๆ ของพระภิกษุเหมือนในสมัยพุทธกาล ด้วยเหตุนี้ จึงอาจทำให้สังคมเกิดคำถามได้ว่าถ้าบุคคลต้องการวิพากษ์วิจารณ์พระภิกษุ โดยเฉพาะการวิจารณ์ในเชิงติเตียนนั้น บุคคลควรพิจารณาสิ่งใดบ้างจึงจะทำให้การติเตียนดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างแท้จริง

ดังนั้น จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาโลกวัชชะกับการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ เพื่อต้องการศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะให้ชัดเจนยิ่งขึ้น พร้อมทั้งนำเสนอข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการติเตียนพระภิกษุเพื่อเป็นพื้นฐานในการพิจารณาสมณสาธูปของพระภิกษุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อนำเสนอข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการติเตียนพระภิกษุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่มุ่งเน้นการรวบรวมและวิเคราะห์เอกสารในระดับปฐมภูมิ เช่น พระไตรปิฎก และเอกสารในระดับทุติยภูมิต่าง ๆ รวมถึงการสืบค้นทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของผู้เขียนและแหล่งตีพิมพ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการและมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องโลกวัชชะเป็นสำคัญ

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาเกี่ยวกับโลกวัชชะในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท คำว่า “โลกวัชชะ” มีความหมายซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 นัย กล่าวคือ 1) อาบัติที่เป็นโทษทางโลก และ 2) การกระทำที่ประชาชนติเตียน โดยอาบัติที่เป็นโทษทางโลกนั้นจะพิจารณาจากกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ทางสังคมที่พระภิกษุไปพำนักอยู่เป็นสำคัญ ดังนั้น ถ้าพระภิกษุกระทำความผิดกฎหมายหรือกฎระเบียบข้อใด ๆ ย่อมได้รับโทษเช่นเดียวกับประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งกฎดังกล่าวมักมีการบัญญัติขึ้นอย่างชัดเจนจึงง่ายต่อการนำไปใช้พิจารณาการกระทำของพระภิกษุในฐานะเป็นบุคคล ๆ หนึ่งในสังคม ส่วนการพิจารณา “โลกวัชชะ” ตามความหมายนัยที่สองนั้นอาจกระทำได้ยากเนื่องจากบุคคลแต่ละคนอาจพิจารณาการกระทำหนึ่ง ๆ ของพระภิกษุแตกต่างกันโดยใช้เกณฑ์ของตน หรือกล่าวติเตียนด้วยอคติและเจตนาร้ายต่าง ๆ จึงทำให้คำติเตียนดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างแท้จริง

2. นำเสนอข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการติเตียนพระภิกษุ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพระไตรปิฎกพบว่า พระพุทธเจ้าทรงใช้การติเตียนในการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุในสมัยพุทธกาล และพระองค์ยังทรงสนับสนุนให้เกิดการติเตียนกันในหมู่พระภิกษุ ตลอดจนทรงให้ความสำคัญกับการติเตียนของประชาชนที่มีต่อการกระทำต่าง ๆ ของพระภิกษุอีกด้วย อันเป็นไปเพื่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา โดยจะเห็นได้จากการที่พระองค์ทรงบัญญัติสิกขาบทจำนวนหนึ่งจากคำติเตียนของประชาชน นอกจากนี้ การติเตียนที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างแท้จริงนั้นควรประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ กล่าวคือ 1) คำติเตียนนั้นสอดคล้องกับข้อเท็จจริง 2) ผู้ติเตียนมีความรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งศีลและอภิสมจารต่าง ๆ ของพระภิกษุเป็นอย่างดี 3) ผู้ติเตียนทราบเกณฑ์พื้นฐานในการพิจารณาสมณสาธูปของพระภิกษุ 4) ผู้ติเตียนมีเจตนาดีและไม่มียุติต่อพระภิกษุ และ 5) วิธีการติเตียนที่เลือกใช้ต้องไม่ทำให้ตัวผู้ติเตียนเองเกิดบาปโทษ

อภิปรายผล

1. มโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาท

ผลจากการศึกษามโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น คำว่า “โลกวัชชะ” มีความหมายซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 นัย กล่าวคือ 1) อาบัติที่เป็นโทษทางโลก และ 2) การกระทำที่ประชาชนติเตียน โดยอาบัติที่เป็นโทษทางโลกนั้นจะพิจารณาจากกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ทางสังคมที่พระภิกษุไปพำนักอยู่เป็นสำคัญ ซึ่งสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า พระภิกษุพึงสำรวมระวังตนเองมิให้เกิดโทษทั้งสองประเภท กล่าวคือ 1) ปณัตติวัชชะ แปลว่า อาบัติที่เป็นโทษทางพระบัญญัติ คือ คนสามัญทำเข้าไม่ถึงเป็นความผิด แต่เป็นความผิดเฉพาะแก่ภิกษุ โดยฐานละเมิดพระบัญญัติ เช่น ฉันทอาหารในเวลาวิกาล ขุดดิน ใช้จีวรที่ไม่ได้พินทุ และนั่งนอนบนเตียงตั้งที่ไม่ได้ตรงเท้าให้แน่น เป็นต้น และ 2) โลกวัชชะ แปลว่า อาบัติที่เป็นโทษทางโลก คือ คนสามัญที่มีใช้ภิกษุทำเข้าก็เป็นความผิดความเสียหาย เช่น โจรกรรม ชำนาญุชย์ ประทุษร้ายทางกาย และประทุษร้ายทางวาจา เป็นต้น บางทีว่าเป็นข้อเสียหายที่ชาวโลกเขาติเตียน ถือว่าไม่เหมาะสมกับสมณะ เช่น ดื่มสุรา เป็นต้น (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2559) จึงทำให้เห็นว่า ถึงแม้พระภิกษุจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ออกจากเรือนแล้ว แต่ความเป็นบุคคล ๆ หนึ่งในสังคมก็ยังคงอยู่ จึงทำให้พระภิกษุจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบต่าง ๆ ของสังคมเช่นเดียวกับประชาชนคนอื่น ๆ อีกทั้งพระภิกษุยังต้องสำรวมระวังการแสดงออกต่าง ๆ ของตนมิให้เป็นที่ติฉินนินทาของประชาชนโดยทั่วไปด้วย เมื่อวิเคราะห์จากรากศัพท์โดยทองย้อย แสงสินชัย จะพบว่า คำว่า “โลกวัชชะ” (อ่านว่า โล-กะ-วัด-ชะ) มาจากภาษาบาลีว่า “โลกวัชช” ซึ่งประกอบด้วยคำว่า “โลก” หมายถึง สังคม หมู่ชน ชุมชน และคำว่า “วัชช” แปลว่า สิ่งอันบัณฑิตพึงละหรือต้องละ หมายถึง ข้อควรเว้น ความผิด บาป (ทองย้อย แสงสินชัย, 2560) ดังนั้น จึงอาจแปลเอาความได้ว่า การกระทำของพระภิกษุที่ผู้คนในสังคมเห็นว่าผิดหรือไม่เหมาะสมแก่สมณะ ซึ่งสอดคล้องกับความหมายที่ปรากฏใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ว่า “โลกวัชชะ” หมายถึง โทษทางโลก อาบัติที่เป็นโทษทางโลก ข้อเสียหายที่ชาวโลกติเตียนว่าไม่เหมาะสมกับสมณะ คือ สิ่งที่ภิกษุหรือคนทั่วไปที่มีใช้ภิกษุทำ ก็เป็นความผิดความเสียหายเหมือนกัน เช่น ทำโจรกรรม ชำนาญุชย์ ทะเลาะวิวาท (สำนักงานราชบัณฑิต, 2556) ด้วยเหตุนี้ ความหมายของคำว่า “โลกวัชชะ” จึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 นัย กล่าวคือ 1. อาบัติที่เป็นโทษทางโลก และ 2. การกระทำที่ประชาชนติเตียน ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

การพิจารณาโลกวัชชะตามความหมายนัยที่ 1 : อาบัติที่เป็นโทษทางโลก

พระมหาบุญโฮม ปริบุญณสีโล (ไชยฤทธิ์) กล่าวว่า สำหรับพระภิกษุในพระพุทธศาสนา “โทษ” อันเกิดจากละเมิดพระวินัยนั้น เรียกว่า อาบัติ ซึ่งมี 7 อย่าง ได้แก่ (1) ปาราชิก (2) สังฆาทิเสส (3) ถุลลัจจัย (4) ปาจิตติย (5) ปาฏิเทสนียะ (6) ทุกกฏ และ (7) ทุพสาสิต (พระมหาบุญโฮม ปริบุญณสีโล (ไชยฤทธิ์), 2559) ส่วนโทษของการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองของประเทศไทยนั้น ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้กำหนดโทษไว้ 5 อย่าง คือ (1) ประหารชีวิต (2) จำคุก (3) กักขัง (4) ปรับ (5) ริบทรัพย์สิน (สถาบันนิติธรรมาลัย, 2565) และคณาจารย์โรงพยาบาลสงฆ์กล่าวว่า ถ้าพระภิกษุกระทำสิ่งใด ๆ ที่เป็นการละเมิดพระวินัย แต่มิได้ผิดกฎหมายบ้านเมือง พระภิกษุรูปนั้นก็จะถูกลงโทษตามพระบัญญัติแห่งพระวินัย เช่น ถ้าพระภิกษุเสพเมถุนธรรม ซึ่งเป็นอาบัติหนัก คือ ปาราชิก ก็จะถูกลงโทษคือให้ลาสิกขาหรือออกจากเพศบรรพชิตไปโดยไม่สามารถกลับมาบวชได้อีก เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการลงโทษแบบอื่น ๆ อีกตามแต่ความหนักเบาของความผิดเพราะสภาพบังคับพระวินัยเมื่อภิกษุต้องอาบัติมีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ 1) ขาดจากความเป็นพระภิกษุเป็นโทษอย่างหนักเปรียบเหมือนต้องประหารชีวิต 2) อยู่ปริวาสกรรม เป็นการลงโทษตน 3) ประจานต่อหน้าภิกษุรูปอื่น สำหรับสิกขาบทที่เรียกว่าพระวินัยนั้น แบ่งออกเป็นมูลบัญญัติหากมีการแก้ไขในภายหลังเรียกว่าอนุบัญญัติไม่มีผลย้อนแก่ภิกษุต้นบัญญัติ คือ พระภิกษุที่เป็นต้นเหตุให้บัญญัติพระวินัย เหมือนกฎหมายก็ไม่มีผลย้อนหลังในทางเป็นโทษแก่ผู้กระทำผิด

(คณาจารย์โรงพิมพ์เลียงเชียง, 2550) แต่ถ้าพระภิกษุกระทำสิ่งที่ผิดกฎหมายบ้านเมือง แม้จะเป็นการกระทำที่ผิดพระวินัยหรือไม่ก็ตาม พระภิกษุรูปนั้นก็ต้องรับโทษทางกฎหมายเช่นเดียวกับประชาชนโดยทั่วไป ตัวอย่างเช่น ถ้าพระภิกษุลงมือฆ่าผู้อื่น นอกจากจะต้องลาสิกขาแล้ว พระภิกษุรูปนั้นยังจะต้องโทษจำคุกหรือต้องโทษประหารชีวิตตามกฎหมายกำหนด เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำความผิดดังกล่าว

ดังนั้น ถ้าพระภิกษุไปพำนักอยู่ที่ประเทศใด หรือเมืองใดก็ตาม ย่อมต้องศึกษากฎหมายหรือกฎระเบียบทางสังคมของที่นั้นให้ชัดเจนเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้คนในสังคมนั้น อันนำมาซึ่งความเป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชนและประชาชนโดยทั่วไป นั่นเอง อย่างไรก็ตาม การพิจารณาการกระทำของพระภิกษุโดยใช้เกณฑ์ที่ได้จากพระวินัย และกฎหมายบ้านเมืองนั้นอาจกระทำได้ไม่ยากนักเพราะมีปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน แต่การพิจารณาโทษทางโลกที่เป็นการกระทำที่ประชาชนติเตียนนั้นอาจทำได้ยากกว่าเนื่องจากประชาชนแต่ละคนอาจมีเกณฑ์ที่ใช้ต่างกัน ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

การพิจารณาโลกวัชชะตามความหมายนัยที่ 2 : การกระทำที่ประชาชนติเตียน

ความหมายของโลกวัชชะตามนัยที่ 2 นี้ เป็นความหมายที่นักคิดและนักการศาสนาจำนวนหนึ่งไม่ยอมรับ ด้วยเหตุผลบางประการ อาทิเช่น พระมหาบุญโฮม ปรีบุญณสีโล (ไชยฤทธิ์) ซึ่งกล่าวว่า “โลกวัชชะ มิได้แปลว่า “โลกติเตียน” เหมือนที่ใคร ๆ แปลกันมั่ว (แปลภาษาบาลีโดยไม่มีความรู้ภาษาบาลี และแปลไม่ยึดหลักภาษา) ขณะเดียวกัน หากเราศึกษาพระพุทธานุญาตอย่างเข้าใจแล้ว พระพุทธเจ้าทรงมอบให้พระสงฆ์เป็นใหญ่ ให้พระสงฆ์ปกครองกันเอง เมื่อใครทำผิดพระสงฆ์ท่านก็จะจัดการกันเองตามพระธรรมวินัย... พระพุทธเจ้ามิได้ทรงอนุญาตให้อุบาสก อุบาสิกาติเตียน คำว่า นิินทา หรือใส่ความพระสงฆ์เลยแม้แต่น้อย ดังที่หลาย ๆ คนเข้าใจ และถ้าใครขึ้นทำเช่นนั้น “กรรม” ย่อมเกิดแก่คนนั้นเอง” (พระมหาบุญโฮม ปรีบุญณสีโล (ไชยฤทธิ์), 2559) ซึ่งคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ 1) ความหมายที่ว่า “โลกติเตียน” หรือ “ชาวโลกติเตียน” นั้นไม่สอดคล้องกับความหมายที่ได้จากรากศัพท์ภาษาบาลีของคำว่า “โลกวัชชะ” และ 2) พระพุทธเจ้ามิได้ทรงอนุญาตให้อุบาสก อุบาสิกา ติเตียน คำว่า นิินทา หรือใส่ความพระภิกษุ ผู้เขียนเห็นด้วยกับเหตุผลทั้งสองข้อข้างต้นบางส่วน กล่าวคือ การแปลคำว่า “โลกวัชชะ” จากรากศัพท์ภาษาบาลีนั้น ผู้เขียนเห็นด้วยที่แปลว่า “โทษทางโลก” ดังกล่าวข้างต้น แต่ทั้งนี้ โทษทางโลกอาจมีได้หมายถึงโทษทางกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น เพราะการลงโทษทางสังคมนั้นมีได้หลายรูปแบบ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการถูกตำหนิติเตียนถือเป็นการลงโทษทางสังคมนี้อย่างหนึ่ง เช่น คุณครูตำหนิติเตียนเด็กนักเรียนที่ขโมยของเพื่อน หรือ ประชาชนตำหนิการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล เป็นต้น สำหรับในกรณีที่พระภิกษุถูกประชาชนตำหนิติเตียนยิ่งเป็นสิ่งที่พึงตระหนักมากกว่ากรณีที่ประชาชนตำหนิกันเอง เนื่องจากพระภิกษุดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยปัจจัยสี่ที่ประชาชนนำมาถวาย ถ้าพระภิกษุประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่สมณเพศแล้ว ประชาชนย่อมรู้สึกไม่ศรัทธาเลื่อมใส และทำให้พวกเขาไม่ยอมเข้าวัดทำบุญเพื่อถวายปัจจัยสี่หรือฟัฒธรรมใด ๆ อีก ซึ่งเป็นการปิดโอกาสในการสร้างบุญกุศลและเข้าถึงความพ้นทุกข์ในอีกทางหนึ่ง ซึ่งพระพุทธเจ้ามักทรงเน้นย้ำอยู่เสมอก่อนบัญญัติสิกขาบทแต่ละข้อ ซึ่งพระไตรปิฎกฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย ปรากฏข้อความว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้แล เราจักบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย อาศัยอำนาจประโยชน์ 10 ประการ คือ เพื่อความรับว่าดีแห่งสงฆ์ 1 เพื่อความสำราญแห่งสงฆ์ 1 เพื่อข่มบุคคลผู้เก้อยาก 1 เพื่ออยู่สำราญแห่งภิกษุผู้มีศีลเป็นที่รัก เพื่อป้องกันอาสวะอันจะบังเกิดในปัจจุบัน 1 เพื่อกำจัดอาสวะอันจักบังเกิดในอนาคต 1 เพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส 1 เพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว 1 เพื่อความตั้งมั่นแห่งพระสัทธรรม 1 เพื่อถือตามพระวินัย 1 ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ก็แลพวกเธอพึงยกลสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงอย่างนี้ ว่าดังนี้” (วิมหา. 1/20/393) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าความเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่พระภิกษุพึงตระหนักถึงก่อนลงมือกระทำการสิ่งใด ๆ

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาบาลีจำนวนมากก็ยังกล่าวว่าการตีความของประชาชนถือเป็นความหมายหนึ่งของคำว่า “โลกวัชชะ” อาทิเช่น พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9) ได้อธิบายความหมายของคำว่า “โลกวัชชะ” ว่าเป็น โทษทางโลก, ความผิดทางโลก, สิ่งที่น่าเกลียด... การกระทำบางอย่าง แม้ไม่เป็นความผิดตามพระวินัย แต่ก็ยังเป็นโลกวัชชะคือถูกชาวโลกตำหนิเอาได้ เช่น สุบบุรีในที่สาธารณะ ส่งเสียงดังในที่ชุมชน ไม่เอื้อเฟื้อแก่สตรีและเด็ก (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9), 2551) ซึ่งจะเห็นได้ว่าความหมายเหล่านี้ครอบคลุมโทษทางโลกทั้งที่เป็นกฎหมายบ้านเมือง และกฎระเบียบทางสังคมต่าง ๆ ตลอดจนคำตำหนิตีความของประชาชนด้วย

สำหรับเหตุผลข้อที่ 2 ของพระมหาบุญโถม ปริบุญณสีโล (ไชยฤทธิ์) นั้น ผู้เขียนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า การด่าว่า นินทา หรือใส่ความพระภิกษุเป็นสิ่งที่สมควรกระทำ หรือแม้แต่ประชาชนจะกระทำต่อประชาชนด้วยกันเองก็เป็นสิ่งที่สมควรกระทำเช่นกัน เนื่องจากการกระทำเหล่านี้มักเกิดจากความมั่งร้ายและความโกรธ อีกทั้งยังอาจมีได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงอีกด้วย ซึ่งก่อให้เกิดบาปโทษต่อตัวผู้กระทำเป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ถูกใส่ร้ายหรือด่าทอเป็นพระอริยบุคคล ดังเช่นตัวอย่างหนึ่งในสมัยพุทธกาล ซึ่งพบข้อความในพระไตรปิฎก ความว่ากรณีของนางจิญจมาณวิกา ซึ่งสร้างทำเป็นตั้งครุฑเพื่อกล่าวหาและต่อว่าพระพุทธเจ้าว่าพระองค์ทรงทำให้นางตั้งครุฑและไม่แสดงความรับผิดชอบใด ๆ ซึ่งทำให้ทั้งนักบวชและประชาชนในสมัยนั้นเสื่อมความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธเจ้าเป็นอันมาก จนกระทั่งวันหนึ่งความจริงเปิดเผยออกมาว่าสิ่งที่นางจิญจมาณวิกากล่าวมานั้นมิได้เป็นความจริงแต่อย่างใด ทำให้นางได้รับผลของกรรมอย่างรวดเร็วโดยถูกธรณีสูบลงนรกเวณีในที่สุด (ขุ.ธ. 42/145/256-258) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) ด้วยเหตุนี้ ประชาชนทั้งหลายจึงพึงระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งเวลาเกิดความไม่พอใจในการกระทำใด ๆ ของพระภิกษุเพราะโดยปกติแล้วปุถุชนโดยทั่วไปจะไม่สามารถล่วงรู้ได้ว่าพระภิกษุรูปใดเป็นพระอริยบุคคลหรือไม่ เพราะโดยหลักการแล้วผู้ที่มิระดับจิตที่สูงกว่าหรือละเอียดกว่าเท่านั้นจึงจะสามารถล่วงรู้จิตของผู้ที่มีระดับจิตที่ต่ำกว่าหรือละเอียดน้อยกว่าตนได้ ดังที่พระอรหันตสาวกได้อธิบายไว้ในคัมภีร์อรหันตสัมปทาสนียสูตร ความว่า “ในบรรดาชนเหล่านั้น ปุถุชนที่ได้เจโตปริยญาณ ย่อมรู้จิตของปุถุชนเท่านั้น หากรู้จิตของพระอริยะทั้งหลายได้ไม่ แม้ในพระอริยะทั้งหลาย พระอริยบุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรคเบื้องต่ำ ย่อมไม่รู้จิตของพระอริยบุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรคเบื้องสูงได้ ส่วนพระอริยบุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรคเบื้องสูง ย่อมรู้จิตของพระอริยบุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรคเบื้องต่ำได้” (ที.ปา.อ. 15/91/231-232) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534)

อย่างไรก็ตาม สำหรับ “การตีความ” นั้น ผู้เขียนเห็นว่าอาจเป็นการแสดงออกที่แตกต่างจากการด่าว่า นินทา และใส่ความดังกล่าวข้างต้นอยู่บ้าง ดังจะเห็นได้จากในหลายกรณีพระพุทธเจ้าทรงเห็นว่าการตีความเป็นสิ่งที่พึงกระทำ และพระองค์เองก็ทรงกล่าวติเตียนพระภิกษุที่กระทำตนไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อนที่พระองค์จะบัญญัติสิกขาบทต่าง ๆ พระองค์จะทรงตีความพระภิกษุที่กระทำผิดเพื่อเป็นการขัดเกลากษัตริย์เหล่านั้นให้ประพฤติตนเหมาะสมกับเพศบรรพชิตมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง พระองค์ยังทรงกล่าวแก่พระภิกษุเสมอ ๆ ว่าพึงกระทำการต่างอย่างระมัดระวังเพื่อมิให้ “วิญญูชนติเตียน” ดังที่พระองค์ทรงตรัสไว้ซึ่งปรากฏข้อความในพระไตรปิฎก ความว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย คนพาลผู้ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ เป็นผู้ไม่ฉลาด เป็นอัสสัมชัญ ย่อมบริหารตนให้ถูกขัด ถูกทำลาย เป็นผู้มีโทษ วิญญูชนติเตียน และย่อมประสบกรรมมิใช่บุญเป็นอันมาก ธรรม 4 ประการเป็นไฉน คือ กายทุจริต 1 วจีทุจริต 1 มโนทุจริต 1 ความเป็นคนอกตัญญูอกตเวที 1” (อง.จตุกก. 35/223/574) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคำติเตียนของผู้ที่รู้ผิดชอบชั่วดี (วิญญูชน) เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และพระภิกษุควรน้อมนำมาพิจารณาเพื่อพัฒนาสมณสาธของตนเองให้ถูกต้องดียิ่งขึ้น ดังนั้น คุณค่าของการ ตีความจึงขึ้นอยู่กับความรู้ว่าอะไรดีอะไรชั่วของผู้ตีความเป็นสำคัญ จึงมีนัยว่าไม่ใช่ทุกคำติเตียนจะมีคุณค่ามากพอให้ผู้ถูกตีความพึงใจ

ยิ่งไปกว่านั้น พระองค์ยังทรงสนับสนุนการติเตียนในบางบริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ติเตียนเป็นบัณฑิต และสิ่งที่ติเตียนนั้นถูกต้อง พระพุทธเจ้าให้ถือว่าผู้ติเตียนดังกล่าวเป็นผู้ชี้ชุมทรัพย์ ดังพระบาลีที่ปรากฏใน พระไตรปิฎก ความว่า นิธินว ปวตตาริ ยํ ปสาเส วชชทสสินํ นิคคยหาที เมธาวิ ตาทีสํ ปณฺธิตํ ภเช ตาทีสํ เสโย โหติ น ปาปิโย. (พินฺหาณบัณฑิตผู้ กล่าวสอน ชี้อภัย พุดชมไว้ มีปัญญากว้างขวาง เหมือนชีบอก ชุมทรัพย์ให้ พินฺคบบัณฑิตเช่นนั้น เมื่อคบบัณฑิตเช่นนั้น ก็มีแต่ดี ไม่เสียเลย ดังนี้) (อง.เอก.อ. 32/149/499) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) ตัวอย่างเช่น ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก พระองค์ทรงตรัสไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สิทธิวิหาริกผู้ประพฤติชอบ อุปัชฌายะไม่พึงประณาม รูปใดประณามต้องอาบัติทุกกฏ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง สิทธิวิหาริกผู้ประพฤติมิชอบ อุปัชฌายะจะไม่ประณามไม่ได้ รูปใดไม่ประณามต้องอาบัติทุกกฏ” (วิ.ม. 6/84/162) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) ตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการตำหนิติเตียนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้อื่น ถ้าผู้อยู่ในความดูแลประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ผู้ดูแลก็ควรติเตียนและตักเตือนเพื่อให้ผู้อยู่ในความดูแลรู้ผิดชอบชั่วดีและปรับปรุงการแสดงออกของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น แต่ถ้าผู้อยู่ในความดูแลมิได้กระทำความผิดแต่อย่างใด ผู้ดูแลก็ไม่ควรตำหนิติเตียน ซึ่งแสดงนัยว่าผู้ดูแลจะต้องมีความรู้อย่างชัดเจนว่าอะไรคือพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม ถ้าเป็นพระอุปัชฌาย์ก็ควรมีความรู้เกี่ยวกับพระวินัยเป็นอย่างดีจึงจะช่วยขัดเกลาพระภิกษุในความดูแลของตนให้ประพฤตินั้นถูกต้องตามพระวินัยได้ ดังนั้น การมีความรู้ว่าจะอะไรผิดชอบชั่วดีเป็นปัจจัยสำคัญที่บุคคลควรมีก่อนดำเนินการติเตียนผู้อื่น นอกจากนี้ คำกล่าวของพระพุทธเจ้ายังแสดงนัยว่าผู้ที่มีหน้าที่ดูแลผู้อื่นควรดำรงตนเป็นกลาง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง หรือ ไม่มีอคติกับผู้ถูกดูแลแต่ละคน จึงจะทำให้การตำหนิติเตียนหรือการตักเตือนใด ๆ เป็นไปด้วยความโปร่งใสและยุติธรรม และนำมาซึ่งการปรับปรุงพัฒนาพฤติกรรมของผู้ถูกตำหนิติเตียนได้อย่างแท้จริง

2. ข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการติเตียนพระภิกษุ

ในสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้ายังทรงนำคำตำหนิติเตียนของประชาชนมาพิจารณาเพื่อบัญญัติสิกขาบทเป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น เรื่องพระปิลินทวัจฉเถระ ซึ่งท่านเป็นภิกษุรูปหนึ่งที่มีชื่อเสียงเพราะ ท่านสามารถแสดงอิทธิปาฏิหาริย์จนพระราชาและชาวบ้านต่างพากันเลื่อมใส จึงมักถวายเภสัช 5 แต่ท่านเป็นจำนวนมาก อันได้แก่ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง และน้ำอ้อย ซึ่งท่านก็มักจะแบ่งปันแก่เพื่อนภิกษุรูปอื่นๆ ด้วย เมื่อภิกษุทั้งหลายได้รับมาก็ต่างพากันสะสมไว้ในยามและที่พำนักของตนเป็นระยะเวลานานจนบางครั้งเกิดการเน่าเสียและส่งกลิ่นเหม็น ชาวบ้านที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงจึงต่างพากันติเตียนว่าโฉนภิกษุทั้งหลายจึงพอใจในความมกมากเช่นนี้ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบเรื่องดังกล่าวจึงทรงติเตียนภิกษุเหล่านั้นและทรงบัญญัติสิกขาบท ซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก ความว่า “อนึ่ง มีเภสัชอันควรลิมของภิกษุผู้อาพาธ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง และน้ำอ้อย ภิกษุรับประเคนของนั้นแล้ว พึงเก็บไว้ฉันได้ 7 วันเป็นอย่างยิ่ง ภิกษุให้ล่วงกำหนดนั้นไป เป็นนิสสัคคียปาจิตตีย์” (วิ.ม. 3/140/1030-1032) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534)

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับการตำหนิติเตียนของชาวบ้าน เช่นเดียวกับคำติเตียนของพระภิกษุด้วยกัน โดยเฉพาะถ้าการติเตียนนั้นตรงกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น มิใช่เป็นการใส่ร้ายป้ายสี อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณธรรมาของพระภิกษุ คำตำหนิติเตียนเหล่านั้นย่อมมีคุณค่ามากพอที่จะให้พระองค์ทรงบัญญัติสิกขาบทขึ้นมาให้พระภิกษุทั้งหลายถือปฏิบัติโดยทั่วกัน อย่างไรก็ตาม คำตำหนิติเตียนในบางกรณีนั้นพระพุทธเจ้าก็ได้ทรงนำมาบัญญัติเป็นสิกขาบทแต่อย่างใด อาทิเช่น กรณีที่พระภิกษุจำนวนมากพากันติเตียนการพูดจาของพระปิลินทวัจฉะ ซึ่งมักจะเรียกพระภิกษุรูปอื่นๆว่า “คนถ่อย” เป็นนิจ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทราบจึงตรัสกับพระภิกษุทั้งหลายซึ่งปรากฏในพระไตรปิฎก ความว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายอย่ายกโทษวัจณภิกษุเลย วัจณภิกษุยอมไม่มุ่งโทษ เรียกภิกษุทั้งหลายด้วยวาตะว่าคนถ่อย วัจณภิกษุเกิดในตระกูลพราหมณ์ 500 ชาตินโดยไม่เจือปนเลย วาตะว่าคนถ่อยนั้นวัจณภิกษุประพฤตินาน เพราะฉะนั้น วัจณภิกษุ

นี้จึงร้องเรียกภิกษุทั้งหลายด้วยวาหาว่าคนถ้อย” (ขุ.อุ. 44/78/331) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) ซึ่งในครั้งนั้น พระพุทธเจ้าจึงมิได้ทรงติเตียนพระปิลินทวัจฉะแต่อย่างใด แต่กลับตรัสกับพระภิกษุทั้งหลายให้เข้าใจสาเหตุของการแสดงออกอันไม่เหมาะสมของพระปิลินทวัจฉะว่าเกิดจากสัญญาเดิมจากชาติก่อน ๆ ที่ติดตัวมา ดังนั้น การเรียกผู้อื่นว่า “คนถ้อย” นั้น จึงมิได้เกิดจากจิตใจที่เป็นอกุศลหรือรู้สึกดูถูกดูแคลนผู้อื่นแต่อย่างใด ซึ่งมีนัยว่าการกระทำใดที่มีได้เกิดจากจิตที่เป็นอกุศลหรืออิทธิพลของกิเลส แม้อาจจะดูไม่เหมาะสมกับสมณเพศบ้างก็เป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้ายอมรับได้ จึงมิได้ทรงติเตียนดังตัวอย่างของพระปิลินทวัจฉะดังกล่าวซึ่งต่างจากการสะสมอาหารของพระภิกษุดังตัวอย่างข้างต้นที่เกิดจากความโลภหรือความมักมากอันเป็นกิเลสซึ่งพระภิกษุควรกำจัดหรือขัดเกลาให้เบาบางลง พระองค์จึงทรงติเตียนและบัญญัติสิกขาบทขึ้น นั่นเอง

ดังนั้น จึงอาจพอสรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและพระภิกษุก็ควรนำไปพิจารณา ถ้าเห็นว่าคำติเตียนใดถูกต้องตามความเป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของตนเองให้ดูน่าเลื่อมใสมากขึ้นก็ควรน้อมนำเอามาเป็นพื้นฐานแห่งการประพฤติปฏิบัติต่อไป แต่หากคำติเตียนใดเกิดจากความไม่รู้หรือความเข้าใจผิดของประชาชน พระภิกษุก็ควรให้ความรู้ความกระจ่างแก่พวกเขาเพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น ถ้าประชาชนบางคนดำเนินชีวิตพระภิกษุว่าไม่เมตตาเพราะไม่ยอมดูดวงหรือไม่ช่วยหาฤกษ์ยามยามดีให้ พระภิกษุก็ควรชี้แจงให้เขาทราบว่ากระทำดังกล่าวนั้นมิใช่สิ่งที่ถูกต้องตามพระวินัยหรือเป็นการกระทำที่ผิดศีล และอาจจะสอนธรรมะแก่เขาด้วยการทำความเข้าใจว่าเราสามารถกระทำได้ทุกเวลา ไม่เกี่ยวกับการโคจรของดวงดาวหรือฤกษ์ยามยามดีใด ๆ เป็นต้น สำหรับในมุมมองของผู้ติเตียนเองก็ต้องมีข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการดำเนินชีวิตพระภิกษุด้วยเช่นกัน ดังจะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

จากตัวอย่างการติเตียนพระภิกษุในสมัยพุทธกาลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการติเตียนของประชาชนในหลาย ๆ ครั้งก็เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าคำติเตียนครั้งนั้นตรงตามข้อเท็จจริงและนำไปสู่การกำจัดขัดเกลากิเลสของพระภิกษุให้ลดลง แต่จากการสังเกตผู้คนในสังคมไทยยุคปัจจุบันมักติเตียนพระภิกษุโดยปราศจากการตรวจสอบข้อเท็จจริง เช่น เมื่อได้ดูข่าวหรือโพสต์ต่าง ๆ เกี่ยวกับพระภิกษุแล้วตนรู้สึกไม่พอใจก็มักจะร่วมวิพากษ์วิจารณ์โดยทันที ยิ่งไปกว่านั้น บางคนก็ใช้ถ้อยคำที่แสดงความไม่เคารพหรือใช้ถ้อยคำหยาบคายร่วมด้วย ซึ่งเป็นการสร้างบาปโทษให้แก่ตนเองเป็นอันมาก นอกจากนี้ ในหลาย ๆ กรณีที่พระภิกษุกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ รับอุปการะสัตว์จรจัด หรือ แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ประชาชนก็จะเข้ามาวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในเชิงชื่นชมและเชิงติเตียนกันอย่างแพร่หลาย จนบางครั้งประชาชนที่เห็นต่างก็เข้ามาโต้เถียงกันเองอย่างรุนแรง อันนำมาซึ่งการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของผู้คนในสังคม และทำให้ทั้งพระภิกษุและประชาชนโดยทั่วไปเกิดความสับสนว่าการกระทำดังกล่าวของพระภิกษุเป็นสิ่งที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ในที่สุดการถกเถียงเหล่านี้ก็ไม่นำไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจนและไม่ทำให้พระภิกษุเกิดการพัฒนาสมณสาธูปของตนเองแต่อย่างใด

ผู้เขียนมีความเห็นว่าการที่ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันนั้น สาเหตุหนึ่งอาจเกิดจากการที่ประชาชนแต่ละคนมีความรู้เกี่ยวกับพระวินัยของพระภิกษุในระดับที่แตกต่างกันจึงทำให้เกิดการวินิจฉัยและตัดสินความถูกต้องของการกระทำต่าง ๆ ของพระภิกษุในแต่ละกรณีแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น การที่พระภิกษุบางรูปในสังคมไทยมีชื่อเสียงมาจากการดูดวงแม่น และมีคาถาอาคม ผู้คนมากมายจึงต่างพากันไปจองคิวเพื่อดูดวง ไม่ว่าจะเป็นดารานักกร้อง ตลอดจนบุคคลผู้มีชื่อเสียงในด้านต่าง ๆ ซึ่งประชาชนจำนวนมากต่างมองว่าพระภิกษุรูปนั้นช่างเป็นผู้ที่เปี่ยมไปด้วยความสามารถและความเมตตากรุณา จึงพากันเลื่อมใสศรัทธาเป็นอันมาก ในขณะที่ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับพระวินัยกลับมองว่าเป็นการกระทำที่ละเมิดพระวินัยเพราะเป็นเดรัจฉานวิชา ในทางกลับกันประชาชนบางกลุ่มมักมองว่าพระภิกษุรับกิจนิมนต์ไปฉันเพลในผับนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำเพราะฝบเป็นท้อโคจร ในขณะที่ประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีความรู้เกี่ยวกับพระวินัยและเข้าใจคำว่าอโคจรอย่างชัดเจนกลับมองว่าเป็นเรื่อง

ที่พระภิกษุสามารถกระทำได้ เนื่องจากพระภิกษุรับนิมนต์เพื่อไปฉันเพล มิได้ไปเที่ยวผับแล้วดื่มสุราหรือดูการแสดง วาปหวิเหมือนที่คฤหัสถ์ทั่วไปกระทำกัน อีกทั้งในบางกรณีที่พระภิกษุเพียงแค่ดื่มสุราซึ่งเป็นความผิดหุโทษทาง พระวินัย แต่ชาวบ้านกลับรวมตัวกันเพื่อกดดันให้พระภิกษุรูปนั้นลาสิกขาประหนึ่งว่าเป็นการกระทำความผิด ร้ายแรงถึงขั้นปาราชิก (Jitrarut P., 2565) เป็นต้น

นอกจากนี้ ในสังคมไทยยังมีตัวอย่างอีกเป็นจำนวนมากที่ทำให้เห็นว่าประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับพระ วินัยจึงพากันเลื่อมใสศรัทธาพระภิกษุที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่สอดคล้องกับพระวินัย อาทิเช่น บอกใบ้ให้ห่วย สะเดาะเคราะห์ต่อชะตา และประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งประชาชนจำนวนมากต่างเห็น ว่าเป็นประโยชน์ต่อตนเองจึงไม่ทำการติเตียนพระภิกษุเหล่านั้น ในขณะที่พระภิกษุที่กระทำการต่าง ๆ ดังกล่าวก็มัก อ้างเหตุผลว่าอยากช่วยเหลือญาติโยมให้หลุดพ้นจากความทุกข์กายทุกข์ใจต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนเรื่อง ความเมตตาการุณา อีกทั้งการกระทำการต่าง ๆ เหล่านั้นยังทำให้วัดเป็นที่รู้จักและเลื่อมใสศรัทธาของประชาชนในวง กว้าง อันเป็นเหตุให้ประชาชนเข้าวัดทำบุญกันมากขึ้น ดังนั้น เมื่อทั้งพระทั้งโยมสมประโยชน์กันเช่นที่กล่าวมา ใน สังคมไทยจึงเต็มไปด้วยวัดที่มีลักษณะเช่นนี้ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้เขียนเล็งเห็นว่าถ้าผู้คนที่มีความรู้เกี่ยวกับพระวินัยยังคงปล่อยให้พระภิกษุกระทำการที่ขัดต่อพระวินัย ประกอบกับปล่อยให้ประชาชนยอมรับ นับถือพระภิกษุที่ละเมิดพระวินัยเหล่านี้ต่อไป ยาวนานจนรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นมาท่ามกลางปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจ เข้าใจผิดว่าการกระทำที่ผิดพระวินัยเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติที่ยอมรับได้หรือเป็นสิ่งดีงาม โอกาสที่พวกเขาจะเข้าใจ และเข้าถึงแก่นของพระพุทธศาสนาจะยิ่งริบหรี่ลงไป และอาจนำมาซึ่งความเสื่อมถอยในเรื่องคุณธรรมตามมา

สำหรับเหตุผลที่พระภิกษุที่กระทำการผิดพระวินัยกล่าวอ้างมาข้างต้นนั้น ผู้เขียนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ 1) ต้องการช่วยเหลือญาติโยมด้วยความเมตตา และ 2) ต้องการให้ประชาชนเข้ามาทำบุญที่วัด ซึ่ง ผู้เขียนเห็นด้วยในระดับหนึ่งกับเหตุผลดังกล่าว เพราะการช่วยเหลือญาติโยมด้วยความเมตตาถือเป็นเจตนาที่ดี แต่ ถ้าวิธีการดังกล่าวทำให้ตัวพระภิกษุเองต้องอาบัติหรือศีลมัวหมองก็ควรเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาแก้ไข อาทิเช่น กรณีที่พระภิกษุกลุ่มหนึ่งลงมือทำอาหารเพื่อนำไปแจกผู้คนที่ประสบภัยน้ำท่วม เมื่อมีผู้โพสต์คลิปตอนพระภิกษุ ทำอาหารลงไปในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ประชาชนจำนวนมากต่างพากันมากอดดูใจและชื่นชมการกระทำของ พระภิกษุกลุ่มนั้นเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ประชาชนบางส่วนตั้งคำถามว่าการกระทำดังกล่าวเหมาะสมกับ บรรพชิตหรือไม่ บ้างก็ติเตียนว่าไม่เหมาะสมเพราะละเมิดพระวินัย เนื่องจากพระภิกษุไม่ควรประกอบอาหารเองไม่ ว่าจะกระทำเพื่อตัวเองหรือเพื่อแจกผู้อื่นก็ตาม ซึ่งผู้เขียนเห็นด้วยว่าควรติเตียนพระภิกษุเหล่านั้น เนื่องจาก ประชาชนเพียงแต่ประสบภัยน้ำท่วม มิได้เจ็บป่วยสาหัสหรือพิการแต่อย่างใด ดังนั้น พวกเขาสามารถส่งตัวแทนมา ประกอบอาหารเองได้ โดยทางวัดอาจเพียงแค่อนุญาตให้พวกเขาใช้วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และวัตถุดิบที่มีอยู่ในวัด เท่านั้น ถ้าพระภิกษุตัดสินใจกระทำเช่นดังกล่าวมานี้ พระภิกษุเองก็ต้องกระทำผิดพระวินัยโดยไม่จำเป็น และ ประชาชนก็มีอาหารยังชีพได้ นั่นเอง ซึ่งต่างจากในกรณีที่พระภิกษุพบเจอผู้หนึ่งกำลังจมน้ำ ซึ่งในขณะนั้น ไม่มีใครพอจะช่วยเหลือได้เลย พระภิกษุจึงจำเป็นต้องว่ายน้ำไปช่วยชีวิตผู้หนึ่งนั้น ถึงแม้การถูกเนื้อต้องตัวผู้หนึ่งจะเป็นการกระทำที่ผิดพระวินัย แต่ประชาชนที่ทราบเหตุผลความจำเป็นเร่งด่วนของสถานการณ์ดังกล่าวย่อมมี แนวโน้มที่จะไม่ติเตียนการกระทำของพระภิกษุรูปนั้น

ส่วนเหตุผลประการที่ 2) ดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้เขียนเห็นด้วยว่าการกระทำผิดพระวินัยเหล่านั้นอาจถือเป็น อุบายอย่างหนึ่งให้ประชาชนอยากเข้าวัดกันมากขึ้นได้ อีกทั้งเมื่อพิจารณาในเชิงสังคมศาสตร์แล้ว วัดก็เป็นองค์กร หนึ่งเช่นเดียวกับองค์กรทางสังคมอื่น ๆ ที่มีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ การหารายได้เข้าวัดจึงเป็น ภารกิจ สำคัญประการหนึ่ง แต่เมื่อประชาชนเข้ามาถึงวัดแล้ว พระภิกษุก็ควรให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับแก่นแท้ของ พระพุทธศาสนาแก่พวกเขาด้วย หรืออย่างน้อยก็สอนหลักคุณธรรมต่าง ๆ ของคฤหัสถ์ควบคู่กันไป ตัวอย่างเช่น ถ้า ญาติโยมมาวัดเพื่อขอเลขเด็ด พระภิกษุก็ควรปฏิเสธที่จะให้ และให้ความรู้แก่พวกเขาเกี่ยวกับพระวินัยที่เกี่ยวข้อง

กับการบอกใบ้ให้หาย ประกอบกับบอกข้อดีและข้อเสียของการเล่นหอยหรือเล่นการพนันประเภทต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบ ตลอดจนสอนพวกเขาเกี่ยวกับหลักหัวใจเศรษฐกิจ (ทฤษฎีสมมติฐาน) ซึ่งเป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขสำเร็จอย่างยั่งยืนในชาติปัจจุบัน เป็นต้น ผู้เขียนเชื่อว่าประชาชนจำนวนหนึ่งที่ทราบว่าพระภิกษุจะต้องอาบัติถ้าบอกเลขเด็ดแก่พวกเขาอาจจะรู้สึกละอายใจและไม่มาขออีก ประกอบกับการได้ฟังธรรมในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว พวกเขาอาจจะเลิกเล่นหอยและหันมาตั้งใจทำมาหากินมากยิ่งขึ้นก็เป็นได้ ถึงแม้ว่าอาจมีประชาชนบางส่วนรู้สึกไม่พอใจที่ถูกปฏิเสธและอาจติเตียนว่าพระภิกษุไม่เมตตาต่อพวกเขา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นคำติเตียนที่ไม่มีคุณค่าแต่อย่างใด เนื่องจากพระภิกษุไม่จำเป็นต้องทำทุกอย่างให้ประชาชนพึงพอใจตราบดีที่ยังคงประพฤติปฏิบัติตนถูกต้องตามพระวินัย เพราะการตามใจหรือเอาใจญาติโยมในทางที่ผิดก็ถือเป็นการประจบญาติโยมรูปแบบหนึ่งที่พระภิกษุพึงละเว้นตามบทบัญญัติแห่งพระวินัย นั่นเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่ประชาชนขาดความรู้หรือมีความรู้ที่ไม่ชัดเจนเกี่ยวพระวินัยนั้น ทำให้คำติชมหรือวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ มีคุณค่าลดลงหรือไม่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างแท้จริง และอาจนำมาซึ่งบาปโทษแก่ตัวผู้ติชมเองด้วย ทั้งนี้ ในความเป็นจริงก็มีเรื่องง่ายที่ประชาชนโดยทั่วไปจะเข้าใจหรือจดจำศีลและอภิสมจารต่าง ๆ ของพระภิกษุได้ทั้งหมดเพราะมีเป็นจำนวนมาก แต่จากการศึกษาจากพระวินัยปิฎก พบว่า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติสิกขาบทต่าง ๆ พระองค์ทรงตรัสข้อความหนึ่งเสมอ นั่นคือ “ตรัสโทษแห่งการเป็นคนเลื่อยยาก การเป็นคนบำรุงยาก การเป็นคนมักมาก การเป็นคนไม่สันโดษ ความคลุกคลี ความเกียจคร้าน ตรัสคุณแห่งความเป็นคนเลื่อยง่าย ความเป็นคนบำรุงง่าย ความมักน้อย ความสันโดษ ความขัดเกลา ความก้ำกั้ว อาการที่น่าเลื่อมใส การไม่สะสม การปรารภความเพียร โดยอนนภิปริยาย” (วิ.มหา. 1/20/393) (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2534) จึงอาจกล่าวได้ว่าข้อความดังกล่าวนี้เป็นเกณฑ์พื้นฐานที่พระองค์ทรงใช้พิจารณาการกระทำต่าง ๆ ของพระภิกษุ หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า พระภิกษุที่มีสมณสาธูปควรจะเป็นผู้ที่เลื่อยง่าย บำรุงง่าย มักน้อย สันโดษ ไม่สะสม และปรารภความเพียร นอกจากนี้พระภิกษุยังควรมุ่งกำจัดและขัดเกลากิเลสของตน และประพฤติตนให้น่าเลื่อมใสอีกด้วย

จากเกณฑ์พื้นฐานในการพิจารณาสมณสาธูปทั้ง 4 กลุ่มดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่านอกจากเกณฑ์เหล่านี้จะมีจำนวนไม่มากและง่ายต่อการจดจำแล้ว เกณฑ์ดังกล่าวยังสามารถนำมาใช้ในการพิจารณาการกระทำต่าง ๆ ของพระภิกษุที่แปลกใหม่หรือไม่มีปรากฏในพระวินัยได้อีกด้วย เช่น การที่พระภิกษุช่วยญาติโยมโฆษณาขายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าพระภิกษุรูปนั้นเป็นผู้มีชื่อเสียงอยู่ก่อนแล้วจะเป็นการกระตุ้นยอดขายสินค้าเหล่านั้นได้ หรืออย่างที่พระภิกษุบางรูปตื่นเช้าทุกวันเพื่อมาช่วยแม่ค้าคนหนึ่งเปิดร้านขายอาหารดังที่ตกเป็นข่าวเมื่อไม่นานมานี้ ถ้าพิจารณาแบบผิวเผินจะดูเหมือนว่าพระภิกษุเหล่านี้เป็นผู้มีน้ำใจเพราะไปช่วยเหลือทุกข์ร้อนทำมาหากิน แต่เมื่อพิจารณาด้วยเกณฑ์พื้นฐานดังกล่าวแล้วอาจจะดูไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการคลุกคลีกับญาติโยมในลักษณะที่ไม่เกื้อกูลต่อการขัดเกลากิเลสหรือการบรรลุเป้าหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ดังที่ สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ได้กล่าวไว้ว่า พระภิกษุคือผู้ที่ออกจากเรือนแล้ว การช่วยเหลือญาติโยมหรือสังคมย่อมต่างจากคฤหัสถ์ และเป็นการช่วยเหลือที่ประเสริฐกว่าคฤหัสถ์ นั่นคือ ศึกษาธรรมะให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ และเมื่อเข้าใจแล้วก็ช่วยแสดงธรรมแก่ผู้คนในสังคมให้เข้าใจตามอย่างถูกต้อง (สุจินต์ บริหารวนเขตต์, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบพระมหาปาละตอนมาขอบวช ซึ่งปรากฏในพระสูตรต้นตปิฎกความว่า “ภิกษุ ธุระมี 2 อย่าง คือ คณธุระ กับ วิปัสสนาธุระ เท่านั้น... ธุระนี้ คือ การเรียนนิกายหนึ่งก็ดี สองนิกายก็ดี จบพุทธวจนะ คือ พระไตรปิฎกก็ดี ตามสมควรแก่ปัญญาของตนแล้วทรงไว้ กล่าวบอกพุทธวจนะนั้น ชื่อว่าคณธุระ ส่วนการเริ่มตั้งความสิ้นและความเสื่อมไว้ในอติภาพ ยังวิปัสสนาให้เจริญ ด้วยอำนาจแห่งการติดต่อกันแล้ว ถือเอาพระอรหัตของภิกษุผู้มีความประพฤติแคล่วคล่อง ยินดียิ่งแล้ว ในเสนาสนะอันสงัด ชื่อว่าวิปัสสนาธุระ” (ขุ.ธ. 40/1/15) (มหาม

กุฎราชวิทยาลัย, 2534) ยิ่งถ้าพระภิกษุเหล่านั้นกระทำให้ไปเพราะต้องการลาสิกขา ก็จะเข้าข่ายของการเป็นผู้มักมากตามเกณฑ์พื้นฐานขาดัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมแก่สมณเพศ นั่นเอง

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าก่อนที่จะประชาชนจะติเตียนการกระทำใด ๆ ขอพระภิกษุจำเป็นต้องพิจารณาหลายสิ่งหลายอย่าง โดยเริ่มจากการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาให้แน่ใจเสียก่อนว่าเป็นข่าวจริง มิใช่เป็นข่าวลวง (Fake news) ต่อมาก็พิจารณาความรู้ความเข้าใจของตัวเองที่เกี่ยวข้องกับพระวินัยและเกณฑ์พื้นฐานที่จะนำมาพิจารณาตัดสินความถูกต้องเหมาะสมของการกระทำนั้น ๆ ทั้งนี้ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้ต้องการติเตียนควรพิจารณาก็คือ เจตนาที่แท้จริงของตัวเองในการที่จะติเตียนพระภิกษุ เช่น ถ้าพิจารณาใจของตัวเองแล้วพบว่าตัวเรามีเจตนาดี คือ อยากให้พระภิกษุรูปนั้นมีสมณสาธูปงามมากยิ่งขึ้น เราก็ควรจะดำเนินการติเตียนตามที่ได้ตั้งใจไว้ แต่ถ้าพิจารณาแล้วพบว่าตัวเรามีเจตนาร้าย เช่น อยากทำลายชื่อเสียงของพระภิกษุรูปนั้นหรือพบว่าตนเองมีอคติกับพระภิกษุรูปนั้นอยู่ก่อนแล้ว เราก็ควรงดเว้นการดำเนินคดีติเตียนครั้งนั้นเสีย เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าถ้าบุคคลกระทำการใด ๆ ด้วยเจตนาไม่ดีหรือมีอคติเป็นพื้นฐานย่อมเกิดบาปโทษแก่ตัวของเขาเอง อีกทั้ง อกุศลจิตเหล่านี้จะนำมาซึ่งการแสดงออกที่ก้าวร้าวรุนแรงได้ง่ายอีกด้วย

สำหรับขั้นตอนการติเตียนนั้น บุคคลก็ควรพิจารณาว่าจะเลือกวิธีการในการดำเนินคดีติเตียนพระภิกษุอย่างไรจึงจะเป็นการ “ดีเพื่อก่อ” และไม่ทำให้เกิดบาปโทษแก่ตนเอง เช่น บางคนอาจจะเลือกดำเนินคดีติเตียนพระภิกษุเป็นการส่วนตัวและใช้ถ้อยคำที่สุภาพ ซึ่งต่างจากอีกหลายคนที่มีมักพบเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่เลือกติเตียนพระภิกษุโดยใช้วิธีการโพสต์รูปหรือเรื่องราวการกระทำผิดของพระภิกษุรูปนั้น ๆ เพื่อให้ผู้พบเห็นได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมติเตียนด้วย ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการโพสต์ดังกล่าวนี้มักจะส่งผลเสียมากกว่าผลดี ทั้งต่อพระภิกษุรูปนั้นและวงการสงฆ์โดยรวม กล่าวคือ พระภิกษุรูปที่ถูกติเตียนนั้นอาจไม่ได้รับรู้เกี่ยวกับโพสต์ดังกล่าว จึงไม่มีการปรับปรุงพัฒนาความประพฤติของตนเอง หรือพระภิกษุรูปนั้นอาจรับรู้โพสต์ดังกล่าวแล้วเกิดความรู้สึกไม่พอใจต่อผู้โพสต์เพราะทำให้ตนเองเสื่อมเสียชื่อเสียง อันอาจจะนำมาซึ่งความขัดแย้งรุนแรงตามมาระหว่างพระภิกษุและประชาชน หรือ ระหว่างประชาชนด้วยกันเองที่มีความเห็นต่าง ดังมีปรากฏให้เห็นอยู่เนืองนิจในข่าวสารบ้านเมืองของประเทศเรา นอกจากนี้ การติเตียน หรือ วิพากษ์วิจารณ์บางครั้งอาจมาพร้อมกับการใช้ถ้อยคำหยาบคาย รุนแรง ซึ่งทำให้คำติเตียนเหล่านั้นดูด้อยคุณค่าลงไปเพราะนอกจากจะไม่นำไปสู่การพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุแล้ว ยังก่อให้เกิดบาปโทษต่อตัวผู้ติเตียนเองอีกด้วย ผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่เฉพาะการติเตียนพระภิกษุเท่านั้น การติเตียนประชาชนด้วยกันเองก็ควรเป็นไปอย่างระมัดระวังรอบคอบเช่นเดียวกันจึงจะเกิดประโยชน์ต่อตัวผู้ติเตียนเองและผู้ที่ถูกติเตียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) มโนทัศน์เกี่ยวกับโลกวัชชะในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น คำว่า “โลกวัชชะ” มีความหมายซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 นัย กล่าวคือ 1) อาบัติที่เป็นโทษทางโลก และ 2) การกระทำที่ประชาชนติเตียน โดยอาบัติที่เป็นโทษทางโลกนั้นจะพิจารณาจากกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ ทางสังคมที่พระภิกษุไปพำนักอยู่เป็นสำคัญ ในการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุนั้น โลกวัชชะถือเป็นปัจจัยสำคัญมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน โดยความหมายนัยที่ 1 ของคำว่า “โลกวัชชะ” คือ อาบัติที่เป็นโทษทางโลก ซึ่งพิจารณาโทษจากกฎหมายบ้านเมืองและกฎระเบียบทางสังคมอื่น ๆ ที่พระภิกษุจำเป็นต้องทราบและปฏิบัติตาม มิฉะนั้นก็จะถูกลงโทษเช่นเดียวกับประชาชนโดยทั่วไป และความหมายนัยที่ 2 คือ การกระทำที่ประชาชนติเตียน ซึ่งอาจจะพิจารณาได้ยากกว่าโทษทางโลกเพราะนอกจากจะไม่มีปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว ประชาชนแต่ละคนยังอาจวินิจฉัยการกระทำหนึ่ง ๆ ของพระภิกษุแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ประชาชนบางส่วนอาจติเตียนพระภิกษุด้วยเจตนาร้ายหรืออคติจึงยังทำให้เกิดบาป

โทษต่อตนเอง 2) เสนอข้อควรพิจารณาก่อนดำเนินการตีเตียนพระภิกษุ ซึ่งคำตีเตียนของประชาชนจะมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุถ้าประชาชนพิจารณาแล้วตนเองมีครบทั้ง 5 องค์ประกอบ อันได้แก่ (1) คำตีเตียนนั้นสอดคล้องกับข้อเท็จจริง (2) ผู้ตีเตียนมีความรู้เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งศีลและอภิสมจารต่าง ๆ ของพระภิกษุเป็นอย่างดี (3) ผู้ตีเตียนทราบเกณฑ์พื้นฐานในการพิจารณาสมณสาธูปของพระภิกษุ (4) ผู้ตีเตียนมีเจตนาดีและไม่มียศดื้อต่อพระภิกษุ และ (5) วิธีการตีเตียนต้องไม่ทำให้ตัวผู้ตีเตียนเองเกิดบาปโทษ ทั้งนี้ ในวงการสงฆ์ก็มีระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงและลงโทษพระภิกษุที่กระทำผิดอยู่แล้ว ถ้าประชาชนคนใดประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุ แต่ไม่มียศดื้อที่จะมีบาปติดตัวด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง อาทิเช่น รู้สึกไม่แน่ใจว่าตนเองมีความรู้เกี่ยวกับพระวินัยอย่างชัดเจนหรือไม่ ประชาชนอาจพิจารณาเลือกวิธีการอื่นแทนการตีเตียนด้วยตนเอง ตัวอย่างเช่น การรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของพระภิกษุนั้น ๆ ให้พระผู้ใหญ่ภายในวัดหรือพระสังฆาธิการทราบ เพื่อให้ช่วยวินิจฉัยและดำเนินการตีเตียน ตักเตือน หรือลงโทษ ในระดับต่าง ๆ ดังนั้น ถ้าประชาชนคนใดมีความตั้งใจจริงที่จะช่วยทำนุบำรุงศาสนาก็อาจเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมใน 5 องค์ประกอบเหล่านี้อยู่เป็นนิจ เพื่อให้พระพุทธรศาสนาอยู่คู่กับสังคมไทยอย่างยั่งยืนสืบไป จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอสู่หน่วยงานด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน อาทิเช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ ตลอดจนสถาบันทางการศึกษาทุกระดับ ให้ช่วยจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมเยาวชนและประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยและการพิจารณาสมณสาธูปของพระภิกษุ รวมทั้งการเป็นผู้ตีเตียนพระภิกษุอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนการเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เยาวชนและประชาชนมีสติและปัญญาในการใช้ชีวิตท่ามกลางยุคข้อมูลข่าวสารที่เต็มไปด้วยข่าวปลอมดังเช่นในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนและประชาชนเหล่านั้นมีส่วนร่วมในการพัฒนาสมณสาธูปของพระภิกษุอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการช่วยทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในอีกทางหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้น ผู้วิจัยยังเห็นว่าสถาบันครอบครัวน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน ดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง จึงควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าว เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นพื้นฐานในการถ่ายทอดความรู้เหล่านั้นให้แก่บุตรหลานของตนได้ ประเทศไทยของเราจะได้มีพุทธศาสนิกชนที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เจษฎา บัวบาล. (2560). โลกวัชชะ: ใครคือผู้กำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมของพระ? เรียกใช้เมื่อ 11 มีนาคม 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2017/11/73914>
- กิเลน ประลองเชิง. (2564). โทษของโลกวัชชะ. เรียกใช้เมื่อ 11 มีนาคม 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2184430>
- คณาจารย์โรงพิมพ์เลี้ยงเซียง. (2550). วินัยมุข เล่ม 1 ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลี้ยงเซียง.
- ทองย้อย แสงสินชัย. (2560). บาลีวันละคำ. เรียกใช้เมื่อ 19 มกราคม 2565 จาก <https://www.facebook.com/315075048690020/posts/d41d8cd9/683336935197161/>
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.9). (2551). พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์คำวัด. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระมหาบุญโฮม ปริบุญณสีโล (ไชยฤทธิ์). (2559). “ปณัตติวัชชะ และโลกวัชชะ คำที่คนไทยยัง เข้าใจผิด.”. เรียกใช้เมื่อ 21 มีนาคม 2565 จาก <http://www.mahabunhome.com/lokavatcha.html>
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2534). พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด 91 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย.

- สถาบันนิติธรรมาลัย. (2565). ส่วนที่ 1 โทษ (มาตรา 18-38). เรียกใช้เมื่อ 24 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.drthawip.com/criminalcode/1-7>
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. (พิมพ์ครั้งที่ 27). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- สำนักงานราชบัณฑิต. (2556). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อภิสิทธิ์ นวนมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- สุจินต์ บริหารวนเขตต์. (2562). พระช่วยน้ำท่วม คนเข้าใจผิด บวชทำไม นับถือพุทธทำไม. เรียกใช้เมื่อ 11 พฤษภาคม 2565 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=YtQj5CBN8pk>
- Jitrarut P. (2565). โดนกดดันหนัก ‘พระ’ ตั้งวงกระดกเหล้ากับชาวบ้านในวัด ยอมสีกแล้ว หลังอ้างดื่ม ฆ่าโควิด. เรียกใช้เมื่อ 28 กรกฎาคม 2565 จาก <https://ch3plus.com/news/social/ch3onlinenews/290141>
- Nation Online. (2565). สรุปราม่า “พระอาจารย์แจ้” พร้อมทำความรู้จักคือใคร ? เรียกใช้เมื่อ 24 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.nationtv.tv/news/378877352>

การสร้างสรรครายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ ของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23*

THE STUDY ON CREATION OF MUSIC PROGRAMS WITH COPYRIGHT FROM ABROAD OF WORKPOINT CHANNEL NO.23

วิสาข มีบุญ* และ ศรัณย์ธร ศศิธรนกรแก้ว

Wisakha Meeboon and Saranthorn Sasithanakornkaew

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

*Corresponding author E-mail: ploypailin.pho@ku.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและการสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาข้อมูล ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ให้ข้อมูลที่ได้รับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ บุคลากรปฏิบัติงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีผลงานออกอากาศในช่วงปีพ.ศ. 2556-ปัจจุบัน ใช้การวิเคราะห์ตีความแบบอุปนัย โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการอ่านบทสัมภาษณ์หรือบทความ ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยด้านกระบวนการผลิต พบว่า การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศกับรายการเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง มีข้อแตกต่างกัน ในเรื่องกระบวนการคิด โครงสร้าง วิธีการทำงาน ข้อจำกัดและกฎระเบียบต่าง ๆ และภาพลักษณ์ ซึ่งทางเจ้าของลิขสิทธิ์จะส่งทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญมาเพื่อเผยแพร่และเป็นที่ปรึกษาให้ตลอดการทำรายการ อย่างไรก็ตามยังมีความเหมือนกันในเรื่องขั้นตอนการผลิตรายการและการถ่ายทำ รวมถึงการใช้ทีมงานที่เป็นมืออาชีพในการทำงานกระบวนการต่าง ๆ ผลการวิจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ มีข้อแตกต่างจากรายการเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง คือ การคิดและปรับเปลี่ยน แต่ยังคงคอนเซ็ปต์ของลิขสิทธิ์เอาไว้ การเตรียมการผลิตรายการมีการกำหนดขอบเขตและการกำหนดเนื้อหาโดยเริ่มจากความคิดสร้างสรรค์ในเนื้อหาและรูปแบบของการผลิตรายการที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศและนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับผู้รับชม ส่วนที่มีความเหมือนกัน คือ รูปแบบที่มีความทันสมัยมากขึ้น พิจารณาเนื้อหาที่สามารถออกอากาศได้ รวมถึงสร้างสรรค์ให้มีเนื้อหาครบถ้วนในทุกมิติ

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ, ช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23

Abstract

The objective of this research is to study the production process and the creation of copyright music programs from foreign countries of Workpoint No. 23. This is quality research that uses data description from in-depth interview methods. The sample group or information provider

* Received March 10, 2023; Revised April 10, 2023; Accepted May 7, 2023

that has been selected for specific samples is personnel in the production of television programs that have a broadcast during the years 2013-present. Using an analysis of metaphor by analyzing information from in-depth interviews to analyze and data analysis from reading interviews or various related news articles. The results of the production process found that Creating copyright music programs from foreign countries and creative music programs are differences in the process of thinking, structure, work methods, limitations and regulations and images. Which the copyright owner will send an expert team to distribute and be a consultant throughout the transaction. However, there is still the same matter in the matter. Procedures of production and shooting Including using a professional team to work in various processes. Creativity findings found that Creation of licensed music programs from foreign countries is difference from a music program that is created by oneself, which is additional thinking and adjustment but still maintains the concept of copyright, production preparation has to determine the scope and content from the creativity in the content and the form of producing copyrighted programs adapting to suit the audience. In common is a more modern style. Consider broad castable content including creating complete content in all dimensions.

Keywords: The production process and the creation of copyright music programs from foreign countries, Workpoint No. 23

บทนำ

ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตแทบทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม แนวความคิด กระบวนการเรียนรู้ พฤติกรรม โดยสื่อมวลชนในรูปแบบบันเทิง และสื่อบันเทิงที่ทรงอิทธิพลกับชีวิตของมนุษย์มากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนถูกสร้างสรรค์และถ่ายทอดออกมาถึงหน้าจอโทรทัศน์เพื่อสร้างความบันเทิง ในปัจจุบันแนวโน้มของผู้ชมรายการเพลงทางโทรทัศน์ก็ยังคงได้รับความนิยม การซื้อลิขสิทธิ์รายการโทรทัศน์จากต่างประเทศเพื่อนำไปผลิตในประเทศต่าง ๆ นั้น เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ได้รับ ความนิยม และแพร่หลายไปยังทั่วโลก การซื้อลิขสิทธิ์รูปแบบรายการมาผลิตหลากหลายรายการ และแม้ว่าจะยังคงรูปแบบต้นฉบับจากต่างประเทศ แต่ก็มีมีการปรับเปลี่ยนบางอย่างเพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรม ประเพณี และ รสนิยมของคนไทย เวิร์คพอยท์ทีวี ที่มีความโดดเด่นด้านการสร้างสรรค์รายการเกมโชว์และวาไรตี้โชว์ (กรุงเทพธุรกิจ, 2558) ช่อง เวิร์คพอยท์ทีวีได้มีการซื้อรายการลิขสิทธิ์รายการต่างประเทศ โดยเฉพาะรายการเพลง นำมา ปรับรูปแบบและเนื้อหาให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้ชมในประเทศไทย เหตุผลที่รายการเพลงประสบความสำเร็จ เพราะเป็นรายการที่ฟังง่าย ดูแล้วสนุก คอยลุ้นคอยเชียร์ตามไปด้วย และที่สำคัญแบรนด์เวิร์คพอยท์มีชื่อเสียงทางด้านรายการเพลงมานาน แต่ละรายการมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนแตกต่างกันออกไป ในขณะเดียวกัน เป็นการตรึงคนดูไม่ให้เบื่อหรือหนีไปดูช่องอื่น เพราะจะมีความรู้สึกว่ามีรายการใหม่ให้ชมอย่างสม่ำเสมอ รายการ The Mask Singer หน้ากากนักร้อง เป็นรายการโทรทัศน์ประเภทเรียลลิตี้เกมโชว์และมิวสิกโชว์โดยซื้อ ลิขสิทธิ์รูปแบบรายการ “Miseuteori Eumaksyo Bokmyeon-gawang” (เกาหลี: 미스터리 음악쇼 복면가왕) ที่เป็นลิขสิทธิ์ ของบริษัท Munhwa Broadcasting Corporation (MBC) จากประเทศเกาหลีได้นำมาทำเป็น รูปแบบรายการของประเทศไทย ผลิตรายการโดยบริษัทเวิร์คพอยท์ เอ็นเทอร์เทนเมนท์จำกัด (มหาชน) วิธีการ เลือกผู้เข้าแข่งขัน ผู้เข้าแข่งขันที่เลือกมาจะต้องร้องเพลงได้และมาจาก หลากหลายวงการ โดยให้เลือกเพลงที่ร้อง จากเพลงที่ไม่เคยร้อง เพลงที่ไม่ถนัด หรือเพลงที่ไม่ใช่ประเภทที่ร้องอยู่เป็นประจำ เพื่อไม่ให้ผู้ชมทราบผู้ร้องได้ง่าย

หน้ากาที่ใส่ในรายการจะใช้ระยะเวลาในการทำประมาณครึ่งปีโดยแต่ละหน้ากาจะมีเรื่องราวเกี่ยวกับผู้เข้าแข่งขัน เป็นการโต้เถียงน้อย โดยที่แตกต่างคือ ของเกาหลีใต้กับจีนจะเป็นแค่หน้ากา แต่ของไทยเป็นทั้งชุดและหน้ากา เพื่อใช้ชุดอำพรางรูปร่าง ในส่วนของชุดและหน้ากาใช้ดีไซน์เนอร์ร่วมกันออกแบบ การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นที่น่าสนใจยิ่งว่า เวิร์คพอยท์ที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นอาวุธสำคัญในการต่อสู้ในสนามแข่งขันในทีวีดิจิทัล แต่ในขณะที่เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่า ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) นั้นเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการทำงานในวงการโทรทัศน์ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกทำการศึกษาในประเด็น “การสร้างสรรครายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23” ซึ่งจะเป็นการสร้างสรรครายการเพลง โดยศึกษาถึงบทบาทหน้าที่และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรครายการเพลง ตลอดจนเทคนิคในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้ผลิต และแนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรผู้ผลิตรายการโทรทัศน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและการสร้างสรรครายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

บุคลากรในตำแหน่ง Executive Producer, Producer และ Creative กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะเป็นบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ที่มีผลงานออกอากาศในช่วงปี พ.ศ. 2556-ปัจจุบัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งมีการกำหนดประเด็นคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลที่สนใจเพิ่มเติมได้ โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีการกำหนดข้อคำถาม จำแนกเป็น 2 ด้านได้แก่ 1) ด้านกระบวนการผลิต 2) ด้านความคิดสร้างสรรค์

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ด้วยรูปแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน (Semi-structured interview) เพื่อกำหนดกรอบคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย และเป็นประโยชน์ต่อการตั้งประเด็นคำถามเพิ่มเติม โดยในการสัมภาษณ์เชิงลึกมีการใช้กรอบคำถามและการสัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกัน โดยแยกเป็นกลุ่มคำถามสำหรับผู้บริหาร (Executive Producer) และคำถามสำหรับทีมผลิต (Producer และ Creative) โดยระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการบันทึกเสียงควบคู่กับจดบันทึกด้วย

2. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมเอกสาร บทความ บทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ประเด็นความคิดสร้างสรรค์และการผลิตรายการโทรทัศน์/รายการเพลง และรับชมรายการโทรทัศน์/ รายการเพลงที่เป็นผลงานการผลิตของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์ความแบบอุปนัย (Induction) โดยนำข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ และมีการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับข้อมูลทุติยภูมิจากการอ่านบทสัมภาษณ์หรือบทความ ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความคิดสร้างสรรค์กับการผลิตรายการโทรทัศน์/รายการเพลง โดยมีกรอบการวิเคราะห์ตาม

วัตถุประสงค์ในการวิจัย ได้แก่ เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและการสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการนำเสนอข้อมูลและผลการวิจัยแบบการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้จัดทำมุ่งศึกษากระบวนการผลิตและการสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศของช่องเวิร์คพอยท์ หมายเลข 23 พบว่า ในด้านกระบวนการผลิต การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศมีข้อจำกัดและกฎระเบียบตามเจ้าของลิขสิทธิ์กำหนด สามารถเห็นรูปแบบจริงของรายการที่มีอยู่แล้ว เห็นรูปร่าง โครงสร้างของรายการแล้วว่าเป็นอย่างไร มีข้อดี รู้ผลลัพธ์แล้วว่าคนดูชอบรายการมากน้อยแค่ไหน และภาพลักษณ์ที่ดูอินเตอร์เนื่องจากเป็นรายการจากต่างประเทศ แนวคิดตัดสินใจซื้อรายการลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ คือเพื่อให้ได้เนื้อหาที่มีความแปลกใหม่และวิธีการที่นำรายการลิขสิทธิ์จากต่างประเทศมาประยุกต์สร้างสรรค์อย่างถูกต้อง ในแบบของอุตสาหกรรมที่ประเทศนั้น ๆ มีขั้นตอนคือดูรายการที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อศึกษา และทำการแกะเทปเพื่อนำมาผลิตในรูปแบบที่ทางเราอยากนำเสนอ ซึ่งทางเจ้าของลิขสิทธิ์จะส่งทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญมาเพื่อเผยแพร่และเป็นที่ปรึกษาให้ตลอดระยะเวลาการผลิต ขั้นตอนการผลิตรายการและการถ่ายทำนั้น สิ่งสำคัญคือ ความต่อเนื่องของการถ่ายทำ หากมีการหยุดถ่ายทำบ่อยครั้ง อาจทำให้อารมณ์ความรู้สึกไม่ต่อเนื่อง หรือปัจจัยอื่น ๆ ขั้นตอนหลังการผลิต กระบวนการของ Post Production จากที่มีการถ่ายทำมาอย่างต่อเนื่องแล้วการใช้การตัดต่อเข้ามาช่วย จะสามารถทำให้การผลิตรายการออกมาสู่สายตาคนดูได้อย่างสมบูรณ์แบบ ทำให้คนดูเกิดอารมณ์ร่วมไปกับการรับชมรายการได้ดียิ่งขึ้น โดยวิธีการเริ่มจากการนำ Footage ที่ถ่ายทำมา Sync กันจากจำนวนกล้องที่ได้ถ่ายทำทั้งหมดมาเรียงต่อกัน ช่วงตัดต่อจะทำการเริ่มคัดเนื้อหาที่จำเป็นและสำคัญในการนำเสนอ เมื่อได้เวลาตามที่กำหนดสำหรับการเผยแพร่แล้ว ทางผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer) จะมาทำการตรวจเนื้อหาของรายการและแก้ไขจนสมบูรณ์ และส่งไปให้ฝ่ายเอฟเฟค กราฟฟิก ดนตรี เสียงพากย์ ทำงานในส่วนนั้น ๆ ออกมาอย่างสมบูรณ์และส่งกลับมาให้ Producer ตรวจอีกครั้งหนึ่งและส่งให้ทาง Censor ของทางสถานีออกอากาศต่อไป การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ จุดเด่น คือ มีการนำเสนอความคิดสร้างสรรค์มากขึ้นในส่วนของการผลิตรายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ การ Re-arrange เพลงในรายการรวมถึงการเรียบเรียงเพลง การดีไซน์ของเนื้อเพลงที่มีการแต่งเนื้อร้องใหม่ขึ้นมา รวมถึงการ Cover เพลงอีกด้วย ส่วนจุดด้อย คือ เพลงบางเพลง กลุ่มคนส่วนใหญ่ชอบในรูปแบบของต้นตำรับมากกว่านำไปดัดแปลง การคัดเลือกเพลงจะเลือกจาก 1) เพลงดัง นักร้องดัง 2) เพลงดัง นักร้องไม่ดัง และ 3) เพลงไม่ดัง นักร้องไม่ดังตามลำดับ จากนั้นจะมีการเตรียมผลิตรายการ มีการกำหนดขอบเขตและการกำหนดเนื้อหาโดยเริ่มจากความคิดสร้างสรรค์ในเนื้อหาและรูปแบบของการผลิตรายการที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศและนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับผู้รับชม ในการผลิตรูปแบบรายการ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงมีคือต้องไม่กระทบต่อการเมืองการปกครองของประเทศ ศาสนา สังคม ครอบครัว และเยาวชน ไม่นำเสนอสิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด หรือพฤติกรรมรุนแรง ส่วนใหญ่จะนำเสนอสื่อบันเทิงเชิงบวก ทั้งนี้การสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอรายการในแบบต่าง ๆ มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากสิ่งนี้คือหัวใจหลักของการผลิตรายการ รวมถึงการใช้เอฟเฟค กราฟฟิก ดนตรี เสียงพากษ์ ฯลฯ เป็นการช่วยเพิ่มความน่าสนใจอย่างมาก ต้องมีการนำมาใช้เพื่อความสมบูรณ์แบบในการรับชมรับฟังของคนดู ซึ่งจะทำให้การผลิตรายการมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้นมาก เรียกว่าเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 นั่นเอง การ

สร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ นอกจากจะต้องคำนึงถึงระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายต่าง ๆ แล้ว ต้องคำนึงถึงกฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ต่าง ๆ ด้วย

อภิปรายผล

ด้านกระบวนการผลิต

การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศกับรายการเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง มีข้อแตกต่างกันคือ รายการจากต่างประเทศจะมีกระบวนการที่คิดไว้ให้แล้ว เรื่องวิธีการทำงาน มีแบบแผน ขั้นตอน ไว้ให้หมดแล้ว ข้อจำกัดและกฎระเบียบที่เจ้าของลิขสิทธิ์กำหนด ได้เนื้อหาที่มีความแปลกใหม่และวิธีการที่น่ารายการลิขสิทธิ์จากต่างประเทศมาประยุกต์สร้างสรรค์อย่างถูกต้อง มีตัวอย่างรูปแบบรูปร่าง โครงสร้างของรายการ ข้อดี ความสนุกสนาน และผลลัพธ์ให้เห็นเป็นตัวการันตี กลยุทธ์การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์นั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยที่ต่างกัน โดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากสถานีโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการ ผู้ชมรายการ ผู้สนับสนุนรายการ สังคมและสื่อมวลชน (ชนิกานต์ พงษ์สมบูรณ์, 2549) นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องของภาพลักษณ์ที่ดูอินเตอร์เนื่องจากเป็นรายการจากต่างประเทศ และในส่วนของการผลิต ก่อนการผลิตจะเริ่มจากการได้ดูรายการที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อศึกษา และทำการแกะเทปเพื่อนำมาผลิตในรูปแบบที่ทางเรายกนำเสนอ ซึ่งทางเจ้าของลิขสิทธิ์จะส่งทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญมาเพื่อเผยแพร่และเป็นที่ปรึกษาให้ตลอด สอดคล้องกับ ปองพร พิทากร ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง บทบาทของ Production House ต่อรายการที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ กรณีศึกษา รายการเดอะวอยซ์ เสียงจริง ตัวจริง การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศกับรายการเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง มีขั้นตอนการผลิตรายการและการถ่ายทำที่เหมือนกัน คือ ต้องมีความต่อเนื่องของการถ่ายทำ มีทีมงานที่มีความเป็นมืออาชีพ มีสติ และความพร้อม รวมไปถึงการทำงานเป็นทีม ในการแก้ไขปัญหากรณีการดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนการที่วางไว้ (ปองพร พิทากร, 2557) แนวดำเนินการผลิตรายการ ได้แก่ ภารกิจต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติในกระบวนการผลิตรายการเพื่อให้รายการนั้น ๆ เกิดผลตามที่มุ่งหวังไว้ (วีระ สุภะ, 2537) การผลิตรายการโทรทัศน์ต้องเกี่ยวข้องกับทีมงานหลาย ๆ ฝ่าย และต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งแต่ละฝ่ายก็มีความชำนาญเฉพาะด้านในหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ และต่างมีความสำคัญต่อการผลิตรายการโทรทัศน์เท่าเทียมกัน การทำงานหากขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ อาจเป็นเหตุให้รายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นไม่มีคุณภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (สมสุข หินวิมาน, 2554) ในขั้นตอนหลังการผลิตรายการ/ตัดต่อ ช่วงตัดต่อจะทำการเริ่มค้นหาเนื้อหาที่จำเป็นและสำคัญในการนำเสนอ ซึ่งในส่วนนี้จะทำการคัดออกของเนื้อรายการที่ไม่น่าสนใจออกไปอีกด้วย การตัดต่อเสียงและลำดับภาพอาศัยศิลปะในการเรียงลำดับภาพใหม่ให้สอดคล้อง และมีความหมายได้อย่างสมบูรณ์ตามบทโทรทัศน์ที่ทีมงานผลิตได้วางโครงเรื่องไว้ นอกจากการตัดต่อเสียงและลำดับภาพใหม่แล้ว การใช้เทคนิคพิเศษ กราฟฟิก การซ้อนตัวหนังสือ หรือเทคนิคอื่น ๆ ก็จะช่วยให้งานมีชีวิตชีวาน่าสนใจมากขึ้น ขั้นตอนหลังการผลิตรายการนอกเหนือจากประกอบไปด้วยการผสมเสียง การตัดต่อ และลำดับภาพแล้ว ยังมีขั้นตอนการประเมินผลด้วย (สมสุข หินวิมาน และคณะ, 2557) เมื่อได้เวลาตามที่กำหนดสำหรับการเผยแพร่แล้ว ทางผู้ควบคุมการผลิตรายการ (Producer) จะมาทำการตรวจเนื้อหาของรายการและแก้ไขจนสมบูรณ์ และส่งไปให้ฝ่ายเอฟเฟค กราฟฟิก ดนตรี เสียงพากย์ และส่งกลับมาให้ Producer ตรวจอีกครั้งหนึ่งและส่งให้ทาง Censor ของทางสถานีออกอากาศต่อไป

ด้านความคิดสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศกับรายการเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้นเอง ในด้านความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตรายการ คือ การพัฒนาทางด้านการผลิตสื่อในยุคปัจจุบันมีการนำเสนอในรูปแบบที่มีความทันสมัยมากขึ้นทำให้ต้องมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อทำให้มีความแตกต่างขึ้นอยู่กับการปรุงแต่งการ

สร้างสรรค์รายการโทรทัศน์เป็นหัวใจของการทำรายการ เป็นสิ่งที่ทำให้รายการสามารถตอบสนองความพึงพอใจ และให้ความสุขแก่ผู้ชม รวมทั้งเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตรายการโทรทัศน์ทุกประเภท หากเปรียบเทียบรายการโทรทัศน์ที่มีการสร้างสรรค์ที่ดีกับรายการโทรทัศน์ที่ไม่ค่อยมีความสร้างสรรค์ จะทำให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจน (วัชร เวววุฒินันท์, 2548) ในการผลิตรูปแบบรายการ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงต้องไม่กระทบต่อการเมือง การปกครองของประเทศ ศาสนา สังคม ครอบครัว และเยาวชน ไม่นำเสนอสิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด หรือ พฤติกรรมรุนแรง ส่วนใหญ่จะนำเสนอীবันเทิงเชิงบวก โดยจะมีฝ่ายเซ็นเซอร์ที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเนื้อหาของเทปนั้น ๆ หากมีการส่อไปในทางลบจะถูกตัดออก โดยต้องพิจารณาเนื้อหาที่สามารถออกอากาศได้ ตามหลักของกฎหมายเรตคณดู โดยปมข ศุภสาร และพีไลวรรณ ปุกหุด กล่าวว่า เนื่องจากสถานการณ์ที่คนส่วนใหญ่มักจะเคร่งเครียดกับการทำงานมาตลอดทั้งวัน ดังนั้น ผู้ผลิตรายการส่วนใหญ่จึงนิยมผลิตรายการที่เน้นให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมเกิดความผ่อนคลายและเพลิดเพลิน ทั้งนี้รายการเพลงเป็นอีกรายการหนึ่งที่มีรูปแบบรายการที่สนุกสนานให้แก่ผู้ชมได้เช่นกัน แต่อย่างไรก็ตาม ความเพลิดเพลิน การเผยแพร่ศิลปะ การสะท้อนสังคม การโน้มน้าวให้การศึกษา สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้จัดรายการควรคำนึงถึง มิใช่จัดเพื่อความบันเทิงหรือการค้าแต่เพียงอย่างเดียว รายการเพลงจึงควรจัดขึ้นอย่างมีคุณค่าและสาระให้แก่สังคมและสาธารณชนบ้างตามสมควร การสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอรายการ จะสร้างสรรค์ให้มีเนื้อหาครบถ้วนในทุกมิติ เนื่องจากสิ่งนี้คือหัวใจหลักของการผลิตรายการ (ปมข ศุภสาร และพีไลวรรณ ปุกหุด, 2530) ดังที่เมสัน (Mason) ได้กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของความสามารถในการ “เชื่อมโยง” คือ สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่มีอยู่แล้ว ตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปให้สัมพันธ์กัน โดยเกิดเป็นความสัมพันธ์รูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน เมสัน (Mason, 1960) ซึ่งสอดคล้องกับเมดนิค (Mednick) ที่พบว่า ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่สามารถคิด “โยงสัมพันธ์” ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองต่าง ๆ ที่แปลกใหม่และมีประสิทธิภาพกว่าผู้ที่คิดในทิศทางเดียว คนไทยเป็นคนขี้เบื่อ ดังนั้นแต่ละเทปจะต้องหาวิธีนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป เพื่อไม่ให้เกิดความจำเจ การตัดต่อหลังถ่ายทำถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้รายการสนุกขึ้น 50% การใช้เอฟเฟกต์ กราฟฟิก ดนตรี เสียงพากษ์ ฯลฯ เป็นการช่วยเพิ่มความน่าสนใจอย่างมาก ต้องมีการนำมาใช้เพื่อความสมบูรณ์แบบในการรับชมรับฟังของคนดู ซึ่งจะทำให้การผลิตรายการมีความน่าสนใจเพิ่มขึ้นมาก เช่น ตัดต่อให้มุกตลกดูตลกขึ้น เปรียบเสมือนนักร้อง ระหว่างร้องเพลงสดกับร้องแบบมีดนตรี ความรู้สึกก็แตกต่างกัน เป็นต้น เรียกว่าเป็นการกระตุ้นประสาทสัมผัสทั้ง 5 นั่นเอง (Mednick, 1961)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ด้านกระบวนการผลิต การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศนั้น จะต้องคำนึงถึงกระบวนการ วิธีการทำงาน แบบแผน ขั้นตอน ข้อจำกัดและกฎระเบียบที่เจ้าของลิขสิทธิ์กำหนด ก่อนการผลิตจะเริ่มจากการได้ดูรายการที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อศึกษา และทำการแกะเทปเพื่อนำมาผลิตในรูปแบบที่ทางเราอยากนำเสนอ ซึ่งทางเจ้าของลิขสิทธิ์จะส่งทีมงานที่มีความเชี่ยวชาญมาเพื่อเผยแพร่และเป็นที่ปรึกษาให้ตลอด และด้านความคิดสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์รายการเพลงที่มีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ สามารถใช้เครดิตของต่างประเทศทำให้รายการมีความน่าสนใจมากขึ้น แต่อาจจะไม่ตรงกับนิสัยคนไทยทั้งหมด จึงต้องมีการคิดและปรับเพิ่มเติม แต่ต้องยังคงคอนเซ็ปต์ของลิขสิทธิ์เอาไว้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรุงเทพธุรกิจ. (2558). เวิร์คพอยท์ซูเกมโชว์-วาไรตี้ ย้าผู้นำเรตติ้ง-ปรับค่าโฆษณา. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพธุรกิจ.

- ชนนิกานต์ พุกษ์สมบูรณ์. (2549). การผลิตรายการเพลงทางสื่อโทรทัศน์ : ศึกษาเฉพาะกรณีรายการอี-เม้าท์ ของ บริษัทแกรมมี่เทเลวิชั่น จำกัด. ใน วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปมฺข ศุภสาร และพิไลวรรณ ปุกหุด. (2530). องค์ประกอบที่จำเป็นของการจัดรายการวิทยุโทรทัศน์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปองพร พิทากร. (2557). บทบาทของ Production House ต่อรายการที่ซื้อลิขสิทธิ์มาจากต่างประเทศ: กรณีศึกษา รายการเดอะวอยซ์ เสียงจริง ตัวจริง. ใน วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรระ แววุฒินันท์. (2548). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์วิชานิตเทศศาสตร. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วีระ สุภะ. (2537). การศึกษากระบวนการในการผลิตละครชุดโทรทัศน์ไทย พ.ศ.2536. ใน วิทยานิพนธ์นิตเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิตเทศศาสตร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมสุข หินวิมาน. (2554). ความรู้เบื้องต้นทางวิทยุโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมสุข หินวิมาน และคณะ. (2557). ความรู้เบื้องต้นทางวิทยุและโทรทัศน์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Mason. (1960). The Knowledge-Creativity. New York: Cambridge.
- Mednick. (1961). The associative basis of the creative process. Psychological Review, 69(3), 220-232.

การประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี* COVID-19 IMPACT ASSESSMENT ON HOTEL BUSINESS IN PATTAYA CHONBURI

วรادر จีรภัทรนันท์* และ ศักดิ์ชัย เศรษฐ์อนวัช

Varadorn Jeerapattananant and Sakchai Setarnawat

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha university, Thailand

*Corresponding author E-mail: varadorn.nod@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และส่วนประสมการตลาด (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน และ 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ส่วนประสมการตลาด (7Ps) และความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ใช้การวิจัยเชิงพรรณนา มีกลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการ ผู้เป็นเจ้าของกิจการ และผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจที่ประกอบธุรกิจประเภทโรงแรมและที่พักขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกอบกิจการอยู่ในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 360 คน ใช้แบบสอบถามซึ่งพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์สถิติ โดยการหาค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และตัวแปรทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประเมินผลกระทบของธุรกิจได้ร้อยละ 63.9 โดยคุณลักษณะผู้ประกอบการ ส่วนประสมทางการตลาด และความได้เปรียบในการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้ประกอบการ, ส่วนประสมทางการตลาด, ความได้เปรียบในการแข่งขัน, การประเมินผลกระทบของธุรกิจ

Abstract

The objectives of this study were (1) to study the entrepreneurial orientation and marketing mix (7Ps) that influence competitive advantage and (2) to study the characteristics of entrepreneurs. Marketing Mix (7Ps) and competitive advantage influencing impact assessment of Hotel and accommodation businesses amid the COVID-19 pandemic crisis using descriptive

* Received March 13, 2023; Revised March 29, 2023; Accepted May 7, 2023

research, the samples were entrepreneurs, business owners or executives or decision-makers who operate businesses in the category of hotels and accommodation for small and medium sized businesses operating in the Pattaya city. Sample are 360 people used a questionnaire developed from a literature review as a tool used to collect data. Statistical analysis by mean, frequency, percentage, standard deviation and variance. Data were analyzed using Structural Equation Modeling (SEM) techniques using a statistical significance level of 0.05. The study found that Entrepreneurs' opinions about entrepreneurial orientation were at a high level. The level of opinion about the overall marketing mix was at the highest level and the level of opinions about the overall competitive advantage was at the highest level. The results of the hypothesis testing revealed that the developed model was consistent with the empirical data and all variables could explain the variance of the business impact assessment of 63.9 percent marketing mix and competitive advantage Influencing the assessment of the impact of hotel and accommodation businesses under the crisis of the spread of the COVID-19 virus in Pattaya City, Chonburi Province. statistically significant.

Keywords: Entrepreneurial orientation, Marketing mix, Competitive advantage, The business impact assessment

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญอย่างมากถือเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยตลอดหลายปีที่ผ่านมา โดยในปี 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 3.0 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 17.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) โดยแบ่งเป็นรายได้ของการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวต่างชาติมูลค่า 1.91 ล้านล้านบาท และรายได้จากการท่องเที่ยวภายในประเทศ 1.08 ล้านล้านบาท โดยการท่องเที่ยวนั้นยังส่งผลดีไปถึงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรมและที่พัก ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ธุรกิจการขายของที่ระลึก ธุรกิจการขนส่ง เป็นต้น ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างมากมาโดยเฉพาะชาวจีน สังเกตได้จากตัวเลขชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทยเพิ่มจำนวนกว่าเท่าตัว จาก 4.61 ล้านคนในปี 2556 กลายเป็น 8.82 ล้านคนในปี 2559 ส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 36.7 เป็นชาวจีนช่วงอายุตั้งตัวสร้างฐานะ 25-34 ปี และ “พัทยา” กลายเป็นหนึ่งจุดหมายสำคัญของชาวจีนที่เดินทางมาประเทศไทย ด้วยตัวเลขเฉลี่ยปีละ 1.16 - 2.03 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วน 1 ใน 4 ของชาวจีนทั้งหมดที่เดินทางมาประเทศไทย (TerraBKK, 2018) เนื่องจากพัทยาคือเมืองท่องเที่ยวยอดนิยมแห่งหนึ่งของประเทศไทยที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี ซึ่งมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นอันดับ 2 ของประเทศ ในปี 2562 ที่ผ่านมามีรายได้จากการท่องเที่ยวมากถึง 240,000 ล้านบาท (มัทนิน มณีขาว, 2563) โดยประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 90 ประกอบอาชีพด้านการค้าและการบริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ

อย่างไรก็ดี ในช่วงต้นปี 2563 การท่องเที่ยวได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ทั่วโลกมีการออกมาตรการจำกัดการเดินทาง โดยในส่วนของประเทศไทย ภาครัฐมีการประกาศล็อกดาวน์เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้ในช่วงไตรมาส 2 และ 3 ของปี 2563 ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย และแม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นจนทำให้ไตรมาส 4 ปี 2563 ได้มีการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวต่างชาติประเภท Special Tourist VISA (STV) เดินทางเข้าประเทศไทยได้ แต่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเที่ยวไทยได้เพียง 10,822 คน ส่งผลให้ในปี

2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย 6.7 ล้านคน ลดลงจากปี 2562 ถึงร้อยละ -83.2 ต่อปี และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียง 3.3 แสนล้านบาท ลดลงร้อยละ -82.6 ต่อปี ซึ่งเป็นการหดตัวสูงสุดเป็นประวัติการณ์ และจากที่เคยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติถึง 1.91 ล้านล้านบาทในปี 2562 ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เศรษฐกิจไทยในปี 2563 หดตัวลงถึงร้อยละ -6.2 ต่อปี (กาญจนา จันทระจิต และคณะ, 2565) ซึ่งห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีขนาดใหญ่ มีธุรกิจและคนมากมายที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการที่การท่องเที่ยวหยุดชะงัก โดยตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2565 ภาครัฐประกาศให้พื้นที่ประเทศไทยทั้ง 77 จังหวัดเป็นพื้นที่เฝ้าระวัง (สีเขียว) โดยธุรกิจในทุกภาคส่วนสามารถกลับมาเปิดบริการตามปกติ ร่วมกับการมาตรการการเปิดประเทศ และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้ช่วยให้บรรยากาศในภาคส่วนของการท่องเที่ยวนั้นกลับมาดีขึ้นอีกครั้ง ซึ่งช่วงเวลาที่ประเทศต่าง ๆ รวมถึงประเทศไทยนั้นได้มีมาตรการล็อกดาวน์เพื่อรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ระบบการทำงานทั่วโลกจำเป็นต้องปรับตัว และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีส่วนช่วยในการทำงานเพื่อให้การทำงานนั้นสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องและปลอดภัยต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (Marketeeronline., 2022) ผลจากวิกฤตการณ์ COVID-19 ทำให้ปัจจุบันรัฐบาลมีมาตรการ Social Distancing หรือการเว้นระยะห่างทางสังคม มีการล็อกดาวน์ หรือการปิดเมือง รวมไปถึงการยกเลิกเที่ยวบินระหว่างประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมภาคการท่องเที่ยวหยุดชะงักทันที และได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง (มัทนิน มณีขาว, 2563) ซึ่งหากภายในไตรมาสแรกของปี 2563 รัฐบาลในหลายประเทศสามารถควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ไม่ให้มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นได้ สถานการณ์ต่างๆ จะดีขึ้น แต่ถึงอย่างนั้นจำเป็นจะต้องใช้ระยะเวลาอีกไม่น้อยกว่าที่กิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวจะกลับเข้าสู่ภาวะปกติ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ยาวนานนี้ ส่งผลทำให้ในปี 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศทั่วโลกอาจต่ำสุดในรอบ 15 ปี โดยคาดว่าจะมีจำนวนประมาณ 800 - 900 ล้านคน ปรับตัวลดลงกว่าร้อยละ 38 - 45 จากปีที่ผ่านมา หรือลดลงประมาณ 550 - 650 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นรายได้การท่องเที่ยวทั่วโลกที่น่าจะหายไปไม่ต่ำกว่า 570,000 - 677,000 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งในปี 2562 รายได้การท่องเที่ยวโลกมีมูลค่าประมาณ 1,500 ล้านเหรียญ คิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 ของมูลค่าการส่งออกภาคบริการของโลก (ศุภวิทย์จักรกลไทย, 2563) โดยหนึ่งในอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย ถึงปีละกว่าร้อยละ 17 ของ GDP คืออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งปีนี้เรียกว่าล้มไม่เป็นท่าก็ว่าได้ การงดเดินทางทำให้ช่วงแรกสายการบินกระทบรุนแรง และถัดมาคือธุรกิจโรงแรมที่ได้รับผลกระทบอย่างหนักมาตั้งแต่ต้นปีที่การระบาดของเชื้อโควิด-19 เริ่มมีการแพร่กระจาย และห้ามการเดินทางท่องเที่ยวจากกลุ่มชาวจีนที่เป็นลูกค้ารายใหญ่ จนมาถึงวันนี้ที่ในประเทศไทยมีการจำกัดเดินทางข้ามเขต คนไม่เดินทาง คนไม่เข้าพัก ปัญหาที่ตามมา คือ โรงแรมทั้งหมดหรือคิดเป็นกว่า 30,000 แห่งได้รับผลกระทบ เนื่องจากโรงแรมส่วนใหญ่จำนวนเข้าพักลดลง ขาดรายได้มาตั้งแต่ปลายเดือนมกราคมโดยในช่วงที่ผ่านมาบางแห่งใช้วิธีให้พนักงานหยุดงานไม่รับค่าจ้าง หรือ Leave Without Pay แบ่งสลับหยุดหรือหยุดบางส่วน (ข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์, 2563) โดยจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้แรงงานในแต่ละภาคส่วนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีจำนวนกว่า 4 ล้านคนได้รับผลกระทบกันอย่างมากมายเนื่องจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีรายได้มากพอที่จะรักษาการจ้างงานไว้ได้ (สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2564) สำหรับเหตุการณ์นี้สถานการณ์การท่องเที่ยวในพืชนั้นย่อมได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน เรียกได้ว่ายอดนักท่องเที่ยวเป็น 0 โดยผลกระทบจากสถานการณ์นี้คาดว่าจะทำให้ผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 80 โดยเฉพาะในกลุ่ม SMEs ต้องปิดตัวลงชั่วคราวหรือถาวร ซึ่งธุรกิจด้านการท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ใช้แรงงานจำนวนมาก อีกทั้งยังมีภาระค่าใช้จ่ายคงที่สูง ได้แก่ เงินเดือนและสวัสดิการของพนักงาน ซึ่งกรณีนี้ภาครัฐจำเป็นต้องเข้ามาช่วยเหลือแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างจริงจัง (มติชนออนไลน์, 2563)

ดังนั้นจากวิกฤตการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อที่เกิดขึ้นต่อองค์กรโดยเฉพาะในภาคส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากวิกฤตการณ์นี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ความได้เปรียบในการแข่งขัน และส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งเป็นประโยชน์ในอนาคตในการช่วยให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและที่พักขนาดกลางและขนาดย่อมมีความพร้อมมากขึ้นที่จะเตรียมรับมือกับสถานการณ์ต่อไป รวมไปถึงเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และส่วนประสมการตลาด (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อความได้เปรียบในการแข่งขัน
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ส่วนประสมการตลาด (7Ps) และความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีอิทธิพลต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ (1) คุณลักษณะผู้ประกอบการ 5 ด้าน (Dess, G. G., Lumpkin, G. T., & Taylor, M. L., 2005) ได้แก่ ความเป็นอิสระในการบริหารงาน การสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก ความสามารถในการแข่งขัน และการเผชิญกับความเสี่ยง (2) ส่วนประสมทางการตลาด 7 ด้าน (Kotler, P., 1997) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ

ตัวแปรส่งผ่าน (Mediator Variable) คือ ความได้เปรียบในการแข่งขัน 4 ด้าน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2542) ได้แก่ การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง การตอบสนองอย่างรวดเร็ว และการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน

ตัวแปรตาม (dependent Variables) คือ การประเมินผลกระทบขององค์กร (Kaplan & Norton, 1996)

2. ขอบเขตด้านประชากร สำหรับการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการ ผู้เป็นเจ้าของกิจการ และผู้บริหาร หรือผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจที่ประกอบธุรกิจประเภทโรงแรมและที่พักขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกอบกิจการอยู่ในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำนวน 2,195 แห่ง

โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ตามแนวคิดของ (Hair, J. F. Jr. et al., 2014) ซึ่งจากการประเมินตามกรอบแนวคิด พบว่า มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 20 ตัวแปร ดังนั้นขนาดตัวอย่างจึงควรมีค่าเท่ากับ $20 \times 20 = 400$ ตัวอย่าง แต่เนื่องจากมีความไม่ครบถ้วนของข้อมูลการตอบแบบถามของกลุ่มตัวอย่างบางรายทำให้มีจำนวนแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์เพียง 360 ตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

3. ขอบเขตด้านเวลา ในการวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564

4. ขอบเขตด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

4.1. ศึกษาแนวคิดทางทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

4.2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งจะต้องครอบคลุมทั้งตัวแปรและสอดคล้องทั้งตัวแปรและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์สำหรับการวิจัยที่กำหนดไว้

4.3. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความเหมาะสมของความหมายภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

4.4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้วิจัยจะใช้ดัชนีสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index หรือ IOC) ในการตรวจสอบความตรงของมาตรวัดว่าเป็นมาตรวัดของตัวแปรที่ต้องการจะวัดหรือไม่

4.5. ในการทดสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 20 คน เพื่อทำการถ่วงน้ำหนักมาตรวัดในเบื้องต้น โดยจะใช้วิธีการทดสอบเชื่อมั่น (Reliability)

4.6. นำแบบสอบถามมาพิจารณา ปรับปรุง และจัดทำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา จากการหาค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและความแปรปรวน และได้ทำการวิเคราะห์ดัชนีสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index หรือ IOC) ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และผู้วิจัยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ในการประเมินความสอดคล้องภายใน ความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับได้ของแบบสอบถาม ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.922 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป (Hair, J. F. Jr. et al., 2014) ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแต่ละข้อคำถามต้องมีค่าตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป (Everitt, B. S., & Skrondal, A., 2010) ถือว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือได้ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ในการทดสอบสมมติฐาน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ข้อมูลทั่วไปของธุรกิจ และข้อมูลส่วนตัวของผู้ประกอบการ พบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจ 5 ปี – ต่ำกว่า 10 ปี และมีห้องพักให้บริการไม่เกิน 59 ห้อง

ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้ประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระในการบริหารงาน และรองลงมา พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก ความสามารถในการแข่งขัน และการเผชิญกับความเสี่ยง ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับด้านความเป็นอิสระในการบริหารงาน ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการทำงานเชิงรุก ด้านความสามารถในการแข่งขัน และด้านการเผชิญความเสี่ยง

ตัวแปร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น

ด้านความเป็นอิสระในการบริหารงาน	4.28	0.499	มากที่สุด
ด้านการสร้างนวัตกรรม	4.18	0.516	มาก
ด้านการทำงานเชิงรุก	4.10	0.559	มาก
ด้านความสามารถในการแข่งขัน	4.08	0.594	มาก
ด้านการเผชิญความเสี่ยง	4.19	0.521	มาก
รวม	4.17	0.425	มาก

ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ ตามลำดับ และรองลงมา พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านผลิตภัณฑ์	4.13	0.513	มาก
ด้านราคา	4.20	0.538	มาก
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.29	0.538	มากที่สุด
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.27	0.470	มากที่สุด
ด้านบุคลากร	4.19	0.521	มาก
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.19	0.525	มาก
ด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ	4.24	0.522	มากที่สุด
รวม	4.22	0.396	มากที่สุด

ผู้ประกอบการมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่าง การตอบสนองอย่างรวดเร็ว และการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อมูลเกี่ยวกับด้านการเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน ด้านการสร้างความแตกต่าง ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน

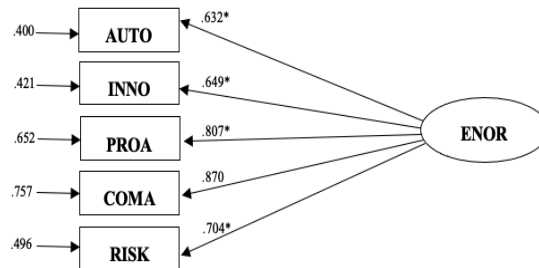
ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน	4.35	0.451	มากที่สุด
ด้านการสร้างความแตกต่าง	4.25	0.500	มากที่สุด
ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว	4.31	0.428	มากที่สุด
ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน	4.25	0.475	มากที่สุด
รวม	4.29	0.367	มากที่สุด

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน

2.1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของโมเดลการวัด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis , CFA) เพื่อวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะผู้ประกอบการ ส่วนประสมทางการตลาด ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักเมืองพัทยา ดังนี้

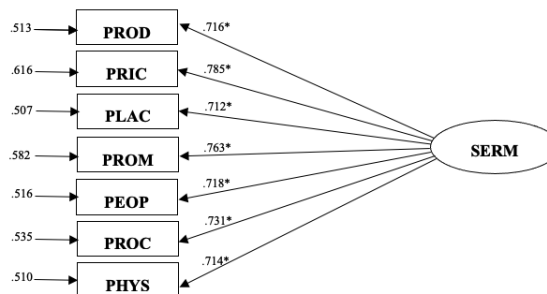
2.1.1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะผู้ประกอบการ (ENOR) พบว่า โมเดลการวัดกลยุทธ์คุณลักษณะผู้ประกอบการ (ENOR) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระในการบริหารงาน (AUTO) ด้านการสร้างนวัตกรรม (INNO) ด้านการทำงานเชิงรุก (PROA) ด้านความสามารถในการแข่งขัน (COMA) และด้านการเผชิญความเสี่ยง (RISK) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

Chi-square = 9.974, df = 5, p-value = .076, Chi-square/df = 1.995, GFI = .989, AGFI = .967,
CFI = .993, RMSEA = .043, RMR = .005, NFI = .987

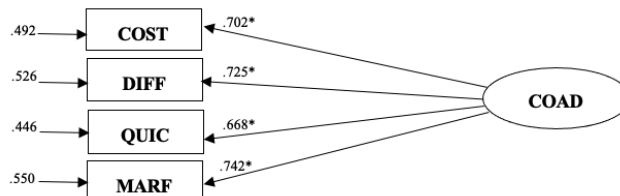
ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

2.1.2 การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของส่วนประสมทางการตลาด (SERM) พบว่า โมเดลการวัดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (SERM) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (PROD) ด้านราคา (PRIC) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (PLAC) ด้านการส่งเสริมการตลาด (PROM) ด้านบุคลากร (PEOP) กระบวนการให้บริการ (PROC) และด้านลักษณะทางกายภาพ (PHYS) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2

2.1.3. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของความได้เปรียบในการแข่งขัน (COAD)

พบว่า โมเดลการวัดกลยุทธ์ความได้เปรียบในการแข่งขัน (COAD) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน (COST) ด้านการสร้างความแตกต่าง (DIFF) ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว (QUIC) ด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (MARF) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 3

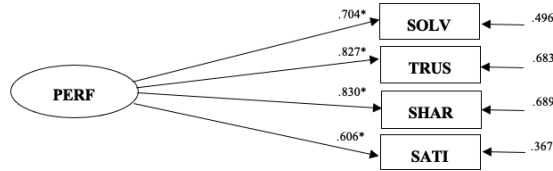

Chi-square = 4.635, df = 2, p-value = .099, Chi-square/df = 2.318, GFI = .994, AGFI = .969,
CFI = .994, RMSEA = .048, RMR = .004, NFI = .989

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงความตรงเชิงโครงสร้างของความได้เปรียบในการแข่งขัน

2.1.3. การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พัก (PERF) พบว่า โมเดลการวัดกลยุทธ์การประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พัก (PERF) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ สถานประกอบการของท่านสามารถแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนของลูกค้าได้

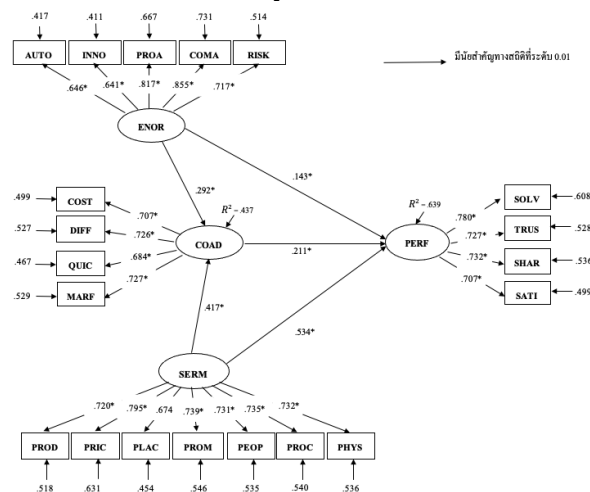
อย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการของลูกค้า (SOLV) ลูกค้าให้ความไว้วางใจในบริการใหม่ ๆ ที่สถานประกอบการของท่านเสนอขาย (TRUS) สถานประกอบการของท่านสามารถเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดและสามารถรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดได้อย่างมั่นคง (SHAR) และลูกค้าแสดงความพึงพอใจในการรับบริการจากสถานประกอบการ (SATI) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 4

Chi-square = .668, df = 2, p-value = .716, Chi-square/df = .334, GFI = .999, AGFI = .995,
CFI = 1.000, RMSEA = .000, RMR = .003, NFI = .999

ภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงความตรงเชิงโครงสร้างของการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พัก

2.2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling : SEM) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในโมเดลเชิงสาเหตุว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ พบว่าโมเดลสมการโครงสร้างคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักของผู้ประกอบการในเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 โดยส่งผ่านความได้เปรียบในการแข่งขัน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 5

Chi-square = 156.704, df = 137, p-value = .120, Chi-square/df = 1.144, GFI = .960, AGFI = .939,
CFI = 0.995, RMSEA = .020, NFI = .960

ภาพที่ 5 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation modeling: SEM)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรผล

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรผล					
	COAD			PERF		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
R ²			.437			.639
ENOR	.292**	-	.292**	.143*	.062*	.205*
SERM	.417**	-	.417**	.543**	.088**	.621**
COAD	-	-	-	.211*	-	.211*

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากภาพที่ 5 และตารางที่ 4 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักเมืองพัทยา ซึ่งอธิบายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการ และส่วนประสมการตลาด (7Ps) มีอิทธิพลต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ 1 และ สมมติฐานที่ 2 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .292 เนื่องจากคุณลักษณะผู้ประกอบการด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระในการบริหารงาน ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการทำงานเชิงรุก ด้านความสามารถในการแข่งขัน และด้านการเผชิญกับความเสี่ยง ล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับธุรกิจนั้น ๆ ช่วยให้สถานประกอบการสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ และผ่านพ้นไปได้ด้วยดี อีกทั้งยังเป็นส่วนทำให้ผลิตภัณฑ์ขององค์กรมีคุณภาพที่ดีเหนือกว่าคู่แข่ง

สมมติฐานที่ 2 ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีอิทธิพลทางตรงต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่าส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .417 โดยคุณลักษณะของผู้ประกอบการ และส่วนประสมทางการตลาดสามารถร่วมกันทำนายความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้ร้อยละ 43.70 เนื่องจากปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรหรือสถานประกอบการสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการสามารถกำหนดเป้าหมาย ทิศทางของธุรกิจได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ธุรกิจมีความแตกต่างเหนือคู่แข่ง สร้างขีดความสามารถ สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสามารถปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ดังผลงานวิจัยของ (Darmawan, D., & Grenier, E., 2021) ค้นพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันมีความสัมพันธ์กัน โดยเป็นความสัมพันธ์ที่มีส่วนสำคัญอย่างมากสำหรับการอยู่รอดขององค์กร

2. คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) และความได้เปรียบในการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยสามารถสรุปผลการวิจัยตามสมมติฐานที่ 3 สมมติฐานที่ 4 และสมมติฐานที่ 5 ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 ความได้เปรียบในการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 พบว่า ความได้เปรียบในการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .211 เนื่องจากความได้เปรียบในการแข่งขัน ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางด้านต้นทุน ด้านการสร้างความแตกต่าง ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว และด้านการมุ่งตลาดเฉพาะส่วน ล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญที่สถานประกอบการสามารถวัดและประเมินผลกระทบในดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรในมุมมองด้านลูกค้า ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าความได้เปรียบในการแข่งขันของสถานประกอบการนั้นถือเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้สถานประกอบการสามารถประเมินสถานการณ์ กำหนดเป้าหมายของธุรกิจ เพื่อพัฒนาให้สถานประกอบการของตนสามารถความ

ได้เปรียบเหนือคู่แข่งในตลาดได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้สถานประกอบการสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า แก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และสามารถเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดมากยิ่งขึ้น ยืนยันโดยผลการวิจัยของ (Appiah-Nimo, C., et al., 2019) ที่พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จขององค์กร โดยธุรกิจโรงแรมสามารถมีผลประกอบการที่ดีขึ้น และอยู่รอดได้โดยการที่ธุรกิจโรงแรมมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่ง

สมมติฐานที่ 4 คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 พบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก และ อิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 4 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .143 และ .062 ตามลำดับ เนื่องจากคุณลักษณะของผู้ประกอบการในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความเป็นอิสระในการบริหารงาน ด้านการสร้างนวัตกรรม ด้านการทำงานเชิงรุก ด้านความสามารถในการแข่งขัน และด้านการเผชิญกับความเสี่ยง นอกจากจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับธุรกิจนั้น ๆ ได้แล้ว ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำพาธุรกิจหรือสถานประกอบการให้ประสบความสำเร็จได้ โดยผู้บริหารหรือผู้ประกอบการสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สถานประกอบการสามารถวัดและประเมินผลกระทบในดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรในมุมมองด้านลูกค้าได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานประกอบการสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม ลูกค้ามีความไว้วางใจในผลิตภัณฑ์หรือบริการของสถานประกอบการนั้น ธุรกิจมีส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มมากขึ้นจนสามารถทำให้ลูกค้าที่มาเข้ารับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด

สมมติฐานที่ 5 ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 พบว่า ส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก และ อิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พักภายใต้วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .543 และ .088 ตามลำดับ เนื่องจากส่วนประสมทางการตลาดในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านภาพลักษณ์และการนำเสนอ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรหรือสถานประกอบการสามารถกำหนดเป้าหมายขององค์กรได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจได้ นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจนั้น ๆ มีความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในตลาด ซึ่งส่วนประสมการตลาดบริการมีส่วนทำให้ธุรกิจสามารถสร้างความเปรียบทางการแข่งขันได้มากขึ้น ทำให้สถานประกอบการมีผลการดำเนินงานในมุมมองของลูกค้าสูงมากยิ่งขึ้นตามมา ดังนั้นส่วนประสมการตลาดบริการจึงมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พัก โดยมีปัจจัยด้านความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรคั่นกลางหรือตัวแปรส่งผ่าน สนับสนุนด้วยงานวิจัยของ (กฤษฎา จันทร์ดี และคณะ, 2564) พบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินการของธุรกิจปายโฆษณากลางแจ้งในประเทศไทย โดยหากองค์กรมีส่วนประสมทางการตลาดที่เพิ่มมากขึ้นจะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรเพิ่มสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาได้พบว่าคุณลักษณะผู้ประกอบการ ส่วนประสมทางการตลาด และความได้เปรียบในการแข่งขัน มีอิทธิพลต่อการประเมินผลกระทบของธุรกิจโรงแรมและที่พัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกข้อ โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานขององค์กรได้ และนำไปใช้ในการปรับตัวหรือการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อรับมือผลกระทบจากการเกิดวิกฤติการณ์ COVID-19 ของเมืองพัทยาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้ทราบถึงความพร้อม และความเหมาะสมของส่วนประสมการตลาดที่ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมใช้อยู่ในปัจจุบันว่ามีความสมบูรณ์พร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 หรือเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อม รวมถึงภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเอาผลการศึกษาและข้อเสนอที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการทำงานต่างๆ เพื่อเตรียมการรับมือกับวิกฤติการณ์ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา จันทร์ดี และคณะ. (2564). ปัจจัยขับเคลื่อนส่วนประสมการตลาดและการบริหารลูกค้าสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจปายโฆษณากลางแจ้งในประเทศไทย. Ph. D. in Social Sciences Journal, 11(3), 775-788.
- กาญจนา จันทร์ชิต และคณะ. (2565). การท่องเที่ยวไทยฟื้นตัวแล้วหรือยัง? เรียกใช้เมื่อ 21 เมษายน 2565 จาก <http://www.fpojournall.com/thai-tourism-situation/>
- ข่าวไทยพีบีเอสออนไลน์. (2563). ธุรกิจโรงแรมได้รับผลกระทบจาก COVID – 19. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/290469>
- มติชนออนไลน์. (2563). ท่องเที่ยวพัตยาวิกฤต ยอด นทท. เป็น 0% ยื่น 6 เรื่องด่วน “สนทยา คุณปลื้ม” ขง ภาครฐเียวยวจริงจ้ง. เรียกใช้เมื่อ 3 พฤษภาคม 2563 จาก https://www.matichon.co.th/covid19/thai-covid19/news_2099699
- มัทนิน มณีขาว. (2563). EEC Focus รายการโทรทัศน์. กรุงเทพมหานคร: TNN Online.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2542). การบริหารตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: ชีระฟิล์ม และไซแท็กส์.
- ศูนย์วิจัยสกรไทย. (2563). COVID-19 ผลกระทบต่อท่องเที่ยวโลกหยุดชะงัก คาดทั้งปีหดตัว 38-45%. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2563 จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/COVID-19-World-Tourism.aspx>
- สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2564). บทวิเคราะห์สถานการณ์ MSME สาขาธุรกิจท่องเที่ยว. เรียกใช้เมื่อ 3 ธันวาคม 2564 จาก https://www.sme.go.th/upload/mod_download/download-20211012232619.pdf/2021
- Appiah-Nimo, C., et al. (2019). Supplier Relationship Management, Competitive Advantage and Firm Performance in The Service Industry: A Conceptual Study. Retrieved August 16, 2021, from The publication was released within the DOKBAT conference, supported by the IGA project No. SVK/FaME/2019/001
- Darmawan, D., & Grenier, E. (2021). Competitive Advantage and Service Marketing Mix. Journal of Social Science Studies (JOS3), 1(2), 75-80.
- Dess, G. G., Lumpkin, G. T., & Taylor, M. L. (2005). Strategic management: Creating competitive advantage (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.

- Everitt, B. S., & Skrondal, A. (2010). *The Cambridge dictionary of statistics*. (4th ed.). New York: Cambridge University Press.
- Hair, J. F. Jr. et al. (2014). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*. California: SAGE Publications.
- Kaplan & Norton. (1996). Linking the balanced scorecard to strategy. *California Management Review*, 39(1), 53-79.
- Kotler, P. (1997). *Marketing management: analysis, planning implementation and control*. (9th ed). New Jersey: Asimmon & Schuster.
- Marketeeronline. (2022). Keep an eye on Thai travel in Thailand, the number of tourists in the second half of the year is expected to grow 161.7%, generating about 720 billion baht in revenue. Retrieved July 20, 2022, from <https://marketeeronline.co/archives/268652>
- TerraBKK. (2018). Pattaya, a new step towards the eastern capital. Retrieved February 20, 2020, from <https://www.terrabkk.com/articles/>

ปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา*

THE FACTORS PROMOTING CULTURE OF PEACE IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS

บุญวัตร ผิวขำ* และ ศักดิ์ดา หารเทศ

Boonyawat Phiwkham and Sakda Hanthet

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: Boonyawat027@gmail.com

บทคัดย่อ

สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาเกิดจากความพยายามในการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับ “สันติวัฒนธรรม” บวกกับแนวคิดของผู้เขียนเพื่อหาบทสรุปเกี่ยวกับภาพลักษณ์และคุณลักษณะของพฤติกรรมเชิงสันติวัฒนธรรมและวิธีการสร้างปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา พบว่า สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา คือ “เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่อย่างมีปกติสุขของสมาชิกอันเนื่องมาจากการติดต่อสื่อสารและการดำเนินกิจกรรมเพื่อการศึกษาที่สะดวกคล่องตัวภายใต้หลักของความเห็นอกเห็นใจเอื้ออาทรและการให้เกียรติแก่กัน ภาพลักษณ์ทั่วไปของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาจะปรากฏลักษณะทั่วไปอยู่ 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพเกี่ยวข้องกับความสะดวกสบายหรือสุขกายเรียกว่า “สันติภายนอก” และลักษณะทางจิตใจเกี่ยวข้องกับปัจจัยแห่งสันติสุขที่แท้จริง เช่น ความเมตตากรุณา จิตอาสาช่วยเหลือ การให้เกียรติแก่กัน เป็นต้น เรียกว่า “สันติสุขภายใน” ดังนั้น การสร้างปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมจึงต้องทำควบคู่ไปทั้ง 2 ด้าน คือ ปัจจัยหนุนเสริมสันติภายนอกโดยใช้คำบัญญัติทางพระพุทธศาสนาว่า “ปรโตโฆสะ” และปัจจัยหนุนเสริมสันติภายในเรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” พบว่า สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายและไม่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ภายในเวลาอันสั้นและต้องใช้ความพยายามบวกด้วยสติปัญญาและความมีวิสัยทัศน์ที่เฉียบแหลมของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างปัจจัยหนุนเสริมให้เกิดผลอย่างยั่งยืน..... พบต่อไปว่า สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษามีประโยชน์คุณค่าหลายประการแต่ที่สำคัญ คือ ทำให้สถานศึกษามีนวัตกรรมในการสร้างสันติสุขให้เกิดแก่ผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกทำให้สถานศึกษาได้ผลิตบุคลากรที่มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิภาพออกสู่สังคมโดยสามารถตอบสนองความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานศึกษาได้อย่างภาคภูมิใจ

คำสำคัญ: สันติวัฒนธรรม, สันติภายนอก, สันติภายใน, สถานศึกษา

Abstract

Peace culture in educational institutions arises from an effort to study principles, concepts, theories about “Peaceful culture” combined with the author's concept to find a conclusion about the image and characteristics of peaceful cultural behavior and how to create factors that promote peace culture in various aspects of education. It was found that peace culture in educational institutions is “related to the peaceful well-being of members through communication and the flow of educational activities under the principles of compassion and

* Received February 28, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 15, 2023

generosity; honor each other..... The general image of peace and culture in educational institutions appears in two general characteristics: physical characteristics related to comfort or well-being, called “External peace” and spiritual traits are associated with true peace factors, such as benevolence. Volunteer to help Respecting each other, etc. is called “inner peace” Therefore, creating factors to promote cultural peace must be done in conjunction with 2 aspects, namely the factors that promote external peace by using the Buddhist stipulations “Paratoghosa” and the factors that promote internal peace called “Yonisomanasikara” It was found that peace and culture in schools is not easy and cannot be achieved in a short time and requires positive effort with wisdom and keen vision of school administrators to create supporting factors. for sustainable results. It was further found that Santivithamma in educational institutions has many benefits and values, but the most important thing is that it enables educational institutions to have innovations in creating peace for learners both internally and externally. to society by being able to proudly meet the expectations of society towards the educational institute.

Keywords: cultural peace, outer peace, inner peace, school: educational institutions

บทนำ

สถานศึกษาเป็นภาพเชิงสัญลักษณ์ของสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นดินแดนความแห่งความคาดหวังของสังคม ในการพัฒนาหล่อหลอมบุคลากรของสังคมให้มีความพร้อมที่จะออกมาดำรงชีพอย่างมีคุณภาพโดยสามารถสร้าง ธรรมประโยชน์หรือ “ผลลัพธ์อันมีค่า” ทั้งส่วนตนและส่วนรวม สถานศึกษาจะแสดงบทบาทสร้างผลลัพธ์ สสนองตอบความคาดหวังของสังคมได้ต้องดึงเอาเครื่องมือคือ “สันติวัฒนธรรม” มาเป็นตัวขับเคลื่อนหนุนเสริมให้ สถานศึกษาแสดงบทบาทหน้าที่สร้าง “ผลลัพธ์” อันมีค่าดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยหนุนเสริมหรือมีอ หนุนหนุน และมันสมองของ “สันติวัฒนธรรม” คือ ปัจจัยหนุนเชิงสัญลักษณ์ภายนอกหรือ “โปรโตโฆส” ได้แก่ ความพร้อมของบริบทที่ส่งผลให้เกิดความสามารถด้านทักษะและองค์ความรู้ด้านพุทธิปัญญา และปัจจัยหนุนเชิง ลึกภายในอันละเอียดอ่อนซึ่งเป็นผลจากพิจารณาปัญญาหรือ “โยนิโสมนสิการ” ปัจจัยหนุนดังกล่าวจะช่วยเสริมให้ เกิดพลัง “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” บทบาทของมันคือการประสานร้อยเรียงเป็นบรรทัดฐานปฏิบัติเชิง สัญลักษณ์ของสถานศึกษาและรูปแบบเชิงซ้อนที่มีทั้งสัญลักษณ์และครรลองแห่งสันติหรือวิถีแห่งสันติอยู่ในนั้น อย่างไรก็ดีตาม ความแข็งแกร่งของปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาต้องอาศัยองค์ประกอบอื่นอีกหลาย ด้านและต้องมีพลวัตร่วมกัน จากแนวคิดดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” ไม่ได้มุ่งศึกษา เพียงความขัดแย้ง หรือมีความรุนแรงในสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมเพียงน้อยเดียว แต่มุ่งศึกษามองลึกไปถึงความ แยกคายละเอียดอ่อนที่เป็นทั้งปัจจัยหนุนเสริมและปัจจัยปัญหาของ “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” ด้วย ประโยชน์คุณค่าของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาปรากฏให้เห็นโดยบุคคล กลุ่มบุคคลในสถานศึกษาดำรงชีวิต ร่วมกันบนพื้นฐานของหลัก “สันติวิธี” เช่น ความเมตตากรุณาบนคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความไว้น้อมเชื่อใจ กันได้ การให้เกียรติกัน มีปฏิสัมพันธ์อย่างอารยชน มรรควิธดังกล่าว ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจน กลายเป็นวิถีชีวิตของสถาบันสะท้อน “สันติวัฒนธรรม” ตามความคาดหวังของสังคม

แนวคิดทั่วไปของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา

สถานศึกษา (โรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยซึ่งจัดการศึกษาแก่ประชากรวัยต่าง ๆ ของสังคม) เป็นองค์กรเชิงสัญลักษณ์ของสถาบันการศึกษาหนึ่งในสถาบันหลักของสังคมมีความสำคัญในฐานะเป็นองค์กรแห่งความคาดหวังของสังคมในการทำหน้าที่ขัดเกลากายทางสังคม (Socialization) โดยการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อการอยู่รอดและระเบียบวินัยเพื่อการอยู่ได้ในสังคม (พระครูอุทุมพรภักทธรรม และพระครูสุธีคัมภีร์ญาณ, 2563) และเนื่องจากสถานศึกษาเป็นศูนย์รวมของคนจำนวนมากกระจายอยู่ในองค์การต่าง ๆ ภายใต้โครงสร้างขององค์กร จุดแข็งของคนหรือมนุษย์คืออยู่ร่วมกันเป็นสังคมตามหลักการ “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” (Human being is social animal) เพื่อการอิงอาศัยช่วยเหลือและพัฒนาสังคมให้มีความพร้อมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม แต่กระนั้นการอยู่ร่วมกันของผู้คนจำนวนมากซึ่งมีความคิดและการกระทำที่หลากหลายตามบริบทของเหตุปัจจัยที่ต่างกันส่งผลให้เกิด “ความขัดแย้ง” (conflict) ในระดับต่าง ๆ (Lewis Coser, 1956) ทั้งความขัดแย้งระดับบุคคล (Intrapersonal Conflict) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล (Interpersonal Conflict) และความขัดแย้งภายในองค์กร (Intra-organization Conflict) ความขัดแย้งในระดับที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร การปฏิบัติงานและการดำรงชีพจำเป็นต้องแก้ปัญหาและเครื่องมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้เกิดผลอย่างยั่งยืนคือการใช้หลัก “สันติวิธี” ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่ใช้ความรุนแรงส่งผลที่ยั่งยืนและเป็นไปตามหลักจริยธรรมหรือ ศาสนธรรม (จรัญ ภักดีธนากุล, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่จะนำเสนอเกี่ยวกับหลักสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาความไม่ปกติสุขของปัจเจกชนในสถานศึกษาเชิงสาเหตุ เชิงลึกโดยใช้วิธีการปัญญาค้นสูงที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” มากกว่าปัญหาทางกายภาพ หรือปัญหาเชิงสัญลักษณ์ หรือปัญหาทางกายภาพซึ่งเป็นปัญหาปลายน้ำที่เกิดจากความบกพร่องของปัจจัยแวดล้อมหรือ “โปรโตไซส” ภายในองค์กรเพราะปัญหาดังกล่าวสามารถใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ปกติเข้าแก้ปัญหาได้แล้ว ดังนั้น บทบาทหลักของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาที่จะกล่าวถึง คือ การกำหนดวางปัจจัยประกอบเชิงบวกเพื่อสร้างความเข้าใจ เข้าถึง แก้ปัญหาความไม่ปกติสุขของบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรที่ต้นน้ำและสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์บนถนนสายสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนุนเสริมให้สถานศึกษาสามารถแก้ปัญหาและผลิตบุคลากรที่พร้อมทั้งศักยภาพและคุณภาพตอบสนองความคาดหวังของสังคมอย่างสอดคล้องและยั่งยืน

ความหมายของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา

การนิยามความหมายของ “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” คงต้องวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปมาจากความหมายของ “สันติวัฒนธรรม” ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายที่คล้ายกัน ดังนี้

1. สันติวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตของสมาชิกในสังคมหรือองค์กรตามบริบทของเส้นทางสันติสุข เช่น ความเอื้ออาทรต่อกัน ความรักสามัคคี การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยปัญญา เป็นต้น (บุญสิน ผิวขำ, 2560)
2. สันติวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมการดำรงชีวิตร่วมกันด้วยความเมตตากรุณา บนหลักการพื้นฐานการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่ช่วยให้สังคมมนุษย์ปฏิบัติตามหน้าที่ต่อกันและกันโดยปราศจากความรุนแรงแล้วนำไปสู่ชีวิตสงบสุข มีความเจริญงอกงามทั้งภายนอกและภายในของความเป็นมนุษย์ (เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์, 2555)
3. สันติวัฒนธรรม เป็นสภาวะที่มีความสมดุลกลมกลืนกันของอัตลักษณ์ ทัศนคติ คุณค่า ความเชื่อและแบบแผนการปฏิบัติในการใช้ชีวิตและความต้องการพื้นที่อิสระเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลในสังคมนั้นๆ (สถาบันพระปกเกล้า, 2563)

4. รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2548) ได้สะท้อนมุมมองว่า “สันติวัฒนธรรมคือ การทำให้เห็นว่าคนรอบ ๆ ตัวเราเป็นคนทั้งนั้นแม้จะแตกต่างจากเรา ต้องคิดว่าทำอย่างไรให้เกิดความสัมพันธ์ในฐานะเป็นมนุษย์เหมือนกัน”

5. บัณฑิตา จารุมา (บัณฑิตา จารุมา, 2562) ได้สังเคราะห์ความหมายของสันติวัฒนธรรมจากบริบทของ คำที่สัมพันธ์กัน 2 คำ โดยอ้างอิงจากพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 และแคมบริดจ์ ดิกชันนารี (Cambridge Dictionary) ว่า “คำว่า สันติ ในภาษาไทยหมายถึง “ความสงบ” เช่น อยู่ร่วมกันโดยสันติ” ส่วนคำว่า วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกาย, วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา” ดังนั้น คำว่า วัฒนธรรมเชิงสันติ (สันติวัฒนธรรม) ในความหมายของไทยจึงหมายถึง สิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่หมู่คณะหรือวิถีชีวิตของหมู่คณะที่ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบหรือโดยสันติ ส่วนความหมายในภาษาอังกฤษ คำว่า “สันติ” ตรงกับคำว่า peace ส่วนคำว่า “วัฒนธรรม” ตรงกับคำว่า culture ความหมายของคำว่า peace มี 2 ความหมาย ได้แก่

ความหมายที่ 1 หมายถึง การปราศจากความรุนแรง (no violence) โดยอธิบายรายละเอียดไว้ว่า “freedom from war and violence, especially when people live and work together Happily without disagreements” ซึ่งหมายถึง เป็นอิสระจากสงครามและความรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้คนอาศัยอยู่ร่วมกันและทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข ปราศจากการเห็นแย้ง

ความหมายที่ 2 คือ สงบ (calm) โดยอธิบายรายละเอียดไว้ว่า “lack of interruption or of being annoyed by worry, problems, noise, or unwanted actions” ซึ่งหมายถึง สภาวะที่ถูกแทรกแซงหรือถูกรบกวนด้วยความกังวล ปัญหา เสียงรบกวน หรือการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ จากความหมายในภาษาอังกฤษ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า สันติ จะมีความหมาย 2 ระดับ **ระดับแรก** คือ สิ่งแวดล้อมภายนอกตัวเรา ซึ่งหมายถึง การปราศจากสงครามหรือพฤติกรรมความรุนแรง **ส่วนระดับถัดไป** คือ ความสงบภายในใจ ซึ่งต้องปราศจากความกังวลหรือสิ่งรบกวน ซึ่งสอดคล้อง

กับความหมายของคำว่า “สันติ” ในภาษาไทย

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ “สันติวัฒนธรรม” ข้างต้นสามารถสังเคราะห์สรุปเป็นภาพรวมของคำว่า “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” ได้ว่า “หมายถึง การใช้ชีวิตร่วมกันอย่างปกติสุขทั้งทางกายและทางใจของสมาชิกในสถานศึกษาโดยอาศัยปัจจัยหล่อเลี้ยงทางกายภาพและจากพลังสันติภายใน เช่น ความรัก ความเข้าใจ และความเอื้ออาทรต่อกันภายใต้หลักวัฒนธรรมประเพณีและกฎเกณฑ์ที่ยอมรับกันได้

ลักษณะทั่วไปของสถานศึกษาที่มีสันติวัฒนธรรม

สถานศึกษาที่มีสันติวัฒนธรรมจะแสดงให้เห็นผลผลิตเชิงบวก เชิงสร้างสรรค์จากพฤติกรรมองค์กรโดยรวม 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านกายภาพ (ปรโตโมสะ) ได้แก่พฤติกรรมสิ้นไหลจากความสุขเชิงประจักษ์ของสมาชิกที่ได้บริโภคใช้สอยเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมอย่างปลอดภัยสวยงามภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผลผลิตจากวิธีคิดที่อิงอาศัยปัจจัยเชิงเหตุและผลซึ่งก็คือวิจารณ์ญาณปัญญาของสถานศึกษา

2. ด้านจิตใจ (โยนิโสมนสิการ) ได้แก่ พฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยรวมของสมาชิกในสถานศึกษาที่อนุমানได้ว่าเกิดจาก “วิจารณ์ญาณการคัดกรองด้วยเหตุผลอย่างสมดุล” ของสถานศึกษา ผลดอกออกผลเป็นวิถีปฏิบัติที่สร้างสรรค์มีความเป็นอารยะอย่างเป็นปกติวิสัยและถือเป็นปัจจัยสาเหตุของคุณลักษณะทางกายภาพ (ปรโตโมสะ)

องค์ประกอบของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา

1. องค์ประกอบด้านผู้เรียนหรือผู้บริโภค มีความเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติพื้นฐานด้านกายภาพและจิตใจของสมาชิกผู้เรียนในสถานศึกษาว่ามีแตกต่างกันทั้งในเชิงบวกและเชิงลบมาน้อยเพียงใด ตัวอย่างองค์ประกอบสำคัญหลัก ๆ ได้แก่

- 1.1 พื้นฐานด้านศีลธรรมจรรยา เช่น ความมีระเบียบวินัย ความขยันอดทน ความเมตตากรุณา
- 1.2 พื้นฐานภูมิคุ้มกันทางสังคม เช่น ความอดกลั้นต่อความคิดต่าง การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
- 1.3 พื้นฐานด้านประชาธิปไตย เช่น การใช้สิทธิเสรีภาพ เคารพกติกาการสังคม ความมีเหตุผลและเคารพให้เกียรติเพื่อนร่วมสังคม
- 1.4 พื้นฐานด้านสังคม เช่น จิตอาสา มนุษย์สัมพันธ์ การปรับตัว

ด้วยเหตุที่คุณสมบัติดังกล่าวมีผลต่อการพัฒนาที่สั้นไหลที่รวดเร็วหรือติดขัดล่าช้าจึงเป็นโจทย์ให้สถานศึกษาวิเคราะห์บริบทพื้นฐานของผู้เรียนว่ามาน้อยต่างกันอย่างไรซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยโครงสร้างที่มาของแต่ละคน เช่น ครอบครัว เศรษฐกิจ ศาสนา สุขอนามัย เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบด้านอำนาจและบทบาทหน้าที่ในการจัดประจักษ์ขับเคลื่อนทั้งด้านบริหารและการจัดการเรียนรู้ (ผู้บริหารและครูอาจารย์) ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่

2.1 ด้านผู้บริหาร ให้ความสำคัญในการหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาของผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชน คือ ความสามารถในการบริหารองค์กรที่ต้องอยู่บนฐานคิดที่มุ่งผลสัมฤทธิ์คือผลลัพธ์ (output) ผลลัพธ์ (outcome) ผลกระทบ (impact) บนฐานของสันติวัฒนธรรม เช่น ใช้งบประมาณสร้างอาคารโดยคำนึงถึงประโยชน์ของการใช้สอย ความสะดวกสบาย มั่นคงปลอดภัยรวมถึงความสะดวกเรียบร้อยภายในอาคารเป็นหลักทั้งหมดล้วนอิงอาศัยกันอย่างเป็นพลวัตเพราะผลลัพธ์เหล่านี้ส่งผลต่อ “ความสุขทางใจหรือความเป็นปกติสุขของผู้เรียน” ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของสันติวัฒนธรรม

2.2 ด้านบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวข้องกับครูอาจารย์ผู้มีบทบาทหลักคือ “จัดการเรียนรู้” สนองเป้าหมายของผู้เรียน และบุคลากรสนับสนุนบทบาทหลัก คือ “อำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ” ปัจจัยหนุนเสริมรวมของบุคลากรทั้งสองกลุ่ม คือ การสะท้อนบุคลิกภาพเชิงกัลยาณมิตร แก่ผู้เรียน เช่น การสื่อสารด้วยไมตรีจิต ความเห็นอกเห็นใจ การให้อภัยปรารถนาดี การข้ามพ้นพฤติกรรมค่านิยมของเยาวชนยุคใหม่ ผลกระทบเชิงบวกของพฤติกรรมเหล่านี้ได้แก่ความรู้สึกรู้สึกดีใจ ความไว้วางใจ ความเป็นปกติสุขของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น ครูยิ้มให้ผู้เรียนสะท้อนผลต่อเนื่องอย่างน้อยสองประการ ได้แก่ ความมีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่ดีของครู อีกประการหนึ่งคือ “ความดีใจ ปลื้มใจ ความสุขใจ ความรู้สึกมีคุณค่า” ของผู้เรียนที่ได้รับจากครูซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของ “สันติวัฒนธรรม”

2.3 ด้านปัจจัยการเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับความพร้อมของอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ สื่อการเรียนรู้ปัจจัยเหล่านี้นอกจากส่งต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้แล้วยังเป็นสื่อกลางปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนอีกด้วย เช่น การร่วมเรียนรู้สื่อยุคใหม่ การร่วมจัดห้องปฏิบัติการ การส่งข้อมูลผ่านแอปพลิเคชัน เป็นต้น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนสร้างความใกล้ชิดอบอุ่นให้เกิดขึ้นและเป็นสายพานให้เกิด “สันติวัฒนธรรมภายใน” ขึ้นด้วย

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม เกี่ยวข้องกับบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่สวยงาม ปลอดภัยเอื้อต่อการพักผ่อนใจเป็นทัศนคติระยะเป็นผลสะท้อนกลับเป็นปัจจัยเหตุของสันติภายในที่สำคัญประการหนึ่ง

องค์ประกอบของสันติวัฒนธรรมในด้านของสถานศึกษามีสาระหลักอยู่ที่ความมุ่งมั่นใส่ใจของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในการเสริมสร้างปัจจัยหนุนเสริมเชิงบวกด้วยจิตใจและบุคลิกภาพแห่งความเป็นกัลยาณมิตรเพื่อเติมเต็มความสุขกายสบายใจแก่ผู้เรียน

ปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา

ให้เข้าใจร่วมกันในเบื้องต้นว่า “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” เป็นรูปแบบจำลองความสันติสุขหรือความปกติสุขของสมาชิกในสถานศึกษาเพื่อก้าวไปให้ถึงหรือแม้ยังไม่ถึงก็เห็นควรให้ก้าวต่อไปสู่อุดมการณ์ของสถานศึกษาที่มีหน้าที่พัฒนาคนแม้ว่าจะช้าหรือยากลำบากก็ตามที่เป็นอย่างนี้เพราะว่า “สันติวัฒนธรรม” (culture of peace) เป็นวิถีที่อยู่ในค่ายของ “สันติวิธี” ทำหน้าที่ต่อสู้กับ “ความรุนแรงทั้งด้านกายภาพและจิตภาวะของคน” ความรุนแรงดังกล่าวเกิดจากโครงสร้างที่มีเงื่อนไขหลายมิติทั้งมิติเศรษฐกิจ การศึกษา ครอบครัว และสังคม อาจรวมถึงสื่อต่าง ๆ ด้วย ซึ่งทุกมิติล้วนทำงานเป็นปัจจัยร่วมกัน ไม่สามารถแยกออกจากกันหรือกล่าวโทษด้านใดด้านหนึ่งได้ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2548) ที่กล่าวมาทำให้เห็นได้ชัดว่าเส้นทางการเข้าถึง “สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” จึงไม่ใช่เป็นเส้นทางที่ราบรื่นที่จะไปถึงอุดมการณ์คือสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาอย่างสมบูรณ์ได้ การสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมเปรียบเหมือนกับการเหยาะเกลือที่ต้องค่อยๆ เหยาะ ไม่ได้เหยาะครั้งเดียวหมดขวด การอธิบายสังคมสันติวัฒนธรรมก็เช่นกันต้องค่อยๆ อธิบายทีละน้อย เพื่อให้แทรกซึม และเข้าใจอย่างลึกซึ้ง อันจะนำมาซึ่งความสงบสุขที่แท้จริง อย่างไรก็ตามจะเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “ปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา” ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงสาเหตุอาจไม่ใช่ปัจจัยสำเร็จรูปแต่สามารถบูรณาการหนุนเสริมให้สันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาที่มีอยู่ให้แข็งแกร่งเพิ่มขึ้นได้ โดย ขับเคลื่อนผ่านวิสัยทัศน์ นโยบายและแผนของผู้บริหาร ในส่วนของผู้สอนขับเคลื่อนผ่านการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนมีส่วนร่วมบูรณาการหลักสันติวิธีอย่างเหมาะสมและ “บุคลิกภาพความเป็นกัลยาณมิตรของผู้สอน” เป็นเส้นทางสู่สันติวิธีที่สำคัญที่สุด บทความนี้จะเสนอตัวอย่างปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา ดังนี้

1. ปัจจัยหนุนเสริมด้านกายภาพ (ปรโตโมสะ) เป็นปัจจัยเชิงกลียณมิตรที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาดีของสถานศึกษาที่จะรังสรรค์ความสะอาด ความสุขสบายให้แก่สมาชิก ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านความสะอาดสบาย ได้แก่ ความทั่วถึงเพียงพอของปัจจัยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น เส้นบอกแนวเขต ป้ายบอกเส้นทาง การประชาสัมพันธ์การปฏิบัติ ความทั่วถึงเพียงพอของสถานสุขภิบาล โรงอาหาร ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่หนุนเสริมให้สมาชิกปฏิบัติตนได้อย่างคล่องตัว

1.2 ด้านความสะอาดปลอดภัย ได้แก่ ความสะอาดปลอดภัยของอาคารสถานที่ในการบริโภคใช้สอย ตลอดจนห้องเรียน ห้องทำงาน ปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกมีความรู้สึกถึงความอบอุ่นปลอดภัยทั้งด้านชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินขณะใช้ชีวิตอยู่ในสถานศึกษา

1.3 ด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิทัศน์ ทักษะภาพที่เป็นรมณีสถานหนุนเสริมให้เกิดความงดงาม ความสงบ ผ่านประสาทสัมผัสที่เป็นสายพานให้เกิดความเป็นกัลยาณมิตร เช่น การได้เห็นสิ่งที่เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม การได้ฟังเสียงไพเราะอ่อนหวาน ไม่ก่อให้เกิดมลภาวะทางอารมณ์และสุขอนามัย สิ่งแวดล้อมเพื่อสันติเกี่ยวกับการสร้างปัจจัยให้ผู้เรียนและคนในสถานศึกษาได้พบเห็น ได้ยิน และรับรู้เรื่องราวทางสันติให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้และสามารถปฏิบัติผ่านการสอนแบบสถานการณ์จำลอง เช่น ชุมชนสันติสุข ห้องเรียนสมานฉันท์ เป็นต้น (บุญสิน ผิวขำ, 2560) 1.4 ด้านอาคารสถานที่ มุ่งไปที่ความเพียงพอเหมาะสมของอาคารสถานที่เพื่อการเรียนการสอน การใช้สอย ออกกำลังกาย พักผ่อนหย่อนใจ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้นอกจากต่อการบริโภคใช้สอยแล้วยังส่งผลต่อความภูมิใจของเรียนด้วย

ภาพรวมของปัจจัยหนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษาด้านกายภาพมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสะอาดสบาย ปลอดภัยในการใช้ชีวิตที่มีความสุขซึ่งปัจจัยด้านนี้มีความเป็นเหตุเป็นผลกับปัจจัยด้านจิตใจด้วย

2. ปัจจัยหนุนเสริมด้านจิตใจ (โยนิโสมนสิการ) ได้แก่ ปัจจัยหนุนเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมของสมาชิกในสถานศึกษาที่มาตรฐานรากคือ “วิจารณ์ปัญญา” ผลิดอกออกผลเป็นวิถีปฏิบัติที่สร้างสรรค์ฉายแสง

ความเป็นอารยชนอย่างเป็นปกติวิสัยและถือเป็นปัจจัยสาเหตุของคุณลักษณะทางกายภาพด้วย แสดงตัวอย่างให้เห็นในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการยอมรับให้เกียรติในความเป็นมนุษย์ เราจะเห็นพฤติกรรมของสมาชิกในสถานศึกษาที่แสดงถึงการเคารพให้เกียรติใน“ศักดิ์ศรี คุณค่า” ของความเป็นมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ไม่ทะเลาะวิวาทหรือแม้กระทั่งทรมาณต่อกันทั้งทางกายหรือจิตใจ ไม่ดูถูกเหยียดหยามแม้ด้วยสีหน้าหรือแววตา อยู่ร่วมและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม

2.2 ด้านความเคารพกฎเกณฑ์กติกาตามหลักประชาธิปไตย สมาชิกในสถานศึกษาเคารพในสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน ยอมรับและเคารพในกติกาของสถานศึกษา ไม่ใช้ด้วยอารมณ์เหนือเหตุผล

2.3 ด้านความรักความเมตตา เราจะสัมผัสความงดงามในวิถีปฏิบัติของสมาชิกที่มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรต่อกัน ให้อภัยต่อกันจากบุคลิกภาพที่เป็นกัลยาณมิตร เช่น ทำ พูด คิดที่เกื้อกูลต่อกัน “มีความเป็นสังคมแห่งศีลธรรมสูง”

2.4 ด้านสืบสานวัฒนธรรมประเพณี การกระทำที่แสดงถึงการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของสังคม เราจะพบเห็นสถานศึกษาเป็นผู้นำสืบสานวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ เช่น ไหว้ครู ถวายเทียนพรรษา เวียนเทียนในวันสำคัญทางศาสนา ศิลปะการแสดงตามเชื้อชาติศาสนา

2.5 ด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การร้องเพลงชาติ การไหว้พระสวดมนต์ตามหลักศาสนาของตน การร้องสรรเสริญบารมีหรือการแสดงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงการเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาพรวมของปัจจัยหนุนเสริมด้านจิตใจเกี่ยวกับการสร้างบริบทของสถานศึกษาให้หนุนเสริมสันติวัฒนธรรมในด้านจิตใจ (โยนิโสมนสิการ) เพื่อช่วยบ่มเพาะสร้างฐานคิดเชิงสันติจากวิถีวิจารณ์ปัญญาส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเชิงสันติภายนอกอีกชั้นหนึ่ง

ประโยชน์คุณค่าของสันติวัฒนธรรมในสถานศึกษา

1. สถานศึกษาได้สนองตอบความคาดหวังของสังคมโดยใช้หลักสันติวิธีเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาพัฒนาบุคลากรที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านกายภาพ (ปัจจัยเสริมสันติภายนอก)และจิตใจ (ปัจจัยเสริมสันติภายใน) ทั้งนี้เพราะสันติวิธีเน้นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณสมบัติ “สันติภายใน” แก่นักศึกษาเพื่อนำไปสู่การเกิด “สันติภายนอก” ดังนั้นจึงเชื่อได้ว่า “ผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาทางกายและใจโดยวิถีการทางสันติวิธีนอกจากจะออกไปสร้างประโยชน์แก่ตนเองและสังคมแล้วจะสร้างปัญหาแก่สังคมน้อยมาก”

2. สถานศึกษาได้สร้างแบบจำลองสังคมสันติสุขแก่ผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนได้บูรณาการซึมซับวิถีชีวิตที่ได้รับการพัฒนาทั้งด้านกายภาพและจิตใจและผ่านกระบวนการขัดเกลาจากสถานศึกษาถ่ายทอดสู่ครอบครัวสังคมในอนาคตต่อไปอีกทั้งใช้เป็นฐานในการแก้ปัญหาพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนต่อไป

3. สถานศึกษาใช้กระบวนการของสันติวิธีแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสถานศึกษาให้ลดลงได้ เช่น การทะเลาะวิวาท การหนีเรียน การรับน้องที่รุนแรง การออกกลางคันเนื่องมาจากการปรับตัวด้านสังคมเพราะพบว่าปัจจัยที่อิทธิพลต่อการตัดสินใจลาออกกลางคันของนักเรียนมากที่สุดคือปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในทางสังคมของนักเรียน (มาติกา โกชมงค์ และภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร, 2561) ทั้งนี้เพราะ สันติวัฒนธรรมถือเป็นหัวใจของสายใยทางคมที่ช่วยให้ทุกคนเข้าใจและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

เอกสารอ้างอิง

เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์. (2555). สันติวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา.

- จรัญ ภัคดีธนากุล. (2556). นักกฎหมายกับ การพัฒนาระบบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2548). ความรุนแรงและสันติวัฒนธรรมในสังคมไทย. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤษภาคม 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2005/06/4261>
- บัณฑิตา จารุมา. (2562). วัฒนธรรมเชิงสันติสำหรับครู. วารสารมหาจุฬาราชการ, 6(2), 382-396.
- บุญสิน ผิวขำ. (2560). ชีวิตกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: จิตร์วัฒน์.
- พระครูอุทุมพรภักตธรรม และพระครูสุธีคัมภีรญาณ. (2563). ความสัมพันธ์การขัดเกลาทางสังคมกับแนวคิดการขัดเกลาทางสังคม ในพระพุทธศาสนา. Journal of Buddhist Education and Research, 6(2), 358-369.
- มาติกา โภชฌงค์ และภัทรวรรณ จีรพัฒน์ธนธร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลาออกกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2563). สันติวัฒนธรรมในสถาบันการเมือง เพื่อเสริมสร้างกระบวนการปรองดองของประเทศ กรณีศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. เรียกใช้เมื่อ 20 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.kpi.ac.th/knowledge/book/data/1013>
- Lewis Coser. (1956). The Function of Social Conflict. United States of America: Beyond Intractability.

**แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครอง
ในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง***
**THE PUBLIC RELATIONS GUIDELINE TOWARDS THE DECISION
OF STUDENTS AND PARENTS FOR MAKING OF STUDY
IN VEERANATSUKSA FOUNDATION SCHOOL
PHATTHALUNG DISTRICT PHATTHALUNG PROVINCE**

ธัญรดา เพ็งหนู*, พระมหาสุพจน์ สุเมโธ, มะลิวัลย์ โยธารักษ์

Tunrada Pengnoo, Phamahasupot Sumato, Maliwan Yotarak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: mildtunrada@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียน มี 7 ปัจจัย 1) วิสัยทัศน์ ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง ผู้บริหารและครูรวมถึงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา 2) สื่อสังคมออนไลน์ 3) ด้านวิชาการ 4) ด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านคุณลักษณะของครูและผู้บริหาร 6) ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน 7) ด้านสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว 2. แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียน โดยนำข้อมูล 7 ปัจจัยมาดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยยึดหลักการกระบวนการประชาสัมพันธ์ของ จอร์น อี มาร์สตัน สูตร R A C E กระบวนการที่ 1 การวิจัยหรือการศึกษารวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Research) กระบวนการที่ 2 การวางแผนและการกำหนดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ (Action) กระบวนการที่ 3 การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Communication) กระบวนการที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) 3. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ พบว่า ในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: การประชาสัมพันธ์, การตัดสินใจ, นักเรียน, ผู้ปกครอง

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the decision-making conditions of students and parents for study in Veeranatsuksa Foundation School 2) to study the public relations guideline towards the decision of students and parents for making study in Veeranatsuksa Foundation School and 3) to present the public relations guideline towards the decision of students and parents for making of study in Veeranatsuksa Foundation School. This research is qualitative research. The data were collected through in-depth interviews with 15 people. 5 key informants and a focus group of 7 experts. The statistic used content analysis. The results showed that 1. The results of a study on the decision-making conditions of students and parents for choosing Veeranatsuksa Foundation School, there are 7 factors as follows: 1) Vision, image, reputation, administrators, and teachers, including the environment of the school. 2) Social media. 3) Academic factors. 4) Buildings and environmental factors. 5) Teachers and administrators' characteristics factors. 6) School-community relationship. 7) Family economics. 2. The result of the public relation guideline towards the decision of students and parents for making of study in Veeranatsuksa Foundation school, there are 4 processes by bringing data from all 7 factors based on John E. Marston's public relations process principal R A C E. Process 1 Research or study of collecting information necessary for public relations. Process 2 Planning and Determining public relations activities. Process 3 Communication for public relations and Process 4 Performance Evaluation. 3. The experts verified the public relation guideline regarding the decision of students and parents for making of study in Veeranatsuksa foundation school and found that regarding the focus group discussion, the guidelines have suitable, possibility and usefulness which can be applicable.

Keywords: public relations, decision, student, parents

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญในชีวิตซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์และความเจริญก้าวหน้า สถานศึกษาที่มีอยู่ได้มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ แก่นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพราะฉะนั้นโรงเรียนเอกชนก็เป็นทางเลือกหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 ส่วนที่ 3 การบริหารและจัดการการศึกษาของเอกชน มาตรา 44 และมาตรา 45 ที่กำหนดให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด โดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

วิสัยทัศน์ ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง ผู้บริหารและครู รวมถึงสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกสถาบันในการศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนเอกชนที่ต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อที่จะแสดงศักยภาพขององค์กรให้ตอบสนองต่อความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับระบิพรรณ ร้อยพิลา ที่ศึกษา การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนมักจะเกิดการเปรียบเทียบในสถานศึกษาเอกชนอื่น ๆ โดยเฉพาะเรื่องของการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานของสถานศึกษา ค่าใช้จ่ายของ

ผู้ปกครอง การเดินทาง รวมทั้งระดับความรู้ความสามารถของนักเรียน ทั้งหมดจึงเป็นประเด็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องศึกษา ปรับปรุง พัฒนาและต่อยอดเพื่อทำการแข่งขันในตลาดสถานศึกษาเอกชน (ระพีพรรณ ร้อยพินา, 2553) ดังนั้น สถานศึกษาต้องมีแนวทางในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับ จุฑามาศ ต้นติรัตนโอภาส ที่ศึกษาการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า การสร้างภาพลักษณ์องค์กรความสัมพันธ์กับชุมชน ความศรัทธาและความเชื่อมั่นในผู้บริหารและครู การเข้าถึงนักเรียน การดูแลเอาใจใส่ และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษาให้ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับอยู่เสมอ เพื่อลดปัจจัยทางด้านลบแล้วเพิ่มปัจจัยทางด้านบวกให้มากที่สุด เพื่อตอบสนองการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายให้รวดเร็วและดีที่สุด (จุฑามาศ ต้นติรัตนโอภาส, 2548) ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทมากสำหรับนักเรียนในการรับรู้ เรียนรู้ข่าวสาร กิจกรรม และพฤติกรรมการเล่นแบบต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนะวัฒน์ วรรณประภา ที่ศึกษา สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลหลักที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนเกิดจากการรับรู้ผ่านสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะการเลือกเรียนโรงเรียนเอกชนที่นักเรียนจำเป็นต้องค้นหาข้อมูลสภาพแวดล้อมโรงเรียน รูปแบบการเรียนการสอน ข้อมูลจากรุ่นพี่ การให้บริการและการช่วยเหลือนักเรียน (ธนะวัฒน์ วรรณประภา, 2560) ดังนั้น สถานศึกษาเอกชนจำเป็นต้องต้องมีแนวทางในการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเป็นสิ่งที่ใช้โน้มน้าวและดึงดูดการตัดสินใจควบคู่ไปกับความพร้อมและสถานภาพทางครอบครัวและผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนโรงเรียนเอกชนของนักเรียน การเลือกโรงเรียนเพื่อบุตรและธิดาเป็นสิ่งที่พ่อแม่ และผู้ปกครองสมัยใหม่ให้ความสำคัญมากขึ้นกว่าในอดีต ทั้งนี้เนื่องจากยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ จำลอง สุริยวงศ์ ที่ศึกษา การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนเอกชนของผู้ปกครองนักเรียนจังหวัดพิจิตร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนเอกชนพบว่า ด้านวิชาการผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนด้วยการพิจารณาโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา สามารถอ่านออกเขียนได้และคิดเลขได้คล่องแคล่ว ด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่น ปลอดภัย จัดครูเวรรับ-ส่งนักเรียน เข้า-ออก จากโรงเรียน ห้องเรียนที่มีความสะอาด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก ด้านคุณลักษณะครูผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกโรงเรียนที่ผู้บริหารมีบุคลิกดี มีความรู้ ความสามารถ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มุ่งมั่นต่อความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียน ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการสอน มีความสามารถในการแก้ปัญหา ผู้บริการและครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ดี ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน พิจารณาจากโรงเรียนที่ผู้ปกครองสามารถเยี่ยมบุตรหรือขอพบครูได้ตลอดเวลา มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน การเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ โรงเรียนมีการร่วมกิจกรรมกับชุมชน และสะดวกต่อเดินทาง ด้านสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้ปกครองพิจารณาถึงค่าธรรมเนียมที่เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว (จำลอง สุริยวงศ์, 2559)

ด้วยในจังหวัดพัทลุง มีแนวโน้มของนักเรียนที่ต้องการเข้ามาศึกษาในอำเภอเมืองสูงขึ้น ด้วยเป็นเพราะปัจจัยของสิ่งอำนวยความสะดวก รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีที่ทันสมัยและหลากหลาย สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ครูและบุคลากรที่มีความพร้อมสูงในการสอน จึงทำให้เกิดการแข่งขันของสถานศึกษารัฐบาลและสถานศึกษาเอกชนในการรับนักเรียนเข้าศึกษาเพิ่มสูงขึ้น โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่นักเรียนไม่มีค่าใช้จ่ายในส่วนของการค่าธรรมเนียมการศึกษา เนื่องจากเป็นโรงเรียนมูลนิธิ และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อนำมาบริหารจัดการ การดำเนินงานของโรงเรียนในทุกส่วนงานของโรงเรียน ซึ่งงบประมาณของโรงเรียนที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับจำนวนของนักเรียน (โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ, 2563) ถึงแม้โรงเรียนจะเป็นมูลนิธิก็ยังคงมีการแข่งขันสูง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความพึงพอใจ การยอมรับ ความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิที่เป็น

โรงเรียนเอกชน ซึ่งเป็นโจทย์ปัญหาที่ทางโรงเรียนต้องแก้ไขและให้ได้มาซึ่งคำตอบคือจำนวนของนักเรียน เนื่องจากจำนวนนักเรียนในแต่ละปีการศึกษาย่อมจะส่งผลต่อเสถียรภาพของโรงเรียน

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธินั้น ตระหนักถึงการสร้างภาพลักษณ์องค์กร ความสัมพันธ์กับชุมชน ความศรัทธาและความเชื่อมั่นในผู้บริหารและครู การเข้าถึงนักเรียน การดูแลเอาใจใส่ และสิ่งอำนวยความสะดวกของสถานศึกษาให้ทันสมัยและเป็นที่ยอมรับอยู่เสมอ เพื่อลดปัจจัยทางด้านลบแล้วเพิ่มปัจจัยทางด้านบวกให้มากที่สุด เพื่อตอบสนองการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายให้รวดเร็วและดีที่สุด โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิจึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการประชาสัมพันธ์ที่ดี เพื่อเป็นสิ่งที่ใช้โน้มน้าวและดึงดูดการตัดสินใจ ควบคู่ไปกับความพร้อมและสถานภาพทางครอบครัวและผู้ปกครองที่มีอิทธิพลต่อการเลือกเรียนโรงเรียนเอกชนของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบไปด้วย นักเรียนโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ 5 คน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ 5 คน ผู้นำชุมชน 3 คน และครูและบุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ 2 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน ตัวแทนประชาสัมพันธ์จังหวัดพัทลุง 1 คน ตัวแทนเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศึกษาธิการจังหวัดพัทลุง 1 คน ตัวแทนเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ข่าวสารจังหวัดพัทลุง 1 คน และคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ 3 เก็บข้อมูล โดยการจัดสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วย - ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการ 2 คน นักวิชาการด้านการประชาสัมพันธ์ 1 คน คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา 1 คน และตัวแทนชุมชน 1 คน

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการศึกษาสภาพการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียน วิรนาทศึกษามูลนิธิ พบว่ามีทั้งหมด 7 ปัจจัยดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง ผู้บริหารและครูรวมถึง สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา พบว่า ภาพลักษณ์ของโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นโรงเรียนมูลนิธิซึ่งนักเรียนที่เข้ามาเรียนล้วนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางครั้งพฤติกรรมของนักเรียนบางกลุ่มส่งผล

ให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อโรงเรียน 2) สื่อสังคมออนไลน์ พบว่า การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกพื้นที่ 3) สภาพปัจจัยด้านวิชาการ พบว่า นักเรียนที่เข้ามาเรียนที่โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ โดยเฉพาะตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นที่นักเรียนมาจากพื้นที่โรงเรียนที่แตกต่างกันทำให้นักเรียนมีทักษะความรู้ทางด้านวิชาการที่ไม่เท่าเทียมกัน 4) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการยังคงไม่เพียงพอต่อปริมาณจำนวนนักเรียนที่มากขึ้นในแต่ละปีการศึกษาของโรงเรียน 5) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูและผู้บริหาร พบว่า โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิเป็นโรงเรียนเอกชนทำให้เกิดปัญหาความไม่เสถียรของการเข้า-ออกของบุคลากร อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนต่อนักเรียน 6) ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนยังไม่เพียงพอและเข้าถึงได้ไม่ทั่วถึงในหลาย ๆ พื้นที่ ส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนรอบนอกยังคงไม่เพียงพอ อีกทั้งที่ตั้งของโรงเรียนล้อมรอบด้วยชุมชน ซึ่งส่งผลในด้านมลพิษทางด้านเสียงรบกวนและปัญหาขยะ 7) ด้านสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า โรงเรียนประสบกับปัญหาสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนบางส่วนขาดความพร้อมในการเข้าเรียน เพราะสภาพเศรษฐกิจครอบครัวที่ค่อนข้างลำบาก รวมทั้งครอบครัวแตกแยก

2. สรุปผลการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า การนำข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนทั้งหมด 7 ปัจจัยมาดำเนินงานประชาสัมพันธ์โดยยึดหลักการกระบวนการประชาสัมพันธ์ตามกระบวนการของ จอร์น อี มาร์สตัน สูตร R A C E 4 กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการที่ 1 การวิจัยหรือการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นสำเนาสำหรับดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Research) ศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนข้อมูลงานด้านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนจากอดีตมาถึงปัจจุบันย้อนหลัง 2 – 3 ปี ประชุม แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลงานประชาสัมพันธ์ ศึกษาสภาพปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียน เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง

กระบวนการที่ 2 การวางแผนและการกำหนดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ (Action) คณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ วางแผนการดำเนินงานโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองมาจัดตั้งโครงการ จัดทำข้อมูลการประชาสัมพันธ์ กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ช่องทางการประชาสัมพันธ์ และกลุ่มเป้าหมายการรับรู้จากการประชาสัมพันธ์

กระบวนการที่ 3 การสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์ (Communication) คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ดำเนินการสื่อสารตามแผนการประชาสัมพันธ์ โดยดำเนินการผลิตสื่อต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับข้อมูลรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งเหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ในจังหวะเวลาที่เหมาะสมไปยังกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสื่อสารเพื่อย้ำเตือน ประสานความร่วมมือด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

กระบวนการที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินผลตามแผนที่วางไว้ จัดประชุมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเครื่องมือ และร่วมประเมินผลการประชาสัมพันธ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าข้อมูลที่ได้มานั้นก็คือจำนวนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาต่อในปีการศึกษาถัดไป จัดทำรายงานผลสรุปที่ได้จากการประเมิน เสนอรายงานผลการประเมิน ผู้เกี่ยวข้องร่วมพิจารณา ทบทวน แก้ไขปรับปรุงก่อนเสนออนุมัติผลรายงานต่อผู้บริหาร เผยแพร่ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำผลที่ได้ไปสู่วิธีการวิจัยและการวางแผนในครั้งต่อไป

3. จากการนำเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง พบว่า แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสมและมีความเป็นประโยชน์ และได้มีการปรับรายละเอียดแนวทางให้ชัดเจนในแต่ละขั้นตอนตามคำแนะนำ

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. สภาพการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ มีทั้งหมด 7 ปัจจัย ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ ภาพลักษณ์ ชื่อเสียง ผู้บริหารและครูรวมถึง สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา พบว่า ภาพลักษณ์ของโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิยังไม่ได้เป็นที่ยอมรับเท่าที่ควร เนื่องจากเป็นโรงเรียนมูลนิธิซึ่งนักเรียนที่เข้ามาเรียนล้วนมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางครั้งพฤติกรรมของนักเรียนบางกลุ่มส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อโรงเรียน 2) สื่อสังคมออนไลน์ พบว่า การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ทุกพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ กอบเกียรติ ยังเจริญ ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความต้องการเลือกเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยการอาชีพไชยาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุก (ไรต์โซว์) ภายใต้แนวคิด “ถึงตัวได้ใจ ถึงใจได้ตัว” โดยมีแนวปฏิบัติ คือ ใช้การประชาสัมพันธ์เชิงรุก (ไรต์โซว์) โดยการจัดนิทรรศการโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และใช้การประชาสัมพันธ์ทางเฟซบุ๊กกลุ่มเป้าหมายโดยมีเนื้อหา 3 ด้าน คือ สามารถหารายได้ระหว่างเรียน เมื่อสำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพอิสระ และเป็นงานที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ (กอบเกียรติ ยังเจริญ, 2563) 3) สภาพปัจจัยด้านวิชาการ พบว่า นักเรียนที่เข้ามาเรียนที่โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ โดยเฉพาะตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นที่นักเรียนมาจากพื้นที่โรงเรียนที่แตกต่างกันทำให้นักเรียนมีทักษะความรู้ทางด้านวิชาการที่ไม่เท่าเทียมกัน 4) ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการยังคงไม่เพียงพอต่อปริมาณจำนวนนักเรียนที่มากขึ้นในแต่ละปีการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Kenneth H. Smith ศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียน: มุมมองของครู นักเรียน และผู้ปกครอง (Perceptions of School Climate: Views of Teachers, Students, and Parents) ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับบรรยากาศของโรงเรียน มุมมองของครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีการบันทึกไว้อย่างกว้างขวางว่า บรรยากาศในโรงเรียนในเชิงบวกมีส่วนสำคัญสู่ความสำเร็จทางวิชาการและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน และได้ข้อสรุปว่าผลการศึกษาจะช่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนาการเชิญชวนการเข้าเรียนในโรงเรียนมากขึ้น (Kenneth H. Smith, 2022) 5) ปัจจัยด้านคุณลักษณะของครูและผู้บริหาร พบว่า โรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิเป็นโรงเรียนเอกชน ทำให้เกิดปัญหาความไม่เสถียรของการเข้า-ออกของบุคลากร อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนต่อนักเรียน 6) ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน พบว่า การเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนยังไม่เพียงพอและเข้าถึงได้ไม่ทั่วถึงในหลาย ๆ พื้นที่ ส่งผลให้การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนรอบนอกยังคงไม่เพียงพอ อีกทั้งที่ตั้งของโรงเรียนล้อมรอบด้วยชุมชน ซึ่งส่งผลในด้านมลพิษทางด้านเสียงรบกวนและปัญหาขยะ 7) ด้านสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า โรงเรียนประสบกับปัญหาสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนมากที่สุด เนื่องจากนักเรียนบางส่วนขาดความพร้อมในการเข้าเรียน เพราะสภาพเศรษฐกิจครอบครัวที่ค่อนข้างลำบาก รวมทั้งครอบครัวแตกแยก ซึ่งสอดคล้องกับ สรินญา ชัยนุรัตน์ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า การตัดสินใจเลือกโรงเรียนมีปัจจัยที่มากเกี่ยวข้องมากมาย เช่น สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ค่าใช้จ่าย การแข่งขันการจัดการ

บริหารโรงเรียน ความศรัทธาและค่านิยม สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพของครู เป็นต้น (สรินญา ชัยนุรัตน์, 2554)

2. แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ ดำเนินการตามกระบวนการของจอร์น อี มาร์สตัน สูตร R A C E 4 กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการที่ 1 การวิจัยหรือการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นสำเนาสำหรับดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Research) ศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนข้อมูลงานด้านการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ย้อนหลัง 2 – 3 ปี ประชุม แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อมูลงานประชาสัมพันธ์ ศึกษาสภาพปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียน เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง

กระบวนการที่ 2 การวางแผนและการกำหนดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ (Action) คณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ วางแผนการดำเนินงานโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองมาจัดตั้งโครงการ จัดทำข้อมูลการประชาสัมพันธ์ กำหนดรูปแบบการประชาสัมพันธ์ ช่องทางการประชาสัมพันธ์ และกลุ่มเป้าหมายการรับรู้จากการประชาสัมพันธ์

กระบวนการที่ 3 การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Communication) คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ดำเนินการสื่อสารตามแผนการประชาสัมพันธ์ โดยดำเนินการผลิตสื่อต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับข้อมูลรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ได้กำหนดไว้ซึ่งเหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ในจังหวะเวลาที่เหมาะสมไปยังกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการสื่อสารเพื่ออ้าใจเตือน ประสานความร่วมมือด้านการประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งให้บริการด้านการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

กระบวนการที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินผลตามแผนที่วางไว้ จัดประชุมโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเครื่องมือ และร่วมประเมินผลการประชาสัมพันธ์ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าข้อมูลที่ได้มานั้นก็คือจำนวนนักเรียนที่เข้ามาศึกษาต่อในปีการศึกษาถัดไป จัดทำรายงานผลสรุปที่ได้จากการประเมิน เสนอรายงานผลการประเมิน ผู้เกี่ยวข้องร่วมพิจารณา ทบทวน แก้ไขปรับปรุงก่อนเสนออนุมัติผลรายงานต่อผู้บริหาร เผยแพร่ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำผลที่ได้ไปสู่การวิจัยและการวางแผนในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ จินดา ศรีญาณลักษณ์ ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์องค์ประกอบของปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผล ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการประเมิน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน กำหนดเกณฑ์การประเมินให้ชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ต้องให้ ผู้ที่ปฏิบัติงานและเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานประชาสัมพันธ์ เพื่อนำมาใช้ในการประเมินงานประชาสัมพันธ์ต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การประเมินผลทำให้ทราบว่าการดำเนินงานและการบริหารงานการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นอย่างไร บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานการประชาสัมพันธ์โรงเรียนต่อไป (จินดา ศรีญาณลักษณ์, 2561)

3. นำเสนอแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ โดยการนำข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองทั้ง 7 ปัจจัย มาดำเนินการตามกระบวนการของจอร์น อี มาร์สตัน สูตร R A C E 4 กระบวนการ กระบวนการที่ 1 การวิจัยหรือการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นสำเนาสำหรับดำเนินงานประชาสัมพันธ์ (Research) โดยการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง นำไปสู่กระบวนการที่ 2 การวางแผนและการกำหนดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ (Action) คณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

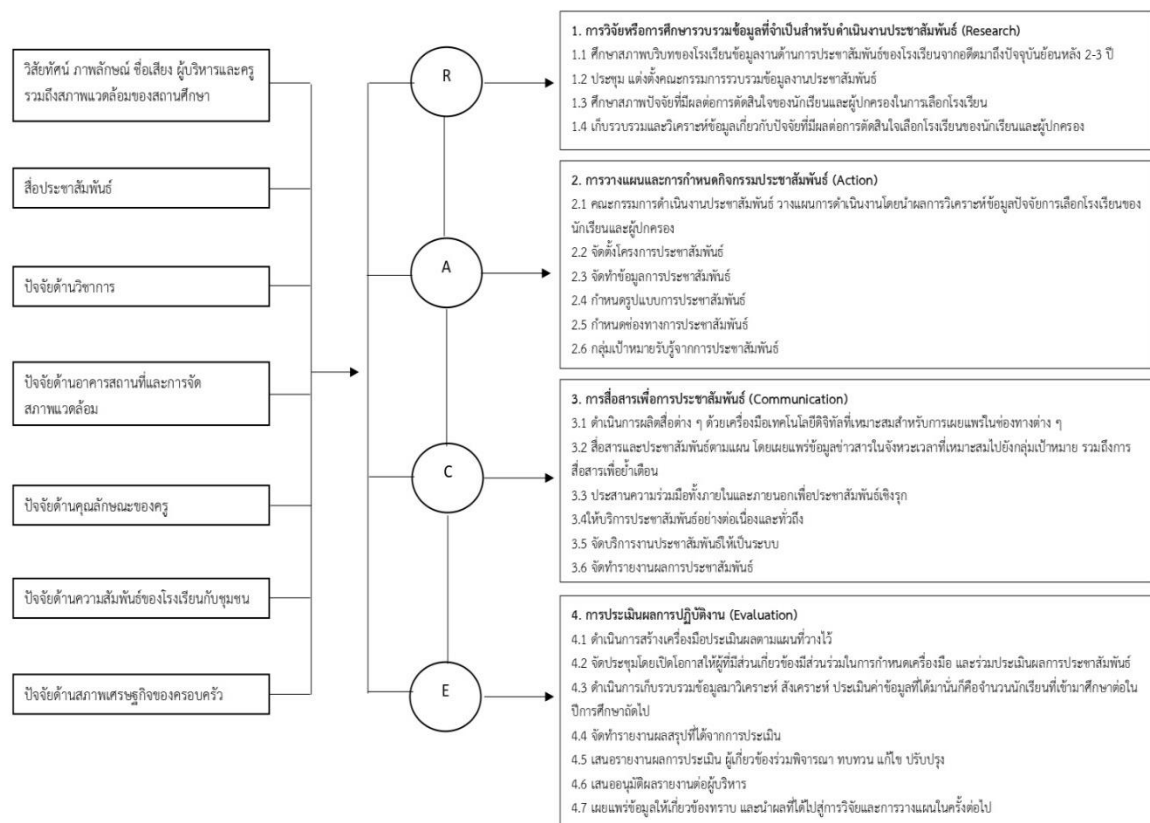

วางแผนการดำเนินงานโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยการเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองทั้ง 7 ปัจจัยในแต่ละประเด็นย่อย เพื่อดำเนินการต่อในกระบวนการที่ 3 การสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Communication) คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ ดำเนินการสื่อสารตามแผนการประชาสัมพันธ์ โดยดำเนินการตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่อเข้าสู่ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการผลิตสื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ และกระบวนการที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Evaluation) คณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ดำเนินการสร้างเครื่องมือประเมินผลตามแผนที่วางไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ จินดา ศรีญาณลักษณ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์องค์ประกอบของปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของปัญหาการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดปัญหา ด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการดำเนินงานและการติดต่อสื่อสาร และด้านการประเมินผล 2) องค์ประกอบของแนวทางแก้ไขปัญหาการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดปัญหา การวางแผน การดำเนินงานและการติดต่อสื่อสาร และการประเมินผล (จินดา ศรีญาณลักษณ์, 2561)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษา มูลนิธิ อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง มีแนวทางการประชาสัมพันธ์ที่มาจากสภาพปัจจัยในการเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองทั้งหมด 7 ปัจจัย โดยการนำกระบวนการประชาสัมพันธ์ของจอร์น อี มาร์สตัน รูปแบบ R A C E ทั้ง 4 ขั้นตอนมาดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

ภาพที่ 1 แนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อการตัดสินใจของนักเรียนและผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนวิรนาทศึกษามูลนิธิ อำเภอมือง จังหวัดพัทลุง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนางานการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมการแสดงผลลักษณ์และศักยภาพของโรงเรียนให้มีโอกาสเผยแพร่งานให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและสามารถประยุกต์ใช้ได้ตามบริบท ก่อให้เกิดการรับรู้และความผูกพันต่อโรงเรียน ผลการวิจัยยังเป็นแนวทางในการพัฒนาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อีกทั้งส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และผลการวิจัยยังเป็นแนวทางการวิจัยร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านการสื่อสารและงานประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือและพัฒนางานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเชิงรุก

เอกสารอ้างอิง

- กอบเกียรติ ยังเจริญ. (2563). การพัฒนาแนวทางประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความต้องการเลือกเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยการอาชีพไผ่ยา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จำลอง สุวิวงศ์. (2559). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนเอกชนของผู้ปกครองนักเรียน จังหวัดพิจิตร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จินดา ศรีญาณลักษณ์. (2561). วิเคราะห์องค์ประกอบของปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงาน ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียน. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 13(2), 250-259.
- จุฑามาศ ต้นติรัตนโอภาส. (2548). การตัดสินใจเลือกศึกษาต่อของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา) สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนะวัฒน์ วรรณประภา. (2560). สื่อสังคมออนไลน์กับการศึกษา. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 34 ก หน้า 13 (19 สิงหาคม 2542).
- ระพีพรรณ ร้อยพิลา. (2553). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการประชาสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- โรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ. (2563). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา 2563. (พิมพ์ครั้งที่ 1). พัทลุง: โรงเรียนวีรนาทศึกษามูลนิธิ.
- สรินญา ชัยนุรัตน์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรเข้าเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครินทร์.
- Kenneth H. Smith. (2022). Perceptions of School Climate: Views of Teachers, Students, and Parents. Retrieved March 25, 2022, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1282606.pdf>

ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา*

THE SERVANT LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEAMWORK OF TEACHERS IN PRIVATE SCHOOL MUANG NAKHON RATCHASIMA DISTRICT

ยอดขวัญ พินิจพงศ์* และ โสภณ เพ็ชรพวง

Yordkwan Pinichpong and Sapon Pechrpuang

สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

Suvarnabhumi Institute of Technology, Samut Prakan, Thailand

*Corresponding author E-mail: yordkwanp23@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา และ 3) ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ครู จำนวน 1,060 คน จาก 43 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 285 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างเป็นระบบ เครื่องมือที่ใช้วิจัย เป็นแบบสอบถามค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 สถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานงาน ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร และ 3) ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์จำนวน 7 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน ด้านการเยียวยารักษา ด้านความตระหนักรู้ ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน และด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนได้ ร้อยละ 88.70 ดังนั้น ผู้บริหาร และครู ควร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สร้างความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

คำสำคัญ ภาวะผู้นำ, ใ้บริการ, ผู้บริหาร, การทำงานเป็นทีมของครู

Abstract

The purposes of this research article were to study 1) the level of the Servant leadership of School administrators in private school Muang Nakhon Ratchasima District 2) the level of the teamwork of Teachers in Private School Muang Nakhon Ratchasima District and 3) the servant leadership of school administrators affecting teamwork of teachers in private school Muang

* Received March 13, 2023; Revised April 9, 2023; Accepted April 28, 2023

Nakhon Ratchasima District. It is quantitative research of the population including 1,060 teachers from 43 schools. The sample were 285 teachers in private school. Selected from Systematic random sampling, a tool for this research was the reliability questionnaire 0.89 analysis with basic statistics, average and standard deviation, and test statistic, multiple regression analysis. The finding were: 1) The servant leadership of private school administrators Mueang Nakhon Ratchasima District consists of Overall, it was at a high level. And when considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level as well, the highest average is Commitment to the growth of people, the lowest average is Listening. 2) Teacher teamwork in a private school Mueang Nakhon Ratchasima District Overall, it was at a high level. And when considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level as well, the highest average is Coordination, the lowest average is Communication. 3) The Servant Leadership of School Administrators Affecting Teamwork of Teachers in Private School Muang Nakhon Ratchasima District. found that the variables that could predict the service-oriented leadership of administrators affecting the teamwork of teachers in private schools. Mueang Nakhon Ratchasima District, there are 7 variables, namely Commitment to the growth of people, Healing, Awareness, Empathy, Persuasion, Building Community and Listening statistically significant at the .05 level and There were able to jointly predict the teamwork of teachers in private schools, 88.70 percent. Therefore, administrators and teachers should have good human relations. Build strength to improve the quality of life

Keywords: Leadership, The Servant, Administrators, Teamwork of Teachers

บทนำ

ภาวะผู้นำถือเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำประเทศสู่ความเจริญรุ่งเรือง เป็นตัวขับเคลื่อนสู่กระบวนการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนที่จะทำให้เกิดเป็นภาวะผู้นำที่มีศักยภาพที่ดีพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ไม่หยุดนิ่งอยู่เสมอ นั่นก็คือ การศึกษาปัจจุบันการจัดการศึกษาได้ตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีความเป็นสากล เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน” สถานศึกษาจึงถือเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งพัฒนานักเรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ทั้งนี้ การที่โรงเรียนจะสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ต้องอาศัยผู้บริหารของโรงเรียนที่ต้องจัดการบริหารทรัพยากรการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีความรู้ความสามารถ เป็นนักประสานงานในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ซึ่งการใช้ภาวะผู้นำลักษณะนี้เป็นพฤติกรรมของภาวะผู้นำเฝ้าบริการ (Servant Leadership) (องอาจ สิมเสน และวัลลภา อารีรัตน์, 2557) นอกจากนี้ การทำงานเป็นทีมถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อปัจจัยหลักในการช่วยส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ เนื่องจาก การทำงานให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจในการทำงานร่วมกัน เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้โดยลำพัง หากมี

ทีมงานที่ดีย่อมจะทำให้ผลการปฏิบัติงานขององค์กรเป็นที่น่าพอใจ บุคลากรมีขวัญ และกำลังใจในการทำงาน ทำให้เกิดความรักและภักดีต่อองค์กร การทำงานเป็นทีมจะทำให้เกิดการระดมทางความคิด ความสามารถ และสติปัญญาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เพื่อช่วยกันคิดช่วยกันทำ ซึ่งทำให้เกิดความคิดที่กว้างขวางรอบคอบ (วิ กานดา เกษตรเอี่ยม, 2558)

จากแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2562 - 2565 จังหวัดนครราชสีมา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช). ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เป็นที่พึงพอใจจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2562 ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ดังนั้น จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจึงทำให้วิเคราะห์ได้ว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ขึ้นอยู่กับการทำงานของผู้บริหารของโรงเรียน เอกชน และการทำงานเป็นทีมของครู (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา, 2565) ประกอบกับการศึกษา การทำงานเป็นทีมของครูของ กฤษฎา เจตน์จำนง พบว่า การทำงานเป็นทีม ของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบปัญหาครูขาดขวัญ กำลังใจในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน ของครูในโรงเรียน ต่างคนต่างทำงาน ขาดการยอมรับความสามารถ และบุคลากรมีทัศนคติไม่ดีต่อการทำงานเป็น ทีม (กฤษฎา เจตน์จำนงค์, 2563) ซึ่งโรงเรียนเอกชนในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมาถือเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ ของจังหวัดนครราชสีมาเช่นเดียวกัน รวมไปถึงจำนวนของโรงเรียน จำนวนครู และการแบ่งขนาดของโรงเรียนมี ลักษณะคล้ายกัน จึงทำให้เกิดปัญหาที่ใกล้เคียงกัน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารที่ ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางที่ผู้บริหารโรงเรียน จำเป็นจะต้องใช้ภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครู ทำให้หน่วยงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์การ เรียนของนักเรียนดีขึ้น รวมไปถึงสร้างให้เด็กเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข และเติบโตเป็นพลโลกที่ดีในอนาคตข้างหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเฝ้บริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา จำนวนทั้งสิ้น 1,060 คน จาก 43 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด นครราชสีมา, 2564) โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา กำหนดขนาดกลุ่ม ตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V. & Morgan .D.W., 1970) ซึ่งได้กลุ่ม ตัวอย่าง เป็นจำนวน 285 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) จากการ กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียน และการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน 7 ด้าน และส่วนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา จำนวน 5 ด้าน ซึ่งลักษณะเป็นแบบสอบถามส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามเกณฑ์ของลิเคิร์ท (Likert Rating Scales) และได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตศึกษาสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 2) นำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล จากนั้นส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง 3) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม 4) รวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบหลายขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา โดยรวมและรายด้าน ปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา โดยรวม (X_{tot})

ภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหาร	ระดับภาวะผู้นำ		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี (X_1)	3.87	0.83	มาก	7
2. ด้านความเห็นอกเห็นใจ (X_2)	3.97	0.80	มาก	4
3. ด้านการเอื้อยวารักขา (X_3)	4.13	0.79	มาก	2
4. ด้านความตระหนักรู้ (X_4)	4.06	0.82	มาก	3
5. ด้านการโน้มน้าวใจ (X_5)	3.93	0.82	มาก	5
6. ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน (X_6)	4.15	0.79	มาก	1
7. ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน (X_7)	3.90	0.74	มาก	6
เฉลี่ย (X_{tot})	4.00	0.79	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำใ้บริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา (ประกอบด้วย โดยรวมอยู่ในระดับมาก (X_{tot}) ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.79) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน รองลงมา ด้านการเอื้อยวารักขา และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา จาก โดยภาพรวมและรายด้าน ปรากฏตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา โดยรวม (Y_{tot})

การทำงานเป็นทีมของครู	ระดับการทำงานเป็นทีม		แปลผล	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร (Y_1)	4.18	0.66	มาก	5
2. ด้านความร่วมมือ (Y_2)	4.31	0.71	มาก	2
3. ด้านการประสานงาน (Y_3)	4.32	0.71	มาก	1
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (Y_4)	4.30	0.79	มาก	3
5. ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Y_5)	4.27	0.68	มาก	4
เฉลี่ย (Y_{tot})	4.27	0.71	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (Y_{tot}) ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานงาน รองลงมา ด้านความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา ปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำใ้บริการที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา โดยใช้การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์ตามลำดับ การเข้าสมการ	Unstandardized		standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	$\hat{\beta}$	Std. Error	Beta		
(ค่าคงที่)	1.122	0.141		7.941	.000*
1. ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี (X_1)	0.052	0.034	0.066	1.550	.122
2. ด้านความเห็นอกเห็นใจ (X_2)	0.111	0.037	0.143	2.979	.003
3. ด้านการเอื้อยวารักขา (X_3)	0.082	0.032	0.087	2.544	.011
4. ด้านความตระหนักรู้ (X_4)	0.095	0.043	0.097	1.961	.050
5. ด้านการโน้มน้าวใจ (X_5)	0.150	0.039	0.191	3.817	.000
6. ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน (X_6)	0.138	0.041	0.174	3.326	.001
7. ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน (X_7)	0.273	0.035	0.352	7.770	.000

$R = 0.895$ $R^2 = 0.887$ Adjusted $R^2 = 0.887$ S.E.b. = 0.541 $F = 91.42$ $p = .000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรภาวะผู้นำใ้บริการจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ตัวแปรภาวะผู้นำใ้บริการที่ได้รับเลือกเข้าสมการตามลำดับ คือ ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน (X_7) ด้านการโน้มน้าวใจ (X_5) ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน (X_6) ด้านความเห็นอกเห็นใจ (X_2) ด้านความตระหนักรู้ (X_4) ด้านการเอื้อยวารักขา (X_3) และด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .895 ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.887 นั่นคือ ตัวแปรทั้ง 7 ด้าน ร่วมกันทำนายต่อการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง นครราชสีมา ในภาพรวม (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 88.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาระดับภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารเน้นการให้บริการ อำนวยความสะดวกสบายแก่บุคลากร เห็นผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน นึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริทิพย์ เฟื่องสง ได้ศึกษาภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1 อยู่ในระดับมาก (ศิริทิพย์ เฟื่องสง, 2563) เมื่อแยกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ว่า

1.1 ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นเพราะว่า ผู้บริหารตระหนักว่าการพัฒนาคนเป็นจุดเริ่มต้นของแรงบันดาลใจในด้านอื่น ๆ การพัฒนาครู เริ่มต้นจากความเข้าใจผ่านทางทัศนคติทางความคิด เมื่อครูมีความคิดบวก มุ่งเน้นที่จะพัฒนาตนเอง ย่อมนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามเปลี่ยนแปลงไปมาจากในอดีต การบริหารงานที่เน้นการควบคุมกลายมาเป็นการมอบหมายอำนาจ การแข่งขันกลายเป็นการให้ความร่วมมือ การเน้นรางวัลที่เป็นวัตถุสิ่งของกลายเป็นการรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ใต้บังคับบัญชา สนับสนุนให้ผู้ตามสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นผู้นำได้มากกว่าที่จะใช้ตำแหน่งเพื่อการควบคุม หรือจำกัดความสามารถของผู้ตาม ผู้บริหารจึงหันมาให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำผู้บริหาร ซึ่งเป็นภาวะผู้นำที่สามารถมองข้ามประโยชน์ส่วนตน เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ผู้ตามต้องการ มีพฤติกรรมที่คอยช่วยเหลือผู้อื่นให้พัฒนาและเกิดความสำเร็จองงาม ตลอดจนการให้โอกาสผู้อื่นได้เกิดความสำเร็จก้าวหน้า จุดมุ่งหมายสำคัญของภาวะผู้นำผู้บริหาร คือ การช่วยให้บุคคลอื่นประสบความสำเร็จ (Daft, R. L., 2002) ซึ่งลักษณะสำคัญตามทฤษฎีภาวะผู้นำผู้บริหารจากแนวคิดของ Greenleaf ประกอบด้วย การเป็นผู้ฟังที่ดี (Listening) การยอมรับและการเห็นอกเห็นใจ (Acceptance and empathy) การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ (Healing) การมีความตระหนักรู้ (Awareness) การโน้มน้าวใจ (Persuasion) การสร้างมโนทัศน์ขององค์กร (Conceptualizing) การมองการณ์ไกล (Foresight) การมีจิตบริการ (Stewardship) การมุ่งมั่นการพัฒนาบุคคล (Commitment to the growth of people) การสร้างสรรค์ชุมชน (Building community) (Greenleaf, R.K., 2002) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริทิพย์ เฟื่องสง พบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษารับฟัง และติดตามข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาครู บุคลากรเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารมอบหมายงานและความรับผิดชอบแก่ครู บุคลากร เจ้าหน้าที่ อย่างทั่วถึง ผู้บริหารมองเห็นคุณค่าของครู บุคลากร เจ้าหน้าที่ โดยไม่ตัดสินจากลักษณะภายนอก (ศิริทิพย์ เฟื่องสง, 2563)

2.2 ด้านการเป็นฟังที่ดี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการวิจัยเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้พูดและผู้ฟัง ควรมีทักษะการฟังที่จะต้องเข้าใจสิ่งที่สื่อสารซึ่งกันและกัน พร้อมนำไปส่งเสริม สนับสนุน และปรับปรุงเพื่อจะได้ทำงานบรรลุให้ตรงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Greenleaf พบว่า คุณลักษณะสำคัญประการแรก ที่ผู้นำแบบผู้รับใช้ต้องมี การมีทักษะในการสื่อสาร และการตัดสินใจ ผู้นำแบบผู้รับใช้ต้องตั้งใจพัฒนาทักษะแห่งการฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ เพราะการฟังนั้นจะทำให้ทราบถึงปัญหา และเมื่อทราบจะได้แก้ปัญหาได้ตรงจุด (Greenleaf, R.K., 2002)

2. ผลจากการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการทำงานเป็นทีมของครู มีความสามัคคีในการทำงาน ร่วมมือร่วมใจประสานงาน ช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รุ่งทิพา กลัดมุขและชน ภารังกุล ได้ศึกษาว่า การทำงานเป็นทีมของครูใน สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4 ในทางบวกระดับมาก พบว่า การทำงานเป็นทีมก็เป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการทำงานร่วมกัน คือ ต้องอาศัย

ปฏิสัมพันธ์ต่อการประสานงานการติดต่อสื่อสารช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทีมเป็นกลุ่ม บุคคลที่มีความสัมพันธ์และต้องพึ่งพากัน เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายหรือปฏิบัติงานให้เสร็จสมบูรณ์ (รุ่งทิวา กลัดมุขและชวน ภาวังกุล, 2564) เมื่อแยกเป็นรายด้าน สามารถอธิบายได้ว่า

2.1 ด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน จึงถือว่ามีความสำคัญสูงในการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา เป็นเพราะการทำงานเป็นทีมของครูนั้นจะเน้นเป็นการทำงานร่วมมือกัน มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงาน และมีการประชุม ดังนั้น การประสานงาน และการร่วมมือจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องผลงานวิจัยของ อริศรรา อุ่มสิน ได้ศึกษาว่า การประสานงานเป็นกลุ่มสมาชิกในทีมที่มีการพึ่งพาซึ่งกันและกันในแต่ละกลุ่ม มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน โดยใช้รูปแบบในการประสานงานที่เหมาะสมและหลากหลายวิธี มีการเข้าร่วมประชุมเป็นประจำมีการวางแผนการทำงานที่เหมาะสม มีการประสานงานกันทุกครั้งในการปฏิบัติงาน และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารทุกครั้ง (อริศรรา อุ่มสิน, 2560) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พุทธพงศ์ หลักคำ ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุด คือ ด้านความร่วมมือ (พุทธพงศ์ หลักคำ, 2560)

2.2 ด้านการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เป็นเพราะว่า เทคโนโลยีในปัจจุบันมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ได้รับข่าวสารที่เร็วเกินไป ทำให้เกิดการแจ้งข่าวสารที่ไม่ทัน หรือการได้รับข่าวสารที่หลากหลาย ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารที่ผิดพลาด และบิดเบือนจากความเป็นจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุวรรณ พงษ์ผ่องพล ได้ศึกษาว่าการติดต่อสื่อสารมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำสุด อาจเป็นเพราะว่าการสื่อสารข้อมูลในปัจจุบันภายในองค์กร มีองค์ประกอบและปัจจัยที่สำคัญหลายประการในการสื่อสารให้ประสบความสำเร็จ (สุวรรณ พงษ์ผ่องพล, 2558)

3. ผลจากการศึกษาภาวะผู้นำผู้บริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา ตามตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ มี 7 ตัวแปร คือ ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนานคน ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความตระหนักรู้ ด้านการเฝ้าระวังรักษา และด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร ร่วมกันทำนายต่อการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองนครราชสีมา ในภาพรวม ร้อยละ 88.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานการวิจัย เป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำแบบไฟเบอร์กร มีลักษณะเป็นผู้ที่เสียสละ คอยให้บริการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติตามมีสร้างบรรยากาศให้มีความสุขในการทำงาน ทุ่มเทโดยการให้ความรู้เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาตนเองในการทำงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ และคำปรึกษาที่ดี จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความตั้งใจในการทำงานอย่างเต็มที่และเต็มใจ ส่งผลทำให้เกิดความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมเกิดมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางสู่เป้าหมาย (Path-Goal-Theory) จากแนวคิดของยุกัล (Yukl) พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายของงาน และเป้าหมายส่วนตัวของพวกเขา ด้วยการทำให้ทางสู่เป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายในการได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงานเช่น เงิน งานที่น่าสนใจ การเลื่อนขั้น โอกาสเพื่อความเจริญก้าวหน้าและการพัฒนาตนเอง ซึ่งในการที่จะได้ผลดังกล่าวนี้ ผู้นำจะต้องจำแนกบทบาทของตำแหน่งและงานอย่างชัดเจน ช่วยขจัดสิ่งขัดขวางการทำงานออกไป ให้การสนับสนุนให้ลูกน้องได้ร่วมกำหนดเป้าหมาย สนับสนุนความพยายามและการร่วมมือของกลุ่มเพิ่มโอกาส เพื่อความพึงพอใจของลูกน้อง แต่ละคน ในการทำงานโดยไม่ควบคุมและกดดันภายในองค์กร การจะให้ผลตอบแทนต้องชัดเจนและไม่ปิดบังหรือกีดกันสิ่งที่ลูกน้องหรือบุคคลอื่นมุ่งหวัง (Yukl, G.A.,

1989) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมกฤษ ประการะสังข์ กล่าวว่า เป็นผู้มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในการบริหารงานได้มีการมอบอำนาจ ใช้แรงจูงใจในการทำงานให้ยอมรับมากกว่าบังคับ ผู้บริหารอำนวยความสะดวกและเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน การตัดสินใจในงานบริหารแก่ครูและบุคลากรเพื่อให้ดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ความสามารถในการให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรในการทำงาน ให้คำปรึกษาแนะนำในการแก้ปัญหาได้อย่างเข้าใจจนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการทำงาน มีการชี้แนะ แนะนำครูและบุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจนมีคุณภาพ (คมกฤษ ประการะสังข์, 2559) เมื่อแยกเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ว่า

3.1 ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน มีอำนาจพยากรณ์การทำงานเป็นทีมของครูเป็นลำดับแรก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหาร และการทำงานเป็นทีมของครู ได้ร่วมกันสร้างสรรค์จนทำให้ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นของชุมชน เช่น เมื่อน้ำท่วม ผู้บริหารและทีมครู ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชน นอกจากนี้สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เช่น นำผู้ที่มีความรู้ในเรื่องการเกษตรมาให้ความรู้ในการปรับทัศนียภาพให้กับโรงเรียนสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้ดีขึ้น หรือนำผู้มีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนในการใช้ทักษะชีวิตแบบพอเพียง สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ คมกฤษ ประการะสังข์ ได้ศึกษา ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการสร้างสรรค์ชุมชนอยู่ในระดับมาก พบว่า การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันที่เน้นการมีส่วนร่วมของสังคม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้สังคมได้มีส่วนกำหนดทิศทางและนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ และแผนพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันกับ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นตัวแทนของชุมชน จึงจำเป็นต้องเป็นตัวกลางเพื่อทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับบุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านั้นในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด ผู้บริหารจึงมีการสร้างสัมพันธ์อันดีกับครูและบุคลากร ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม (คมกฤษ ประการะสังข์, 2559)

3.2 ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี มีอำนาจในการพยากรณ์ต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีภาระงานมากขึ้น จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็น เพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างการทำงาน อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งทิวา กลัดมุข และชวน ภารังกุล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ 4 ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการรับฟังความคิดเห็น ขาดการกระตุ้น การให้คำแนะนำ และการให้กำลังใจกับผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อปรับปรุงการทำงาน และหาวิธีการทำงานใหม่ ๆ ซึ่งแตกต่างจากงานที่เคยทำอยู่ (รุ่งทิวา กลัดมุขและชวน ภารังกุล, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) ระดับภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารเน้นการให้บริการ อำนวยความสะดวกสบายแก่บุคคลากร เห็นผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน นึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข รับฟังความคิดเห็นต่าง ๆ 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะการทำงานเป็นทีมของครู มีความสามัคคีในการทำงาน ร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน ช่วยเหลือการทำงานซึ่งกันและกัน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ และ 3) ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชนตามตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ มี 7 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน ด้านการโน้มน้าวใจ ด้านการอุทิศตนเพื่อพัฒนาคน ด้านความเห็นอกเห็นใจ ด้านความตระหนักรู้ ด้านการเยี่ยวยารักษา และด้านการเป็นผู้ฟังที่ดีตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 7 ตัวแปร ร่วมกันทำนายต่อการการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชน ในภาพรวม ร้อยละ

88.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นตามสมมติฐานการวิจัย เป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำแบบไฟบริการ มีลักษณะเป็นผู้ที่เสียสละ คอยให้บริการแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ได้รับความสะดวกในการปฏิบัติตามมีสร้างบรรยากาศให้มีความสุขในการทำงาน ทุ่มเทโดยการให้ความรู้เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้พัฒนาตนเองในการทำงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะ และคำปรึกษาที่ดี จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความตั้งใจในการทำงานอย่างเต็มที่และเต็มใจ ส่งผลทำให้เกิดความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมเกิดมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารและครู ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อคนในชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน รวมไปถึงสร้างความเข้มแข็งโดยการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ชุมชนอีกด้วย นอกจากนี้ มีข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรมีการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำสมัยใหม่ (Modern Leadership) เพิ่มเติม 2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เช่น ค่าแรง (เงินเดือน) สวัสดิการครู สภาพชีวิต ที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานของครูเอกชน หรือบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน 3) ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อผู้บริหารจะได้นำผลการศึกษาไปพัฒนาการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้ ในส่วนข้อดีของการวิจัยเรื่องนี้ คือ เป็นแนวทางในการปรับปรุงภาวะผู้นำไฟบริการของผู้บริหารส่งผลต่อการ ทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนเอกชน และผลการวิจัยที่ได้มาเป็นฐานข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายการ ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562. เรียกใช้เมื่อ 31 พฤษภาคม 2564 จาก <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542>
- กฤษฎา เจตน์จำนงค์. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลการทำงานเป็นทีมของครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 8(1), 61-75.
- คมกฤษ ประการะสังข์. (2559). ภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- พุทธพงศ์ หลีกคำ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการ ทำงานเป็นทีมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รุ่งทิพา กลัดมุขและชวน ภารังกุล. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบผู้รับใช้ของผู้บริหารสถานศึกษากับ การทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่นที่ 4. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 22(1), 194-209.
- วิกานดา เกษตรเอี่ยม. (2558). การสร้างทีมงาน. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.ปรี้นติ้งเฮาส์.
- ศิรินทิพย์ เฟื่องสง. (2563). ภาวะผู้นำไฟบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา. (2564). เอกสารกำลังคนและการโยกย้าย. นครราชสีมา: สำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา.

- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา. (2565). แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.2562-2565) จังหวัดนครราชสีมา (ฉบับทบทวน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565. นครราชสีมา: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา.
- สุวรรณา พงษ์ผ่องพล. (2558). การทำงานเป็นทีมส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- องอาจ สิมเสน และวัลลภา อาริรัตน์. (2557). ภาวะผู้นำฝ่ายบริการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 8(2), 1-10.
- อริศรา อุ่นสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Daft, R. L. (2002). Leadership Theory and Practice. Forth Worth, TX: The Dryden Press.
- Greenleaf, R. K. (2002). Servant Leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness. NJ: Paulist Press.
- Krejcie, R. V. & Morgan .D.W. (1970). “ Determining Sampling Size for Reseach Activities,” . Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Yukl, G.A. (1989). Leadership in Organization. (2nd ed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศไทย: มุมมองด้านนโยบาย*

LONG-TERM CARE FOR THE ELDERLY IN THAILAND: A POLICY PERSPECTIVE

สุธิดา แจ่มประจักษ์*

Suthida Changprachak

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University, Thailand

*Corresponding author E-mail: suthida@buu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทย เป็น การวิจัยเชิงเอกสาร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า นโยบายด้านการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) นโยบายเกี่ยวกับระบบบริการในครอบครัวและชุมชน ส่วนใหญ่เป็นนโยบายระดับชาติที่กำหนดแนวคิดพื้นฐานในการดูแลผู้สูงอายุ บางส่วนเป็นนโยบายในระดับหน่วยงานที่กำหนดแนวทางในการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว สาระสำคัญของนโยบายคือ หลักการในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวต้องคำนึงถึง สิทธิ คุณค่าศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ ครอบครัวและชุมชนควรมีบทบาทหลักในการดูแลผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพและสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีบทบาทในการสนับสนุนด้านงบประมาณ การบริการสังคมและองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวให้แก่อาสาสมัครในชุมชนและครอบครัว 2) นโยบายเกี่ยวกับการบริการในสถาบัน ส่วนใหญ่เป็นนโยบายในระดับหน่วยงานที่กำหนดขึ้นตามนโยบายระดับชาติ สาระสำคัญของนโยบาย คือ แนวทางในการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวทั้งในสถาบันของรัฐ และเอกชน มาตรฐานในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาวในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านหลักเกณฑ์ในการเปิดกิจการ ด้านการรับเข้าผู้สูงอายุ ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย และด้านการให้บริการ ทั้งนี้ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับระบบบริการในครอบครัวและชุมชนเป็นหลัก เนื่องจากมีทุนทางสังคมที่สามารถใช้เป็นกลไกในการดูแลผู้สูงอายุได้ เช่น ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ระบบเครือญาติ ในระยะหลังมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมก่อให้เกิดความต้องการใช้บริการในการดูแลผู้สูงอายุจากภาคเอกชนเพิ่มขึ้น รัฐจึงมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการบริการในสถาบันมากขึ้น

คำสำคัญ: นโยบาย, การดูแลระยะยาว, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research paper studies long-term care policy for the elderly in Thailand. This is a documentary research based on the study of related documents with the application of content analysis methods. The study found that long-term care policies for the elderly in Thailand were divided into 2 categories: 1. Community/ Home Care policies are mainly national policies that define the basic concepts of elderly care. Some of them are departmental -level policies that set guidelines for building a long-term aged care system. The essence of the policy is that the

* Received March 10, 2023; Revised April 7, 2023; Accepted May 9, 2023

elderly's rights, values, and dignity must be taken into account. Families and communities should play a central role in caring for the elderly in both health and society. Relevant agencies provide support on budgets, social services, and knowledge on long-term care for the elderly to volunteers and in community and families. 2. Institutional Care policy is mainly at the departmental level that is established in accordance with national policy. The essence of this policy is the guidelines for long-term care for the elderly in both public and private institutions. Standards for providing services for long-term care for the elderly in various aspects, such as criteria for opening a business, admissions for the elderly, facilities, safety, and services. Thailand has primarily focused on family and community services since it possesses social capital that may be used as a mechanism for caring for the elderly. A change in the social structure has recently occurred, resulting in an increase in demand for aged care services from the private sector. As a result, the state has implemented additional policies concerning institutional services.

Keywords: long term care, elderly, policy

บทนำ

ในปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุจำนวน คือ 13,358,751 คน หรือร้อยละ 6 ของประชากรทั้งหมด สัดส่วนของผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่วัยเด็กและวัยแรงงานลดลงเรื่อย ๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) จากการประเมินภาวะสุขภาพร่างกายโดยรวมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพดี (ร้อยละ 42.7) และสุขภาพปานกลาง (ร้อยละ 41.6) มีเพียงเล็กน้อยประเมินว่าสุขภาพไม่ดี (ร้อยละ 10.7) และไม่ดีมาก ๆ (ร้อยละ 1.7) ในขณะที่มีผู้สูงอายุเพียงร้อยละ 3.3 เท่านั้นที่ประเมินตนเองว่ามีสุขภาพดีมาก และเมื่อแบ่งประเภทผู้สูงอายุตามความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวัน พบว่าเป็นกลุ่มติดเตียงร้อยละ 1.3 กลุ่มติดบ้านร้อยละ 1.8 และกลุ่มติดสังคมร้อยละ 96.9 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของผู้สูงอายุไทยที่ยังมีความสามารถในการประกอบกิจวัตรประจำวันมีมากกว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากความก้าวหน้าของวิทยาการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ทำให้คนสามารถดูแลสุขภาพได้ดีส่งผลให้คนมีอายุยืนยาวขึ้น

อย่างไรก็ตามจากความถดถอยของร่างกายส่งผลให้ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและโรค จากวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ภาวะสุขภาพ ภาระโรคและความต้องการบริการด้านสุขภาพในผู้สูงอายุของ (สกานต์ บุนนาค และคณะ, 2563) พบว่า โรคที่ผู้สูงอายุเพศชายและหญิงเป็นมากที่สุด คือ โรคเบาหวาน นอกจากนี้ยังมีโรคหลอดเลือดสมอง โรคข้อเสื่อม โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคไตอักเสบและไตพิการ โรคหัวใจขาดเลือด โรคหูหนวก โรคสมองเสื่อม เป็นต้น กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non-communicable diseases; NCDs) ทำให้ผู้สูงอายุมีภาวะทุพพลภาพ ไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำได้ด้วยตนเอง เมื่ออายุเพิ่มสูงขึ้นจะพบมากและมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้นการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวจึงเป็นบริการที่สำคัญอย่างยิ่งในรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจากเป็นบริการด้านสุขภาพและสังคมเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองลดลง

ประเทศไทยมีการกำหนดแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2525 จนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่ดูแลผู้สูงอายุในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐาน การให้บริการด้านสุขภาพ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ซึ่งมีผู้ที่ศึกษานโยบายผู้สูงอายุโดยรวมในเชิงพัฒนาการ และนโยบายผู้สูงอายุด้านต่าง ๆ แต่ยังไม่พบว่าการศึกษานโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวยังมีไม่มากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการรวบรวมนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศไทย โดยการวิเคราะห์

เนื้อหา จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์สาระสำคัญของนโยบาย เพื่อให้เข้าใจถึงภาพรวมในการดูแล ทิศทางในการส่งเสริมระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษานโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เพื่อศึกษานโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2525- 2562 ในมิติของเนื้อหาสาระของนโยบาย (Policy Content) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากเอกสารที่เป็นหลักฐานโดยตรง เช่น เอกสารทางราชการ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ มติคณะรัฐมนตรี บันทึกการประชุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากแนวคิดและทฤษฎี วิจัย วิทยานิพนธ์ บทความ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และนโยบายผู้สูงอายุ

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจัดแยกประเภทข้อมูล จัดหมวดหมู่ข้อมูลของการวิจัย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงใช้วิธีการตีความ (Interpretation) เพื่อตีความข้อมูลจากเอกสาร เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจถึงสาระสำคัญของนโยบาย โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับนโยบาย และการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

นโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (Long Term Care) มุ่งเน้นให้บริการครอบคลุมด้านสุขภาพ การดูแลช่วยเหลือในการดำรงชีวิต และกิจวัตรประจำวัน และด้านสังคม ซึ่งเป็นการดูแลอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละกลุ่ม ตามความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน (Activities of Daily Living – ADL) ในประเทศไทยระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เห็นเป็นรูปธรรมในปีพ.ศ. 2496 คือ การตั้ง “บ้านบางแค” เป็นสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุแห่งแรก หลังจากมีการกำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้รวบรวมและจำแนกนโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทยตามรูปแบบการให้บริการออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับระบบบริการในครอบครัวและชุมชน และนโยบายด้านระบบบริการในสถาบัน ดังนี้

1. นโยบายเกี่ยวกับระบบบริการในครอบครัวและชุมชน (Community/ Home Care) เป็นนโยบายที่มุ่งส่งเสริมระบบการให้บริการผู้สูงอายุในครอบครัว และชุมชน ด้วยการให้บริการสุขภาพที่บ้าน การดูแลที่บ้าน การเยี่ยมบ้าน การมีศูนย์บริการผู้สูงอายุการฟื้นฟูสุขภาพโดยมีชุมชนทำหน้าที่ในการให้บริการ จัดทีมงาน หรือมีการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างความต้องการของผู้สูงอายุ และบริบททางสังคม นโยบายที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

1.1 แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2525 -2544) เป็นแผนที่กำหนดแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพอนามัย คือ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีบริการสุขภาพทั้งกายและจิตสำหรับผู้สูงอายุใน ด้านการป้องกัน การส่งเสริมสุขภาพ การวินิจฉัยโรคในระยะเริ่มแรก รวมทั้งการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยจัดให้มีคลินิกผู้สูงอายุในโรงพยาบาลต่าง ๆ รวมทั้งเผยแพร่ วิธีการดูแลต่อผู้สูงอายุ ด้วยการให้การศึกษ ฝึกอบรมแก่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งอาสาสมัครและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ด้านสวัสดิการสังคม

นโยบายนี้มุ่งเน้นให้ขยายบริการในรูปแบบศูนย์บริการและหน่วยสงเคราะห์ผู้สูงอายุเคลื่อนที่ โดยให้ครอบครัวทำหน้าที่หลักในการดูแลระยะยาวแก่ผู้สูงอายุ ไม่เน้นการขยายสถานสงเคราะห์เพิ่ม และให้บริการ

เฉพาะผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาไร้ที่พึ่งพิงเท่านั้น เป็นการจำกัดขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบของรัฐ

1.2 นโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ.2535-2554) นโยบายนี้มุ่งเน้น การสนับสนุนให้มีบริการด้านการดูแลและสวัสดิการต่าง ๆ ที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายและเอื้อให้ผู้สูงอายุได้ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและความสุขสมวัย และเพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองจากครอบครัวและสังคม และการได้รับการสงเคราะห์อื่น ๆ ที่จำเป็น

ยุทธศาสตร์ของนโยบายมีการแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 3. ด้านระบบการคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ 4. ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการ การดำเนินโครงการเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ได้แก่ โครงการกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุและครอบครัวในชุมชน (โครงการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) โครงการการสงเคราะห์ประชาชนผู้สูงอายุในด้านการรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าโดยรัฐ โครงการศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน โครงการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในโรงพยาบาล เป็นต้น เน้นการดูแลระยะยาวด้านสังคม คือ สงเคราะห์รายได้ การรักษาพยาบาลและการสนับสนุนทางด้านสังคม

1.3 ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542 เป็นการสร้างพันธกรณีเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีต่อผู้สูงอายุเพื่อให้รัฐบาล องค์กรเอกชน ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าผู้สูงอายุ สาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ได้แก่ ข้อ 1 ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้และผู้พิการที่สูงอายุ ข้อ 5 ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกันและสามารถ เข้าถึงบริการด้านสุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้งได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบ (กรมประชาสัมพันธ์, 2542) ถึงแม้ปฏิญญาผู้สูงอายุไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุโดยตรง แต่เป็นหลักการปฏิบัติที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

1.4 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) เป็นนโยบายที่มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ผู้สูงอายุและเตรียมรองรับสังคมสูงอายุแบบบูรณาการ ในระยะแรกมีการกล่าวถึงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวมิติสุขภาพในยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น ต่อมามีการปรับปรุงแผนใน ปีพ.ศ.2552 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวชัดเจนขึ้น ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ คือ จัดตั้งและพัฒนาบริการทางสุขภาพและทางสังคม รวมทั้งระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวในชุมชนที่สามารถเข้าถึงผู้สูงอายุมากที่สุด โดยเน้นบริการถึงบ้านทั้งด้านสุขภาพและสังคม เช่น การดูแลระยะยาวระบบ (การดูแล) ประคับประคองดูแลโรคเรื้อรังที่สำคัญ ได้แก่ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรคหลอดเลือดในสมอง อาสาสมัครในชุมชน สนับสนุนให้ผู้ดูแลมีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ โครงการที่เป็นรูปธรรม อาทิ การพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว Long term care โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อผส.) การจัดทำมาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ 2555

1.5 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546 เป็นนโยบายที่เป็นกฎหมายที่รองรับ ส่งเสริมคุ้มครองและสนับสนุนผู้สูงอายุตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ในมาตรา 11 มีการกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุที่จะได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วเป็นพิเศษ การจัดหาที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ให้ตามความจำเป็น การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ ถึงแม้ข้อกำหนดดังกล่าวจะไม่ได้รับถึงการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวโดยตรง แต่ถือเป็นหลักการพื้นฐานในการจัดบริการระยะยาวแก่ผู้สูงอายุที่ต้องคำนึงถึงคุณค่า ศักดิ์ศรี และสิทธิผู้สูงอายุ

1.6 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ดังนี้ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ แนวทางการ

พัฒนาสำคัญ พัฒนาระบบการดูแลและสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุมการจัดบริการทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมและระบบการเงินการคลัง พัฒนาให้มีระบบการดูแลระยะกลางที่จะรองรับผู้ที่จำเป็นต้องพักพิงก่อนกลับบ้านให้เชื่อมโยงกับระบบการดูแลระยะยาว และส่งเสริมธุรกิจบริการดูแลระยะยาวที่ได้มาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงในเขตเมือง รวมทั้งศึกษารูปแบบการคลังที่เป็นระบบประกันการดูแลระยะยาว ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ถือเป็นแผนแม่บทที่มุ่งสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวอย่างบูรณาการทั้งด้านกฎหมาย การดูแลสุขภาพโดยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ

1.7 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิตยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การสร้าง ความเสมอภาคเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ และการพัฒนา และการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค นอกจากนี้แล้ว ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (ด้านสาธารณสุข) Prevention & Promotion Excellence (ส่งเสริม สุขภาพและความป้องกันโรคเป็นเลิศ) มีจุดเน้นระยะ 18 เดือน 3 ระยะที่สำคัญ คือ การพัฒนาระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงทั่วประเทศ

18. ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ พ.ศ. 2561 เป็นนโยบายที่รัฐบาลได้กำหนดถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมสูงอายุ โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว คือ มาตรการหลักที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและคนทุกวัย โดยมุ่งจัดระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุเชื่อมโยงระบบการดูแลผู้สูงอายุ เริ่มตั้งแต่ในระดับปฐมภูมิ ทติยภูมิ ตติยภูมิ และศูนย์เชี่ยวชาญ การดูแลระยะกลาง ระยะยาว และการดูแลระยะสุดท้าย รวมทั้งการดูแลผู้สูงอายุที่มีความจำเป็นเฉพาะกลุ่ม และการเตรียมความพร้อมด้านสุขภาพของกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ ทั้งนี้กรมกิจการผู้สูงอายุได้จัดทำแนวทางมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ

1.9 แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) แผนนี้อยู่ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เกิดจาก ความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และสถานพยาบาล ให้มีความพอเพียงและเหมาะสมต่อการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีเป้าหมายคือเพิ่มอัตราของ Healthy Ageing (ADL มากกว่า 12 คะแนน) โดยพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เกิดจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และสถานพยาบาล ให้มีความพอเพียงและเหมาะสมต่อการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ และในยุทธศาสตร์ที่ 1 เร่งการเสริมสร้างสุขภาพคนไทยเชิงรุก โดยพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวแบบบูรณาการโดยการสร้าง Care giver ในชุมชน สนับสนุนให้ชุมชนมีระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนทุกวัยมีความรู้และมีส่วนร่วม ในการดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุ และตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

1.10 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติพ.ศ. 2545 การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า คือ การสร้างหลักประกันให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงบริการด้านสุขภาพได้ตามความจำเป็น โดยจัดบริการที่ได้มาตรฐานและประชาชนพึงพอใจ คำนึงถึงเกียรติและศักดิ์ศรีของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มี การจัดกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการ โดยให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติบริหารจัดการภายใต้ระเบียบที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด

จากพระราชบัญญัติฉบับนี้ประกอบกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ทำให้รัฐบาลกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายด้านการดูแลและสุขภาพผู้สูงอายุแบบบูรณา

การร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และดำเนินโครงการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ดูแลระยะยาว ในปี พ.ศ. 2559 โดยสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เพื่อสนับสนุนการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์เพื่อสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานและบริหารจัดการ ระบบหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ พ.ศ. 2561 (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2559)

2. นโยบายเกี่ยวกับการบริการในสถาบัน (Institutional Care) เป็นการให้บริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถานบริการแบ่งตามระดับความต้องการการดูแลของผู้สูงอายุในระดับมากที่สุดที่จำเป็น ต้องใช้ทักษะทางการแพทย์และต้องการการดูแลในระยะยาว สถานบริการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทย อาทิ บ้านพักผู้สูงอายุ (Home for Age) สถานสงเคราะห์คนชรา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สถานบริบาล (Nursing Home) ที่พักอาศัยเพื่อดูแลผู้สูงอายุ (Residential Care Home) หรือบ้านที่มีการดูแลเป็นส่วนตัว (Personal Care Home) โรงพยาบาลผู้สูงอายุที่ให้บริการดูแลระยะยาว และสถานดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (hospice care) นโยบายที่สำคัญได้แก่

2.1 นโยบายในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มีจุดกำเนิดจากพระราชบัญญัติควบคุมขอทาน พ.ศ. 2484 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อจำกัดจำนวนขอทาน ดังนั้นรัฐจึงส่งตัวขอทานชราที่ไม่มีคนอุปการะเลี้ยงดูไปยังสถานสงเคราะห์ เพื่อฝึกอาชีพ โดยมีกรมประชาสงเคราะห์ทำหน้าที่ควบคุมดำเนินการปฏิบัติเกี่ยวกับสถานสงเคราะห์สำหรับคนชราภาพ และให้สถานอาชีพสงเคราะห์ อำเภอบางกรวด เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับคนชราภาพ (พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน, 2484) หลังจากนั้นได้มีการแยกมาสร้างสถานสงเคราะห์สำหรับเฉพาะผู้สูงอายุ คือ บ้านบางแคในปีพ.ศ. 2496 จึงถือเป็นสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุแห่งแรกและเป็นจุดเริ่มต้นของการให้การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในรูปแบบสถาบัน หลังจากนั้นมีการจัดตั้งสถานสงเคราะห์ไปยังภูมิภาค อาทิ บ้านธรรมปกรณ วัดม่วง จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2498 บ้านธรรมปกรณ จังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2498 บ้านธรรมปกรณโพธิ์กลาง จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2510 บ้านบางละมุง จังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ. 2511 บ้านทักษิณ จังหวัดยะลา พ.ศ. 2512 เป็นต้น

ปัจจุบันสถานสงเคราะห์ได้เปลี่ยนชื่อเป็น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ มีกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ 12 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค กรุงเทพฯ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จ.ปทุมธานี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์จ.พระนครศรีอยุธยา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง จ.ชลบุรี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ (เชียงใหม่) ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จ.ลำปาง ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุขอนแก่น ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จ.นครพนม ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุภูเก็ต ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จ.ยะลา

สถานสงเคราะห์คนชราที่ถ่ายโอนลงท้องถิ่นมี 13 แห่ง และศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุจำนวน 2 แห่ง ดังนี้ 1. สถานสงเคราะห์คนชรabanเขาบ่อแก้ว จ.นครสวรรค์ สถานสงเคราะห์คนชรabanจันทบุรี จ.จันทบุรี สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่อบึงอัมรินทร์) จ.นครปฐม สถานสงเคราะห์คนชราเฉลิมราชกุมารี (หลวงพ่อบึงอัมรินทร์) จ.กาญจนบุรี สถานสงเคราะห์คนชรานครปฐม จ.นครปฐมสถานสงเคราะห์คนชรabanธรรมปกรณ (โพธิ์กลาง) จ.นครราชสีมา สถานสงเคราะห์คนชรabanธรรมปกรณ (วัดม่วง) จ.นครราชสีมา สถานสงเคราะห์คนชรabanบางแค 2 กรุงเทพมหานคร สถานสงเคราะห์คนชรabanลพบุรี จ.ลพบุรี

สถานสงเคราะห์คนชราบ้านศรีตรัง จ.ตรัง สถานสงเคราะห์คนชราบ้านอุทอง- พนังตัก จ.ชุมพร สถานสงเคราะห์คนชราบ้านมหาสารคาม จ.มหาสารคาม สถานสงเคราะห์คนชราวาสนะเวสน์ จ.พระนครศรีอยุธยา

ลักษณะของการให้บริการของสถานสงเคราะห์คือ การเลี้ยงดู โดยสนับสนุนด้านปัจจัยสี่ ได้แก่ ที่พัก อาหาร เครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรค ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล ด้านกายภาพบำบัด ด้านอาชีพะบำบัดโดยสร้างกิจกรรมเพื่อแก้ไขสภาพบกพร่อง หรือปัญหาสุขภาพจิต บริการด้านนันทนาการ บริการด้านสังคมสงเคราะห์และบริการด้าน ฅาปนกิจ ในปัจจุบันมีการให้บริการในเชิงบูรณาการทั้งทางด้านสุขภาพ และสังคม โดยมีผู้เข้ารับบริการแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1.ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย 2. เสียค่าบำรุง 3. ไป-กลับ 4. พักฟื้นชั่วคราว ทั้งนี้กรมกิจการผู้สูงอายุได้กำหนดระเบียบกรมกิจการผู้สูงอายุว่าด้วยการให้บริการผู้สูงอายุ พ.ศ.2558 เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงาน เช่น ข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ใช้บริการ ประเภทของบริการ การเข้าใช้บริการ และข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามสำหรับผู้ให้บริการ รวมถึงบทลงโทษ และการฟื้นฟูสภาพของผู้ใช้บริการ

2.2 ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2553 ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้กิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านของผู้รับบริการเป็นกิจการที่อันตรายต่อสุขภาพ และแนวทางการควบคุม การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ปี พ.ศ.2553 การประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุ ที่บ้าน หมายถึง การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุ (ที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่บ้านของผู้รับบริการ ทั้งนี้ ไม่ว่าการประกอบกิจการนั้นจะมีสถานที่รับดูแลผู้สูงอายุหรือสถานที่ฝึกอบรมพนักงานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ต่อมาคณะกรรมการสาธารณสุขได้มีมติให้ออกคำแนะนำเรื่องแนวทางการควบคุมการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ปี พ.ศ.2553 เพื่อเป็นแนวทางแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อกำหนดของท้องถิ่นต่อไป

2.3 มาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุ พ.ศ. 2559 นโยบายนี้ให้คำสำคัญกับการสนับสนุนปัจจัยด้านเงินทุนและที่อาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ คือ การสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Senior Complex) มุ่งเน้นการสร้างที่พักอาศัยที่ปลอดภัย มีอุปกรณ์ใช้สอยที่เหมาะสมและอยู่ในความดูแลของแพทย์และพยาบาล ถือเป็นสถานดูแลแบบพักอาศัยต่อเนื่อง เป็นการอาศัยอยู่อย่างอิสระไม่ต้องการพึ่งพิง (Independent Living, IL) เป็นสถานดูแลแบบร่วมจ่าย มีรูปแบบในการซื้อ การเช่าทั้งของเอกชน หรือเป็นการจัดที่อยู่อาศัยในบริเวณสถานสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการจ่ายค่าบริการ แต่เสียค่าใช้จ่ายในอัตราต่ำ เงื่อนไขการเข้าอยู่อาศัย คือ เป็นผู้มิรายได้น้อยบริการนี้มีแทรกอยู่ในสถานสงเคราะห์ของภาครัฐบางแห่ง เช่น บ้านบางแค และบ้านวาสนะเวสน์ เป็นต้น

2.4 กฎกระทรวง กำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563 ตามพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ หมายถึงสถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อดำเนิน (1) กิจการสปา (2) กิจการนวดเพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมความงาม และ (3) กิจการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2563 กระทรวงสาธารณสุขได้ออก “กฎกระทรวง กำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2563” กำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง หมายถึง กิจการที่ให้บริการเกี่ยวกับการดูแล ส่งเสริม ฟื้นฟูสุขภาพ หรือ การประคับประคองผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงที่มีปัญหาด้านสุขภาพโดยวิธีการจัดกิจกรรมในระหว่างวัน หรือการช่วยเหลือในการดำรงชีวิต หรือการจัดสถานที่เพื่อพำนักรักษา หรือสถานที่ที่บริบาลดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง เว้นแต่เป็นการดำเนินการในสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล” ซึ่งมีทั้งบริการดูแลระหว่างวันไม่มีที่พักค้าง บริการจัดกิจกรรมโดยมีที่พักอาศัย และ บริการดูแลและประคับประคอง ที่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้สูงอายุโดยจัดให้มีที่พักอาศัย (กฎกระทรวง กำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อ

สุขภาพ, 2563)

ในกฎกระทรวงมีข้อกำหนดเป็นมาตรฐานกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง เช่น ผู้ประกอบกิจการรายใหม่ทุกราย ต้องขออนุญาตก่อนเปิดกิจการ ส่วนผู้ดำเนินการต้องผ่านการอบรม ผ่านการสอบ และมีใบอนุญาตจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (สบส.) ผู้ให้บริการหรือพนักงานทุกรายที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ ต้องผ่านการอบรม จบจากหลักสูตรที่กรม สบส. รับรอง และขึ้นทะเบียนเป็นผู้ให้บริการก่อนที่จะปฏิบัติงาน ด้านสถานที่ต้องตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัยไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และมีทางที่ใช้ในการและออกโดยสะดวก มีอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม ด้านความปลอดภัย เช่น มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล มีป้ายหรือข้อความเตือนให้ผู้รับบริการระมัดระวังอันตราย หรือบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย มีระบบไฟฟ้าส่องสว่างสำหรับตามช่องทางเดิน มีพนักงานที่ได้รับการอบรมการช่วยฟื้นคืนชีพ และมาตรฐานด้านการให้บริการ เช่น มีการจัดทำทะเบียนประวัติของผู้รับบริการ ประเมินความต้องการ มีแนวทางปฏิบัติด้านการส่งเสริมและการฟื้นฟูสุขภาพ มีมาตรฐานทางการแพทย์ เป็นต้น

ตารางที่ 1 สรุปนโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว

พ.ศ.	นโยบาย	สาระสำคัญเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
นโยบายด้านระบบบริการในครอบครัวและชุมชน		
2525-2544	แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 1	ส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในครอบครัว ลดการสร้างสถานสงเคราะห์
2535-2554	นโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว	ดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมด้านรายได้ การรักษาพยาบาลและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม
2542	ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย	หลักการพื้นฐานในการปฏิบัติให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต
นโยบายด้านระบบบริการในครอบครัวและชุมชน		
2545-2564	แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2	สร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในระยะยาวในชุมชน
2545	พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545	สนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่เพื่อสนับสนุนการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่ภาวะพึ่งพิง
2546	พระราชบัญญัติผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ.2546	การกำหนดสิทธิของผู้สูงอายุ ไม่ได้กล่าวถึงการดูแลระยะยาวโดยตรง
2560-2564	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12	ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุครอบคลุมการจัดบริการทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคมและระบบการเงินการคลังพัฒนาให้มีระบบการดูแลระยะกลางที่จะรองรับผู้ที่จำเป็นต้องพักพิงก่อนกลับบ้านให้เชื่อมโยงกับระบบการดูแลระยะยาว และส่งเสริมธุรกิจบริการดูแลระยะยาว
2561-2580	ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาระบบดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
2561	ระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ	ระบบสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ เชื่อมโยงระบบการดูแลผู้สูงอายุเริ่มตั้งแต่ในระดับปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ตติยภูมิ และศูนย์เชี่ยวชาญ การดูแลระยะกลาง ระยะยาว และการดูแลระยะสุดท้าย
นโยบายด้านระบบบริการในสถาบัน		
2560-2564	แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12	เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่เกิดจากความร่วมมือของครอบครัว ชุมชน และสถานพยาบาล ให้มีความพอเพียงและเหมาะสมต่อการเข้าถึงบริการของผู้สูงอายุ
2496	นโยบายในการจัดตั้งสถาน	ให้บริการของสถานสงเคราะห์ คือ ให้ที่พัก และการเลี้ยงดูโดยสนับสนุน

พ.ศ.	นโยบาย	สาระสำคัญเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว
	สงเคราะห์ผู้สูงอายุ	ด้านปัจจัยสี่แก่ผู้สูงอายุ
2553	ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2553	การกำหนดกฎเกณฑ์ในการการประกอบกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน คือ การประกอบกิจการที่ให้บริการส่งพนักงานไปดูแลผู้สูงอายุ (ที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) ที่บ้านของผู้รับบริการ
2559	มาตรการรองรับสังคมผู้สูงอายุ พ.ศ. 2559	โครงการการสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Senior Complex)
2563	กฎกระทรวง กำหนดให้กิจการการ ดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิงเป็น กิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อ สุขภาพ พ.ศ. 2563	ข้อกำหนดเป็นมาตรฐานกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง

อภิปรายผล

มิติของประเพณีนโยบาย ส่วนใหญ่นโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวจะเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการดูแลระยะยาวภายใต้ระบบบริการในครอบครัวและชุมชน อาทิ แผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 1 นโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 เป็นต้น รัฐบาลจะมุ่งให้ครอบครัว ชุมชน มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุเป็นหลัก โดยกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐ เช่น โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ในการสนับสนุนทั้งงบประมาณ ด้านองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ผ่านการทำงานของ อสม. หรือ care giver ให้สามารถทำหน้าที่ในการช่วยดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่บ้านได้อย่างเหมาะสม มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภาสกร สอนเรือง และคณะ, 2561) เรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ช่วยเหลือในชุมชนภายใต้นโยบายการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง พบว่า หลังมีนโยบายการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุมีองค์ความรู้และทักษะ ต่าง ๆ ในการดูแลผู้สูงอายุภาวะพึ่งพิงเพิ่มมากขึ้น จากการฝึกอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยดูแลผู้สูงอายุตามกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาสุขภาพ การดูแลเรื่องสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่บ้านของผู้สูงอายุ มีการทำงานเป็นทีมมากขึ้น โดยมีระบบพี่เลี้ยงและบัดดี้ มีรูปแบบในการทำงานที่ชัดเจนขึ้น

นอกจากการกำหนดนโยบายนี้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่มีทุนทางสังคม ทั้งความไว้วางใจ ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชน ระบบนี้จึงมีความเข้มแข็งและลดภาระการทำงานของระบบสาธารณสุขได้ ยังช่วยลดภาระทางด้านงบประมาณให้แก่รัฐบาลในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวด้วย ดังจะเห็นได้จากในประเทศฟินแลนด์ได้เปลี่ยนแปลงระบบการดูแลผู้สูงอายุจากเดิมที่ดำเนินการโดยสถาบันของรัฐไปสู่เป็นการดูแลโดยชุมชน ครอบครัว และการดูแลในสถานสงเคราะห์ด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากรัฐบาลได้ลดงบประมาณค่าใช้จ่ายสาธารณะ และค่าใช้จ่ายในการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ หลังจากประสบวิกฤติเศรษฐกิจและการเงินในปี พ.ศ. 2551 (Greve, B. (Ed.), 2017)

ส่วนแนวนโยบายเกี่ยวกับการดูแลระยะยาวในสถาบัน จัดเป็นแนวนโยบายที่กำหนดแนวทางในการจัดการสถาบันที่การจัดบริการการดูแลระยะยาวให้กับผู้สูงอายุ ทั้งด้านการบริหารจัดการหน่วยงาน การดูแลสุขภาพ สถานที่และความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุ การกำหนดมาตรฐานเริ่มขึ้นในสถาบันของภาครัฐแล้วค่อยขยายแนวทางในการออกกฎหมายสำหรับภาคเอกชนในปี 2563 ซึ่งเห็นว่าความต้องการในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องมาตรฐานสำหรับการจัดตั้งสถาบันในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี สอดคล้องกับที่ (Shen, S., et al, 2014) กล่าวว่าจีนมีความต้องการดูแลระยะยาว (LTC) อย่างมากและเร่งด่วน

ซึ่งมีการดำเนินการทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งกิจการของภาคได้รับความนิยมนมากกว่าไม่ว่าจะในแง่ของการมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุน เช่น ค่ารักษาพยาบาล รายได้ครัวเรือน สำหรับ LTCI เอกชน ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ สัดส่วนของค่าครองชีพ ความกังวลเกี่ยวกับปัญหาการดูแลในอนาคต และค่ารักษาพยาบาล ผู้กำหนดนโยบายควรพัฒนา LTCI สาธารณะให้เป็นรากฐานที่มั่นคง และปรับปรุง LTCI ของเอกชนเพื่อทดแทนเพื่อตอบสนองความต้องการ LTC เร่งด่วนในจีน

มิติของระดับนโยบาย นโยบายส่วนใหญ่จะเป็นนโยบายในระดับชาติ ที่มุ่งให้แนวคิดเชิงนามธรรมในการดูแลผู้สูงอายุ เป็นนโยบายมุ่งเน้นเนื้อหาสาระ (Substantive Policy) อาทิ พระราชบัญญัติสุขภาพ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป็นต้น การกำหนดไว้ในแผนระดับชาตินี้ถือรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับประเด็นในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวอย่างมาก ทั้งนี้การกำหนดเป็นกฎหมาย ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐไม่ว่าจะเป็นกระทรวงต่าง ๆ ได้มีกำหนดนโยบายในระดับหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นกระทรวง หรือระเบียบต่าง ๆ เพื่อการสร้างมาตรฐานและแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุ ในสถานประกอบการเนื่องจากมีสถานประกอบการมีความหลากหลาย และต้องการควบคุมทางด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริพันธุ์ สาสัตย์ และคณะ, 2552) ที่พบว่า ประเด็นสำคัญของสถานบริการดูแลระยะยาว คือ ความไม่ชัดเจนในวัตถุประสงค์หลักเกณฑ์การรับผู้สูงอายุและขอบเขตของบริการที่ใหสถานดูแลความคาบเกี่ยวกับระหว่างสถานดูแลประเภทต่าง ๆ สถานดูแลผู้สูงอายุระยะยาวทั่วประเทศ

นโยบายในระดับหน่วยงานนี้ถือนโยบายมุ่งเน้นขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedural Policies) ที่จะกำหนดวิธีการในการดำเนินนโยบายว่าจะดำเนินการอย่างไร (how) และใครจะเป็นผู้ดำเนินการ (who) จะมีลักษณะครอบคลุมองค์การที่จะต้องรับผิดชอบการบังคับใช้นโยบาย ขั้นตอนบังคับใช้นโยบาย กระบวนการ และระเบียบขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้มาตรการบรรลุเป้าประสงค์ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2549) ซึ่งเป็นผลดีต่อติดตามประเมินผลนโยบายเนื่องจากทำให้ทราบว่าหน่วยใดเป็นผู้รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

นโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในประเทศไทยมีการดำเนินการมาเป็นระยะเวลานาน โดยเริ่มนโยบายการดูแลผู้สูงอายุในสถาบัน จากการดูแลผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์เป็นบริการของรัฐที่จัดสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างที่ยากลำบากและได้ปรับแนวคิดจากการจัดสถานสงเคราะห์มาสู่การสร้างศูนย์พัฒนา และการสร้างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ขยายกลุ่มผู้รับบริการเป็นผู้สูงอายุที่มีความต้องการเข้ารับบริการโดยรับผิดชอบค่าใช้จ่ายด้วยตนเอง หลังจากนั้นเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยว ลูกหลานจึงไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ ภาคเอกชนจึงมีบทบาทในการประกอบกิจการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ทำให้เกิดการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างมาตรฐานในการประกอบกิจการถือเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการควบคุมและตรวจการดำเนินงานของกิจการต่าง ๆ เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดกับผู้สูงอายุ ส่วนนโยบายเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในครอบครัว ชุมชน ถือเป็นนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยที่มีทุนทางสังคมทางด้านความสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือระบบเครือญาติ การสนับสนุนให้เกิดอาสาสมัครในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ Caregiver เป็นต้น กลุ่มอาสาสมัครทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ จึงสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้ประสิทธิภาพของนโยบาย รัฐพึงกำหนดคือแนวนโยบายด้านอื่นเพื่อเสริมสนับสนุนการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวทั้งในสถาบันและในครอบครัว เช่น นโยบายในการส่งเสริมเงินทุนแก่ผู้ประกอบการการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว นโยบายส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เครือญาติเพื่อให้เกิดการยึดโยงของคนในแต่ละรุ่น เพื่อให้คนรุ่นหลังเตรียมพร้อมในการรองรับสังคมสูงอายุ โดยสร้างความเข้าใจว่าการดูแลผู้สูงอายุระยะ

ยาวมีใช้เป็นการกิจของภาครัฐอย่างเดียวนั้น เนื่องจากมีบทเรียนจากประเทศที่พัฒนาแล้วพบว่าเมื่อจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐต้องแบกรับภาระงบประมาณอย่างมากและไม่สามารถรองรับความต้องการของผู้สูงอายุได้ โดยนโยบายในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวนี้จะต้องพัฒนาควบคู่ไปกับนโยบายอื่น ๆ ในประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง เรื่อง พัฒนาการของนโยบายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวของประเทศไทย ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2565

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวง กำหนดให้กิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงเป็นกิจการอื่นในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ. (2563). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 61 ก หน้า 40 (31 กรกฎาคม 2563).
- กรมประชาสัมพันธ์. (2542). ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมประชาสัมพันธ์.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ (ฉบับที่ 6). (2553). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 127 ตอนพิเศษ 6 ง หน้า 40 (14 มกราคม 2553).
- พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน. (2484). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 85 หน้า 1324 (7 ตุลาคม 2484).
- ภาสกร สอนเรือง และคณะ. (2561). การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงของผู้ช่วยเหลือในชุมชน ภายใต้แผนนโยบายการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 12(3), 437-451.
- ศิริพันธุ์ สาสัตย์ และคณะ. (2552). การดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในสถานบริการในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข .
- สกานต์ บุนนาค และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ภาวะสุขภาพ ภาระโรคและความต้องการบริการด้านสุขภาพในผู้สูงอายุไทย. เรียกใช้เมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://thaitgri.org/?wpdmpo=โครงการการวิเคราะห์ภาวะสุขภาพ>
- สมบัติ อารังอญวงศ์. (2549). นโยบายสาธารณะ :แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ.(พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2559). แนวทางการบริหารงบประมาณ LTC ปี 2559. เรียกใช้เมื่อ 8 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.nhso.go.th/files/2016/01/แนวทาง59.pdf>
- Greve, B. (Ed.). (2017). Long-Term Care for The Elderly in Europe: Development and Prospects. (Social welfare around the world, 3). Abingdon, Oxon: Routledge.
- OECD. (2007). Conceptual Framework and Methods for Analysis of Data Sources for Long-Term Care Expenditure. Retrieved November 20 , 2022, from <https://www.oecd.org/els/healthsystems/Conceptual%20Framework%20and%20Methods%20for%20Analysis%20of%20Data%20Sources%20for%20Long-Term%20Care%20Expenditure.pdf>
- Shen, S., et al. (2014). Long-term Care Insurance in China: Public or Private? Social Work in Health Care, 53(7), 679-692.

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา
อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง*

DUAL VOCATIONAL EDUCATION MANAGEMENT AFFECTING THE DESIRABLE
CHARACTERISTICS OF GRADUATES FROM VOCATIONAL SCHOOLS
IN RAYONG PROVINCE

อัมพล เจริญนนท์*, เรืองวิญญู นิลโคตร, วัยวุฒิ บุญลอย

Ampol Charoennon, Reongwit Nilkote, Waiyawut Boonloy

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail:

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง 2) ศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และตัวแทนสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จำนวน 269 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน สถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 2) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 0.25 + 0.94X$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = 0.89 Z_x$ โดยสามารถพยากรณ์คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ได้ร้อยละ 79 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์, อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study management of vocational education in a dual system from vocational schools in Rayong Province, 2) to study the characteristics of desirable vocational education graduates from vocational schools in Rayong Province, 3) to study the relationship between the management of dual vocational education system and characteristics of desirable vocational education graduates from vocational schools in Rayong Province, and 4) Create a forecasting equation for dual vocational education management that affects characteristics of desirable vocational graduates from vocational schools in Rayong Province. is quantitative research The sample group was school administrators, teachers, and establishment representative. The samples were 269 students under vocational education in Rayong province. The size of the sample was determined by using the Craigie and Morgan tables. A proportional stratified random sampling was applied using the location of the school as the strata of stratification. The tools used in the research were questionnaires with a 5-level estimation scale, divided into 3 sections. Pearson correlation and simple regression analysis The results of the research were as follows: 1) The overall management of vocational education in the dual system was at a high level with an average of 4.27; The overall level was at a high level with an average of 4.28. There was a high level of positive correlation. with statistical significance at the .01 level and 4) creating forecasting equations for dual vocational education management that affect characteristics of desirable vocational graduates. with statistical significance at the .01 level. The forecasting equation in raw score form is $\hat{Y} = 0.25 + 0.94X$. The forecasting equation in standard score form is $\hat{Z}_y = 0.89 Z_x$, which can predict 79 percent of desirable characteristics of vocational graduates. There was statistical significance at the .01 level.

Keywords: Dual Vocational Education Management, Characteristics of Desirable Vocational Graduates, Rayong Vocational Education

บทนำ

ปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีมีการพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ขึ้นมาเป็นจำนวนมากที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ประเทศไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อให้พร้อมสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการของประเทศ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ โดยการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องจักร เทคโนโลยี และกำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะเพื่อเข้าสู่สังคมงานและอาชีพได้อย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยึด “คนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดใน

สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา และกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 1), 2542) และตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับ การศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติ และมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ (3) การศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (ฉบับที่ 1), 2551)

การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติและมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชา และสาขาวิชา ครอบคลุมอย่างน้อย 3 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ พฤติกรรมลักษณะนิสัยและทักษะทางปัญญา ด้านสมรรถนะหลักและสมรรถนะทั่วไป ได้แก่ ความรู้และทักษะการสื่อสารการใช้เทคโนโลยี การพัฒนาการเรียนรู้ และ การปฏิบัติงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การประยุกต์ใช้ตัวเลข การจัดการและการพัฒนางานด้านสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ และทักษะในสาขาวิชาชีพสู่การปฏิบัติจริงรวมทั้งประยุกต์สู่อาชีพ หลักสูตรอาชีวศึกษาทุกระดับ เป็นหลักสูตร ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพที่แต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชาที่กำหนด โดยผ่านกระบวนการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ประสบการณ์ รวมทั้งเจตคติและกิจนิสัย ที่ดีในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อผลิตกำลังคนระดับฝีมือที่มีความรู้ ความชำนาญในทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม วินัย เจตคติ บุคลิกภาพ และเป็นผู้มีปัญญาที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชุมชน ระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและวิธีการเรียน ได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพความสนใจ และโอกาสของตน ส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งในระดับชาติ ท้องถิ่นและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) จากการศึกษา ด้านความไม่สอดคล้องกันระหว่าง อุปสงค์กับอุปทานของแรงงาน และการคาดประมาณความต้องการแรงงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการแรงงานและอุปทานแรงงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนมีจุดเริ่มต้นมาจากการจัดการศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษา ควรเร่งดำเนินการเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนเพื่อเพิ่มผลิตภาพแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา (แรงงานระดับกลาง) ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มีสมรรถนะในการทำงาน และมีความสามารถในสาขาอาชีพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตลอดจนมีทัศนคติ มีคุณธรรมจริยธรรม

สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559); (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551)

ดังเช่นอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยสถานศึกษาของรัฐ 5 วิทยาลัย ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคระยอง วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย วิทยาลัยเทคนิค มาบตาพุด วิทยาลัยเทคนิคนิคมอุตสาหกรรมระยอง และวิทยาลัยการอาชีพแกลง เปิดทำการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปริญญาตรีเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) มีหน้าที่เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนนักศึกษาทั้งหมดทั้งสิ้น 10,884 คน มีจำนวนผู้เรียนในระบบทวิภาคี 4,257 คน คิดเป็นร้อยละ 39.11 (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีภาคตะวันออก 2, 2564) และจากข้อมูลเป้าหมายผู้สำเร็จการศึกษา (Supply) ด้านแรงงานอาชีวศึกษาอุตสาหกรรมกลุ่ม First S-curve & New S-curve ภาพรวมปี 2560 – 2564 ของอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีจำนวน 9,751 คน และมีข้อมูลความต้องการแรงงานอาชีวศึกษา (Demand) อุตสาหกรรมกลุ่ม First S-curve & New S-curve ภาพรวม ปี 2560 – 2564 จำนวน 56,467 คน ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการสำหรับสถานประกอบการ โดย 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย คือ 1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ 2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ 3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร 5) อุตสาหกรรมการเกษตรเทคโนโลยีชีวภาพ 6) หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม 7) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ 8) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ 9) อุตสาหกรรมดิจิทัล และ 10) อุตสาหกรรมการแพทย์ ครบวงจร (เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2564)

จากประเด็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง เป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบทวิภาคี มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพ รวมถึงคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางที่สามารถนำไปกำหนดนโยบาย รูปแบบ แนวทางในการวางแผน ส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนา และนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative research) ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และตัวแทนสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ที่จัดการศึกษาระบบทวิภาคี ประจำปีการศึกษา 2564 รวมทั้งหมด 883 คน (อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง, 2564) 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และตัวแทนสถานประกอบการ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปีการศึกษา 2564 จำนวน 269 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่มีสัดส่วน ตามสูตรของ (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม หลังจากนั้นคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษา ครู และตัวแทนสถานประกอบการ ของแต่ละสถานศึกษาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ .970 ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) แบบสอบถามการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 3) แบบสอบถามคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน (checklist) ระยะที่ 2 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 269 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และตัวแทนสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและรวบรวมไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ความสัมพันธ์ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และอธิบายความสัมพันธ์ด้วยสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ } \hat{Y} = a + bX$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = \beta Z_x$$

และกำหนดตัวแปร = ความหมายตัวแปร; วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า ต่อไปนี้

Y = คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์; ใช้วัดระดับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

a = ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

b = แทน สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

X = การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี; วิเคราะห์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ที่ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	n = 269		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1 การจัดหลักสูตร	4.28	0.52	มาก	2
2 การจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ	4.28	0.52	มาก	2
3 การทำความร่วมมือ	4.27	0.52	มาก	3
4 การบริหารงานบุคคล	4.25	0.54	มาก	4
5 การนิเทศ	4.25	0.53	มาก	4
6 การวัดและประเมินผล	4.32	0.51	มาก	1
รวม	4.27	0.47	มาก	

จากตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.27 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.32 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.51 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.25 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.54

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ที่ คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ที่พึงประสงค์	n = 269		ระดับ	อันดับ
	($\bar{X}$)	S.D.		
1 คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	4.27	0.53	มาก	4
2 ความรู้	4.28	0.55	มาก	3
3 ทักษะ	4.29	0.53	มาก	1
4 ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ	4.29	0.56	มาก	2
รวม	4.28	0.50	มาก	

จากตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง โดยรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.28 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านทักษะ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.29 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.27 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.53

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ตัวแปร	X	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	Y
X	1.00							
X ₁	.92**	1.00						
X ₂	.91**	.85**	1.00					
X ₃	.91**	.80**	.80**	1.00				
X ₄	.90**	.77**	.77**	.78**	1.00			
X ₅	.89**	.78**	.79**	.79**	.78**	1.00		
X ₆	.90**	.80**	.77**	.78**	.82**	.74**	1.00	
Y	.89**	.81**	.80**	.78**	.79**	.81**	.83**	1.00

**p< .01

จากตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายแบบมีขั้นตอน (Simple Regression Analysis) ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง

ตัวแปร	(n = 269)		β	df	r _{xy}	a	b
	$\bar{x}$	S.D.					
X	4.27	0.47	0.89**	268	0.89**	0.25	0.94**
Y	4.28	0.50					
R = 0.89		R ² = 0.79	Adjusted R ² = 0.79	S.E. _{est} = 0.23	Sig. = .000		

**p< .01

จากตาราง 4 การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) ของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.89 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.79 ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ร้อยละ 79 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.23 สามารถสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.25 + 0.94X$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.89Z_x$

จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เปลี่ยนไป .89 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีนโยบายและพันธกิจที่มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษารูปแบบทวิภาคี โดยเป็นการยกระดับการศึกษาด้านวิชาชีพให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ จงสภาพร ดาวเรือง ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง อนาคตภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2559 - 2569) ผลการวิจัยพบว่ามีปัจจัยดังนี้ 1) ด้านปัจจัยนำเข้า มีแนวโน้มหลัก จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ คุณลักษณะของผู้เรียน งบประมาณและทรัพยากรการผลิตเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา เป้าหมายในการจัดการศึกษา บุคลากร ความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจและวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา 2) ด้านกระบวนการ มีแนวโน้มหลัก จำนวน 14 ข้อ ได้แก่ การจัดการองค์การและระบบบริหารจัดการ การสร้างความร่วมมือในการจัดการศึกษา วิธีการจัดการศึกษาและฝึกอบรม ระยะเวลาในการศึกษาและฝึกอบรม ระบบการวัดผลและประเมินผล การสร้างข้อตกลงร่วมกันกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดการศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ การสื่อสารที่ดี การบูรณาการการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษากับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับโลกของงาน ความช่วยเหลือ ในการสร้างผู้ประกอบการใหม่ให้แก่ผู้เรียน หลักสูตร ภาวะผู้นำ และแรงจูงใจ 3) ด้านผลผลิต มีแนวโน้มหลักจำนวน 1 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา (จงสภาพร ดาวเรือง, 2560) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ ศรีคำนวล ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านสถานประกอบการ ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหารและปัจจัยด้านครูผู้สอน ตามลำดับ (เบญจวรรณ ศรีคำนวล, 2560)

2. ผลการวิจัยคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ข้อ 5.2 คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาทุกระดับคุณวุฒิ ประเภทวิชาและสาขาวิชา ต้องครอบคลุมอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี

ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย การพกกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม 2) มีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎี และหรือข้อเท็จจริงเป็นหลัก 3) มีทักษะความสามารถปฏิบัติงานซึ่งบุคคลนั้นควรทำได้เมื่อได้รับมอบหมายโดยสามารถเลือกใช้วิธีการจัดการและแก้ปัญหาการทำงานด้วยทักษะด้านกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ตรรกะ ทักษะการหยั่งรู้ และความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือทักษะการปฏิบัติ หรือวิธีปฏิบัติที่มีความคล่องแคล่วและความชำนาญในการปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ และ 4) มีความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบของบุคคลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ การใช้ความรู้ ทักษะทางสังคมในการทำงาน หรือการศึกษอบรรณเพื่อการพัฒนาวิชาชีพของบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร ภาวะผู้นำความรับผิดชอบและความเป็นอิสระในการดำเนินการต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น ความสามารถในการตัดสินใจ และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพชรโยธิน ราชฤทธิ์เจริญ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคชัยบุรี จากการประเมินผลการใช้กลยุทธ์ พบว่าคุณภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความรู้และด้านทักษะ หมวดวิชาชีพมีคุณภาพเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 13.49 และหมวดวิชาพื้นฐานประยุกต์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7.41 และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (เพชรโยธิน ราชฤทธิ์เจริญ, 2564) และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยงยุทธ พันธ์นอก ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาแบบ ทวิศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือทักษะและการประยุกต์ใช้ ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (ยงยุทธ พันธ์นอก, 2563)

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง พบว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.89$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีนั้น เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตรงตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น สถานประกอบการ และตลาดแรงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สหชาติ สุดเรือง ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหาร อาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการนิเทศรลงมา คือ ด้านการจัดการฝึกอาชีพ ด้านการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล และด้านการจัดหลักสูตรตามลำดับ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r = .741^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

(สหชาติ สุดเรือง, 2562) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา รวมชมรัตน์ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า มีจำนวน 5 องค์ประกอบ และตัวแปรในทุกองค์ประกอบมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.510 - 0.837 ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี มีตัวแปรจำนวน 32 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการเรียนการสอน มีตัวแปรจำนวน 27 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีตัวแปรจำนวน 19 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน มีตัวแปรจำนวน 9 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการศึกษาตามหลัก ธรรมมาภิบาล มีตัวแปรจำนวน 3 ตัวแปร 2) รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การกระจายอำนาจการบริหาร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี การจัดหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล (จินตนา รวมชมรัตน์, 2558)

4. ผลการสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.89 และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรืออำนาจพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.79 ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ร้อยละ 79 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.23 สามารถสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.25 + 0.94X$ และในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.89Z_x$ แสดงให้เห็นว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เปลี่ยนไป .89 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะว่า สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีข้อได้เปรียบด้านบริบทพื้นที่ เนื่องจากมีนิคมอุตสาหกรรมและสถานประกอบการจำนวนมาก มีโรงงานอุตสาหกรรมที่หลากหลาย ซึ่งการที่สถานศึกษาต่าง ๆ ให้ความร่วมมือเพื่อจัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี จะช่วยส่งเสริม สนับสนุน ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จากการฝึกปฏิบัติงานจริง สามารถเชื่อมโยงนำไปประยุกต์ในการปฏิบัติงาน ได้ทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรรัตน์ พิพัฒน์ผล ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่มีทั้งหมด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารครูอาจารย์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันการศึกษา 2) การจัดการเชิงกลยุทธ์ 3) การสื่อสารการตลาด 4) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 5) แรงจูงใจในการประกอบอาชีพ 6) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และ 7) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ (กรรรัตน์ พิพัฒน์ผล, 2557) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รักชาติ ปานเพชร ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามทฤษฎะของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามทฤษฎะของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดพัทลุง ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ความแตกต่างของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามทฤษฎะของผู้บริหารสถานประกอบการ ในจังหวัดพัทลุง จำแนกตามรูปแบบของธุรกิจ ภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน และจากการทดสอบความแตกต่างของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามทรงสนของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดพัทลุง ที่ประกอบธุรกิจประเภทต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามทรงสนของผู้บริหารสถานประกอบการ ในจังหวัดพัทลุง ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (รักษาติ ปานเพชร, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สถานศึกษา หรือบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในวิทยาลัยและสถานประกอบการที่ทำความร่วมมือ สามารถนำผลวิจัยเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการศึกษาในรูปแบบทวิภาคีนั้นจะเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง 2) คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการผลิตและแผนพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีมีความสัมพันธ์กันทางบวกกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีนั้น เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบัน กับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลโดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ทำให้ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตรงตามความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น สถานประกอบการ และตลาดแรงงาน 4) การสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สามารถสร้างสมการพยากรณ์การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน แสดงให้เห็นว่า การจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี เปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เปลี่ยนไป .89 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้น ควรนำผลวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ การวางแผน เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพเพิ่มสูงขึ้น ควรมีการบูรณาการ ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ให้สอดคล้องกับความสามารถ ความรับผิดชอบตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน

เอกสารอ้างอิง

กรรรัตน พิพัฒน์ผล. (2557). องค์ประกอบความสำเร็จของการจัดการอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดใหญ่. ใน ศึกษาตราตรดัษฏีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์. มหาวิทยาลัยศิลปากร. เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. (2564). บริการข้อมูลเปรียบเทียบ Demand (แรงงานอาชีวศึกษา)และ Supply (ผู้เรียนอาชีวศึกษา) 3 จังหวัด ปี 2560 – 2564. เรียกใช้เมื่อ 8 ธันวาคม 2564 จาก <http://eec.vec.go.th/th-th/บริการข้อมูล>

- จงสภาพร ดาวเรือง. (2560). อนาคตภาพการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2559 - 2569). ใน ประชญาดุชนิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการเพื่อพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- จินตนา รวมชมรัตน์. (2558). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. ใน ประชญาดุชนิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารเพื่อพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ ศรีคำนวล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารอิเล็กทรอนิกส์เวอเรเดียน, 10(2), 9 - 10.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). เรื่อง กรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ ง หน้า 2 (13 กุมภาพันธ์ 2562).
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 1). (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 7 - 9 (19 สิงหาคม 2542).
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา (ฉบับที่ 1). (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก หน้า 1 - 24 (26 กุมภาพันธ์ 2551).
- เพชรโยธิน ราชฤทธิ์เจริญ. (2564). กลยุทธ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคชัยบุรี. วารสารอิเล็กทรอนิกส์สำหรับบัณฑิตมหาวิทยาลัยบูรพา, 3(3), 19-37.
- ยงยุทธ พันธ์นอก. (2563). การบริหารจัดการศึกษาแบบทวิศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รักชาติ ปานเพชร. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ตามทฤษฎีของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดพัทลุง. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคีภาคตะวันออก 2. (2564). จำนวนผู้เรียนภาพรวมของจังหวัด. เรียกใช้เมื่อ 8 ธันวาคม 2564 จาก https://dve.vec.go.th/index.php?app/home/index_province&province_id=21
- สหชาติ สุดเรือง. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของผู้บริหารกับคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2564 จาก <https://app.gs.kku.ac.th/gs/th/publicationfile/item/20th-ngrc-2019/HMO28/HMO28.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). โครงการศึกษาเพื่อทบทวนความต้องการกำลังคนเพื่อใช้วางผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อาชีวศึกษาจังหวัดระยอง. (2564). ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาจังหวัดระยอง. เรียกใช้เมื่อ 15 ธันวาคม 2564 จาก <https://drive.google.com/file/d/1OzfJYOaN4MeXKT0sB8RsOIRHlmj1Ewi/view>
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.

การปกครองในระบบประชาธิปไตยกับการศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน
DEMOCRATIC GOVERNMENT AND THAI EDUCATION IN MODERN TIMES

พระณัฐพงษ์ ไกรเทพ และ อนุชิต ปราบพาล

หน้า 257-267

Retracted

โยนิโสมนสิการ: พุทธวิถีการดำเนินชีวิตในสังคมออนไลน์*

YONISOMANASIKARA: BUDDHIST WAY OF LIFE IN THE ONLINE COMMUNITY

ปาริณันท์ ปางทิพย์อำไพ*, พระมหาเสรีชน พันธุ์ประโคน, พระเทพวัชรเมธี

Parinun Pangthipampai, Phramaha Serichon Phanprakhon, Phra Thepvajaramethi

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Angela.norahs@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มุ่งศึกษาการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมออนไลน์ และเสนอแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคมออนไลน์ตามหลักพุทธวิธี ซึ่งการใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์กลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคมปัจจุบัน หรือมีส่วนเกี่ยวข้องและส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมในหลากหลายด้านตามมา จากการสำรวจเชิงสถิติเกี่ยวกับพฤติกรรมในการเข้าใช้บริการสังคมออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาในการดำเนินชีวิตของบุคคลในการใช้สื่อสังคมออนไลน์จะมีอยู่ในระดับที่สูง หมายความว่าสื่อออนไลน์เข้ามามีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตในสังคมโดยการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสังคมเป็นสำคัญ พบได้ทั้งในระดับเล็กสุดคือปัจเจกและเป็นพลวัตขับเคลื่อนในระดับมหัพภาคสังคมออนไลน์กลายเป็นปัจจัยที่มีความจำเป็นของบุคคลที่อยู่ในสังคมยุคข่าวสาร สื่อออนไลน์จึงเปรียบเสมือน “ดาบสองคม” ที่ให้ทั้งประโยชน์และโทษ ฉะนั้นเพื่อที่จะเลือกใช้หรือเลือกไม่ใช้จึงควรพิจารณาตามความเหมาะสม โดยนำหลักการและแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญคือการใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์ด้วยหลักธรรม “โยนิโสมนสิการ” ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจ ความเคารพในตนเองและผู้อื่นและสอดคล้องเกี่ยวเนื่องตามหลักการของเหตุและผลที่ต้องเป็นไปตามความเป็นจริง ก่อให้เกิดปัญญาสร้างสรรค์และนำไปสู่การกระทำที่ต้งามเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์เชิงพุทธนี้เป็นดังเช่นมรรควิธีที่เป็นเหตุนำไปสู่ผล คือ การเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่เป็นประโยชน์สุข โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจากภายในตนเองของบุคคล แล้วกระจายไปสู่สังคมโดยรวม

คำสำคัญ: โยนิโสมนสิการ, พุทธวิธี, การดำเนินชีวิต, สังคมออนไลน์

Abstract

This academic article focuses on studying a person's lifestyle in social media and offers a Buddhist approach to social media lifestyle. It has been found that living in social media has become a major problem that greatly affects people's lives nowadays or is involved and results in a variety of social problems. According to a statistical survey of social media usage behaviors that affect people's lifestyle at a high level. It means that online media has come to influence and relate to the lifestyle of society by changing the behavior of society. It is found both on a smaller scale, individually, and dynamically, driven at the macro level. Social media has become a necessary factor for people in the news era. Online media is therefore like a "double-edged

* Received February 20, 2023; Revised March 29, 2023; Accepted May 9, 2023

sword" that offers both benefits and harms. Therefore, appropriate decision must be made before considering utilizing online media by adopting important principles and practices, namely living in social media with the principle of "Yoni Somanasikara" based on understanding, respect for oneself and others and conformity to the principles of cause and effect that must be true. It contributes to creative wisdom and leads to good deeds that are beneficial both to oneself and to others. Living in this Buddhist social media is like a causal way to fruition, i.e., to change society in a way that is beneficial and happy, a change that starts from within a person's self. And then spread it to society as a whole.

Keywords: Yoni Somanasikara, Buddhism, Lifestyle, and Social Media

บทนำ

การสื่อสารข้อมูลของมนุษย์ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มจากการสื่อสารข้อมูลอย่างง่ายที่ไม่มีความสลับซับซ้อนจนถึงยุคสมัยที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะเป็นตัวนำพาข้อมูลเพื่อการสื่อสารที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องง่ายและรวดเร็วราวกับพลิกฝ่ามือ ไม่ว่าจะเป็นใครจะอยู่มุมไหนของโลกก็สามารถติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้ด้วยความก้าวหน้าของเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงคนทั้งโลกไว้ด้วยกัน ทำให้เกิดสังคมใหม่ในโลกออนไลน์ ในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เป็นรูปแบบการสื่อสารข้อมูลที่เข้าถึงผู้คนในทุกระดับ โดยมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายภายใต้การพัฒนาเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จนมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นสื่อหลักสำหรับการสื่อสารของผู้คนในโลกอนาคต (เรวัต แสงสุริยงค์, 2564) พร้อมกับการวิวัฒนาการในด้านมิติหรือปัญหาของสังคมออนไลน์ที่นับว่าเป็นปัญหาที่เด่นชัดมากในสังคมปัจจุบัน เนื่องด้วยธรรมชาติของมนุษย์ที่มีอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน และเกิดการพัฒนาในหลาย ๆ ด้านเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้งาน จนในปัจจุบันเกิดเป็นปัญหาสังคมออนไลน์ที่ออกแบบโดยเน้นการใช้ประโยชน์ใช้สอยของพื้นที่ แต่ไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาด้านจิตใจตามหลักการด้านคุณธรรมจริยธรรมในการใช้สื่อทางสังคมออนไลน์ เมื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลต่อความคิดความต้องการของคนในสังคมทำให้เกิดผลกระทบตามมามากมาย โดยเฉพาะสิทธิการแสดงออกของประชากรในโลกออนไลน์หลายกรณีเป็นสาเหตุและที่มาของความรุนแรงที่มักปรากฏบนหน้าหนังสือพิมพ์บ่อยครั้ง (ปาริณท์ ปางทิพย์อำไพ, 2563)

การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ต่างๆ หากรู้จักใช้ก็ถือเป็นประโยชน์อย่างสูงสุด แต่หากใช้ไม่เป็นอาจกลายเป็นเหมือนดาบสองคม เพราะบางสิ่งที่ผู้คนจำนวนมากจากทุกแห่งเข้ามาโพสต์ข้อความเพื่อสร้างตัวตนให้ตัวเองดูดีก็เปรียบเสมือนเป็นโลกใบหนึ่งในโลกแห่งความเป็นจริง บางครั้งก็ไม่เป็นความจริงเสมอไป เราจึงต้องรู้จักเตือนใจตัวเองไว้อยู่เสมอถึงแม้จะมีระบบความปลอดภัยในตัวเทคโนโลยีในระดับหนึ่ง แต่เราจะทราบได้อย่างไรว่าผู้ที่เรารู้จักจาก 100 คน จะไม่มีมีฉ้อโกงแอบแฝงมาด้วย เพราะที่ผ่านมามีข่าวในลักษณะนี้ให้เห็นกันอยู่บ่อยๆ ทำให้ไม่ควรโพสต์ข้อความที่เป็นเรื่องส่วนตัวมากเกินไป เพราะจะเป็นการเปิดช่องทางให้พวกมีฉ้อโกงที่จ้องอยู่หาบความเคลื่อนไหวและมีโอกาสก่อเหตุร้ายขึ้นได้ทุกเมื่อ

ในปัจจุบันพบว่า มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือช่วยในการแสดงออกถึงพฤติกรรมในมุมมืดที่มนุษย์คนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่สามารถที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่แปลกประหลาดถึงขั้นที่สังคมไม่อาจยอมรับได้ และเมื่อกล่าวถึงพื้นฐานทางธรรมชาติของมนุษย์ย่อมมีแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางธรรมชาติฝ่ายต่ำ เพียงแต่พฤติกรรมของมนุษย์เหล่านั้นถูกกดหรือทับถมด้วยวัฒนธรรมหรือจารีตประเพณีที่ดีงาม

ของสังคม รวมถึงผลจากความเปราะบางทางแนวคิดด้านเสรีภาพอันเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่แต่เดิมเคยมีอยู่อย่างจำกัดมาเป็นเสรีภาพในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวางและไม่มีขอบเขต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในแนวคิดด้านเสรีภาพที่เชื่อว่าไม่มีขอบเขตทำให้คนในสังคมเชื่อว่าทุกคนสามารถใช้เสรีภาพได้อย่างเต็มที่โดยไม่มีขอบเขต ด้วยสาเหตุนี้เองจึงมีผลต่อเนื่องมายังแนวคิดในเรื่องเพศและความรุนแรง ซึ่งการเปราะบางทางพฤติกรรมดังกล่าวมาไม่ได้มีผลกระทบเฉพาะต่อสังคมโลกออนไลน์เท่านั้น แต่อาจจะมีผลกระทบออกมายังโลกแห่งความเป็นจริงได้ (กนิษฐา ไทยกล้า, 2564)

อินเทอร์เน็ตจึงเป็นเครื่องมือในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของมนุษย์ได้อย่างเสรี ทำให้มนุษย์ในสังคมสามารถที่จะวิพากษ์หรือวิจารณ์ซึ่งแนวคิดของตนต่อบุคคลอื่นในที่สาธารณะได้อย่างชัดเจน การสื่อสารผ่าน Social Network คือการต่อยอดความคิดที่ติดต่อกันอย่างแพร่หลายทำให้เกิดกระแสต่อต้านของประชาชนไปทั่วภูมิภาคอย่างรวดเร็ว แม้แต่ในเหตุการณ์วุ่นวายทางการเมืองของบางประเทศเอง สังคมออนไลน์ก็ได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างอิทธิพลทางความคิดที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและยากที่จะปิดกั้น เป็นสื่อในรูปแบบใหม่ที่สามารถประชาสัมพันธ์และสร้างกระแสนิยมที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจและแนวคิดอย่างได้ผล ประกอบกับความไม่มีตัวตนของมนุษย์ในโลกแห่งอินเทอร์เน็ต ที่ไม่สามารถระบุหรือพิสูจน์ตรวจสอบตัวตนที่แท้จริงของบุคคลบนโลกเสมือนนี้ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ อาจมีการวางแผนเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่เสี่ยงต่อการดำเนินชีวิตของเรา เพราะชีวิตประจำวันของแต่ละคนล้วนต้องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทั้งสิ้น เมื่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการประทุษร้ายต่อผู้อื่นและสังคมเกิดการสั่งสมพฤติกรรมและค่านิยมเหล่านี้จนเกิดเป็นความเคยชินว่า สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องปกติธรรมดาที่สามารถกระทำได้จนกลายเป็นเรื่องของการเปราะบางพฤติกรรมทางความคิด อาจก่อให้เกิดปัญหาทางครอบครัวและสังคมได้ ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้กำลังแพร่ตัวอย่างรวดเร็ว และขยายจำนวนออกไปอย่างกว้างขวาง หากปล่อยให้เอื้อต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมฝ่ายต่ำของมนุษย์เหล่านั้น วัฒนธรรมที่ดีงามย่อมถูกกลืนหายไป จนในที่สุดวัฒนธรรมดั้งเดิมของสังคมอาจจะไม่หลงเหลือ และสังคมย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ได้ (พระกมลรัตน์ อภิปัญญา, 2565)

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมออนไลน์

สังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่มนุษย์ขาดเสียไม่ได้ ในยุคปัจจุบันและมีความเกี่ยวข้องไปถึงบุคคลอื่นตลอดจนถึงสังคมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องอยู่ ไม่ว่าสังคมจะอยู่ภาวะการณ์ใด ซึ่งสังคมออนไลน์ก็มีได้อยู่ในภาวะที่หยุดนิ่ง แต่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การศึกษาในบทนี้จึงเป็นการศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับสังคมออนไลน์และความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อออนไลน์ตามหลักพุทธวิธีทั้งจากมุมมองทางตะวันตกและมุมมองทางพระพุทธศาสนา

คำว่า “สังคมออนไลน์” หมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทางโดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กล่าวคือเว็บไซต์ที่ที่บุคคลบนโลกนี้สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้นั่นเอง ดังที่ วอร์เรน ดับเบิลยู วีเวอร์ (Warren W. Weaver) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับสังคมออนไลน์ว่า “เป็นสื่อที่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงกระบวนการทุกอย่างที่จิตใจของคน ๆ หนึ่งอาจมีผลต่อจิตใจของคนอีกคนหนึ่ง สังคมออนไลน์จึงไม่ได้หมายความว่าเพียงการเขียนและการพูดเท่านั้น หากแต่ยังรวมไปถึงดนตรี ภาพ การแสดง และพฤติกรรมของมนุษย์อีกด้วย” เจอร์เกน รอยช์ และเกรกอรี เบทสัน (Jurgen Ruesch and Gregory Bateson) ให้ความเห็นว่า “สังคมออนไลน์ไม่ได้หมายถึงการถ่ายทอดสารด้วยภาษาพูด ภาษาเขียนที่ชัดเจนและแสดงเจตนารมณ์เท่านั้น แต่สังคมออนไลน์ยังรวมไปถึงกระบวนการทั้งหลายที่คนมีอิทธิพลต่อกันด้วย” และคาร์ล ไบโฮฟแลนด์ (Carl I. Hoveland) ได้ให้ความเห็นว่า “การสื่อสารคือกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้ส่งสาร) ส่งสิ่งเร้า (ภาษาพูดหรือภาษาเขียน) เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ (ผู้รับสาร) (ณภัทร ธนเตชาภัทร์, 2565)

จากมุมมองตะวันตก แนวคิดทฤษฎีสังคมออนไลน์มีกำเนิดมาจากหลายแนวคิดทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคสมัยที่แนวคิดในระบบทุนนิยม (Capitalism) และแนวคิดการทำให้ทันสมัย (Modernization) รวมถึงวัฒนธรรมตะวันตกถูกแพร่กระจายส่งเสริมให้กว้างขวางออกไปในประเทศต่างๆ จนกลายเป็นระบบเศรษฐกิจและค่านิยมที่เป็นกระแสหลักของประเทศต่างๆ ทั่วโลก โดยแนวคิดทฤษฎีสังคมออนไลน์เหล่านั้นโดยมากเป็นทฤษฎีการสื่อสารในระดับสื่อสารมวลชน ซึ่งบางแนวคิดทฤษฎีมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคมโดยตรง กล่าวคือถูกกำหนดบทบาทหน้าที่หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเปลี่ยนแปลงสังคม บางแนวคิดทฤษฎีแสดงความเกี่ยวข้องในแง่ของการมีผลกระทบในเชิงโครงสร้างของสังคมหรือในเชิงพฤติกรรมของคนในสังคม (รจิตลักษณ์ แสงอุไร, 2559)

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมออนไลน์จากมุมมองทางพระพุทธศาสนา

เนื่องจากคำว่า “สังคมออนไลน์” ในภาษาบาลีที่เป็นศัพท์บัญญัติเฉพาะในพระไตรปิฎกไม่ได้ถูกบัญญัติขึ้นโดยตรง อย่างไรก็ตาม คำในภาษาบาลีที่หมายถึง “สังคมออนไลน์” คือ “นิเวทน” และ “อญญมญญสมพณฺธ” (A.P. Buddhaddatta Mahathera, 1992) ที่แปลว่า การบอกกล่าว การสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นศัพท์ที่ท่าน เอ พี พุทธทัตตะ มหาเถระ (A.P. Buddhaddatta Mahathera) ได้ผูกศัพท์ขึ้นใหม่ในสมัยปัจจุบันจากคำว่า “Communication” ในภาษาอังกฤษ (พระมหาทวี มหาปัญญา และคณะ, 2557) ดังนั้น จึงไม่ปรากฏคำว่า “สังคมออนไลน์” อยู่ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาในลักษณะที่เป็นเรื่องราวหรือเป็นหมวดหมู่ที่เกี่ยวกับสังคมออนไลน์ตามคำอธิบายอย่างที่ปรากฏในปัจจุบัน แต่กระนั้น พฤติกรรมเกี่ยวกับสังคมออนไลน์ก็มีอยู่ เนื่องจากการสังคมออนไลน์เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นปกติในชีวิตประจำวันของทุกคน ไม่เว้นแม้บรรพชิตหรือคฤหัสถ์ อีกทั้งแต่ละบุคคลก็มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์อยู่แทบตลอดเวลา โดยปรากฏในรูปของหลักธรรมและเนื้อหาเรื่องราวที่หลากหลาย การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสังคมออนไลน์จากมุมมองทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นการศึกษาโดยรวบรวมจัดกลุ่มจากหลักธรรมคำสอนทั้งหลายในพระพุทธศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมออนไลน์เพื่อให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับสังคมออนไลน์ในเบื้องต้น เป็นการศึกษาว่าหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับสังคมออนไลน์นั้น อยู่ในกลุ่มประเภทใดของหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) ประเภทที่เป็นสัจธรรม และ (2) ประเภทที่เป็นระบบจริยธรรม โดยประเภทที่เป็นสัจธรรม คือส่วนที่ว่าด้วยธรรมชาติบริสุทธิ์ เป็นคำสอนที่อธิบายกฎเกณฑ์เกี่ยวกับธรรมชาติของสรรพสิ่งทั้งหลายว่าเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และเสื่อมสลายไปอย่างไร ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความดีความชั่ว ส่วนประเภทที่เป็นระบบจริยธรรมนั้น ได้แก่ส่วนที่ว่าด้วยหลักปฏิบัติซึ่งมี 2 ประเภท ได้แก่หลักปฏิบัติสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม และหลักปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากพันธนาการหรือกองทุกข์ทั้งปวง (ชัยวัฒน์ อัดพัฒน และพระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, 2561) สังคมออนไลน์เป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นรวมทั้งตนเอง หลักธรรมคำสอนที่เกี่ยวกับการสื่อสารจึงอยู่ในส่วนที่เป็นระบบจริยธรรมซึ่งเป็นหลักปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับความดีความชั่วของการกระทำซึ่งกันและกัน โดยจำแนกเป็นแนวคิดเกี่ยวกับหลักการใช้สื่อสังคมออนไลน์ได้เป็น 2 แนวทาง ได้แก่ (1) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารสังคมออนไลน์สำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม และ (2) แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารสังคมออนไลน์ในการปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากกองทุกข์ทั้งปวง นอกจากนี้ ตามแนวคิดในพระพุทธศาสนาได้แบ่งกิจกรรมหรือกรรมที่บุคคลกระทำได้เป็น 3 ทาง คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่เรียกว่ากายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม การศึกษาที่เกี่ยวกับการสื่อสารสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่จึงอยู่ในส่วนที่เป็นการกระทำทางวาจา หรือวจีกรรม ได้แก่ คำพูดหรือการพูดต่างๆ เป็นหลัก จากการศึกษาเชิงสำรวจกิจกรรมที่จัดเป็นการสื่อสารสังคมออนไลน์หรือที่เกี่ยวกับวจีกรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ได้แก่ หลักปฏิบัติหรือหลักธรรมเกี่ยวกับคำพูดหรือการพูดเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถสรุปรวมลงเป็นหลักการได้ 2 แนวทาง คือ 1) แนวทางเกี่ยวกับคำพูดหรือการพูดที่ให้ปฏิบัติ 2)

แนวทางเกี่ยวกับคำพูดหรือการพูดให้ละเว้น ดังพุทธดำรัสที่ว่า “เรากล่าววชิรสมาจาร (ความประพฤติทางวาจา) ไว้ 2 อย่าง คือ วชิรสมาจารที่ควรเสพและวชิรสมาจารที่ไม่ควรเสพ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562)

พระพุทธศาสนามีวิธีปฏิบัติเพื่อให้มีแบบแผนที่ดีในการสื่อสาร พระผู้มีพระภาคทรงเป็นต้นแบบของการใช้วาจาทั้งหมด การใช้วาจาของพระองค์จึงมีความชัดเจน เนื้อหาดี สร้างสรรค์ประโยชน์แก่ทุกฝ่าย อนึ่ง การใช้วาจาที่สร้างสรรค์นั้น เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความสุขความเจริญของครอบครัว ซึ่งสามารถส่งผลในทางเดียวกันต่อสังคมและประเทศชาติ นับเป็นสังคมแห่งอารยะ สังคมที่มีแต่กุศลประโยชน์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “คำพูดที่มีประโยชน์คำเดียวคนฟังแล้วสงบระงับได้ ย่อมดีกว่าคำพูดที่ไร้ประโยชน์ตั้งพันคำ”

ในมรณปิณทิกสูตร ซึ่ง ทัญญาภณีสถายะ ได้ทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า พระองค์มีปกติกล่าวอย่างไร บอกร้อย่างไร พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า “ผู้มีอายุ บุคคลมีปกติกล่าวอย่างใดจึงไม่ได้เถียงกับใคร ๆ ในโลก พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ในหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์แล้ว ดำรงอยู่ในโลก เรามีปกติกล่าวอย่างนั้น บอกร้อย่างนั้นโดยประการนั้น” “ถ้อยคำที่ได้เถียงกันก่อให้เกิดทุกข์และการทำร้ายได้ตอบกันจะมาถึง” นอกจากนี้มีหลักการสื่อสารไว้ว่า 1) พูดถูกกาล 2) พูดคำจริง 3) พูดคำอ่อนหวาน 4) พูดคำประกอบด้วยประโยชน์ และ 5) พูดด้วยเมตตาจิต (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562)

ปัญหาที่เกิดจากสังคมออนไลน์

ในสื่อสังคมออนไลน์อย่างเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) จัดเป็นบริการออนไลน์ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอัน สะท้อนถึงความสนใจที่คล้ายคลึงกันหรือมีความเกี่ยวข้องกัน ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นเฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) ทวิตเตอร์ (Twitter) หรือ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์อื่นๆต่างก็มีลักษณะเด่นที่เหมือนกันในการเปิดให้สมาชิกสร้างแฟ้มประวัติส่วนตัวเป็นเสมือนอีกตัวตนหนึ่งบนโลกออนไลน์ เพื่อใช้ปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่นๆ ผ่านบริการช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายบนเว็บไซต์ ทำให้ช่วง 5-10 ปี ที่ผ่านมาจำนวนสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดอย่างเฟซบุ๊กมีรายชื่อสมาชิกรวมทั้งโลกกว่า 1,320 ล้านรายชื่อ ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญยังได้สำรวจสถิติในลักษณะการคาดคะเนที่น่าสนใจของเฟซบุ๊กเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในการใช้เฟซบุ๊กในลักษณะต่างๆ เมื่อคิดเป็นนาที โดยพบว่าในแต่ละนาทีจะมีผู้คนคลิกไลค์ 382,000 ครั้ง อัปเดตสเตตัส 82,000 ครั้ง อัปโหลดรูปภาพ 132,000 ภาพ ขอเป็นเพื่อน 98,000 ครั้ง แสดงความเห็น 510,000 แชทข้อความ 231,000 ครั้ง โพสต์ข้อความ 79,000 ครั้ง (มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, 2565) ในขณะที่เทคโนโลยีการสื่อสารได้รับการพัฒนาอย่างก้าวล้ำ สื่อสังคมออนไลน์กลับส่งอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันและความสัมพันธ์ของคนในสังคมอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นประเด็นทางสังคม ที่ทั้งสื่อ บทกฎหมาย และประชาชนเองจะต้องให้ความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ คือ

1. การคุกคามผ่านสื่อออนไลน์ (Cyber Bullying) คือ การคุกคามหรือรังแกกันผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งอีเมลข่มขู่หรือแบล็คเมล การส่งข้อความทางโทรศัพท์ การข่มขู่ทางโทรศัพท์ โปรแกรมออนไลน์ และชัดเจนที่สุดคือการคุกคามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แม้ว่าการคุกคามกันบนโลกออนไลน์จะไม่ใช้การทำร้ายร่างกายหรือมีใครได้รับบาดเจ็บ แต่เป็นการทำร้ายทางอารมณ์ความรู้สึกซึ่งสามารถสร้างบาดแผลที่รุนแรงมากในทางจิตวิทยาอันจะส่งผลให้เกิดอาการหวาดระแวง ซึมเศร้า หดหู่ ไปจนถึงการฆ่าตัวตายในที่สุด การคุกคามในรูปแบบนี้กลายเป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนของเยาวชนที่เข้ามาเป็นสมาชิกของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เพิ่มมากขึ้น เพราะเครือข่ายสังคมออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือให้มามีมติใช้พูดว่าคนอื่นอย่างที่ไม่สามารถทำได้ต่อหน้าจริงๆ ในสภาวะนิรนามโดยมีสื่อออนไลน์เป็นดังกำแพงกั้นระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ อย่างไรก็ตาม

ตามข้อความว่าร้ายหรือข่มขู่ก็สามารถสร้างผลเสียให้กับคนที่ถูกคุกคามอย่างสาหัส การคุกคามผ่านออนไลน์จะเพิ่มจำนวนของการคุกคามเชิงกายภาพได้อย่างง่ายดาย เพราะทำได้ง่ายทุกที่ ทุกเวลา

2. การโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคล (Identity Theft) ได้ กลายเป็นปัญหาใหญ่ทั้งในสังคมไทยและประเทศอื่นๆ ทั่วโลก และยังเป็นอีกสาเหตุของการเติบโตอันรวดเร็วของจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นบน เครือข่ายสังคมออนไลน์ มีรายงานจากกรมสถิติอาชญากรรมเมื่อปี 2008 ว่ามีประชาชนตั้งแต่อายุ 12 ปีขึ้นไปตกเป็นเหยื่อของการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคลหรือข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ รวมกว่า 806,000 คน เช่นเดียวกับที่สื่อมวลชนไทยรายงานข่าวการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคลที่เพิ่มขึ้นใน 5-10 ปี ที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีทั้งในกรณีของการแอบอ้างตัวตนเพื่อขูดรีดทรัพย์สิน ไปจนถึงการล่อลวงไปมีสัมพันธ์เชิงชู้สาว เป็นต้น ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคลคือเครื่องมือ “การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว” (Privacy Setting) ซึ่งมีให้ผู้ที่เป็สมาชิกของเครือข่ายเปลี่ยนค่าการแสดงผลไม่ให้ผู้อื่นเห็นข้อมูลหรือข้อความบางอย่างที่เป็นเรื่องส่วนตัวหรือเราไม่ประสงค์จะให้คนอื่นรับรู้ แต่ปัญหาอยู่ที่ค่าความเป็นส่วนตัวนี้จะไม่กลายเป็นค่าถาวร ดังนั้นผู้ที่ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่ได้ระมัดระวังการตั้งค่าตัวนี้อาจเผลอส่งข้อความส่วนตัวหรือข้อความลับไปให้ทั้งคนรัก ครอบครัว เพื่อนสนิท เพื่อนไม่สนิท เพื่อนร่วมงาน และสาธารณชนทั่วทุกมุมโลก ทั้ง ความประมาทของผู้ใช้งานบนเครือข่ายสังคมออนไลน์และความง่ายในการโจรกรรม ข้อมูลบนโลกดิจิทัล ทำให้เครือข่ายสังคมออนไลน์เต็มไปด้วยการโจรกรรมเอกลักษณ์บุคคลที่สร้างความเสียหายต่อทั้งทรัพย์สินและชื่อเสียงของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ยังสนับสนุนให้สมาชิกแบ่งปันข้อมูลส่วนตัวของตน มากจนเกินความปลอดภัย จนทำให้ผู้ไม่หวังดีนำข้อมูลเหล่านั้นย้อนมาสร้างภัยให้กับเจ้าของข้อมูลได้ ยกตัวอย่างโฟร์สแควร์ (Four Square) ซึ่งเป็นเครือข่ายสังคมที่ให้สมาชิกได้ “เช็คอิน” (Check-In) ตาม สถานที่ต่างๆ ที่ตัวเองเดินทางไปถึงเพื่อสะสมแต้มและโล่รางวัล หรือใช้เช็คอินเพื่อรับส่วนลดจากร้านค้าต่างๆ ตามกลยุทธ์ทางการตลาด แต่การเช็คอินนั้นก็ทำให้ผู้อื่นรู้ว่าเรากำลังทำอะไรที่ไหนอยู่บ้าง เหล่าหวัชไมยก็จะอาศัยข้อมูลจากสื่อออนไลน์ตรงนี้ในการดูต้นทางในการขึ้นบ้านเพื่อไปลักขโมยทรัพย์สินมีค่าได้อย่างสะดวกทันทีที่รู้ว่าเจ้าของบ้านไม่อยู่ ดังนั้นเราจึงไม่ควรใส่ข้อมูลส่วนตัวที่มากเกินไปของเราลงบนเครือข่ายออนไลน์

3. เครือข่ายสังคมออนไลน์สร้างปัญหาทางความสัมพันธ์ของคนในสังคม ทำให้คนห่างไกลกันมากขึ้น เพราะวิธีการสื่อสารกับคนรู้จักและคนแปลกหน้าบนอินเทอร์เน็ตทำให้ความรู้สึกของคนเปลี่ยนไป ผลกระทบทางลบอีกอย่างหนึ่งของเครือข่ายสังคมออนไลน์คือความสัมพันธ์ของคนใน สังคม แม้มันจะช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพให้เรากับคนที่ไม่สนิทให้รู้จักกันแน่นแฟ้นได้ง่ายขึ้น แต่คนเรามากจะมองไม่เห็นว่าการเครือข่ายสังคมออนไลน์นั้นก็ทำให้เราห่างไกลจาก คนที่เราสนิทด้วยมากขึ้น ด้วยความเป็น “เครือข่ายสังคม” จึงทำให้สมาชิกส่วนใหญ่คิดว่าเพียงแค่เป็นสมาชิกในเครือข่ายก็เท่ากับเป็นการเข้าสังคมแล้ว

4. สื่อสังคมออนไลน์มีผลกระทบทางลบต่อการทำงานทั้งของนายจ้าง ลูกจ้าง และแม้กระทั่งว่าที่พนักงานในอนาคต เพราะสื่อที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์จะคอยรบกวนการทำงาน สมาธิของพนักงาน ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง เพิ่มมูลค่าต้นทุนของบริษัท และยังเป็นอันตรายต่อชื่อเสียงอีกทั้งความน่าเชื่อถือของบริษัท เพียงแค่พนักงานบางคนลืมตั้งค่าความเห็นส่วนตัวในทะเบียนเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็อาจต้องลงเอยด้วยการถูกไล่ออกจากบริษัทเพราะไปแสดงข้อความที่ไม่ เหมาะสมไว้ก็เป็นได้ ยิ่งไปกว่านั้นเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็อาจเป็นภัยแก่คนที่กำลังหางานทำ เพราะทั้งเฟซบุ๊กและช่องทางสื่อออนไลน์ต่างก็เป็นแหล่งข้อมูลชั้นเยี่ยมของหลายบริษัท ต่างๆ ในการสอดส่องพฤติกรรมของผู้สมัครงานเพื่อใช้คัดกรองพนักงาน แพ้ประวัติบนเฟซบุ๊กจำนวนมากแสดงข้อมูลหลายๆ สิ่งที่คุณหางานไม่ยากให้เจ้านายในอนาคตของตัวเองรับรู้ นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ข้อความส่วนตัวบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ถูกเผยแพร่ออกสู่ สาธารณะจนสร้างความเสียหายแก่ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของบริษัท (สุภาภรณ์ เกียรติสิน, 2562)

ปัญหาของการใช้สื่อออนไลน์ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมกลายเป็นปัญหาสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับความเสี่ยงต่อการเลือกเสพสื่อที่ดูจะเป็นสื่อร้ายมากกว่าสื่อดี ผลกระทบที่ตามมาจึงไม่ใช่เฉพาะผลที่มีต่อการดำเนินชีวิต แต่ยังรวมไปถึงผลกระทบต่อครอบครัวและสังคมไทย สื่อออนไลน์จึงเปรียบเหมือนดาบสองคมที่ทำให้ทั้งประโยชน์และโทษในการเลือกใช้หรือเลือกไม่ใช้ตามความเหมาะสม สังคมออนไลน์ในปัจจุบันนับเป็นช่องทางในการสื่อสารที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน แม้ว่าในความเป็นจริงการสื่อสารนั้นจะเป็นของกลางๆ ก็ตาม หากแต่ขึ้นอยู่กับว่าการสื่อสารนั้นจะถูกนำไปใช้อย่างไร ด้วยแนวคิดอะไร และเพื่ออะไร ดังที่เมื่อพระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้น การประกาศพระศาสนาหรือการสื่อสารทั้งหลายทั้งที่พระพุทธเจ้าทรงสื่อสารเองหรือทรงส่งพระสาวกไปสื่อสารกับผู้รับสารทั้งหลายนั้นก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก ทำให้การเปลี่ยนแปลงสังคมที่เกิดขึ้นจึงเป็นไปในทางที่ดีงาม เกิดประโยชน์สุขแก่สังคม

หากมองในมิติทางกฎหมายนั้นปัญหาผลกระทบที่ได้กล่าวมาจากสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้แทบจะไม่ได้ครอบคลุมอยู่ในตัวบทกฎหมายเลย กฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ทั้ง 30 มาตรา กล่าวถึงบทลงโทษกรณีความผิดฐานที่มีลักษณะอันลามก หรือข้อมูลอันเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิด เกี่ยวกับการก่อการร้าย ฯลฯ (สุภาภรณ์ เกียรติสิน, 2562) แต่ไม่ได้พูดถึงผลกระทบภายนอกอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามสิ่งที่พลเมืองในสังคมสามารถทำได้ในการป้องกันภัยที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ก็คือการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) โดย ต้องเข้าใจสภาพของสังคมสื่อออนไลน์ว่ามันก็เป็นสังคมอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ เรียนรู้ธรรมชาติของการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ในโลกออนไลน์กับชีวิตจริง ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร และมีความระมัดระวัง รอบคอบในการจะแสดงความคิดเห็น ข้อมูลส่วนตัว หรือภาพถ่ายต่างๆ ลงสู่เครือข่ายออนไลน์ และเช่นเดียวกับปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมภายนอกสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงของสื่อออนไลน์นั้นอยู่ที่คนในสังคมขาดจริยธรรมและ ศีลธรรม ทั้งปัญหาการโจรกรรมทรัพย์สินในโลกแห่งความเป็นจริงหรือการโจรกรรมข้อมูลและ เอกลักษณ์ส่วนตัวบนออนไลน์ การรังแกหรือคุกคามกันในโรงเรียนหรือในเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ฤทัยชนนี สิทธิชัย, 2562) เหล่านี้ล้วนแล้วเป็นเพราะคนไม่คำนึงถึงศีลธรรมอันดีงามในสังคม (Codes of Ethics)

โยนิโสมนสิการ: ความหมายและลักษณะ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า “โยนิโสมนสิการ” คือ การทำในใจโดยแยบคาย การทำในใจโดยแยบคาย ในคัมภีร์ชั้นอรรถกถาและฎีกาได้ให้ความไวโดยวิธีแสดงไวพจน์ให้เห็นความหมายแยกเป็นแง่ ๆ ดังต่อไปนี้

1) อุบายมนสิการ แปลว่า คิดหรือพิจารณาโดยอุบาย คือ คิดอย่างมีวิธี หรือคิดถูกวิธี หมายถึงคิดถูกวิธีที่จะให้เข้าถึงความจริง สอดคล้องเข้ากับแนวสัจจะ ทำให้หยั่งรู้สภาวลักษณะและสามัญลักษณะของสิ่งทั้งหลาย

2) ปถมนสิการ แปลว่า คิดเป็นทาง หรือคิดถูกทาง คือคิดได้ต่อเนื่องเป็นลำดับจัดลำดับได้หรือมีลำดับ มีขั้นตอน เล่นไปเป็นแถวเป็นแนว หมายถึง ความคิดเป็นระเบียบตามแนวเหตุผลเป็นต้น ไม่ยุ่งเหยิงสับสน ไม่ใช่ประเดี๋ยววกเวียนติดพันเรื่องนี้ ที่นี้ เดี่ยวเตลิดออกไปเรื่องนั้นที่โน้น หรือกระโดดไปกระโดดมา ต่อเป็นขั้นเป็นอันไม่ได้ ทั้งนี้รวมทั้งความสามารถที่จะชักชวนนึกคิดเข้าสู่แนวทางที่ถูกต้อง

3) การณมนสิการ แปลว่า คิดตามเหตุ คิดต้นเหตุ คิดตามเหตุผล หรือคิดอย่างมีเหตุผล หมายถึงการคิดสืบค้นตามแนวความสัมพันธ์สืบทอดกันแห่งเหตุปัจจัย พิจารณาสืบสาวหาสาเหตุ ให้เข้าใจถึงต้นเค้า หรือแหล่งที่มาซึ่งส่งผลต่อเนื่องมาตามลำดับ

4) อุปปาทาทกมนสิการ แปลว่า คิดให้เกิดผล คือใช้ความคิดให้เกิดผลที่พึงประสงค์เล็งถึงการคิดอย่างมีเป้าหมาย ท่านหมายถึง การคิดพิจารณาที่ทำให้เกิดกุศลธรรม เช่น ปลุกเร้าให้เกิดความเพียร การรู้จักคิดในทางที่ทำให้หายหวาดกลัว ให้หายโกรธ การพิจารณาที่ทำให้มีสติ หรือทำให้จิตใจเข้มแข็งมั่นคงเป็นต้น

พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายไว้ว่า โยนิโสมนสิการ เป็นการใช้ความคิดอย่างถูกวิธี เมื่อเทียบในกระบวนการพัฒนาปัญญา โยนิโสมนสิการ อยู่ในระดับที่เหนือศรัทธา เพราะเป็นขั้นที่เริ่มใช้ความคิดของตนเองเป็นอิสระ ส่วนในระบบการศึกษาอบรม โยนิโสมนสิการเป็นการฝึกใช้ความคิด ให้รู้จักคิดอย่างถูกวิธี คิดอย่างมีระเบียบ รู้จักคิดวิเคราะห์ ไม่มองเห็นสิ่งต่างๆ อย่างตื้นๆ ผิวเผิน เป็นขั้นสำคัญในการสร้างปัญญาที่บริสุทธิ์เป็นอิสระ ทำให้ทุกคนช่วยตนเองได้ และนำไปสู่จุดหมายของพุทธธรรมอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างกัลยาณมิตรและโยนิโสมนสิการว่า ความมีกัลยาณมิตร แสดงถึงการยอมรับความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในฐานะสภาพแวดล้อมทางสังคม ว่าเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะชักนำและส่งเสริมให้เกิดการประพฤติปฏิบัติหลักธรรมในพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นว่าระบบการดำเนินชีวิต ระบบจริยธรรม หรือระบบการประพฤติปฏิบัติธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาเนื่องด้วยสังคม ไม่แยกต่างหากจากสังคม ด้านโยนิโสมนสิการ ได้กล่าวว่า แม้ว่าปัจจัยทางสังคมจะมีความสำคัญมาก แต่ต้องไม่มองข้ามความสำคัญของปัจจัยภายในตัวบุคคล ปัจจัยที่ดึงมาทั้งทางสังคมและตัวบุคคล ต่างก็สามารถเป็นจุดเริ่มซึ่งทำให้เกิดความประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องได้ ความจริงทั้งสองอย่าง นั้นแหละย่อมช่วยหนุนและเสริมซึ่งกันและกัน หลักการนี้แสดงว่าการปฏิบัติชอบหรือชีวิตที่ดีงามเกิดจากการปรุงผสมผสานปัจจัยทางสังคมและปัจจัยภายในตัวบุคคลเข้าด้วยกัน และการก้าวหน้าไปในมรรคาแห่งความดีงามสู่จุดหมายแห่งชีวิต จะเป็นไปอย่างสมฤทธิ์ผลมากที่สุด หากได้อาศัยปัจจัยทั้งสองอย่างนี้คอยอุดหนุนค้ำชูกันอยู่เรื่อย ๆ ไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2560)

แต่พึงสังเกตว่า มีข้อเน้นพิเศษสำหรับปัจจัยทางสังคม คือ ความมีกัลยาณมิตร ซึ่งพิเศษกว่าปัจจัยภายในตัวบุคคล กล่าวคือ ท่านยกให้ปัจจัยทางสังคมมีค่าเท่ากับพรหมจรรย์ทั้งหมด ทั้งนี้เพราะชีวิตที่ดีงามแห่งอารยชนต้องอาศัยปัจจัยทางสังคม เป็นทั้งเครื่องจุดชนวนเริ่มต้นและเป็นเครื่องประคับประคองกระตุ้นโยนิโสมนสิการ เว้นแต่อริยบุคคลที่อาศัยปัจจัยภายในเพียงอย่างเดียว ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐินี้จึงตรัสไว้เพื่อมุ่งประโยชน์แก่คนส่วนใหญ่

โยนิโสมนสิการ: พุทธวิธีการดำเนินชีวิตในสังคมออนไลน์

ดังกล่าวแล้วว่าสังคมออนไลน์ได้มีบทบาทอิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคมโดยตรง จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการมีภูมิคุ้มกัน คือ หลักแห่งโยนิโสมนสิการ การทำไว้ในใจโดยการพิจารณาอย่างแยบคาย พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ได้ให้ความหมายของคำว่า “โยนิโสมนสิการ” แปลว่า การทำไว้ในใจโดยแยบคาย พิจารณาโดยแยบคาย โยนิโสมนสิการ หมายถึง ความเป็นผู้ฉลาดในการคิด คิดอย่างถูกวิธีถูกระบบ การพิจารณาไตร่ตรองสาวไปจนถึงสาเหตุหรือต้นตอของเรื่องที่กำลังคิด คือ คิดอย่างรอบคอบนั่นเอง แล้วประมวลความคิดรอบด้านจนกระทั่งสรุปออกมาได้ว่า สิ่งนั้นควรหรือไม่ควร ดีหรือไม่ดี ฯลฯ ฉะนั้น หลักโยนิโสมนสิการเป็นวิถีทางแห่งปัญญา เป็นเครื่องสำหรับกลั่นกรอง แยกแยะข้อมูล หรือแหล่งข่าวอื่นๆ (ปรโตโมหะ) อีกชั้นหนึ่ง ก็เป็นบ่อเกิดแห่งสัมมาทิฐิ ทำให้มีเหตุผล ประกอบด้วยปัญญา และการไม่หลงงมงาย” (พระธรรมกิตติวงศ์, 2548) การใช้ความคิดหรือการคิดอย่างเป็นกระบวนการ หรือเป็นการคิดแบบมีเหตุมีผล แล้วนำธรรมนั้นไปพิจารณาไตร่ตรอง ใคร่ครวญ หรือในทางพระพุทธศาสนาเรียกวิธีคิดแบบนี้ว่าการคิดแบบโยนิโสมนสิการ คือลักษณะของผู้ที่ความคิดโดยแยบคายนั้น “จะเป็นผู้ที่มีความตรึกตรอง พะพันิจเพราะผู้มีปัญญา พะพันิจ แม้มีชีวิตอยู่เพียงวันเดียว ประเสริฐกว่าผู้มีปัญญาทรม ไม่มีจิตตั้งมั่น ที่มีชีวิตอยู่ตั้ง 100 ปี” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2562)

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความหมาย คำว่า “โยนิโสมนสิการ” หมายถึง การใช้ความคิดถูกวิธี คือ การทำในใจโดยแยบคาย มองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นเค้า สาเหตุเหตุผลจนตลอดสาย แยกแยะออกพิเคราะห์ด้วยปัญญาที่คิดเป็นระเบียบและโดยอุบายวิธี ให้เห็นสิ่งนั้นๆ ตามสภาวะและตามความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย สอดคล้องกับการที่พระพุทธเจ้าได้ยกย่องประโยชน์ของโยนิโสมนสิการว่าเป็นข้อธรรมที่มีคุณประโยชน์มากเหนือกว่าข้อธรรมใด โดยเฉพาะเมื่อผู้ปฏิบัติได้พิจารณาและนำไปปฏิบัติอย่างถึถ้วน จะทำให้เกิดความเจริญในทิศทางที่ดีและละเว้นความชั่วได้ ทั้งนี้ผู้ปฏิบัติที่เป็นบรรพชิตเมื่อปฏิบัติแล้ว ส่งผลให้กิเลสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในจิตใจ จะเสื่อมสลายไป รวมถึงทำให้บรรลุประโยชน์สูงสุดในทางพระพุทธศาสนา คือ การสิ้นทุกข์ และเพราะโยนิโสมนสิการเป็น 1 ใน ธรรม 4 ประการที่บุคคลเมื่อปฏิบัติอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ทำให้เกิดประโยชน์ด้านปัญญา 4 ด้าน คือ (1) สัมปรีตสังเสวะ (คบสัตบุรุษ) (2) สัทธัมมัสสวนะ (ฟังพระสัทธรรม) (3) โยนิโสมนสิการ (การพิจารณาโดยแยบคาย) (4) ธัมมานุธัมมปฏิบัติ (ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม) และมีความมีปัญญาย่อมทำให้รู้เท่าทันและพิจารณาภิเษกอย่างละเอียดถี่ถ้วน ผลที่ได้คือกิเลสลดน้อยถอยลงจนถึงสูญสิ้นไป และเมื่อนั้นจะก้าวไปถึงความสำเร็จขั้นโสดาปัตติผล สกาคามีผล อนาคามีผล และอรหัตตผลตามลำดับ

โยนิโสมนสิการมีลักษณะที่เป็นกระบวนการนำไปสู่ความรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์นั่นเอง โดยผู้ที่ยังไม่มีปัญหาแก่กล้านั้นยังต้องการแนะนำและชักจูง โดยอาศัยปัจจัยภายนอกคือกัลยาณมิตรเป็นผู้ช่วยสร้างเสริมให้เกิดศรัทธาขึ้น ร่วมกับปัจจัยภายในของบุคคลคือโยนิโสมนสิการ ที่ต้องมีความแยบคายในการใช้ความคิดอย่างถูกวิธี และเป็นระเบียบระบบเมื่อมีการใช้ความคิดอย่างถูกวิธีจึงเป็นเหตุให้คิดถูกกระทำถูกไม่หลงไหลไปตามกระแสโลก ทั้งนี้โดยอาศัยธรรมเครื่องหนุนคือสติและความไม่ประมาทดังโมเดลที่ปรากฏนี้

“โยนิโสมนสิการ” กล่าวอีกนัยหนึ่ง หมายถึง การใช้ความคิดให้ถูกวิธี คือการมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณาสืบค้นถึงต้นเค้า สาเหตุเหตุผลไปจนตลอดสายแยกแยะออก วิเคราะห์ด้วยปัญญา ที่คิดเป็นระเบียบและโดยอุบายวิธีให้เห็นสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ตามสภาวะและตามความสัมพันธ์กันของเหตุและปัจจัย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2561) หลักของโยนิโสมนสิการ จึงมีประโยชน์มากทำให้เกิดปัญญาคำรู้ ความเฉลียวฉลาด ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่การดำเนินชีวิต การรู้จักคิดพิจารณาเพื่อเลือกเสพสิ่งต่างๆ ตามหลักโยนิโสมนสิการหรือการมนสิการโดยการคิดไตร่ตรองในการบริโภคสื่ออย่างแยบคาย คือการใช้หลักเหตุและผลในการบริโภคสื่อสังคมออนไลน์หรือการพิจารณาเลือกกว่า สื่อไหนดี สื่อไหนเป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

อย่างรอบคอบหรือการทำในใจโดยแยบคาย หมายถึง การใช้ความคิดอย่างถูกวิธีในการบริโภคสื่อ การทำไว้ในใจโดยอุบาย โดยถูกทาง ดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้อธิบายว่า โยนิโสมนสิการ หมายถึง การทำในใจโดยแยบคาย คือการใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิดเป็นหรือคิดอย่างเป็นระเบียบ การรู้จักมอง รู้จักพิจารณาสิ่งทั้งหลายโดยมองตามที่ตั้งนั้นนั้นมันเป็นของมัน และโดยวิธีคิดหาเหตุผล สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้นๆ หรือปัญหานั้นๆ ออกให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งปัจจัยโดยไม่เอาความรู้สึกด้วยต้นหาอุปาทานของตนเข้าจับ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2559) เมื่อรู้จักเลือกเสพสิ่งที่เหมาะสมเป็นประโยชน์แล้วก็ควรมีความพอเหมาะพอสมควรแก่บุคคล คือใช้เทคโนโลยีหรือสื่อดีแต่พอดีทำให้ชีวิตมีเวลามากขึ้นในการทำสิ่งอื่นที่มีความสำคัญกว่า

สรุป

การจะแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่สมควรทางสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นประเด็นที่มีความเปราะบาง เพราะมีความเกี่ยวเนื่องไปถึงสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน ทั้งในเรื่องการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับคนหมู่มากจึงมีทั้งผู้ที่ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ผู้เสียประโยชน์และผู้ได้ประโยชน์ แต่ผู้ตกเป็นเหยื่อของโลกสังคมออนไลน์นั้นหลายครั้งเป็นผู้ไร้เดียงสาเช่น เด็กและวัยรุ่นที่ยังขาดวุฒิภาวะในการใช้สื่อออนไลน์ (ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกข์ศาสตร์, 2563) การออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองคนเหล่านั้นจึงเป็นเรื่องต้องกระทำ ทั้งนี้ การออกกฎหมายอาจแก้ปัญหาได้ส่วนหนึ่งก็จริง แต่ก็เป็นการแก้ปัญหาที่เปลือกของปัญหา ไม่ใช่แก่นที่แท้จริง เพราะกฎหมายทำได้เพียงจัดการกับผู้กระทำผิด แต่อาจไม่ได้ลดแรงดันเหตุของปัญหาให้เบาบางลง ทางแก้ไขที่ยั่งยืนที่ควรกระทำควบคู่กันไปคือการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี การสอนให้ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างถูกต้องและรู้เท่าทัน ประชาชนจะได้มีภูมิคุ้มกันตัวเองและไม่ตกเป็นเหยื่อของโลกสังคมออนไลน์ได้โดยง่าย ฉะนั้น การใช้บริการสังคมออนไลน์จึงควรพิจารณาถึงเหตุถึงผล คำนึงถึงคุณและโทษ ควรรู้จักเลือกใช้ให้เป็นคุณมากกว่าโทษ โดยต้องมีการแยกแยะระหว่างคุณค่าแท้กับคุณค่าเทียมโดยสติและความไม่ประมาทเป็นตัวช่วยอีกแรง ถ้าทำเช่นนี้ได้เราจะเป็นนายเทคโนโลยีไม่ใช่ปล่อยให้เทคโนโลยีมาเป็นนายเรา เราจะมีเวลามากขึ้น รวมทั้งมีเวลาสำหรับการศึกษาหาความรู้ ถ้าเรารู้จักบริโภคสื่อออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ที่เป็นเรื่องศีลธรรมอันดีของสังคม เช่น การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นต้น หากสมาชิกในสังคมทั้งทางกายภาพและสังคมออนไลน์รู้หน้าที่ของตัวเอง มีความรับผิดชอบ ไม่ประมาท และคำนึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตน ปัญหาของสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมใดก็ตามก็จะลดลงด้วยหลักแห่งโยนิโสมนสิการ โยนิโสมนสิการจึงเป็นอาวุธ หรือเป็นอุปกรณ์ประจำตัวที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ในยุคสังคมออนไลน์ช่วยให้อยู่รอดปลอดภัย มีสวัสดิภาพถึงอิสรภาพและสร้างสันติสุขได้สำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ไทยกล้า. (2564). การตลาดสารเสพติดบนโลกอินเทอร์เน็ต ช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ในประเทศไทย พ.ศ. 2563 ภายใต้ พ.ร.ก. ฉุกเฉิน. วารสารสำนักงาน ป.ป.ส., 37(1), 57-65.
- ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์ และพระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม. (2561). ทฤษฎีและปัญหาจริยศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: คอมา ดีไซน์แอนด์พริ้นท์.
- ณภัทร ธนเตชาภัทร์. (2565). ความสำคัญของการสื่อสาร. เรียกใช้เมื่อ 9 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.3nr.org/posts/151118>
- ณัฐกาญจน์ ศุภรัตน์เมธี และนุชประภา โมกข์ศาสตร์. (2563). การรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์ของเยาวชน เพื่อการเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: เอ.พี. กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์.

- ปาริณันท์ ปางทิพย์อำไพ. (2563). แนวทางการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชนไทยในสื่อสังคมออนไลน์ เชิงพุทธบูรณาการ. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(2), 436-449.
- พระกมลรัตน์ อภิปัญญา. (2565). การบริโภคสื่อออนไลน์ด้วยพุทธปัญญาบูรณาการ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศาสนศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์. (2548). คำวัด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์: ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 35). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2560). พุทธธรรม ฉบับเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 36). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2561). พุทธธรรมฉบับปรับขยาย (พิมพ์ครั้งที่ 49). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สหธรรมิก.
- พระมหาทวี มหาปัญญา และคณะ. (2557). การใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์ตามหลักพุทธวิธี. ใน รายงานวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2562). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช 2562. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย. (2565). รู้เท่าทันสื่อ ICT. เรียกใช้เมื่อ 25 ตุลาคม 2565 จาก <https://inetfoundation.or.th/welcome/project?id=14>
- รจิตลักษณ์ แสงอุไร. (2559). วารสารสนเทศโลกาภิวัตน์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เรวัต แสงสุริยงค์. (2564). การเปลี่ยนผ่านสู่สังคมไซเบอร์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 29(3), 241-269.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2562). พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ เกียรติสิน. (2562). การเข้าใจดิจิทัลกับพลเมืองไทย (Digital Literacy in 21st). (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: อพทฤษฎี ศรีเอทนิว.
- A.P. Buddhaddatta Mahathera. (1992). English-Pali Dictionary. Wiltshire: Antony Rowe.

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา
ของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด*

THE PERSONNEL ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
THE QUALITY OF EDUCATION FOR THAI STATELESS CHILDREN IN SCHOOLS
UNDER TRAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ภรทิพย์ ชิมพาลี*, อธิกร วรบำรุงกุล, เรืองวิญญ์ นิลโคตร

Porntip Chimpalee, Theerangkoon Warabamrungskul, Reongwit Nilkote

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail:

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 2) เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด และ 4) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 ข้อ และตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย จำนวน 29 ข้อ สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่มีสัดส่วน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 291 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) 2. คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) 3. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทยสามารถพยากรณ์คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทยได้ร้อยละ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 2.22 + 0.50X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = 0.46Z_x$

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, ผู้บริหารสถานศึกษา, คุณภาพการศึกษา, เด็กไร้สัญชาติไทย

Abstract

The purposes of the research were: 1) study the personnel administration of school administrators under Trat Primary Educational Service Area Office, 2) study the quality of education for Thai Stateless children under Trat Primary Educational Service Area Office, 3) study the relationship between the personnel administration of school administrators and the quality of education for Thai Stateless children under Trat Primary Educational Service Area Office, and 4) study the personnel administration of school administrators affecting quality of education for Thai Stateless children under Trat Primary Educational Service Area Office, was a quantitative research. The instrument used in the research was a 5-rating scale questionnaire divided into 2 parts: Part 1 had 25 questions about the personnel administration of school administrators, and Part 2 had 29 questions about quality of education for Thai stateless children, was proportional hierarchical random sampling. The sample a group of 291 teachers in schools under the Trat Primary Educational Service Area. The statistics used for data analysis were: percentage, average, standard deviation, Person correlation coefficient, and a simple regression analysis. The results of the research showed that: 1. all aspects of the personnel administration of school administrators were rated at the highest level ($\bar{X} = 4.55$), 2. the overall aspects of about the quality of education for Thai Stateless children were at the high level ($\bar{X} = 4.47$), 3. the relationship between the personnel administration of school administrators and the quality of education for Thai Stateless children showed a positive correlation with statistical significant at the .05 level, and 4. the personnel administration of school administrators affected quality of education for Thai Stateless children. The result showed that these equations can predict that 21 percent of quality of education for Thai Stateless children with statistical significant at the .05 level. The prediction equations in raw score form was $\hat{Y} = 2.22 + 0.50X$ and the prediction equations in standardized score was $\hat{Z}_y = 0.46Z_x$.

Keywords: The Personnel Administration, School Administrators, Quality of Education, Thai Stateless Children

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้มีการกำหนดสาระสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาไว้ 5 ประการ ซึ่งได้แก่ 1) การเข้าถึง 2) ความเท่าเทียม 3) คุณภาพ 4) ประสิทธิภาพ และ 5) ตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ในระยะ 15 ปีข้างหน้า โดยให้ความสำคัญ กับการสร้างระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ เพื่อเป็นกลไกหลักของการพัฒนาศักยภาพและ ชีตความสามารถของมนุษย์ รัฐจึงควรพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานหรือการบริหารจัดการ โดยเฉพาะเรื่องการบริหารทรัพยากรมนุษย์หรือคน เพราะคนเป็นทรัพยากรที่จะทำให้การบริหารทั้งมวลเกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นโดย้อมขึ้นอยู่กัคน เนื่องจากการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นเรื่องที่ ต้องเน้นถึงสำคัญของศักยภาพที่อยู่ในตัวมนุษย์ องค์กรจึงสามารถใช้วิธีการบริหารเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับมนุษย์ สร้างการมีส่วนร่วมและเห็นถึงสำคัญของบุคลากรนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) เช่นเดียวกับการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่ต้องมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบโดยเฉพาะการบริหารบุคลากรในสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารบุคลากรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรมีความสามารถในการจัดการศึกษาแก่ผู้เรียนทั้งที่มีสัญชาติไทยและไม่มีสัญชาติไทย ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข และบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ได้ศึกษาสถานการณ์การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสในประเทศไทย พบว่า การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยและบุตรหลานของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยมีความสำคัญและจำเป็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561) ถึงแม้ว่ารัฐจะมีนโยบายที่เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาแก่กลุ่มเด็กไร้สัญชาติไทย แต่ก็ยังพบว่าการเข้าถึงการศึกษาในระบบโรงเรียนของเด็กไร้สัญชาติไทยที่ยังมีปริมาณจำกัด เนื่องจากยังพบปัญหาหลายประการ จึงทำให้กลุ่มเด็กไร้สัญชาติไทยบางกลุ่มยังเข้าไม่ถึงระบบการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจังหวัดตราดเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตชายแดนติดกับประเทศกัมพูชา มีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในพื้นที่จังหวัดตราดเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ามาศึกษา ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จากการศึกษานักเรียนที่ไม่มีสัญชาติไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2565 พบว่ามีนักเรียนที่ไม่มีสัญชาติไทย จำนวน 3,809 คน โดยจำแนกตามศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาจำนวน 11 ศูนย์เครือข่าย พบว่าศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาคลองใหญ่มีจำนวนนักเรียนที่ไม่มีสัญชาติไทยมากที่สุด จำนวน 1,037 คน และศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาเกาะกูดมีจำนวนนักเรียนที่ไม่มีสัญชาติไทยน้อยที่สุด จำนวน 118 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2565) โดยพบปัญหาเกี่ยวกับการออกกลางคัน และเงื่อนไขด้านภาษาไทย ที่เป็นปัญหาในการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา บริหารจัดการงานทั้ง 4 ฝ่ายให้เกิดคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาที่จะต้องมีการวางแผน ด้านบุคลากรให้มีความสามารถตรงกับความต้องการของสถานศึกษา มีการอบรมพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาให้กับเด็กไร้สัญชาติไทย เพื่อให้กลุ่มเด็กไร้สัญชาติไทยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและบรรลุ ตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษา (เตชิตา หนีทอง และคณะ , 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ประกาศนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล ก่อให้เกิดมาตรการจูงใจให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของหน่วยงานโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ระบบคุณธรรมมากกว่าระบบอุปถัมภ์และยึดหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2565) จากประเด็นปัญหาและความสำคัญดังกล่าว การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับเด็กไร้สัญชาติไทยให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้นำแนวคิดและแนวทางในการจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาให้กับเด็กไร้สัญชาติไทย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีกระบวนการ ในการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนและมีคุณภาพ การศึกษาครั้งนี้ จะสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ของเด็กไร้สัญชาติไทยได้อย่างถูกต้อง สามารถบริหารงานบุคคลได้ อย่างมีคุณภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กไร้สัญชาติไทยให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด
4. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 1) ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2565 จำนวน 104 โรงเรียน ครูจำนวน 1,157 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด, 2565) 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิที่มีสัดส่วน ใช้สูตรของ Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (Krejcie, R.V. and Morgan, D.W, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา และ ด้านวิจัย จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J, 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 ถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แบ่งเป็น 4 ตอน คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, R, 1967) และ 4) ข้อเสนอแนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ส่งเครื่องมือรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบและรวบรวมไว้ ได้กำหนดวันในการรับเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการเก็บเครื่องมือรวบรวมข้อมูลกลับคืน และระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และการทดสอบความสัมพันธ์ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson, K, 1920) และการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) โดยสามารถอธิบายความสัมพันธ์ด้วยสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = a + bX$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = \beta Z_x$$

และกำหนดตัวแปร = ความหมายตัวแปร; วิธีที่ใช้ในการวัดมูลค่า ต่อไปนี้

Y = คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย; ใช้วัดระดับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย

a = ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

b = สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

X = การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา; วิเคราะห์ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 291		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการอบรมพัฒนาบุคลากร	4.57	0.26	มากที่สุด	2
2. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง	4.52	0.20	มากที่สุด	3
3. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.52	0.22	มากที่สุด	4
4. ด้านเงินเดือนและเลื่อนเงินเดือน	4.58	0.24	มากที่สุด	1
รวม	4.55	0.18	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านเงินเดือนและเลื่อนเงินเดือน ($\bar{X}$ = 4.58) ด้านการอบรมพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}$ = 4.57) ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ($\bar{X}$ = 4.52) และ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X}$ = 4.52)

2. ผลการศึกษาคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของคุณภาพการศึกษาของเด็ก ไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย	n = 291		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพของผู้เรียน	4.39	0.34	มาก	3
2. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ	4.47	0.24	มาก	2
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.55	0.21	มากที่สุด	1
รวม	4.47	0.19	มาก	

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับของคุณภาพการศึกษาของ เด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.55$) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 4.47$) และด้านคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
X_1	1.00					
X_2	0.34*	1.00				
X_3	0.29*	0.61*	1.00			
X_4	0.54*	0.53*	0.36*	1.00		
X	0.75*	0.78*	0.72*	0.81*	1.00	
Y	0.20*	0.40*	0.44*	0.38*	0.46*	1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย โดยรวม ($r_{xy} = 0.46$) มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษากิจการการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็ก ไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ตัวแปร	(n = 291)		β	df	r_{xy}	a	b
	$\bar{X}$	S.D.					
X	4.55	0.18	0.46*	290	0.46*	2.22	0.50*
Y	4.47	0.19					

R = 0.46 $R^2 = 0.21$ Adjusted $R^2 = 0.21$ S.E._{est} = 0.17 Sig. = .000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทยได้ร้อยละ 21 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.17 สามารถ

สร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ดังนี้

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y} = 2.22 + 0.50X$$

$$\text{สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } \hat{Z}_y = 0.46Z_x$$

จากสมการพยากรณ์แสดงให้เห็นว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาเปลี่ยนไป 1 หน่วย ทำให้คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เปลี่ยนไป 0.50 หน่วย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดมีการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลเพราะในการขับเคลื่อนการศึกษาและการบริหารจัดการ ต้องมีกำลังของครูและบุคลากรเพื่อนำไปบรรจุเข้าประสงค์ของสถานศึกษา มีการให้ขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้มีขวัญกำลังใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่ง แบลงค์ Blank ได้กล่าวถึงรูปแบบของงานสำหรับผู้ทำหน้าที่การบริหารบุคคลภายในระบบโรงเรียนชุมชนในมลรัฐแคโรไลนาเหนือ (North Carolina) สหรัฐอเมริกา พบว่า 1. การบริหารบุคคล ของโรงเรียนยังอยู่ในช่วงของการพัฒนา แต่ยังไม่ดีไปกว่าการบริหารบุคคลของหน่วยงานอื่น ๆ 2. บุคลากรที่รับผิดชอบด้านบริหารบุคคลจะมีพื้นฐานความรู้สูง แต่ในด้านวิชาการแล้ว เขาเหล่านั้นก็ยังไม่พร้อมในด้านการบริหารบุคคล จึงต้องให้บุคคลเหล่านั้นฝึกทักษะความชำนาญไม่ว่าจะเป็นด้านการฝึกอบรมในลักษณะประจำการ หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน 3. การบริหารบุคคลของโรงเรียนจำเป็นต้องกำหนดความสำคัญก่อนหลังโดยเฉพาะงบประมาณและการวางตัวทำงานหรือตำแหน่งของบุคลากร 4. ถ้าอาศัยรูปแบบการพัฒนางานหรือบุคลากรของภาคธุรกิจเอกชนเป็นตัวอย่างการบริหารบุคคลของโรงเรียนเป็นงานที่เป็นไปได้ แบลงค์ (Blank, E.B, 1991) รวมถึง ชญานิศ์ เปลี่ยนดี และกัมปนาทวงษ์วัฒน์ ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ชญานิศ์ เปลี่ยนดี และกัมปนาทวงษ์วัฒน์, 2564) และพรศิริ ชานกัน ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (พรศิริ ชานกัน, 2563) สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเป็นระบบและเกิดประสิทธิภาพ

2. คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพแก่เด็กไร้สัญชาติไทย และเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเช่นเดียวกับเด็กที่มีสัญชาติไทย มีการพัฒนาผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน ตามมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ความสามารถ ด้าน

ทักษะ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตในอนาคต ซึ่ง อีลินา Elina Kilpi-Jakonen ได้กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองและ การประสบความสำเร็จในรุ่นที่สอง: วิเคราะห์เด็กย้ายถิ่นในประเทศฟินแลนด์ กลุ่มบุตรหลานของผู้อพยพ และบุตรหลานของคนฟินแลนด์ จะได้รับโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของบุตรหลานของคน ฟินแลนด์นั้นมีผลการศึกษาที่ดีกว่า อีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าเกิดจากโดยพื้นฐานแล้ว คนฟินแลนด์มีฐานะและความรู้ที่ดี การสนับสนุนบุตรหลานทางการศึกษาจึงสามารถกระทำได้อย่างเต็มที่ ขณะที่บุตรหลานของผู้อพยพโดยส่วนใหญ่จะเลือกที่จะศึกษาในสายงานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ เช่น ช่างเทคนิค เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการทำงานในอนาคต (Elina Kilpi-Jakonen, 2014) สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทยเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูและบุคลากรเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาที่จะต้องมีการวางแผนด้านบุคลากร ให้มีความสามารถตรงกับความต้องการของสถานศึกษา มีการอบรมพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาให้กับเด็กไร้สัญชาติไทย เพื่อให้กลุ่มเด็กไร้สัญชาติไทยได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนอย่างมีคุณภาพและบรรลุตามเป้าประสงค์ของสถานศึกษาต้อง มีการสรรหาบุคลากรที่เหมาะสมและมีความสามารถในการดูแลและจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กไร้สัญชาติไทย การให้ขวัญกำลังใจแก่บุคลากร รวมไปถึงการอบรมและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กไร้สัญชาติไทยได้อย่างมีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา อันนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จสามารถจัดการศึกษาได้ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์ ได้กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นระบบการปฏิบัติการเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กร นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้ามาทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอนการย้าย การฝึกอบรมการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่ง ตลอดจนการบังคับบัญชาเพื่อที่จะได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และใช้บุคคลนั้นให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรในด้านประสิทธิภาพของงานและผลงานมากที่สุดในการบริหารงานใด ๆ ก็ตาม ย่อมเกิดจากตัวบุคคลเป็นส่วนสำคัญ (พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์, 2564) จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ทั้งนี้เพราะว่า ครูและบุคลากรเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้มีคุณภาพ จึงจะต้องมีการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพในการจัดการศึกษาแก่เด็กไร้สัญชาติไทย ตามที่ ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ และคณะ ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก การเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงเรียนที่พัฒนาเป็นห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนเน้นภาษาอังกฤษมากขึ้น โรงเรียนในเมืองขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพ มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากความคิด ความเชื่อของผู้ปกครองว่าที่มองว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองมีคุณภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กในชนบท หรือกึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้เกิดสภาพที่เด็กต่างอำเภอมีการย้ายเข้ามาเรียนในเมืองมีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนต่ำกว่า 120 คน มีจำนวนมาก

ถึงร้อยละ 30 อันเนื่องมาจากอัตราการลดลงของประชากรและถูกมองว่าด้อยคุณภาพทางการศึกษา เพราะมีจำนวนครูน้อย ครูสอนไม่ครบชั้นตามสัดส่วนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา อันเนื่องมาจากการมีครูไม่ครบชั้น ขาดบรรยากาศทางวิชาการ (ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ และคณะ, 2560) และ ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า โรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ มีสภาพปัญหาสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า โรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนืออยู่ในระดับน้อยมีปัจจัยที่เป็นปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำเว็บเพื่อจัดสรรสนเทศให้กับเด็กชนเผ่าและชุมชน โรงเรียนนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาประเมินติดตามผลการศึกษาโรงเรียนร่วมมือกับชุมชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาให้สอดคล้องกับเด็กชนเผ่าโรงเรียนน่านนโยบายสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชนเผ่า ส่วนแนวทางการจัดการศึกษานั้นโรงเรียนต้องร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์แก่เด็กชนเผ่าในชุมชน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอนได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาสำหรับเด็กชนเผ่าให้มีโอกาสทางการศึกษาทัดเทียมกับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนเมือง (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2557) จึงสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เนื่องจากครูและบุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนการศึกษาให้กับเด็กไร้สัญชาติไทยให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารงานบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ครูและบุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการของสถานศึกษาต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ สรุปได้ว่า 1) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านเงินเดือนและเลื่อนเงินเดือน ด้านการอบรมพัฒนาบุคลากร ด้านการวางแผนอัตรากำลัง และด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ตามลำดับ 2) คุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ และด้านคุณภาพของผู้เรียน ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีการบริหารงานบุคคลที่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เห็นถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคล ในการขับเคลื่อนการศึกษาและการบริหารจัดการต้องมีกำลังของครูและบุคลากรเพื่อนำไปสู่ประสพความสำเร็จของสถานศึกษา มีการให้ขวัญกำลังใจแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา การทำงานจึงมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร ควรนำผลวิจัยที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย ด้านคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ไปวางแผนการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นในด้านวิชาการหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้เด็กไร้สัญชาติไทยมีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทย เพื่อให้ได้แนวทางสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานศึกษา

แต่ละแห่ง และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ด้านเงินเดือนและเลื่อนเงินเดือน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปประยุกต์ใช้ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้เป็นไปอย่างมีความยุติธรรม โปร่งใส เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา และควรมีการศึกษาดูงานการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทยโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก สามารถนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาการบริหารงานบุคคลและคุณภาพการศึกษาของเด็กไร้สัญชาติไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณิศก์ เปลี้นดี และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2564). การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 6(2), 85-96.
- ชุมศักดิ์ อินทรักษ์. (2557). การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า โรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ชาย ขอบภาคเหนือ. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 6(1), 7-14.
- เตชิตา หมี่ทอง และคณะ . (2564). การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3. วารสารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 4(3), 23-30.
- พรศิริ ชานกัน. (2563). การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 อำเภอหนองบุญมาก จังหวัดนครราชสีมา. วารสารมหาจุฬานาครธรรม, 7(6), 295-308.
- พิพัฒน์พงษ์ พงกะพันธ์. (2564). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารบริหารการศึกษาบวบัณฑิต, 21(2), 51-57.
- ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ และคณะ. (2560). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นภาคตะวันออก. วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 12(2), 221-234.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2565). นโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2565 จาก <https://web.trat-edu.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). รายงานการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยและบุตรหลานแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Blank, E.B. (1991). A Model Job Description For Personnel Administrator position in North Carolina Public School System. North Carolina: at Greensboro.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of Psychological Testing. (5 th ed). New York : Harper.
- Elina Kilpi- Jakonen. (2014) . Citizenship and Educational Attainment amongst the Second Generation: An Analysis of Children of Immigrants in Finland. Journal of Ethnic and Migration Studies, 40(7), 1079-1096.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Education and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1967). The Human Organization: Its Management and Value. New York: McGraw- Hill.
- Pearson, K. (1920). Notes on the History of Correlation. Biometrika Trust, 13(1), 25-45.

**แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็ก
ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช***
**THE CURRICULUM MANAGEMENT GUIDELINE FINE MOTOR DEVELOPMENT
OF SPECIAL NEEDS STUDENT IN NAKHON SI THAMMARAT
SPECIAL EDUCATION CENTER**

รดา คลังทรัพย์*, บุญเลิศ วีระพรกานต์, มะลิวัลย์ โยธารักษ์

Rada Klangsap, Boonlert Weeraponkan, Maliwan Yotharak

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202055@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรของ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 3) นำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สันทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คนโดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารหลักสูตรของ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชมีกระบวนการจัดทำร่างหลักสูตร ที่ครอบคลุมความพิการของผู้เรียน ประกอบด้วยด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการประเมินหลักสูตรเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนให้มีศักยภาพเฉพาะบุคคล 2. แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับความต้องการจำเป็นพิเศษประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของแนวทาง แนวทางการดำเนินงาน การติดตามและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร มี 3 ขั้นตอน คือ (1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก (2) การบริหารหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก (3) การประเมินหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก3การนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ มีโครงสร้างตามองค์ประกอบการบริหารหลักสูตร3 ระบบ (1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษา (2) การบริหารหลักสูตร (3) การประเมินหลักสูตร ซึ่งทั้ง 3 ระบบจะต้องมีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก

คำสำคัญ : การบริหารหลักสูตร, พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก, ความต้องการจำเป็นพิเศษ

Abstract

The objectives of this research are: 1) To study the condition of the curriculum administration of Nakhon Si Thammarat provincial special education center. 2) to study the curriculum administration guidelines to promote fine motor development for children with special needs. 3) to present the curriculum administration guidelines to promote fine motor development for children with special needs. This research is qualitative research. The data were collected through in-depth interviews with 15 people. 5 key informants and a focus group of 7 experts. The statistic used content analysis. The results showed that 1. The curriculum administration conditions of Nakhon Si Thammarat special education center have a curriculum drafting process that covers learner disabilities consisting of curriculum administration and curriculum assessment to be used in teaching and learning for learners to have an individual potential. 2. The curriculum administration guidelines promote fine motor development for children with special needs. It was found that it consisted of principles and reasons, objectives of the guidelines, operational guidelines, monitoring, and evaluation. And there are 3 steps in curriculum administration: 1) Drafting an educational institution's curriculum that is consistent with the guidelines for promoting small muscle development. 2) Curriculum management that is consistent with the guidelines for promoting small muscle development. 3) Assessment of the curriculum that is consistent with the guidelines for promoting the development of small muscles. 3. The experts verified the curriculum administration guidelines promote fine motor development for children with special needs and found that regarding the focus group discussion, the guidelines have suitability, possibility, and usefulness which can be applicable. According to 3 curriculum administration components: 1) Drafting an educational institution's curriculum that is consistent with the guidelines for promoting small muscle development. 2) Curriculum management that is consistent with the guidelines for promoting small muscle development. 3) Assessment of the curriculum that is consistent with the guidelines for promoting the development of small muscles.

Keywords: curriculum management, fine motor development, special needs

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ 2551 มาตรา 3 กล่าวว่า คนพิการ บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรมสติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่ต้องได้รับการช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ, 2551) การจัดการศึกษา โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ปรับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบริเวณสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ เพื่อการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (กระทรวงทรวงศึกษาธิการ, 2564) สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จัดให้มีหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระยะแรกเริ่มของศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้

การศึกษา เพื่อพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และทักษะที่จำเป็นสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทตามสภาพความพิการ และความสามารถของแต่ละบุคคล (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2562) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน และมีความเป็นพลวัต ประกอบด้วย การร่างหลักสูตร การบริหารหลักสูตร และการประเมินผล (มารุต พัฒนาผล, 2562) เพื่อนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (รุจิรุ ภู่อาระ, 2551)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นสถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาแก่คนพิการขั้นเตรียมความพร้อมตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการจนตลอดชีวิต และจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้ดูแลคนพิการ ครู บุคลากรและชุมชน รวมทั้งการจัดสื่อ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชมีบริบทให้บริการทางการศึกษาครอบคลุมทั้งจังหวัด 9 ประเภทความพิการ ซึ่งมีการจัดการเรียนสอน 3 รูปแบบ คือ 1) รับบริการรูปแบบไป-กลับ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ 2) รับบริการรูปแบบ ไป-กลับ ในหน่วยบริการ 3) รับบริการที่บ้าน โดยใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษปีการศึกษา 2564 ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีนักเรียนทั้งสิ้น จำนวน 665 คน ให้บริการที่ศูนย์จังหวัด จำนวน 56 คน หน่วยบริการแบบไป-กลับจำนวน 332 คนและการให้บริการที่บ้าน จำนวน 277 คน (ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2564)

ข้อมูลสารสนเทศศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ประจำปีการศึกษา 2564 พบว่าประเภทความพิการที่มากที่สุดคือ บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 153 คน ที่มีปัญหาพัฒนาการด้านร่างกาย กล้ามเนื้อเล็ก การกำ การหยิบจับสิ่งของ การจับช้อน จับปากกาดินสอ หรือการติดกระดุมเป็นต้น เป็นการช่วยเหลือตนเองเบื้องต้น ถ้าผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาล่าช้าหรือไม่ตรงต่อความต้องการทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการที่ล่าช้า

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาสภาพแนวทางการบริหาร เพื่อนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้แก่ผู้มี ส่วนเกี่ยวข้อง คือ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มบริหารงานวิชาการ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และนำผลการวิจัยที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตร ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาใน 3 ลักษณะ คือ ศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย ผู้วิจัยได้ดำเนินการ วิจัยเป็น 3 ขั้นตอน

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูหัวหน้าหน่วยบริการ จำนวน 3 คน ครูด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 5 คน นักสหวิชาชีพ จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 3 คน

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ประกอบไปด้วย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน นักสหวิชาชีพ จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 1 คน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในการจัดทำแนวทาง

ขั้นที่ 3 การนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน นักวิชาการทางการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยนำรายละเอียดจากการสนทนากลุ่ม นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข จัดทำฉบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตร ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่ามี การแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรวิเคราะห์สิ่งที่กำหนดหลักสูตร กำหนดรูปแบบของหลักสูตรรายบุคคล มุ่งเน้น ให้จัดให้บริการทางการศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ตามศักยภาพรายบุคคล มีการจัดทำเอกสาร หลักสูตรมีความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์เนื้อหาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผลการบริหารหลักสูตร ของสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มี คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำข้อมูลความต้องการจำเป็นตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน (สุภาวดี บุญช่วย, 2565) เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการเตรียมการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และศึกษาการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ศึกษากรอบหลักสูตรการศึกษา ฐานสมรรถนะ แล้วจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ สารการเรียนรู้ และโครงสร้างหลักสูตร มีการตรวจสอบความเหมาะสมและคุณภาพของหลักสูตร ก่อนเสนอต่อคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติการใช้หลักสูตร สถานศึกษาการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษามีการวางแผนการประเมินหลักสูตร ให้สอดคล้องจุดมุ่งหมาย มี กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน กำหนดวิธีการเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำผลการ ประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาเสนอผู้บริหารมีผลการดำเนินงานการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาการ ประเมินหลักสูตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินมีการ วางแผนเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล มีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม การประเมินเอกสาร การจัดทำแผนการ จัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP: Individualized Education Program) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP:

Individualized Implementation Plan) บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านการศึกษา ให้ผู้ปกครองทราบถึงการวางแผน กระบวนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผลการประเมินผู้เรียน

2. การศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความจำเป็นพิเศษประกอบด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของแนวทาง แนวทางการดำเนินการ การติดตามและประเมินผล มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก มีการวิเคราะห์ กำหนดหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำความเข้าใจหลักสูตรส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก วิเคราะห์ข้อมูล จากสารสนเทศศูนย์ฯ กำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP : Individualized Education Program) สู่การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP : Individual Implementation Plan) (ไพฑูริย์ ศรีเชย, 2565) เพื่อสามารถวางแผนแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนรายบุคคล จากนั้นกำหนดรูปแบบของหลักสูตร ใช้หลักสูตรรายบุคคล (individualize curriculum) เชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ ความถนัด ความสามารถของนักเรียนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และนำมาพัฒนาเอกสารหลักสูตร โดยจัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีคุณภาพมีความเชื่อมโยงระหว่าง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล และการวัดและประเมินผลเฉพาะบุคคลจากนั้นสอบทานคุณภาพหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพของเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้นำร่อง เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรจะสามารถนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (2) การบริหารหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ขออนุมัติใช้หลักสูตร นำเอกสารหลักสูตรเสนอ เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติให้ใช้หลักสูตรแนวการสอนส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กจากนั้นจัดสัมมนาทางวิชาการในการใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ตามกระบวนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP: Individualized Education Program) ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและสิทธิผลในการดำเนินการใช้จากนั้นนำมาวางแผนการใช้หลักสูตร เตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร ด้านเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตรผู้สอน ความต้องการของผู้เรียน การจัดตารางเรียน วัสดุ สื่ออุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้การกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดและกำหนดทรัพยากรหลักสูตร จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดประกอบด้วย บุคคล สิ่งของ และงบประมาณ ให้มีความเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จากนั้นผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีหน้าที่กำหนดนโยบายและดูแลคุณภาพทางวิชาการของหลักสูตรและแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพทางวิชาการของการใช้หลักสูตร มีองค์ประกอบหลัก ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนงานวิชาการ กิจกรรมการดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร (3) การประเมินหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร วางแผนการประเมิน ออกแบบการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดกรอบการประเมิน กำหนดวิธีการเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีความถูกต้อง และสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพจากนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร วางแผนเก็บข้อมูล เตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดต่อประสานงานและนัดหมายวันเวลาสถานที่กับผู้ให้ข้อมูล การกำหนดบุคคล

ที่จะทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลเขียนรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดนำมาวิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผลการประเมินแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร รายงานผลการประเมินหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. การนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครราชสีมา พบว่าจากการนำเสนอร่างแนวทางการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครราชสีมา ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วมสนทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่ามีเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ (1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก วิเคราะห์ กำหนดหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ศึกษา ทำความเข้าใจหลักสูตรส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก วิเคราะห์ข้อมูลจากสารสนเทศศูนย์ฯ กำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) สู่การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan) ในการวางแผนแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนรายบุคคล กำหนดรูปแบบของหลักสูตร ใช้หลักสูตรรายบุคคล พัฒนาเอกสารหลักสูตร จัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีคุณภาพมีความเชื่อมโยงระหว่าง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan) และการวัดและประเมินผลเฉพาะบุคคล ตรวจสอบคุณภาพของเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้นำร่อง (2) การบริหารหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ขออนุมัติใช้หลักสูตร นำเอกสารหลักสูตรเสนอ เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติให้ใช้หลักสูตร(แนวการสอนส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก) จัดสัมมนาทางวิชาการในการใช้หลักสูตร กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา วางแผนการใช้หลักสูตร เตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร มีคู่มือการใช้หลักสูตร จัดสรรทรัพยากรในดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรดูแลคุณภาพทางวิชาการของหลักสูตร ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพทางวิชาการของการใช้หลักสูตร(3) การประเมินหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก คณะกรรมการบริหารหลักสูตร วางแผนการประเมิน ออกแบบการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดกรอบการประเมิน กำหนดวิธีการเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน วางแผนเก็บข้อมูล เตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดนำมาวิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผลการประเมิน รายงานผลการประเมินหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพ

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่องแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครราชสีมาผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรวิเคราะห์สิ่งกำหนดหลักสูตร กำหนดรูปแบบของหลักสูตรรายบุคคล มุ่งเน้นให้จัดให้บริการทางการศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ตามศักยภาพรายบุคคล มีการจัดทำเอกสารหลักสูตรมีความเชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์เนื้อหาการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล นอกจากนี้มีผลการดำเนินงานในการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษา คณะกรรมการจัดทำหลักสูตรวางแผนการปฏิบัติงาน ที่เป็นไปอย่างมีระบบ มีทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย สภาพที่ประสงค์ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาจากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำข้อมูลความต้องการจำเป็นตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ทราบถึงความต้องการในการเตรียมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และศึกษาการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ ศึกษากรอบหลักสูตรการศึกษา ฐานสมรรถนะ แล้วจัดทำร่างหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สารการเรียนรู้ และโครงสร้างหลักสูตร มีการตรวจสอบความเหมาะสมและคุณภาพของหลักสูตรก่อนเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งหลักสูตรจะประสบความสำเร็จได้จะต้องอาศัย ผู้บริหาร และการให้ความรู้กับครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องที่จะทำให้หลักสูตรสามารถใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของเรแกนและลิตวูด ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรสำเร็จรูปสำหรับนักเรียนอนุบาลในเมืองออนตาริโอ ประเทศแคนาดา โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์และใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้หลักสูตรสำเร็จรูปสำหรับโรงเรียนอนุบาลมีดังต่อไปนี้ปัจจัยเกี่ยวกับครู ได้แก่ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตร เจตคติต่อหลักสูตรและปรัชญาหลักสูตร ปัจจัยเกี่ยวกับครู ได้แก่ ความชัดเจนในหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติการ เผยแพร่แนวความคิดแนวปฏิบัติการณ์เทศและติดตามผลการให้ข้อมูลย้อนกลับ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร ได้แก่การสนับสนุนของผู้บริหารและการนิเทศติดตามผลปัจจัยเกี่ยวกับผู้เรียนได้แก่นิสัยความสามารถของผู้เรียน เจตคติของผู้เรียนต่อกิจกรรมหลักสูตรและปัจจัยเกี่ยวกับผู้ปกครองนักเรียน ได้แก่ เจตคติของผู้ปกครองต่อหลักสูตร และมีผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เป็นที่น่าเชื่อถือ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนผู้พิการให้มีศักยภาพตามความสามารถเฉพาะ ด้านการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษามีการวางแผนการประเมินหลักสูตร ให้สอดคล้องจุดมุ่งหมาย มีกำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน กำหนดวิธีการเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำผลการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาเสนอผู้บริหารมีผลการดำเนินการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาคือการประเมินหลักสูตรของสถานศึกษา สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์การประเมินมีการวางแผนเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล มีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรม การประเมินเอกสาร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP : Individualized Education Program) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP : Individualized Implementation Plan) บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ด้านการศึกษา ให้ผู้ปกครองทราบถึงการวางแผน กระบวนการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนผลการประเมินผู้เรียน ซึ่งการประเมินผลเด็กที่มีความบกพร่องจะส่งผลให้ครูทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนและสามารถพัฒนาและส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ดนยา อินจำปา, 2561) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับสำหรับผู้ดูแลเด็ก ศูนย์การศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า ผลการติดตามประเมินผลการนำความรู้เรื่องการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาของผู้ดูแลเด็กไปใช้ปฏิบัติหลังเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว 2 สัปดาห์พบว่าผู้ดูแลเด็กมีความรู้ มีทักษะและมีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารหลักสูตรพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชประกอบไปด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของแนวทางการดำเนินการ การติดตามและประเมินผล มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก มีการวิเคราะห์ กำหนดหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำความเข้าใจหลักสูตรส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก วิเคราะห์ข้อมูล จากสารสนเทศศูนย์ฯ กำหนดเป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของหลักสูตรเนื้อหาสาระการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP : Individualized Education Program) สู่ การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP : Individual Implementation Plan) เพื่อสามารถวางแผนแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียนรายบุคคล จากนั้นกำหนดรูปแบบของหลักสูตร ใช้หลักสูตรรายบุคคล (individualize curriculum) เชื่อมโยงเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ ความถนัด ความสามารถ ของนักเรียนในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และนำมาพัฒนาเอกสารหลักสูตร โดยจัดทำเอกสารหลักสูตรที่มีคุณภาพมีความเชื่อมโยงระหว่าง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล และการวัดและประเมินผลเฉพาะบุคคลจากนั้นสอบทานคุณภาพหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพของเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้นำร่อง เพื่อให้มั่นใจว่าหลักสูตรจะสามารถนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (2) การบริหารหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตร ขออนุมัติใช้หลักสูตร นำเอกสารหลักสูตรเสนอ เพื่อขอความเห็นชอบและอนุมัติให้ใช้หลักสูตรแนวการสอนส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กจากนั้นจัดสัมมนาทางวิชาการในการใช้หลักสูตร เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ตามกระบวนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP : Individualized Education Program) ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและสทธิผลในการดำเนินการใช้ ซึ่งสื่อการจัดการเรียนรู้จะมีผลเป็นอย่างมากต่อประสบการณ์ของเด็กสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เบญจวรรณ คำมา, 2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสม เพื่อพัฒนาการกล่อมเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์พัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างสื่อผสมแบบสะสมเต็มศึกษาประกอบชุดกิจกรรมที่เน้นสื่อวีดิทัศน์ เพื่อพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็กและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 ด้านความแข็งแรงในการใช้กล่อมเนื้อเล็ก ด้านความคล่องแคล่วในการใช้กล่อมเนื้อเล็ก ด้านความยืดหยุ่นในการใช้กล่อมเนื้อเล็ก และด้านการทำงานประสานความสัมพันธ์ของมือกับตาในการใช้กล่อมเนื้อเล็กจากนั้นนำมาวางแผนการใช้หลักสูตร เตรียมความพร้อมก่อนการใช้หลักสูตร ด้านเอกสารหลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตรผู้สอน ความต้องการของผู้เรียน การจัดตารางเรียน วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ แหล่งการเรียนรู้การกำกับดูแลคุณภาพหลักสูตร การประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อให้การใช้หลักสูตรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดและกำหนดทรัพยากรหลักสูตร จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดประกอบด้วย บุคคล สิ่งของ และงบประมาณ ให้มีความเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด จากนั้นผู้บริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีหน้าที่กำหนดนโยบายและดูแลคุณภาพทางวิชาการของหลักสูตรและแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารหลักสูตร กำกับดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและควบคุมคุณภาพทางวิชาการของการใช้หลักสูตร มีองค์ประกอบหลัก ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนงานวิชาการ กิจกรรมการดูแลคุณภาพการใช้หลักสูตร (3) การประเมินหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อเล็ก มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรวางแผนการประเมิน ออกแบบการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มี

การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน กำหนดกรอบการประเมิน กำหนดวิธีการเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแหล่งข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีความถูกต้องและสามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพปัญหาน้อยที่สุดโดยการกำหนดการประเมินผลนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องจะทำให้การติดตามงานเป็นระบบและสามารถแก้ไขปัญหาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกสรินทร์ วงศ์ร้อย, 2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความพิการซ้อน โรงเรียนศรีสังวาลย์เชียงใหม่ พบว่า การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ ให้มีปัญหาระดับน้อย ควรมีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรสำหรับนักเรียนพิการซ้อนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ จากนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตร วางแผนเก็บข้อมูล เตรียมความพร้อมก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การเตรียมเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การติดต่อประสานงานและนัดหมายวันเวลาสถานที่กับผู้ให้ข้อมูล การกำหนดบุคคลที่จะทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูล การบันทึกข้อมูล นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลเขียนรายงานผลการประเมินต่อผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการบริหารหลักสูตร เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามแผนที่กำหนดนำมาวิเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผลการประเมินแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร รายงานผลการประเมินหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า จากการนำเสนอร่างแนวทางการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้ทรงคุณวุฒิในการร่วม สันทนากลุ่มซึ่งทุกคนเห็นว่า มีความเหมาะสม มีความเป็น ไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ (1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก (2) การบริหารหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก (3) การประเมินหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี และธัญรัตน์ ฤกษ์ชัย, 2562) วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้พิการโดยการมีส่วนร่วม พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพมีขั้นตอนที่สอดคล้องตรงกันคือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการร่างพัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตรประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผล การทดลองใช้หลักสูตรฯ นำหลักสูตรไปทดลองใช้ และการ ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร และมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษานำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น ไปใช้เป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษอื่น ๆ ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชประกอบไปด้วย 3 ระบบ ซึ่งมีความสัมพันธ์ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างตามองค์ประกอบที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ 1) การร่างหลักสูตรของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก 2) การบริหารหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก 3) การประเมินหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับแนวทางส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของเดือนเพ็ญพร ชัยภักดี และธัญรัตน์ ภูษงค์ชัย วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้พิการโดยการมีส่วนร่วม พบว่า ในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพมีขั้นตอนที่สอดคล้องตรงกันคือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการร่าง

พัฒนาหลักสูตร การสร้างหลักสูตรประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล การทดลองใช้หลักสูตรฯ นำหลักสูตรไปทดลองใช้ และการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร และมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษานำเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น ไปใช้เป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษอื่น ๆ ต่อไป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ที่ชัดเจน 2) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาครูและบุคลากรของทางการศึกษาให้มีความพร้อมในการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการบริหารหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษากล้ามเนื้อเล็กสำหรับผู้ที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่มีความจำเป็นพิเศษ 2) การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสื่อ และเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกตามความต้องการจำเป็นพิเศษของผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้มีการสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรวงศึกษาธิการ. (2564). นโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. เรียกใช้เมื่อ 17 กรกฎาคม 2565 จาก <http://www.moe.go.th/นโยบายและจุดเน้น-2564>
- เกศรินทร์ วงศ์ร้อย. (2561). “แนวทางการบริหารหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความพิการซ้อนโรงเรียนศรีสังวาลย์ เชียงใหม่”. ใน บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ดนยา อินจำปา. (2561). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสำหรับสำหรับผู้ดูแลเด็ก ศูนย์การศึกษาพิเศษ. ใน บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- เดือนเพ็ญพร ชัยภักดี และธัญรัตน์ ภูซังค์ชัย. (2562). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้พิการโดยการมีส่วนร่วม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 21(2), 292-303.
- เบญจวรรณ คำมา. (2562). การพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ประกอบสื่อประสม เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและความคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. (2551). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก หน้า 2 (5 กุมภาพันธ์ 2551).

- ไพฑูรย์ ศรีเชย. (17 สิงหาคม 2565). หลักการบริหารงานวิชาการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช. (รดา คลังทรัพย์, ผู้สัมภาษณ์)
- มารุต พัฒนาผล. (2562). แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร. เรียกใช้เมื่อ 28 กรกฎาคม 2565 จาก www.curriculumandlearning.com
- รุจิรี ภูสาระ. (2551). การพัฒนาหลักสูตรตามแนวปฏิบัติรูปแบบการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บัค พอยท์.
- ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2564). สารสนเทศศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด นครศรีธรรมราช. เรียกใช้เมื่อ 2 สิงหาคม 2565 จาก <https://sites.google.com/view/nstsec/>
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ พ.ศ. 2562. เรียกใช้เมื่อ 9 สิงหาคม 2565 จาก <http://special.obec.go.th/HV3/page.php>
- สุภาวดี บุญช่วย. (21 ตุลาคม 2565). การบริหารงานหลักสูตรศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช. (รดา คลังทรัพย์, ผู้สัมภาษณ์)

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี : ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง*

MANAGEMENT OF MONTESSORI-BASED ALTERNATIVE SCHOOLS IN THAILAND: THE HOPE FOR COMPREHENSIVE QUALITY EDUCATION MANAGEMENT

ชญานันท์ นกัทธิราชไชย*, วิโรจน์ สุรสาคร, มณฑริกา วิฑูรชาติ, ธิดาภรณ์ เพ็งหนู

Chayanun Napatthirachanchai, Wirot Surasakhon, Mantariga Witoonchat, Thidaporn Pengnoo

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar, Thailand

*Corresponding author E-mail: wrslocal9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ นำเสนอองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ซึ่งการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกักมอนเตสซอรี โดยผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีความรู้ และคุณลักษณะ มีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมความรู้ และประสบการณ์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) นโยบายการบริหารทรัพยากร และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนจัดทำแผนงานโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้กับสมาคมมอนเตสซอรีสากล สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง มีการบริหารงานบุคคล บริหารงานงบประมาณ วางแผน และจัดหลักสูตรโดยหลักการมอนเตสซอรีในทุกแง่มุม 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โรงเรียนส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ การจัดกิจกรรม การจัดห้องเรียน และสภาพแวดล้อมตามแนวคิดมอนเตสซอรีได้อย่างเหมาะสม 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ โรงเรียนจัดเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทนแก่บุคลากรได้อย่างเหมาะสม ยกย่องชมเชยครู ระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ครู และบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ 5) การบูรณาการ การวัดและประเมินผล โรงเรียนบูรณาการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ สนับสนุนให้บุคลากรวางแผน และมีการประเมินร่วมกัน โดยใช้เครื่องมือการวัดและการประเมินที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก โรงเรียนมีการบริหารอาคารสถานที่ กำหนดนโยบายโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับ การจัดการเรียนรู้ ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้ คือการบริหารจัดการเพื่อให้โรงเรียนจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, โรงเรียนทางเลือก, แนวคิดมอนเตสซอรี, การจัดการศึกษา, คุณภาพอย่างทั่วถึง

Abstract

The alternative school based on Montessori principle is a school that combines philosophy, teaching methods, and learning management with school curriculum. The alternative

* Received February 20, 2023; Revised April 9, 2023; Accepted May 14, 2023

education based on Montessori principle was invented by Italian physician Maria Montessori, a holistic child development. The purpose of this article is to present the factors of alternative schools administration based on Montessori principle in Thailand. The authors has experience and done research about Montessori principle. The findings are summarized as follows: The factors of alternative schools administration based on Montessori Principle in Thailand include 6 components are 1) Montessori Mission. The management has the vision, knowledge and characteristics and encourages teachers to receive knowledge and experience training in order to support successful management of Montessori concept. 2) Resource Management Policy and Curriculum The school has prepared a project plan to improve the quality of education management in accordance with the Ministry of Education's policy, encouraging personnel to attend training with the International Montessori Association to build understanding for parents and human administration. Budget management, planning, and curriculum management in all aspects of Montessori. 3) Organizing the learning environment, schools promoting the use of media, activities, classrooms and environment according to Montessori concept. 4) Encouraging and encouraging schools to appropriately provide salary, welfare, and compensation to staff. Commend teachers, raise resources from parents, communities, and encourage teachers and staff. 5) Integration, measurement and evaluation. The school integrates the use of local resources. Encourage planning and joint evaluation of personnel using measurement and evaluation tools that are consistent with the purpose 6. Facilities and facilities are managed by the school. The administrative structure is clearly established, and the student support system is in accordance with the learning management. All of these elements are management so that the school can successfully manage the Montessori concept.

Keywords: Management, Alternative schools, Montessori concept, Educational administration, Quality thoroughly

บทนำ

กระแสของโรงเรียนทางเลือกเป็นที่ยอมรับ และได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยความโดดเด่น ด้านนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ก่อรูปบนฐานแนวคิด ปรัชญา วิธีการเรียนการสอน การจัดการเรียนรู้ ที่โรงเรียนได้บูรณาการแนวคิดของการศึกษาทางเลือก เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน โรงเรียนทางเลือกในประเทศไทยที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ละโรงเรียนจะมีเอกลักษณ์การจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ตามเจตนารมณ์ แนวคิด และปรัชญาการศึกษาที่ได้นำมาใช้ในการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการศึกษาทางเลือกจะมีหลายแนวคิดจากหลายประเทศ ทั้งจากตะวันตก ตะวันออก และแนวคิดของสังคมไทย แต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันของปรัชญาการศึกษาทางเลือก คือการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และธรรมชาติของผู้เรียน มุ่งเน้นความรู้เชิงประสบการณ์ ส่งเสริมศักยภาพตามความแตกต่างของผู้เรียน ด้วยความมุ่งหวังที่จะให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการเจริญเติบโต อย่างสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ มีความรู้ และคุณธรรม เป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศไทย (ชญานันท์ นกัทธิธราธิชัย, 2564)

การศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี คิดค้นโดยแพทย์หญิงมาเรีย มอนเตสซอรี (Maria Montessori) ชาวอิตาลี จากแนวคิดที่ว่าเด็กเกิดมาพร้อมความสามารถในการทำสิ่งใดก็ได้ หากเด็กทำไม่ได้ สาเหตุมีเพียงเพราะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่อำนวย หรือเพราะทำไม่ถูกวิธี ดร.มาเรีย ได้เริ่มต้นจากการศึกษา และสังเกตพฤติกรรมของเด็ก คิดค้นอุปกรณ์มาทดลองกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และได้ส่งเด็กที่อยู่ในความดูแลอายุ 8 ปี ไปทดสอบร่วมกับการสอบของเด็กปกติ ปรากฏว่า เด็กสามารถสอบผ่านการอ่าน การเขียนของรัฐ ตามเกณฑ์เด็กปกติได้ เป็นที่กล่าวขวัญกันว่าเป็น "สิ่งมหัศจรรย์ของมอนเตสซอรี" แม้เวลา จะผ่านมา 100 ปีแล้ว แต่การศึกษามอนเตสซอรีอันแสนวิเศษนี้ ยังคงได้รับการสนับสนุนจากทั่วโลก นั่นก็เพราะขั้นตอนในการเจริญเติบโตของเด็กมีความเป็นสากล ไม่เปลี่ยนแปลง การศึกษาแบบมอนเตสซอรีคือการศึกษาที่เป็นไปตามทฤษฎีการเจริญเติบโตของเด็กอันเป็นสากล (ฟูจิซากิ ทัตซึฮิโระ, 2564) โดยในปี ค.ศ. 1907 ตรงกับปี พ.ศ. 2450 ดร.มาเรีย ได้ก่อตั้งโรงเรียนที่จัดการสอนแบบมอนเตสซอรีแห่งแรก ในประเทศอิตาลี เพื่อดูแลเด็ก 3 - 7 ปี ชื่อ Casa Dei Bambini หรือ Children's House เป็นการประกาศว่า นี่คือนบ้านสำหรับเด็ก จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ปัจจุบันการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี ยังคงได้รับการสนับสนุนจากนักการศึกษา และผู้คนทั่วโลก โดยจะพบว่ามีหนังสือ มีการบรรยาย และการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี เผยแพร่ไปมากกว่า 110 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ทั้งนี้ เพราะการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี เป็นไปตามทฤษฎีการเจริญเติบโตของเด็กอันเป็นสากล ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ.1929 ศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ได้ก่อตั้งสมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI, 2022) ขึ้น มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศ เนเธอร์แลนด์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่การสอนแบบมอนเตสซอรี โดยมีสมาคมมอนเตสซอรีของประเทศต่าง ๆ เป็นเครือข่ายในการพัฒนาเผยแพร่ความรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี (Wikipedia, 2566)

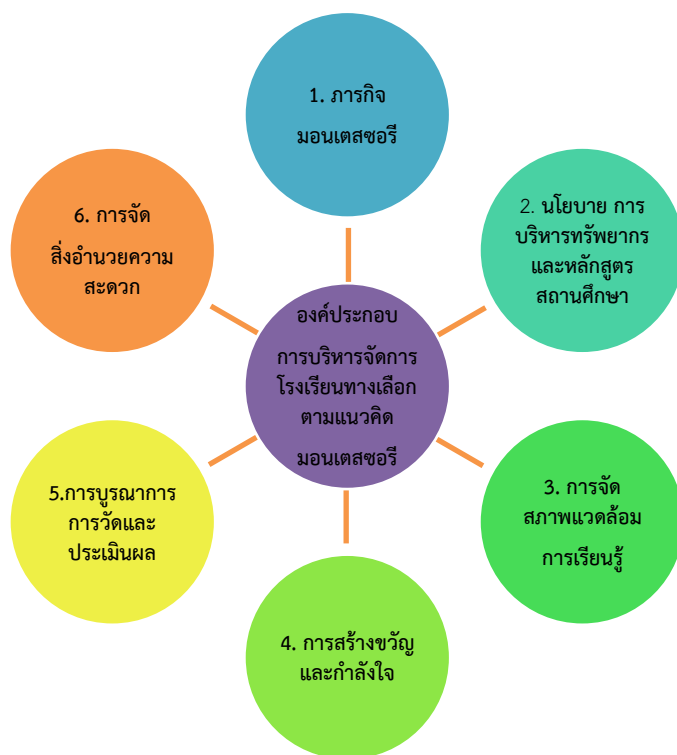
สำหรับประเทศไทย การพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี ได้พัฒนาขึ้นตามลำดับกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี โดยดำเนินโครงการพัฒนาการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้สนับสนุนโครงการนำร่องเพื่อการพัฒนาศักยภาพเด็กในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้วิธีการสอนแบบมอนเตสซอรีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 16 โรงเรียน หลังจากนั้นเป็นต้นมา หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สถาบันพัฒนา ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา (สคบศ.) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ร่วมกับสมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทย และสมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI, 2022) ได้จัดการอบรม และการประชุมเกี่ยวกับการสอนมอนเตสซอรี เพื่อให้ความรู้แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำแนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย มาใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยได้จัดทำโครงการส่งเสริม การจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ตามแนวคิดมอนเตสซอรีในบริบท สพฐ. (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) จากรายงานของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2564 มีโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 170 โรงเรียน และตามรายงานรายชื่อโรงเรียนที่ผ่านการอบรมการจัดการเรียนรู้มอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย จากสมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทย มี

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 25 โรงเรียน (ชญานันท์ นภัทรธิราชไชย, 2564)

การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย

จากประสบการณ์ที่ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือก ตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ความสำเร็จในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ประกอบด้วยหลายองค์ประกอบ จากผลการวิจัยของ ชญานันท์ นภัทรธิราชไชย เรื่อง “องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย” สามารถสรุปได้ดังนี้ องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การกิจมอนเตสซอรี 2) นโยบายการบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ 5) การบูรณาการการวัดและประเมินผล และ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย

1. ด้านการกิจมอนเตสซอรี ประกอบด้วย 1) จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี เพื่อให้กับเด็กนักเรียนได้รับการพัฒนาในองค์รวมครบทุกด้าน 2) สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน 3) มีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ 4) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เห็นคุณค่า ประโยชน์ และเป้าหมายของการศึกษาทางเลือกในการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 5) ผู้บริหารทั้งระดับกระทรวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีให้ประสบผลสำเร็จ 6) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมี

ความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีอย่างถูกต้องและเหมาะสม 7) ส่งเสริมให้ครูจัดเนื้อหาการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันตามแนวคิดมอนเตสซอรี 8) กำหนดคุณลักษณะผู้บริหารโรงเรียน คุณสมบัติเจตคติที่ดี และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 9) กำหนดคุณลักษณะครูและบุคลากรที่มีคุณวุฒิ คุณสมบัติเจตคติที่ดี และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 10) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการบริหารจัดการและนำไปสู่เป้าหมายการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีได้สำเร็จ 11) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการบริหารสามารถนำหลักการการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีมาสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ 12) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำให้ขวัญ กำลังใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูและบุคลากรในโรงเรียน 13) สนับสนุนครูในการเข้ารับการอบรมความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ จากวิทยากรตามแนวคิดมอนเตสซอรีอย่างสม่ำเสมอ 14) ส่งเสริมครูได้ช่วยเหลือผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง

2. ด้านนโยบาย การบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ / แผนพัฒนาคุณภาพ เพื่อจัดการศึกษาทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือก ตามแนวคิดมอนเตสซอรีตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียน 3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรที่ผ่านการอบรม ได้รับประกาศนียบัตรชั้นสูงระดับปฐมวัยของมอนเตสซอรีสากล 4) มอบหมายให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการ ที่สนับสนุนการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี 5) ปฏิบัติตามนโยบายการจัดการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการในการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี 6) มีการจัดประชุมชี้แจงสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี 7) แจ้งผู้ปกครองให้ทราบถึงความมุ่งมั่นของโรงเรียนในการเข้าร่วมกับสังคมและชุมชน 8) มีการใช้กระบวนการวงจรคุณภาพ PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี 9) วางแผนหลักสูตรของโรงเรียนที่ถูกสร้างขึ้น โดยหลักการมอนเตสซอรีในทุกแง่มุม 10) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับแนวคิดมอนเตสซอรีที่เหมาะสมกับพัฒนาการของนักเรียน 11) มีแผนงาน/โครงการในการพัฒนาครู เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 12) ส่งเสริมครูและบุคลากรให้เข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีกับสมาคมมอนเตสซอรีสากล (AMI : ASSOCIATION MONTESSORI INTERNATIONALE) ซึ่งจัดโดยสมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทย หรือองค์กรอื่นๆ 13) มีการจัดประชุมสัมมนาครูให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 14) มีการเชิญวิทยากรจากสมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทยหรือวิทยากรจากต่างประเทศ หรือผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงศึกษาธิการมาให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 15) ส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน 16) ปฏิบัติตามนโยบายและกฎระเบียบของภาครัฐ เพื่อส่งเสริมความเป็นอิสระในการจัดการศึกษาทางเลือกของโรงเรียน 17) บริหารงานบุคคลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 18) บริหารงานงบประมาณที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการใช้สื่ออุปกรณ์ตามแนวคิดมอนเตสซอรีที่มีขนาดเหมาะสมกับมือของเด็กในแต่ละวัย 2) จัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ครู บุคลากรและทีมงานของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้มีการเรียนรู้และมีการปฏิบัติจริงร่วมกัน 3) มีกำหนดงบประมาณด้านสื่ออุปกรณ์ตามหมวดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีไว้อย่างชัดเจน 4) จัดสภาพแวดล้อมตามแนวคิดมอนเตสซอรี โดยมีหมวดประสบการณ์ครบทั้ง 5 หมวด คือ หมวดชีวิตประจำวัน หมวดประสาทรับรู้ หมวดภาษา หมวดคณิตศาสตร์ และหมวดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ 5) จัดพื้นที่ทำงานในห้องเรียนที่อำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการเลือกพื้นที่บนโต๊ะทำงาน หรือนั่งพื้น โดยใช้เสื่อหรือพรม 6) จัดห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรีที่โปร่ง

สะอาด มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมตามความสนใจผู้เรียน และผู้เรียนสามารถเลือกงานได้ด้วยตนเอง 7) ส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน สนามเด็กเล่น สวนเกษตร หรือฟาร์มสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมตามแนวคิดมอนเตสซอรี 8) มีการกำหนดขนาดพื้นที่ห้องและสัดส่วนของครูต่อผู้เรียนให้เหมาะสม 9) ใช้กระบวนการรายงานความคืบหน้าพัฒนาการของนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักการแนวคิดมอนเตสซอรี และ 10) ส่งเสริมการจัดห้องเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรี มีชั้นวางสำหรับการจัดเก็บสื่อและอุปกรณ์อย่างเป็นระบบ หยิบใช้ง่าย

4. ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ประกอบด้วย 1) จัดเงินเดือน สวัสดิการ ค่าตอบแทนแก่บุคลากรอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมในการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) ยกย่อง ชมเชย ครูผู้สอนที่สามารถจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีที่ถูกต้องหลักการและประสบความสำเร็จ 3) เปิดโอกาสให้ครูประเมินตนเองในการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 4) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี เพื่อสร้างแรงจูงใจของครูและบุคลากรอย่างความสม่ำเสมอ 5) จัดทำแผนงานโครงการความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนหา และ 6) แนวร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้ปกครองและชุมชนในด้านงบประมาณและสื่อ

5. ด้านการบูรณาการ การวัดและประเมินผล ประกอบด้วย 1) ใช้เครื่องมือการวัดและการประเมินที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) สนับสนุนให้ผู้บริหาร/หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนวางแผนการประเมินร่วมกัน 3) ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน มาเป็นวิทยากรหรืออาสาสมัครเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่มีเชี่ยวชาญตามหมวดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีให้กับนักเรียนและ 4) มีการบูรณาการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

6. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 1) บริหารอาคารสถานที่ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี 2) จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี และ 3) กำหนดนโยบาย โครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน (ชญานันท์ นภัทร์ธัชชาธิชัย, 2564)

ความหวังการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย

ความยอดเยี่ยมของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี เป็นการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือก ได้ลงมือทำตามศักยภาพ และเสียงเรียกร้องของใจ ที่สำคัญคือสร้างแรงจูงใจ ให้เด็กได้รู้ ปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมได้ หลักสูตรมอนเตสซอรีออกแบบโดยการเลียนแบบชีวิตจริง เด็กเรียนด้วยความสุข จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีทักษะที่พร้อมสำหรับโลกแห่งความเป็นจริง (Montessori Northwest, 2022) จากผล การวิจัยของ ชญานันท์ นภัทร์ธัชชาธิชัย เรื่ององค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ตามที่กล่าวมา ซึ่งมีผลการยืนยันว่าองค์ประกอบบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และ มีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษา หรือสถานศึกษาของรัฐ และเอกชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง ในองค์ประกอบแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านภารกิจมอนเตสซอรี เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย ซึ่งการกำหนดเป้าหมายการจัดการเป็นการแปรรูปภารกิจ ให้อยู่ในรูปของจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน โดยที่วิสัยทัศน์ ทิศทาง และภารกิจขององค์กรจะถูกถ่ายทอดเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานที่สามารถวัดได้ การกำหนดเป้าหมายการจัดการชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ทำให้ผู้บริหารครูและบุคลากรถูกผลักดันให้ดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ สมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI) ได้อธิบายว่า การศึกษาแบบมอนเตสซอรี สร้างความสามารถของเด็กให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่เต็มเต็ม และมีประสิทธิภาพที่สามารถมีส่วนร่วม ในโลกได้ ทั้งที่บ้าน และในชุมชนของพวกเขา การสังเกตพัฒนาการมนุษย์ของ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยผู้ใหญ่ นำไปสู่แนวทางการศึกษาที่สนับสนุนการพัฒนาตามธรรมชาติของเด็ก ๆ โดยให้ทักษะและการสนับสนุนเพื่อบรรลุศักยภาพสูงสุดในชีวิต ด้วยรากฐานทางอารมณ์ พฤติกรรม และศีลธรรม ที่เข้มแข็ง เด็ก ๆ จะกลายเป็นผู้เรียนที่มีแรงจูงใจ กระตือรือร้น และเป็นอิสระที่พร้อมสำหรับโลกแห่งความเป็นจริง (Association Montessori Internationale : AMI, 2022) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ อธิบายว่า การสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ตามความสนใจ ความต้องการ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งการนำการสอนแบบมอนเตสซอรีไปใช้ในโรงเรียน ทำให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านสูงขึ้น (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

2. ด้านนโยบาย การบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ หนึ่งในกระบวนการบริหารของผู้บริหาร เนื่องจากในการกำหนดนโยบายขององค์กรนั้นต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความเป็นจริงขององค์กร และสังคมเป็นสำคัญ เมื่อได้มีการกำหนดนโยบายขององค์กรแล้ว จะต้องทำการกำหนดแผนงานขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางไปดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดขึ้นมาการดำเนินงานตามนโยบายขององค์กรว่าจะประสบความสำเร็จนั้นต้องสอดคล้องกับนโยบายที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ อธิบายว่า นวัตกรรมการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแบบองค์รวม เน้นความเป็นมนุษย์โดยมีมุมมองเรื่องโลก มนุษย์ และผลที่ได้กับผู้เรียนสัมพันธ์กัน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้สนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี โดยได้ดำเนินการโครงการพัฒนาการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย ตามหลักสูตรสมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

3. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรี ให้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมเด็กหรือผู้เรียนให้ได้พัฒนาศักยภาพอย่างสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารครู และบุคลากร จะต้องจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งผลต่อผลสำเร็จตามเป้าหมายการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรี สอดคล้องกับ เวนด์ลิน เจ แม็ค (Gwendolyn J Mak) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของมอนเตสซอรีสมัยใหม่ โดยการรวบรวมแนวคิด/คำตอบของผู้เข้าร่วมเกี่ยวกับองค์ประกอบของมอนเตสซอรี ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของมอนเตสซอรีสมัยใหม่ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมที่เตรียมไว้อย่างดี บอกความพร้อมของห้องเรียนที่สอดคล้องกับมุมมองหรือแนวปฏิบัติตามเจตนาของ กลุ่มสังคมมอนเตสซอรีอเมริกัน (American Montessori Society : AMS) เป็นห้องเรียนที่บ่งชี้ความเป็นอิสระ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนี้ จะครอบคลุมตัวอาคาร ภายในและภายนอกห้องเรียน พื้นที่สำหรับนักเรียนที่จะเก็บอุปกรณ์กลางแจ้ง รวมถึงบรรยากาศที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ เช่น พฤติกรรมของครู ความสงบหรือการใช้เสียงที่เงียบของคณะครู ซึ่งมอนเตสซอรีสมัยใหม่หลายแห่งจะจัดพื้นที่เฉพาะให้นักเรียนแก้ไขข้อขัดแย้งเอง 2) สื่ออุปกรณ์มีขนาดเล็กเหมาะสมกับนักเรียน (Gwendolyn J Mak, 2014)

4. ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ เป็นการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร สิ่งสำคัญอยู่ที่ความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ เพราะทุกคนย่อมมีเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกัน แม้ว่าจะอยู่ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องที่คอยตอบสนองต่อคำสั่งของหัวหน้างาน ซึ่งบางครั้งจะมีแรงกดดัน ความเครียดเรื่องคุณภาพของงาน ความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมงาน และปัญหาส่วนอื่น ๆ อีกทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้แนวคิดที่จะให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขพร้อมกับสามารถลดความกังวลอื่น ๆ ลงไปด้วยการสร้างขวัญและกำลังใจซึ่งเป็นรากฐานของสภาวะจิตใจของบุคคลที่แสดงออกด้วยความสนใจ หรือกระตือรือร้นในการทำงาน ขวัญและกำลังใจเป็นเสมือนแกนแท้ของความรู้สึกที่จะอุทิศกายและใจในการทำงานให้กับองค์กร และสอดคล้องกับ ดาเมเซีย เดนิซ สตาร์ลิง (DaMesia Denise Starling) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความถูกต้องของการดำเนินการโครงการอนุบาลมอนเตสซอรีของประถมศึกษาเมือง ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อความถูกต้องของการดำเนินการโครงการอนุบาลมอนเตสซอรีของประถมศึกษาเมือง พบว่า 1) การสนับสนุนด้านการบริหารและการสร้างขีดความสามารถสำหรับโครงการอนุบาลมอนเตสซอรีนี้ นั่นคือผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารจำเป็นต้องมีการพัฒนา 2) ความพร้อมของสื่อและทรัพยากรมอนเตสซอรีขั้นสูง 3) การฝึกสอนโดยเพื่อนสนับสนุนครือมือใหม่โดยการแนะนำ เป็นพี่เลี้ยง เป็นการพัฒนาความร่วมมือของผู้ร่วมงาน 4) การนำวิธีมอนเตสซอรีไปปฏิบัติอย่างถูกต้อง แม่นยำและสม่ำเสมอ ความรู้ความเข้าใจรูปแบบการเรียนรู้ตามแนวคิดมอนเตสซอรีของผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด 5) การพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องและตรงเป้าหมาย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรร่วมมือกันทำงาน โดยมีเป้าหมายตามปรัชญามอนเตสซอรี (Starling Denise DaMesia, 2018)

5. ด้านการบูรณาการ การวัดและประเมินผล ถือเป็นเครื่องมือสำคัญขององค์กรที่ช่วยชี้วัดความสำเร็จได้ การประเมินนี้เป็นวิธีการวัดผลทางการปฏิบัติงานของพนักงานทั้งในเรื่องความสามารถในการทำงานไปจนถึงศักยภาพที่ช่วยให้บริษัทประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น แล้วการประเมินผลการปฏิบัติงานนี้ยังถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางอาชีพ ที่สำคัญขององค์กรด้วย ดังเช่น สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้แนวคิดที่ว่า ครูที่สอนแบบมอนเตสซอรี บทบาทหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือ ประเมินผลการดำเนินงานประจำภาค หรือประจำปี เพื่อรายงานการพัฒนาเด็กให้ผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินมาวางแผน แก้ไข พัฒนางาน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

6. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบโรงเรียนทางเลือกจะต้องจัดเตรียมสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของเด็กแต่ละคน เพราะจะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กรณิการ์ บัทท์ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับโครงการบริหารจัดการมอนเตสซอรีในโรงเรียนไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาตัวบ่งชี้มีส่วนสนับสนุนสำหรับโครงการบริหารจัดการมอนเตสซอรีในโรงเรียนไทยอย่างมาก ตัวชี้วัดสี่ด้านคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้ใหญ่เตรียมพร้อมมอนเตสซอรี 2) การเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 3) การวางแผน การดำเนินการและการประเมิน หลักสูตรมอนเตสซอรี 4) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุง วิสัยทัศน์ ความเป็นผู้นำ และ การสนับสนุนเด็ก โดยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เตรียมไว้เป็นพื้นที่ที่สำคัญที่สุด โดยสภาพแวดล้อมมีความสวยงาม การดูแลรักษาอย่างดี มีระเบียบและจัดให้มีสิ่งจูงใจให้ทำกิจกรรม ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของ ตัวบ่งชี้หลักในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) สิ่งแวดล้อมถูกจัดระเบียบตามหลักการของมอนเตสซอรีและเสนอโอกาส ในการเรียนรู้ที่หลากหลายและในร่ม/กลางแจ้ง 2) ครูใช้กระบวนการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่ เข้ากันได้กับหลักการมอนเตสซอรี 3) ครูใช้การสังเกตเป็นเครื่องมือสำคัญในการไตร่ตรองและการวางแผนโปรแกรม และ 4) โรงเรียนสนับสนุนภารกิจมอนเตสซอรีที่กว้าง

ขึ้นและดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของครูคือต้องเป็นผู้ที่มีการสังเกต เพราะการสังเกตเป็นรากฐานที่สำคัญ ของวิธีมอนเตสซอรี ทำให้ครูสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กได้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการฝึกมอนเตสซอรี (กรรณิการ์ บัณฑ์, 2561)

สรุป

จากการนำเสนอองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การกักมอนเตสซอรี 2) นโยบายการบริหารทรัพยากรและหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 4) การสร้างขวัญและกำลังใจ 5) การบูรณาการการวัดและประเมินผล และ 6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย มีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ครอบคลุมสอดคล้องกับทฤษฎี หลักการ ได้เห็นประโยชน์อันทรงคุณค่าของการจัดการศึกษาตามแนวคิดมอนเตสซอรีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์อย่างมากมายมหาศาล จนเกิดความหวังว่าปรัชญามอนเตสซอรีจะพัฒนาขยายผลสู่โรงเรียนที่จัดประสบการณ์ให้เด็ก ๆ ระดับปฐมวัยทั่วประเทศ รวมทั้งขยายการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา และเป็นที่น่ายินดี ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 ประเทศไทย จะเป็นเจ้าภาพการจัดงานการประชุมวิชาการมอนเตสซอรีนานาชาติ ครั้งที่ 29 (The 29th International Montessori Congress 2023) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่ายมอนเตสซอรีนานาชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานประชุม “มอนเตสซอรี” ประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในการนี้ การสนับสนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สมาคมมอนเตสซอรีแห่งประเทศไทย และสมาคมมอนเตสซอรีสากล (Association Montessori Internationale : AMI) คือหน่วยงานสำคัญในการขับเคลื่อน อย่างไรก็ตาม พลังสำคัญในการดูแลเด็กคือความมุ่งมั่นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร รวมทั้งผู้ปกครอง เพราะคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการศึกษามอนเตสซอรีให้ประสบความสำเร็จ “การบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือกตามแนวคิดมอนเตสซอรี ความหวังการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง”

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ บัณฑ์. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับโครงการบริหารจัดการมอนเตสซอรีในโรงเรียนไทย. วารสารมหาวิทยาลัยบูรพา, 12(1), 61-68.
- ชญานันท์ นัทธธีรชาญไชย. (2564). องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนทางเลือก ตามแนวคิดมอนเตสซอรีในประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พจิชาทิ ทัดชีอีโระ. (2564). บ้านมอนเตสซอรีสำหรับเด็กวัย 3 - 6 ขวบ. กรุงเทพมหานคร: แชนด์คล็อกบุ๊กส์.
- สำนักบริหารงานการศึกษาภาคบังคับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). คู่มือการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยตามแนวคิดมอนเตสซอรี ในบริบท สพฐ. เล่ม 1 รู้และเข้าใจ มอนเตสซอรี : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- Association Montessori Internationale : AMI. (2022). The Montessori Difference. Retrieved September 20 , 2022 , from https://montessori--ami-org.translate.goog/aboutmontessori?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=th&_x_tr_hl=th&_x_tr_pto=sc

- Gwendolyn J Mak. (2014). Characteristics of Modern Montessori. In the degree of. Dissertation Master of Science Educational Psychology at George Mason. University of Virginia: United States.
- Montessori Northwest. (2022). What is Montessori Education? Retrieved September 21 , 2022, from <https://montessori-nw.org/about-montessori-ducation/#whyteachmontessori>
- Starling Denise DaMesia. (2018). Fidelity of Implementation of an Urban Elementary Montessori Kindergarten Program. In Dissertation for the Doctor degree to. Walden University: United States.
- Wikipedia. (2566). สมาคมมอนเตสซอรีสากล. Retrieved กุมภาพันธ์ 15 , 2566, from https://hmong.in.th/wiki/Association_Montessori_Internationale

**แนวทางการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนเครือข่าย
ผ่านระบบการนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช***

**DEVELOPMENT GUIDELINES FOR STUDENT TEACHERS WITH A NETWORK
OF SCHOOLS THROUGH AN EDUCATIONAL SUPERVISION SYSTEM,
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY,
NAKHON SI THAMMARAT CAMPUS**

ศักดิ์ดา หารเทศ, อนุชิต ปราบพาล*, ทิพย์วรรณ จันทรา

Sakda Hanthet, Anuchid Prabparn, Tippawan Chantra

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: anuchid.prab@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การพัฒนาคุณภาพครูเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคุณภาพครูไม่เพียงแต่ให้การศึกษาที่ดีเท่านั้น แต่ต้องส่งเสริมทักษะที่สำคัญและความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในการก้าวเข้าสู่ความเป็นครูมืออาชีพในอนาคต วิธีหนึ่งที่จะทำให้บรรลุผลได้คือการจัดให้มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาวิชาชีพครู เป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้ทดลองใช้ความรู้ทางทฤษฎีในสภาพแวดล้อมจริง ประสบการณ์เชิงปฏิบัติมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมให้กับนิสิต สำหรับการเผชิญสถานการณ์จริงในการจัดการเรียนรู้ในอนาคต ซึ่งแน่นอนว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครูผู้ฝึกอาจต้องเผชิญกับปัญหาที่ไม่คาดคิด เพื่อไม่ให้นิสิตรู้สึกโดดเดี่ยวในการเผชิญกับปัญหาเพียงลำพัง จึงมีการกำหนดให้หลักสูตรแต่ละหลักสูตร ติดตามกำกับดูแลให้คำปรึกษาแก่นิสิตของตนจึงเกิดเป็นระบบการนิเทศขึ้น ระบบการนิเทศเป็นระบบที่ช่วยเหลือนิสิตเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงคอยแนะนำให้คำปรึกษาช่วยในการวางแผนงาน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ให้คำแนะนำในด้านการสอน การปฏิบัติตนในสถานศึกษา และด้านอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าระบบการนิเทศนั้นเป็นระบบที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากบริบทแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน ทำให้สภาพปัญหาที่เจอก็ย่อมต่างกันไปด้วย การนิเทศจึงเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนานิสิตได้เป็นอย่างดี ในการนิเทศแต่ละครั้งจะเห็นถึงพัฒนาการของนิสิตที่เปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งด้านการจัดการเรียนรู้และด้านอื่น ๆ หลักจากที่ได้รับคำปรึกษาและข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การพัฒนา, นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู, ระบบการนิเทศ,

Abstract

Developing the quality of teachers is an important part of educational development. Improving the quality of teachers not only provides good education, but also promotes

* Received February 25, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 20, 2023

important skills and knowledge necessary for future professional teaching careers. One way to achieve this is to provide professional teaching experience in educational settings. Professional teaching experience is an important component of vocational education and allows students to apply theoretical knowledge in real-world situations. This hands-on experience is crucial in preparing students for real-life situations in future teaching careers. However, teachers in training may face unexpected problems during their teaching experience, and it is important to provide guidance and support to prevent them from feeling isolated. Therefore, each curriculum is designed to provide guidance and counseling to students, creating a mentoring system. The mentoring system helps students plan their learning strategies, design teaching methods, and provide guidance in teaching, school management, and other areas. It is evident that the mentoring system is of great importance due to the variety of problems that may arise in different educational contexts. The mentoring system helps to develop students' skills and knowledge and each mentoring session demonstrates the continuous improvement of students' learning and other skills, based on feedback and suggestions from relevant stakeholders.

Keywords: Development, Student Teachers, Educational Supervision System

บทนำ

การพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นส่วนสำคัญของการเติบโตทางวิชาการและวิชาชีพ การร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายผ่านระบบการนิเทศสามารถช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่าซึ่งช่วยเพิ่มพูนทักษะและความรู้ วิชาชีพครูจัดว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะเป็นวิชาชีพที่เป็นพื้นฐานของวิชาทั้งปวง วิชาต่าง ๆ ล้วนถูกถ่ายทอดและส่งผ่าน ผ่านผู้ส่งสารที่เรียกว่าครูทั้งสิ้น อีกทั้งผู้ที่เป็นครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ต้องอุทิศตนเสียสละต่อหน้าที่การงาน เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างสูงส่ง อดทนอดกลั้นต่อสิ่งที่จะต้องกระทบจิตใจ ด้วยเหตุนี้เองคำว่าครู จึงมีผู้ให้คำนิยามไว้ว่า ครู หรือ ครู มีที่มาจากภาษาบาลีที่แปลว่าหนัก หนักเพราะต้องแบกรับอนาคตของผู้อื่น หนักเพราะต้องแบกรับความหวัง หนักเพราะมีเรื่องต้องให้หนักใจอยู่ตลอดเวลา ที่ผ่านมาระทรวงศึกษาธิการได้มีการพัฒนาส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน ปัจจุบันหลักสูตรครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรจากเดิม 5 ปี ปรับเป็น 4 ปี และให้องค์กรวิชาชีพครูหรือคุรุสภาเป็นผู้ควบคุมมาตรฐาน (อมสิน จตุพร, 2561) โดยให้มีการประเมินมาตรฐานความรู้และมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน ตามลำดับ 1) มาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพ หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีเพียงพอที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพได้ 2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ หรือการแสดงพฤติกรรม การปฏิบัติงาน และการพัฒนางาน ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษา รวมทั้งต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองให้มีทักษะ หรือความชำนาญสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง 3) มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายความว่า จรรยาบรรณของวิชาชีพที่กำหนดขึ้นเป็นแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตน ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา รวมทั้งผู้ต้องการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องยึดถือปฏิบัติตาม เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาแก่ผู้รับบริการและสังคม อันจะ

นำมาซึ่งเกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ” (ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2566, 2566)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ เพราะนิสิตจะได้เรียนรู้และฝึกประสบการณ์จากสถานที่จริง เห็นบริบทของการศึกษา และความหลากหลายของผู้เรียน ฝึกทักษะการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ได้ทดลองวิธีการจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ๆ เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ที่ผ่านมามีการกำหนดให้นิสิตจะต้องออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี และต้องอยู่ในความดูแลของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์อย่างใกล้ชิด ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมกันพัฒนานิสิตให้เป็นผู้มีความสามารถและศักยภาพตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาต่างต้องร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนานิสิต เพราะผู้ที่ต้องใช้บัณฑิตนั้นคือสถานศึกษามหาวิทยาลัยเองก็ต้องผลิตบัณฑิตให้ตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ดังนั้นทั้งสองส่วนจึงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน

ความสำคัญของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

“Learning by doing” การเรียนรู้โดยการลงมือทำเป็นแนวคิดทฤษฎีของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) เป็นทฤษฎีที่ถูกพูดถึงอย่างแพร่หลาย เพราะมีความเป็นจริงและเห็นผลเชิงประจักษ์ว่าการลงมือทำนั้นส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังสามารถช่วยในการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว เพราะผู้เรียนได้รับประสบการณ์ผ่านการเผชิญสถานการณ์จริง (ทิตนา เขมมณี, 2545) และต้องอาศัยทักษะการแก้ปัญหา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นสิ่งสำคัญและขาดไม่ได้ เพราะวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงที่ต้องอาศัยทักษะและประสบการณ์ ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ การออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนี้เองจะช่วยให้ครูมีศักยภาพที่พร้อมต่อการปฏิบัติหน้าที่ครูในอนาคต และได้สัมผัสประสบการณ์ภาคสนามจากระหว่างเรียนมีผู้ชี้แนะให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษา ค่อยแก้ไขปัญหต่าง ๆ ทำให้นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู้ว่าไม่โดดเดี่ยวและพร้อมจะเผชิญกับปัญหา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนี้เองจะตอบโจทย์ในเรื่องการพัฒนาบัณฑิตให้ตรงตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความทักษะเพียบพร้อม ทั้งด้านความรู้และคุณธรรม ตรงตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562 ให้สถาบันอุดมศึกษานำไปปรับปรุงหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บัณฑิตมีคุณภาพและมีระดับมาตรฐานใกล้เคียงกัน จึงได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) ขึ้นโดยมีรายละเอียดที่สำคัญดังนี้ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562, 2562)

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย

1.1 มีค่านิยมร่วม ตระหนักและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการทำงานของครู การพัฒนาความรู้ถึงตัวตนความเป็นครูและมีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่เข้มแข็ง มีจิตบริการต่อวิชาชีพครูและชุมชน

1.2 เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณครูและยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ปฏิบัติหน้าที่ตามอุดมการณ์ความเป็นครูด้วยความรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริตรับผิดชอบต่อวิชาชีพ อุทิศตนและทุ่มเทในการเอาใจใส่ สร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาการเรียนรู้และผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน มีความพอเพียงและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ

1.3 เป็นผู้เรียนรู้และฉลาดรู้ และมีปัญญา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดขั้นสูงมีความรอบรู้ด้านการเงิน สุขภาพ สนทริยภาพ วัฒนธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลกการสร้างสัมมาชีพและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม มีความเพียร มุ่งมั่น

มานะ บากัน ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่เรียนรู้และรอบรู้ ทันสมัย
ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

1.4 เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้และทักษะศตวรรษที่ 21 มีความสามารถคิดวิเคราะห์การ
คิดขั้นสูง มีความฉลาดดิจิทัล ทักษะการทำงานเป็นทีม มีทักษะข้ามวัฒนธรรม รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ
สมัยใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก มีส่วนร่วมในการพัฒนาความก้าวหน้าให้กับวิชาชีพครูสามารถ
แสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ งานวิจัย และสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนา ตนเองผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพตาม
ความแตกต่างระหว่างบุคคล

1.5 เป็นผู้มีความสามารถสูงในการจัดการเรียนรู้ เป็นผู้มีความสามารถในการจัดเนื้อหาสาระ
ออกแบบกิจกรรม วางแผนและจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้และมีความสุขในการเรียน โดยใช้ศาสตร์การสอน รวมถึงวิธีการใช้เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการ
เรียนรู้ที่หลากหลาย สื่อ แหล่งเรียนรู้ ชุมชน ภูมิปัญญาในชุมชนที่เหมาะสมกับสาระวิชาและผู้เรียนที่มีความ
แตกต่างกัน สามารถบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ ข้ามวัฒนธรรม และการวิจัย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการ
จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศาสตร์การสอน ความรู้ เนื้อหาสาระ และเทคโนโลยี (TPCK) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
ของผู้เรียน ตลอดจนนำไปใช้ในการ แก้ไขปัญหา พัฒนานตนเอง ผู้เรียนและสังคม

1.6 เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และใส่ใจสังคม มีความรักชาติ รักท้องถิ่น มีจิตสำนึกไทยและจิตสำนึก
สากล รู้คุณค่าและมีส่วนร่วมในการพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น มีจิต
อาสาและดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความยุติธรรมและมีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความ
ถูกต้องรู้ถูก รู้ผิด รู้ชอบ ชั่ว ดี กล้าปฏิเสธและต่อต้านการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เคารพสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรี
ความเป็นมนุษย์ มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกรวมทั้งมีคุณลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพครู
ตามที่คุรุสภากำหนด

2. มาตรฐานผลการเรียนรู้

2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

2.1.1 รัก ศรัทธาและภูมิใจในวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณและอุดมการณ์ความเป็นครู และ
ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2.1.2 มีจิตอาสา จิตสาธารณะ อดทนอดกลั้น มีความเสียสละ รับผิดชอบและซื่อสัตย์ต่อ
งานที่ได้รับมอบหมายทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ และสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ประพฤติตนเป็น
แบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ และเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.3 มีค่านิยมและคุณลักษณะเป็นประชาธิปไตย คือ การเคารพสิทธิ และให้เกียรติคน
อื่นมีความสามัคคีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ใช้เหตุผลและปัญญาในการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจ

2.1.4 มีความกล้าหาญและแสดงออกทางคุณธรรมจริยธรรม สามารถวินิจฉัย จัดการ
และคิดแก้ปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมด้วยความถูกต้องเหมาะสมกับสังคม การทำงานและสภาพแวดล้อมโดย
อาศัยหลักการ เหตุผลและใช้ดุลยพินิจทางค่านิยม บรรทัดฐานทางสังคม ความรู้สึกของผู้อื่นและประโยชน์ของ
สังคมส่วนรวม มีจิตสำนึกในการดำรงความโปร่งใสของสังคมและประเทศชาติ ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันและความ
ไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ข้อมูลบิดเบือน หรือการลอกเลียนผลงาน

2.2 ด้านความรู้

2.2.1 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาสาระด้านวิชาชีพของครู อาทิ
ค่านิยมของครู คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณ จิตวิญญาณครู ปรัชญาความเป็นครู จิตวิทยาสำหรับครู จิตวิทยา
พัฒนาการ จิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนรู้และช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนหลักสูตรและ

วิทยาการจัดการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารการศึกษาและการเรียนรู้ การวัดประเมินการศึกษาและการเรียนรู้ การวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนและภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับครู ทักษะการนิเทศและการสอนงาน ทักษะเทคโนโลยีและดิจิทัล ทักษะการทำงานวิจัยและวัดประเมิน ทักษะการร่วมมือสร้างสรรค์ และทักษะศตวรรษที่ 21 มีความรู้ ความเข้าใจในการบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติจริงและการบูรณาการข้ามศาสตร์ อาทิ การบูรณาการการสอน (Technological Pedagogical Content Knowledge: TPCK) การสอนแบบบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี กระบวนการทางวิศวกรรมและคณิตศาสตร์ (Science Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) และมีความรู้ในการประยุกต์ใช้

2.2.2 มีความรอบรู้ในหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาวิชาที่สอน สามารถวิเคราะห์ความรู้และเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง สามารถติดตามความก้าวหน้าด้านวิทยาการและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีผลลัพธ์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระด้านมาตรฐานผลการเรียนรู้ด้านความรู้ของแต่ละสาขาวิชาตามเอกสารแนบท้าย

2.2.3 มีความรู้ เข้าใจชีวิต เข้าใจชุมชน เข้าใจโลกและการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม สามารถเผชิญและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตน พัฒนางานและพัฒนาผู้เรียน

2.2.4 มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารตามมาตรฐาน

2.2.5 ตระหนักรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน พัฒนาผู้เรียน พัฒนางานและพัฒนาชุมชน

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา

2.3.1 คิด ค้นหา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง และประเมินข้อมูล สื่อ สารสนเทศจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายอย่างรู้เท่าทัน เป็นพลเมืองตื่นรู้ มีสำนึกสากล สามารถเผชิญและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล เทคโนโลยีข้ามแพลตฟอร์ม (Platform) และโลกอนาคต นำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและวินิจฉัยแก้ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงความรู้ หลักการทางทฤษฎี ประสบการณ์ภาคปฏิบัติ ค่านิยม แนวคิด นโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ บรรทัดฐานทางสังคมและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 สามารถคิดริเริ่มและพัฒนางานอย่างสร้างสรรค์

2.3.3 สร้างและประยุกต์ใช้ความรู้จากการทำวิจัยและสร้างหรือร่วมสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างหรือร่วมสร้างนวัตกรรม รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนและสังคม

2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

2.4.1 เข้าใจและใส่ใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น มีความคิดเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และทางสังคม

2.4.2 ทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและคนในชุมชน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

2.4.3 มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อตนเอง ต่อผู้เรียน ต่อผู้ร่วมงาน และต่อส่วนรวม สามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาตนเอง กลุ่มและระหว่างกลุ่มได้อย่างสร้างสรรค์

2.4.4 มีภาวะผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพ มีความเข้มแข็งและกล้าหาญทางจริยธรรม สามารถชี้นำและถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนและสังคมอย่างสร้างสรรค์

2.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

2.5.1 มีทักษะการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ การสังเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อเข้าใจองค์ความรู้ หรือประเด็นปัญหาทางการศึกษาได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

2.5.2 สื่อสารกับผู้เรียน พ่อแม่ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและสังคม และผู้เกี่ยวข้องกลุ่มต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสามารถเลือกใช้การสื่อสารทางวาจา การเขียน หรือการนำเสนอด้วยรูปแบบต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีการสื่อสารหรือนวัตกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม

2.5.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูลหรือความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การทำงานการประชุม การจัดการและสืบค้นข้อมูลและสารสนเทศ รับและส่งข้อมูลและสารสนเทศโดยใช้ดุลยพินิจที่ดีในการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและสารสนเทศ อีกทั้งตระหนักถึงการละเมิดลิขสิทธิ์และการลอกเลียนผลงาน

2.6 ด้านวิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้

2.6.1 สามารถเลือกใช้ปรัชญาตามความเชื่อในการสร้างหลักสูตรรายวิชา การออกแบบเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและเทคโนโลยีการสื่อสาร การวัดและประเมินผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แหล่งการเรียนรู้แบบเปิดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทที่ต่างกันของผู้เรียนและพื้นที่

2.6.2 สามารถในการนำความรู้ทางจิตวิทยาไปใช้ในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบกิจกรรม การจัดเนื้อหาสาระ การบริหารจัดการ และกลไกการช่วยเหลือ แก้อาและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ที่ตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และศักยภาพของผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งผู้เรียนปกติและผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางกาย

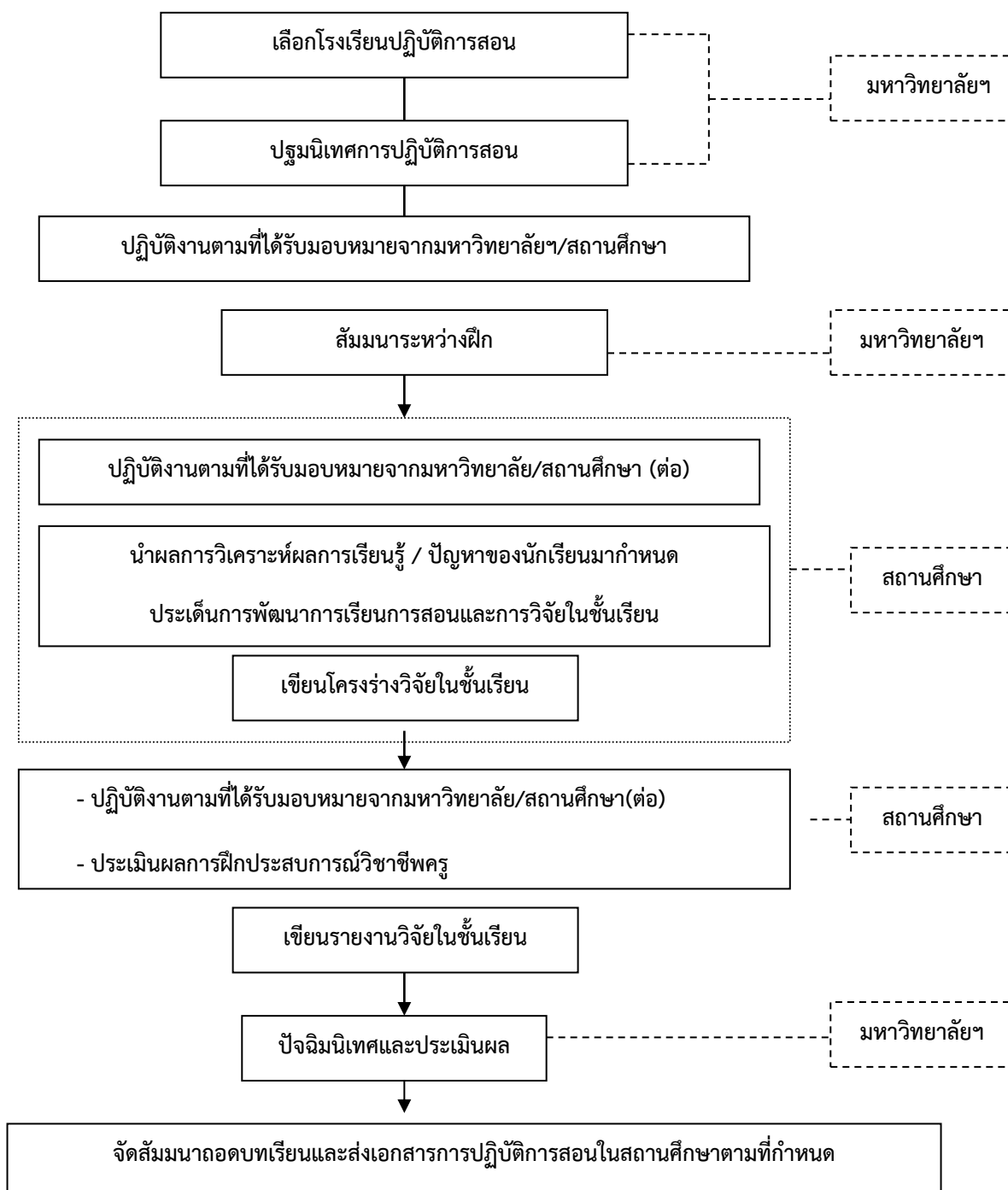
2.6.3 จัดกิจกรรมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ เรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและการทำงานในสถานการณ์จริง ส่งเสริมการพัฒนาการคิด การทำงาน การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น โดยบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้และคุณธรรม จริยธรรม สามารถประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน แก้ไขปัญหา และพัฒนา ด้วยความความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และรับผิดชอบต่อผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนสำคัญที่สุด

2.6.5 สร้างบรรยากาศ และจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน แหล่งวิทยาการ เทคโนโลยี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการประสานงานและสร้างความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่ออำนวยความสะดวกและร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ มีปัญญารู้คิดและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องให้เต็มตามศักยภาพ

2.6.5 สามารถจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีทักษะศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการเรียนรู้ทักษะการรู้เรื่อง ทักษะการคิด ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานแบบร่วมมือ ทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทักษะเทคโนโลยี และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำทักษะเหล่านี้ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาตนเอง

ลำดับขั้นตอนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

มหาวิทยาลัยเลือกโรงเรียนที่มีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดว่าด้วยเกณฑ์ในการเลือกสถานศึกษาที่สามารถเป็นสถานศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้ จัดทำ MOU ร่วมกันเพื่อเป็นโรงเรียนเครือข่ายสำหรับเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้กับนิสิต และนิสิตที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องดำเนินการและปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช, 2562)

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย เพราะเป็นช่วงที่นิสิตต้องออกไปปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง คือ โรงเรียนที่เป็นซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช, 2562)

1. ผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งสามารถจำแนกบทบาทหน้าที่ได้ ดังนี้

- 1) ทำความเข้าใจกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต
- 2) ให้การปฐมนิเทศแก่นิสิต โดยแนะนำให้รู้จักบุคลากร สถานที่ ฯลฯ และมอบหมายงานที่นิสิตต้องปฏิบัติ
- 3) พิจารณาคัดเลือก ครูพี่เลี้ยงตามเกณฑ์ในคู่มือฝึกเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติและประสบการณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งมีความตั้งใจที่จะเป็นครูพี่เลี้ยงที่ดี
- 4) ดูแลและจัดสวัสดิการที่จำเป็นแก่นิสิต
- 5) ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และการปฏิบัติตนของนิสิต
- 6) แนะนำนิสิต ให้รู้จักบุคคลและสถานที่ในท้องถิ่น ตลอดจนร่วมกิจกรรมของท้องถิ่นตามสมควรแก่โอกาส
- 7) มอบหมายงานในหน้าที่ให้กับครูพี่เลี้ยง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 8) กำกับ ดูแล ติดตาม และให้คำปรึกษากับครูพี่เลี้ยงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 9) ดูแลการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของครูพี่เลี้ยง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามระเบียบ
- 10) ร่วมมือกับ มหาวิทยาลัยในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนและการดำเนินงานของนิสิต
- 11) ประสานงานกับมหาวิทยาลัย หรือ อาจารย์นิเทศก์ของคณะฯ เกี่ยวกับการเนิงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 12) ให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นแก่มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการจัดการและการดำเนินงานเพื่อพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 13) เมื่อมีเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับนิสิตอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่โรงเรียน หรือ มหาวิทยาลัย แจ้งให้คณะ/มหาวิทยาลัย ทราบโดยเร็ว
- 14) ร่วมประชุมกับมหาวิทยาลัยรับทราบนโยบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ
- 15) ควรมีการติดตามการเรียนการสอนหรือสังเกตการณ์การสอนร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ อย่างน้อย 1 ครั้ง
- 16) ให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งสนับสนุนการทำงานของนิสิตด้านกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนหรือนักเรียน หรืออาจนำเสนอผลงานส่วนใดส่วนหนึ่งของโรงเรียนให้นิสิตได้ดำเนินการโดยมีงบประมาณสนับสนุน
- 17) ลงนามเพื่อรับรองการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตในเอกสารตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

2. ครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียน หมายถึง บุคลากรประจำการที่ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล ช่วยเหลือนิสิต เป็นผู้สร้างความใกล้ชิดกับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาคปฏิบัติมากกว่าบุคคลอื่น เปรียบเสมือนต้นแบบของความเป็นครูของนิสิต เป็นผู้รักษามาตรฐานทางวิชาการแทนผู้บริหารโรงเรียนในด้านการสอน เป็นผู้ให้ความร่วมมือกับอาจารย์นิเทศก์จากคณะหรือมหาวิทยาลัย ในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บทบาทของครูพี่เลี้ยงอาจจำแนกได้ดังนี้

- 1) ทำความเข้าใจเกี่ยวกับฝึกประสบการณ์ของนิสิต
- 2) แนะนำนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ต่อนักเรียนในชั้นที่ทำการสอน
- 3) แนะนำให้นิสิตเข้าใจถึงสภาพการเรียนของเด็กนักเรียน การปกครองชั้น ตลอดจนการทำงานธุรการในชั้นเรียน
- 4) ให้โอกาสนิสิต ได้สังเกตการณ์สอนของตน ก่อนที่จะมอบหมายให้ทำการสอนอย่างจริงจัง
- 5) แนะนำ สาธิตการสอน และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต
- 6) ให้คำแนะนำแก่นิสิต ในเรื่องของการทำแผนการจัดการเรียนรู้ โครงการสอน และอื่น ๆ
- 7) สังเกตการสอน การทำงานในชั้นเรียนของนิสิต โดยสม่ำเสมอ ไม่ปล่อยให้ให้นิสิตทำการสอนโดยลำพัง เมื่อพบว่างานใดบกพร่อง ต้องให้คำแนะนำเพื่อช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดำเนินไปด้วยดี
- 8) ช่วยเหลือ แนะนำ นิสิตในด้านการจัดทำและการใช้สื่อการสอนตลอดจนแหล่งวิชาในชุมชน
- 9) ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของนิสิต พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไข ปรับปรุง ก่อนนำไปทำการสอน
- 10) วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของนิสิตตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัย กำหนด
- 11) เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 12) นิเทศ งานด้านวิชาการ และงานด้านอื่น ๆ ที่โรงเรียนมอบหมายให้นิสิตปฏิบัติ
- 13) สรุปการประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาคปฏิบัติ ให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบเมื่อสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 14) ร่วมประชุมกับ มหาวิทยาลัยเพื่อรับทราบนโยบายและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ
- 15) ในกรณีที่พบว่านิสิตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาชู้สาว การขาดความรับผิดชอบในการฝึกประสบการณ์ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยหรือภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ ให้ดำเนินการเบื้องต้นเป็นรายกรณี ดังนี้

- (1) ชี้แจงบทลงโทษให้กับนิสิตและโรงเรียนทราบ
- (2) ว่ากล่าวตักเตือน โดยความร่วมมือระหว่างครูพี่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
- (3) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาโดยคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป
- (4) ลงนามเพื่อรับรองการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนิสิตในเอกสารตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

3. อาจารย์นิเทศก์

อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย หมายถึง คณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่ได้รับการแต่งตั้ง เป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1) ศึกษาและทำความเข้าใจลักษณะงานของแต่ละโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อปฏิบัติงานนิเทศให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของแต่ละโรงเรียน

2) เข้าร่วมการปฐมนิเทศ การสัมมนาระหว่างฝึกปฏิบัติการสอน และสัมมนาหลังฝึกปฏิบัติการสอนหรือปัจฉิมนิเทศพร้อมนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3) ร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงในการพัฒนางานด้านการสอนและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิต

4) นิเทศงานด้านวิชาการ และงานด้านอื่น ๆ ที่โรงเรียนมอบหมายให้นิสิตปฏิบัติ

5) ประสานงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระหว่างคณะฯ กับโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เช่น มีการเข้าพบผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับครูพี่เลี้ยง และนิสิต เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในครั้งแรก

6) ดำเนินการนิเทศการสอนในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

7) นิเทศ ติดตามการฝึกประสบการณ์ของนิสิตอย่างน้อยภาคเรียนละ 3 ครั้ง และ/หรืออาจใช้ระบบการนิเทศผ่านเครือข่าย Social network เช่น Line, Zoom, Meet หรืออื่น ๆ เพื่อสนับสนุนงานนิเทศของอาจารย์นิเทศให้สามารถรับรู้ปัญหาของนิสิตได้ทันทั่วทั้งหากมีปัญหา

8) กำกับดูแล ติดตาม ประเมิน และให้ข้อมูลย้อนหลังแก่โรงเรียนนิสิต และมหาวิทยาลัย

9) เข้าใจคุณลักษณะของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นรายบุคคล

11) ร่วมกับครูพี่เลี้ยงดูแลเอาใจใส่นิสิตเป็นพิเศษ หากนิสิตประสบปัญหาในการฝึกประสบการณ์ และ/หรือปัญหาในการดำเนินชีวิตในช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และให้รายงานต่อฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพทันทีเมื่อทราบปัญหา

11) เสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และเพื่อปรับปรุงกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้ดียิ่งขึ้น

12) ในกรณีที่พบว่านิสิตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ปัญหาชู้สาว ขาดความรับผิดชอบในการฝึกประสบการณ์ ไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัยหรือภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ฯลฯ ให้ดำเนินการเบื้องต้นเป็นรายกรณีดังนี้

(1) ชี้แจงบทลงโทษให้กับนิสิตและโรงเรียนทราบ

(2) ว่ากล่าวตักเตือน โดยความร่วมมือระหว่างครูพี่เลี้ยงกับอาจารย์นิเทศก์ โดยบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร

(3) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาโดยคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป

13) ลงนามเพื่อรับรองการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต

4. นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

เมื่อมหาวิทยาลัย จัดส่งนิสิตไปยังโรงเรียนที่เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้ว นิสิตมีภารกิจที่จะต้องปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1) พบผู้บริหารโรงเรียนแนะนำตัวและรับการปฐมนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียนในครั้งแรกที่เข้าโรงเรียน หากเป็นไปได้ให้รายงานตัวพร้อมกันเป็นกลุ่ม โดยมีอาจารย์นิเทศก์ร่วมด้วย

2) รับมอบหมายงานต่าง ๆ ที่จะต้องปฏิบัติในระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาคปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้แก่

(1) งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อย่างน้อย สัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง

(2) ปฏิบัติงานในหน้าที่ครูประจำชั้นและงานธุรการชั้นเรียน เช่น ทำบัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น ตรวจสอบสุขภาพนักเรียน จัดชั้นเรียน ฯลฯ

(3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาที่ต้องสอน โดยทำล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และต้องส่งให้ครูพี่เลี้ยงตรวจสอบก่อนนำไปใช้สอน

(4) จัดทำสื่อการสอนสำหรับใช้กับวิชาที่ตนสอน

(5) จัดทำโครงการพัฒนานักเรียนหรือพัฒนาโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อย่างน้อย 1 โครงการ โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้บริหารโรงเรียน

(6) จัดทำโครงการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเรียนการสอน คนละ 1 โครงการ

(7) ประชุมสมาชิกที่เป็นนิสิตฝึกประสบการณ์หรือผู้เกี่ยวข้อง ในโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พร้อมทั้งบันทึกการประชุมไว้ทุกครั้ง แล้วนำผลของการประชุมเสนอต่อครูพี่เลี้ยงโดยผ่านผู้บริหารโรงเรียน และอาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัยเพื่อทราบ

(8) ทำบันทึกกิจกรรมประจำวัน โดยบันทึกงานต่าง ๆ ที่นิสิตทำในแต่ละวันไว้อย่างละเอียด

(9) เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3) รับการนิเทศ ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนางานต่าง ๆ ตามคำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียนครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์จากมหาวิทยาลัย

4) เข้าร่วมประชุมสัมมนาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

5) เมื่อสิ้นสุดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ให้นิสิตนำส่งผลงานต่าง ๆ ส่งฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัย พร้อมรายงานตัวกลับมหาวิทยาลัย (ตามแบบรายงานตัวที่กำหนด)

6) ศึกษาทำความเข้าใจวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมปฏิบัติของโรงเรียนเพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

7) หากนิสิตพบว่ามีปัญหากับครูพี่เลี้ยงและ/หรืออาจารย์นิเทศก์ในระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพให้นิสิตรายงานไปที่ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพื่อหาแนวทางแก้ไขทันที ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

(1) กรณีที่พบปัญหากับครูพี่เลี้ยงหรือโรงเรียน

(1.1) วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาร่วมกับอาจารย์นิเทศก์

(1.2) ดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกับโรงเรียน

(1.3) สร้างชี้แจงให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

(1.4) มีการนำเสนอสรุปข้อมูลต่อฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อเก็บไว้เป็น

หลักฐานต่อไป

(2) กรณีที่พบปัญหากับอาจารย์นิเทศก์

(2.1) ขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

(2.2) ดำเนินการแก้ไขปัญหาร่วมกับคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

(2.3) หากเป็นปัญหาระดับร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กรจะต้องมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาที่กำหนดไว้ต่อไป

5. ระบบการนิเทศและการประเมินผล

อาจารย์นิเทศก์ จะทำหน้าที่ออกนิเทศเยี่ยมเยียนนิสิตตลอดการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ใน 1 ภาคเรียน ร่วมกับครูพี่เลี้ยงในการดำเนินการนิเทศและประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิต รวม 3 ครั้ง ณ โรงเรียนที่เป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู

สมรรถนะทางวิชาชีพครู หมายความว่า ความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ การปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน การทดสอบด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ นิสิตจะต้องผ่านการทดสอบด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ จัดโดยคุรุสภาเป็นผู้ดำเนินการในการทดสอบใช้ข้อสอบเป็นตัวชี้วัด นับตั้งแต่หลักสูตร 2562 เป็นต้นมา นิสิตที่เข้าศึกษาเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 จะต้องทำสอบทั้งหมด โดยวิชาที่จะต้องทดสอบมี 2 วิชา คือ 1) วิชาชีพครู 2) กลุ่มวิชา ตามที่คณะกรรมการกำหนด (ข้อมูล ณ วันที่ 30 เม.ย. 2565) มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน จะต้องได้รับการประเมินจาก 4 ฝ่าย ได้แก่ 1) อาจารย์นิเทศก์ 2) ครูพี่เลี้ยง 3) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้แทน 4) ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา โดยจะต้องประเมินใน 3 ประเด็น คือ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 3) การปฏิบัติหน้าที่ครู และจรรยาบรรณวิชาชีพ (ประกาศคณะกรรมการอำนวยการอำนวยการทดสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564, 2564) นิสิตที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพชั้นต้น (Basic Teaching License : B-License) จะต้องผ่านการทดสอบสมรรถนะทางวิชาชีพครูทั้งหมด ส่วนคนใดที่ยังไม่ผ่านเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ครูแทน (Provisional Teaching License : P-License) มีอายุ 2 ปี สามารถนำไปสอบครูผู้ช่วยได้ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูจำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ครู (Provisional Teaching License : P-License) ผู้ที่ขอรับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ครูจะต้องมีคุณสมบัติ 1) มีคุณวุฒิทางปริญญาทางการศึกษาที่คุรุสภารับรอง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นไป (โดยยังไม่ต้องมีผลการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู) 2) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าหนึ่งปี (ตามหลักเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด) ใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่ครู มีอายุ 2 ปี นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต

2. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น (Basic Teaching License : B-License) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น จะต้องมีความคุณสมบัติ 1) มีคุณวุฒิทางปริญญาทางการศึกษาที่คุรุสภารับรอง 2) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าหนึ่งปี (ตามหลักเกณฑ์ที่คุรุสภากำหนด) 3) ผ่านการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จากต่างประเทศจะต้องขอรับรองคุณวุฒิก่อนขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น มีอายุ 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต

3. ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นสูง (Advanced Teaching License : A-License) ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นสูง จะต้องมีความคุณสมบัติ 1) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นต้น 2) ผ่านเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพตามที่คุรุสภากำหนด หรือ มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (เดิม) และมีวิทยฐานะชำนาญการหรือเทียบเท่าขึ้นไป ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูชั้นสูง มีอายุ 7 ปี นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต

แนวทางการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายผ่านระบบการนิเทศมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

แนวทางการพัฒนานิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายผ่านระบบการนิเทศทางมหาวิทยาลัยมีวิธีการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เปิดโอกาสให้นิสิตได้ทดลองทำ เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ให้โอกาสในการวางแผน ออกแบบ ตัดสินใจ ตามทัศนคติ ความคิด จะได้ทราบผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร โดยอาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงคอยเป็นโค้ช ในการให้คำแนะนำปรับปรุง กิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยให้นิสิตได้ทดลองทำ คือ การให้นิสิตจัดทำโครงการที่

เกี่ยวกับกลุ่มสาระสังคมศึกษา โดยให้ปรึกษากับครูพี่เลี้ยงว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่นิสิตอยากจะทำ เพื่อเป็นการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนของนิสิตให้ดียิ่งขึ้น เมื่อนิสิตได้ลงมือปฏิบัติจริงก็จะเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการทำโครงการต่าง ๆ มากขึ้น

2. สะท้อนผลการปฏิบัติงาน หลังจากนิสิตได้จัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว หลังจากนั้นก็รับฟังความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงในการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป การสะท้อนนี้ไม่เฉพาะกิจกรรมหรือโครงการเท่านั้นต้องทำเป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อให้นิสิตเกิดการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ และเพื่อเป็นการตอกย้ำว่า ครูพี่เลี้ยงหรือผู้บริหารต่างเอาใจใส่ให้ความสำคัญนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้ทำหน้าที่เปรียบเสมือนครูหนึ่งท่าน เมื่อนิสิตไปเป็นครูในอนาคตจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี (กาญจนา เชื้อหอม และจิตติพญ์ ณ สงขลา, 2566)

3. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ประเด็นที่ 1 คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วยกัน จัดให้มีการพูดคุยปัญหาระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุก ๆ สัปดาห์ผ่านระบบออนไลน์ และให้นักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหา หรือแชร์วิธีการแก้ปัญหาที่เจอในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้เพื่อน ๆ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ได้ และทำให้นิสิตได้ผ่อนคลายระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพราะได้มีโอกาสได้เจอหน้าเพื่อน ๆ ในสาขาเดียวกัน ประเด็นที่ 2 คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยง เนื่องจากนิสิตพึ่งอยู่กับครูพี่เลี้ยงได้ไม่นาน ผู้ที่เข้าใจและรู้จักนิสิตมากที่สุด คือ อาจารย์นิเทศก์ ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ควรอธิบายลักษณะเฉพาะของนิสิตแต่ละคนให้กับครูพี่เลี้ยงได้รับทราบ เพราะจะทำให้ย่นระยะเวลาในการทำความรู้จักของครูพี่เลี้ยง และช่วยให้ครูพี่เลี้ยงได้ส่งเสริมศักยภาพได้ตามความสามารถ

4. เรียนรู้ร่วมกัน นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง บุคคลสามท่านนี้ ต้องเรียนรู้ร่วมกัน เปิดใจในการรับฟังข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ต้องเป็นคนใจกว้าง เพราะปัญหาในแต่ละที่ย่อมเปลี่ยนไปตามบริบทที่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่า วิธีการแก้ปัญหาจากอีกที่ อาจไม่สามารถนำมาแก้ไขอีกที่ได้ เนื่องด้วยแต่ละพื้นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยง ต้องเป็นผู้ที่ใจกว้างรับฟังปัญหาและหาทางออกในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน ร่วมด้วยช่วยกันในการพัฒนา เพราะผลที่เกิดขึ้นย่อมเกิดขึ้นกับเด็กและวงการการศึกษา

สรุป

การพัฒนา นิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกับโรงเรียนเครือข่ายผ่านระบบการนิเทศเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว และนิสิตที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ก็จะได้ทราบข้อบกพร่องและได้แก้ไขได้ทันทางที่ จะทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียนในอนาคต ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการนิเทศนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างเข้มข้น เพื่อให้นิสิตเป็นนิสิตที่มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร หลักการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทุกครั้งจะต้องมีการสัมมนาถอดบทเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้กับรุ่นน้องได้ทราบ และเพื่อเป็นแรงบัลดาลใจให้กับรุ่นต่อ ๆ ไป มีการเชิญวิทยากรที่มีความสามารถมาให้ความรู้เพิ่มเติมและแนะนำแนวทางในการเตรียมตัวก้าวเข้าสู่ความเป็นครูในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เชื้อหอม และจิตทิพย์ ณ สงขลา. (2566). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยการโค้ชเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูของนิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 6(17), 28-42.
- ทศนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตรสี่ปี) พ.ศ. 2562. (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 56 ง 6 มีนาคม 2562.
- ประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู พ.ศ. 2566. (2566). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนพิเศษ 82 ง 5 เมษายน 2566.
- ประกาศคณะกรรมการอำนวยการทดสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตาม มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564. (2564). เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2566 จาก <http://edu.vru.ac.th/main/wp-content/uploads/2021/12/tbase2564.pdf>
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช. (2562). คู่มือนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อมสิน จตุพร. (2561). การปรับหลักสูตรการผลิตครู: มุมมองเชิงปรัชญาและตรรกะแห่งวิชาชีพครู. เรียกใช้เมื่อ 2566 เมษายน 5 จาก <https://prachatai.com/journal/2018/11/79495>

ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงที่มีต่อการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA*

EFFECTS OF THE INQUIRY MATHEMATICS LEARNING (5E) THROUGH REAL LIFE SITUATIONS ON MATHEMATICAL REASONING BASED ON THE PISA ASSESSMENT FRAMEWORK

ชญาภา เพือกคล้าย*, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี, รุ่งทิwa แยมรุ่ง

Chayapha Pheaukkhai, Chommanad Cheausuwantavee, Rungtiwa Yamrung

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

*Corresponding author E-mail: chayapha.pheaukkhai@gs.wu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง 2) เปรียบเทียบการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม ใช้เวลาในการทดลองจำนวน 16 คาบ เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบการประเมินของ PISA มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ความยากง่าย ตั้งแต่ 0.25 – 0.75 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 – 0.90 ค่าความเชื่อมั่น 0.79 โดยใช้การวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ทดสอบสมมติฐานโดย t-test for dependent samples และ t-test for one sample ผลการวิจัยพบว่า 1) การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.45 คิดเป็นร้อยละ 73.28

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E), สถานการณ์ในชีวิตจริง, การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์, กรอบการประเมินของ PISA

Abstract

The purposes of this study are as follows: 1) to compare students' mathematical reasoning based on the PISA assessment framework before and after administrating the inquiry mathematics

* Received March 10, 2023; Revised March 20, 2023; Accepted April 26, 2023

learning (5E) through real life situations; 2) to compare students' mathematical reasoning based on the PISA assessment framework of students after administrating the inquiry mathematics learning (5E) through real life situations with the criterion of 70%. The sample of this study included 38 Matthayomsuksa Four students in the second semester of the 2022 academic year at Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary). They were selected using the cluster random sampling technique. The duration of the research was 16 periods. The instruments used in this study were lesson plans and mathematical reasoning based on the PISA assessment framework test, an item of objective congruence of 0.67-1.00, difficulty of 0.25 – 0.75, an item discrimination of 0.20 – 0.90 and a reliability of 0.79. This research used the One Group Pretest-Posttest Design. The statistical procedures used for data analysis were a t-test for dependent samples and a t-test for one sample. The results revealed the following: 1) the mathematical reasoning based on the PISA assessment framework of the students after experiencing the inquiry mathematics learning (5E) through real life situations were higher than before and at a statistically significant level of .05; and 2) the mathematical reasoning based on the PISA assessment framework of the students after experiencing the inquiry mathematics learning (5E) through real life situations was higher than the criterion of 70%, with a statistically significant level of .05 and an average of 23.45, amounting to 73.28%.

Keywords: the inquiry mathematics learning (5E), real life situations, mathematical reasoning, the PISA assessment framework

บทนำ

คณิตศาสตร์ถือเป็นศาสตร์ที่มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระเบียบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน (กระทรวงการศึกษาธิการ, 2560) คณิตศาสตร์จึงเป็นวิชาที่เสริมสร้างให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล มีการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและเป็นระบบ ตลอดจนมีทักษะการแก้ปัญหา ทำให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ สามารถคาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาทางสติปัญญาของ Piaget Jean พบว่า การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของบุคคลนั้นจะเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งเด็กอายุ 11 ปีขึ้นไป จะมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหรือสรุปผลอย่างเป็นระบบ ทำให้เด็กจะสามารถที่จะพัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ทั้งด้านการหาเหตุผล ค้นหาความสัมพันธ์ และสร้างหลักการทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Piaget Jean, 1969)

จากการประเมินผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนในโครงการ PISA พบว่าผลการสอบ PISA 2018 นักเรียนไทยมีคะแนนคณิตศาสตร์ 419 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD และผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยไม่เปลี่ยนแปลง (ตั้งแต่ PISA 2003 ถึง PISA 2018) ก็บ่งชี้เช่นกันว่าผู้เรียนไทยที่มีอายุ 15 ปี ซึ่งส่วนใหญ่เรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 4 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558) อีกทั้งทำให้ทราบว่านักเรียนไทยไม่เคยชินกับการประเมินผลแบบเขียนตอบหรือให้อธิบายเหตุผลผ่านสถานการณ์หรือบริบทที่ PISA ได้กำหนดไว้ซึ่งเป็น

สถานการณ์ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง แบ่งเป็น 4 บริบท เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบันยังไม่สามารถสนับสนุนให้นักเรียนคิดหรือแสดงออกได้อย่างเต็มที่ ครูควรเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องต่อการพัฒนาความสามารถของนักเรียน อีกทั้งขนาด เชื้อสุวรรณทวี ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้ว่าครูควรจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (ขนาด เชื้อสุวรรณทวี, 2561)

สภาครุคณิตศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of M, 2000) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ไว้ว่าควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีเวลาให้นักเรียนได้วิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง หลีกเลี่ยงการบอกวิธีการแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา อีกทั้งพีชานิกา เพชรสังข์ และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก็ได้เสนอแนวทางไว้ว่าควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ โดยผ่านการแลกเปลี่ยนความคิด พูดอธิบาย ชี้แจงด้วยเหตุผลจึงควรจัดกิจกรรมโดยใช้แนวทางการสืบสอบ เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสในการสืบค้น คาคการณ์ ค้นหา วิธีการพิสูจน์ สังเกตแบบรูป รวมถึงครูควรจัดบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในกรณีต่าง ๆ และสอนให้นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นในการสนับสนุนหรือโต้แย้งด้วยการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์อย่างเหมาะสมและสมเหตุสมผล (พีชานิกา เพชรสังข์ และอัมพร ม้าคอง, 2556); (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558); (OECD, 2018) ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เป็นการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ และแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ผ่านการสังเกต สร้างและตรวจสอบข้อความคาดการณ์ สืบค้นและเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับความรู้เดิมของผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มแลกเปลี่ยนและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลร่วมกันผ่านขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นพบ (Exploration) ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และขั้นที่ 5 ขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) ซึ่งฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้โดยใช้กระบวนการคิดหาเหตุผล จะค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเองและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเชื่อมโยงและการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) อีกทั้งสุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ ได้ชี้แจงเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการสืบสอบค้นคว้าหาความรู้อย่างมีกระบวนการ เหตุผลและสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อฝึกให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ มีความรับผิดชอบและมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จตลอดจนเพื่อปลูกฝังนิสัยการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2553) โดยการเริ่มต้นจากการแสดงหน้าไปสู่การค้นพบกฎเกณฑ์และการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ให้กรอบการประเมินการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของ PISA ว่าจะให้ความสำคัญกับการให้เหตุผลร่วมกับหลักการพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง ข้อสอบของ PISA มีความน่าสนใจและท้าทาย โดยมีหลากหลายสถานการณ์ในชีวิตจริง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) โดยในงานวิจัยนี้จะให้ความหมายโดยสรุปเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลอย่างสมเหตุสมผล สามารถนำเสนอข้อโต้แย้งอย่างตรงไปตรงมาและน่าเชื่อถือ ในการหาข้อสรุปที่สมเหตุสมผลของสถานการณ์ทางคณิตศาสตร์จากข้อมูลที่กำหนด โดยเหตุผลที่อาจแสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง หลักการ ข้อความคาดการณ์หรือข้อสนับสนุนของข้อสรุปที่ได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและสามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการให้เหตุผลตาม

กรอบการประเมินของ PISA โดยจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งสถานการณ์ในชีวิตจริงที่นำมาใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้จะสอดคล้องกับบริบทที่ PISA ได้กำหนดไว้ 4 บริบท ซึ่งนำมาปรับใช้ดังนี้ 1. สถานการณ์ในบริบทส่วนตัว (Personal Context) 2. สถานการณ์ในบริบทการทำงานอาชีพ (Occupational Context) 3. สถานการณ์ในบริบททางสังคม (Societal Context) และ 4. สถานการณ์ในบริบททางวิทยาศาสตร์ (Scientific Context) (OECD, 2018) เพื่อให้การให้เหตุผลตามกรอบการประเมินของ PISA ดีขึ้น และสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้ผู้สนใจนำไปประยุกต์ใช้สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เป็นนักเรียนที่เรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มเติม จำนวน 8 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 298 คน ซึ่งจัดห้องเรียนแบบความสามารถกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power 3 ที่ระดับขนาดอิทธิพล 0.8 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทำให้ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 21 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 38 คน (ซึ่งมีจำนวนมากกว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง จำนวน 4 แผน ซึ่งสร้างให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบการประเมินของ PISA แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้

2. แบบวัดการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบการประเมินของ PISA เป็นข้อสอบอัตนัยแบบเขียนอธิบาย จำนวน 8 สถานการณ์ 16 ข้อ ซึ่งสร้างโดยการวิเคราะห์รายละเอียดของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบการประเมินของ PISA จากนั้นสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ แล้วดำเนินการสร้างแบบทดสอบ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องเป็นรายข้อ (IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 แล้วนำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (try out) แล้วนำผลมาวิเคราะห์เพื่อเลือกข้อที่มีค่าความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.25 – 0.75 และค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.20 – 0.90 และนำไปทดลองใช้อีกครั้ง แล้วหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.79

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคะแนนที่ได้เป็นคะแนนก่อนเรียน (Pre-test) ในคาบที่ 1 - 2 ของ การทดลองเพื่อวัดการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบการประเมินของ PISA เป็นข้อสอบอัตนัยแบบเขียน อธิบาย จำนวน 8 สถานการณ์ 16 ข้อ
2. ดำเนินการสอนโดยจัดการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง ในคาบเรียนที่ 3 - 14 รวมทั้งสิ้น 12 คาบ
3. ทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ ซึ่งคะแนนที่ได้เป็นคะแนนหลังเรียน (Post-test) ในคาบที่ 15 - 16 ของการทดลองเพื่อวัดการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ตามกรอบการประเมินของ PISA เป็นข้อสอบอัตนัยแบบ เขียนอธิบาย จำนวน 8 สถานการณ์ 16 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนักเรียนก่อนและหลัง ได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง โดยใช้การทดสอบ t-test for Dependent Samples
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนักเรียนหลังได้รับการ จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้การ ทดสอบ t-test for One Sample

ผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงที่มีต่อการให้เหตุผล ทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการ จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง

การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตาม กรอบการประเมินของ PISA	n	k	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อน	38	32	13.50	6.05	10.475*	.000
หลัง	38	32	23.45	2.74		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการ จัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการ เรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการ เรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การให้เหตุผลทาง คณิตศาสตร์ตามกรอบ การประเมินของ PISA	n	k	$\bar{x}$	S.D.	μ_0 (70%)	t	P (1 - tailed)
	38	32	23.45	2.74	22.40	2.358*	.012

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.45 คิดเป็นร้อยละ 73.28

อภิปรายผล

จากการศึกษาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจจากการที่ครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์หรือปัญหาโดยใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ สถานการณ์ตามบริบท 4 บริบท จาก PISA คือ 1) สถานการณ์ในบริบทส่วนตัว (Personal Context) 2) สถานการณ์ในบริบททางการงานอาชีพ (Occupational Context) 3) สถานการณ์ในบริบททางสังคม (Societal Context) 4) สถานการณ์ในบริบททางวิทยาศาสตร์ (Scientific Context) โดยผ่านเนื้อหาพร้อมกับใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนแสดงแนวคิดและยกตัวอย่าง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาผ่านเนื้อหา ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นพบ (Exploration) เป็นขั้นที่ทำให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่จากความรู้เดิม ผ่านการสำรวจ สังเกต สร้างและตรวจสอบข้อความคาดการณ์สืบค้น เก็บรวบรวมข้อมูลและตอบคำถาม โดยครูจะเป็นผู้ใช้คำถามในการอภิปราย เพื่อนำไปสู่แนวทางการหาคำตอบของปัญหา ขั้นนี้จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA โดยนักเรียนจะได้ร่วมกันค้นคว้าหาข้อมูลจากสิ่งที่ครูได้สร้างความสนใจในขั้นก่อนหน้า เพื่อนำมาใช้ในการปัญหาหรือสนับสนุนการอธิบายภายในกลุ่มเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ สภาครูคณิตศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of, 2000) ที่ได้เสนอว่าการพัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์นั้นควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีเวลาให้นักเรียนได้วิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเองและหลีกเลี่ยงการบอกวิธีการแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบรรยายสรุปหน้าชั้นเรียน การยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย การตอบคำถามประเด็นปัญหาข้อสงสัย โดยในการอธิบายของนักเรียนแต่ละคนนั้นจะไม่ยึดตามความถูกต้องเพียงอย่างเดียว โดยให้นักเรียนอธิบายเหตุผลที่มาที่ไปของการได้มาซึ่งคำตอบของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพร ม้าคนอง ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้สอนไม่ควรคำนึงถึงคำตอบสุดท้ายที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับเหตุผลว่าทำไมผู้เรียนจึงตอบคำถามเหล่านั้นแบบนั้น และคำตอบเหล่านั้นถูกหรือผิดเพราะเหตุใด (อัมพร ม้าคนอง, 2559) จากนั้นครูผู้สอนจึงอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้ขยายความเข้าใจ โดยการนำความรู้ที่สร้างขึ้นมาระดมความคิดและเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์อื่นหรือสถานการณ์โดยสถานการณ์ยังคงเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกจริงสามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวัน โดยอาจเป็นเรื่องที่ใกล้เคียงที่ครูเป็นผู้กำหนด ให้เกิดความรู้กว้างขวางและครอบคลุมมากขึ้น (National Council of Teachers of, M, 2000) ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) เป็นขั้นที่ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนโดยครูจะเป็นผู้ใช้คำถามในการอภิปรายเพื่อสรุปผลการศึกษาค้นคว้า โดย

คำถามต้องมาจากข้อมูลที่นักเรียนสืบค้นมาเป็นหลักเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาระที่เรียน มากน้อยเพียงใด และควรเป็นคำถามที่ฝึกให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในสถานการณ์ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องที่เรียนต่อไป ซึ่งจากขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนที่ผ่านมาข้างต้น ผู้วิจัยมีการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงอย่างต่อเนื่อง จึงช่วยส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พิชาณิกา เพชรสังข์ ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอน 5E ร่วมกับคำถามปลายเปิดที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน มัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียน 5E ร่วมกับคำถามปลายเปิดมีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พิชาณิกา เพชรสังข์ และอัมพร ม้าคนอง, 2556)

2. การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA หลังได้รับการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 23.45 คิดเป็นร้อยละ 73.28 เนื่องจากใบกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง ตามบริบทที่ PISA เป็นการนำสถานการณ์ในชีวิตจริงมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสำรวจและสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำเรื่องใกล้ตัวของนักเรียนมารวบรวมอภิปรายว่าสถานการณ์เหล่านั้นเกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์อย่างไร ทำให้นักเรียนได้มีการพัฒนาและใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์เหล่านั้น อีกทั้งนักเรียนยังมีโอกาสที่จะแสดงแนวคิดและวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลายตามความสามารถของแต่ละคน ซึ่งนักเรียนจะได้มีโอกาสในการอธิบายหรือชี้แจงเหตุผลของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย สิทธิกร เรืองศรี ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบที่เน้นสถานการณ์ปัญหาคณิตศาสตร์ในชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลและการเห็นคุณค่าในวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบสอบที่เน้นสถานการณ์ปัญหาคณิตศาสตร์ในชีวิตจริงหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (สิทธิกร เรืองศรี, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงที่มีต่อการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA สรุปผลได้ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ผ่านการลงมือปฏิบัติกิจกรรมจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นเหตุผลในการสนับสนุนคำตอบตามมุมมองของตนเอง อีกทั้งยังสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนคำตอบและแนวคิดในการหาคำตอบได้หลากหลาย เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้และค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ ครูควรเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะลดการอธิบายและบรรยายลง เพื่อให้นักเรียนมีส่วนริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น และยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากการใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงไปประยุกต์กับสถานการณ์อื่น ๆ ที่นักเรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน 2) ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริง ในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์เรื่องอื่น ๆ หรือระดับชั้นอื่น ๆ 3) ควรศึกษาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การเชื่อมโยง การแก้ปัญหาทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่าน

สถานการณ์ในชีวิตจริงนักเรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์ในชีวิตจริงและนำความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนมาใช้ในการแก้ปัญหา 4) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงนั้นเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ดังนั้น ในบางคาบจึงควรใช้เวลาในการทำกิจกรรมให้เพียงพอต่อการสร้างองค์ความรู้หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง 5) ขึ้นสำรวจและค้นพบ แม้ว่าจะเป็นขั้นที่นักเรียนต้องทำการสืบค้นด้วยตนเองแต่ควรมีการชี้แนะเมื่อนักเรียนสืบค้นด้วยตนเองไม่ได้ เพื่อควบคุมเวลาในขั้นนี้และในขั้นอธิบายและลงข้อสรุปครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการให้เหตุผล

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผ่านสถานการณ์ในชีวิตจริงที่มีต่อการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ตามกรอบการประเมินของ PISA ของนางสาวชญาภา เพื่อกคล้าย นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการศึกษธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขนาด เชื้อสุวรรณทวี. (2561). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ . กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีชานิกา เพชรสังข์ และอัมพร ม้าคนอง. (2556). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการสอน 5E ร่วมกับคำถามปลายเปิดที่มีต่อความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 9(3), 16-30.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : 3-คิว มีเดีย.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). ผลการประเมิน PISA 2018 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2565 จาก <https://drive.google.com/file/d/11xU3cWwvQ91JnBqDflrZ-EEHJayMxshA/view>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). PISA 2021 กับการประเมินความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2565 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2020-53/>
- สิทธิกร เรืองศรี. (2560). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะที่เน้นสถานการณ์ปัญหาคณิตศาสตร์ในชีวิตจริงเรื่องอนุพันธ์และการประยุกต์ของอนุพันธ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการให้เหตุผลและการเห็นคุณค่าในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารวิทยาศาสตร์ มศว, 33(1), 231-247.
- สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2553). 21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: ดวงกลม.
- อัมพร ม้าคนอง. (2559). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ : การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- National Council of Teachers of, M. (2000). Principles and standards for school mathematics. Reston, VA : National Council of Teachers of Mathematics.

- OECD. (2018). PISA-2021-mathematics-framework. Retrieved October 10, 2022, from <https://www.oecd.org/pisa/sitedocument/PISA-2021-mathematics-framework.pdf>
- Piaget Jean. (1969). The psychology of the child. New York: Basic Books.

การศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร*

THE STUDY ONLINE LEARNING TO ENHANCE SKILL ON LOGISTICS WAREHOUSE FOR INDUSTRIAL WORKERS IN SAMUT SAKHON PROVINCE

ขวัญวิมาน หวานดี, กนกอร โคมเจลา*, จารุวรรณ บุญมี

Khaunviman Whandee, Kanokon Chomchalao, Jaruwan Boonmee

วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร

Samutsakhon Community College, Thailand

*Corresponding author E-mail: kanokon@smkcc.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร 2) ศึกษาแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร และ 3) เผยแพร่สื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครผ่านสื่อสังคมออนไลน์ กลุ่มเป้าหมายคือ บุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 15 สถานประกอบการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) รูปแบบสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้า และ 2) แบบประเมินความเหมาะสมของประสิทธิภาพรูปแบบสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้า สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็น โดยเรียงลำดับได้ 4 อันดับแรก คือ 1) การจัดการความปลอดภัยในคลังสินค้า 2) การจัดเรียงสินค้าบนพาเลท 3) การเคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังสินค้า 4) การจัดการสินค้าคงคลัง และสื่อที่เหมาะสมเป็นสื่อมัลติมีเดีย 2. รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร คือ รูปแบบวิดีโอที่มีการสาธิตประกอบ ผลการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81) 3. ดำเนินการเผยแพร่สื่อการสอนออนไลน์ใน 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 การเผยแพร่กับสถานศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครและกลุ่มประชาชนทั่วไป และรูปแบบที่ 2 การเผยแพร่ทางเว็บไซต์

คำสำคัญ : บุคลากรระดับปฏิบัติการ, สื่อการสอนออนไลน์, ทักษะปฏิบัติงาน, คลังสินค้า

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the essential skills for personnel in warehouse operations in industrial factories in Samut Sakhon Province. 2) study the development of online teaching materials for skill development in warehouse logistics for industrial factories

* Received February 16, 2023; Revised March 29, 2023; Accepted May 10, 2023

operational in Samut Sakhon Province and 3) disseminate online teaching materials for developing logistics work skills in warehouses for operational personnel in Samut Sakhon industrial factories through social media. The sample used in the research included the personnel that operated industrial plants in 15 establishments in Samut Sakhon Province. The results of the research are as follows: 1) online teaching materials for developing skills in logistics work in the warehouse. 2) appropriate evaluation form of efficiency of online teaching materials for developing logistics working skills in warehouses. satisfaction form. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation. The results of the research are as follows: 1) The important and essential skills: Warehouse safety management, Palletizing, Product movement within the warehouse, Inventory management, and suitable media such as multimedia Video format with accompanying demonstrations. 2) The model of online teaching materials for skill development in warehouse logistics for operational personnel in industrial factories in Samut Sakhon Province had the opinions at the highest level ($\bar{X} = 4.81$), 3) Online teaching materials in two formats namely. The First model disseminates with educational institutions in Samut Sakhon Province Industrial groups and the general public, and the second form of dissemination is on the website.

Keywords: operational personnel, online teaching materials, operational skills, warehouse

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรมฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้สอดรับโดยได้กล่าวถึงการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพสูงภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของคน มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยเพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะสอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม และหากกล่าวถึงแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาโลจิสติกส์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เป้าหมายสำคัญด้านการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทาน ที่มุ่งสู่อนาคตของประเทศไทยปี 2579 ให้สัมฤทธิ์ผลโดยยกระดับศักยภาพโลจิสติกส์ภาคอุตสาหกรรม สนับสนุนฐานอุตสาหกรรมเดิมและอุตสาหกรรมอนาคตให้เป็นฐานสร้างรายได้ใหม่ของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การบริหารโลจิสติกส์ที่ดีจะทำให้เกิดประสิทธิภาพส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในภาคเอกชนทั้ง ระดับประเทศและต่างประเทศในเวทีการค้าโลก รัฐบาลกำหนดให้โลจิสติกส์เป็นวาระแห่งชาติ โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ตามกรอบยุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โลจิสติกส์จึงนับเป็นวาระแห่งชาติที่จะสร้างความเข้มแข็งและเศรษฐกิจที่มั่นคงและยั่งยืน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2562) อีกทั้งกลุ่มโลจิสติกส์เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยที่ภาครัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนา เพื่อผลักดันให้ก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0 ในกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่ (New S-Curve) และการจัดการคลังสินค้าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ เพื่อให้องค์กรสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ด้วยต้นทุนที่ต่ำ รวมถึงนโยบายการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ยุค 4.0 ดังนั้น องค์กรสมัยใหม่จึงต้องมีการบริหารจัดการคลังสินค้าแบบบูรณาการทั้งระดับกลยุทธ์ และระดับปฏิบัติการ การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์จึง

มีความสำคัญเนื่องจากการเพิ่มพูนทักษะ ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนอุทิศตัว บุคลิกภาพ การปรับตัวและการคิดริเริ่มของทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กรผ่านกระบวนการศึกษาการฝึกอบรม (ชุดิกาญจน์ ศรีวิบูลย์, 2557)

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเอื้อต่อการประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรม เนื่องจากอยู่ในเขตปริมณฑลกรุงเทพฯ มีการคมนาคมขนส่งที่สะดวกและรวดเร็ว ประกอบกับมีโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตที่เหมาะสมต่อการลงทุนจึงมีผู้ประกอบการด้านธุรกิจอุตสาหกรรมให้ความสนใจลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรสาครเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ปัจจุบันมีนิคมอุตสาหกรรมทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ 1) นิคมอุตสาหกรรมมหาสารนคร 2) นิคมอุตสาหกรรมสมุทรสาคร และ 3) นิคมอุตสาหกรรมสินสาคร (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2566) การจำแนกอุตสาหกรรมของจังหวัดสมุทรสาครนั้นแบ่งออกเป็น 2 จำพวก ได้แก่ 2 แร่มา จำนวน 656 โรงงาน จำนวนมากกว่า 7 แร่มา จำนวน 5,411 โรงงาน รวมทั้งสิ้น 6,067 โรงงาน ซึ่งได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 แล้ว (อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร, 2563) ถึงแม้ว่าอัตราโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดนั้นจะมีมากเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น แต่เมื่อเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้อุตสาหกรรมทุกภาคส่วนได้รับผลกระทบ อย่างไรก็ตามในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมการแพทย์ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมค้าปลีก ศูนย์กระจายสินค้าและคลังสินค้ากลับมีผลประกอบการที่ได้รับผลกระทบน้อยและมีความต้องการบุคลากรเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นความต้องการบุคลากรในงานคลังสินค้าก็มีมากขึ้นเช่นกัน แต่บุคลากรที่ปฏิบัติงานในคลังสินค้าที่ได้เข้าปฏิบัติงานในระดับปฏิบัติการ (Operator) นั้นจะไม่ใช้บุคลากรที่จบจากสาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์หรือสาขาที่เกี่ยวกับการจัดการคลังสินค้า ถึงแม้ว่าในการระบุนความต้องการคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานจะเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 หรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ก็ตาม สถานประกอบการก็ยังคงต้องการบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านคลังสินค้าเบื้องต้นเพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานที่ผิดพลาดหรือล่าช้า จึงใช้วิธีการคัดกรองด้วยการสัมภาษณ์งาน และนำบุคลากรเหล่านี้มาอบรมเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะด้านการจัดการคลังสินค้าซึ่งเป็นการเสียเวลาค่อนข้างมาก การพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถตรงกับความต้องการของอุตสาหกรรมจะช่วยสร้างความสำเร็จขององค์กรตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเป็นการธำรงรักษาให้พนักงานที่มีทั้งความสามารถและศักยภาพสูงอยู่ร่วมงานกับองค์กรและเติบโตอย่างต่อเนื่อง (กฤตภาส อารีรักษ์, และทวิศักดิ์ กฤษเจริญ, 2557) ดังนั้นการพัฒนาความรู้และทักษะด้านการปฏิบัติงานคลังสินค้าจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมดังกล่าวในจังหวัดสมุทรสาครและประเทศไทย

วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาครเป็นสถานศึกษาที่มีศักยภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน ให้บริการวิชาการตามความต้องการของชุมชนในจังหวัดสมุทรสาคร ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญองงานในด้านโลจิสติกส์จึงดำเนินการจัดการเสวนาพัฒนาศักยภาพบุคลากรสถานประกอบการคิด วิทยาลัยชุมชนทำ ประเด็นหัวข้อ “โลจิสติกส์สมุทรสาคร ก้าวทันโลจิสติกส์ไทย” ขึ้นโดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานในการเสวนาโดยได้บทวิเคราะห์และสรุปออกมาว่า จังหวัดสมุทรสาครนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนากำลังคนด้านโลจิสติกส์เป็นอย่างมากเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่ยังคงขาดแคลนเป็นจำนวนมาก และเพื่อให้ตรงกับบริบทที่สำคัญในการออกแบบการศึกษาในปัจจุบัน คือ พลวัตการเปลี่ยนแปลงโลกจากการก้าวผ่านจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มทักษะโดยใช้เครื่องมือออนไลน์สื่อการสอนออนไลน์เข้ามาหนุนเสริมในการจัดการเรียนการสอนตรงกับความต้องการของผู้เรียนและเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นของการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนสามารถเรียนได้ในทุกสถานที่และเวลา ถือเป็นสื่อที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นวิทยาลัยชุมชนจึงต้องการที่จะศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อแก้ปัญหา

การขาดทักษะในการทำงานในคลังสินค้า และเพื่อให้มีสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพไว้สำหรับผู้สนใจได้ศึกษาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่ต้องการใช้สื่อนี้สามารถใช้ได้ทันที เป็นการสร้างทรัพยากรทางการศึกษาไว้ใช้ร่วมกันตลอดไป (กระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, 2564)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อเผยแพร่สื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครผ่านสื่อสังคมออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ บุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 15 แห่งๆ ละ 2 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบการสุ่มอย่างง่าย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่
 - 2.1. แบบบันทึกความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 - 2.2. สื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร
 - 2.3 แบบประเมินความเหมาะสมของประสิทธิภาพรูปแบบสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) จัดเสวนากลุ่มในประเด็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร 2) จัดทำสื่อออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร 3) นำสื่อออนไลน์ที่ได้พัฒนาขึ้นไปตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้า โดยผู้เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้า และด้านสื่อ นวัตกรรม การสอนและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4) ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบสื่อการสอนออนไลน์ โดยประเมินจากผู้เชี่ยวชาญเป็นรายบุคคล จำนวน 5 คน
4. การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา 2) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

มีวิธีการดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

การศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร และหลังจากดำเนินการจัดเสวนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบบันทึกความเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครไปใช้ในการจัดทำสื่อออนไลน์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี ในประเด็นของทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม
2. กำหนดทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานซึ่งมีการกำหนดเป้าหมาย ขอบเขตการวิจัยให้มีความชัดเจนในประเด็นของทักษะที่สำคัญและจำเป็น โดยดำเนินการเสวนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสรุปประเด็นของทักษะที่สำคัญและจำเป็น
3. วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิเคราะห์ทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจากการเสวนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สภาอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 1 คน หอการค้า จำนวน 1 คน ตัวแทนจากแผนกคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านงานโลจิสติกส์ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อออนไลน์ จำนวน 3 คน เพื่อเป็นการกำหนดทักษะที่สำคัญและจำเป็นที่ชัดเจนของบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรม โดยใช้วิธีการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น และร่วมกันโหวตเพื่อนำไปสู่การจัดลำดับของทักษะที่สำคัญและจำเป็น

ตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

1. ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์พัฒนาตามรูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครโดยผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ
3. สร้างรูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร
4. ทดสอบประสิทธิภาพของสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร
5. ปรับปรุงสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครตามข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 3 การเผยแพร่สื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ดำเนินการเผยแพร่สื่อการเรียนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครผ่านสื่อสังคมออนไลน์ 2 รูปแบบ ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 การเผยแพร่กับสถานศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครและกลุ่มประชาชนทั่วไปดำเนินการเผยแพร่การศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร กับสถานศึกษาและกลุ่มอุตสาหกรรมใน

จังหวัดสมุทรสาคร มีรายชื่อสถานศึกษาที่ได้รับการเผยแพร่ ดังนี้

1. กลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครที่ต้องการพัฒนาทักษะบุคลากรระดับปฏิบัติการในงานคลังสินค้า กลุ่มอุตสาหกรรมนอกจังหวัดสมุทรสาครที่ต้องการพัฒนาทักษะบุคลากรระดับปฏิบัติการในงานคลังสินค้า จำนวน 15 โรงงาน

2. กลุ่มสถานศึกษา คือ สถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนได้ เช่น วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร เป็นต้น

3. กลุ่มประชาชนทั่วไปที่สนใจในการศึกษาความรู้หรือเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานในงานคลังสินค้า

- รูปแบบที่ 2 การเผยแพร่ทางเว็บไซต์

นำสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครเผยแพร่ทางเว็บไซต์ คือ เว็บไซต์ Youtube ของวิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร คือ SMKCC Educational

ผลการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

สรุปผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการประชุมเชิงปฏิบัติการในรูปแบบการเสวนา จากผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ สมาคมอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร หอการค้าจังหวัดสมุทรสาคร ตัวแทนสถานประกอบการที่ทำงานในส่วนคลังสินค้าโดยมีตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้างานของผู้ปฏิบัติการคลังสินค้า หรือพนักงานระดับปฏิบัติการขึ้นไป สมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านงานโลจิสติกส์ในคลังสินค้า และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อออนไลน์ รวมจำนวน 15 สถานประกอบการในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ทักษะของผู้ปฏิบัติงานคลังสินค้า ระดับปฏิบัติการในจังหวัดสมุทรสาครที่ควรมี เรียงลำดับความสำคัญได้ ซึ่งบางทักษะตรงกับหลักสูตรการฝึกยกระดับฝีมือ สาขาผู้ปฏิบัติการคลังสินค้า ระดับ 1 สามารถสรุปได้กำหนดไว้ ดังนี้

ทักษะที่ 1 การจัดการความปลอดภัยในคลังสินค้า ทักษะที่ต้องการ :

- 1) บอกความสำคัญของความปลอดภัยในคลังสินค้าได้อย่างถูกต้อง
- 2) อ่านป้ายแสดงที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยได้อย่างถูกต้อง
- 3) อธิบายวิธีการใช้งานอุปกรณ์และเครื่องมือด้านความปลอดภัยพื้นฐานได้อย่างถูกต้อง
- 4) ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ความปลอดภัยในคลังสินค้าได้อย่างถูกต้อง

ทักษะที่ 2 การจัดเรียงสินค้าบนพาเลท ทักษะที่ต้องการ :

- 1) บอกความสำคัญของการจัดเรียงสินค้าได้อย่างถูกต้อง
- 2) บอกขนาดและประเภทของพาเลทได้ถูกต้อง
- 3) ใช้อุปกรณ์ในการช่วยจัดเรียงได้อย่างถูกต้อง
- 4) จัดเรียงสินค้าบนพาเลทตามใบสั่งงานได้อย่างถูกต้อง
- 5) นับสินค้าบนพาเลทได้ถูกต้อง

ทักษะที่ 3 การเคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังสินค้า ทักษะที่ต้องการ :

- 1) บอกความสำคัญของการเคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังสินค้าได้
- 2) เคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังสินค้าได้อย่างถูกวิธี
- 3) อ่านใบสั่งงานในการเคลื่อนย้ายสินค้าได้

ทักษะที่ 4 การจัดการสินค้าคงคลัง ทักษะที่ต้องการ :

- 1) บอกขั้นตอนในการจัดการสินค้าคงคลังได้
- 2) บอกความสำคัญของการจัดการสินค้าคงคลังได้
- 3) จัดสินค้าตามใบสั่งงานได้อย่างถูกต้อง
- 4) รับสินค้าเข้าคลังสินค้าได้อย่างถูกต้องตามกระบวนการ

ตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

จากการสรุปทักษะที่สำคัญและจำเป็นแล้ว ได้ทั้งหมด 4 ทักษะ ผู้วิจัยจึงดำเนินการหารูปแบบสื่อที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของพนักงานโลจิสติกส์ในคลังสินค้า เพื่อจัดทำและเผยแพร่สื่อผ่านระบบออนไลน์ โดยดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการขึ้น ในรูปแบบเสวนาโดยการประชุมครั้งนี้มีคณะวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านงานโลจิสติกส์ในคลังสินค้า ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อออนไลน์ และตัวแทนสถานประกอบการที่ทำงานในส่วนคลังสินค้าโดยมีตำแหน่งตั้งแต่หัวหน้างานของผู้ปฏิบัติการคลังสินค้า หรือพนักงานระดับปฏิบัติการขึ้นไป สมุทรสาคร ผู้เชี่ยวชาญด้านงานโลจิสติกส์ในคลังสินค้า และผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อออนไลน์ รวมจำนวน 15 สถานประกอบการในจังหวัดสมุทรสาคร เข้าร่วมการวิเคราะห์การเรียนรู้ของผู้ปฏิบัติการว่าสื่อใดมีความเหมาะสมที่สุดในการจัดทำเพื่อนำไปใช้งาน ตามขั้นตอนการสร้างสื่อ (ADDIE MODEL) ซึ่งสอดคล้องกับ (พิจิตร ธงพานิช, 2561) ที่ได้สรุปรูปแบบแอดดี (ADDIE model) ไว้ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่ออกแบบขึ้นมา เพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน โดยอาศัยหลักของวิธีการระบบ (System Approach) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าสามารถนำไปใช้ออกแบบและพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจากการศึกษาผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า สื่อที่เหมาะสมมากที่สุด คือ สื่อวีดิทัศน์ที่มีการสาธิตและอธิบายประกอบสื่อ ซึ่งเป็นสื่อมัลติมีเดีย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการจัดทำ สื่อขึ้นมาและดำเนินการหาความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทั้งนี้การดำเนินการจัดทำสื่อขึ้นก่อนให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม คณะผู้วิจัยได้นำสื่อที่สร้างขึ้นให้ผู้ประกอบการได้รับชม จำนวน 15 แห่ง และให้ข้อเสนอแนะก่อน เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ตามความต้องการจากสถานประกอบการมากที่สุด หลังจากนั้นจึงดำเนินการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการสื่อสารการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านโลจิสติกส์ โดยการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพ และความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อการสอนออนไลน์และด้านเนื้อหา

ด้านที่	ประเด็นตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม	ระดับคะแนน		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการจัดวางรูปแบบ			
	1.1 มีรูปแบบที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน และใช้งานได้สะดวก	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.2 ใช้รูปแบบเดียวกันตลอดทั้งหมด หรือมีความ คล้ายคลึงกันตลอดทั้งหมด	4.60	0.55	มากที่สุด
	เช่น ลักษณะของตัวอักษร			
	1.3 การจัดวางรูปแบบมีความเหมาะสมกับสื่อการสอนออนไลน์	4.80	0.45	มากที่สุด
	1.4 ความเหมาะสมของลำดับขั้นตอนนำเสนอเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
	1.5 ความเหมาะสมขององค์ประกอบในหน้าจอ	4.60	0.55	มากที่สุด
	ภาพรวมด้านการจัดวางรูปแบบ	4.76	0.40	มากที่สุด
2	ด้านสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน			
	2.1 องค์ประกอบสื่อที่นำเสนอสอดคล้องกับเนื้อหาหน่วยการเรียนรู้	4.60	0.55	มากที่สุด
	2.2 ความทันสมัยของเอกสารและสื่อ	4.80	0.45	มากที่สุด
	2.3 การออกแบบกราฟิกหน้าจอสวยงาม	4.60	0.55	มากที่สุด
	2.4 ความชัดเจนของภาษาที่ใช้สื่อความหมาย	5.00	0.00	มากที่สุด
	2.5 ความเหมาะสมของเสียงประกอบ	4.80	0.45	มากที่สุด
	ภาพรวมด้านสื่อสนับสนุนการเรียนการสอน	4.76	0.40	มากที่สุด

ด้านที่	ประเด็นตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม	ระดับคะแนน		
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
3	ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
	3.1 มีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สื่อการสอนออนไลน์ที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.80	0.55	มากที่สุด
	3.2 เทคนิคในการนำเสนอสื่อต่างๆ รวดเร็ว	5.00	0.00	มากที่สุด
	3.3 การจัดวางเค้าโครงที่เหมาะสมกับสื่อการสอนออนไลน์			
	3.4 ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองนอกห้องเรียนได้	5.00	0.00	มากที่สุด
	ภาพรวมด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้	4.90	0.22	มากที่สุด
4	ด้านการออกแบบการสอน			
	4.1 วัตถุประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้ชัดเจน	4.80	0.45	มากที่สุด
	4.2 คำแนะนำ คำอธิบายหรือตัวอย่างที่จำเป็นในบทเรียนในเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.3 เร้าความสนใจ ให้เกิดการใฝ่รู้ ในเรื่องราวที่ต้องศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
	4.4 กระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิด	4.60	0.55	มากที่สุด
	ภาพรวมด้านการออกแบบการสอน	4.85	0.39	มากที่สุด
5	ด้านเนื้อหา			
	5.1 เนื้อหาเหมาะกับกลุ่มเป้าหมายและตรงตาม วัตถุประสงค์	4.60	0.55	มากที่สุด
	5.2 เนื้อหาในสื่อการสอนออนไลน์มีประโยชน์สำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.60	0.55	มากที่สุด
	5.3 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
	5.4 ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
	5.5 ภาพกราฟิกสื่อสารความหมายได้ตรงกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
	ภาพรวมด้านเนื้อหา	4.80	0.31	มากที่สุด
	ภาพรวมความเหมาะสมของสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร	4.81	0.32	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบคุณภาพ และความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อการสอนออนไลน์ และด้านเนื้อหา จำนวน 5 คน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81) แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.90) รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการสอน ($\bar{X}$ = 4.85) และมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.80) ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒินั้นเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับ มากที่สุด สามารถนำไปใช้กับการเรียนการสอนได้ต่อไป

จากการประเมินตรวจสอบคุณภาพ และความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญแล้วผู้วิจัยดำเนินการสรุปสื่อ โดยให้สถานประกอบการจำนวน 15 แห่ง ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และได้ทดลองใช้สื่อในการในทักษะก่อนเผยแพร่ ซึ่งผลพบว่า เป็นสื่อที่สามารถใช้สำหรับพัฒนาบุคลากรในคลังสินค้า ระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครได้จริง

ตอนที่ 3 การเผยแพร่สื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครผ่านสื่อสังคมออนไลน์

การศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้เผยแพร่ 2 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 การเผยแพร่กับสถานศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครและกลุ่มประชาชนทั่วไป

รูปแบบที่ 2 การเผยแพร่ทางเว็บไซต์ มีรายละเอียดของการเผยแพร่ ดังนี้

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษาทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการคลังสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร โดยเรียงลำดับได้ 4 อันดับแรก คือ 1) การจัดการความปลอดภัยในคลังสินค้า 2) การจัดเรียงสินค้าบนพาเลท 3) การเคลื่อนย้ายสินค้าภายในคลังสินค้า และ 4) การจัดการสินค้าคงคลัง และสื่อที่เหมาะสมเป็นสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งสอดคล้องกับ (ภาณุมาศ เนียมพลับ, 2561) ศึกษาสมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านคลังสินค้าในธุรกิจขนส่งสินค้าทางอากาศ พบว่า ความรู้เฉพาะด้านที่อุตสาหกรรมนี้ต้องการมากที่สุด ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการจัดการคลังสินค้า รองลงมา คือ ความรู้เรื่องตัวสินค้า และความรู้เรื่องเครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงประเภทต่างๆ

2. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร

จากการศึกษารูปแบบการพัฒนาสื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร สรุปได้ว่า รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร คือ รูปแบบวีดิทัศน์ที่มีการสาธิตประกอบ โดยผลการตรวจสอบคุณภาพและความเหมาะสม พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) ซึ่งสอดคล้องกับ (ธนพงษ์ ไชยลาภ, เอกลักษณ์ โภคทรัพย์ ไพบุลย์, ปริญญ์ โสภา, 2559) ที่ศึกษาการพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์เรื่อง : การออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์ และมัลติมีเดีย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อบทเรียน ออนไลน์เรื่อง : การออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์ และมัลติมีเดียที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้เครื่องมือสื่อบท เรียนมัลติมีเดีย (Multimedia Online Learning) เรื่อง การออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์และมัลติมีเดีย ซึ่งประกอบด้วย 15 บทเรียน เพื่อค้นหาประสิทธิภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านสื่อบทเรียน ออนไลน์ด้วยแบบทดสอบ รวมทั้งวิเคราะห์ความพึงพอใจ ของผู้เรียนจากการเรียนด้วยสื่อบทเรียนออนไลน์ สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อบทเรียนมัลติมีเดีย วิชาการ ออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์และมัลติมีเดียในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เพิ่มขึ้น และผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับดีมาก

3. เพื่อเผยแพร่สื่อการสอนออนไลน์สำหรับพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครผ่านสื่อสังคมออนไลน์

จากงานวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้เผยแพร่ 2 รูปแบบ ดังนี้

- รูปแบบที่ 1 การเผยแพร่กับสถานศึกษา กลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครและกลุ่มประชาชนทั่วไปดำเนินการเผยแพร่การศึกษารูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครกับสถานศึกษาและกลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร มีรายชื่อสถานศึกษาที่ได้รับการเผยแพร่ ดังนี้

1. กลุ่มอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครที่ต้องการพัฒนาทักษะบุคลากรระดับปฏิบัติการในงานคลังสินค้ากลุ่มอุตสาหกรรมนอกจังหวัดสมุทรสาครที่ต้องการพัฒนาทักษะบุคลากรระดับปฏิบัติการในงานคลังสินค้า จำนวน 15 โรงงาน

2. กลุ่มสถานศึกษา คือ สถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนได้ เช่น วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร เป็นต้น

3. กลุ่มประชาชนทั่วไปที่สนใจในการศึกษาความรู้หรือเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานในงานคลังสินค้า

- รูปแบบที่ 2 การเผยแพร่ทางเว็บไซต์

นำสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาครเผยแพร่ทางเว็บไซต์ คือ เว็บไซต์ Youtube ของวิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร คือ SMKCC Educational

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบสื่อการสอนออนไลน์เพื่อพัฒนาทักษะการทำงานด้านโลจิสติกส์ในคลังสินค้าสำหรับบุคลากรระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร มีความเหมาะสมสำหรับการนำไปพัฒนาทักษะของบุคลากรในคลังสินค้าไม่เพียงแต่ในจังหวัดสมุทรสาครเท่านั้น ยังสามารถนำไปพัฒนาบุคลากรในคลังสินค้าได้ทั่วประเทศ เพราะทักษะการทำงานที่จะเกิดความชำนาญ จะเกิดจากการฝึกหัดอย่างเหมาะสมและถูกต้อง จึงจะทำให้เกิดเป็นความชำนาญในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) จังหวัดสมุทรสาคร ได้มีนโยบายการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับความเติบโตของเมืองซึ่งเน้นการเชื่อมโยงการคมนาคมและโลจิสติกส์กับจังหวัดใกล้เคียง และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ เพื่อลดต้นทุนสร้างความสะดวก สร้างโอกาส เพิ่มความรวดเร็ว และรองรับการค้า การลงทุนและการพัฒนาระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ทางทะเล เพื่อรองรับการเป็น Hub of Seafood โดยมีเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. เนื่องจากจังหวัดสมุทรสาครมีอุตสาหกรรมอาหารค่อนข้างมาก และมีข้อจำกัดหลายประการ ดังนั้นจึงควรทำสื่อการสอนเพื่อเพิ่มความรู้หรือทักษะของพนักงานในอุตสาหกรรมอาหารจังหวัดสมุทรสาครหรือการคลังสินค้าท้องถิ่นโดยเฉพาะ

2. ควรมีการต่อยอดสร้างบทเรียนออนไลน์ควบคู่กับสื่อหรือรูปแบบการเรียนรู้แบบ E-Learning

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2562). ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ.2562-2564. กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กระทรวงอุตสาหกรรม. เรียกใช้เมื่อ 16 พฤษภาคม 2565 จาก https://www.dip.go.th/uploadcontent/abhimuk/strategy_DIP_62.64.pdf

- กระทรวงแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2564). หน่วยงานภายในกรม. เรียกใช้เมื่อ 18 พฤษภาคม 2565 จาก <http://dsd.go.th>
- กฤตภาส อารีรักษ์, และทวีศักดิ์ กฤษเจริญ. (2557). สมรรถนะที่พึงประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานด้านโลจิสติกส์ระดับปฏิบัติการในส่วนของลูกค้าของบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 17 (มกราคม-ธันวาคม. 2557). 10-29.
- ชุตติกาญจน์ ศรีวิบูลย์. (2557). หลักบริหารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพมหานคร: ดร.เพชร สำนักพิมพ์.
- ธนพงษ์ ไชยลาภ, เอกลักษณ์ โภคทรัพย์ไพบูลย์, ปริญญ์ โสภ. (2559). การพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์เรื่อง : การออกแบบเพื่อการผลิตสื่อปฏิสัมพันธ์ และมัลติมีเดีย. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 4 (2), 134-143.
- พิจิตรา ธงพานิช. (2561). รูปแบบการสอน ADDIE (ADDIE Model) วิชาการจัดการเรียนรู้และการจัดการในชั้นเรียน. เรียกใช้เมื่อ 18 พฤษภาคม 2565 จาก <http://adi2learn.blogspot.com/2018/01/addie-model.html>
- ภาณุมาศ เนียมพลับ. (2561). สมรรถนะของเจ้าหน้าที่จัดการคลังสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมธุรกิจการขนส่งสินค้าทางอากาศ. ใน วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2566). แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570). เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2565 จาก https://www.samutsakhon.go.th/_new/files/com_news_devpro/2022-06_a1781b7c4a2d8ae.pdf
- อุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรสาคร. (2563). รายงานผลการปฏิบัติงาน. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2565 จาก <https://samutsakhon.industry.go.th/th/cms-of-447>

ผลการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิดที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1*

THE EFFECTS OF COGNITIVELY GUIDED INSTRUCTION ACTIVITIES ON NUMBER SENSE OF MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

กิตติธัช ช่อสุวรรณ*, ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี, รุ่งทิพา แยมรุ่ง

Kittitat Chorsuwan, Chommanad Cheausuwantavee, Rungtiwa Yamrung

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University, Thailand

*Corresponding author E-mail: kittitat.chorsuwan@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด 2) เปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 32 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ระยะเวลาในการทดลองจำนวน 14 คาบ คาบละ 45 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบวัดความรู้สึกเชิงจำนวน ประกอบด้วย แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ และเติมคำตอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.32 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.21 – 0.82 และค่าความเชื่อมั่น 0.88 และแบบอัตนัย มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.67 – 1.00 ความยากง่าย (P) ตั้งแต่ 0.22 – 0.50 ค่าอำนาจจำแนก (D) ตั้งแต่ 0.44 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.90 โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest–Posttest Design ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test for dependent samples และ t-test for one sample ผลการวิจัย พบว่า 1) ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิดสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 37.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.79 และคิดเป็น 74.76%

คำสำคัญ: การสอนแนะให้รู้คิด, ความรู้สึกเชิงจำนวน, การจัดการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study are as follows: (1) to compare students' number sense before and after administrating cognitively guided instruction activities; (2) to compare students' number sense after administrating cognitively guided instruction activities with the criterion of 70%. The sample of this study included 32 of eighth grade students studying in the second semester of

* Received February 16, 2023; Revised March 26, 2023; Accepted April 26, 2023

2022 academic year. They were selected using the cluster random sampling technique. The duration of the research was 14 periods and 45 minutes per class. The instruments used in this study were lesson plans and number sense test; objective test there was an index of item – objective congruence (IOC) of 0.67 – 1.00, difficulty (p) of 0.32 – 0.78, discrimination (r) of 0.21 – 0.82 and a reliability of 0.88 and subjective test there was an index of item – objective congruence (IOC) of 0.67 – 1.00, difficulty (P) of 0.22 – 0.50, discrimination (D) of 0.44 – 1.00 and a reliability of 0.90. This research used the One- Group Pretest-Posttest Design. The statistical procedures used for data analysis were a t-test for dependent samples and a t-test for one sample. The results revealed the following: (1) the number sense of the students after experiencing cognitively guided instruction activities were higher than before experiencing the treatment statistically significant at a level of .05; and (2) the number sense of the students after experiencing cognitively guided instruction activities were higher than the criterion of 70%, with a statistically significant level of .05 and an average of 37.38, a standard deviation of 5.79 and amounting to 74.76%.

Keywords: Cognitively guided instruction, Number sense, Learning

บทนำ

การเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบันถือว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งดูได้จากผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA : Programme for International Student Assessment) จากผลการประเมิน PISA 2018 ในระดับนานาชาติ พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 419 คะแนน (ค่าเฉลี่ย OECD 489 คะแนน) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ PISA 2015 ด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเพิ่มขึ้น 3 คะแนน ซึ่งในการทดสอบทางสถิติถือว่าด้านคณิตศาสตร์ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับรอบการประเมินที่ผ่านมา อีกทั้งนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตมีคะแนนลดลงเป็นอย่างมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเทียบกับ PISA 2012 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563) และจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินักเรียนขั้นพื้นฐาน (O-Net) ประจำปีการศึกษา 2562 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 26.73 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นคะแนนที่ค่อนข้างต่ำ และเมื่อพิจารณาคะแนนตามสาระ พบว่า สาระที่ 1 จำนวนและการดำเนินการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 21.77 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) ถือว่าคะแนนในสาระด้านจำนวนและการดำเนินการอยู่ในระดับที่ต่ำมาก และไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 นอกจากนี้จากรายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015 (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2015) พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 431 คะแนน ซึ่งน้อยกว่าค่ากลางของการประเมินที่กำหนดไว้ที่ 500 คะแนน เมื่อแปลผลของคะแนนพบว่า นักเรียนมีคะแนนอยู่ในระดับที่ต่ำ และไม่ปฏิบัติตามตัวชี้วัด มาตรฐาน ค 1.1 จากคะแนนการประเมินของนักเรียนชี้ให้เห็นว่า นักเรียนยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับ จำนวนและการดำเนินการ ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง จึงควรเร่งแก้ไขปัญหานักเรียนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากการประเมินผลวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ร่วมกับนานาชาติครั้งที่ 3 (The Third International Mathematics and Science Study หรือ TIMSS) ได้มีการกล่าวถึง ความรู้สึกเชิงจำนวน (Number Sense) มากขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า ความรู้สึกเชิงจำนวนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ถ้านักเรียนได้พัฒนาด้านนี้อย่างเต็มที่ จะทำให้นักเรียนนำความรู้เกี่ยวกับจำนวนมาใช้อย่างได้ผลในชีวิตประจำวัน ทำให้เข้าใจสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับจำนวนได้ดีลึกซึ้งกว่า และนำมาตัดสินใจได้ดีกว่า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับ National Council of Teachers of Mathematics กล่าวว่าความรู้สึกเชิง

จำนวน จะนำไปสู่การหยั่งรู้เกี่ยวกับจำนวน ทำให้มองเห็น ความสัมพันธ์ของจำนวน ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับ ความสมเหตุสมผลของผลจากการคำนวณ และนำเสนอคำตอบของปัญหาเกี่ยวกับจำนวน (National Council of Teachers of Mathematics. , 1989) สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความรู้สึกเชิงจำนวนที่ดี ความรู้สึกเชิงจำนวน ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการแก้ปัญหา และการประมาณค่า ถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ (Romau R.N., 1988) ดังนั้น การที่จะรู้ถึงความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนได้นั้น ต้องอาศัยเรื่องของ การแสดงออกทางความคิดเห็นนักเรียน ซึ่งสิ่งที่ทำให้รู้ถึงความคิดเห็นของนักเรียนได้นั้น ต้องอาศัย คำถาม เป็นสิ่ง กระตุ้น เพื่อให้เกิดคำตอบ การใช้คำถามของผู้สอน ถือเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังนั้น ผู้สอนควรมีคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด เพื่อเป็นการดึงแนวคิดที่แตกต่างกันของนักเรียนออกมา ทำให้นักเรียนมี อิสระในการคิด มีแนวทางในการหาคำตอบของตนเอง ทำให้ผู้สอนเข้าใจถึงความคิดของนักเรียน (ระพีพัฒน์ แก้ว อ่ำ, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน ที่ต้องให้นักเรียนได้รู้จักการแสดงออกถึงความคิด แสดงเหตุผล ผู้สอนควรมีการใช้คำถามที่ไม่ปิดกั้นความคิดเห็นของผู้เรียน (นพพร แหยมแสง, 2556) การเรียนรู้ ควรเป็นการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ แนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือผู้เรียนในการทำความเข้าใจ และเข้าใจถึงข้อบกพร่องของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้แก้ไขข้อบกพร่อง ของตนเอง ถือเป็นสิ่งที่ช่วยแก้ปัญหาในเรื่องของการที่นักเรียนขาดความรู้เดิม และไม่สามารถนำความรู้เดิมไปต่อยอดสู่ความรู้ใหม่ได้ ซึ่งรูปแบบการสอนที่มีลักษณะเช่นนี้ คือ รูปแบบการสอนแนะให้รู้คิด (Cognitively Guided Instruction)

การสอนแนะให้รู้คิด เป็นการออกแบบการเรียนรู้ผ่านการแก้ปัญหา และเป็นกิจกรรมที่อยู่บนพื้นฐานในสิ่งที่นักเรียนแต่ละคนควรรู้ ประกอบกับการประเมินนักเรียน ไม่ได้พิจารณาจากการที่ตัดสินว่านักเรียนสามารถ แก้ปัญหานั้น ๆ ได้หรือไม่ แต่มีการประเมินในส่วนวิธีการแก้ปัญหาด้วย ว่ามีขั้นตอนการแก้ปัญหายังไง มีวิธีคิด อย่างไร โดยที่ผู้สอนไม่ได้เป็นผู้สอนถึงวิธีการในการแก้ปัญหา แก่นักเรียน และการเรียนรู้ถึงแนวคิด หรือวิธีหา คำตอบ เป็นการเรียนรู้ที่ผ่านการช่วยกันอภิปรายถึงคำตอบ และที่มาของวิธีการที่แตกต่างกัน เพื่อให้นักเรียนได้มี แนวคิดที่ต่างจากเดิม หรือมีมุมมองการมองในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น (เวชฤทธิ์ อังกะระภัทรขจร, 2553) นอกจากนี้ การสอนแนะให้รู้คิด ยังช่วยให้นักเรียนเข้าใจในกระบวนการคิด คือ รู้ว่าตนเองคิดอะไร คิดอย่างไร ตรวจสอบ ความเข้าใจของตนเองได้ รวมถึงสามารถเปลี่ยนวิธีการคิดให้เหมาะสมได้ (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ, 2554) และ รูปแบบการสอนแนะให้รู้คิด ยังมีลักษณะของการใช้คำถามแบบคำถามปลายเปิด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการ พัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวนที่ว่า การพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน เป็นการให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการจัดกิจกรรมเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกันทั้งชั้น เรียน เพื่อรับทราบแนวคิดบางอย่างร่วมกันการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้นักเรียนรู้จักทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และการทำกิจกรรมเป็นรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนได้คิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ฝึกงาน ทักษะความสามารถของแต่ละบุคคลให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (นัฐกานต์ พรหมเกษ, 2561)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด กับเกณฑ์ ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียววัดสองครั้ง มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 360 คน ซึ่งโรงเรียนจัดห้องเรียนแบบความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 32 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนแนะให้รู้คิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 7 แผน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากนั้น วิเคราะห์ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ รวมถึง วิเคราะห์องค์ประกอบของความรู้เชิงจำนวน แล้วนำแผนการจัดการเรียนรู้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนแนะให้รู้คิด มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนแนะให้รู้คิด เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้ และปรับปรุงเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2. แบบวัดความรู้เชิงจำนวน ตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ และแบบเติมคำตอบจำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 2 แบบอัตนัยจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ ซึ่งสร้างโดยการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) และวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดความรู้เชิงจำนวน จากนั้นสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ และดำเนินการสร้างแบบวัดความรู้เชิงจำนวน นำแบบวัดความรู้เชิงจำนวนที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ข้อคำถามทั้งหมดสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบวัดความรู้เชิงจำนวนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 37 คน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง นำผลการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยตอนที่ 1 แบบทดสอบปรนัยมีความยากง่ายตั้งแต่ 0.32 – 0.78 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 – 0.82 และหาความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.88 และตอนที่ 2 แบบทดสอบอัตนัยมีความยากง่ายตั้งแต่ 0.22 – 0.50 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.44 – 1.00 และหาความเชื่อมั่น ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.90

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ในคาบที่ 1 ของการทดลอง เพื่อวัดความรู้เชิงจำนวนของนักเรียน โดยใช้แบบวัดความรู้เชิงจำนวน ตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และแบบเติมคำตอบจำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 2 แบบอัตนัยจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ

2. ดำเนินการสอนตามแผนการสอนแนะให้รู้คิด จำนวน 7 แผน ในคาบเรียนที่ 2 – 13 รวมทั้งสิ้น 12 คาบ

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-Test) ในคาบที่ 14 ของการทดลอง เพื่อวัดความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียน โดยใช้แบบวัดความรู้สึกเชิงจำนวน ตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และแบบเติมคำตอบจำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 2 แบบอัตนัยจำนวน 10 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ค่าสถิติ t-test for dependent Samples เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด

2. ใช้ค่าสถิติ t-test for One Sample เพื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด ที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด

ความรู้สึกเชิงจำนวน	n	k	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อน	32	50	25.33	8.22	11.06*	.000
หลัง	32	50	37.38	5.79		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังจาได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสอนแนะให้รู้คิดสูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสอนแนะให้รู้คิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ความรู้สึกเชิงจำนวน	n	k	$\bar{X}$	S.D.	μ_0 (70%)	t	p
	32	50	37.38	5.79	35.00	2.32*	.014

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังตารางในตารางที่ 2 พบว่า ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 37.38 คิดเป็นร้อยละ 74.76

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้การสอนแนะให้รู้คิด สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้

เนื่องจาก การสอนแนะให้รู้คิดเป็นการจัดการเรียนรู้ที่อยู่บนฐานความรู้เดิมของนักเรียน มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แก้ปัญหาด้วยตนเองจากสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียน นอกจากนี้ยังมีการให้นักเรียนได้แสดงแนวความคิดการแก้ปัญหาของตนเอง รวมถึงเปิดโอกาสให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนแนวความคิดการแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนจะเห็นแนวคิดที่มีความแตกต่างกัน และมีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ปวันรัตน์ วัฒนะ พบว่า การสอนแนะให้รู้คิดที่เน้นการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตจริงส่งผลให้ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ปวันรัตน์ วัฒนะ, 2559)

ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ที่มีการเชื่อมโยงจำนวนกับประสบการณ์ในชีวิตจริง ให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและมีวิธีการในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และอยู่บนพื้นฐานความรู้เดิมที่นักเรียนเคยเรียนรู้มาแล้ว รวมถึงให้นักเรียนอภิปรายแนวคิดในการแก้ปัญหาหน้าชั้นเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน สอดคล้องกับ นัฐกานต์ พรหมเกษ ที่กล่าวว่า การพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน ควรเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับจำนวนอย่างสม่ำเสมอซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบการทำกิจกรรมร่วมกันทั้งชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียนเพื่อรับทราบแนวคิดบางอย่างร่วมกัน นอกจากนี้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จะใช้คำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดที่ไม่ได้ตีกรอบหรือจำกัดความคิดเห็นของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็นที่หลากหลาย (นัฐกานต์ พรหมเกษ, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ นพพร แหยมแสง ที่กล่าวว่า การพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน ควรฝึกให้นักเรียนมีอิสระในการคิด มีการแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงต้องใช้กิจกรรมการวัดที่หลากหลาย ซึ่งพบว่า เมื่อนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาที่ต่างกัน จะช่วยให้นักเรียนมีมุมมองในการแก้ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น เมื่อทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียนจบแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างใบงานเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกฝนเกี่ยวกับจำนวนที่มีสถานการณ์ คล้ายในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับจำนวนอย่างสม่ำเสมอ และให้นักเรียนรู้จักการตัดสินใจที่จะเลือกใช้วิธีการ หรือแนวทางในการหาคำตอบของตนเองที่มีความเหมาะสม ที่จะช่วยให้นักเรียนมีวิธีการแก้ปัญหาที่ง่ายขึ้น (นพพร แหยมแสง, 2556) สอดคล้องกับ Hope Jack ที่กล่าวว่า การพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน นักเรียนต้องได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยการปฏิบัติในห้องเรียนก่อน และผู้สอนควรเปิดโอกาสเสนอแบบฝึกหัดที่ช่วยให้นักเรียนได้รู้จักนำความรู้ในห้องเรียนมามีส่วนตัดสินใจ หรือเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ทำให้ปัญหานั้นมีการคิดคำนวณที่สะดวกขึ้น (Hope Jack., 1989)

2. ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสอนแนะให้รู้คิดที่มีผลต่อความรู้สึกเชิงจำนวน ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของความรู้สึกเชิงจำนวน ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้าใจจำนวนทั้งจำนวนเชิงการนับ และจำนวนเชิงอันดับที่ 2) ความเข้าใจความสัมพันธ์หลากหลายระหว่างจำนวน 3) ความเข้าใจขนาดสัมพัทธ์ของจำนวน 4) การรู้ผลสัมพัทธ์ของการดำเนินการ 5) ความสามารถในการพัฒนาสิ่งอ้างอิงในการหาปริมาณของสิ่งของและสถานการณ์ต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของนักเรียน 6) การคิดคำนวณในใจอย่างยืดหยุ่น 7) การประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยได้ประเมินผลตามตัวบ่งชี้ที่กำหนดไว้ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่สามารถคิดคำนวณหาคำตอบได้ แต่เป็นการคิดคำนวณตามหลักการลำดับการดำเนินการ ซึ่งมีนักเรียนเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้วิธีการจัดรูป หรือ จัดกลุ่มของจำนวนเพื่อให้จำนวนบวกกันแล้วลงท้ายด้วย 0 หรือลงท้ายด้วย 5 แต่เมื่อให้นักเรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงแนวคิดวิธีการหาคำตอบ ของแต่ละบุคคลหน้าชั้นเรียน นักเรียนเริ่มมีแนวคิดในการคิดคำนวณต่างจากเดิม และเมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เริ่มมีวิธีการคิดการแก้ปัญหาที่หลากหลาย และมีวิธีการที่ช่วยให้การคิดคำนวณได้ง่ายขึ้น และนักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรม กระตือรือร้นที่จะอยากนำเสนอแนว

การหาคำตอบของตนเองมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ที่ผู้วิจัยกำหนดให้ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเข้าใจ และเป็นกิจกรรมที่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน จึงทำให้กิจกรรมเป็นที่สนใจของนักเรียน และรู้สึกว่าเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสามารถทำได้ และไม่ได้มีกรอบ หรือขอบเขตของวิธีการหาคำตอบ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2545) และสอดคล้องกับ จุฬารัตน์ ทองอร่าม ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเชิงจำนวน และความรู้สึกเชิงปริภูมิ สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย พบว่า ปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบการอภิปราย การกระทำ และพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับปรากฏการณ์เกี่ยวกับความรู้สึกเชิงจำนวนและความรู้สึกเชิงปริภูมิ เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่ากิจกรรมสามารถส่งเสริมความรู้สึกเชิงจำนวนและความรู้สึกเชิงปริภูมิของนักเรียน มากไปกว่านั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายบุคคลที่สอดคล้องกับความสามารถในเรื่องความรู้สึกเชิงจำนวนและความรู้สึกเชิงปริภูมิเปรียบเทียบก่อนและหลังการทำกิจกรรมที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังทำกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกเชิงจำนวนและความรู้สึกเชิงปริภูมิพัฒนาขึ้น (จุฬารัตน์ ทองอร่าม, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด ที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 สรุปผลได้ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิด ที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อแสดงแนวคิดวิธีการในการแก้ปัญหา ดังนั้นผู้สอนควรให้เวลากับนักเรียนในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ แต่ควรมีการกำหนดระยะเวลาในการลงมือปฏิบัติของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีเวลาในการอภิปรายแลกเปลี่ยนถึงแนวทางในการแก้ปัญหาที่หลากหลาย เพราะยังนักเรียนได้แสดงวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา จะยังช่วยให้ความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนดีขึ้น 2) กิจกรรมที่จัดในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวน และจากการให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ พบว่านักเรียนสามารถคิดคำนวณได้ดีขึ้น และยังสามารถคิดคำนวณได้โดยไม่ทอดลงกระดาษ ดังนั้น ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความรู้สึกเชิงจำนวนอย่างต่อเนื่อง 3) ความรู้สึกเชิงจำนวน จะเห็นได้ชัดจากการให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น แต่การแสดงความคิดเห็นที่ละคนอาจจะใช้เวลานาน ดังนั้น อาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม และให้ตัวแทนนักเรียนในกลุ่มออกมาแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียนจะช่วยให้ผู้สอนสังเกตนักเรียนได้กว้างขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้แบบการสอนแนะให้รู้คิดที่มีต่อความรู้สึกเชิงจำนวนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนายกิตติธัช ช่อสุวรรณ นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Educational Testing : O-NET). เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2565 จาก <https://www.secondary28.go.th/?p=2475>

จุฬารัตน์ ทองอร่าม. (2556). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความรู้สึกเชิงจำนวนและความรู้สึกเชิงปริภูมิ สำหรับนักเรียนระดับปฐมวัย. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

- นพพร แหยมแสง. (2556). พฤติกรรมการสอนคณิตศาสตร์ 1 = Teaching behavior in mathematics 1 : CMA 4101 (TL 461) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นัฐกานต์ พรหมเกษ. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกเชิงจำนวนและความรู้สึกเชิงปริมาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปวันรัตน์ วัฒนนะ. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง การวัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการสอนแนะให้คิด (CGI) ที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ระพีพัฒน์ แก้วอำ. (2559). การใช้คำถามปลายเปิดในการสอนคณิตศาสตร์. วารสาร ศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 8(15), 206-211.
- เวชฤทธิ์ อังกะนัทรขจร. (2553). การสอนแนะให้รู้คิด (Cognitively Guided Instruction: CGI) รูปแบบหนึ่งของการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์. วารสารศึกษาศาสตร์, 21(1), 1-11.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2015). รายงานผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2565 จาก <http://timssthailand.ipst.ac.th/timss/reports/timss2015report>
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2545). เอกสารเสริมความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความรู้สึกเชิงจำนวน (Number Sense). กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาธุรกิจ.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). ผลการประเมิน PISA 2018: นักเรียนไทยวัย 15 ปี รู้และทำอะไรได้บ้าง. เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2565 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2019-48/>
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาบรรณ. (2554). หลักการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินตามสภาพจริง. กรุงเทพมหานคร: ดวงกลมพับลิชชิง.
- Hope Jack. (1989). "Promoting Number Sense in School,". Arithmetic Teacher, 36(6), 12-16.
- National Council of Teachers of Mathematics. . (1989). Curriculum and Evaluation Standards for School mathematic. Virginia: The National Council of Teachers of Mathematics.
- Romau R.N. (1988). "Number Sense Mathematics Teach". Arithmetic Teacher, 81(6), 437-440.

กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3*

THE STRATEGIES FOR DEVELOPING ACADEMIC ACHIEVEMENT,
CHUMCHONWATKHAOLAMPA SCHOOL, NAKHON SI
THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

สุวิชา บุญฤทธิ์*, ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่, สามิตร อ่อนคง

Suwitcha Bunrit, Teeraphong Somkhaoyai, Samit Onkong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author E-mail: 6403202022@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ 2) เพื่อสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ 3) เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 คน ผู้ประเมินสภาพแวดล้อม 20 คน สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 4 คน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินสภาพแวดล้อม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งมากที่สุด คือ บุคลากรมีประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถที่หลากหลายเพียงพอครบชั้น ที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุด คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนไม่ตรงจุด สภาพแวดล้อมภายนอก เป็นโอกาสมากที่สุด คือ ผู้ปกครองมีรายได้น้อยจึงเห็นความสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสใกล้บ้าน และเป็นอุปสรรคมากที่สุด คือ ขาดแหล่งเรียนรู้ข้อมูลที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ 2) ผลการสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน ตาม 2S4M และสภาพแวดล้อมภายนอก ตาม Model “PEST” โดยใช้ความสัมพันธ์แบบ BCG พบว่า อยู่ในช่อง STARS กลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด เป้าหมายรายมาตรการ โครงการ/กิจกรรม มีกลยุทธ์ จำนวน 4 กลยุทธ์ 3) ผลการนำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ กลยุทธ์ ได้แก่ 1 พัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2 ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ 3 พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการหลักการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 4 ส่งเสริมการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

คำสำคัญ: กลยุทธ์, ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this thesis were as follows; 1) to study the environment of academic administration of Chumchonwatkhaolampa school 2) to create strategies for developing academic achievement of Chumchonwatkhaolampa school 3) to present strategies for developing academic achievement of Chumchonwatkhaolampa school. This research was a qualitative research. Studying conditions by analyzing documents and in-depth interviews of 15 people, creating strategies from internal and external assessment respondents 20 people from 4 experts, and presenting strategies by group discussions of experts 7 people. The tools used were in-depth interviews, environmental assessment forms, internal factors, external factors, and focus groups, qualitative data analysis by descriptive method. The research findings were found as follows: 1) Strong internal environment efficient personnel was a variety of knowledge and abilities that are sufficient to complete the class, have experience, and have an aptitude for the assigned subjects and knowledge of technology. Weaknesses the development of student achievement was not on point, irresponsible students, opportunities in the external environment Parents receive help from various government programs. Parents with low income therefore see the importance of expanding schools close to home. Obstacles; lack of learning resources to support online learning, students take advantage of using less, technology, lack of factors to be able to access technology, Maintenance of high-priced IT equipment. 2) Concerning the results from construction of developing academic achievement of Chumchonwatkhaolampa school. Assessment of the internal environment 2S4M and the external environment according to the model "PEST" using BCG relationships in STAR. Academic administration strong inside and the external environment that is an opportunity conducive to strategy formulation for the developing academic achievement of Chumchonwatkhaolampa school consists of 1) Vision 2) Mission 3) Goal and 4) Strategies in total of 4 strategies. 3) Regarding a presentation of a strategy, the Experts agree that the strategy is possible, appropriate and beneficial. The strategy consists of 4 components: the first strategy for developing the learner's learning process by focusing on the learner as the main; the second strategy for promoting the development of teachers to have teachers' knowledge and expertise in learning management; the third strategy for develop an academic administration system, principles of internal quality assurance to enhance academic achievement; and the fourth strategy for promote internal supervision to develop learning management within educational institutions.

Keywords: Strategy, Academic Achievement, Academic Administration

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้ความหมาย "การศึกษา" ว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรคจรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจาก การจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ, 2542) การใช้กลยุทธ์จัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียน และคุณภาพของโรงเรียน ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาทักษะของครูผู้สอน ไปสู่สังคมการเรียนรู้และปัจจัยที่เกื้อหนุนให้ผู้เรียน ซึ่งในสภาพปัญหาของโรงเรียนที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ พบว่าผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ในระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน ศึกษาสาเหตุปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์พัฒนาด้วยวิธีการที่หลากหลาย นิเทศติดตามเป็นระยะ ประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทุกคนในโรงเรียนเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในโรงเรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีวิธีคิดในการเรียนรู้และปฏิบัติทักษะอย่างหลากหลาย และมีความคิดสร้างสรรค์ โดยมีเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคน จบการศึกษามีคุณภาพ มีวิธีการและแนวทางดำเนินงาน 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (วิเชียร ปาณะพงศ์, 2562)

ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้นั้น การศึกษากลยุทธ์เป็นส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการวางแผนเป้าหมายในการจัดการศึกษา โรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการบริหารจัดการ ใช้เทคนิคและวิธีการในการใช้กลยุทธ์การจัดการศึกษา (โรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ, 2563) ซึ่งในสภาพปัญหาของโรงเรียนที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ พบว่าผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ในระดับจังหวัด ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการใช้กลยุทธ์การจัดการศึกษาที่ไม่เหมาะสม ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โรงเรียน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจและต้องการศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจนสามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้ผลวิจัยในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วงชั้นอื่นต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งสร้างกลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยของโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนที่มีการดำเนินการขั้นตอน ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพและประเมินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 1.2) จัดทำร่างแบบสัมภาษณ์สภาพแวดล้อมและประเมินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 1.3) นำร่างแบบแบบสัมภาษณ์สภาพแวดล้อมและประเมินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 1.4) ปรับร่างแบบสัมภาษณ์สภาพแวดล้อมและประเมินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ 2.1) นำข้อมูลจากแบบประเมินสภาพแวดล้อม มาจัดทำแบบประเมินสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก กำหนดค่าถ่วงน้ำหนัก 2.2) นำข้อมูลที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ 2.3) ร่างแบบสัมภาษณ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จากการค้นคว้าเอกสารเพิ่มเติม และจากผลการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก 2.4) นำแบบสัมภาษณ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 2.5) ปรับร่างแบบสัมภาษณ์กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกการสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 3.1) นำ (ร่าง) กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มาจัดทำเป็นแบบสนทนากลุ่มและจัดทำเป็นแบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเหมาะสม 3.2) นำแบบสนทนากลุ่ม และจัดทำเป็นแบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเหมาะสม ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยความครอบคลุมขององค์ความรู้ เกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ 3.3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์อีกครั้ง 3.4) นำข้อคำถามปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลเชิงพัฒนา ในขั้นตอน

การสนทนากลุ่ม 3.5) แบบสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอ (ร่าง) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักรงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถม ศึก ษาน นคร ศรี ธรรม ราช เขต 3 ที่ได้มาเป็นแนวทางสำหรับการให้ความเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อมผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มีขั้นตอน ดังนี้ 2.1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยพิจารณาจากความเหมาะสม มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้ ความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง 2.2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารและครู รวมทั้งสิ้น 15 คน 2.3) ขั้นตอนนัดตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลาสัมภาษณ์ โดยกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over role) 2.4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะที่ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการ สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 2.1) เก็บรวบรวมจากแบบประเมินสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก 2.1.1) ขั้นตอนเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พิจารณาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ 2.1.2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ 2.1.3) ส่งแบบประเมินออนไลน์วิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอกเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักรงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถม ศึก ษาน นคร ศรี ธรรม ราช เขต 3 ให้กลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน 20 คน ตอบแบบประเมิน โดยกำหนดให้ตอบกลับไปแล้วเสร็จภายใน 1 สัปดาห์ 2.1.4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอกเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักรงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถม ศึก ษาน นคร ศรี ธรรม ราช เขต 3 มา รวบรวมแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลเป็นกราฟความสัมพันธ์ SWOT และสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เป็นตารางสัมพันธ์แบบ BCG นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปกำหนด (ร่าง) กลยุทธ์แล้วนำเสนอในขั้นต่อไป 2.2) เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก 2.2.1) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง 2.2.2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษา 2 แห่ง เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญ 4 คนประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 2 คน ศึกษาพิเศษ 1 คน และนักวิชาการ 1 คน 2.2.3) ขั้นตอนนัดตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนด

วัน เวลาสัมภาษณ์ เป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over role) 2.2.4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวบรวมข้อมูลทุกส่วนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการ สัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียง จัดทำกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ต่อไป

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ ใช้การจัดประชุมกลุ่มเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะมีกระบวนการดังนี้คือ 3.1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 2 คน และนักวิชาการด้านการศึกษา จำนวน 1 คน เพื่อจัดกลุ่มสนทนานำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 3.2) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มสนทนาทราบ พร้อมด้วยร่างกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 3.3) ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ตามวันเวลา และสถานที่กำหนด 3.4) บันทึกผลการสนทนากลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ โดยการศึกษาสภาพแวดล้อม การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประเมิน (Evaluate) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่าสภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง คือ บุคลากรมีประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถที่หลากหลายเพียงพอครบชั้น (สราวุธ ชูยก, 2565) มีประสบการณ์ มีความถนัดในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย มีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายในเป็น

จุดอ่อน คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนไม่ตรงจุด นักเรียนขาดความรับผิดชอบ (วารตี อักษรภักดี, 2565) สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส คือ โอกาส ผู้ปกครองได้รับความช่วยเหลือจากโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล (วิมลพร อยู่คงแก้ว, 2565) ผู้ปกครองมีรายได้น้อยจึงเห็นความสำคัญของโรงเรียนขยายโอกาสใกล้บ้าน (พรวิภา ชูพร้อม, 2565) สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค คือ ขาดแหล่งเรียนรู้ข้อมูลที่จะสนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ (จิราภรณ์ เพชรเรือง, 2565) นักเรียนใช้ประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีน้อย (ลัญจกร ทองศรีนุ่น, 2565) ขาดปัจจัยที่จะสามารถเข้าถึงเทคโนโลยี การซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ IT ราคาสูง (ชัยณรงค์ ทองมีชู, 2565)

2. กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน 2S4M และสภาพแวดล้อมภายนอก ตาม Model “PEST” ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ อยู่ใน STAR ดาวรุ่ง มีการบริหารงานวิชาการภายในที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส เอื้อต่อการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัดรายมาตรการ เป้าหมายรายมาตรการ โครงการ/กิจกรรม กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ ที่ 1 พัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการหลักการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

3. การนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ และให้ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุง ดังนี้ วิสัยทัศน์ให้ระบุว่า การนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับพันธกิจ เป้าหมายข้อ 1 ควรระบุมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เยาวมาลย์ มะเดโซ, 2565) กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 1 ควรระบุเกณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 และได้รับรางวัลการแข่งขันทางวิชาการระดับเครือข่ายสถานศึกษาขึ้นไป และเป้าหมายความสำเร็จ เป็นร้อยละ 80 ตามตัวชี้วัดความสำเร็จ (จารุณี จัดตุพงค์, 2565) กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 2 ควรระบุเกณฑ์การอ่านเขียนผ่านเกณฑ์การประเมินของต้นสังกัด (สุนิตย์ ชูรักษ์, 2565) กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 3 นำไปเพิ่มในกลยุทธ์ที่ 3 (ภัทรานิษฐ์ ไชยเดช, 2565) กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 5 เป็นองค์ประกอบที่ไม่เอามาวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ (สุพรรณิ มีเสน, 2565) กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จ เพิ่มคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร (บุญเลิศ วีระพรกานต์, 2565) กลยุทธ์ที่ 2 ให้ใช้คำว่าส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 ให้ปรับเป็น พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการตามหลักการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ให้เพิ่มกลยุทธ์ที่ 4 การนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา (เจตพงศ์ กิตติพร, 2565)

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มีทั้งสภาพแวดล้อมภายในมีทั้งจุดแข็งคือโรงเรียนมี

บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถที่หลากหลายเพียงพอครบชั้น มีประสบการณ์ มีความถนัดในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย ถ่ายทอดให้เด็กได้ดี มีความกระตือรือร้นในการทำงานพัฒนาการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี การใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดอ่อนคือการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนไม่ตรงจุด ขาดความต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนาขัดกับพัฒนาการและธรรมชาติวัยของผู้เรียนทำให้นักเรียนไม่ค่อยให้ความร่วมมือขาดความรับผิดชอบ สาเหตุจากผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่นักเรียน สภาพแวดล้อมภายนอกมีทั้งโอกาสคือผู้ปกครองได้รับความช่วยเหลือจากโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาล สามารถปรับตัวเข้ากับการดำเนินชีวิตในสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ผู้ปกครองมีรายได้น้อยจึงเห็นความสำคัญของโรงเรียน ขยายโอกาสกลับบ้าน ทำให้นักเรียนได้รับการใส่ใจมากกว่าโรงเรียนในตัวอำเภอ และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคคือนักเรียนใช้ประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีน้อย ปัจจัยที่จะสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีเพราะพ่อแม่ลำบาก ขาดเครื่องมือและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการบริหารจัดการข้อมูลการใช้วิธีการหรือวิธีการใหม่ ๆ เข้ามาบริหารจัดการยังขาดการยอมรับ การซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ IT ราคาสูง ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในบางครอบครัวไม่ดีพอ ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้ต้องนำมาเป็นฐานในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม และมีความเฉพาะเจาะจงของแต่ละองค์กร สอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยของชัชฎาภรณ์ อร่าม ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการและการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการวางแผนการบริหาร การจัดโครงสร้างการบริหาร การนำและการควบคุมการบริหารและสถานศึกษามียุทธศาสตร์การบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากและมากที่สุด การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการโดยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา โดยสรุปได้กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการ 14 กลยุทธ์ มาตรการในการดำเนินการตามกลยุทธ์ จำนวน 26 มาตรการ และตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จ จำนวน 32 ตัวชี้วัด และผลการประเมินกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเชี่ยวชาญ ปรากฏว่ากลยุทธ์ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ส่วนความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากและมากที่สุด (ชัชฎาภรณ์ อร่ามอรุณ, 2555) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ทำจะดี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ครูที่มีวุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน และประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูแตกต่างกัน (กนกรัตน์ ทำจะดี, 2560)

2. การสร้างกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน 2S4M และสภาพแวดล้อมภายนอก ตาม Model “PEST” อยู่ใน STARS ดาวรุ่ง อยู่ในสมรรถนะทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ภายในที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอก ต่างเป็นปัจจัยเอื้อต่อการกำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช

เขต 3 ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการตามหลักการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจำเริญ จิตรหลัง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งกลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการกลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพครู และกลยุทธ์ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในภาพรวมทั้งในด้านความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ความเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติและความถูกต้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (จำเริญ จิตรหลัง, 2562) และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตเมธ บุญนุ่น ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาครูมี 4 แนวทางด้วยกัน คือ 1) ส่งเสริมให้มีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ทักษะสมรรถนะ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนาความรู้ สมรรถนะ ความสามารถเพื่อให้เหมาะสมกับวิชาชีพครู 3) การพัฒนาครูและไปสู่ความยั่งยืนขององค์กร และ 4) ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของสถานศึกษา และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ได้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ด้วยกันคือ 1) พัฒนาสมรรถนะของครูให้มีความพร้อมและเหมาะสมกับวิชาชีพครูในแต่ละกลุ่มสาระ 2) สร้างความยั่งยืนขององค์กร 3) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (กฤตเมธ บุญนุ่น, 2557)

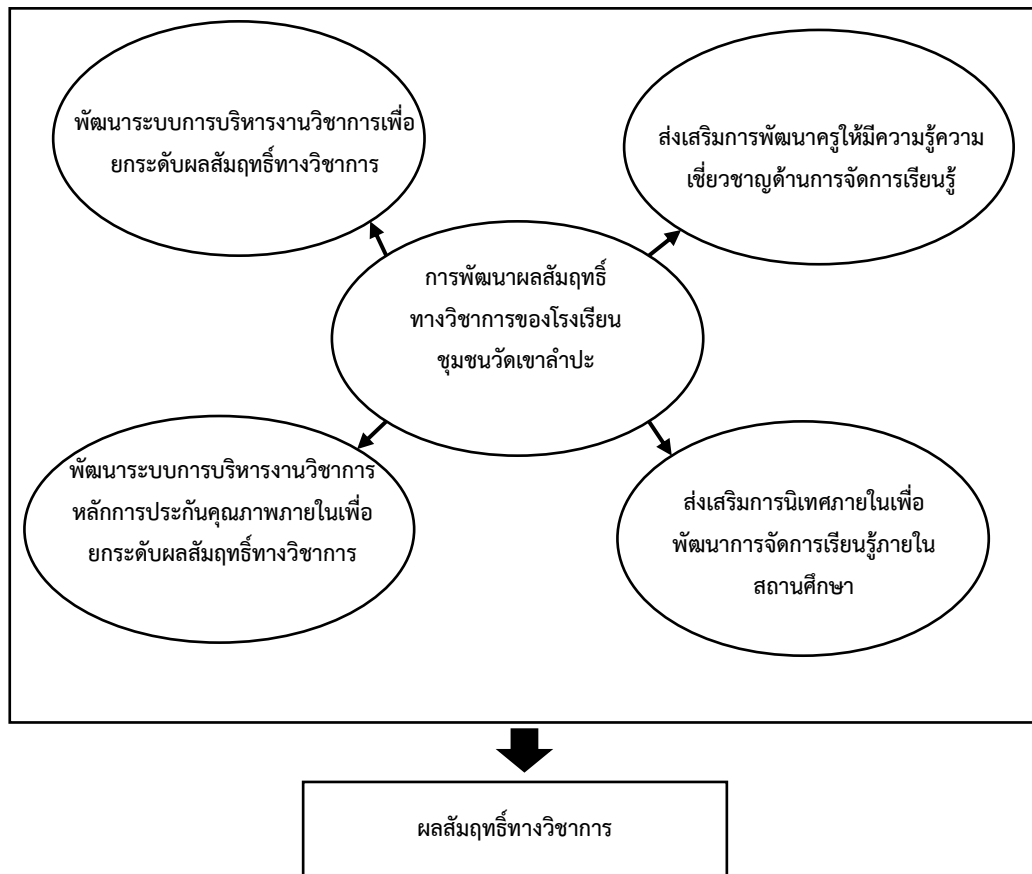
3. การนำเสนอกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่ากลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และมีความเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุง ดังนี้ หลักการและเหตุผลควรระบุความจำเป็นที่ต้องสร้างกลยุทธ์ให้ชัดเจนว่ากลยุทธ์ที่มีไม่สอดคล้องกับบริบท วิสัยทัศน์ให้ระบุว่า การนิเทศภายใน ให้สอดคล้องกับพันธกิจ ให้นำภาพกราฟแสดงผลการประเมินสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 บนแกนความสัมพันธ์ของ SWOT มาใส่ในแบบแนวคำถามการสนทนากลุ่ม เป้าหมายข้อ 1 ควรระบุมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 1 ควรระบุเกณฑ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 และได้รับรางวัลการแข่งขันทางวิชาการระดับเครือข่ายสถานศึกษาขึ้นไป และเป้าหมายความสำเร็จเป็นร้อยละ 80 ตามตัวชี้วัดความสำเร็จ กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 2 ควรระบุเกณฑ์การอ่านเขียนผ่านเกณฑ์การประเมินของต้นสังกัด กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 3 นำไปเพิ่มในกลยุทธ์ที่ 3 กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จข้อที่ 5 เป็นองค์ประกอบที่ไม่เอามาวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ กลยุทธ์ที่ 1 มาตรการที่ 1 ตัวชี้วัดความสำเร็จ เพิ่มคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร กลยุทธ์ที่ 2 ให้ใช้คำว่าส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 ให้ปรับเป็น พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการตามหลักการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ให้เพิ่มกลยุทธ์ที่ 4 การนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ากลยุทธ์มีความเหมาะสมเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้ทั้งนี้เพราะว่ากลยุทธ์มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนให้สูงขึ้นโดยกระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรและ

การพัฒนาการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนัญญา ทาระธรรม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนโรงเรียนวัดเนินหินแร่ (เหมยากรนุสรณ์) อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก พบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักเรียนโรงเรียนวัดเนินหินแร่ (เหมยากรนุสรณ์) ประกอบด้วยกลยุทธ์ จำนวน 5 กลยุทธ์ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพครูและนักเรียน กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน กลยุทธ์ที่ 5 การส่งเสริมความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษาธรรม (อนัญญา ทาระธรรม, 2558) นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวรรณ ยอดมงคล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้ กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ โดยมีกลยุทธ์ 14 กลยุทธ์ ได้แก่ เพิ่มโอกาสของผู้เรียนทุกคนในเขตบริการให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และมีคุณภาพสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม เร่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนให้มีมาตรฐานด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกกลุ่มให้เกิดความรู้อย่างมีคุณภาพ และมีทักษะที่จำเป็นในสังคมพหุวัฒนธรรมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานความมั่นคงทางสังคม ส่งเสริมการบูรณาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติกับการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้านให้มีคุณภาพและปริมาณสัมพันธ์กับความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่ เสริมสร้างความภูมิใจและความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในสังคมพหุวัฒนธรรม ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม ที่เน้นความมีวินัยในตนเอง ความเป็นพลเมือง พลโลก และการดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความมั่นคงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ เสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารและครูให้มีความเป็นมืออาชีพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม พัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้เรียน ครู บุคลากร และสถานศึกษา 2) ผลการประเมินกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านความสอดคล้องของกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ซึ่งสามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์นั้น ประกอบด้วยแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากลยุทธ์ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลยุทธ์ที่ 2 ส่งเสริมการพัฒนาครูให้มีความรู้ครูให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการตามหลักการประกันคุณภาพภายในเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และกลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จากการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ผลการวิจัยนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ควรสนับสนุนการนำกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ไปกำหนดการดำเนินงานการอย่างเป็นรูปธรรม ควรสนับสนุนการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและเครือข่ายสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมให้โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายนำกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการไปดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นำกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการไปใช้อย่างเป็นระบบต่อเนื่องทุกภาคเรียน และใช้วงจรคุณภาพมาปรับใช้ทุกขั้นตอน ควรจัดการระบบการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลกลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะอย่างเป็นระบบต่อเนื่องทุกภาคเรียน และควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการใช้กระบวนการนิเทศการศึกษา ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยรูปแบบ

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยรูปแบบการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการโดยใช้กระบวนการนิเทศการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ทำจะดี. (2560). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสยาม.
- กฤตเมธ บุญนุ่น. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- จารุณี จัดตุพงค์. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- จำเริญ จิตรหลัง. (2562). กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. สำนักการศึกษารุงเทพมหานคร.
- จิราภรณ์ เพชรเรือง. (14 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- เจตพงศ์ กิตติพร. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- ชัชฎาภรณ์ อร่ามอรุณ. (2555). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ชัยณรงค์ ทองมีชู. (9 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- บุญเลิศ วีระพรกานต์. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- พรวิภา ชูพร้อม. (13 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1 (14 สิงหาคม 2542).
- ภัทรานิษฐ์ ไชยเดช. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- เยาวมาลย์ มะเดโซ. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- โรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ. (2563). รายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR) โรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ ปีการศึกษา 2563. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ.

- ลัญจกร ทองศรีนุ่น. (14 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- วารดี อักษรภักดี. (13 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- วิเชียร ปาณะพงศ์. (2562). การพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. นครศรีธรรมราช: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช.
- วิมลพร อยู่คงแก้ว. (12 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- สรายุทธ ชูยก. (20 กันยายน 2565). การศึกษาสภาพแวดล้อมการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- สุพรรณิ มีเสน. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)
- สุนิตย์ ชูรักษ์. (9 พฤศจิกายน 2565). กลยุทธ์การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนชุมชนวัดเขาลำปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (สุวิชา บุญฤทธิ์, ผู้สัมภาษณ์)

การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง*

THE DEVELOPMENT OF COMPUTER-ASSISTED INSTRUCTION ON PARTS OF SPEECH FOR GRADE-7 STUDENTS AT BOONKHUMRATBAMRUNG SCHOOL

สิริมาศ แก้วกันทา* และ เศรษฐวิ ทองแพง

Sirimart Kaewkanta and Setthawi Thongphaeng

*Corresponding author E-mail: sirimart.kaew@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้รูปแบบการวิจัย เชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน ประชากรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 105 คน ที่จัดนักเรียนแบบละความสามารถ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บุญคุ้มราษฎร์บำรุง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 1 ห้อง จำนวนทั้งหมด 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องชนิดของคำ 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิธดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 10 คาบเรียน สถิติที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ค่า $t = 25.06$) 2) และนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องชนิดของคำ โดยภาพรวมมีความ พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.14) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน, ชนิดของคำ, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Abstract

The research aimed to 1) to compare the learning achievement of Mathayom Suksa 1 students before and after using computer-assisted instruction on word types. and 2) study grade-7 students' satisfaction with computer-assisted instruction on parts of speech. This research was a single group experimental with pre-post test. The population consisted of 105 grade-7 students

* Received March 10, 2023; Revised April 7, 2023; Accepted May 26, 2023

at Boonkhumratbamrung School, Pathum Thani, during the first semester of the 2022 academic year. The samples were 30 students at Boonkhumratbamrung School, Pathum Thani in the first semester of 2022 academic year selected through Cluster Random Sampling. The research tools consisted of 1) Lesson plans, 2) computer-assisted instruction lessons on parts of speech, 3) an achievement test. It consists of pre- and post-tests. It is a multiple choice test with 4 choices of 30 questions, and 4) satisfaction assessment form. The duration of the research operation is 10 class periods. The statistics used for data analysis were mean (M) and standard deviation (S.D.). The findings were as follows: 1) Grade-7 students' learning achievement on parts of speech using skill exercises showed that their post-test score was higher than pre-test score with statistical significance level of 0.05 ($t = 25.06$). 2) Grade-7 students' satisfaction with computer-assisted instruction on parts of speech using skill exercises was at highest level ($M = 4.68$, $SD = 0.14$), which was consistent with the research hypothesis.

Keywords: computer-assisted instruction, parts of speech, grade-7 students

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญของคนในสังคมไทย การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ทั้ง การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงและควรจะใช้ให้ถูกต้องและสมบูรณ์ ดังนั้นผู้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจหลักภาษาไทย มีทักษะการใช้ภาษาเพื่อสามารถสื่อสารออกมาได้อย่างถูกต้อง (บรรทัดฐานภาษาไทย, 2561) ความสามารถในการใช้ภาษาเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ผู้เรียนจะต้องมีเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงานในอนาคต การทำความเข้าใจหลักภาษาเป็นสิ่งที่ครูต้องส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความสามารถในการใช้ภาษาและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2554) การจัดการเรียนการสอนหลักภาษาไทยเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป นักเรียนส่วนมากมีเจตคติที่ไม่ดีต่อหลักภาษาไทย กล่าวคือมีความน่าเบื่อในการเรียนการสอน การจะให้ผู้เรียนตอบสนองต่อการเรียนการสอนควรจะสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่ได้จากการเรียน และนำตัวอย่างการใช้ภาษาให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจ ทั้งนี้ควรเป็นตัวอย่างจากสิ่งที่คุณผู้เรียนพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รวบรวมศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักภาษาด้วยตนเองก็จะเป็นประโยชน์ให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และการให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมที่หลากหลายและสนุกสนานเหมาะสมกับวัยผู้เรียนก็จะช่วยให้ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังรวมถึงสื่อหรืออุปกรณ์ที่จะช่วยส่งเสริม การเรียนภาษาไทย อาจจะเป็นสื่อที่ผู้เรียนช่วยกันออกแบบหรือเป็นสื่อที่ผู้สอนสร้างเองก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักภาษา (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2554)

การจัดการเรียนการสอนโดยนำเทคโนโลยีมาบูรณาการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามผลลัพธ์ที่คาดหวัง ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการเรียนรู้และประเมินผล นอกจากนี้จำเป็นต้องเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับกิจกรรมและบริบทของห้องเรียน อีกทั้งควรคำนึงถึงพฤติกรรมของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสนใจกิจกรรมการเรียน เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนซึ่งทำให้ผลการเรียนของผู้เรียนแต่ละคนดีขึ้น ดังนั้น การเลือกใช้สื่อทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียนจึงมีจำเป็นอย่างมาก บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก็เป็น สื่อเทคโนโลยีประเภทหนึ่งที่น่าสนใจ เนื่องจากมีลักษณะเป็นสื่อประสมโดยนำข้อความ ภาพนิ่ง ภาพกราฟิก วิดีทัศน์และเสียง มาใช้ประกอบในการสร้างสื่อเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งเป็นสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร จึงเป็นช่องทางให้ผู้เรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงเป็นสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ (เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม, 2559) จะเห็นว่าการใช้สื่อเทคโนโลยีจึงมีความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่เป็นวัยรุ่น

ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง ผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องชนิดของคำไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด เนื่องจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีผู้เรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกัน ผู้เรียนบางกลุ่มเรียนรู้ช้า ไม่ทันเพื่อน ประกอบกับเนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องชนิดของคำเป็นเนื้อหาที่ยากต่อการทำความเข้าใจจำเป็นต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ อีกทั้งยังพบว่าการสอนเรื่องชนิดของคำยังไม่มีสื่อที่เหมาะสมกับผู้เรียน สอดคล้องกับการสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนภาษาไทยในโรงเรียนได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยยังขาดสื่อการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนที่แนะนำให้ผู้เรียนจำนวนมาก หากผู้เรียนได้สื่อที่เหมาะสมก็จะช่วยพัฒนาความสามารถการเรียนรู้ภาษาไทยได้ดีขึ้น (สุวิชา คำหังค์สา, 2565)

จากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างสื่อการเรียนการสอนทางเทคโนโลยีคือบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ที่จะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องชนิดของคำ เพื่อจะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น และสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนจากการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบหนึ่ง กลุ่มสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One – group Pretest – Posttest Design) โดยมีรูปแบบ ดังภาพ

รูปแบบการวิจัย	E O1 x O2

E หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 2

X หมายถึง บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ

O1 หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน

O2 หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีทั้งหมด 3 ห้องเรียน เป็นจำนวนนักเรียนทั้งหมด 105 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยผู้วิจัยสร้างและใช้เครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ชนิดของคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื้อหาจากบทเรียนในหนังสือเรียนวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง ชนิดของคำ สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยและวิธีการสอน จำนวน 3 ท่าน คนที่ 1 เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย และผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 เชี่ยวชาญด้านวิธีการสอน โดยให้ทั้ง 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการสอนในด้านเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ การวัดและประเมินผล แล้ววิเคราะห์หา ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC จำนวน 7 แผนการเรียนรู้แต่ละ 1 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คำนามโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง คำสรรพนามโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แผนการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง คำกริยาโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แผนการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง คำวิเศษณ์โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แผนการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง คำบุพบทโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แผนการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง คำสันธานโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

แผนการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง คำอุทานโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

2. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ ผู้วิจัยได้นำบทเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย และผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3 เชี่ยวชาญด้านวิธีการสอน ตรวจสอบด้านเนื้อหา ด้านบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการตรวจสอบพบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.22$) ซึ่งผ่านตามเกณฑ์การประเมินบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของกรมวิชาการ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับกลุ่มตัวอย่างได้

3. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ เป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก ประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จำนวน 30 ข้อ และแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) จำนวน 30 ข้อ ที่ผ่านตรวจสอบค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.33 - 1.00 ค่าความยากง่าย เท่ากับ 0.50 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.27 - 0.82 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.72 สามารถนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) จำนวน 5 ระดับ โดยวัดความพึงพอใจในด้านการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้านเนื้อหา และความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งภาพรวมการประเมินนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D.= 0.14)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ชนิดของคำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 7 แผน ใช้เวลาทั้งสิ้น 7 ชั่วโมง กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง จำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยชี้แจงนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์ในการเรียน การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

2. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และเก็บบันทึกคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน
3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 7 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง
4. ขั้นสรุป สรุปผลจากการเรียนรู้ในแต่ละเรื่องที่ได้เรียน และสรุปผลการเรียนรู้ในภาพรวมทั้งหมดทุก เรื่องที่จัดการเรียนรู้
5. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และเก็บบันทึกข้อมูลหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการทดลอง ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียน (One - group pretest posttest design) ซึ่งใช้โปรแกรม IBM SPSS ในการคิดคำนวณ
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องชนิดของคำ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้ใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คนที่	คะแนน		ผลการพัฒนา
	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)	
1	15	25	10
2	16	26	10
3	15	24	9
4	16	25	9
5	20	28	8
6	18	26	8
7	18	24	6
8	21	28	7
9	16	25	9
10	23	29	6
11	20	28	8
12	16	25	9
13	18	26	9
14	15	24	9
15	16	26	10
16	15	25	10

คนที่	คะแนน		ผลการพัฒนา
	ก่อนเรียน (30 คะแนน)	หลังเรียน (30 คะแนน)	
17	16	26	10
18	15	24	9
19	16	25	9
20	20	28	8
21	18	26	8
22	18	24	6
23	21	28	7
24	16	25	9
25	23	29	6
26	20	28	8
27	16	25	9
28	16	26	9
29	15	24	9
30	16	26	10
ค่าเฉลี่ย	17.53	25.93	8.47
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	2.43	1.60	1.28
ร้อยละ	58.44	86.44	28.22

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ชนิดของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ผลการเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า t	ค่า p
ก่อนเรียน	30	17.53	2.43	36.06	0.00
หลังเรียน	30	25.93	1.60		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 และ ตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ชนิดของคำ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คิดเป็นร้อยละ 28.22 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.53 คิดเป็นร้อยละ 58.44 และมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.93 คิดเป็นร้อยละ 86.44 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ ดังแสดงในตาราง

ข้อ	รายการ	รายการความพึงพอใจ		ความหมาย
		($\bar{x}$)	S.D.	
1	เนื้อหาบทเรียนมีคุณค่าต่อการเรียนรู้	4.60	0.51	มากที่สุด
2	การสร้างบทเรียนครอบคลุมเนื้อหาวิชา	4.87	0.35	มากที่สุด
3	เนื้อหามีความยากง่ายเหมาะสม	4.60	0.51	มากที่สุด
4	ปริมาณเนื้อหามีความเหมาะสม	4.67	0.49	มากที่สุด
5	ตัวหนังสืออ่านง่าย ชัดเจน	4.73	0.46	มากที่สุด

ข้อ	รายการ	รายการความพึงพอใจ		ความหมาย
		($\bar{X}$)	S.D.	
6	มีเทคนิคในการนำเสนอที่เหมาะสม	4.53	0.52	มากที่สุด
7	สามารถทบทวนเนื้อหาความรู้ที่ยังไม่เข้าใจได้ดียิ่งขึ้นต่อการเรียนรู้	4.60	0.51	มากที่สุด
8	ทำให้จำบทเรียนได้ดี	4.93	0.26	มากที่สุด
9	แบบทดสอบท้ายบทเรียน ทำให้เข้าใจบทเรียนได้ดี	4.67	0.49	มากที่สุด
10	สามารถเลือกบทเรียนที่ต้องการได้	4.67	0.49	มากที่สุด
คะแนนรวมเฉลี่ย		4.68	0.14	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องชนิดของคำ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D.=0.14) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีระดับความพึงพอใจรายข้อมากที่สุด ในข้อที่ 8 ทำให้จำบทเรียนได้ดี ($\bar{X} = 4.93$, S.D.=0.26) และข้อที่ 6 มีเทคนิคในการนำเสนอที่เหมาะสมเป็นระดับความพึงพอใจรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=0.52)

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัย โดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องชนิดของคำ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องชนิดของคำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนได้ค่าเฉลี่ย 17.53 คิดเป็นร้อยละ 58.44 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนได้ค่าเฉลี่ยที่ 25.93 คิดเป็นร้อยละ 86.44 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้เรียนได้ลงมือศึกษาเรียนรู้จากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีการเรียงลำดับ การเรียนรู้จากง่ายไปยาก เริ่มจากการทำความเข้าใจเนื้อหาบทเรียน มีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบแล้วสามารถตรวจคำตอบที่ถูกต้องได้ด้วยตนเอง และทำบทเรียนแต่ละบท ครูผู้สอนและนักเรียนจะร่วมกันสรุปความรู้เพื่อทบทวนเนื้อหาที่เรียนไปแล้ว ถึงแม้ผู้เรียนจะมีความสามารถที่แตกต่างกันทั้งผู้เรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน แต่การเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถของตนเองโดยไม่เร่งรีบ และสามารถตรวจคำตอบได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ รุ่งฤดี แผลงศรี ได้กล่าวว่า สื่อการสอนเป็นสิ่งสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามแผนการที่กำหนดไว้ เพราะถ้าเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน เวลาเรียน และสถานที่ก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น และสื่อการสอนที่ดีจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้บทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นว่าสื่อการสอนที่ช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น (รุ่งฤดี แผลงศรี, 2560) ดังที่ ปรีตรตา ชาญสมร ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทย พบว่าการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีความเห็นว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยให้ผู้เรียนเนื่องจากเป็นสื่อที่นำเสนอเนื้อหาบทเรียน แบบทดสอบกิจกรรมที่มีการตอบกลับกับผู้เรียนได้ทันที ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนกลุ่มอ่อนสามารถเรียนรู้และปรับปรุงการเรียนของตนเองให้ทันผู้อื่นได้ เนื่องจากสามารถใช้สื่อได้นอกเวลาเรียน ช่วยทบทวนในการเรียนในชั้นเรียนปกติ จึงช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น (ปรีตรตา ชาญสมร, 2564) สอดคล้องกับ ญัฐธิดา กองเกิด และเอกนรินทร์ สีพันธ์ ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่

4 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนและการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค MACRO model พบว่าช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความของผู้เรียน โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (ณัฐธิดา กองเกิด และเอกนรินทร์ สีผืน, 2564) และ สุภารัตน์ บุญมา ได้ศึกษาการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 อยู่ในระดับมาก (สุภารัตน์ บุญมา, 2557)

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ เมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยจากแบบความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.14) เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นสื่อการเรียนการสอนมีความน่าสนใจ เป็นสื่อที่มีตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงประกอบเนื้อหาบทเรียน และในบทเรียนก็มีการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังเป็นสื่อที่มีปฏิสัมพันธ์สามารถตอบโต้กับผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ดังที่ ณฐาพัชร วรพงศ์ และคณะ ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทย เรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับ ดี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เนื่องจากบทเรียนมีความน่าสนใจ มีเนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน (ณฐาพัชร วรพงศ์พัชร และคณะ, 2565) เช่นเดียวกันกับ นพดล ผู้มีจรรยา และจิตติกร เพชรกันกิม ศึกษา บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่องข้อมูลสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 เนื่องจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถโต้ตอบผู้เรียนได้ทันที ทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งความรู้และทั้งความสนุกสนานในการเรียน (นพดล ผู้มีจรรยา และจิตติกร เพชรกันกิม, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง สรุปได้ว่า 1) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ พบว่ามีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และ 2) การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ชนิดของคำ พบว่าด้านมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด สามลำดับแรก คือ ทำให้จำบทเรียนได้ดี มีค่าเฉลี่ยที่ 4.93 รองลงมาคือ การสร้างบทเรียนครอบคลุมเนื้อหาวิชา 4.87 และตัวหนังสืออ่านง่าย ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยที่ 4.73 ส่วนลำดับท้ายสุดที่ควรเพิ่มเติมในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน คือ มีเทคนิคในการนำเสนอที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยคือ 4.53 ทั้งนี้ภาพรวมความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก็มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ก่อนนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ หูฟัง ให้พร้อมสำหรับนักเรียน และในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ควรปรับเวลาให้เหมาะสมเนื่องจากผู้เรียนมีความสามารถในการใช้สื่ออุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในสภาพจริงนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างทางด้านการเรียนรู้ ดังนั้นครูผู้สอนควรมีการจดบันทึกข้อบกพร่องของนักเรียนรายบุคคล เพื่อที่จะได้นำปัญหาของนักเรียนแต่ละคนมาแก้ไขได้ตรงจุด ทั้งนี้ในส่วน of ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งถัดไป ควรมีการศึกษาวิจัยพัฒนาความรู้เรื่อง ชนิดของคำ

ร่วมกับวิธีการสอนแบบอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น วิธีการสอนแบบซิปปา, Macro model เป็นต้น และควรแนะนำวิธีการสอนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไปประยุกต์หรือพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เช่น หลักภาษาไทย การอ่านจับใจความ เป็นต้น รวมถึงอาจนำไปประยุกต์ใช้ในกลุ่มสาระเรียนรู้วิชาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- chemณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2559). การออกแบบสื่อการศึกษาสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2554). วรรณศิลป์ในดวงใจ ภาษาไทยที่รัก. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร และคณะ. (2565). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในวิชาภาษาไทยเรื่อง หลักการใช้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดแจ้งลำหิน (พุนราชูราษฎร์อุปถัมภ์) อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 15 (2), 49-63.
- ณัฐธิดา กองเกิด และเอกนรินทร์ สีสั่น. (2564). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค MACRO model เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารอักษรพิบูล, 2 (2), 100-114.
- นพดล ผู้มีจรรยา และฐิติกร เพชรกันกิม. (2563). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบซิปปา เรื่องข้อมูลสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไผ่ล้อม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19 (2), 337-350.
- บรรทัดฐานภาษาไทย. (2561). หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 3 : ชนิดของคำ วลี ประโยค และสัมพันธ์สาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ปริตรดา ชาญสมร. (2564). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับวิธีการสอนแบบอุปนัย เรื่อง คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งฤดี แผลงศร. (2560). ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดารัตน์ บุญมา. (2557). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนผ่านเครือข่าย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวิชา คำหงศ์สา. (27 พฤษภาคม 2565). ปัญหาการจัดการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบุญคุ้มราษฎร์บำรุง. (เศรษฐวิ ทองแพง, ผู้สัมภาษณ์)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ อาทิ วิทยาศาสตร์สุขภาพ หรือ การพยาบาล

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิด รายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณา ตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลัง เสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน **วารสารมีกำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้**

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

1) **บทความวิจัย (Research Article)** เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) **บทความวิชาการ (Academic Article)** เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษ หนึ่งเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอ รูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียด ของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้ สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ 1 Tab และ หัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับเข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น วารสาร ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ ทั้งนี้วารสารขอปฏิเสธเอกสารอ้างอิงหรือข้อมูลอ้างอิงที่มาในรูปแบบสื่อออนไลน์ หรือเว็บไซต์ (URL) ที่ไม่มีฐานข้อมูลชัดเจน ซึ่งไม่สามารถสืบค้นภายหลังได้

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่าง “...โดยการส่งเสริมการประกอบวิชาชีพชุมชนโรงเรียน ซึ่งเป็นนวัตกรรมต้นแบบครบวงจรทั้งการเรียนรู้การผลิต (พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ, 2563) ทั้งนี้เพื่อค้นหาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การจัดการปัญหาของตนเองได้...” เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ และเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)
- 5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

- 1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)
- 2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)
- 3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

กรณีการอ้างอิงผู้แต่งคนเดียวกัน เผยแพร่ปีเดียวกัน แต่ผลงานต่างกัน ให้กำหนดลำดับของเอกสารอ้างอิงโดยใช้ตัวอักษรอิงตามลักษณะภาษาของเอกสารอ้างอิง ต่อท้ายปีที่เผยแพร่แทน เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ก) (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2560 ข) (Kemp, S., 2020 A) (Kemp, S., 2020 B) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม**(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา****รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่ย่าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ สุจโน. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวิตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธิดา ภูมิ หนัมนี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่ย่าง, หน้า เลขหน้าที่ย่าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทา จพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, /เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบุญ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาควิม. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลังวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทางโหราศาสตร์. (นางณัฐณัช แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) กฎหมาย, ระเบียบ, พระราชบัญญัติ หรือ ประกาศ ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/ (วัน เดือน ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

-:ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาเตปิฎก 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

- จิตวิทย์ หนัมนี่. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.
- สมบูรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาสัจ 4 ของพระอริยบุคคล. ใน คุชฎินิพนธ์พุทธศาสตร์ คุชฎินิพนธ์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.
- Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.
- Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนธ์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนธ์

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Ver. 2019 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล .PDF .JPG .GIF หรือ .bmp บทความที่มีโมเดล รูปร่าง แผนภูมิ ต้องทำการจัดกลุ่มวัตถุให้เป็นกลุ่มเดียวกันให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือคลาดเคลื่อนของเนื้อหา ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนธ์ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับแจ้งวารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

โครงร่าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)
ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt)...ระบุประเภทของวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด) 300 คำ

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) มีเนื้อความตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างอิงนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีรองรับ)

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีรองรับ)

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

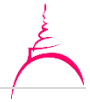
1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง.....
กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

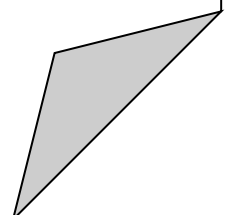
.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สาระห่อออกมาในรูปแบบ.....
โมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการ.....
วิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของ
ผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16 pt)

โครงร่าง/รูปแบบ ต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

*Corresponding author E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

...(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

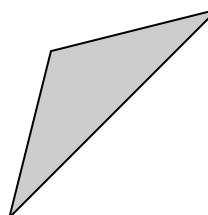
.....

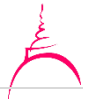
.....

.....

Keywords: 3 – 5 words

.....(16 pt).....

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

119.ppt

(16 pt).

(16 pt).

